

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن مجید

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. **Ahmadiyya Muslim Mission**
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452

2. **Ahmadiyya Muslim Mission**
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744

3. **The London Mosque**
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikwe India : Printwell, Amritsar.

Nimutonya kUandikia kUndu kUU mwenda Uvoo mwingi:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MŪandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mŭtheu wa Isilamu, Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe ũlŭ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ũũ waendeeie kwa myaka mĩongo III na ĩtatũ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tũ ĩla yaasya kana yo ĩvuanĩtw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Yĩĩ nĩ Ivuku ĩtheu ya Masilamu na ve ũtongoi mwĩlanĩu nthĩnĩ wayo ti kwoondũ wa Masilamu tũ ĩndĩ ona kwa ala angĩ ota ũu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasũvĩla maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ũalyũko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩlalavu na nũndũ ũmwe vyũ ũmũnthĩ tondũ mavuaniw'e kwa Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtũku.

Kũalyũla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mŭvũthũ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community ĩlũlũ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kũalyũla Kulani Ntheu yĩna mũtkĩllo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathũkany'o sya nthĩ nĩkana ũtũmane ũtonye kũnyatĩkw'a kwa Andũ me kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. Ualyũlo ũũ wa yu wa Kĩkamba umĩtw'e kuma kwa ũalyũlo wa Kĩngelesa ũla na w'o umĩtw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩlalavu ala ma mwambĩĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *ala matethekie kuma ualyũlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota ũu*, uungu wa ũũngamĩ wa ũtongoi wa Mũtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe ũla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mũtiĩwa Wa-Kana wa Masia ũla Wathaniwe, Mwambĩĩĩĩlyo wa Ngwatanĩlo ĩno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na ũtw'ĩkĩthye ũalyũlo ũũ uumo wa ũtongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyo kya Kĩkamba na We navingũe ngoo syoo kũwelekela ũtũmane ũũ wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1. AL-FATIHA.....	1
2. AL-BAKARA.....	2
3. AALI-'IMLAANI.....	71
4. AL-NISAA.....	112
5. AL-MAAIDAH.....	156
6. AL-AN'AAM.....	187
7. AL-A'RAAF.....	220
8. AL-ANFAAL.....	255
9. AL-TAUBA.....	270
10. YUNUS.....	298
11. HUD.....	318
12. YUSUF.....	341
13. AL-RA'D.....	361
14. IBRAHIM.....	370
15. AL-HIJR.....	379
16. AL-NAHL.....	387
17. BANI ISRAIL.....	407
18. AL-KAHF.....	422
19. MARYAM.....	440
20. TAA HAA.....	452
21. AL-ANBIYA.....	470
22. AL-HAJJ.....	485
23. AL-MUMINUUN.....	500
24. AL-NUR.....	514
25. AL-FURKAAN.....	528
26. AL-SHU'ARAA.....	540
27. AL-NAML.....	560
28. AL-KASAS.....	575
29. AL-'ANKABUUT.....	591
30. AL-RUUM.....	603

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31. LUQMAN.....	613
32. AL-SAJDAH.....	620
33. AL-AHZAAB.....	625
34. AL-SABA.....	640
35. AL-FATIR.....	650
36. YAASIIN.....	659
37. AL-SAAFAAT.....	668
38. SAAD.....	683
39. AL-ZUMAR.....	693
40. AL-MU'MIN.....	707
41. HAA MIIM SAJDA...	721
42. AL-SHUURAA.....	730
43. AL-ZUKHRUF.....	741
44. AL-DUKHAN.....	751
45. AL-JATHIYAH.....	757
46. AL-AHQAF.....	763
47. MUHAMMAD.....	770
48. AL-FATH.....	777
49. AL-HUJURAAT.....	784
50. QAF.....	788
51. AL-DHARIYAT.....	794
52. AL-TUUR.....	800
53. AL-NAJM.....	805
54. AL-KAMAR.....	811
55. AL-RAHMAAN.....	817
56. AL-WAAKIAH.....	824
57. AL-HADIID.....	832
58. AL-MUJAADILAH...	839
59. AL-HASHR.....	845
60. AL-MUMTAHANAH..	850

UTALO WA ILUNGU

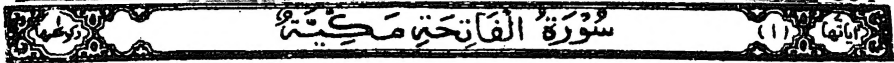
ITHANGU

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS.....	953
92. AL-LAIL.....	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR.....	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL.....	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR.....	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH.....	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2.Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŵthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵi weka Nue ithyŵi tŵthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŵtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7.Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maūathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵi ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵi ndeto 'Waku' etŵkŵle kana 'maghzoob' nŵi ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵi Ayuti. Ūneeni ūŵ nŵi mŵvingue na ndŵŵweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵi ūthatu wa andŵ ala angŵi ota ūu ala matonya kŵŵkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medīna)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ŵla Usŵŵtwe nŵ Ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵ; vatiŵ nzika nthŵnŵ
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŴngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٥

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŴ ala matonekaa,
na malŴmasya Mboya, na ala maumasya
katŵ wa syŵndŴ ila Ithyŵ tŴnenganŵte
kwoondŴ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٥

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŴ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŴtkŵlo mŴlŴmu wa maŴndŴ ala
matanamba kŴvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٥

6. Mo nŵmo ala maatŵŵaa Ŵtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥

7. Asu ala maleete kwŵtkŵla----no ŴndŴ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŴmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ŵsŵlŵ ŴlŴ wa ngoo syoo na matŴnŵ moo,
na ŴlŴ wa metho moo ve kŵsŵŵŵ; naw'o
nŵ Ŵsŵlŵ mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

LUKU 2

9. Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oyĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10. Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11. Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12. Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13. Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14. Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15. Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ĩla mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَرَادَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَرَضًا ۚ وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝۱۱

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ ۙ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَاِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحٰجٍ وَّاِذَا حُلُوْا اِلٰى
شَيْطٰنِهِمْ قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزٰوُنَ ۝۱۵

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamĩsilĩla ngũĩ yoo na kũmaeka maendee nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga ta ilalinda.

اللَّهُ يَسْتَفْزِي بِهِمْ وَيَبْذُلُهُمْ فِي طُعْيَانِهِمْ
يَهْتُونَ ⑤

17. Aa nĩmo ala mosete Ivtıyo makayĩkũany'a na Otongoi; İndĩ Otandĩthya woo ndũmaetee Otandĩthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا رَجِعَتْ بُحَارُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑥

18. Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ōla wavuvie mwaki, na yĩla wamũĩkile ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo maybona nthĩ.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ لَا يَبْصُرُونَ ⑦

19. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda; kwa ōu mo maikasyoka.^{1*}

صُمُّ بِكُم عَنِّي فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑧

20. Kana nĩ ta mbua nene kuma mathweonĩ, nthĩnĩ wayo ve kĩvĩndu kĩnene na kĩtalalĩki na ūtisi; mo mekĩlaa syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo nũndũ wa kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyũlũlũkĩte alei.

أَوْ كَصَيْفٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَّجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودَ النَّبِ وَاللَّهُ مُخِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ⑨

21. Nĩ vakuvĩ ūtisi kũvulya woni woo, o yĩla w'o wamatisĩla, maendelaa nthĩnĩ waw'o; na yĩla w'o wamatukĩla maŋgamaa ki. Na takethwa Ngai

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُنْظِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْهُوا فَيُظِلُّهُ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑩

¹ *Mũsoa ūũ nũtonya kwĩthwa ūineena ūũ ūa mũthemba ūmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩtsya ūla w'o, kũlea kũneena ūla w'o na kũlea kũwona. Kwa ūu, mo nĩmaivatĩe iĩko syoo kũmanywa kwa kwĩyendea na mo ene meevĩngĩla nthĩnĩ.

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwIw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwIka OndO w'onthe OIa We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andO, mOthaithei MwIai wenyu OIa wamOmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mOtonye kwIthwa alOngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَعْقُونَ ۝

23. Ula wamIwIkIthIsye nthI kwIthwa Okomo kwondO wenyu, na Ithu nayo ta kIlaIa, na atOma kIw'O kItheea kuma mathweonI, na kwoondO wakyO, nIwaetie matunda kwoondO wa Otethyo wenyu; kwa Ou, mOikamwIany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsI.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

24. Na ethwa inyw'I mwIina nzika IuIO wa kIla ithyI tOtheetye kwa mOthOkOmI WaitO, IndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

25. IndI inyw'I mwalea kwIka Ou--- na mOikeka Ou ona IndI---- IndI IsOvIei Mwaki, OIa ngO syaw'o nI andO na mavia, OIa OseOvItw'e kwoondO wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ إِذْ هُيَئَتِ لِلْكَافِرِينَ ۝

26. Na tavany'ai Ovoo mOseo kwa ala metIkIlaa na kwIka mawIa maseo, kana ve MIOnda Ila IvItIlaa tOIUsI katI wayo kwoondO woo. O yIla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kilungu kilmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'Kŵi nŵkyo ithyŵi twanengetwe mbee,' Oyŵla no syŵndũ ivw'anene na isu tũ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyũ, na vau nthĩnĩ nĩvo mo makekalaa.

ثُمَّ رَزَقْنَاهَا أَهْلًا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَاهَا مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَيْنَاهَا مَتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kũnengane ngelekany'o ona ya ũmuu ona kana nini kũvŵta ũu. Ala metŵkŵlaa nĩmesĩ kana yo nĩ w'o kuma kwa Mwŵai woo, oyŵla asu ala maleaa kwŵtŵkŵla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o 00?' Nĩ aingĩ ala We Ūmatwŵlaa kwŵthwa na mavŵtyo nũndũ wa w'o, nanĩ aingĩ We Ūmatongoeasya nũndũ waw'o, na vatĩ onaũmwe ũla We Ūmũtwŵlaa kwŵthwa na mavŵtyo ateo ila mbaa-matũ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٣١﴾

28. Ala manangaa Ūtianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵtina wa kũtianŵa na matilanganasya maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵyŵŵte makwatanw'e na kũseũvya kŵthokoo ŵlũlũ wa nthĩ; aa nĩmo mena wasyoka.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٢﴾

29. Inyw'ĩ mũtonya ata kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? Yŵla inyw'ĩ mũtaŵ thayũ, We nŵwamũnengie inyw'ĩ thayũ, na ŵndĩ we akamũkw'ĩthya inyw'ĩ, na ŵndĩ akamũtũnga inyw'ĩ mwŵthwe thayũ, na ŵndĩ kwake nŵkw'o inyw'ĩ mũkatw'ŵkŵthw'a ma kũsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْبَاكُمْ ثُمَّ
يُنَبِّئُكُمْ ثُمَّ يُغْنِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٣﴾

30. We nĩ We ũla wamũmbŵie inyw'ĩ syonthe ila syŵ ŵlũlũ wa nthĩ; na ŵndĩ We eelekela ŵtunĩ na ameanŵŵsya ta matu mũonza; na We nũsyŵŵŵ syŵndũ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi īlūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūŭtafaa We na ndaīa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīie, ‘Nyie nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَرَأَى قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Na We nīwamūmanyīsiye Atamu masyītwā onthe , na īndī aia syīndū ila syaī na masyītwā asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyītwā ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلِكَةِ
فَقَالَ أُنَبِّئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyītye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’ onthe, ūla-Mūī.

قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyītwā masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyītwā masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamūtavya kana Nyie nīnīsīsyī syīmbithī sya matunī na sya īlūlū wa nthī, na kana Nyie nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يَادِمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyei ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَرَأَى فَلَمَّا لِلْمَلِكَةِ ابْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOtī OO mOikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyu tOlū wa nthī, na kyaOya kwa tinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

38. Na Indī Atamu nīweemanyīsye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ouu, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia tOlū woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَائِعًا وَقَمًا يَاتِيكُمْ مِنْ هُنَا وَمِنْ تَبَعِ هَذَاىَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie tOlū wenyu,

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السَّبِيلَ الَّتِي اتَّعْتُمْ عَلَيْكُمْ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? Indŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivya,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ *onthe*.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي شَيْئًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رِجْسَ مَا يَشْرِي بِالْإِنِّمِ وَتَتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَىٰ
رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

يَذَرِي أَسْرَآءِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

49. Na kīai mūthenya ūla thayū ūtakekala vandū va thayū ūngī ona vanini, ona ūvoyaŋī ndūketīkīlwa kwoondū wa w'ō; ona ītuvi yīikoswa kwoondū waw'ō; ona mo maikatetheew'a.

وَأَنْقَرُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamumisye inyw'ī kuma kwa andū ma Valao, ala mamūthīnisye inyw'ī na ūsilīlo mwai, makīsyūaa syana syenyu sya ivīśī na kūtia iveti syī thayū, nthīnī wa ūndū ūū, vai ūtato mūnene kwenyu kuma kwa Mwīai wenyu.

وَرِذِّخْنَكُمْ قُرْنًا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ يُسْوَئُكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَدْبَحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twaūaanisye ūkanga kwoondū wenyu, na nītwamūtangīīe inyw'ī, na twamanyw'īthya kīw'ū andū ma Valao, o mūsyāīīsyē.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamūnengie Mose watho wa motukū mīfongo īnā; na īndī inyw'ī mwoosa kasaū kwoondū wa ūthaihi we atevo na inyw'ī mwai eki–ma–naī.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na ītina wa ūū, Ithyī nītwamūekeie inyw'ī, nīkana mūtonye kūtūnga mūvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamūnengie Mose Ivuku na Kīvathūkany'a, nīkana inyw'ī mūtonye kūtongow'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. Na lilikanai ūinda yīla Mose wamatavisye andū make: 'Inyw'ī andū makwa, nīmwīwīīīsyē inyw'ī ene mūno

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَنَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰيُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَرَىٰ إِلَٰهَ جَهَنَّمَ
فَآخُذْ لَكُمْ الصَّعِقَةَ ۖ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٩﴾

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ
السَّلْوى كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٠﴾

وَأَذْخُلُوا فِيهِ الْقَرْيَةَ فَمَا كَانَ مِنْهَا جُنْدٌ شَتَمَ
رَعْدًا وَأَذْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَمِعِينَ وَقُولُوا حِطَّةٌ نَفَرْنَا لَكُمْ
عَنِ الْمَقَابِلِ ۝٤٠

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai kati wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيقًا قَدْ
عِلِمَ كُلُّ أَتَانٍ مِّمَّسْرِيهِمْ كُلًّا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ lŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَنْ نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَرِهَا
وَقَتَارِهَا وَفُؤْمِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبِدُّوُنَ
الَّذِي هُوَ أَرْذَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَهُمْ طَعَامًا فَإِنْ
لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضَرِبْتَ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ وَالسَّكِنَةَ
وَبَاءَ وَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yiva kuma katwa ii Ila yikilaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o, na Muthenya wa MuminOkilyo, na yikaa meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa Mwai woo, na vai wia Okoka Iulu woo, ona maikakwatwa ni kyevea.

64. Na lilikanai vinda yila Ithyl twoosie Otianfo kuma kwenyu na twookilya Kima Iulu wenyu tOkyasya "Kwatai mUluMitye maUndu ala Ithyl tUmUnengete inyw'I, na lilikanai maUndu ala mevo, nkana mUtonye kUtangIwa.'

65. Na Itina wa Ou, inyw'I nImwasyokie Itina; na takethwa ti Undu wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kUmwelekela inyw'I na tei Wake, vate nzika, inyw'I mwIthwa mwaI katI wa ala maI na wasyo.

66. Na vate nzika, inyw'I nImUmanyIte mUminOkilyo wa asu katI wenyu, ala mavItisye Iulu wa Ovoo wa Savato. Kwa Ou, Ithyl nItwamatavisye mo: 'Inyw'I tw'Ikai malaI, mUsonoketw'e'.

67. Uu Ithyl nItwamItw'IkIthisye Isu ta ngelekany'o kwa andu ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta UmanyIsyo kwa asu ala mamOkilaa Ngai.

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye andu make: 'Ngai Mwene Vinya

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰرِفِينَ
الضَّٰلِّينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَ
مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَدْبَحُوا

W'onthe emwiyafa inyw'i m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkulya, 'We wivua ng'ol naitu?' We asya, 'Nye nimantha wivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Umwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ أَعْوَدًا لِلَّهِ إِنَّهُمْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nkana atuvathukanisye ni ng'ombe yilyata.' We amasung'ie, 'Ngai easya ni ng'ombe ite ng'ol na ite nini ya m'ika, yi vu kat'i wa syeli na nima; yu ikai undu mwiyafawe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَاعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nkana atuvathukanisye ni ya langi mwa'u.' Nake amea: Ngai easya: 'ni ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yina oito m'uso; ya kwendeesya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقْعُ لَوْهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwai waku atuvathukanisye ni yiva, nundu ng'ombe syonthe syoneka iw'anene kw'itu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithy'i ow'o nkutongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ۝

72.We asung'ia, 'Ngai easya ni ng'ombe itaafma na m'ila kana kung'ithya m'unda; ite usuke; ya mw'i umwe.' Namo maasya, 'Yu nindi waete ula w'o.' Na indi mo nimaning'ie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayafka uu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئْنٌ فِيهَا قَالُوا لَنَنْجِيَنَّكَ
مِنَ الْحَقِّ فَذَبِّحْهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana *ivinda* yila we wamūaie mūndū na mweethwa na kīvathūkany'o katī wenyu nūndū wa ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyeninī maūndū ala inyw'ī mwavithie.

وَلَا قَتَلْتُمْ نَفْسًا قَدْ زُرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na īndī Ithyī twaisye, 'Mūkūnei we *muaani* kwoondū wa kīlungu kya īvītyo yila *mūawa* wīkītwe, 'ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengae thayū ūla mūkūw'ū na amwonasya inyw'ī Syama syake nīkana mūtonye kūmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعُضْوِهِ كَذَلِكَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ الْمُتَوَنِّتُ
وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Na īndī ītina wa ūu ngoo syenyu nīsyeehīwe syūmīthītw'e ta īvia kana mbūmangū mbee; nūndū katī wa mavia ve amwe mavītlasya tūlūsī nthīnī wamo, na ve amwe ala katī wamo maumasya kiw'ū yila maatūka. Na mūno katī wamo ve ala menyivasya ene nūndū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارِ لَمَّا يُتَخَرَّجُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَنْشَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
وَأَنْ مِنْهَا لَمَّا يَغْطِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ
بِعَافٍ لِي عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. Inyw'ī mwīna wīkwatyo kana mo makamwītīkīlaa inyw'ī oyīla nguthu īmwe kuma katī woo yīthītwē yīmīthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ītina wa mo mamina kūmīw'a na īndī kūmīmanya yo na nīmamīmanye yo nesa mūno.

اِفْتَضَحُوا أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْعَوْنَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَنْجُرُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
وَهُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Na yila mo makomana na ala metīkīlaa maasya, 'Ithyī nītwītīkīlaa,' na yila makomana mūndū na ūla ūngī me oka, maasya, Inyw'ī mūmamanyīasya maūndū ala Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقُولُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِنَّ خَلْقَ بَعْضِهِمْ
إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذُوا نَفْسَهُمْ مِمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
مَبَاجِئَ كُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

W'onthe Um0thafsyey inyw'ĩ nĩkana mo
matonye k0kaananĩa nenyu mbee wa
Mwfai wenyu? Indĩ inyw'ĩ
nom0kamanya?'

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe n0mesĩ ma0nd0 ala mo
mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَمَا يُغْلِبُونَ ۝

79.Na amwe moo mayĩsĩ k0soma; mo
mayĩsĩ ĩvuku ateo mawoni moo ene ma
0v0ng0, na vai 0nd0 mo mekaa ateo
k0talithya.

وَمِنْهُمْ أَقْبِيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
فَٰلِقَ إِلَّا يُظْتَمُونَ ۝

80.Kwa 0u, woo nĩ wa asu, ala
maandĩkaa ĩvuku na moko moo ene, na
Indĩ makyasya, 'Yĩĩ yumĩte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe,' nĩkana
matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0
wayo, woo nĩ woo Indĩ, n0nd0 wa
ma0nd0 ala moko moo maandĩkĩte, na
woo nĩ woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo
ene mekaa.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْفَرُوا بِهِ ثُمَّ لَا قَوْلٌ
لَّهُمْ وَمِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُمُونَ ۝

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita
ithyĩ ateo kwa matuk0 mav0th0' Asya:
'Inyw'ĩ nĩmwosete watho kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakananga
watho Wake ona Indĩ. Kana inyw'ĩ
mwĩneena ĩ0l0 wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ma0nd0 ala inyw'ĩ m0tamesĩ?

وَقَالُوا لَن نَّمْسِكَ النَّارُ إِلَّا آيَاتًا مَّعْدُودَةً قُلْ
أَتُخَذَتْ ثُمَّ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

82.II, 0la ona wĩva wĩkaa 0th0ku na
0thy0l0l0kĩtwe nĩ naĩ syake--- asu
nĩmo ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo
makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَةُ فَأُولَٰئِكَ
أَخَذَ الْكَلَامَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ;
vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai *ñinda* yĩla Ithĩĩ twoosie
ũtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli:
Inyw'ĩ mũikathaitha *kĩndũ kĩngĩ* ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
onany'ai ũseo kwa asyai menyu; na
andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na
neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya,
na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaaalyũkile
na ũemu, ateo avũthũ menyu.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا
اللَّهَ ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai *ñinda* yĩla Ithĩĩ twoosie
ũtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ
mũiketa nthakame syenyu kana
kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ
yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlie ũu;
na nĩmwĩthĩĩtwe mwĩ ngũsĩ ya ũu.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا
تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِن دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ
تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe
menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya
andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo,
mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ lolo
woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo
mooka kwenyu ta ngombo
nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo
kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ
mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na
kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ũu, vai ĩtuvi
kwa ala mekaa ũu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فِرَيقًا
مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ
وَالْعُدَاوَةِ وَإِن يَأْتُواكُم بِبُرْهَانٍ فَعَلَيْكُمْ
مُخَرَّمٌ عَلَيْهِمْ إخراجُهُمْ أَتَوْهُم بِبَعْضِ
الْكِتَابِ وَكَفَرُوا بِبَعْضٍ فَمُتَّحِزًّا مَّن يَفْعَلُ
ذَٰلِكَ وَتَكْفُرُ الْأَخْرَجِي فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlŋi wa thayū ū ū
wa yu; na Mūthenya wa ūtwio mo
makatwawa ūsilŋlŋi ūla mwai vyū; na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē
ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

87.Aa nŋmo ala mendie thayū wa nthl
ŋno mbee wa Itu. Kwa ū ū ūsilŋlo woo
ndūkavūthangw'a ona mo
maikatetheew'a kwa nzŋa ŋngŋona yŋva.

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyŋ nŋtwamūnengie Mose
Ivuku na twamūatŋŋŋŋ Athani angŋ ŋtina
wake maatŋŋe nyaŋŋ syake; na Isa Yesu
mwana wa Malia, Ithyŋ nŋtwamūnengie
Syama syŋyonanŋŋŋŋ, na twamwŋkŋa
vinya na Veva wa ūtheu. Kwa ū ū ŋndŋ,
kŋla ŋvinda Mūtūmwā wamūvikŋa ena
maūndū ala inyw'ŋ ene mūtekwenda,
mūkeekathŋŋa na kūmatw'ŋkŋŋŋŋ amwe
ta akengani na kūmoaa angŋ?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ŋkŋŋŋ
nŋ ivw'ŋki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya
W'onthē nūmaumanŋe mo nūndū wa ūlei
woo. Mo metŋkŋlaa maūndū o mavūthū.

90.Na yŋla Ivuku yookie kwoo kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
yŋkŋanŋŋŋŋŋŋ maūndū ala me vamwe
namo----- na mbee wa ū ū mo
nŋmavoyete methwe na ūkŋŋŋ ŋŋlū wa
alei----- ŋndŋ kŋla mo meesŋ kyamavikŋŋe,
mo nŋmakŋŋleile. Kŋlumo kya Ngai
Mwene Vinya W'onthē kŋŋŋŋ ŋŋlū wa
alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ
وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَإِنَّا لَهُ بِرُوحٍ الْقُدُّوسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَتَقَرَّبْنَا كَذِّبْتُمْ وَفَرَّقْنَا تَقْتُلُونَ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَقِيلَ
لَهُمْ قُلُوبُكُمْ غُلْفٌ ۚ فَلَعَنَ اللَّهُ عَلَى
الْكُفْرِينَ ﴿٩١﴾

91.Kŵla mo mathooetye mathayũ moo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye mumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يَتَسَاءَلُونَكَ عَنِ الْغَيْبِ مَا نَبُئُكَ فِيهِ أَشِدُّ مِنْهُ وَبَعِيدٌ
بِقَائِهِ أَتُنَبِّئُ الْغَيْبَ أَنْ يَقُولَ اللَّهُ تَزَكَّى اللَّهُ
عَمَّا يُشَاقُّونَ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلَكَ
مِنْهُمْ عَذَابٌ ۝٩١

92.Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithyĩ twĩtĩkĩla maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ,inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُثُوا هَاهُنَا آمِنُوا فَرَأَى مِنْهَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِمْ لَبًّا ذَرُوهُمْ
وَأَنذِرْ عَذَابَ اللَّهِ الْعَظِيمَ ۝٩٢
مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ قَوْمٌ لَا يَمْلِكُونَ
شَيْئًا وَتَنْتَظِرُونَ ۝٩٣

93.Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaithi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ
فِيهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ۝٩٤

94.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyei; namo maisye 'Ithyĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwĩyĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خَلَدُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بَقْوَةً وَاسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَشْرَوْا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَتَسَاءَلُونَكَ
عَنِ الْغَيْبِ مَا نَبُئُكَ فِيهِ أَشِدُّ مِنْهُ وَبَعِيدٌ بِقَائِهِ
يَوْمَ يُنَادِيهِمْ إِيْنَاكُمْ أَنْ لَكُمْ عَذَابٌ مُنْتَزِعٌ ۝٩٥

95. Asya: 'Ethwa ūtūo wa tūnī, wīna
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
 kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala
 angī *onthe* mate vo, tīfīlei kīkw'ū īndī,
 ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمْنُوا الْوَيْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥﴾

96.Indĩ mo maikakĩlĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa maũndũ ala moko moo matongoisye
mbee woo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

وَلَنْ يَتَمَتَّعُوا أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

97. Na vate nzika, Ukamona mo mena
Itomo yingĩ ya thayũ mbee wa andũ ala
angĩ, ona kũvũtũka asu ala
mamwĩananasya Ngai *na* ngai ingĩ. Kĩla
ũmwe woo endaa takethwa nũnengwe
ũkũũ wa myaka ngili ĩmwe, ĩndĩ
kũmengwa ũkũũ *asu* ndũkamũvetanga
kuma Ũsilĩlonĩ; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nũmonaa maũndũ onthe ala mo
mekaa.

وَلِيَعْلَمَهُمْ أَحْصَى النَّاسَ عَلَى حَاقِقَةٍ وَ مِنَ الَّذِينَ
 أَشْرَكُوا لَا يُؤْذِ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعْمَرُ آفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ
 بِمُزَحَّزَجَةٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعْتَرُوا اللَّهَ بِصِغِيرٍ
 بِمَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

LUKU 12

98. Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli---- nūndū we nī we watumie yīthea ūlū wa ngoo yaku kwa mwāo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ūlā yānīfasya kīlā kyayītongoesye, na nī ūtongoi na Ūvoo Mūseo kwa etikili--

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَنَّةِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

99.Nĩ 'Ūla ona wĩva nĩ mŭmaitha wa Kavilieli, na Mĩkaeli, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mŭmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

100.Na vate nzika, Ithyl nŋtŋtheetye
Syama syŋyonanŋtye kwaku, na vai ona
ŋmwe wileaa ateo ila mbaa-matŋ.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ﴿٧٠﴾

101.Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo Iwikasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkilo.

أَوَكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَل

الْأَثَرُ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu ylla Mütümwa Ukite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mlongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا

مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ أَكْثَرُ

اللَّهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103.Namo maatIlaa Ila nZia yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuanIw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika ylla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜikalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo TüÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katl wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndu naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ۖ وَ

مَا كَفَرُ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّاطِطِينَ كَفَرُوا يُعْلَمُونَ

النَّاسِ السَّحَرَةُ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ

هَازُوتَ وَمَا زُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ خُفٍّ

يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا

مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرٍ

بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَقَدْ عَلِمُوا لِمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي

الْأَفْجَقِ مِنْ خَلْقٍ قَدٍّ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetfklflte na kwfka ūlŋgalu, vate nzika, methwa na Ituvi Iseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nfmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَنُفِثَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَئِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwftfklflaa! Mūikasye, 'Raaia' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na Itthukfisyeyi. Na ve ūsilfŋlo wf woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعَيْنَا وَتُؤْمِنُوا أَنْتُمْ كَذِبًا ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklflaa katf wa Andū ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwfananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa ūseo ona wfva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nf wa wingfvo mwingf.

مَا يَهْدِي الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشَّارِكِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Mūsoa ona wfva ūla Ithyf tūtumaa ūūla kana tūkaūveta, Ithyf nftūetae ūngf mūseo kūvfta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowfŋf kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwfka ūndū w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ

مِثْلَهَا ۚ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowfŋf kana ūsumbf wa matu na nthf nf wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mūsūvfi kana mūtetheesya kwoondū waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

109. Inyw'ŋ mŭkamŭkŭlya Mŭtŭmwa ŭla ŭtŭmŭtwe kwenyu tondŭ Mose wakŭlilw'e vau mbee? Na ŭla ona wŭva wosaa ŭlei akaŭkŭany'a na wŭtŭkŭllo, vate nzika, we nŭwathŭkŭite kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o.

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِلَا إِيمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝

110. Aingŭ katŭ wa Andŭ ma Ivuku, nŭndŭ wa kŭw'ŭu kuma katŭ woo ene, mendaa ŭtina wa inyw'ŋ mwamina kwŭtŭkŭllo, matonye kŭmŭtŭnga inyw'ŋ ŭngŭ nthŭnŭ wa alei ŭtina wa ŭla w'o kŭmevuanŭsya mo. Indŭ ekeai na umai kati woo kŭvika Ngai Mwene Vinya W'onthe aete ŭtwio Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŭtonyi wa kwŭka ŭndŭ w'onthe ŭla We wendaa.

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَقَارِئٍ حَسَدًا ۚ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ ۚ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقَّ فَاعْتَدُوا ۚ وَاصْضَعُوا ۚ حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

111. Na syaŭsyaŭ Mboya na ŭvai Saka; na ŭseo ona wŭva ŭla inyw'ŋ mŭŭvŭtŭkya mbee wenyu ene, mŭkawŭthŭa vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe: vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw'ŋ mwŭkaa.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَرْجُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

112. Namo maasya, 'Vayŭŭ ona ŭmwe ŭkalika Itunŭŭ ona vanini ateo ethwe e Mŭyuti kana Mŭklisto!' Aa nŭ mawendi moŭ mathŭku Asya: 'Umyai ŭkŭsŭŭ wenyu, ethwa mwŭŭ ma w'o.

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۚ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۚ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

113. Aiee, ŭla ona wŭva wŭnyivasya we-mwene vyŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe we e nthŭnŭŭ wa mwŭkalalo

بَلَىٰ ۚ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَلِيلٌ ۚ أَجْرُهُ ۚ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

mUseo vyū, akeethwa na Ituvi yake yIna MwIai wake. Vai w'ia Okoka Iōlō wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŋgeme Iōlō wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŋgeme Iōlō wa vathei; oyIla i-nguthu *syel* isomaa Ivuku *oyImwe*. Na ota Ōu now'o ala maataI na Ōmanyi maneenie, Ōndō mo maasya. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katI woo Mōthenya wa Uthayōkyo Iōlō wa maŌndō ala mo mateefkIlanaa nthInI wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَهُ
يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

115.Na nō Ōla Ōte mōlōngalu mōnene kōvIta Ōla Ōvatanaa syltwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yItaIwa nthInI wa makalō ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ōmanthaa kōmananga? KōyaaIle andū ta asu kōlika vau ateo mena wia. Nī nthoni kwoo ūlō wa nthI Ino; na ūsilfō mōnene ūkeethwa wI woo nthInI wa NthI Ila IngI.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ لَمَّعَ مِجْدَدَ اللَّهِ أَنْ يَذْكُرَ فِيهَا
اسْمَهُ وَسَقَى فِي حَرْبِهِمْ أَوْ لَيْكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ
يَذْكُرُوا إِلَّا عَافِينَ هَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

116.Na UmIlonI na UthōIlonI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa Ōu o vonthe vala inyw'I mweelekela, ūthyō wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkeethIawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الشَّرِيقُ وَالْمَغْرِبُ فَإِنَّمَا تَوَلَّوْا فَنُفْرَ وَجْهَ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIyosee mwana *We - Mwene*, 'We nI Mōtheu! Aiee, kIla kIndō kI matunI na Iōlō wa nthI nI Kyake. Syonthe nimwIw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَمْ يَكُنِ لِلَّهِ
شَيْءٌ قَدِيرٌ ۝

LUKU 15

123. Inyw'ŭ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee Yakwa yŭla Nyie naiie ŭlŭ wenyu, na kana Nyie nŭnamŭnenevisye inyw'ŭ ŭlŭ wa andŭ onthe.

124. Na kŭai mŭthenya ŭla thayŭ ŭtakaŭngama vandŭ va thayŭ ŭngŭ ona vanini, ona kyovosya kŭiketŭkŭlwa kuma kwa w'o, ona ŭvoyanŭi ona wŭva ndŭkauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai yŭla Mwŭai wake wamŭtatŭe Avalamu na mŭfao mŭna ŭla we weanŭisye. We aisye 'Nyie ngaŭtw'ŭkŭthya we Mŭtongoi wa andŭ.' Avalamu amŭkŭlya, 'Ona kuma-katŭ wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianŭo Wakwa ndŭmakumbatŭlasya eki ma naŭ.'

126. Na lilikanai ŭinda yŭla Ithyŭ twamŭtw'ŭkŭthisye ŭla Nyŭmba yŭthwe vandŭ va kŭendawa nŭ andŭ na vandŭ va mŭuo; na vala Avalamu waŭngeme vosei ta vandŭ va Mboya. Na Ithyŭ nŭtwamwŭyŭaŭe Avalamu na Isumaeli, tŭkyasya 'Mŭthesyei Nyŭmba Yakwa kwa asu ala mamŭthyŭlŭlŭkaa, na ala matiawa nŭthŭnŭ wayo kwoondŭ wa ŭthaithi, na asu ala makumanaa na matulŭtye-ndu na kŭvalŭka-nthŭ na mothyŭ moo nŭthŭnŭ wa Mboya.'

127. Na lilikanai yŭla Avalamu waisye, 'Mwŭai wakwa, ŭtw'ŭkŭthye mŭsyŭ ŭŭ wŭthwe wa mŭuo na manenge matunda ekali maw'o ala katŭ woo mamwŭtŭkŭlaa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰٓءِيْلُ اذْكُرْ وَاِذْ فَعَلْتَنِي الَّذِي نَسِيتُ عَلَيْكُمْ

وَ اِنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلَ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ

يَنْصُرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وَاِذْ اٰتٰنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبَّةً يَّكَلِّمُ فَاتَّهَمُنْ قَالَ اِنِّي جَاعِلٌكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا قَالِي وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ

لَا يَتَنَاَلُ عَهْدِي الظَّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَاَتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلًّٰى وَ عَهْدًا اِنَّا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ

وَ اِسْمٰعِيْلَ اَن طَهَّرَا بَيْتِي لِلطَّٰٓئِفِيْنَ وَالطَّٰٓفِيْنَ

وَ الزَّٰلَجِ السَّجُوْدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَاَرِزْنِيْ

اَهْلَهُ مِنَ الشَّرِّ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَاَيُّوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkīlyo, 'We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīkīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthūku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٤﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīlyo ya īla Nyūmba, *makūoya*, 'Mwīlai Waitū, mītkīle īno kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ
وَبَنِي إِسْحَاقَ إِذْ كُنُوا الصَّامِتِينَ الْعَلِيمِينَ ﴿٢٥﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'īkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīa sitū sya ūthaithi, na twīthiūfe ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūftwe nī tei.

وَبَنِي إِسْحَاقَ وَابْنَهُ يَسْجَعَ وَابْنَهُ زَكَرِيَّا وَابْنَهُ يَحْيَىٰ
إِذْ كُنُوا صَابِرِينَ وَرَبُّكَ الْمُسْتَجِيبُ ﴿٢٦﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūī.'

وَبَنِي إِسْحَاقَ وَابْنَهُ يَسْجَعَ وَابْنَهُ زَكَرِيَّا وَابْنَهُ يَحْيَىٰ
إِذْ كُنُوا صَابِرِينَ وَرَبُّكَ الْمُسْتَجِيبُ ﴿٢٦﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī īno, na nthīnī wa Nthī īla yūkīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ صَاطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لِئْسَ الْفَارِغِينَ ﴿٢٧﴾

132. Yīla Mwīai wake wamūtavisiye we, 'Inyivye,' we aisiye, 'N'ye nīnīnyivītye kwa Mwīai wa nthī syonthē.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَكَ مِنَ الْغَلَامِينَ ﴿٥٣﴾

133. Na ota ūu nīw'o Avalamu wayīaie ūlū wa aana make---na ota ūu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ī aana makwa, kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmīnyuvīte ndīni īno kwoondū wenyu; kwa ūu mūikaake kīkw'ū kīmūkwate ateo mwī nthīnī wa mwīkalo wa wīnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبُ يُنَبِّئُ أَنَّ اللَّهَ صَلَّاهُ لَكُمْ الَّذِينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٤﴾

134. Inyw'ī mwaī vo īvinda yīla kīkw'ū kyamūvikīie Yakovo, yīla wamakūlīlie aana make, Inyw'ī mūkathaithaa kyaū ītina wakwa?' Na mo mamūsūngīie 'Ithyī tūkamūthaithaa Ngai waku, Ngai wa maaīthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyī ene nītwīnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٥٥﴾

135. Asu nī andū ala makw'ie; maūndū ala moo meekie nīmo moo na maūndū ala inyw'ī mwīkaa makeethwa me menyu; nenyu mūikakūlw'a ūlū wa maūndū ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

136. Namo maasya, 'Tw'īkai inyw'ī Ayuti kana Aklisto nīkana mūtonye kūtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ī atīai* ndīni ya Avalamu ūla weenenganīte kwa Ngai kīla īvinda; we ndaī kaī wa asu ala mamwīānanasya Ngai na ngai ingī.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٧﴾

137. Inyw'ī asyai, 'Ithyī nītūmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maūndū ala mavuanītw'e kw'itū, na ala mavuanīw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّكُمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'ionthe* kuma kwa Mw'ai woo. Ithyl tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ondũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Indĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Indĩ masyoka na Itina, Indĩ mo meseũvya ũaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akakwĩanĩa we tũlũ woo nũndũ We wĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

139. Asya, 'Ithyl tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na nũũ ũla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl nĩtũmũthaitħaa. *²

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla We nĩ Mw'ai waitũ na Mw'ai wenyu? Na mawĩa maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩa menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl nĩtwĩnenganaĩte kwake eweka twĩna ũtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩsĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na nũũ ũla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we ũla

²² * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Indĩ no ndĩni ĩla ĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'onthe tũ.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْثَرِهِمْ وَتَقْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

وَأَنْ أَمْنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٩﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً دَوْخُنْ لَهُ غَيْدُونَ ﴿٤٠﴾

قُلْ إِنَّمَا جِئْتَنِي بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا عَمَالُ النَّاسِ وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَتَعْنُ لَهُ الْفَالُصُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ يَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّمَا أَعْلِمُ أَمْرَ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

Üvithaa ÜkÜsĩ Üla wĩna w'ö kuma kwa
Ngai MweneVinya W'ontho ndaleaa
kümanyaa maÜndÜ ala inyw'ĩ mwkaa.

142.Asu nĩ andÜ ala makwie na maÜndÜ
moo nĩ ala mo meekie, na maÜndÜ
menyu makeethwa ala inyw'ĩ mwĩkaa;
nenyu inyw'ĩ müikakÜlw'a ÜndÜ mo
meekie.

LUKU 17

143.Ala atumanu katĩ wa andÜ
makakÜlya, 'Nĩ kyaÜ kĩmaalyÜlĩte kuma
Kĩvula kyoo kĩla mo maatlĩe? Asya,
'Umĩlonĩ na UthÜlloonĩ nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'ontho. We
amÜtongoeasya Üla We wendaa nzĩanĩ
ĩla yaw'ö.

144.Na Üu Ithyĩ nĩtÜmÜtw'ĩkĩthĩtye
inyw'ĩ kwĩthwa mbaĩ nenevyo nĩkana
mÜtonye kÜtw'ĩka asovĩ ma andÜ, na
MotÜmwa wa Ngai atonye kwĩthwa
mÜsÜvĩ wenyu. Na Ithyĩ tÜyaakĩnyuva
Kĩvula kĩla inyw'ĩ mwaatlĩe, ateo nĩkana
Ithyĩ tÜtonye kÜmÜmanyaa Üla we
ÜmÜatĩTaa MÜtÜmwa wa Ngai na Üla
ÜalyÜkaa İtina na itiinyo syake. Na Üu
vate nzika wĩ vinya müno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'ontho
Ümatongoesye. Na kuimwaİlĩte Ngai
Mwene Vinya W'ontho küeka mükĩllo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Müuu, na
UsÜlĩte nĩ tei kwa andÜ.

تِلْكَ أَمَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَأَنَّا لَا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قَبْلِهِمُ الْبَيِّنَاتِ كَأَنَّا لَا نُلْقِيهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةٌ إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَدُوٌّ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nĩw'o, ithyĩ nĩtókwonaa we welekelye uthyũ waku itunĩ kĩla ivinda, vate nzika, indĩ, Ithyĩ tũkatuma welekela Kĩvula kĩla we wendete. Kwa ōu, thiũa uthyũ waku kwelekela Mũsikiti Mũtheu, na ovala inyw'ĩ mōĩ, thiũai mothyũ menyu kũwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoo nĩmesĩ kana ōu nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya maũndũ ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ōkaete Kyama ona kĩva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatĩla Kĩvula kyaku ona indĩ; onaku ndũkaatĩla Kĩvula kyoo; ona amwe menyu maikaatĩla Kĩvula kya ala angĩ. Nawe ōkaatĩla mawendi moo itina wa ōmanyi ōla ōkũvikĩle we, indĩ we wĩthwa katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَيْنَ آتَيْنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩmanyaa tayo w'o tondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ, indĩ vate nzika, amwe moo nĩmaũvithaa ōla w'o omawĩsĩ.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنِ لَإِ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

* Ndeto Ino 'yo' mũno mũno yĩweta movano ma w'o ala makũsĩtaa mwĩkalo wa Mũtũmwa Mũtheu mũuo wĩthwe tũũ wake. Nĩ ōtheiniĩ kana we nĩ mũndũ wa kĩŋgai nũndũ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ kwa movano na nũma sya mwĩkallĩle wasyo tũũ wasyo, na nĩmaimanyaa kana ow'o nĩ syoo, kwa ōu mũndũ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syĩyonanasya nthĩnĩ wa mwĩkalo wake na mĩendeke ya thayũ yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

۞ الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ۞

LUKU 18

149. Na k'la ūmwe e k'lelelo kyake k'la k'f'm ūsumb'kaaa we; k'f'lany'ai, indf', m'ondū na ōlā ūngf' nth'f'nf' wa maw'la maseo. Ovala vonthe m'ūf, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kw'ika ma'ondū onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مَوْلَانِهَا فَاسْتَبِقُوا الْعَصَابَ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَنِينًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞

150. Na ovonthe vala we um'fite, thi'ua ūthyū waku kwelekela M'ūsikiti M'ūtheu; n'ondū ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa k'ūmanya ma'ondū ala inyw'f' mw'f'kaaa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۞

151. Na ovonthe vala we um'fite, thi'ua ūthyū waku kwelekela M'ūsikiti M'ūtheu; ona vala mw'f'f'f'wa m'ūf, thi'uai mothyū menyu k'ūwelekela w'o n'f'kana andū maikethwe na ngaan'f'lo nenyu, ateo asu ala mate al'ūngalu-kwa ūu, m'ūikamakie mo, ngiei Nyie-na n'f'kana Nyie ndonye kw'f'an'f'sya f'nee Yakwa f'ūlū wenyu; na n'f'kana inyw'f' m'ūtonye k'ūtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ يُثَلَّ يُكَوَّنُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلَا تَمْرُقْنِي ۚ عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۞

152. Otondū Ithy'f' t'ūm'ūt'ūm'f'e inyw'f' M'ūt'ūm'wa kuma katf' wenyu ene, ūlā ūm'ūsomeaa inyw'f' M'f'f'soa Yaitū, na ūm'ūtheasya inyw'f', na ūm'ūmany'f'asya inyw'f' Ivuku na ūf', na ūm'ūmany'f'asya ma'ondū ala inyw'f' m'ūtames'f'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُؤْتِيَكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۞

153. Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamūlilika inyw'ī; na ndūng'ei Nyie mūvea na mūikethwe mūteūtūnga mūvea Kwakwa-Nyie.

فَأَذِّنْ فِي النَّاسِ الذِّكْرَ وَأَسْكِرُوا فِي وَلَا تَكْفُرُونَ ﴿١٥٣﴾

LUKU 19

154. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Manthai ūtethyo na ūmīlīsyō na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe na ala mena ūmīlīsyō.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Na mūikasye kana ala me kūawa nthīnī wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī akw'ū; aiee, mo me thayū; inyw'ī nokwona mūtonaa tū.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٥﴾

156. Na ithyī tūkamūtata inyw'ī na ūndū wa wia, na nzaa, na wasyo wa ūthw'ii na wia na mathayū, na matunda; īndī matavyei ūvoo mūseo ala momīlīasya,

وَلَنَبْهَتَكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٦﴾

157. Ala, yīla kyevea kyamakwata mo, maasya, 'Vate nzika ithyī twī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Kwake We nīkw'o ithyī tūkasyoka.'

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٧﴾

158. Aa nomo maūathimo kuma kwa Mwīai woo na tei syī ūlū woo, na no aa ala matongoew'e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَاءٌ أُولَئِكَ هُمْ أَبْهَتُونَ ﴿١٥٨﴾

159. Vate nzika, Savaa na Malwa nī katī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, vai īvītyo kwa ūla ūendete Haji vala ve īla Nyūmba kana kwīka Umūla, kwīthyūlūka syeli. Na ūla wīkaa nesa mbee wa ūndū kwathītwe, īndī vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّفَا وَالنَّرْوَةَ مِنَ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٩﴾

Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'ontho.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithĩ tũtheetye ma Syama na ūtongoi ĩtina wa Ithĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmaumanĩaa; na ota ūu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْمُونُ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَلَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أَتُوبُكَ يَعْلَمُونَ اللَّهُ وَيَعْلَمُهُمُ الْمَلَكُوتُ ﴿٦٠﴾

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a ūla w'o ūtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ūkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ūuu na Usũtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ لَكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٦١﴾

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa ūũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٦٢﴾

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usĩĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٦٣﴾

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٦٤﴾

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ūtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩsĩlaa ūkanganĩ ĩkuĩte syĩndũ ĩla imatandĩthĩsya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ūtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلْقِ الْبَلَدِ وَالتَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyaitkasya mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩtwe wĩanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لِآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, maisyenda ũndũ maĩĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'ontho. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَسْخَدُوا حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ
أَنَّهُمْ إِلَٰهٌ قَدِيمٌ لَّا يَنْفَكُوا وَلَهُمْ جَعِيعَةٌ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿٢١﴾

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maatĩwe maimalea aatĩli moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩla syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿٢٢﴾

168. Na asu ala maatĩle makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا عَلَيْهِمُ
كُلَّ شَيْءٍ مِّمَّا كَانَتْ تُرْسُهُمْ ۖ اللَّهُ أَنَّهُمْ هُمُ الْغَافِلُونَ
عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿٢٣﴾

LUKU 21

169. Inyw’i andũ! Yai katĩwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ^{*2}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

170. We amwĩyĩfaaa inyw’i maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’i mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’onthē.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’onthē ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩie aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْنِ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَنْهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. Inyw’i ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩfu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'ĩ mŭthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndũ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilĩlo mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete ĩvĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilĩlo
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ũmĩsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ūlũ wa
Ivuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũllonĩ, Indĩ ūla mŭũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَوَ وَحِمْلَ الْخَاوِرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعَنَ اللَّهُ فَمَن أَضَلَّ عَنْ بَآئِجٍ وَ
لَعَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٢٠

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٢١

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ
بِالْغَفْرِ ۖ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ٢٢

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَيَشْهَدَانِي بِغَيْبٍ ٢٣

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkŋlyo na alaŋka na Ivuŋu na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondũ wa wendo Wake We, na kwa andũ ma mũsyĩ na ndiwa na ngya na mũendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlũmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋasya nthĩnĩ wa ūkyā na mathĩna na ala momŋasya ūvinda ya kaũ; aa nomo monanŋtye kana nĩ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ĩ ala mwŋkŋlaa, Nĩmũandŋkŋwe ūivanŋsyo ūlũ wa ala moaŋtwe: mũndũ mũthasye kwa mũndũ mũthasye, na ngombo kwa ngombo, na mũndũ mũka kwa mũndũ mũka. Indĩ ethwa mũndũ nĩwaekewa katĩ wa ndĩvi kya maambo nĩ mwanaa nyinyia wa ūla mũae, Indĩ ūvoo ūsu nũatiŋwe nĩkana kũmanyĩke nĩ ndĩvi myaũ na kũitwaŋiwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mũaani nĩaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mũuo.³ *

180. Na ve thayũ ūsu nĩ ūkeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋva wŋkaa naŋ ūtina vakeethwa na ūsiŋŋlo wŋ woo kwake. kwoondũ wenyu nthĩnĩ wa mwŋao waũivanŋsyo, inyw'ĩ andũ mwŋna kŋŋko, nĩkana mũtonye kũtanŋa mũuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنُ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّيِّغِينَ
فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَّاءَ وَجِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْخُرْقِ وَالْعَبْدِ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى
إِلَيْهِ بِالْحَسَانِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عِزِّهِ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٠﴾

وَكُتِبَ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٨١﴾

³ * Uu nĩkwasya kana mbesa sya nthakame nĩsyallĩte nĩ kũsũanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andũ ala maa mũndũ ūla mũae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩva ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; ũsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا مَّا رَزَقْنَاهُ وَأَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عِزٌّ بِكَافَرَتِهِ ۖ وَفِي آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٨١﴾

182. Na we ũla ũalyũlaa wĩyĩai ũsu ĩtina wa kũwĩw'a, naĩ ĩsu vate nzika ĩkeethwa ĩũlũ wa asu maũalyũlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wiw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

فَمَنْ يَدُلَّهُ بَدَلَهُ بَدَلًا مَّا سَوَّعَ فَإِنَّمَا يَرْثُهَا عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨٢﴾

183. Indĩ ũla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوسٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ ۖ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٣﴾

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩlaa kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

185. Kũtĩlaa kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, Indĩ ũla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩlaa kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; Indĩ asu ala matatonya kũtĩlaa kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũthya mũndũ ngya-Na ũla wĩkaa wĩla mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩlaa kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ūtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ūtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ūu, Ūla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei Ūũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ūla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ūthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya Ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'onthe nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we Ūnũũmboya Nyie. Kwa Ūu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtw'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu Ūtukũ Ūla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ūla ūte Ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ Ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ
مِّنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ الرَّفْقُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِيَابِسُ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِيَابِسُ لَهُنَّ عَلَّمَ اللَّهُ أَنْتَكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ فَالْنَّ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمَيْنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
وَمِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الْقِيَامَ

⁴ * Kwa Ūla w'o, Ūlĩ mweũ Ūkwatanĩtw'e na masangya; na ta Ūu, Ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwĩũ wa wa Ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwīū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūfīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaiti. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe *wīīe*, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189. Na mūikaisanīe ūthwui wenyu kafi wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūhengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. *⁵

LUKU 24

190. Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa *ūseo* wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīfomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwaīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīfomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191. Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

⁵ *Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwui wa mbai.

إِلَى الْيَلَدِ وَلَا تَبَشِّرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عَلِيمُونَ فِي السَّيِّئِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُدُوا هَؤُلَاءِ كَدَلِكِ يَبْتَغِي اللَّهُ
إِيَّاهُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْنُوا بِهَا
إِلَى الْحُكَمِ لِتَأْكُلُوا قَرِيبًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْهَلْوَ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَيِّجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

mekükita nenyu, İndĩ mûikeke naĩ; Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendamdenda eki-ma-naĩ.

192. Na moaei ovonthe vala mwamethĩa na malũngyei kuma vala mo mamũlũngĩtye inyw'ĩ, nũndũ ũthĩny'o nĩ mũthũku mũno kũvĩta kũaa. Na mũikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa Mũsikiti Mũtheu okũvika nemo mambe kũmũkitĩa vo. İndĩ mo mamũkita inyw'ĩ, İndĩ mokitei: yu nĩyo İtuvi ya alei.

193. İndĩ mo maeka inyw'ĩ İndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

194. Na mavũei mo kũvika vaikethwe mũthĩnany'o, na ndĩni *nĩavanw'e ve ũthasyo* kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthetũ; İndĩ mo maeka, İndĩ *lilikanai* kana vayĩ ũng'endu mwĩtkĩlye ateo İũlũ wa avithũki.

195. *Uvĩanu* wa Mwei Mũtheu *walĩe nĩ kũĩvanĩw'a* nthĩnĩ wa Mwei Mũtheu; na syĩndũ *syonthe* ila ntheu ve *mwĩao* wa ũĩvanĩsyo. Kwa ũu, ũla ũmũvĩĩfasya inyw'ĩ, mũsilĩlei kwĩanana na ũthũku wake ũla we ũmwĩkĩte inyw'ĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthevamwe na asu ala mamũkĩaa We.

196. Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthetũ, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجَكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقْتَلُوا فِيمَا هُمْ فَانٍ فَإِن قَتَلْتُمُوهُمْ فَاتَّكِلُوا عَلَى الْكُفْرَانِ ﴿١٩٢﴾

وَإِن انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٣﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٤﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ مَّنْ أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٦﴾

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kumya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilikana* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَبَتَّ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَبِطْ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ

وَاتَّقُوا اللَّهَ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūwĩsĩ. Na kuai syĩndū mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndū kĩla kĩseo vyū nĩ ūlūngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andū mwĩna kĩĩko.

الرَّادِّ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٢٠٠﴾

199.Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondū ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعَائِرِ الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿٢٠١﴾

200.Indĩ İyonoeesyei vala andū meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyū, Usũtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِضُوا مِنْ حَيْثُ أَقَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠٢﴾

201.Na mwamina kwĩanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondū mwaitanĩe ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andū ve ala maasya, 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ syĩndū nzeo tũlū wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda İtunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٢٠٣﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ moseo tũlū wa nthĩ İno oũndū ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ İla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠٤﴾

203.Kwa asu vakeethwa na kŵanda kŵseo nŵndŵ wa maŵndŵ ala mo mekŵte. Na Ngai Mwene Vinya W'onth e mŵtŵkŵ kwa kŵtala.

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ٢٠٣

204.Na mŵlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onth e nthŵnŵ wa matukŵ ala manyuvŵtwe; ŵndŵ ŵla wŵkalaataa kuma vu kwa matukŵ eli; vaikethwa ve naŵ ŵŵlŵ wake; na ŵla ŵtiawa ŵtina, ota ŵu vaikethwa ve naŵ ŵŵlŵ wake. *UO nŵ* kwa ŵla ŵmŵkŵaa Ngai. Na mŵkŵei Ngai Mwene Vinya W'onth e na manyai kana inyw'ŵ mŵkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَهُكُمْ فَتُخْشَوْنَ ٢٠٤

205.Na katŵ wa andŵ ve ŵla ngewa yake ya thayŵ ŵŵ ŵtonya kŵkwendeesya we, na we nŵtonya kwŵta Ngai Mwene Vinya W'onth e kŵkŵsŵta maŵndŵ ala me nthŵnŵ wa ngoo yake, katŵ nŵ mŵkaananŵ mŵnene mŵno katŵ wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ٢٠٥

206.Na yŵla we wŵ nthŵnŵ wa ŵkŵmŵ, asembaa ŵŵlŵ wa nthŵ aseŵvŵtye kŵthokoo nthŵnŵ wayo na kwananga imea na nzyawa sya andŵ; na Ngai Mwene Vinda W'onth e ndendaa kŵthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَفَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ٢٠٦

207.Na yŵla we watawv'a, 'Mŵkŵe Ngai Mwene Vinya W'onth e, ngathŵŵo nimŵthing'ŵtasya we kwongeleela naŵ. Kwa ŵu, ŵia-ya- Mwaki yŵkeethwa yŵ ŵtuvi yake yŵmwŵanŵe; na vate nzika, vo nŵ vandŵ vathŵku va kŵthŵmŵa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ مِنْ فَضْلِهِ جَهَنَّمَ وَلَيْسَ الْيَهُودُ ٢٠٧

208.Na katŵ wa andŵ ve we ŵla ŵtonya kwŵthoosya we mwene akŵmantha ŵla we

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ٢٠٨

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

211. Mo nĩmeteele kĩndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syĩndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu syĩana ata ila Ithiyĩ
twamanengie mo. Indĩ ūla ona wĩva
ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩla we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ūlŪ woo MŪthenya wa
UthayŪkĩyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩthĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
السَّمَاوَاتِ وَالسَّيْكِةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رُبَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَاللَّهُ يَزِدُّ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ōmwendaa vate kūtala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo
ene, kwa ōu Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na
amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla
w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
andū maŭndŭnī ala mo
mavathŭkanganīe. *Indī yu mo*
nīmambīlīlye kūvathŭkangana tŭlŭ wa
īvuku, na vai angī mavathŭkanganīe
tŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina
wa Syama nthēu kūmavikīa mo, nŭndū
wa kwīw'anīa kwī'fū mŭndū na ūla ūngī.
Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
mwīfao Wake, nūmatongoesye etīkīli
nthīnī wa w'o tŭlŭ wa maŭndū ala mo
alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye
ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya
w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika
Itunī mwīkalo ūla wookie tŭlŭ wa asu
ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīte?
Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
nīmathingithangiwe na vinya ō kūvika
Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe
nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate
nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlya we kīla mo
makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
na ūthw'īi mwingī ūla inyw'ī mumasya
waīle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
ndŭŭ sya mŭkautī na ndiwa na ngya na
mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَقِيَا يَنْتَهُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَنْ يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَكْبِهِمْ أَسَاءُوا أَمْ سَاءَ اللَّهُ الَّذِي يَزِيلُهُمْ عَنْ قُلُوبِهِمْ مَا تَشَاءُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَدْرِي كَيْفَ يُفَعِّلُهُمْ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُوَ قُلُوبُهُمْ أَنْتُمْ مِنْ خَيْرِ قُلُوبِ الدِّينِ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ الْقَبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ⑦

217. Inyw'I nfmwathwe kOkita, ona ka0 inyw'I m0ikwendeew'a; IndI nIvatonyeka inyw'I m0kakImena kInd0-kI kIseo kwenyu; na nIvatonyeka inyw'I m0kakyenda kInd0 oyIla nI kIth0ku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI *syInd0 syonthe*, na inyw'I m0yIsI.

LUKU 27

218. Mo me0k0lya 0voo wa kOkita nthInI wa Mwei M0theu. Asya: 'KOkita nthInI waw'o nI naI nene IndI k0masiIla and0 nzIaInI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na k0lea k0t0nga m0vea Kwake na k0masiIla and0 k0Ika nthInI wa M0sikiti M0theu, na k0mal0ngya and0 kuma nthInI wa w'o, nI naI nene m0no kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na m0thInany'o nI m0th0ku m0no k0vIta k0aa.' Nam0 maikaeka k0m0kita inyw'I ok0vika mam0t0nge inyw'I kuma m0tkItonI wenyu, ethwa mo nImatonya. Na katI wenyu 0la 0aly0kaa akasyoka Itina kuma m0tkItonI wake na 0kusaa e m0lei; asu nImo ala mawIa moo makethwa me vathei 00I0 wa nthI Ino na Ila IngI. Aa nI ekali ma MwakinI navo nIvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefIkIlaa na asu ala mathamaa na kwIthing'IIsya na vinya nzIaInI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-wa-naI M0no, Us0Itwe nI tei.

220. Mo me0k0lya we 00I0 wa 0kI na ky0thI *kya mbesa*. Asya; isu syeI ve naI nene na ota 0u ve motandIthy0 *amwe* kwa and0, IndI naI yasyo nI nene k0vIta 0tandIthy0 wasyo.' Na mo me0k0lya we kIla mo maIItwe nI kumya. Asya: 'KIla m0tonya k0tialya. Uu nIw'o Ngai Mwene

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ تُجِيبُوا
عَنِ الشَّيْءِ وَأَنْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْقِتَالُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَأْخُذُوا
بِقَاتِلِكُمْ حَتَّى يَرُدَّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ لِأَنْتُمْ أَسْطَأَعُوا
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
قُلْ لَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجْهَهُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعِزُّوا عَلَى أَغْصَانِ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ الْغَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmūvuanfasya mīao
 Yake nī kana inyw'ī mūtonye kūsoanfa.
 221. Iŭlū wa nthā īno na ūla īngī. Namo
 meŭkŭlyā ūlū wa ndiwa. Asya:
 'Kŭkflya mwīkalo wasyo nī kīko kya
 ūseo mūnene. Na ethwa inyw'ī
 nīmwavulana nasyo, syo nī anaafthe
 menyū. Na Ngai Mwene Vinya
 W'onthe nūmwīstī ūla mwanangi na ūla
 mwīki wa nesa. Na takethwa Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwendie ūu,
 We ethwa amūlikilye inyw'ī nthīnī wa
 wīa mūmū. Vate nzika, Ngai Mwene
 Vinya W'onthe E-Vinya Mwingī, Mŭf.
 222. Na mūikatwae iveti ithaithi sya
 mīvw'anano, okūvika syītkīle; ona
 kīveti kītkīli ngombo nī kīseo kūvīta
 kīthaithi kya mīvw'anano, ona kau
 nīkītōnya kūmwendeesyā mūno inyw'ī.
 Na mūikanengane iveti mbītkīli kwa
 athaithi ma mīvw'anano maitwae
 okūvika metīkīle; ona ngombo mbītkūli
 nī nzeo kūvīta mūthaithi wa
 mīvw'anano, ona kau we nūtonya
 kūmwendeesyā mūno inyw'ī. Aa
 metanfaa Mwaki, īndī Ngai Mwene
 Vinya W'onthe etanfaa ūtu na ūkeo
 kwa mwīao Wake. Na We amīvuanasya
 Mīsoa Yake ūtheinī kwa andū nīkana mo
 matonye kūlīlikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlyā we ūvoo wa
 nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nī
 ūvuku, kwa ūu ūvathanei na iveti ūla
 syīna mwei, na mūikalike kwasyo
 okūvika ithee. īndī syamina kwīthesya
 syo mbene, īndī likai kwasyo kwīanana
 nondū Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ūmwīlāle inyw'ī. Ngai Mwene Vinya
 W'onthe amēdaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
 لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُوا عَنْهُ فَأَنْصِتُوا لِلَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 الْغَيْبَ مِنَ الصُّلُوحِ وَلَا تَسَاءَلُوا اللَّهَ لَعْنَتَكُمْ إِنَّ اللَّهَ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٣﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ عَنْهُ يُؤْمِنُونَ وَلَا مَـٔةٌ مُّؤْمِنَةٌ
 خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَائِينَ
 عَنْهُ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ
 أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى التَّارِكِ وَاللَّهُ يَدْعُو
 إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّفْعِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلْعَالَمِينَ
 ﴿٢٢٤﴾ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٥﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِ قُلْ هُوَ أَذًى لَا فَاعِلٌ لَّوِ
 الْبَسَاءُ فِي الْمَحْضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ عَنْهُ يَطْهَرْنَ
 فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٦﴾

mamwĩthiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondũ wenyu; kwa ũu ũthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ũndũ mŭkwenda, na tongosyai ŭseo-ŭmwe mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ũvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthye Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩeleelo kya ithitũ syenyu nĩkana matonye kũeka kwĩka nesa na kwĩka ũlŭngalu na kũseŭvya mŭuo katĩ wa andũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa maŭndũ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno vyũ, Mũmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta kwĩvathana na iveti syoo, ĩvinda yĩla yĩanĩ ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvitoni, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kũtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-W'onthe.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandũ va mavinda atatũ myei

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَأَتُوا عَنْكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَ
قَدْ يَمُوتُ لَا أَنْفُسَكُمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ قُلُوبُهُ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشِ إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ عَنْهُ لَكُنْ يَأْخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يَقُولُونَ مِنْ إِسْرَائِيلَ أَنَّا بَعَثْنَا نَبِيًّا
قَالَ قَاءُوا قَاتِلُوا اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَأَنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَ

⁶ Ndeto ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ũlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' yaĩle nĩ kũmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ũte mŭseo wa kavinda. ũu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndũ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ũu tiw'o.

ñatŭ nŭndŭ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kūvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbŭte nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŭnene wa kwitŭnga īvindanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyō. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu īlŭlŭ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwe īlŭlŭ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya Mŭī.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŭtavanw'a* keli; na īndī syīkalyei syo na Mwīkalo mŭseo kana mŭieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītīkīlye inyw'ī kwosa kīndŭ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwinengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kūlea kūsŭvīa mīvaka īla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kūlŭmya mīvaka īla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kūikethwa kwī īvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŭikamīkīle; na ūla ūmīkīlaa mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kūkīnenge *kñveti* talaka *ñvinda ya katatŭ*, īndī yu kyo ti kītīkīlye kwake ītina wa ūu, okŭvika kītawawe nī mŭndŭ ūngī, na ethwa asu nīwataanisya nakyo ota ūu; īndī kūsyokeanīa kwoo īngī kūikethwa kwī īvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeŭsŭvīa mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñe*. Na īno mīvaka īla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكُنَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي الزَّاهِدِينَ
إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَفِّقُ لَهُنَّ أَعْمَلَهُنَّ
يَرْزُقُهُنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ وَمِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَالزَّجَالِ عَلَيْهِنَ رِجْعٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ وَأَمَّا كَإِسْرَافِكُمْ فِي الْبُلْغَانِ
وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِينَا
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ خَتْنِ تَنْكِحِ زَوْجًا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We ũmŭvuanasya kwa andũ ala mena ũmanyi.

232.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŭminũkĩlyo wa ũvinda yasyo yŭla yŭw'ĩwe; ĩndĩ syŭkalyei kwa mwĩkalo mŭseo; kana mŭeke ithi kwa mwĩkalo mŭseo; ĩndĩ mŭikaisiŭle kwa nzĩa nthũku nĩkana mwĩke naĩ. Na ũla ona wĩwa wĩkaa ũu, vate nzika aũvĩŭfasya thayũ wake mwene. Na mŭikavũe ngũĩ na mĩao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ĩneee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ũlũ wenyu na ĩvuku na uŭ yŭla We ũtheetye kwenyu, akĩmũtaa inyw'ĩ nayo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ĩvinda yasyo ya mŭminũkĩlyo, mŭikaisiŭle kũtwawa nĩ aa mŭũme masyo, ethwa nĩmekwĩw'ana katĩ woo ene kwa nzĩa nzeo. Uu nĩ ũtao kwa ũla we katĩ wenyu ũmwĩŭkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mŭminũkĩlyo. Uũ nĩ ũathimĩku kwenyu na nĩ ũtheu vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ĩĩ mĩima ũũ nĩ kwa ala mendaa kwĩanĩsya kwongya. Na ĩthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngũa na ĩũ kwĩanana na mĩeele. Vai thayũ waŭĩŭle nĩ kũkuŭthw'a mũio ũla ũtatonya kũvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ĩthe wako athĩna ũlũ wa kana kake na ota ũu, ĩthe wa kana ndakatume nyinyia wako athĩna ũlũ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَخِرُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَشْكُوهُنَّ
ضَرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَإِذْ ذُرُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْصِلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْوَاحَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادُهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وُسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَتُهُ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ إِنْ أَرَادَا
فَصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīwa no to ūu. Na ethwa eŵi meenda *kŵkatīlīhya* ūia, kwa kwīw'ana na kwītīkīlana, vai ūthūku ūlū woo. Na ethwa mwēnda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kŵikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmŭkŭŵa kīla mwīw'anīte kŭŵa kwa nzīa nzeo. Na mŭkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kŭtia iveti, *iveti* isu nomŭvaka syetele kwa myei ūna na *matukŭ* ūkŭmī. Na yīla syavikya mŭminŭkīlyo na ūvinda yasyo, vai naŵ ūkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīwa syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kŭtwaa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithīwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīŵī kana inyw'ī mŭkasŭanī ūvoo wasyo *ūndŭnī ūŵ* ūndī mŭikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mŭineena ndeto nzeo. Na mŭikatw'e kŭtwaana kŭvika ūvinda yīla yītw'īwe yīvike mŭthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīŵī kīla kī ilīkonī syenyu; kwa ūu ūsŭŵaneī naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-Naŵ Mŭno, Mŭmīŵīsyā.

LUKU 31

237. Kŵikethwa kwī ūvītyo kwenyu kw'inenge iveti talaka mŭtaikiitīte, kana kwinenge ngaasya yasyo. ūndī inengei, mŭthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَبَدَرُوا أَوْلَادَآيَتَ تَقْصَنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم مِّنْ حُظَرِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنَّهُ أَكْمَرُ سِتْرًا وَهْنُ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عُقْدَةَ الزَّكَاةِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مَّا وَعَدْتُم عَلَى الْوَيْعِ

ngya kwílanana na Okwati wayo---
útethyo kwa nzíla nzeo ní mwíao Íŭlŭ wa
ala alŭngalu

238.Na ethwa inyw'í nímwainenge iveti
talaka mŭtaikiítŭte, na nímwinengete
ngaasya syasyo, Índí nyunzu ya kíla we
umítye *kíkeethwa kí kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ŭla we, wovano wa
mŭtwaano wí mokoní make, níwaíle ní
kŭkeka. Na inyw'í mŭkaeka, kŭu ní
kŭthengeaníla na ŭlŭngalu mŭno. Na
mŭikolwe ní kwíka nesa mŭndŭ na ŭla
ŭngí. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwona ūndŭ inyw'í mwíkaa.
239.Syaíŭsyai Íŭlŭ wa Mboya, na Mboya
ya katí, na ŭngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwínyivítye.
240.Ethwa inyw'í mwí mwíkaloní wa
w'ia, Índí *neenai Mboya syenyu*
mŭŭngeme kana mŭlísŭte nyamŭ; Índí
yíla mwína mŭuo, mŭlilíkaneí Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwílanana nondŭ
We ŭmŭmanyíŭtye inyw'í maŭndŭ ala
inyw'í mŭtamesí.

241.Na asu ala menyu makusaa na kŭtia
iveti, makeeyíŭŭa atíŭwa moo Íŭlŭ wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ŭmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Índí *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kŭíkethíwa
na ŭthŭku Íŭlŭ wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ
ala maw'o syo syíkwíka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ní Mwene-Vinya, Mŭí.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ŭu nívaíŭŭte ní kwíthíwa na kíanda
kya kyaŭya kwílanana na ŭla ŭseo----- ní
ŭtw'io kwa ala mamŭkíŭa Ngai.

قَدْرُهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَنْ طَلَقْتُمْوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأَلُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا إِذًا آمِنْتُمْ فَلَاكُرُوا
اللَّهُ كَمَا عَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ مِنْهُمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mfao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na Indŵ We nŵwamatŭngie thayŭ Ingŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syŵndŭ kwa andŭ, Indŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْبُوتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضَاعًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma Isilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

أَلَمْ تَر إِلَى الْمَلَأِ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّهِمْ لَهُمْ آيَاتُ أَنْ نَبَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلِيمٌ أَنْ تُبَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَنْ نَبَاتِلَ فِي

'Titakwonany'a kana inyw'I mŭikokita mwatw'ŭwa kŭkita?' Namo masŭngŭa: 'Tw'ina kŭtumi kyaŭ ithy'I kya kŭlea kŭkita nzlan' ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yŭla ithy'I nŭtŭlŭngŭtw'e kuma mŭsyŭnŭ yaitŭ vamwe na syana situ sya aŭme? Indŭ yŭla mo matw'ŭwe kŭkita, nŭmaalyŭkile na masyoka na ŭtina ateo andŭ avŭthŭ katŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ nesa-eki ma naŭ.

248.Na Mwathani woo nŭwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŭnyuvŭle inyw'I Taluuti ta mŭsumbŭ.' Namo makŭlya: 'Atonya ata we kwŭthwa na ŭsumbŭ ŭlŭ waitŭ oyŭla nithy'I twaŭŭŭte kwŭthwa na ŭsumbŭ mbee wake, na we ndanengetwe ŭthwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae ŭsumbŭ ŭla We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nŭwamatavisye mo: 'Na ŭvano wa ŭsumbŭ wake nŭ kana inyw'I mŭkanengwe ngoo yŭna ŭuu kuma kwa Mwŭai wenyu, na matialyo ma maŭndŭ maseo ala andŭ ma Mose matie na andŭ ma Aluni---- alaŭka mamakŭŭte, Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Kyama kwoondŭ wenyu ethwa mwŭ etŭkŭli.'

سَيُنِذِرُ اللَّهُ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءَنَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوا أَلَيْسَ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٩﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٥٠﴾

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵŵasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَائِفُ بِالْجَنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكْلِفِهِمْ
يَنْهَىٰ لِمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا
اللَّهِ كَمْ مِزْنٍ فِيهِ قَلِيلٌ غَلَبَتْ فِيهِ كَثِيرَةٌ يَأِذِنُ
اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ٥

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ūmīīsyō tūlū waitū, na tūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمِنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

252. Kwa ūu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamūaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ūsumbī na ūī na nīwamūmanyīisye we maūndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَنَّا شَاءَ وَ
لَوْلَا دَفَعَهُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ūla w'o. Vate nzika, we wī *Umwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ﴿٢٥٣﴾

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ĩlũũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa Ūnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa Ūtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendete ūu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ūla Ūngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ekaa ūndũ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa Ūtanavika mŭthenya ūla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَإِنَّكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَنَهُمُ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآيَاتِنَا
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْبَتُّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
أَمَنَ وَمِنْهُمْ مَن كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الْكَالِبُونَ

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ūũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŭngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ŭalyũlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩlle kŭsomeka ta ūũ:- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ĩlũũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaneenie namo na amanenevya na Ūnene wa ivĩla.

Wiw'anŭthya, na no asu ala matetŭkŭlaa
mevŭtfŭasya mo ene.

256. Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai
Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0,
Mwŭtethya, na Wŭkwaty0-W'onthe,
kwombosya kŭimŭkwataa We, kana too.
Syonthe ona syŭva ila syŭ matunŭ na
syonthe ila syŭ ŭlŭ0 wa nthŭ nŭ Syake.
Nŭ0 ŭla ŭtonya kŭvoyaŭfa mbee Wake
ateo kwa ŭthei Wake? We nŭmesŭ
maŭndŭ ala me mbee woo na ala me
ŭtina woo; namo maithyŭlŭlŭkŭte kŭndŭ
nthŭnŭ wa ŭmanyi Wake ateo ŭndŭ We
wendaa. Umanyi wake ŭnyaŭkŭte ŭlŭ0
wa matu na nthŭ; ona ŭsŭvŭi wasyo
ndŭmŭthŭnasya We nongi; Nake nŭ Ula-
Wŭlŭ0, Ula-Mŭnene.*²

257. Vayaŭle kwŭthwa na kŭingŭanŭsya
nthŭnŭ wa ndŭni. Vate nzika ŭlŭngalu
nŭwŭvathŭkanŭtye na ŭthyoeuku; kwa ŭu,
ŭla ona wŭva, ŭleaa kŭtongoew'a nŭ asu
ala mekaa naŭ, na ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we
nŭwŭkwatŭle ngwatŭlo ŭla yŭ vinya
ŭtatonya kŭtŭlŭka. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

258. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
mŭnyanyae wa asu ala metŭkŭlaa: we
amaumasya mo kuma nthŭnŭ wa kŭla
mŭthenya wa kŭvindu kŭmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا أَكْرَاهُ فِي الدِّينِ تَقَدُّ تَبَيَّنَ الرُّشْدَ مِنَ الْفِتْنِ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto ŭno: 'Kursi' mŭno yaasya, kŭvŭla kya
ŭtonyi kana kya ŭsumbŭ. uaiyŭlo wa ndeto ŭno nŭ
mŭthanthau na ndŭneena ŭlŭ0 wa ŭmanyi
wŭw'oka tŭ ŭndŭ ona motonyi angŭ ma kŭsilikalŭ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtĩkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaanani na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ ĩndĩ ĩtina wanangĩko waw'o? Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na ĩndĩ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْبَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُغْنِي هَٰذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا قَامَتِ لَهُ مِائَةٌ سَامَةٌ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa Iwinda yīana ata?' We asūngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya 0mwē kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīe, Aiee, we wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īlu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīle* 00 nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa andū. Na sisya mavīndī, 0ndū Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla 0ndū 00 wamwīvuanīsyē we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi wa kwīka 0ndū W'onthe ūla We wendaa.'

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُفَسَةٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُفَسَةٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُفَسَةٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُفَسَةٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُفَسَةٍ

261.Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a 0ndū We 0manengae thayū ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We asūngīa, 'Iī īndī Nyie *nīk0lya* 0u nīkana ngoo yakwa yīthīwe 0th0m0nī.' We m0sūngīe, 'Osa nyūnyi inya 0imanyīsyē kwīkala vau kwaku mwene na īndī 0kīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī 0isylīta, nasyo nīk0ka vala we ūlī syīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mūlī.

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ

LUKU 36

262.Ngelekany'o ya asu ala maumasya 0thwīi woo kwoondū Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīla kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Aus0twe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
وَاللَّهُ يَضُوفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea kŭatŭa kŭla maumŭtye na wai kana kŭthokoo, mo mena ūtūvi yoo kwa mwŭai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nŭ kyeva.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا
يَتَذَكَّرُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeo nŭ nzeo kŭvŭta nthembo iatŭw'e kŭthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nŭwŭyŭanŭtye-We-Mwene Mŭmŭŭsya.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا
أَذًى وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mŭikatw'ŭkŭthye nthembo syenyu sya mana na wai na kŭthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nŭkana oneke nŭ andū, nawe ndamwŭtŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo. Ngelekany'o yake nŭ ta ya ūvia yŭtendeu yŭw'ŭkŭtwe nŭ ndaka, yŭla mbua nene yayufa ūyŭtiaa yŭ-ŭthei, yŭtendeu na yŭmū. Mo maikakwata kŭndū katŭ wa ūla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالْمَنِّ
وَالَّذِي كَالَّذِي يَنْفَقُ مَالَهُ رِشَاءَ النَّاسِ وَلَا
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا
يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ فَمَا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kŭmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwŭkŭa mathayū moo vinya nŭ ta ūvoo wa mŭūnda wŭ vandū vokŭlŭlŭ. Mbua nene nŭ yuaa ūlū waw'o na ūetae matunda kŭndū kwŭlŭ. Na ethwa mbua nene ndŭnaua ūlū waw'o, ūndŭ ona mbua nini nŭwŭanŭaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwonaa ūndū inyw'ŭ mwŭkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْطُهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْمَرْهَا
وَابِلٌ فَطَلَّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsavivũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o---- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontha ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontha ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila Ithĩyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũikamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanĩte na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩfaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontha.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ; na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩlko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَيُّودُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْوًى وَمِنْهَا يَخْرُجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا لَهُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا يَتَسَوَّاهُ الْغَيْثُ مِنْهُ تَنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِهِ إِلَّا أَنْ تُغْنُوا فِيهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵŵkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵla ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ŵla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ŵla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ithamŵtw'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mio mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwo. We ōkamamanya mo na mwŵkaŵŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ ōtheinŵ,mena ŵtuvi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تَنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٣﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَتَةً الْجَاهِلِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo *ŭndŭ ŭla ŭkŭnĩtwe* ni Satani akekĩw'a ndũũka *ŭendeeaa*. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no *ŭndũ ŭmwe* na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtĩkĩĩtye *ŭtandĩthya* na akavatana liva. Kwa *ŭla ŭtao ŭkaa* kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩfeka kwĩka *ŭu*, *ĩndĩ kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na *ŭvoo* wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona *ŭmwe ŭla* nĩ mũlei mũkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mũnene. *³

278. Vate nzika asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, na kũlũmya Mboya, na kũĩva Saka, makeethwa na ĩtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ŭkoka* *ŭlŭlŭ* woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ وَمِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا لِمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

يَمْنَحُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلِ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

³ * Mũsoa ŭũ wĩnengane *ŭtwio mũkuvĩ* na mũtheu kana *ŭkwati wa mbesa* ila *syũmbanĩtw'e* na liva na *ũthyoe ku ndwĩ ndĩi ya kũlea kwanangĩka oyĩla mokwati ala nthembo* *ĩlũũmĩlĩw'e nthĩnĩ wamo makaaĩla*.

kŵla kŵtiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; indŵ inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵlŵlŵyo; ōu inyw'ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵ'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵte, indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ mŵkaeka thiŵ ōsu ta nthembo, kwŵthwa kwŵ ōseo mŵno kwenyu, takethwa inyw'ŵ nŵmŵmanyā.

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw'ŵ mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na indŵ kŵla thayŵ ōkaŵvwa vyŵ kwŵlanana nondŵ w'ŵ wŵkŵte, namo maikavŵtŵ'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ōngŵ kwa ŵvinda yŵtw'e, indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ōŵkŵku inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵlŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ōkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵlŵte nŵ kŵmŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ōnŵŵkovethany'a ena kŵlŵko

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَإِنْ
نَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وَأَتَوْا يَوْمَآ تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تَرَوْهُ كُلُّ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَاَلْتِمُوا وَلْيُكْتَبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ
وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
لِأَيِّهِ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ūmanyi mŭvuthū kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlŭngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme elI maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItonya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIla mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Iivinda yaw'o yIla yItw'Iuwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlŭngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmIlasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭikalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IviItyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIla mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsI maikavItw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭkIItIhya ūla ūngI na kIIndŭ, IndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُرْكًا مِّنْ رَّجُلَيْنِ فَجَلِّ وَاصْرَٰتَيْنِ وَمَنْ تَرَوْنَ
مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَحْضِلَ أَحَدُهُمَا فَيُكْفِرَ بِمَا كُفِّرَ بِهِ
الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
تَكُونَ بِيَعَارَةٍ حَاضِرَةً تُدْيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
يُبَازِلُ كَلْبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ
بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيَدْرِكُوا
أَوْثِينَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavĩthe ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyũ kana mwamaia me mavĩthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamũekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwĩka ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبٰدُوْا مَا فِىْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخٰفُوْهُ يُخٰسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٠﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūkeo Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَقْرَبُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهِمْ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنَكَ رَبَّنَا وَ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٤٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkuĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

ma0nd0 ala w'o wĩkaa, na 0kakwata
 0silĩlo 0la 0wailĩte, Mwĩai wait0,
 nd0kat0silĩle ithyĩ yĩla twoolwa kana
 k0lika ĩvĩtyonĩ, na Mwĩai wait0,
 nd0katw'ĩlĩle ithyĩ 0tonyi tond0
 wamailĩle ala maĩ mbee wait0. Mwĩai
 wait0, nd0katwailĩke ithyĩ m0io 0la
 t0tena vinya wa k0kua; na t0vetangĩe naĩ
 sit0, na t0nenge ithyĩ 0ekeo, na twĩw'ĩe
 tei; We Nue Mwĩai wait0; kwa 0u
 t0tethye ithyĩ t0l0 wa and0 alei.⁴

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ M0soa 00 wĩweta 0voo wa and0 ala maĩ mbee
 ala manengetwe motonyi manene ma kĩndini na
 malea k0manenge ndaĩ na mamatw'ĩkĩthya mo
 kwĩthwa m0io. Na ota 0u, atongoi ma ndĩni ta asu
 ala ma ivĩla sya ĩtheo manengwe k0kua m0io 0su
 ituonĩ syoo na nguthu ya atongoi ma ndĩni
 yasyaĩka ĩla yeey0mbĩle 0manyi wa ndĩni oyila
 momataĩ matonya kwĩka 0l0ngalu wĩanĩe kwayo.
 Nzĩa ĩno vate nzika, yaetie 0tongoi wa ndĩni 0la
 wai na 0manyi m0nini, wĩna ngathĩlo na 0te na
 0mĩsyo na av0th0 katĩ woo nĩmamanyie
 0manyĩsyo na 0nene wa Ndeto ya Ngai. 0tongoi
 wa ndĩni ta 0su 0vw'ananĩtw'e na mang'oi nthĩnĩ
 wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mĩongo yoo ĩkufĩthw'e
 mavuku ma ndĩni ĩndĩ mo mamanyaa o vanini kĩla
 makuaa. Kwa 0u ndeto '*Isran*' yaĩle k0manyĩka ta
 w'o 0aly0lo wa vo n0nd0 0tonyi 0la wĩĩtw'e nĩ
 Ngai nd0tonya kwoswa ta m0io 0la etfĩli maw'o
 mendaa k0welewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam---- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlaa īsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَئِنْ الْبَاقِينَ لَمَكُرُّوْا لَنْ تَغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۖ فَبِئْسَ لِلَّهِ شِئْخًا ۖ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّافِقُونَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩlaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩlaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابَ إِلَىٰ قُرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ
وَبِسُورَةِ الْبَقَرَةِ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ الْقُرْآنِ يُعْذِلُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ لِيُبْغِيَ
الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَنْ يَشَاءُ مِنْ ذِكْرِهِ
لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

رُئِينَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ
الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَنَازِيرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْبَاقِ ۝

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذِكْرٍ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ
رَبِّهِمْ جُنَّتْ يُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لِلَّذِينَ فِيهَا
وَلَا تَوَاجُحٌ مُظْهِرٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; kwa ũu tũekee ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩĩe ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

18.Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzĩanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi--- Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mũĩ. *

20 Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isĩlamu! wĩnyĩyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩla mo, nũndũ wa kwĩw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا كَانُفُورًا لَّنَا دُنُوبُنَا وَإِنَّا
عَذَابُ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالْقَافِينَ وَالْقَافِينَ وَالْمُتَّقِينَ
وَالْمُتَّقِينَ بِأَلْسِنَةٍ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَابِئًا بِالْقَاسِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũũ wa 'Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩĩ ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩe.

21. Indĩ ethwa mo nĩmeŭkaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ūu*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa athũkũmi *Make*.

فَأَن حَاجُّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ ءَأَسَلْتُمْ فَإِن
أَسَلُوا فَقَدْ اِهْتَدَوْا وَإِن كُتِلُوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْخَلْقُ
۝ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩlaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يُغَيِّرُ حَتَّى وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ هُمْ بِعِدَابِ اللَّهِ ۝

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei tũlũ wa nthĩ Ino na Itĩ Ingĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ۝

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu Imwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْمَرُونَ ۝

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo tũlũ wa ndĩni yoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَسُنَّا النَّارُ إِلَّا إِنَّا مَعَ الدَّارِ
وَعَزَّاهُمْ فِي ذِينَهُمْ مَا كَانُوا يَفْرَوْنَ ۝

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَفَىٰ إِذَا جَعَلَهُمْ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوَقِيَتْ
كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

yila kila thayu ōkaŵwa vyū kwīanana
nondū wīkīte, namo maikavīfw'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa ūsumbī, We ūmūnengae ūsumbī ūla We wendaa; na We wosaa ūsumbī kuma kwa ūla We wendaa. We ūmūnenevasya ūla We wendaa, na We umunyivasya ūla We wendaa. Useo w'onthe wī mokonī Maku. Na We vate nzika wīna ūtonyi wīna ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

28. We ūtumaa ūtuku wīslā nthīnī wa mūthenya na We ūtumaa mūthenya wīslā nthīnī wa ūtuku. Na We umasya ūla wī thayū kuma kwa ūla mūkw'ū. Na We ūmumasya ūla mūkw'ū kuma nthīnī wa ūla wī thayū. Na We ūmūnengae ūla w'onthe ona wīva We wendaa vate kīthīmo.

29. Etīkīli maikamose alei kwīthwa anyanyae mbee wa etīkīli--- na ūla ona wīva wīkaa ūu, nde ngwatanīo na Ngai Mwene Vinya W'onthe -ateo īsūvīaneī namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtaaīnyw'ī tūūwī wa ūsilīlo Wake;³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'o ūalūko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ī mūkavitha maūndū ala me īthūinī syenyu kana mūkamaumbūla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo; na We nūkīsī kīla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَيَحْذَرُكُمُ اللَّهُ أَنْفُسَهُ إِلَى اللَّهِ أَنْتُمْ عَاظِمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kīalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūkanasya inyw'ī mwīsūvīane Nake We-Mwene na ūu nī kwasya kana We nūmūkanasya mūikeyelele mīao Yake na We nūkandīaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanīu mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsīllo Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخَضًّا ۖ
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا أَبْعَدُ ۖ وَيَحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ وَاللَّهُ وَدُودٌ
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūekeka inyw'ī mavītyo menyu. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanīi-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwa; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ ۖ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

36. Lilikanai yġla kġveti kya Imulaani kyaisye, 'Mwġai wakwa, nyie nġnġvġġte Kwaku kana kġla kġ nthġnġ wa ġvu yakwa kġthwe kġnenganġte wġanġ Waku. Kwa ōu, kġtkġġle kyo kuma kwakwa nyie, nġw'o, We Wġ-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

37. Indi yġla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mwġai wakwa, nyie nġnasyaa mġndŭ mŭka'-----oyġla Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwġsġ nesa vyŭ ōla kyo kyasyaġte na mġndŭŭme ōla kyo kyaššanġaa ndaġ ōndŭ ōmwē na mġndŭ mŭka ōla kyasyaġte-----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَوٰ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٧﴾

38. Kwa ōu Mwġai wakyo nġwakġtkġġle kyo na kwġtkġġla kwġna ōlau, na atuma we Malia eana na kwġana kŭseo vyŭ na amŭtw'ġkġthya Sakalia kwŭthwa mŭsŭvġ wake. Kġla ġvinda Sakalia alika kasŭmbanġ kwake, nġweethġaa ena kyaŭya vo. Akakŭlya, 'We Malia, umġtye va kġ?' We Malia akasŭngġa, 'Nġ kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae ōla w'onthe ona wġva We wendaa vate kġthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْغُرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَرِيمُ إِنِّي لَكَ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

39. Ovau kwa vau Sakalia nġwamŭvoyie Mwġai wake akyasya, 'Mwġai wakwa, nenge nyie mwana mŭtheu kuma kwaku; vate nzika, We wġ Mwġw'i-wa-Mboya.'

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُكَ رَبَّيَا ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

40. Na alaġka mamŭtavva we o aŭngeme nyŭmbanġ: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekŭtavva we ŭvoo mŭseo wa Yahya Yoana, ōla ūkakŭsġġa ōla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mŭtaġġku, na mŭtheu na Mwathani, kuma katġ wa ala alŭngalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّيٰ فِي الْغُرَابِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَبْشُرُكَ بِخَيْرٍ مُّصَدِّقًا لِّكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ ۖ وَسَيِّدًا وَحَصُونًا وَنَبِيًّا ۚ مِنَ الصَّٰلِحِيْنَ ﴿٤٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthē: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ اَنْتَ يَكُوْنُ لِيْ غُلَامًا وَكَذٰلِكَ اَتَكَلَّمُ الْمَلٰٓئِكَةَ
وَاَمْرًاۙ عَاقِرًاۙ قَالَ كَذٰلِكَ اَللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤١﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْ اٰيَةًۭ ۖ قَالَ اٰتٰكَ الْاَكْلِمَ النَّاسَ
ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ الْاَرْضَۙ وَاذْكُرْ لَكَ كَثِيْرًاۙ وَّسَبْحًاۙ وَالْحُسْبٰنَ
عِۙ وَالْاَبْكَارَۙ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰرٰٓئِمُۤا اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكِ وَ
طَهَّرَكِ وَاصْطَفٰكِ عَلٰٓى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. 'We Malia, īthīawa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يٰرٰٓئِمُ اقْنِصِيْ لِرَبِّكِ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ
الرَّٰكِعِيْنَ ﴿٤٤﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla īthyī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwāī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvīi wa Malia, ona we ndwāī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

فَاِذْ مِّنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِۭ اِلَيْكَ وَاَمَّا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اِيْهِمْ يَكْتُلُ مَرْيَمَ
وَاَمَّا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthē ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwā yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Isa*, mwana wa Malia, mūtaītku ūlū wa nthī

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰرٰٓئِمُۤا اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِّنْهُ ۚ اِنَّهٗ السَّيِّعُ عِندَۤى اٰبِىۡنِ مَرْيَمَ وَجِيْهًا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمِنَ الْمُتَقَرِّبِيْنَ ﴿٤٦﴾

ino na Ila Ingi, na wa asu ala manengetwe kuthengeanla na Ngai;

47. Na akaneena na andu e kaUkenge na e nthele, na akeethwa katl wa ala alUngalu.'

48. We *Malia* asya, 'Mw'ai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kavisi ata oyila vai mündü ūngiitfe nyie? 'We asya, 'Isu *nhyo nzila ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa kila We wendaa. Yila We watw'a ūndü, We aŭtavasya w'o, 'Tw'ika!' na w'o ūitw'ika.*⁴

49. 'Na We akamŭmanyisa we Ivuku na ūI na Tola na Uvoo-Mŭseo;

50. 'Na We *akamŭtw'ika* *thya* we Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya, 'Nyie nŭkŭte kwenyu nina Kyama kuma kwa Mw'ai wenyu; kila nĩ kana nyie ngamŭmba inyw'I Kyŭmbe nthĩnĩ wa yŭmba mŭvw'anano wa nyŭnyĩ na indĩ ngaveveea nthĩnĩ waw'o *veva mweŭ* na kŭkatw'ika kĩndü kŭveva kwa mwŭlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nyie ngavosya ilalinda na kŭmavosya ala mena ūkoma, na ngamathayŭŭkyā ala akw'ŭ kwa mwŭlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nyie ngamŭtavya inyw'I syĩndü ila inyw'I mwŭtsaa na ila mwŭlāa nthĩnĩ wa nyŭmba syenyu. Vate nzika, nthĩnĩ wa ūndü ūŭ, ve Kyama

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْهَدْيِ وَكُفْلِهِ وَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَتْ رَبِّ أَلَيْسَ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٩﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ
الْكَلِمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

* * Unceni ūŭ 'Tw'ika' na ūitw'ika ndŭkwonany'a kana kĩndü kŭtw'ika kwa Ivinda Iasa, indĩ no kavinda o kau waneena kŭkambĩmĩliya kŭtw'ika kuma vathei na kŭtw'ika kĩndü. Uu nŭkwasya kana yila Ngai wamina kŭneena, wendi Wake wambĩmĩlasya kwŭthwa na mŭmbĩlwe na mŭminŭkŭlyonĩ kŭitw'ika ūndü We wendaa.

kwoondũ wenyu, ethwa inyw'I
mũkeethwa mwĩ etĩkĩli.

51. 'Na nyie *nũkĩe* ngĩanĩsya kĩla kĩ
mbee wakwa, kĩkwĩtwa, Tola; na
kũmwĩtĩkĩlya inyw'I katĩ wa syĩndũ ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie *nũkĩe*
kwenyu nĩna Kyama kuma kwa Mwĩai
wenyu, kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene
Vinya W'ontha na mbĩw'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai
wenyu; kwa ũu, mũthaithei We: ĩno nĩyo
nzĩla ya w'o.'

53. Na yĩla Yesu *Isa* woonie ũlei woo,
asya, 'Naaũ ala makethwa me atetheesya
makwa nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontha?' Amanyĩw'a make
mamũsũngĩa, 'Ithĩĩ twĩ atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'ontha ithĩĩ
nĩtũmwĩtĩkĩlĩte Ngai Mwene Vinya
W'ontha. Na we ĩthwa na ũkũsĩ kana
ithĩĩ twĩ ew'i.'

54. 'Mwĩai waitũ, ithĩĩ nĩtũkĩtĩkĩlaa kĩla
We ũtheetye, na nĩtũmũatĩĩe Mũtũmwa
ũũ, Kwa ũu, tũandĩke katĩ wa asu ala
mena ũkũsĩ.'

55. Na Ayuti nĩmalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'ontha
nĩwalanilye *ota ũu*: ĩndĩ Ngai Mwene
Vinya W'ontha nĩ We Mwalany'a Ula-
Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa alany'a.

LUKU 6

56. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha
waisye, 'We Yesu *Isa*, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا جَلَّ
لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي خُزِيَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥١

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ٥٢

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا
بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٣

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ٥٤

إِنِّي وَمَنْ مَّكَرُوا مَكَرُ اللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكِرِينَ ٥٥

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŋkw'ithya ŋkw'e o kŋkw'ŋ kŋla kya
mŋsyawa, na ngakŋkŋlye we Kwakwa-
Mwene, na ngakŋthesya we kumana na
maŋdŋ mathŋku asu ala alei
makwilŋlaa, na ngamaia ala makŋatŋlaa
ŋŋlŋ wa ala matetŋkŋlaa, kŋvika
Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo; na ŋndŋ
ŋalŋko wenyu ŋkeethwa wŋ kwakwa, na
Nyie ngamŋsilany'a katŋ wenyu ŋŋlŋ wa
maŋdŋ ala inyw'ŋ mŋvathŋkanganŋaa.

57.Indŋ kwa asu ala matetŋkŋlaa, Nyie
ngamasilŋla na ŋsilŋlo mwai ŋŋlŋ wa nthŋ
ŋno na ŋla ŋngŋ, namo maikethwa na
atetheesya.

58.Na kwa asu ala metŋkŋlaa mawŋa na
kwŋka mawŋa maseo, We akamaŋva
matuvi moo meanŋu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndamendaa eki-ma-naŋ.

59.Kyu nŋkyo kŋla Ithyl tŋŋkŋsomea we
kya Mŋsoa na Kŋlilikany'a kyŋŋ.

60.Vate nzika, mwŋkalo wa Yesu Isa
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ
ta mwŋkalo wa Atamu. We amŋmbie we
kuma kŋtoonŋ, na ŋndŋ We amwŋa,
'Tw'ŋka!' na we eethwa vo.

61.Uu nŋ w'o kuma kwa Mwŋai waku,
kwa ŋu we ndŋkethwe katŋ wa asu ala
mena nzika.

62.Yu ŋla ona wŋva ŋkaananŋaa naku we
ŋŋlŋ wake we, ŋtina wa kŋla kŋvikŋte
kwaku kya ŋmanyi, mŋtavye we, 'Uka
twŋte syana sitŋ na syana syenyu, na
iveti sitŋ na iveti syenyu, na andŋ maitŋ
na andŋ menyu; na ŋndŋ tŋivoya na
kŋthŋng'ŋsyano na tŋkŋtya kŋfumo kya Ngai

وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ
إِن مَّرْجِعَكُمْ فَأَخْلَمْ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٥٩﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَهُنَّ اللَّهُ عَلَى الْكَذِبِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ ũtato wa w'o. Vai *ona ũmwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَأَنَّ اللَّهَ لَهُ الْعِزَّةُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Asyā, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaĩlu katĩ waitũ nenyu – nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Eĩaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asya, 'Ithĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩ ũlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَ
الْفُتُورَةُ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩe maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآئِنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجُّكُمْ فِينَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِينَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Avalamu ndaĩ Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ũmwe wa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٩

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ũũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لَكَذِبٌ أَتَّبِعُوهُ وَهُدًى
النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥٩

70.Nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, ĩndĩ mai ona ũmwe mathyoekya ateo mo ene, ĩndĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٦٠

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ٦١

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ũvũngũ na kũvitha ũla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسُونَهُ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ
الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ٦٢

LUKU 8

73.Na nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũimalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ
عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا آخِرَهُ نَعْلَمُهُمْ
يَرْجِعُونَ ٦٣

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ũmwe ateo we ũla, ũatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, ũtongoi nĩ ũtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩa ũmwe nĩwaĩle nĩ kũnengwe ũmanyĩsyo ta ũla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate ũu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananĩ naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلٌّ إِنَّهُ يَهْدِي
هُدًى اللَّهُ إِنَّ يُوْنُسَ مَعَهُ قَتْلٌ مَا أَوْتَيْنَهُمْ أَوْ
يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٦٤

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũnengae oũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingĩ.,

يُخَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we ũla, wamũkĩĩa ũũũ wa kĩnandũ, akaũtũngĩa; na katĩ woo ve we ũla, wamũkĩĩa na ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo wĩkale ũmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ũũũ wa syĩndũ sya ala mate asomu;' namo maneenaa ũvũngũ ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَّهُ بِقِطَارٍ يُدْرِكْ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنُهُ بِدَيْنَارٍ لَا يُدْرِكْ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّاتِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto wake na ũmũkĩaa Ngai---nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-ma-Ngai.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑦

78. ũũũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ makaũkũany'a na ũtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

* Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na ũvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ũndũ ũmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwaĩ kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma Isilamu kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe ũmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe ũkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya iulu woo nthini wa Muthenya wa Uthayukyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na usililo uthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, kati woo ve nguthu ila ithyোকasya nini syoo yila meusoma Ivuku; nika inyw'i muthonye kusuni kana ni kilungu kya Ivuku, oyila ti kilungu kya Ivuku. Namomaasya, 'Yoyumite kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omei.

80. Kuitonyeka kwa mundu, Ngai Mwene Vinya W'onthe kumunenge Ivuku na ui na wathani, na indai aimatavya andu, 'Ithiwai mwi athukumi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indai we atonya kwasya, Ithiwai tu mwineganite kwa Mwai mundu inyw'i nimumanyasya Ivuku na nimuyisoma.

81. Ona kuitonyeka kwake we kumwiyila kumosa alaka na Athani ta Eafi. We nuthony kumwiyila inyw'i kulea kumwitika itina wa mwineganite kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yila Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie utiano kuma kwa andu kwila kwa Athani, akasya, 'Kyonthe ona kiva kila Nyie nimunengae kya Ivuku na ui na indai mutumwa wenyu aimuvika, akianisya maundu ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ أَلَسْتَهُمْ بِالْكَتِيبِ لَتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكَتِيبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكَتِيبِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا أَنْتُمْ مُعْتَبَرُونَ الْكِتَابِ وَبِمَا أَنْتُمْ تُدْرَسُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَةَ وَالنِّسَاءَ أَرْبَابًا ۚ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ũkŭsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngŭsĩ.'

83.Yu ũla ona wĩva ũalyŭkaa ĩtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atŭli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatŭngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkŭsĩ kana Mŭtŭmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُ عَلَىٰ ذِكْرِهِمْ أَصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَبُ نَارًا قَالَ
فَأَشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٢٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٨﴾

أَفْخَرِ ۖ دِينَ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ آبَائِهِمْ
وَأَسْبَاطِهِمْ وَأَسْحَىٰ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالتَّابِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nĩ kana kĩumo kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa
İŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ,
ontho vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٨٨

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usilĩlo
woo ndũkaleelangw'a ona
maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ٨٩

90. Ateo asu ala melilaa İtina na
kũseũvya. Na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٠

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩĩkĩla
İtina wa metĩkĩĩte, na İndĩ
makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo
ndũketĩkĩlwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ٩١

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwītkīla, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthī yonthe ndūketkīlwa kuma kwa ūmwe woo ona wīva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nīmo ala ūsilīlo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَرَاءُ فَلَنْ يَقْبَلَ
مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلُوبُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ
يَعْلَمُ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٩٢

LUKU 10

93. Inyw'ī mūikaūvikīa ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katī wa syīndū ila inyw'ī mūsyendete, na kīla ona kīva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsī nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٩٣

94. Lū w'onthe wāī mwītkīlīye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, īndī, Tola na mūimīsoma yo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
إِسْرَءِيلَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ
قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٩٤

95. Yu ūla ona wīva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa īndī nīmo eki ma naī.

فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ٩٥

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atīfai ndīni ya Avalamu, ūla weenenganīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaī ūmwe wa ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا
كَانَ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ٩٦

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthī nī ūla yī Bakka, mwanda wa Makka yusūŋtwe nī maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا
وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٩٧

98. Nthĩnĩ wayo ve Syama nthu, nĩ vandũ va Avalamu; na ūla ona wĩva ūmĩlikaa yo, alikaa mŭuonĩ. Na kũthi Haji Nyũmbanĩ ũsu, nĩ ũlũ wa kĩla andũ matonya kwona nzĩla ya kũthi kw'oonĩkũmwaĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthu. Na ūla ona wĩva ūleaa kwĩĩkĩla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'onthu ndekwatasya syũmbe syonthu kwa ūndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthu nĩkĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'onthu nĩ Mũsyaĩĩsya wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'ĩ mũmasiĩla etĩkĩli nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthu, mũimantha kũmĩthyoekya, oyĩla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'onthu ndaleaa kũmanywa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.'

101. Inyw'ĩ ala mwĩĩkĩlaa! Ethwa inyw'ĩ mũkamĩw'a nguthu ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'ĩ ngĩrĩ nthĩnĩ wa alei ĩtina wa inyw'ĩ kwĩĩkĩla.

102. Na inyw'ĩ mũkalea kwĩĩkĩla ata, oyĩla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthu mĩtũngĩĩĩle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ūla ūkwataa alũmĩtye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthu ow'o nũtongoew'e nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلَوْ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ ۖ إِلَيْهِ سَبِيلُهُ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عَوَاجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَوْقَ مَا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرْدُّكُمْ بَعْدَ إِيْمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٥٤﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُنْتَ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِرْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe ōndũ We waĩĩfte nĩ kũkĩwa; na mũikaeke kĩkw'ũ kĩmũkwate inyw'I ateo mwĩ mwĩkaloni wa wĩnyivyo.

104. Na kwatai ūlĩi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũlũmĩtye inyw'onthe vamwe, na mũikaanĩke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla We waie ūlũ wenyu yĩla mwaĩ amaitha na nĩwamũkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwať'ĩkie masyaanĩ; na inyw'I mwaĩ ūtee wa iĩma ya mwaki na We nĩwamũtangĩĩe kuma vo. Uũ nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũvaťhũkanĩasya inyw'I mĩao Yake kana mũtonye kũtongoew'a.

105. Na nĩvethwe ngũthu ĩmwe ya aũme katĩ wenyu ĩla yĩtanĩaa ūseo, na kwĩyĩaa ūlũngalu na kũvatana ūthũku. Na asu nomo makaĩla.

106. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala maaanĩkie na ala maleile kwĩw'ana katĩ woo ene ĩtina wa mokũsĩ matheu kũmavikĩa mo. Na mo nomo ala ūsilĩlo mũnene ūkethwa kwoondũ woo,

107. Mũthenya ūla mothyũ amwe makethwa me meũ, na mothyũ amwe makethwa me maiũ, kwa asu mothyũ moo makethwa me maiũ- mo makatavv'a: 'Inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla? Samai, ĩndĩ, ūsilĩlo, nũndũ inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَإِذْ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثًا ۚ قَالَ لَكُمْ مِنْكُمْ
مُؤْتَفِقُونَ ۚ فَذُكِّرْتُمْ ۚ بَلْ يَأْتِيكُمْ مِنْكُمْ
خِيفَةٌ ۚ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُهْدِي الْقَوْمَ
الْمُضِلِّينَ ۚ ﴿١٠٤﴾

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُقَرَّبُونَ ۚ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۚ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ
سَوَّدَتْ ۚ وَجُوهُهُمْ ۚ الْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ ۚ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ۚ ﴿١٠٧﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْیَضَتْ وُجُوهُهُمْ فِی رَحْمَةِ اللَّهِ
هُمْ فِیهَا خِلْدُونَ ﴿٣٨﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالنَّحْيِ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلُمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلِلّٰهِ تُوجُّ

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلْعَالَمِينَ تَأْمُرُونَ بِالْعَدْلِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَ
أَشْوَهِمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ إِلَّا أُولَٰئِكَ ۚ وَإِنْ يَتْلُوكُمْ بُيُوتَكُمْ
الْأُولَٰئِكَ أَمْ لَا تَتَضَرَّعُونَ ﴿١٧﴾

خَرَجْتُ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ إِنِّي مَا تَفْعَلُوا إِلَّا مَعْبُودِي مِنَ اللَّهِ
وَحَبْلِي مِنَ النَّاسِ وَيَأْمُرُ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَخُصِرْتُ
عَلَيْهِمُ السَّكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَتَّبِعُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

114.Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ĩla ĩũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa ūtĩanĩo wayo; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْتَاهِ الْيَوْمِ وَهُمْ يُسْجِدُونَ ﴿١١٣﴾

115.Mo nĩmamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meyĩlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أُولَٰئِكَ فِي الْخَيْرَاتِ ۖ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

116.Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

117.Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

118.Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ ۖ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

119. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose andũ angĩ mate menyu kwĩthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kũmũthyoekya inyw'I. Mo nĩmendaa kũmwona inyw'I mwĩ thĩnanĩ. Kĩmena nĩkĩminĩte kwĩyonany'a kyo mbene kwĩsĩla mĩneenelenĩ ya makanyw'a moo, na maũndũ ala ithũi syoo ivithaa nĩ manene mbee. Ithyĩ nĩtũmũvuanĩtye mĩlao Yaitũ kwenyu ethwa inyw'I mũkamanya.

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mũmendaa mo, Indĩ mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nĩmũyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe. Yĩla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlĩte;' Indĩ yĩla mo me oka, maũmangaa mĩthya ya syaa syoo nũndũ wa ũthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ũthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

121 Ethwa ũseo nĩwamũvalũkĩla inyw'I, nũmamakasya mo; na ethwa inyw'I nĩmwakwatwa nĩ ũthũku, mo nĩmaũtanĩaa. Indĩ ethwa inyw'I mwĩ omĩsya na alũngalu, mawalany'o moo maikamũthũkya inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkĩte maũndũ ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana ñvinda yĩla we waendie kũoko tene kuma nyũmba kwaku, kũmaia nesa etĩkĩli vandũ va kũkĩfĩa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'w'I-W'on the, ũmanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَاطِلًا مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْتِيَنَّكُمْ جِبَالٌ مِنْ ذَهَبٍ وَلَا مَعَانٍ خضراءٍ أَبْغَضَاءٍ مِنْ أَقْوَاهِهِمْ وَمَا تَخِفُّ صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

هَآئِنَّمْ أُولَآءِ تُجْبُونَهُمْ وَلَا يَجِئُونَكُمْ تَوْصِيُونُ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

إِنْ تَسْأَلْهُمْ حَسَنَةً سَأَهُمْ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةً يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدُوَّتُ مِنْ أَهْلِكَ تَبَوَّأُ الْبُؤْسَيْنِ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'ŋ nŋhŋnŋ wa kaŋ wa Vatili yŋla inyw'ŋ mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'ŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋŋŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.Iŋ, ethwa inyw'ŋ mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋŋŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ
هَذَا يُبَدِّلْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
ثَلَاثَةِ مِائَاتٍ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaŋ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋfa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ Tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'ontho ũla We wendaa na amũsĩĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٧﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũsyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٨﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٧٠﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeko kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa Itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٧١﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلُوبِينَ الْغِيْظِ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٢﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kwĩtya ũkeko wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٣﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūkeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathŭkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaĩ mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, ĩno nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩfi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūilyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن يَنْسَخْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَشَّيْنَا الْقَوْمَ قَرْحًا مِّثْلَهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيُخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخْلُقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kŭvathŭkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa *kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambĩte kŭmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الضَّيِّقِينَ ④

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mŭtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmũkyonete mŭminũkĩlyonĩ, inyw'ĩ mŭũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ⑤

LUKU 15

145. Na Mŭamati nĩ Mŭtũmwa tũ. Nĩw'o 'Atũmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ wĩ nũnũũkw'a, kana oawe, mũkakĩa mũsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mũvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ نَأْتٍ أَوْ قِتْلٌ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ⑥

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, Ithyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika Ithyĩ tũkamatuva ala mena mũvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا مُوَجَّلَاتِهِ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ⑦

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya aatĩĩ moo.

وَكَايْنٍ مِنْ بَنِي قَيْسٍ قَتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرًا فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ⑧

Mo mayaaleela nūndū wa maūndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthiny'a mo ene mbee wa mūmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmīsyō.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto īndī maisye; 'Mwīai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvīta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwīkalo witū, na lūlūmīlyā matambya maitū na tūkeethwa ithyī tūlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanengie ītuvi ya thayū wa nthī īno, na ota ūu ītuvi īseo mūno ya nthī īla īngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Ethwa inyw'ī nīmūmew'a asu ala matetīkīlīte, mo makatuma inyw'ī mūsyoka ītina na itiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekīa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetīkīlīte nūndū mamwīlananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwīao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِأْنَا فِي أَمْرِنَا وَتُبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

قَالَتْ لَهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
يُرِذْ وَلَمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَسَقَلْنَا خَيْرِينَ ﴿٥٢﴾

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿٥٣﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَهُمْ الشَّأْنُ
وَلَيْسَ مَوْنَى الظَّالِمِينَ ﴿٥٤﴾

* Ndetō 'Ribbiyun' yo Talyūlītwē ta nguthu syā aatīlī moo---- vate ngwatanīo ya ūngai īla yīkwoneka ndetonī īno "Ribbiyun" Ithyī twīetē kīlosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ *Ula* Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ
ũtianiŋo Wake yĩla inyw'ĩ
mwamatemangaa na kũmananga mo kwa
ũthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ
mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu
kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe*
ĩũlũ wake, na mwambĩĩĩĩla kũkaananĩa
katĩ wenyu ene, ĩũlũ wa kĩeleelo kya w'ũ
kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a
ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa
ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We
nĩwawetangie ūtethyo Wake. Katĩ wenyu
vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya
yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla
ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamumisye inyw'ĩ katĩ
woo, nĩkana We atonye kũmũtata
inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete
inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasembete na
mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o
Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ
We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũlũ wa
kyeva nĩkana mũikamew'ĩte kyeve
maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala
mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّوهُم بِأُذُنِهِ
عَلَىٰ إِذَا فُشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم مِّنْ
بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَّا تُحِبُّونَ وَمِنْكُمْ مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَّن يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذْ تُصِيدُونَ وَلَا تَلُونَّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الرِّسُولِ
يَذْعُرُكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ عِثْرًا يُعْزِمُ لَكُمْ لَا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155.Na Īndĩ, Ītina wa kyeve We
nŵatheeisye mŭuo tũlũ wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene,
makĩsũanĩ naĩ tũlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsũanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandũ waitũ
tũkwete ūvoonĩ ūũ?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo
maũndũ ala matakumbũlĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandũ
tũũngamĩe maũndũnĩ aa, tũyĩthwa
twooafwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekaliile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩafwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandũ voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kũdetũtũwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maũndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ithũi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maũndũ
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maũndũ ala
me ĩlĩkonĩ;

156.Asu menyu ala maalyũlile mĩlango
yoo masyoka Ītina, mũthenya ūla nguthu

ثُمَّ أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنٌ نَافِلٌ يُفْضِيهِ
طَافِقَهُ فَمِنْكُمْ وَطَافِقَهُ قَدْ أَهْنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُخْصِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŭnene
nũvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maũndũ manini
ala meekĩkie vu mbeeni. Ūndũ ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ wa kaũ wa Uuti, yĩla kĩkw'ũ kya Mũtũmwa
Mũamati mŭuo wĩthwe tũlũ wake kyeew'ĩkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyaiĩkisye vyũ mathĩna onthe
ma kĩ-mũndũ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na Īndĩ ūvoo wa kũlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyũlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kũnene na ūtũngi wa mũvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaū wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiūūka nūndū wa maūndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīīsyā.

اَسْتَرْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
عَنِ اللَّهِ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlāa! Mūikethwe mūilyī ta asu ala metetfīkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga īlūū wa nthī kana yīla maendete kaūnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kūawa.' Ūū nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَا خِوَانُهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا أَلِيَّجَعَلُ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّ وَيُنَيِّتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekea kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kūvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٥

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kūawa, vate nzika, inyw'ī mūkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تَحْسَبُون ٥

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا
غَلِظَ الْقَلْبُ لَا نَقْضُ مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٥

maackee mo na Itya ūkeo kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbiki; na yīla we watw'a, īndī ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda; īndī We akŭtia we, īndī nŭŭ ūla wīvo ūtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli īndī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kŭīkīlka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīlka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīlkaa nthīnī waw'o, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīvwa vyŭ kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfīw'a.

163. We ūla ūatīlaa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na we ūla wīyoseaa īthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalŭko mŭthŭku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o sya mumo wā Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte īnee tŭlŭ wa etīkīli kwa kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَنَنْ دَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلُ وَ مَنْ يَغْلُ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تَوَفَّى كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَسِ اتَّبَعَ رِضْوَانُ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ
وَمَا وَدَّ جَهَنَّمَ وَ نَسِ الْجَنَّةِ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرَتِهِمْ عَلِيمٌ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na Uti; na mbee wa ūu, mo vate
nzika, ma! Ivtiyon! y! ūthein!

لَقَدْ ضَلَّ مُبِينٌ ١٦٦

166.Kyaŋ! Ytla kyeve kyamŋkwata
inyw'ī----- nenyu nīmŋmeklīte mo
kyeva kŋndŋ kwīlī kwa kyu---inyw'ī
mwaasya, 'Kŋ kyumlīte va?' Asya,
'kyumlīte katī wenyu ene.' Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ŋtonyi ŋlŋlŋ wa syīndŋ syonthe.

أَوَلَمْ نَكُنَّا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ فُشَايَهُمْ
قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٦٧

167.Na ktla kyamŋkwatie inyw'ī,
mŋthenya ŋla nguthu ilī sya ita
syakomanie, kaŋ wa Uuti kya! kwoondŋ
wa mwīao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na vailī ŋu nīkana We atonye
kŋmavathŋkany'a etīkīlī.

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَفَّ الْأَجْنُفُ فَيَاذِنِ اللَّهُ
وَلْيَعْلَمْ الْمُؤْمِنِينَ ١٦٨

168.Na nīkana We atonye
kŋmavathŋkany'a angangani. Na mo
nīmataviw'e, 'Ukai inyw'ī mŋkīte nzīanī
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na sīlīai
mŋvithŋko wa amaitha.' Mo maisye,
'Takethwa ithyī nītwesī kŋkita, ithyī
vate nzika, twīthwa twamŋatīle inyw'ī.'
Mo mŋthenya ŋsu ma! vakuvī mŋno na
ŋlei mbee wa mŋīkīlŋ. Mo nīmaneenaa
na makanyw'a moo maŋndŋ ala mataī
ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsl nesa maŋndŋ ala mo
mavithaa.

وَلْيَعْلَمْ الَّذِينَ نَاقَوْا ۖ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ جَاءَنَا
لَا تَبْعَلُكُمْ هُمْ لِكَيْ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْكُمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ يَا أُولَئِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ١٦٩

169. Aa nīmo maisye kwa anaa--īthe
moo, oyīla mo ene matiītwe ītina,
'Takethwa mo nīmatwīwie ithyī, mo
mayīthwa mooaiwe na ŋvyū.' Asya,
'Isīlīei kīkw'ŋ Indī kuma kwenyu ene
ethwa mwīmaw'o.'

الَّذِينَ قَالُوا لِلْإِنسَانِ هُمْ وَقَعْدُوا لَوْ لَطَاعُونَ مَا
قُتِلُوا قُلْ قَادَرُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ١٧٠

170.Mŋikasŋanīle kana ala moaītwe na
ŋvyū nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّونَ ١٧١

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, *na nŵmanengetwe*
mŵthŵnzŵlo kuma Kwake,

171.Me atanu nŵndŵ wa maŵndŵ ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŵmanengete mo katŵ wa mumo Wake; na
maitana nŵndŵ wa asu ala matanamba
kŵkwatana namo kuma ŵtina woo, nŵndŵ
ŵlŵlŵ woo *vaikethwa* na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

فَوَجَّيْنِ بِمَا أَنَّهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ بِالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٥١﴾

172.Mo matanŵaa ŵnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa ŵtuvi ya etŵkŵli yae.

يَسْتَشِيرُهُمْ وَيُنْعِمُهُ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْضِلُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa
ŵtina wa makwata ŵkite----ala moo ta
asu mekaa ŵseo kwa ŵlŵngalu na kwŵka
ŵlŵngalu makeethwa na ŵtuvi ŵnene;

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٣﴾

174.Asu ala andŵ mamatavisye, 'Andu
nŵmamŵsukŵte inyw'ŵ, kwa ŵu, makŵei
mo; ŵndŵ ŵu wongeleele mŵŵkŵlo woo *tŵ*,
namo maisye, Ula ŵtwŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mŵsŵŵŵi-
Ula-Mŵseo Vyŵ-We.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاغْلِبُوا فَمَرَدَهُمْ يُرَايَانَا ۚ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٥٤﴾

175.Kwa ŵu mo nŵmasyokie mena ŵnee
yŵna ŵtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo *mwingŵ*, oyŵla
vai ŵthŵku wamakiŵŵte mo; namo
maaŵŵŵe ŵtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wŵngŵvo mwingŵ.

فَاغْلِبُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٥٥﴾

176.No Satani tū ūla ūmateelemasya anyanyae make; kwa ūu, mūikamakīe mo Indī Ngīei Nyie, ethwa inyw'ī mwī etīkīli.

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يَخَوْفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَحَافِظُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

177.Na asu ala malikaa ūleini na mītūkī maikakwīw'īthye kyeve we; vate nzika, mūitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe naī kwa nzīa ona yīva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kūmaafa kīanda ona kīmwe nthīnī wa thayū ūla ūkīte; namo makeethwa na ūsilīlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَصْنَعُوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٠﴾

178.Vate nzika, asu ala mathooete ūlei na thooa wa mūīkīlo, maitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthūku ona vanini; namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَصْعَدُوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

179.Na alei maikasūanīe kana kūmanenge īvinda Kwitū nī kūseo kwoo, ūsyao wa kūmanenge īvinda Kwitū nīkana mo mongeleke nthīnī wa naī tū; namo makeethwa na ūsilīlo ūthīnasya.'

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ خَيْرَ الْأَقْبَامِ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ لِيُذْذَبُوا بِإِسْمَاءِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُهِينٌ ﴿٦٢﴾

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etīkīli mekale ūndū inyw'ī mūilyī, kūvika yīla We wamavathūkanisye ala athūku kuma kwa ala aseō. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amūvuanīsyā inyw'ī maūndū ala matonekaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katī wa Atūmwā Make ūla We wendaa. Kwa ūu, ītīkīlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwā Make. Ethwa inyw'ī nīmwītīkīlāa na kwīthwa alūngalū, mūkeethwa na ītuvi īnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذْذَبَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَيْبَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رِّسَالِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٣﴾

181.Na mo ala methiawa na Otoonu kwoondũ wa syĩndũ ila manengetwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontha kwa mumo Wake maikasũanĩe ta nzeo kwoo aiee, nĩ nthũku kwoo.Isu meethiawa na Otoonu nasyo ikooveewa ngingonĩ syoo ta kĩtheko Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo. Na ũtiĩwa w'ontha wa matu na nthĩ, nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha nũmanyaa nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩw'ĩte ũneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ ngya na ithyĩ twĩ athui.' 'Ithyĩ tũkaandĩka ũndũ mo maneenete na kũtata kwoo kwa kũmoaa Athani vate ũlũngalu; na Ithyĩ tũkasya, 'Samai inyw'ĩ ũsilĩlo wa kũvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّىٰ دَفَعُوا آدَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

183.Uu nũndũ wa maũndũ ala moko menyu matũngoisye kwĩka mbee *wenyu ene* na *U-w'o* nĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontha ti mwĩki-wa-naĩ ona vanini kwa athũkũmi Make.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtwĩyĩaie ithyĩ tũkamwĩtĩkĩle Mũtũmwa ona wĩva ateo we atũetee nthembo ĩla ĩvĩvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atũmwa nĩmaminĩte kũvika mbee wakwa mena Syama nthau vamwe na maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa. Nĩkĩ, ĩndĩ, inyw'ĩ mwamanthie kũmoaa mo, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا تَوُوعٍ لِّرُسُلِهِ
نَحْنُ يَأْتِيَنَا بِقُرْآنٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ لَكُمْ فَتَقَرُّوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

185.Na ethwa mo measya we nũũkengana, now'o mataviw'e Athani ala maĩ mbee waku, ala mookie mena

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤﴾

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na
Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na
inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu
mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ.
Kwa Ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa
kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa
kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩlelelo
kyake. Na thayũ wa nthĩ ĩno nĩ vathei na
ũtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na
mokwati menyu na mathayũ menyu na
vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ
maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala
manengiwe ĩvuku mbee wenyu na kuma
kwa asu ala mamwĩananyasya Ngai na
atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a
ũlũmu na kwĩka ūlũngalu, vate nzika,
asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthe woosie ūtianĩlo kuma kwa asu
ala manengetwe ĩvuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ
mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ
na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye
yo ĩtheke ĩtina wa inyonyu syoo, na
mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla
mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa
maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa
kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala
matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo.
Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

190. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ũtonyi ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُخِلَّ الْجَنَّةَ
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ٥٦

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ تَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ ٥٧

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكُونُنَّ فِتْنَةً وَسَاءَ ظُهُورُهُمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ بُسًّا قَلِيلًا فَبُيِّنَ مَا يَشْتَرُونَ ٥٨

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجَوِّدُونَ أَنْ
يُحَدِّثُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمَقَازٍ مِنَ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٩

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ٦٠

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ na mũalyũkĩlenĩ wa ūtukũ na mũthenya ow'o vena Syama kwa andũ ala mena ūmanyi;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩١﴾

192. Asu ala mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maũngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masũanĩaa ūvoo wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitũ, We ndũsyũmbĩte syĩndũ ii mana, aiee, We wĩ Mũtheu; tũtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

193. 'Mwĩai waitũ, ūla ona wĩva We ūtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ūsu nĩwe ūmũsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخَذْتَاهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. 'Mwĩai waitũ, Ithyĩ nĩtũmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tũlike mũĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtwĩĩkĩlĩte. Mwĩai waitũ, tũekeethyĩ naĩ sitũ, na tũvetangĩe ithyĩ mothuku maitũ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ũ kitũ, tũtale ithyĩ vamwe na ala alũngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. 'Mwĩai waitũ, tũnenge ithyĩ maũndũ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atũmwani Maku; na ndũkatũsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa ūu, Mwĩai woo nĩwamasũngĩe mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mũthũkũmi ona ūmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mũndũũme kana e mũndũmũka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَأَسْتَجِبْ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ فَمَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَن وَضَعَ وَجْهَهُ لِلدِّينِ فَاتَّبَعْنَاهُ مِن قَبْلِ وَجْهِنَا فَسُيِّدُوا ﴿١٩٦﴾

mündü na Ola ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matuvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

197. Myangangĩle ya alei tũlũ wa nthĩ ndĩkaũkenge we.

198. Nĩ ūtandĩthyo mūnini na mŭkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandũ vathũku mūno ata va kũthũmũa!

199. ĩndĩ asu ala mamũkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩŭnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alũngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maũndũ ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَدْخَلْنَاهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا لِمَنْ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزِلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِّالْبَرَارِ ۝

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimIkŭanasya MIsa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mŭvŭthŭ. Aa
nImo makethwa na Ituvi yoo kwa Mwŭai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mItŭkI kwa kwosa ūtalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا وَلَيْلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201. Inyw'I ala mwItIkIlaa! UmIsyayi na
Ithing'Isyeyi kwIkala nthInI wa ūmIsyo
na IthIwai mŭsyayIsye na mŭkIei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIkana mŭtonye
kwaIla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَتَدْعُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA
(Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsyey syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ wathela, ĩndĩ twaai iveti ila
mũkwenda ilĩ, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, ĩndĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. ĩsu nĩyo Nzĩa ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. ĩndĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, ĩndĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأُولُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالُهُمْ وَلَا تَبْدِلُوا الْحَيْثُ بِالْيَتَامَىٰ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُزْبًا
كَبِيرًا ③

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَاكْمُلُوا مَا بَابُ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُ وَتِلْكَ وَرِثَةُ الْيَتَامَىٰ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأُولُوا النِّسَاءِ صَدَقَتُهُنَّ زَيْحَةً فَإِنْ طَلَّقَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُ نَفْسًا فُكِّرُوا هُنَّ بَيْنَ يَدَيْكُمْ ⑤

kItanlei ta kIndu kya kwendeesya na kyaflu.

6.Muikanengane uOngamfi wa Othwii wenyu Ola Ngai Mwene Vinya W'onthe usevitye kwoondO wenyu ta syIndu sya kOmOtwika inyw'I, kwa ala mena iliko nthoku itatonya kOngamfi nesa. Kwa Ou manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ngOa nesa na neenai namo na Oneeni mUseo.

1*2

7.Na Otatei Omanyi wa ndiwa kOvika ivikIle OkOO wa kOtwaana; na IndI mwoona syIna kIlIko klanle kOtw'a kOseo, IndI inengei syIndu syasyo; na mOikaye syIndu syasyo na mItOkI mOthaIte na wanango itaneana. Na OIa mOthwii nIesiIle; na OIa ngya, nIaye syIndu nesa kwlanaana na mIao. Na yIla inyw'I mOkwinenge syo ndiwa syIndu syasyo, IndI Itai ngOsi mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwlanle ta MItali.

8.Kwa aUme ve kIanda katI wa syIndu ila asyai na ndOO sya mOkautI matiaa: na

¹ Vaa wanda nOtaVItw'e w'onthe vamwe, oyIla Othwii Osu Ouwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Otalo wasyo wongelekaa mOno Itina wa makaO. NtkwIsIkIwe nesa kana Othwii wa nthI nOtOmIkaa nthInI wa maUndO ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndfOsOvIa Othw'ii ta Osu, na iiOtia OsOvIonI wa syana nini vyO itena Omanyi na itatonya kOsOvIa Othwii wasyo na kIlIko; Ou nOtumaa Othwii wa nthI yonthe Okitwa. KOmima OndO OO IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe Otanyi wa kOngamfi na OsOvIi mUseo wa Othwii Osu ta wayo. KOu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe OtIwa wasyo kana kOvenwa w'o, IndI nI kwa Ivida. MOsoa wa 11 nOuthesya nesa IOIO wa OndO OO

وَلَا تَوْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاُسْوِهِمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَابْتَلُوا النِّسَاءَ حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

الرجال نوبيكم مما ترك الأولاد والأقربون والنساء نصيب بنتا
رؤس الأولاد والأقربون وما قل منه ولكن نوبيكم قمرهنا ①

iveti nasyo syina klanda kya syindū ila asyai na ndūū sya mūkauṭi matiaa ota ūū, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kltw'e.

9.Na yila andū ala angī ma ndūū sya mūkauṭi na ndiwa na ngya syivo ivinda ya kūaanw'a kwa *Otiḥwa*; manengei *kīndū* kuma syindūni isu na neenai namo na ndeto sya ūseo.

10.Na asu nīmamūkīe Ngai ala, ethwa nīmatonya kūtia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia ūlū woo. Kwa ūu, mo nīmamūkīe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nīmaneene ndeto ūla ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala māfsaa syindū sya ndiwa na nzila ūte ndūngalu, mo mamelasya mwaki mavunī moo tū; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwīyīfaāa inywi ūlū wa syana syenyū; mūndūūme akakwata klanda kīana ūndū ūmwe na kya iveti ili; Indī ethwa ni iveti nthi tū nyingi mbee wa ili, Indī syo ikakwata ilungu ili katī wa itatū 2/3 ya syindū ila ūla mūkw'o ūtiṭe; na ethwa ve kīmwē, kyo kī nyunzu ½. Na asyai make kīla ūmwe nanengwe kīlungu kīmwē katī wa thanthatū 1/6 kya ūtiṭwa, ethwa e kana; Indī ethwa nde kana, na nīwe mūtiṭwa wa asyai make, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwē katī wa itatū 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na eṣtu a nyinyia, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwē

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ فِيهَا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ②

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ③

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرُمِلْ حَظَّ الْأُنثَيَيْنِ ۖ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ وَلِأُمِّ الْوَلَدِ وَلَهُ الْوَرِثَةُ ۖ وَلِلْأَبَةِ الْوَرِثَةُ ۖ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلْأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّاتِهِ ۖ يُوَصِّى بِهَا أَوْ دِينَ ۖ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ إِلَيْهِمْ أَقْرَبَ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ④

kaŋi wa thanthatu 1/6, itina wa kuŋwa kŋai
kŋla kŋthwa kŋ vo kana thiŋ. Maaŋthe
menyu na syana syenyu, inyw'ŋ mŋtiŋŋŋ
ala me vakuvŋ mŋno nenyu kwa
kŋmŋuna. Utwio ŋŋ wa kwia *ianda* nŋ
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŋ ŋmanyi-W'onthe, Mŋŋ.

13. Nyenyu mŭkakwata nyunzu ya syŋndŭ ila iveti syenyu syatia, ethwa syo itii kana; ŋndŷ ethwa syŷ kana, ŋndŷ inyw'ŷ mŭkakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ katŷ wa ila syatia, ŷtina wa *kŭŷŷa* ūtiŷwa ūla syŷthwa syeeyŷie na thiŷ. Nasyo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa inya ¼ kya syŋndŭ ila inyw'ŷ mwatia, ethwa mŭi kana; ŋndŷ ethwa mwŷna kana, ŋndŷ syo ikakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa *nyaanya* kya syŋndŭ ila mwatia, ŷtina wa *kŭŷŷa* ūtiŷwa w'onthē ūla mwŷthwa mŭtiŷte kana kŭŷŷa thiŷ. Na ethwa ve mŭndŭŭme kana mŭndŭmŭka ūla ūtiŷwa wake ūkŭaanw'a na we nde mŭsyai kana kana, na we ena mwanaa nyinyia na mwŷtu wa nyinyia, ŋndŷ kŷla ūmwe woo akakwata kŷlungu kŷmwe katŷ wa thanthatŭ. ŋndŷ ethwa mo nŷ aingŷ mbee wa ūu, ŋndŷ mo makeethwa na ianda ianene nthŷnŷ wa kŷlungu kŷmwe katŷ wa itatŭ; ŷtina wa *kŭŷŷa* ūtiŷwa ūla ūngŷ ona wŷŷa na thiŷ, Vate kŷleleelo kŭmŭthŷny'a mŭndŭ ona ūmwe. Ūŭ nŷ wŷŷai kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŷ Ūmanyi-W'onthē, Mŭmŷŷya.

14. Ino nĩ mĩvaka ɪla *yiĩwe* nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthē; na oũla
ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene
Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ يَصِفُ مَا تَرَكُوا أَزْوَاجَهُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُمْ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دَرَبَتْ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ
مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تُوْصَوْنَ
بِهَا أَوْ دَرَبَتْ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَاةً أَوْ امْرَأَةٌ
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهَا أَوْ دَرَبَتْ غَيْرَ مَصَّارَةٍ وَصِيَّتُهُ
مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ũla
ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16.Na ila katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ũlũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla,
isĩĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

17.Na ethwa aũme elĩ mena ĩvĩtyo yu,
masĩĩlei onthe elĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmany
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũlĩ.

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'o kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعْنِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يَدْخُلْهُ
نَارُ خَالِدٍ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسَكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَقَّعَنَّ الْمَوْتَ أَوْ يُجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلٌ ⑥

وَالَّذِي يَلْتَمِسْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبْنَ فَإِنْ نَابَا وَأَصْلَحَا
فَاعْزِزُوا عَنْهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ⑦

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَليماً حَكِيمًا ⑧

وَلَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَلَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ لَعَارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
t0masev0sye 0sillfo w0 woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٩

20. Inyw'f ala mw0tk0laa! Ti kw0tk0lye
kwenyu k0syosa iveti ta 0ti0wa syo
itekwenaa; ona m0ya0l0twe n0 kwiving0a
kwa mav0tyo n0kana m0tonye kwosa
sy0nd0 imwe kat0 wa ila inyw'f
mwinengete syo, ateo sy0na 0th0ku w0
0thein0; na 0kalai nasyo kwa 0seo, na
ethwa m0i0syenda, n0vatonyeka inyw'f
m0kalea kwenda k0nd0 k0la nth0n0
waky0 Ngai Mwene Vinya W'ontho
w0k0fte 0seo mwing0.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجِزُ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا
وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْنَهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَالِمُوهُنَّ بِالْمَقْرُونِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَجَعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ٢٠

21. Na ethwa inyw'f n0m0kwenda kwosa
k0veti k0mwe vand0 va k0ng0, na k0mwe
kat0 wasyo n0m0k0nenge k0nand0,
m0ikose k0nd0 kuma vo. Inyw'f
m0kakyosa na k0kengana na na0
y0yonan0tye?

وَأَنْ أَرْتُمُ اسْتِئْذَالَ زَوْجٍ مَكَانٍ مَرَّوَجٍ لَا وَ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فَنُطْلَأَ فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْئَتِكُمْ وَإِنَّمَا مَقِينَتَا ٢١

22. Na inyw'f m0tonya ata k0kyosa
k0nd0 oy0la k0la 0mwe wenyu eth0awa
eweka atena 0la 0ng0, nasyo iveti
n0syosete 0tian0 w0 vinya.kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. Na m0ikatwae iveti ila maa0the
menyu matwaie, ateo ma0nd0 ala
maminie k0v0ta. N0 k0nd0 kyathe na kya
0thatyo na n0 nz0a nth0ku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

LUKU 4

24. Inyw'f n0m0vat0twe maanyinyia
menyu, na e0tu menyu, na e0tu-a-nyinyia
menyu, na e0tu a nyinyia ma maa0the
menyu, na e0tu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na e0tu ma anaa nyinyia menyu,
na e0tu ma e0tu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَتَنُكُمْ
وَعَتَنُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخْتِ وَأَقْفُهُمْ

الَّتِي ارَّضَعْنَكُمْ وَاَحْوَلَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَاُمَهَّتْ
رِثَايَكُمْ وَرَبَّابِيَكُمْ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِيَهُنَّ فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِيَهُنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَالٌ لَكُمْ اِبْنَائُكُمْ الَّذِيْنَ مِنْ
اَصْلَابِكُمْ وَاَنْ تَجْعُلُوْا بَيْنَ الْاِخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٠﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كُتِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَأُجِّلَ لَكُمْ مَا وَدَّ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرِ مُسْفِحِينَ فَمَا
اسْتَنْعَمْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرَاثِيصُهُمْ بِهِ مِنْ بَدَنِ الرَّيْضَةِ
إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْخُصْمَتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَمَنْ قَتَلَتْكُمْ
الْمُؤْمِنَاتُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيِّكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَإِنْ كُوِّهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَانْوَهُنَّ
أَجُورَهُنَّ بِالْعُرْفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْلِفَاتٍ
وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsilŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭaa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّحَضَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي
مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُلُوا مِيرَاثًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالَ
رَيْحَانٍ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِضَا مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيُ
كَرًّا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'i nīmōkwīvathana na syīndū ila nthōku vyū ila inyw'i mōvafīwe, Ithyī tūkavetanga mothōku ala *manini* kuma kwenyu, na kōmwītīkīlya inyw'i vandū va ndāfa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ بِمَا أَنْتُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mōikasyīw'īe kīw'īu syīndū ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengeṭe amwe menyu kūvīta ala angī. Aūme makeethwa na kīanda kya syīndū ila mo mamanthīte na iveti kīanda kya syīndū ila syo imanthīte. Na mwītyei Ngai Mwene Vinya W'onthe mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi mwīfanū wa syīndū syonthe.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّا اللَّهُ كَان
يُكَلِّ شَيْءٌ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kīla ūmwe Ithyī nītūmūnyuvīte atīfwa ma syīndū ila asyai na ndūū sya mōkauṭī matīaa, na *ota ūu* ala matieny'e nenyu kwa nzīla ya kōīsana kīthitū. Kwa ūu manengei kīanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyāīsyaa īūlū wa syīndū syonthe.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّا
اللَّهُ كَان عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aūme nī asūvīi ma iveti nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmatonyethetye amwe moo kūvīta ala angī, na nūndū mo *aūme* nīmaumasya syīndū syoo. Kwa ūu iveti ila ndūngalu *nī ila* mbīw'i, na isūvīaa syīmbithī sya *aūme masyo* kwa ūsūvīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na isu *kwa* ila inyw'i mwīna w'ia ngālī yasyo nūndū wa wau wa matū, itaei syo na itiei syīsyoka mokomonī masyo, na isīlīlei. Na īndī ethwa syo nīsyamwīw'a inyw'i, īndī

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَلْتُ
فَإِنَّكَ حِفْظٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرَبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّا اللَّهُ كَان عَلَيْنَا كِبِيرًا ﴿٣٥﴾

mŭikaimanthŭe nzŭa *nthŭku*. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-ŭlŭ, Mŭnene.

36.Na ethwa inyw'ŭ mwŭna w'ia ŭlŭ wa kŭthokoo katŭ woo, ŭndŭ nyuvai mwŭw'anŭthya ŭmwe ngalŭ ya mŭndŭŭme na mwŭw'anŭthya ŭmwe ngalŭ ya kŭveti. Ethwa i nguthu syelf nikwenda wŭw'anŭthyo, Ngai Mwene Vinya W'ontho akatw'a katŭ woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭ ŭmanyi-W'ontho, Usyallŭya-W'ontho.^{1*}

37.Na mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'ontho na mŭikakŭlanany'e kŭndŭ ona kŭva Nake We, na *mony'ei* moseo asyai menyu, na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ, na ndiwa na ngya, na mŭtŭi ŭla mwŭ ŭko, na mŭtŭi ŭla mŭeni, na mŭnyanyau ŭla wŭ vakuvŭ ngalŭ i *yaku*, na mŭendi-wa-kyalo, na asu ala moko menyu ma aŭme mamaŭngamŭe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala me ngŭlŭ na mekathŭlaa,

38.Ala atoonu na meylalaa andŭ kwŭthwa me atoonu, na kŭvitha kŭla Ngai Mwene Vinya W'ontho ŭmanengete mo katŭ wa mumo Wake, Na Ithŭŭ nŭtŭŭŭvŭtŭe ŭsilŭlo ŭnyamaasya kwoondŭ wa alei,

39.Na asu ala maumasya ŭthw'ii woo, nŭkana moneke nŭ andŭ, na matamwŭtkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo. Na ŭla ona wŭva Satani ŭkethwa e

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْتَئُوا حَكْمًا مِنْ
اَهْلِهِ وَحَكْمًا مِنْ اَهْلِهَا اِنْ يُرِيدَا اَصْلَاحًا يُؤْتِي
اللَّهُ بَيْنَهُمَا اِنْ اللّٰهُ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٣٦﴾

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِيْنِ وَالْجَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَیُّحِبُّ
مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٧﴾

الَّذِيْنَ يَخْلُقْنَ وَيَأْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَيَكْفُرُوْنَ
مَّا اَتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا
مُّهِينًا ﴿٣٨﴾

وَالَّذِيْنَ يَنْفَقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِجَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ
بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهُ قَرِيْنًا
سَآءَ قَرِيْنًا ﴿٣٩﴾

¹ *Twŭsŭanŭla kana ndeto "ew'anŭthya" ti ya vata nŭndŭ "pronoun" "mo" nŭtonya ota ŭu kŭweta nguthu ila syŭlŭtŭwe.

mŌnyanyae we nalilikane kana we nī
mŌnyanyae mŌthŌku.

40. Na mo methiwa makwatiwe nī
ŌthŌku mwaŌ, kethwa nīmamwītkīlīte
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
MŌthenya wa MŌminŌkīlyo, na kumya
katī wa kīla Ngai Mwene Vinya
W'onthē wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē nŌmesī mo nesa
vyŌ.

41. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndamwīkaa mŌndŌ *ona ūmwe*
naī *ona* ya ūito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kīko kīseo, We nŌkingīvasya
kyo na kŌnengane kuma Kwake-Mwene
ītuvi īnene.

42. Na kŪkeethwa ata kwoo, yīla īthyī
tŌkaete ngŌsī kuma kīla nguthu ya andŌ,
na tŌkakŪete we kwīthwa ngŌsī īŌlŌ wa
aa!

43. MŌthenya ūsu, asu ala maleile
kwītkīla na maleile kŪmwīw'a
MŌtŪmwa, mo makenda takethwa nthī
nīyīananw'a īŌlŌ woo, na mo
maikatonya kŪmŪvitha Ngai Mwene
Vinya W'onthē kīndŪ.

LUKU 7

44. Inyw'ī ala mwītkīlaa!
MŪikamīthengee Mboya yīla mŪtena
kīlīko kīlanī, okŪvika mŪmanyē vyŌ

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوِ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
وَمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا وَلَئِنْ تَكَ حَسَنَةً
يُضَعِفَهَا وَيُوتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

تَكْلِفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدٌ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

يُؤْمِنُ يَوْمَ يُؤْذَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ وَلَوْ سِئَلُ
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَارَى
مَعًا تَلْكُمُوهَا تَقُولُونَ وَلَا جُنَا إِلَّا مَا يَنْزِلُ سَبِيلُ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mÜendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kÚasa okÚvika mwíthwe mÜthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyooní kana nÍmOkiiítte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Índí Ívakei inyw'Í ene mÜthanga Úla mÜtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyú na moko menyú. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno Vyú.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ívuku? Mo mathooaa ÍvÍtyo na mendaa kana inyw'Í ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwÍanÍe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwÍanÍe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍÍe, namo maasya, 'Íthyí nÍtwÍw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a ÚtekwÍka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmÍ syoo kwÍlanana na Ondú wÍ nthÍnÍ wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Íthyí nÍtwÍw'aa na nÍtwÍtkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÜtheu. Ndeto Íno ya KÍalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÜndÚ Ítina wa kÚkoma na mÜndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÜndÚ mÚka. NthÍnÍ wa maÜndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

هَٰذَا تَقَاتِلُوا إِن كُنتُمْ مُرَضًى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسَ ثِيَابًا فَمَا شَاءَ النَّسَاءُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٥١﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا ۖ وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيْتَا بَالَسِيتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٣﴾

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo kwo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - İvuku! İtĩkĩlai maũndũ ala İthyĩ tũtheetye, makĩanĩsya ala me vamwe nenyu mbee wa İthyĩ tũtanaete ũnyamao İũlũ wa atongoi amwe menyu tũituma mo maalituma mo maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba, kana kũmaumanĩa mo ũndũ İthyĩ twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ndwĩ ndĩ ya kũlea kwĩanĩw'a.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ قَدْ قِيلَ إِنَّ نَظِيرَ
أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنُهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ النَّبِيِّ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakaekea We kwĩananw'a na mũtindany'a ona ũmwe, na We akakaekea kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla ona wĩva ũmeananasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'ontho, we aseũvĩtye naĩ nene mũno.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ۝

³ * Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwafĩe nthĩnĩ wa Kĩlungu kĩnĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto İmwe naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũĩmĩ mena kĩleelo kya kũmũma Mwathani Mũtheu. Eĩkĩlĩ nĩmawetaa ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'İthyĩ nĩtwew'ie na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwewie,' angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto İla İandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana İthyĩ nĩtwewie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na kũvũthya mena kĩleelo kya kũmũthyoekya mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na' vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩlĩko ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka vau kafi wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'İthĩwa wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwafĩ o kwenda kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmŭtheasya we ona wĩva ũla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَرْحَمُونَ ۝

51. Sisyai, ũndũ mo maseŭvasya ũvŭngũ ũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na ĩsu nĩyanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ũtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ۝

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndũ nthũku na kũmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ũlũ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعَةِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmaumanĩĩte; na ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭumanĩaa, we ndũkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Mo mena kĩanda ũsumbĩnĩ? Īndĩ mo maimanenge andũ kasamũ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يُولُؤُونَ النَّاسَ
نَقِيرًا ۝

55. Kana mo memew'ĩa andũ kĩw'ĩu nũndũ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ũu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na Ũĩ, *ota ũu, na ota ũu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ũsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُلْكًا عَظِيمًا ۝

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyũkile kuma vala we ũĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyanĩe ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

57. Asu ala mam̄leaa M̄isoa Yaitū, Ithyĩ o m̄tūkĩ, tūkatuma malika nthĩnĩ wa Mwaki. Kĩla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyĩ tūkamakūanfasya na ikonde ingĩ nĩkana mo masame ūsilĩlo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلْمًا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَنِّهِمْ جُلُودًا أُغِيرَهَا لَيْدٌ وَقُوَا
عَذَابُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala met̄kĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, Ithyĩ tūkamatonyethya kūlika nthĩnĩ wa M̄tūnda Tla İvĩtĩlaa tūlūsĩ katĩwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nĩ Ithyĩ; na Ithyĩ tūkamet̄kĩlyā mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyĩ mwingĩ.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho emwĩyĩfaa inyw'ĩ mūtūnge syĩndū kwa ala imāĩlĩte, na kana yĩla inyw'ĩ mūtūsila katĩ wa andū, inyw'ĩ mūsile mwĩna ūlūngalu sila wa katĩ. Na vate nzika, maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmūtaaa namo nĩmo maseo mūno! Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wĩw'i-W'ontho, Woni W'ontho.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ĩ ala mwĩt̄kĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho, na mwĩw'ei Mūtūmwa Wake, na asu ala mena ūkūmū ūlū wenyu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalea kwĩw'ana ūlū wa ūndū ona wĩva katĩ wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūtūmwa Wake ethwa inyw'ĩ mwĩ et̄kĩli ma Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūthenya wa Mūminūkĩlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nŋw'o ūseo vyū na wa kūkathŋwa
mūminūkŋlyonŋ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noūmesŋ asu ala metusaa kana
nŋmameŋkŋlaa maūndū ala mavuanŋtw'e
kwaku na ala mavuanŋtw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nŋmeeyŋaŋwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyokya inyw'ŋ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُفْرِغَ أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑪

62. Na yŋla mo matavw'a, ūkai inyw'ŋ
maūndūnŋ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makŋalyūka na kuma vala ūŋ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
قَالَ الْمُنَافِقِينَ يُصَدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑫

63. Kūilyŋ ata ŋndŋ, yŋla thŋna wamakwata
mo nūndū wa maūndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūŋ
we makŋvŋta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makyasya, 'Ithyŋ tūiendaa ūndū
ateo kŋko kya ūseo na mwŋw'ano.'

كَفَيْكَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءَكَ يُخْلِفُونَ بِاللهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا لِنَسْأَلَ
وَتَوْفِيقًا ⑬

64. Aa nŋmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wŋsŋ syŋmbithŋ sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑭

⁴ *Mūseŋvŋlye wa Kŋalavu wa ūneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū tūū wenyu nŋmanyŋkŋte
nesa nŋ amwe. Mūno tūū wa ndeto 'minkum,' ŋla
nŋhŋnŋ wayo ve ndeto ilŋ ikwatanŋtw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nŋ 'kuma' na kum nŋ 'inyw'ŋ'.
Aalyūli amwe yŋla mekūalyūla ūneeni ūū mendaa
kwasya kuma kaŋ wenyu ene.' Uu nŋtakwasya
kana mwafŋŋtw'e nŋ kūmew'a tū ala mena ūkūmū
ūla umŋte kaŋ wenyu ene, ūkūmū wa Kŋsilamu wŋ
w'oka. Nŋhŋnŋ wa ūneeni ūū min ŋkūnŋte wŋa wa
kwikwatany'a syellŋ kum na Oulil amre
ngwatanŋonŋ yasyo syellŋ ūalyūlo wafŋwe nŋ
kwŋthwa ūilyŋ ta ūū---'Asu ala mena ūkūmū tūū
wenyu.'

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzānī ūla ya w'o.

وَلَهَدَيْنَهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa ūŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maūthimo Make.....namo nī, Athani, Aīkīī, na Ngūsī na Ene-ūlūngalu. Na anyanya aseū vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالضَّاكِرِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

71.Mumo ūŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

۞ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۝

LUKU 10

72.Inyw'ī ala mwīīkīlāa! ūsūvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathūkany'o kana mūende inyw'onthe vamwe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جُمُعًا ۝

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamūkwata inyw'ī, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīītwe E-Mūlau, kwakwa, nūndū nyie ndinaī vamwe namo.'

وَأَنْ مِنْكُمْ لَسَنَ لَبِطُونَ ۖ فَإِنْ صَاحَبَكُمْ مُؤْمِنِينَ قَالْ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شُجُعًا ۝

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamūvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwaīte ūkīlyo mūnene!'

وَلَيْنَ صَاحِبَكُمْ فَفَضَّلَ مِنَ اللَّهِ لِيَقُولَنَّ كَانَ لَمْ تَكُنْ يَتَبَكَّمُ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْتَمِسُنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

75.Eka asu Indī ala matonya kūthoosya thayū wa nthī Ino kwoondū wa Itunī. Na ūla ūkitaā nzānī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يُلَاقِ الْمَوْتَ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mĩtũkĩ
Ithyĩ tũkamũnenge ĩtuvi ĩnene.

76.Na mwĩna kĩ inyw'ĩ Ondũ mũtekũkita
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aũme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwĩafi waitũ,
tumye ithyĩ nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ, ũla andũ
maw'o nĩ athĩnany'a, tũseũvĩsyeyethyĩ
mũnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tũseũvĩsyeyethyĩ mũtetheesya ũmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77.Asu ala metfĩkĩlaa, nĩmokitaa
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfĩkĩlaa mokitaa
kwoondũ wa ũla-Mũthũku. Kwa ũu,
ũkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ũĩ wa Satani nĩ mwonzu!

LUKU 11

78.We noũmesĩ asu ala matawiw'e.
'Sĩĩtai moko menyu, lũlũmĩĩlayi Mboya
na ĩvai Saka?' Na yĩla mo meeyĩafwa
kũkita, sisyai! nguthu ĩmwe yoo
ĩmakĩlaa andũ ta kũmũkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mũnenange; namo maasya, 'Mwĩafi
waitũ, We ũtwĩyĩafeyethyĩ kũkita nĩkĩ?
No ũtũnenge ithyĩ kavinda kanini?
Asya, 'Ŭtandĩthyo wa nthĩ ĩno nĩ mũnini
na ĩtunĩ vakeethwa vandũ vaseo mũno
kwa ũla we ũmũkĩlaa Ngai; na inyw'ĩ
mũikavĩf'w'a ona vanini.'

79.Ovala vonthe inyw'ĩ mwĩthwa mũĩ,
kĩkw'ũ kĩkamũkwata inyw'ĩ, ona mwĩ
nthĩnĩ wa mbeenge yakĩtwe nũmu. Na
ethwa mo nĩmakwatwa nĩ ũseo ũmwe,
maasya, 'Ŭũ nĩ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ۝

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّرَطِ
وَإِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝

أَمَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا قَرِيعٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۝ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُجٍ
مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthŭku, maasya, Ūŭ nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekŭthengeea kŭmanyā kīndŭ?

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthŭku ona wīva ūla ūkaa tŭlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ithyī tŭtŭtŭmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngŭsī.

81. Ūla ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyŭkaa, Indī, ithyī tŭiŭtŭmīte we ta mŭsŭvī tŭlŭ woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene witŭ wa kŭŭtŭtŭngoesya ithyī; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu īmwe yoo īsŭanīaa ūtukŭ tŭlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ivetange vala māl, na ia wīkwatyŭ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥٩

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٦٠

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى مَاءً
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٦١

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٦٢

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٦٣

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikiIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaIya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kaI wo, vate nzika, asu ala matonya kUkunIkaIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IULU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndUtw'itwe mUOngamIi wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye eIkaIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkaIla; na Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ۝

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathUkany'o mbingI' veonany'a mUncenele wI kIvathUkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathUkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. UndU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mUno na kUitonyeka kwona Uoleku kana kIvathUkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyUlo UU wIonany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kaI wo mayai matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mai na Otw'Io mUseo wa kIItko *nIimo mai matonya kUmanyi U - w'o*. Ithyl twIete UalyUlo OngI ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kaI wo aI na Utonyi wa kUmanyi U-w'o ethwa we nIwakunIkaIite ngewa Isu. 'YIla meew'a *ndeto sya mana ikony'e* OndU wa mUuo kana kaU mo nImaUnyaIkaIya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kaI wo vate nzika kaI wa asu ala maUkunIkaIle Uvoo Usu ta mUthUku mai matonya kUmanyi U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi tūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٦﴾

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi* sya mboya, kethekai na *ngethi* sya mboya nzeango kana mūketheke oūndū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalo wa syīndū syonthe.

وَأَذِ احْبَبْتُمْ بِحَبَّةٍ فَحَبَّتُوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ ذَوْهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٧﴾

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī waīlīitwe nī kūthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٨﴾

LUKU 12

89. Kūtw'īkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu iīl tūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūndū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

هَذَا لَكُمْ فِي الْمُتَّقِينَ فَوْتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتَرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ
وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ يَهْدِيَهُ سَبِيلًا ﴿٨٩﴾

* W'o ndūŭneena tūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīlīyī.

Mwene Vinya W'onthe ūmūt'w'īlaa wa kwanangika, we ndūkamwonea nzīa.

90. Mo mendaa ta kethwa inyw'ī nīmŭlea kwītkīla tondū mo maleete kwītkīla, nīkana inyw'ī inyw'on the mwīkale ūndū ūmwe. Kwa ūu, mūikamose anyanya kuma katī woo, okūvika mathame kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī mo maalyūka, Indī makwatei na moaei o vala vonthe mwamethīla; na mūikamwose mūnyanya kana mūtetheesya kuma katī woo;

وَدَّوْا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ خَلَّىٰ بَيْنَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَدُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا تَصِيرُوا ⑨

91. Ateo asu ala makwatene na andū ala inyw'ī namo mwīna wīw'ano namo, kana asu ala mokaa kwenyu, ngoo syoo ithīlīte nūndū wa kūkita nenyu kana kūkita na andū moo ene. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie ūu, We ethīwa amanengie mo ūtonyi ūlū wenyu, na vate nzika mo Indī methwa mamūkitie inyw'ī. Indī ethwa nīmekala ūtee wenyu na mateūmūkita inyw'ī na maimūetee mūuo, Indī lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwītkīlītye inyw'ī nzīa ya mŭthīmany'o ūlū woo.

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ نَبَأٌ أَوْ جَاءَوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقُولُوا كُفَرُوا يَقُولُوا أَوْ يَمُوتُوا قَوْمُهُمْ وَلَوْ سَاءَ اللَّهُ لَسَلَطَهُمْ عَلَيْهِمْ فَلَاقُوا كُفْرًا فَلَمْ يَقُولُوا كُفَرُوا وَقَالُوا إِلَيْكُمْ التَّسَلُّمُ فَأَجَّلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ⑩

92. Inyw'ī mūkamona amwe ala mekwenda kwīthwa na mūuo nenyu na mekwenda mūuo na andū moo ene. Yīla mo matūngwa nthīnī wa ūng'endīlī, mavalūkaa na ūthyū nthīnī waw'o. Kwa ūu, ethwa mo maikwenda kwīthīwa vaasa nenyu kana kūmūetee inyw'ī mūuo kana makasīla moko moo, Indī makwatei mo na moaei, vala vonthe mwamethīla. Ithī nītūmūnengete inyw'ī mwīao mūtheu ūlū wa aa.

سَجَدَ وَنَاحِيَيْنَ يَرْيَدُونَ أَنْ يَأْمُرُوكُمْ وَإِنْ أَمَرُوا قَوْمَهُمْ كُلًّا رُدُّوْا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْبُدُوا اللَّهَ وَيُلْغُوا إِلَيْكُمُ التَّسْلِيمَ وَيَكْفُرُوا بِأَيْدِيهِمْ فَعَدُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْبَضُوهُمْ وَادْلُوكُمُ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ⑪

LUKU 13

93. Kūimwaŋlīte mwītkīlī kūmūaa mwītkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītkīlī ūthasyo, na akīŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwa mūndū ūla mūae nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītkīlī, indī mūaani akamīnenge ngombo yītkīlīte ūthasyo; na ethwa mūndū ūla mūae nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, indī mūaani akāŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītkīlīte. Indī ūla ūtona īmwe, indī akatīŋa kūya kwa myei īlī īatīanīe---- nī nzīa ya kūmantha ūekea ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī ūmanyi- W'onthē, Mūī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītkīlī kwa kwenda, ītuvi yake yīkeethwa īia-ya-Mwaki vo nīvo we ūekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē ena syīndū īla nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie inyw'ī īnee Yake ya mwanya; kwa ūū

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَلَى لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَكْفُرُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ فِثْنٌ فِدْيَةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَتَوَلَّوْا لَمْ يَتَوَلَّوْا لِمَنْ الْفَلَاحُ الْيَوْمَ السَّلَامُ لَسْتُ مُؤْمِنًا ۚ تَبْتَغُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَانِمُ كَثِيرَةٌ مِمَّا كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَيَتَوَلَّوْا إِنْ اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٥﴾

Ikai ūkunŭkŭli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ maŭndū ala inyw'i mwŭkaa.

96. Asu katŭ wa eŭkŭli ala mekalaa vyū, ateo asu ala iema; na asu ala mething'ŭlasya kwoondū wa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭlŭlŭtye ivŭla sya asu ala mokitaa kwa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Iŭlū wa ala mekalaa mŭsyŭ. Na kŭla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathŭte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmokŭlŭlŭtye asu Iŭlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŭtuvi ŭnene.

97. Ta, ivŭla sya ūtaŭo inenganŭtwe nŭ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyū, ūsŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 14

98. Nŭw'o, asu ala alaŭka matumaa makw'a mamavŭŭsŭye mathayū moo ene, alaŭka makamakŭlya: 'Inyw'i mwaatŭŭe kyaŭ?' Namu makasŭngŭa' Ithyl twoosiwe ta andū onzu Iŭlū wa nthŭ. Namu alaŭka makaasya, Nthŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŭ nene nesa kwenyu kŭmŭŭthamŭla? Aa nŭmo ala ūtūo woo ūkethwa ŭianŭ-ya-Mwaki, naw'o nŭ wŭkalo mŭthŭku.

99. Ateo ala onzu katŭ wa aŭme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŭnyuvŭa walany'o ona wŭva kana matamyona nzŭa ona yŭva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَزَّ ذِي الْعَرْشِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِغَةَ ظَالِمِينَ لِّنَفْسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَهَذَا جَزَاءُ مَا قَالْتُمْ
مَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ - M-ũno.

101. Na ŭla ŭthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwingĩ kwa kwĩvitha ŭlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ŭlũ wa nthĩ, ti ŭthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩa kana ala matetĩkĩĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaita me ŭtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyũngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũũũĩny'ĩ* na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ŭtee; ĩndĩ mavinda onthe nĩmwaiĩlwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsiĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ŭsilĩlo ŭthĩnasya kwa alei.

فَأُولَٰئِكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَإِذَا خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ الْكُفْرَانُ كَانُوا لَكُمْ عُدُوًّا مُبِينًا ⑦

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتُهُمْ تَتَرَفَّاءَ سَاجِدُونَ
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَأَلْيَاتُ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ وَاحِدُهُمْ وَأَسْلِحَتُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتِكُمْ
فَيَبْسِلُونَكُمْ عَلَيْهِمْ قِتْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَزَعًا أَنْ تَصْعَدُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذْ وَاحِدَ زُرَّتِكُمْ إِنْ لَمْ تَكُنْ بِكُمْ
عَدَاةٌ مُبِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġte-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġġw'e. Ow'o, Mboya nġyġlaġwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيْمَا وَقَعْتُمْ وَأَعَلَّ
جُنُوبَكُمْ فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ
الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۚ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا
لَا يَرْجُونَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtetee nzġa ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تَجْرُلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسُهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَتِيمًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ
وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرُفَهُ مِنَ الْقَوْلِ ۚ

mUima maisUanfa maUndu ala We
Utametikila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyululokite maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I
mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu.
IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
UthayUokyo, kana nUu Ula Ukethwa e
mUsUvii woo?

111.Na Ula wika UthUku kana Uvifasya
thayU wake, na IndI akitya Ukeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, *vate nzika*,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-MUekanfi MUno VyU,
UsUitwe nI tei.

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU
wa thayU wake mwene tU. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MUf.

113.Na oUla wika ivityo kana naI na
IndI akimilila mUndU Utena ivityo, *vate*
nzika, we akuaa *mUo wa wilfanli* na naI
yI UtheinI.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake,
nguthu Imwe yoo nIyatw'Ite
kUmUthyoekya inyw'I, IndI We
nIwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula
w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmUthUkya
inyw'I ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٤

هَٰذَا نُمَّا هَٰذَا جَدُّ لَكُمْ فِي الْغَيْبَةِ الَّذِينَ
مَنْ يَجَادِلِ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّا نَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ١٩

115. Vai ūseo umaa nthĩnĩ wa mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ, ateo yĩla momatw'a kumya syĩndũ kwoondũ wa ngya kana kũthũkũma wĩla wa andũ onthe kana kũseũvya wĩw'anĩthya na ūalyũko katĩ wa andũ.

116. Na ũũũ wa ūla ūmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ūtongoi kũmwĩvuanĩsya we, na ūatĩlaa nzĩla ĩngĩ ĩte ĩla ya efĩkĩli, ĩthyĩ tũkamũeka we aatĩle nzĩla ĩla we ūatĩle na ĩthyĩ tũkamwĩkya ĩianĩ-ya-Mwaki; naw'o nĩ wĩkalo mũthũku.

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kĩndũ ona kĩmwe kwĩananw'a Nake ta mũtindany'a, ĩndĩ We akaekaa kĩla kĩngĩ ūtee wa kyu kwa ūla ona wĩva We wendaa. Na o ūla wĩananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kĩndũ kĩngĩ ona kĩva, vate nzika, we nũminĩte kwaĩla vaasa.

118. Mo mathaithaa ngai sya mĩvw'anano ya iveti sya ūvũngũ vandũ Vake, oyĩla kwa ūla w'o mo maithaithaa kĩndũ ateo Satani, ūla mbaa-matũ.

119. Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũumanĩte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kĩlungu kĩna kuma kwa athũkũmi Maku.'

120. 'Na kwa ūla w'o, Nyie ngameyĩla mo na makavana matũ ma ngamĩle na indo ĩla ĩngĩ na kwa ūla w'o nyie ngamathing'ĩsya mo na makaalyũla mũmbĩlwe wa syũmbe sya Ngai Mwene

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ①٥

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْتِهِ مَا أَوَّلَى
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①٦

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ①٧

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ①٨

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ①٩

وَلَا ضَلَالَتُهُمْ وَلَا مَنِيَّتُهُمْ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْ
أَذَانَ الْإِنْعَامِ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَلْيَا قَوْمٍ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرَانًا مُبِينًا ②٠

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathūku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthūku.

يَعِدُّهُمْ وَيُؤَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٢١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿٢٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkametīkīlya mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, ūla ūvītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nūū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٢٣﴾

124. Kūikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthūku, akatuvwa nūndū waw'o; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndūūme kana e mūndū mūka na nī mwītīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavītīfwa o na ūthūku wīana ta kalima kanini kala ke ūtina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْظَلُونَ نَهِيرًا ﴿٢٥﴾

126. Na nūū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٨﴾

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ūlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٩﴾

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa Mwĩao ūlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio ūlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku ūlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na ūlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّذِينَ لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٢٠﴾

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَرَأَى امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢١﴾

130. Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَبْلُغُوا كُلَّ النِّبْلِ فَنَدُّوهُمَا كَالْمُحَلَّقَةِ وَإِنْ

Imwe vyū Ila Ingī ndīkese kūtiwa yīlyī
ta Iṣūnzūŭlīte, na Ite nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Ula Mūekanī Mūno Vyū,
Usūŭtwe nī tei.

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia elī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe
nī mumo Mūf.

وَأَن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كِلَا مَنِ سَعْيَهُ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

132.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī. Na vate
nzika, Ithyī nītūmeyīāfe asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāfe inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūŭlea kwītīkīla,
īndīlīlikanai kana nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe ila ona syīva syī matunī
na ila ona syīva syī ūlū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaŭwa.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَن تَقْرَأُوا وَاللَّهُ يَلْعَنُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيدًا ﴿٣٢﴾

133.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكَينًا ﴿٣٣﴾

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿٣٤﴾

135.Ula ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ũlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ ũlũ wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ mbee wenyu inyw'ĩ. Kwa ũu, mũikaatĩte mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ũlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ũla w'o kana kũwelelũka, ĩndĩ lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ũvuantye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtĩkĩla ĩngĩ, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekēa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ũvoo kana ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تُتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۚ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ يُلْهِمُهُمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kwithwa anyanyae mbee wa etfiki. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo nmalilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

141. Na We nūminthe kumūvuanfisa inyw'i nthini wa Ivuku kana, yila inyw'i mweew'a Misoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ililewa na kuvūlwa ngūi, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa ingi eka isu; nūndū inyw'i mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na alei nthini wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmūkonini inyw'i. Ethwa inyw'i mwina ūkilyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithyi tūya! vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena klanda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithyi tūyaamūsinda inyw'i na kūmasiila etfiki? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila kati wenyu Mūthenya wa ūthayūkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nzila ya kūmasinda etfiki.

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ
اللَّهَ بِكُفْرٍ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا أَثْلَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
فِي الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamanthaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondũ wa Mboya, maŭngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

144. Ma sŭnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩa kwoondũ wake.

مَذْبُذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũlũ wenyu ene?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا قَمِينًا ۝

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mŭtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۝

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩlku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũlũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mũvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْتَنَعْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۝

149. Ngai Mwene Vinya W'onthé ndendete k'lonzo kya ndeto nthúku mbee wa andú ateo *kwa ngal'íla* únúúvítw'a; n'w'o Ngai Mwene Vinya W'onthé n'í W'íw'i-W'onthé, Úmanyi-W'onthé.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِيمًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'í mwakyumbúla k'íko k'íseo kana mwak'ívitha, kana kúekea úthúku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé n'í Múvetangi - wa naí, na n'í Útonyi W'onthé.

إِنْ تَبَدُّوا حَيْثُ أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamúleaa Ngai Mwene Vinya W'onthé, na Atúmwá Make, na kwenda kúvathúkany'a Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atúmwá Make, na kwasya 'Ithyí t'úmet'ík'ílaa amwe na kúmalea ala ang'í, na kwenda kúkwata nzíla ya vu katí,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o n'ímo alei ala a'ík'ík'íku, na Ithyí n'ítúseúvít'ye Úsíl'ílo úth'ínasya kwoondú wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na t'úlo wa asu ala mamw'ítk'ílaa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atúmwá Make *onthé* na mailea kw'ík'íla k'ívathúkany'o katí wa úmwe woo, aa n'ímo om'ítúk'í We úkamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé n'í Múekan'í - Múno Vyú, Úsúítwe n'í tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andú ma Ivuku maúkúlasya we útume Ivuku yíthee kuma Ituní. Mo n'ímamúkúlílye Mose úndú múnene kúv'íta úú: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthé útheiní.' Na índ'í Úsíl'ílo wa kwananga n'íwamakwatíe n'úndú wa úthúku woo. Na índ'í n'ímoosie kasaú

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْأَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ امْتَدَدُوا الْجَعْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

kwoondū wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indī Ithyī nŭtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyī nŭtwamŭnengie Mose ngaananŭo ntheu yŭna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُبِينًا ۝

155. Na Ithyī nŭtwookŭlilye Kŭŭma ŭlŭ woo yŭla tweekŭaa ŭtianŭo namo. Na Ithyī nŭtwamatavisye mo 'Likai mbingŭlonŭ mwŭnyivŭtye,' na nŭtwamatavisye, 'Mŭikatŭle mwŭao ŭlŭ wa ŭvoo wa Savato.' Na Ithyī nŭtwoosie ŭtianŭo mŭlŭmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بَيْنَنَا وَهَمَّوْنَا لَهُمُ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي
السَّبْتِ وَآخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

156. Na Indī kwoondū wa kwananga kwa ŭtianŭo kwoo, na kŭlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭmantha kwoo kwa kŭmoaa Athani vate ŭlŭngalu, na kwa kŭneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitŭ nŭ mbove ikakunŭkŭlw'a ngunŭko,' -----aiee, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwisilŭŭte syo nŭndū wa ŭlei woo, kwoondū wa ŭu mo metŭkŭlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَعْدَ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا يَكْفُرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

157. Na nŭndū wa ŭlei woo na ŭneeni woo ŭlŭ wa Malia wa wilŭfanŭli mwai,

وَيَكْفُرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ۝

158. Na kŭneena kwoo; Ithyī nŭtwamŭaie Yesŭ, Masia, Mwana wa Malia, Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthe; oyila mo mayaamŭaa we ona
mayaamwamba mŭkelany'onŭ!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

* Ŭndŭ ŭla mŭnene vaa nŭ wa Ayuti kŭemwa nŭ kŭmŭaa Yesŭ kwa nzŭa ona yŭva. Mŭsomi nŭnŭŭlilikanw'a kana kuma mwambŭlŭlŭyo Ayuti mayŭkathŭla kana nŭmatonyie kŭmŭaa Yesu. Ngewa ŭno ya Ayuti nŭlŭlumiŭlŭ'e kŭlewa nŭ Kulani Ntheu; na nŭkyo kŭtumi mŭminŭkŭlŭyoni wa mŭsoa ŭŭ, ŭneeni wa mŭthya nŭ kana ona ethwa kweekŭkie ata mo vate nzika nŭmaemiwe nŭ kŭmŭaa Yesŭ. Uu ti kwasya kana kwambiwa kwa Yesŭ nŭkŭŭlewa, ŭndŭ kŭla kŭleetwe nŭ kŭkw'a kwake mŭkela ny'onŭ. Ndeto ŭno 'shubbiha' nthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ nŭ ya kŭsŭanŭwa mŭno. Ngewa ŭno yŭ nthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ ndŭkwŭlŭkŭla mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ kana kwa nzŭa ŭngŭ, nŭtonya kŭweta ŭndŭ ŭsu wŭ w'onthe. Kwŭanana na mŭao ya ŭneeni nthŭnŭ wa ndeto ŭno 'shubbiha' ndŭneenaa ŭlŭ wa mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ Klisto we mwene. Ŭu nŭ kwasya kana we nŭwe woolanilŭ'e na ooneka nŭmo avw'anene na mŭndŭ ŭngŭ. Otondŭ Yesŭ wambiwe mŭkelany'onŭ ena mŭvw'ano wa mŭndŭ ŭngŭ. Indŭ kŭlea ti kwa kwambwa mŭkelany'onŭ kana kŭkw'a kwake, indŭ ŭlei nŭ kŭkw'ŭ kyake mŭkelany'onŭ. Vate nzika, vo vaf kŭthokoo kŭnene kya ŭndŭ kŭtonya kwŭthwa kweekŭkie. Kwa ŭu, mŭsoa ŭŭ ŭndee kŭseŭvya wonany'o wa kŭthokoany'o na nzika. Maŭndŭ ala angŭ onthe nŭ kŭtalŭthya tŭ. Uu nŭw'o waf wa mŭminŭkŭlŭyo. Ethwa ndeto ŭno 'shubbiha' yŭneena ŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ. Ŭu nŭkw'onany'a ngewa ya nguthu ilŭ syakaanŭaa ŭlŭ wa ŭndŭ kweekŭkŭte. Vai nguthu ŭmwe yasyo yaf na ŭ-w'o ŭlŭ wa ŭneeni wayo, kwa ngelekany'o ya mŭŭkŭtŭ wa Aklisto wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ mŭkelany'onŭ na ŭtina ŭthayŭŭkyo ndwaneenetwe na itumi mbŭanŭ indŭ waf ŭtalŭthyo tŭ. Ota ŭu ŭneeni wa Ayuti ŭlŭ wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ mŭkelany'onŭ waf ŭtalŭthyo ona w'e, nŭndŭ wamo kwŭtŭa kiimba kya Yesŭ. Ow'o mo nŭmoonanisyie nzika syoot ila mŭf nasyo ŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kŭkw'ŭ kŭla kŭwetawa na mamŭkaany'a Vilato makyasya kana we nŭtonya kuma vo na kumŭla mbee wa andŭ akyasya kana we nŭthayŭŭkŭte kuma kwa akw'ŭ *Mathayo 27:63-64*

Nŭndŭ wa kŭtumi kŭf mŭminŭkŭlŭyo wa mŭsoa ŭŭ nŭŭkunŭkŭlŭ ŭkyasya, 'Wa innallazeena' kwaŭla w'o asu ala methŭwa na kŭvathŭkany'o ŭlŭ waky'o kana ŭlŭ wake we ŭla kyamŭkwatie, mo mŭf na nzika katŭ w'o ene.

Bal Rafa'a hullaho ilaihi' Masilamu angŭ mŭno nŭmafŭlŭaa kuma kŭlungunŭ kŭf kya mŭsoa ŭŭ kana wonany'o ŭŭ wa 'Bal' kyonanasya kŭko kya kwambwa mŭkelany'onŭ ŭŭ nŭ; vandŭ va kŭmŭeka we akw'e mŭkelany'onŭ, Ngai nŭwamŭtangŭe we kwa kŭmŭkŭlŭya we kŭmwŭl kŭthi vandŭ matunŭ. Kwa ŭu we aŭlŭtwe kwŭthwa e thayŭ vandŭ yayayanŭ ena mŭmbŭlŭwe ŭla we waf naw'o mbee wa kŭtata kŭmwamba mŭkelany'onŭ. Ualyŭlo ŭŭ nŭetae makŭlŭyo maingŭ me vinya, na mŭno ta:

(a) Ethwa Yesŭ ndaambwa mŭkelany'onŭ ona vanini ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kwambwa mŭkelany'onŭ nŭŭlewa vyŭ na kŭko kŭf kyonthe no ŭvŭngŭ kana kŭlea kumanya kŭla kwaŭ na Ayuti, Aklisto na Alomi ota ŭu?

(b) Nŭf wa nthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ vala vekwasya kana Yesŭ nŭwookŭlŭw'e kŭ-mwŭl atwawa itunŭ? W'on he ŭla ŭwetetwe nŭ kwasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭkŭlŭye we Kwake- Mwene. Kwŭanana na ŭkŭlŭyo ya mbee nzŭa ya kŭseŭvya wonany'o wa ŭsengy'o kwŭanana nondŭ kŭko kya kwambwa mŭkelany'onŭ kŭteŭlewa indŭ nŭkŭwetawa kana mŭndŭ ŭla wambiwe mŭkelany'onŭ ti Yesŭ indŭ nŭ mŭndŭ ŭngŭ ŭla wanengiwe mŭvw'ano wa Yesŭ nŭ alaŭka amwe kwa mwŭao wa Ngai. Nŭndŭ wa nzika na motalŭthyo ŭlŭ wa mŭndŭ ŭla wambiwe. Nŭ ŭtheu kana ngewa ŭno yongeleelaa makŭlŭyo maingŭ na maŭndŭ me vinya tŭ mbee wa kmamina. Mbee wa ŭu, ngewa ŭno yonthe ndŭna wambŭlŭlŭyo ona vanini. Vai ŭkŭsŭ wa kŭveva kana ŭkŭsŭ umŭtw'e nthŭnŭ wa ngewa sya Mwathani Mŭtheu mŭuo

We, Indĩ nĩwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta *Umwe ūla mwambe*; na ala mena kĩvathũkany'o ūvoonĩ ūũ vate nzika me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa nzika tũũ waw'o, mo mai na ūmanyi *mũtheu* waw'o; Indĩ mo maatiĩaa kũtalĩthya tũ; namo mayaaĩsa kũalyũla *ũtalĩhyo* ūũ ūkatw'ŧka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَقِيَ شَاقٌّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ
يَقِينًا ﴿٥٨﴾

159. Kũleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwamũkĩlilye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene Vinya, Mũĩ.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٩﴾

160. Na vai katĩ wa Andũ ma Ivuku ūtakayĩtĩkĩla mbee wa kĩkw'ũ kyake; na Mũthenya wa ūthayũũkyo, we *Yesũ* akeethwa ngũsĩ tũũ woo.^{2*}

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿٦٠﴾

² * *Wĩhwe tũũ wake* waaumĩw'a kũtw'ĩtka ūndũ ūũ wa ūseny'o na ūtaoneka ūla wongeleelaa kũtalĩthya kwĩna kĩthokoo.

Ngewa ĩno ya mũsoa ūũ nĩta yaetiwe tene tũ nĩ asomi ĩvinda yĩla Mũũmwaa wa Ngai *mũuo wĩhwe tũũ wake* wekalile we mwene atawĩsĩ vyũ. tũũ wa ĩkũlyo ya kelĩ wonzu wa ūneeni ūũ nĩwĩyonanĩtye kuma ndetonĩ sya Kulani Ntheu. Ndeto ĩno 'Rafa'a' yaasyaa ūkĩĩtw'e. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩlyi mũndũ, ūkĩĩtũũ ūsu mavinda onthe ūneenaa tũũ wa mwĩkalo wa mũndũ no ti kwa mwĩĩ wake. Ow'o kũĩtonyeka kũalyũla mũsoa ūũ kwa nzĩa ĩngĩ ona yĩva mbee wa ūalyũlo ūũ; ūkĩĩtũũ wa mwĩkalo wa kĩveva. Mũsoa ūũ wĩasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamũkĩlilye Yesũ Kwake-Mwene. Nĩ ūtheu kana vai vandũ yayayanĩ ya ĩtu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩlilye we amũtwaa. Amũkĩlilye we Kwake-Mwene o yĩla We wai vo vala Yesũ wai. Vai vandũ ĩtunĩ kana tũũ wa nthĩ vatheĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yĩla ūmwe ūnũkwĩwa kana nĩwookĩlilye Kwake-Mwene, mũendele wa mwĩĩ ndũtonyeka na ndwoneka.

Kwĩanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mũsoanĩ ūũ, nzĩa ya 'kũlea' yĩwetwa nũndũ wa Ayuti kũweta kĩkw'ũ kya kũmo kya Yesũ. Nĩ ūtheu kana kũlea kũumanĩwa nĩ kũthengeanĩ na Ngai.

* Mũsoa ūũ nĩwĩthĩtwe wĩ wambĩĩĩlyo wa ngaananĩto nthĩnĩ wa umo waw'o. Asomi amwe nĩmetĩkĩlaa kana w'o ūneenaa tũũ wa ĩvinda yũkĩte yĩ vaasa ūndũ ūkonĩĩ ĩvinda ya kwambwa mũkelany'onĩ ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyũ mũthenya ūmwe makeethwa na mũĩkĩto nthĩnĩ wa Yesũ Klisto na kũmwĩtĩkĩla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kĩĩ kĩkooneka ĩvinda ya Yesũ Klisto e thayũ. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ĩla syĩkwasya, mbee wa kĩkw'ũ kyake.

161.Kwa ūu, nŭndŭ wa wŭki wa naŭ wa Ayuti, Ithyŭ nŭtwamavatie syŭndŭ ntheu ila mo meetŭkŭlŭtwe'e, na ota ūu, nŭndŭ wa kŭmasiŭla andŭ aingŭ kuma nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,

فَظَلِمَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبَعَتْ
أَجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿٣٦﴾

162.Na nŭndŭ wa kwosa liva ūyao wa mbesa, onakau mo nŭmavatiŭtwe w'o, na nŭndŭ wa kŭya kwoo ūthwii wa andŭ na ūthyoeuku. Ithyŭ nŭtŭseŭvŭtye ūsilŭlo wŭ woo kwa asu ala matetŭkŭlaa.

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالُ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

163.Indŭ asu ala katŭ woo alŭmu nthŭnŭ wa ūmanyi, na etŭkŭli, metŭkŭlaa maŭndŭ ala we matheetwe kwaku na ala³

لَكِنَّ الرِّبَا فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْبَقِيَّةُ

³ Nŭndŭ Ayuti mayaamba kŭmwŭtŭkŭla we, kwŭanana na woni wa asomi asu Yesŭ nokŭvika ethwe e o thayŭ ona yu.

Woni ūngŭ ūla wŭtŭkŭlaa kwa wingŭ nŭndŭ wa ūneeni ūŭ, 'mbee wa kŭkw'o kyake' ūmŭwetaa kŭla mŭndŭ wŭna mŭkŭlŭ wa Kiyuti wa ŭvinda ya Yesŭ Klisto. Nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ nŭ kwasya kana kŭla Mŭyuti nŭkamwŭtŭkŭla Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake-ūsŭanŭ ūla ūtonya kŭthw'a no Ngai tŭ. Kwa ŭvuso ŭthŭku maŭndŭ maingŭ me vinya na mathŭna nŭ kŭŭsiŭla kwŭtŭkŭla kwa iosyo ii syonthe vyŭ.

Uu wŭlŭnany'a kana nokŭvika Yesŭ ethwe athamŭle nthŭ ila syatŭtwe nŭ mbaŭ ila syaaŭtwe sya Isilaeli na kwa kwŭka ūu we nŭweanŭsyec wŭa wake wa kŭtwaa ūvoo wake kwa ndŭthya syonthe ŭkumi na ilŭ sya malŭndu mau ma nyŭmba ya Isilaeli. Woni ūŭ nŭŭtwŭtŭkwa na vinya mŭno nŭ wathani wa Yesŭ Klistoŭla nthŭnŭ waw'o waisye kana we nŭnŭŭthi kŭmantha malŭndu mau ma nyŭmba ya Isilaeli *Mathayo 15:24*.

Ithyŭ twŭnengane kyeŭ kŭna kŭvathŭkany'o vyŭ tŭlŭ wa ūndŭ ūŭ mŭmŭ. Mŭsoa ūŭ ūla wŭ uungu wa ūkunŭkŭli ūalyŭlŭtwe ta ūŭ: 'Vai 'ūmwe' katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku vate nzika, ūtakamwŭtŭkŭla we Yesŭ mbee wa kŭkw'o kyake.'

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete- 'ūmwe' ndŭ nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ ŭndŭ nŭyosetwe ta ya w'o onakau vai ūtheu wayo. Takethwa nŭnandŭke nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ ŭsomeka ūŭ:

Wa in **ahadun** min Ahlil-Kitab

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete nŭyo yosetwe. Ithyŭ twŭasya kana vandŭ wa 'Ahad' kŭwetwa nŭtwalŭtwe nŭ kŭsŭanŭ tŭlŭ wa ndeto ŭno 'fareeq' ta yo ndeto ŭla yosetwe. Na vailyŭ ūu ŭndŭ ūalyŭlo wŭthwa ūilyŭ ta ūŭ: Vai nguthu kana mbaŭ kuma katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku ŭtakethwa na mŭkŭlŭ nthŭnŭ wake Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake.'

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maĩvaa Saka na ala mamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MŪminŪkĩlyo. Ithyĩ vate nzika, tūkamanenge aa ƙtuvi ƙnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyĩ nĩtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndū Ithyĩ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maĩ ƙtina wake; Na Ithyĩ nĩtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na Yesū na Yovu na Alūni na Solomoni, na Ndaviti Ithyĩ nĩtwamūnengie 'Savulĩ.'^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالصَّالِحِينَ
مِّنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ إِنَّا ذَاوُدَ
نَرْبُودًا ﴿٢٣﴾

165. Na *Ithyĩ nĩtwamatūmie Atūmwa amwe* ala tūminƙte kŪŵwetea we----na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na Akaanany'a, nĩkana andū maikethwe na ūndū wa kŪmŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe ƙtina wa *kŪvika kwa Atūmwa*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلًى اللَّهُ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪkŪsĩlaa kwa nzĩa ya *Ūvuany'o Ūla We*

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ *Zaboora' ƙla yaasya Savulĩ.

^{**} Kŵĩanana na Ūneeni wa Kĩlalavu Ūla ƙtina wa ndeto yatŪngĩĩĩĩwa tondŪ *Takleeman* ƙtŪngĩĩĩĩĩwe nthĩnĩ wa mŪsoa ŪŪ, ƙtŪngĩĩĩĩĩwa na kƙeleelo kwonany'a kĩtumi kĩna kana mwĩkalo wa tŪlŪ kana kŪmina nzika. Mawoni aa onthe nĩmatonya kŪthŪkŪmĩthw'a ƙvĩndanĩ o yĩmwe.

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaĩka
namo mena Okũsĩ ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũsĩ.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasiĩla
angĩ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaĩa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũlũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nzĩa ona yĩva.

170. Ateo nzĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa İvinda İasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũvikũ kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu İtĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ İũlũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma İvuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mũikaneene İũlũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُّوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa ūu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُآ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ قَوْلِهِ
فَأَمْنًا بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثًا إِنَّا نَسْمَعُ
خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّا اللهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَنَهُ أَنْ يَكُونَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ
بِاللهِ وَكِيلًا

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alaĩka ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَهُهُ جَمِيعًا

174.Indĩ kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na maĩ na ngathĩlo, We akamasilĩla mo na ūsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا
اسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللهِ وَلِيًّا وَلَا يَصُدِّقُوا

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩlaĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

176.Kwa ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ĩla ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ĩũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ĩla we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ĩlĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ĩla we watia. Na ethwa atiĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩlĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ūũ nĩkana mũikese kũthi ūtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَامِ إِنِ امْرُؤٌ
هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ بِرِثَتِهَا إِن لَّمْ يَكُن لَهَا وَلَدٌ فَإِن كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُوسُ مِمَّا تَرَكَ وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَن تَصِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano menyũ. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, sya mũthemba wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye ĩvinda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بِهَيْبَةِ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ
وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ* ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtwe masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْرَ
الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ
صَدَّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا
عَلَى الْإِثْمِ وَالْتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũlĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngai ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa Othembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmanyĩ Ivuso Iseo
kana Ithũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩlaa nĩmeyĩtũkĩte
kũmyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũikamakĩte mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūla
ũnũkĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩla mo metĩkĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩtĩkĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩma *kũmũkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩma na
kw'imanyĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

حُزِمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَزَّةُ وَالْثَوْبَةُ
وَالنَّطِيجَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ
الْيَوْمَ يَلَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ
وَإِخْشَاؤُكُمْ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمْتَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتِمِّمًا فِيهِ لِإِسْمِ اللَّهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الْفَاحِشَةُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَ اللَّهُ فُكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ
kwa kũtala.

6.Umũnthĩ ōō syĩndũ syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondũ wenyu. Na lĩu wa
Andũ-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti ntheu *Na* mbĩtĩkĩli na iveti ntheu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mũkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mũtekũka ūlaalai,
ona mũikaie ndũsyo sya kĩmbithĩ. Na
ũla ona wĩva ūleaa mũĩkĩllo, vate nzika,
wĩla wake ūtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ
mwaũngama Mboyanĩ, thambyai
mothyũ menyu, na moko menyu kũvika
ikokoanĩ, na vũũsyai mĩtwe yenyu na
moko mena kĩw'ũ, na thambyai maũũ
menyu kũvika ngũlimũnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
ũmwe wenyu nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmũkiitĩte iveti, na mũileaa kwona
kĩw'ũ, ĩndĩ ĩvakei mũthanga ūla mũtheu,
kũtayamamu kũvaka moko na mothyũ
menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kũmwĩkĩla inyw'ĩ thĩnanĩ, ĩndĩ
We nĩwendaa kũmũthesya inyw'ĩ na
kwĩfanĩsya manee Make ĩũlũ wenyu,
nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

8.Na lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ ĩũlũ wenyu na
ũtianĩ ūla We weekĩie nenyu, yĩla

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا بَعْدَ حَيْثُ حِطَّ عَمَلُهُ - وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

الْخَاسِرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا أَقْبَضْتُمُ إِلَى الصَّلَاةِ فَاعْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

inyw'ĩ mwaisye, 'Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtũatĩtaa.' Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala me ilĩkonĩ.

9. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ikalai mwĩlũmĩtye kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mũkyumya ũkũsĩ kwa ũlũngalu; na ũmaitha wa andũ ndũkamũteelemye mwĩke ũla ũte ũlũngalu. Ithĩwai mwĩ ma w'o mavinda onthe, ũu nĩw'o ũthengeanĩe mũno na ũlũngalu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

10. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathĩte ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, kana mo makeethwa na ũekeo na ĩtuvi ĩnene.

11. Na kwa asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na kũlea Mĩsoa Yaitũ, mo nĩ andũ ma Mwakinĩ.

12. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Lilikanai mumo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩ ĩũlũ wenyu, yĩla andũ maeleele kũtambũũkyia moko moo ĩũlũ wenyu, ĩndĩ we nĩwang'uthie moko moo kuma ĩũlũ wenyu; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na etĩkĩli nĩmaĩĩtwe nĩ kũmwĩkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

LUKU 3

13. Na mũno mũno Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwoosie ũtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli. Na Ithyĩ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَحِبُّوا صَفَكُمْ شَرًّا قَوْمٍ عَلَىٰ لَا تَعْدُوا أَعْدَاءَكُمْ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ⑩

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا لَهُمْ
مَقْفَرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑪

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجْمِ ⑫

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَنْ يَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑬

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nĩtwookĩlĩlye atongoi*² Ikũmi na eĩĩ kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nenyu. Ethwa inyw'ĩ nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmetĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩlye inyw'ĩ *kũlika* nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwaĩtye nzĩla ĩla ya w'o.

14.Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩtye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valĩ na nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا تَدْخِلُكُمْ جَنَّةٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqeeb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ ĩndĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndŭkaeka kwona ūseleke ngalĩ ũla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ūu, maekee mo na onany'a ūmĩĩsyoy, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ūu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo, ĩndĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩeo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ūmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ūla ūmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'ontho amatongoeasya asu ala mamanthaa ūtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدُنَا مِثْلَهُمْ فَأَنصُرُوهُ
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا وَإِنَّا نَعْتَرِبُهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَغْضَاءَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonasya kĩko kya ūmĩĩsyoy na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ūmĩĩsyoy na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghrainia' yĩna ūalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ūkethĩfa kĩtĩnyo kũlekany'a kana kũtaanyĩsyoy. Kwa ūu ūalyũlo ūla ūkwendeka nĩ ta: "Kwa ūu ithyĩ nĩtweekĩte ūmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatongoesya nzianĩ ĩla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ ĩndĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ĩlũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithĩ twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ ĩndĩ we ũmũsĩĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩlo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya ũatĩanũ wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا زَوَالِهِ الْخَبِيرُ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ
لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai yīla Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'I andū makwa, lilikanai īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla yī tūlū wenyu yīla We wamūnyuvīe Athani kuma katī wenyu na amūtw'īkīthya inyw'I asumbī, na We nīwamūnengie inyw'I kīla ūtaamanenge angī ona meva nthīnī wa nthī yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآسَكُمْ مَا لَمْ يُوْتِ أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ ٢١

22. Inyw'I andū makwa, Likai nthīnī wa Nthī Ntheu īla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ie Itw'īke yenyu, na mūikasyoke na ītina nūndū īndī mūkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٢٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthī īsu yīna andū ang'endu na mena vinya, na ithyī tūikamīlika yo kūvika asu mamyume. Na īndī mo mauma nthīnī wayo, īndī ithyī tūkamīlika yo;

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنْ فِيهَا قَوْمٌ جَبَّارِينَ ۖ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٢٣

24. Ovau, andū elī ala mamūkīaa Mwīai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete īnee Yake, maisye, 'Likai mbingīlonī mūmavithōkīe mo; na mwamina kūlikīla vo, īndī vate nzika, inyw'I mūkeethwa mwī asindi. Na iai wīkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwī efīkīli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٤

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyī tūikalika vo ona īndī mo me vo. Kwa

قَالُوا يَبُوءُونَ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَوِدُونَ ٢٥

* Kwasya 'nthī yonthe' nī kūweta andū ma tūvinda yu

Ōu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, *na*
ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa,
Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe
woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa
ŭu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ
mbaa-matŭ.

كَأَلَّ رَبِّي إِلَهِي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَجْنَى فَأَفُوقُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٥٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu
ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo
ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano
ʔlŭ wa nthĩ. Kwa ŭu, we ndŭkew'e
kyeva ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَكْفِهُونَ
عَمَّا فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٥٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana elĩ
ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe *Woo*
waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya
ūmwe woo na ya ūla ūngĩ yalewa. Ula
wa mbee asya, 'Nyie vate nzika,
nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai
Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma
kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ قَالَ رَبِّي لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلْقًا
قَالَ فَاصْنُ فَرَأَى ظَعْنًا أَعْمَى قَالَ يَا سَاطِطُ إِنَّهُ
مِنَ الْغَالِينَ ٥٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko
kwaku ʔlŭ wakwa ūmbŭae, nyie
nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ
waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ
yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِي
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٥٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naĩ yakwa
oŭndŭ ūmwe na naĩ yaku, na ūitw'ʔka
mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtupi
ya ala mekaa naĩ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ جَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٦٠

31. Indĩ kʔlʔko kyake nʔkyamŭsesengie
kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa ŭu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٦١

nIwamUaie na atw'Tka Umwe wa ala mena wasyo.

32.Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamItUmie ngUngUÜ Ila yenzie Ima nthI nIkana We atonye kUmwony'a we ÜndÜ Ütonya kÜvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nI wakwa! Nyie nditonya kwIthwa ÜndÜ Ümwe na ngUngUÜ Ino nIkana ngatonya kÜvitha kimba kya mwanaaia?' Na IndI we atw'Tkie wa kwIlila.

33.Na kwoondÜ wa ÜndÜ ÜÜ, IthyI nItwamatWlle Aana ma Isilaeli kana Üla ona wIva Ükoaa mÜndÜ ateo we oañe mÜndÜ kana kÜete kIthokoo ÜllÜ wa nthI---- akeethwa nI ta Üañte mbaI yonthe; na Üla ona wIva wamÜnengie Ümwe thayÜ, akeethwa nI ta Ümanengete thayÜ andÜ onthe ma nthI. Na AtÜmwa MaitÜ nImamaviklie mo mena Syama ntheu, IndI ona Itina wa Üu, aingI moo nImeekaa mothÜku maingI IÜlÜ wa nthI.

34.Ituvi ya ala mamÜkwatIasya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaÜ na MÜtÜmwa Wake, na kwIthing'IIsya kÜete kIthokoo IÜlÜ wa nthI, no asu tÜ ala maIlIte nI kÜawa na ÜvyÜ kana kwambwa mÜkelany'onI kana moko moo na maÜÜ moo makatilwa, kw'oko kÜmwe ngalI Imwe na kw'oko kÜla kÜngI ngalI Ila IngI, kana makalÜngw'a kuma nthI Isu. Isu Ikeethwa yI nthoni kwoo IÜlÜ wa nthI Ino,nakw'o ItumI makeethwa na ÜsilIlo mÜnene.

بَعَثَ اللَّهُ عَزَائِبًا يَحْتَكُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ
يُؤَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يُؤْتِلُنِي أَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ
وَمثلَ هَذَا الْفَرَابِ فَأُؤَارِي سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٦٢﴾

مِنَ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن
قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا
قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَآنَ
كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَئِيْلَ قَوْمٍ ﴿٦٣﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَنْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ
ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٤﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mūkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwafla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklwa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْآلِيمِ ﴿٥٢﴾

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ
مِنْهَا وَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٣﴾

39. Na ūlū wa mūndūume ūla ūyaa na kīveti kīla kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanīsyō wa naī yoo na ūsilflo wīna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mūfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-naī wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

41. We nowīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾

wendaa na amûekeaa Òla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Òtonyi wa kwîka syîndû syonthe.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñ wa Òlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyî nîtwîtkîlaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlaa. Na katî wa Ayuti ota Òu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Òî. Mo maalyûlaa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'ò, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûîonengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Òla Ngai Mwene Vinya W'onthe Òmûtw'Tle kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Òtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni Òlû wa nthî Ìno, na Itunî makeethwa na Òsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma Òvûngû, ayî ma syîndû ila mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Òtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Òthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Òlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'Tkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñ wayo ve Òtw'io wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا وَهُمْ سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحْزِنُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تَأْتُوا بِهِ فَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَسَوْ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْشَرُونَ لَهُ وَعِنْدَهُمُ الثَّوَابُ فِيهَا حَكْمُ
اللَّهِ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithiyĩ nĩtwatheeisye Tola yĩna ōtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ōu, mũikamakĩe andũ ĩndĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thoaa mũvũthũ. Na ūla ona wĩva ōtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithiyĩ nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ōĩvanũsyoo wĩanĩe. Na ūla ona wĩva ōtatusaa kwĩanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithiyĩ nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩĩa nyaĩĩ syoo, akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithiyĩ nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ūla wai na ōtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ōkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ōtongoi na ōtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبُّونَ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوُا
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

Mwene Vinya W'onthe Ovuanfye nthInI wayo, na ūla Otasilaa na maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūtheetye, aa nImo mbaa matŪ.

يُحْكَمُ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾

49. Na IthyI nItŪŪvuanfye we Ivuku yIna Ū-w'o; na yŪkŪkŪthya maŪndŪ ala mavuaniw'e mbee wayo, nthInI wa Ivuku na ta mŪsŪvŪi ŪŪŪ wayo. Kwa Ūu, sila katI woo, na maŪndŪ, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūvuanfye, na ndŪkaatIle mawendi moo mathŪku, ŪtIŪte w'o ūla waŪvikŪe we; nŪndŪ kŪla Ūmwe wenyu IthyI nItwamŪtw'Ile mwŪao mŪtheu wa kŪveva na nzŪa ntheu ya maŪndŪ ma nthI. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIweekIŪte kwenda Kwake vinya, We ethwa amŪtw'IkŪthiŪsyē inyw'I mŪndŪ o Ūmwe inyw'onthe. Indi We nIwendaa kŪmŪtata inyw'I na kŪla We ŪmŪnengete. KŪlany'ai IndI, mŪndŪ na ūla ŪngI, nthInI wa mawŪa maseo. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIkw'o inyw'I mŪkasyoka inyw'onthe; na IndI We akamŪmanyfŪthya inyw'I katI wa maŪndŪ ala inyw'I mwavathŪkangŪaa.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَاوِلُونَ ﴿٥١﴾ وَلَوْ سَأَلَ اللَّهُ جَعْلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَبْلُوَكُمْ فِي مَا آسَأْتُمْ فَاسْتَمِعُوا أَلْحَبُّ إِلَيْ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جِنَّةً فَإِنِّي أَنذَرُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٢﴾

50. Na IthyI nItŪŪvuanfye we Ivuku tŪŪtavŪfye we kŪsila katI woo na maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūvuanfye na ndŪkaatIle mawendi moo mathŪku, naku ŪsŪvŪane namo maikese kŪtuma we ŪvalŪka nthInI wa thIna nInDŪ wa kŪlungu kya maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪkŪvuanfye we. IndI mo maalyŪka, IndI manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŪmakŪna mo nŪndŪ wa naI imwe

وَأَن احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٥٣﴾

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo ṽndī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na ṽndū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metītkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevīte na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
ṽndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاءَهُمْ يُعَذِّبُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَانْصَرَفَ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
 يَقُولُونَ خَشِئْنَا أَنْ تُبَدِّلَنَّا دِينَهُمْ فَكَفَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِي
 بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي
 أَنْفُسِهِمْ لَدِيمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا اللَّهَ حِجًّا
أَيَّامَهُمْ لَأَنَّهُمْ لَسَعَكُمْ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
لَدَيْنَ خَيْرِينَ ﴿٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
 يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الَّذِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etikili, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakia kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amUnengae Ula We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

اعَزَّةَ عَلَى الْفَرِيقَيْنِ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٥

56. MUnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na Mutumwa Wake na etikili ala malumasya Mboya na kuIva Saka makimukumanfa We mena wIw'i w'onthe.

إِنَّمَا أَمْرُهُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ٥٦

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atumwa Make na etikili kwIthwa anyanyae, nImekale mesi nesa vyu kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٧

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwItikIlaa! Muikamose ala mavuaa nguI na kumIthaUkIa ndIni yenyu kuma katI wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mukIei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etikili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ آوَلُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْقُلُوبُ أَوْلِيَاءُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَاذِينَ ٥٨

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andU MboyanI, matusaa ta nguI na IthaU. KIsumi nUndU mo ni andU ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'I AndU-Ma-Ivuku! Inyw'I mwItwona twIna Ivityo nUndU ithyI tumwItikIlaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَسْمَعُونَ وَمَا إِنَّمَا يَأْتِيهِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَكْثَرُكُمْ فَاسِقُونَ ٦٠

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingi m0no menyu matamw'w'aa Ngai?

61. Asya, 'Nye nIm0manyIthye asu ala Ituvi yoo nI Ith0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0vIta Ou? Mo nImo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanIte na ala 0thatu Wake 0maval0kIle na ala We 0matw'IkIthItye malaI na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mwIkalonI m0th0ku m0no, na nImalte vaasa m0no kuma nzIani Ila ya w'o.

62. Na yIla mo mooka kwenyu mo maasya, 'IthyI nItwItIkIlaa; oyIla mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63. Na we n0monaa aingi moo mekalaatIte melekele naI na 0t0li wa mIao na 0yi wa syInd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nI math0ku.

64. NIki Elei na Asomi ma mIao matamavataa mo k0neena 0v0ng0 na k0ya syInd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nI math0ku.

65. Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI kwove, 'Moko moo ene makoovwa na mo makaumanIwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make eII nImathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُتَوَبِّعًا عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
لَعْنَةِ اللَّهِ وَغَضَبِ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ⑤

وَلَا يَأْتِيهِمْ قَوْلًا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
يَهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ⑥

وَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
أَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑦

وَلَا يَنْهَهُمُ الرَّبُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ
وَأَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ⑧

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَحْنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthl'i wa wau wa matf0 na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'ite 0maitha na k'lmena kat'i woo k'uvika M0thenya wa Uthay00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'flasya k'ute k'ithokoo f0l0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'ithokoo.

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'imeet'k'ite na kw'ithwa me al0ngalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'le moth0ku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'iliye k'olika nthl'i wa M'unda ya Utanu.

67.Na takethwa mo n'imal0l0m'lye Tola na Uvoo-M0seo na ma0nd0 ala matheetw'e k'woo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'ite kat'i wa sy'nd0 nzeo kuma f0l0 woo na kuma uungu wa nya'f' syoo. Kat'i woo ve nguthu f'la y'i vu kat'i; f'nd'i 0nd0 aing'i m'uno mekaa n'f' 0th0ku.

LUKU 10

68.We M0t0mwa! Matw'ale and0 ma0nd0 ala mavuan'itw'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'i we nd0navikya 0t0mane Wake *ona vanini*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s0v'f'ana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

69.Asya, 'Inyw'f' And0-Ma-Ivuku! Inyw'f' m'0ngeme f0l0 wa vathei

رَبِّكَ طَغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ٦٥

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَيِّئِينَ ٦٦

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكُلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ٦٧

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَحْكُمُ مِنْ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ٦٨

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongelela aingŭ moo nthŭnŭ wa ŭemu na ŭlei; kwa ŭu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70.Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71.Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ŭtianŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtwaŭŭmie Atŭmwa kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmwa wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭlŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72.Namo masŭanŭŭe kana vaikethwa ŭsilŭlo, kwa ŭu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyafŭŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73.Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isilaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَا نَا وَكُفْرًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑥

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلَنَا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرَفِيقًا كَذَّبُوا وَقَوْمًا يَقْتُلُونَ ⑦

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَصَبَّوْا وَصَبَّوْا ثُمَّ تَابَ إِلَهُهُمُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ صَبَّوْا وَصَبَّوْا كَثِيرًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ⑧

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عِبُدُوا اللَّهَ عِزِّي
وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ⑨

'Vate nzika, ūla Ōmwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfite Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ōmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ūla Ngai Ōmwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilflo mwai ūkamakwata asu ala matetīkīlaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Ūsūtwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlōngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla nī Wīw'i-W'onthe, Ūmanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlōngalu, kana kūatīla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمِمَّنْ
رَأَوْا آيَاتَهُ وَاحِدًا وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا السَّبِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَأَنَّا بِكُلِّ الْغَلَامِ
أَنظُرُ كَيْفَ بُيِّنَ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْنِي يُوقَلُونَ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَيْئًا
وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّبِيحُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَرِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelũkĩte kuma
nzĩanĩ ũa ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtĩkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtĩkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomĩ anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩaa.

لَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدِمَتْ لَهُمُ الْأَفْسُ هُمْ أَنْ يَخْلُطَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَرُّوْا بِذَلِكَ إِنَّا مِنْكُمْ فَنَسِينِ
وَرَهْبَانًا وَآلَهُمْ لَا يَتَّخِذُونَ ﴿٨٣﴾

84. Na yīla mo meew'a maŋdŋ ala
mavuanīw'e Mŋtŋmwa ŋŋ, we nīwonaa
metho moo metīkītwe nī methoi nŋdŋ
wa ŋw'o ŋla mo mamanyīte. Mo
maasya, 'Mwīai waitŋ, ithyī
nīwtīkīlīte, kwa ŋu, tŋandīke ithyī katī
wa asu ala mena ŋkŋsī.

وَرَأَوْا سُبُحًا مَّا أُتِرِلَ إِلَى الرِّسَالِ تَرَى أَجْنَبَهُمْ
تَقِيضُ مِنَ الذَّمِّ وَمَتَاعَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا كَا بُنَيْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٥﴾

85. Na ithyĩ twaĩle nĩ kũlea kũmwĩtĩkĩla
 Ngai Mwene Vinya W'ontha ata, na ũ-
 w'o ũla ũtũvikĩle ithyĩ, oyĩla ithyĩ
 nĩtũkwenda mũno Mwĩlai waitũ atũlikye
 ithyĩ katĩ wa andũ ala alũngalu?'

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿١٥﴾

86.Kwa Ou Ngai Mwene Vinya
W'onthe n'wamatuvie mo, kwoondU wa
maundU ala mo maneenie, na Mfunda
Ila Iv'fllaa tUlus' uungu wayo. Vo n'vo
mo makekalaa; na yu n'yo I'tuvi ya asu
ala mekaa Useo.

فَأَنذَرْتَهُمُ اللَّهَ بِمَا قَالُوا جئتُ بِتَجْرِيٍّ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خُلْدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

87. Na asu ala maleile kwĩtĩkĩla na mamĩleile Mĩsoa Yaitũ, aa nĩmo ala ekali ma Mwakinĩ.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۝

LUKU 12

88. Inyw'ŭ ala mw'itŭk'ŭlaa! Moikavatane
sy'ndŭ nzeo ila Ngai Mwene Vinya
W'onthe ŭmw'itŭk'ŭlŭtye inyw'ŭ, na
m'ũikeke naŭ. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndamendaa eki-ma-naŭ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝

89. Na yai kafi wa syindũ ila Ngai
Mwene Vinya W'ontho Onenganite
kwoondũ wenyu kafi wa ila mbifikiye
na nzeo. Na mŭkŭei Ngai Mwene
Vinya W'ontho Ula inyw'i
mŭmwifikiŭlaa.

وَكُلُّوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا وَاشْكُوْا لِلّٰهِ الَّذِى
اَنْتُمْ بِهٖ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿٤٩﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamukūlya inyw'i ūlū wa ithitū syenyu sya mana, Indī We akamwita inyw'i amūkūlye nūndū wa ithitū ila inyw'i mwaŋe mwīna mūkŋlo. Ndīvi ya ūndū ūū nī kūthya ngya ūkūmi na ūŋa ūla we ūthasya andū maku kana kūmaūfa mo ngūa kana kūmŋenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzīa* akatīfa kūya kwa matukū atatū. Isu nīyo ndīvi ya ithitū syenyu yīla mwamina kwīvita. Na masūvlei mawīvito menyū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnūmūvathūkanīsyā Mīsoa Yake nīkana mūtonye kūtūnga mūvea.

91. Inyw'i ala mwītkīlaa! Syaūnyw'a ila itoonasya na mathaū ma kūtālthya na mīvw'anano na kwaūsyā na mbūū nī ūvukyo tū na wīa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ūvathanei na *kīla kīmwē* kyasyo nīkana inyw'i mūtonye kwaīla.

92. Satani endaa kūseūvya ūmaitha na kīmena katī wenyū tū na *nzīa* ya syaūnyw'a ila itoonasya na mathaū ma ūvuso, na kūmūtūnga inyw'i ūtina kwa kūmūlilika Ngai Mwene Vinya W'onthe na kuma Mboyanī Indī inyw'i mūkekalaa ūtina?

93. Na mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwīw'ei Mūtūmwa, na syaīsyai. Indī ethwa inyw'i mwīsyoka ūtina, Indī manyai kana wīa wa Mūtūmwa Waitū no kūvikya Utūmane tū.

94. ūlū wa asu ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo, ndīkethwa yī naī ūlū wa

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْسَارِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ
بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
أَيْسَارِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُتِمِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْبَيْسُ وَالْإِنصَالُ
وَالْأَزْلامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ②

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْبَيْسِ وَاصْصَلُّوا لَهُ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ ③

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْدُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْبَيِّنُ ④

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

syIndũ ila mo meũya, ethwa
nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na
kwĩka mawĩa maseo, na Ingĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩtĩkĩla na o Ingĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho amendaa ala mekaa
moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũtata
inyw'ĩ na ũndũ *mũhĩni*; nyamũ sya
nzyĩma ila moko menyu na matumo
menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye
kũvathũkany'a asu ala mamũkĩlaa We
kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu Indĩ, ũla ona
wĩva, ũkeka ũthũku Itina wa ũu,
akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae
nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji.
Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o
esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana
ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ
elĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte,
nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta
nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we
akeethwa *aĩlwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya
meana ũna, kana atĩle kũya kwa *matukũ*
ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa
kĩko kyake. *ĩũũ* wa maũndũ ala
mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũekeaa, Indĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu*
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩvĩyo* yake.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-
vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فِيمَا طَعَبُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَاحْشُوا اللَّهَ يَجُوبُ
الْحُسَيْنِ ٥٩

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
ثَنَاءٌ أَيدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٩

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ
الْأَنْعَامِ بِمَا كَفَرُوا بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَلِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ سَلَفًا وَمَنْ عَادَ
فَيَنْقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ٥٩

97. Nyamu sya Okanga na ūyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŭya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyŭmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mŭkombanw'a Kwake.

أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَ
لِلْخَيْتَارَةِ وَخَزِيرَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyŭmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mŭtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ningo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmesĩ maŭndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَ
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ الْهَدْيَ وَ الْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيُعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kŭsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mŭekanĩ Mŭno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. ĩũũ wa Mŭtŭmwa no kŭvikya Utŭmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmanyaa maŭndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mŭvithaa.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Asya, 'Uthŭku na ūseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthŭku nŭtonya kŭtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mŭtonye kwafĩla.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَ الطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْتِ الدَّلِيلُ الْأَنْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mŭikakũlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kŭmŭetee thĩna; ona kau

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ
سُؤْلُكُمْ وَإِنْ تَسَلَّوْا عَنْهَا جِئْتُمْ بِالْقُرْآنِ

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103.Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104.Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105.Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩie
maaĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekea ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa.Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme elĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ elĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩla -
inyw'ĩ. Mũkamaia elĩ ĩtina wa mboya
maumye Ukũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيَّةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَمَنْبِتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا مِنْ بَعْدٍ .

makeevita elĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'Ithyĩ tũikwosa ĩtuvi ĩũũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyĩ *witũ* na tũĩũvitha ũkũsĩ wĩyĩaitwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa ene naĩ.'

الصلوة فيقسمين بالله إن ازبتم لا نشتري به
نسأ ولو كان ذا قرى ولا نكتم شهادة الله
إننا إذا لسن الظالمين ٥٣

108. Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ũvũngũ* Indĩ ala angĩ elĩ meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu elĩ ma mbee makĩĩkĩthya kana 'Ŭkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala elĩ ma mbee na ithyĩ tũivĩĩtye. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa katĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*²

فإن عثر على أنها استخفّا إثما فأخبرن يعقوبن
مقامهما من الذين استخفّ عليهم الأولين فيقسمن
بالله لشهادتنا أحق من شهادتهما وما اعتدينا
إننا إذا لسن الظالمين ٥٤

109. Uu nĩ kwasya kana vinya ũkongekeelwa ĩũũ wa ngũsĩ nĩkana syĩthwe ĩlũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩta kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩtĩkĩĩĩka.

ذلك أدنى أن يأتوا بالشهادة على وجهها أو يخافوا
أن تردّ أيمان بعد أيمانهم واتقوا الله وأمضوا
بأن لا يهدي القوم الفاسقين ٥٥

LUKU 15

110. Sũanĩai ĩũũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'ĩ mwanengiwe ũsũng'ũ mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũĩ na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا
لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥٦

² * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ĩla syĩũ, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ĩla sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoetye.

112. Na yŋa Nyie namavevee amanyŋw'a
ma Yesu mambŋŋkŋle Nyie na Mŋtŋmwa
 Wakwa, mo maisye, 'Ithŋŋ nŋtŋwŋŋkŋŋlaa
 na We ŋthwa na Okŋsŋ kana ithŋŋ
 nŋtŋwŋnenganŋte.'

وَلَاذُ أَذْهِتْ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ أَمُونَايَ وَبِرَسُولِي
قَالُوا أَمْنَا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٧﴾

113. Yŵla amanyŵw'a maisye, 'We Yesu,
mwana wa Malia, Mwŵai waku nŵtonya
kŵtŵtetheesya ithyŵ na ŵmisi yusŵŵte ŵŵu
kuma ŵtunŵ? Nake asya Mŵkŵei Ngai
Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'ŵ
mwŵ efŵkŵli.'

إِذْ قَالَ الْحَارِثُ بْنُ يَحْيَى ابْنَ مَرْثَمَ هَلْ سَتِجِ
رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ تَتْلُو
اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾

114. Mo maisye, 'Ithyl twiḽenda tūtonye
kūŌya, na kana ngoo sitŌ ithŪmŪe na
nīkana tūtonye kūmanyā kana we
ŌtŌtavītye ithyl w'o, na kana tūtonye
kūkŌsīa ūu.'

فَالْأُزْبِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
لَهُ أَنْ قَدْ صَدَقْتُنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aisye, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwāi waitū, tūtheesye ithyī Imisi kuma Itunī yusūlte kyaūya nīkana yīthwe mūthenya mūnene kwitū, kwa ala ma mbee maitū ana ala maitū ma mūminūkīlyo, na Kyama kuma kwaku; na tūenge kyaūya kitū, nūndū We Nue Mūnengani wa kyaūya Ula Mūseo Vyū.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً
فَإِذَا تَمَّ الْقَوْلُ لَنَا فِي الْأَوَّلِينَ وَإِذَا جَاءَنَا آيَةُ
فِنَاكَ وَأَنْزَلْنَاهَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْزَّاهِقِينَ ﴿١٥﴾

116.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aisye, 'Vate nzika, Nyie n'ng'um'utheesya
inyw'! Ind'i ūla wenyu ona w'wa ūn'ūle'a
kw'it'k'la itina wa ūu----- Nyie vate nzika
ngamasil'la mona ūsil'lo ūla Nyie
ndakamasil'la and'ū ang' kat' wa and'ū!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ
فَإِنِّي أَزِيدُهُ عَذَابًا لَا أَزِيدُهُ إِلَّا أَزِيدُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 16

117.Na yĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūkasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَقَالَ اللَّهُ يُعِيسِي ابْنَ صَرْبِمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasōngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīśī maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīśī maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَيْلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِنْ كُنْتُ
قُلْتُ فَقَدْ عَلِمْتُ أَنْتَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥٨

لِي
تُخَذَ
وَرَثَتِي

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambīyīāle..... Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie naī ngūsī ūlū woo ūvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mūsyaīśya ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَرَثَتِي
وَرَبِّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَكُنَّا
نُوفِينَكُمْ كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبُ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ٥٩

119. 'Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūl.

إِنْ تَعَذَّلْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَعُودُوا فَإِنَّكَ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٦٠

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'o mekūunīka nī ū-w'o woo. Ve Mīūnda ūla ūvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'o ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ٦١

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīlīnī wasyo; nīśya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٦٢

سُورَةُ الْأَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ

(٦)

AL-AN'AAM
(WavuanIw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthĩ, na atw'ĩkĩthya kĩla m'Ūthemba wa kĩvindu na kyenĩ; ateo ala matetĩkĩlaa mamwĩananasya Mwĩai woo na ngai ingĩ.

الْحَدُّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3. We nĩ We Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũthanganĩ yũmba na ĩndĩ We atw'a ĩvinda. Na ve ĩvinda yĩngĩ yĩtw'e yĩ vamwe Nake. Ateo inyw'ĩ mwĩna nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ngai wa kwelĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ. We nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syenyũ, na ota ūu maũndũ ala me ūtheinĩ. Na We nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kĩmwwe katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ateo mo nĩmaalyũkaa na makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa ūu, mo nĩmaũleile ūla w'o yĩla wookie kwoo; ĩndĩ o mĩtũkĩ ūvoo wa maũndũ ala mo mamavũfaa ngũĩ ōkamavikĩa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nĩ maika meana ata ala twamanangie ala maĩ mbee woo? Ithĩyĩ nĩtwamanengete mo vinya ĩũũ wa nthĩ ūndũ Ithĩyĩ tũtamũnengete inyw'ĩ na Ithĩyĩ nĩtwatwaie mathweo ĩũũ woo, metĩkĩte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا هَلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَارِثِينَ إِنَّا سَأَلْنَا النَّارَ عَنْهُمْ قَدْ رَأَوْا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَهَلَكُوا ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nltwatumie tũlũsĩ tũvĩĩla uungu woo; na Indĩ Ithyi nltwamanangie mo nũndũ wa naĩ syoo na nltwookĩlilie andũ angĩ tĩna woo.

يَذُنُّوهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twaũtheesye maandĩko maandĩkĩtwe tũlũ wa ũa na makĩthwa mamakiitie na moko moo, *ona kũĩyĩ ũu indĩ* alei vate nzika methwa maisye, 'Kĩĩ ti kĩndũ indĩ nĩ ũoi wĩ ũtheinĩ.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَسُوهُ يُبَدِّلُكُمْ
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

9.Namo maasya, 'Nĩkĩ mũlaĩka ndatheetw'e kwake?' Indĩ takethwa Ithyi twatheetye mũlaĩka, ũvoo wĩthwa watw'iwe, *na indĩ* mo mayĩthwa manengiwe tvinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَقُذِّبُوا
أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ لَا يَنْظُرُونَ ③

10.Na takethwa Ithyi twamũnyuvĩte mũlaĩka *ta Mũũmwa*, Ithyi twĩthwa twamũseũvisye ta mũvw'ano wa mũndũ; na ũu twĩthwa twamavĩngĩsie maũndũnĩ ala mo ene mavĩngĩsanĩaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ④

11.Na vate nzika. Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũĩwe ngũĩ, Indĩ maũndũ ala mo mavũĩaa ngũĩ nĩmamathyũlũlũkile asu amwe katĩ wa ala mavũaa ngũĩ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِآلِئِيْنِ
سَخَرْنَاهُمْ مِمَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

LUKU 2

12.Asya, 'angangai tũlũ wa nthĩ, mwone ũndũ wailĩ mũminũkĩlyo wa ala matatw'ĩkĩũthisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكْذِبِينَ ⑥

13.Asya, 'Ila syĩ matunĩ na tũlũ wa nthĩ nĩ syaũ?' Asya, 'Nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' We nĩwĩyũmĩtye We Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika, *akaendee* na kũmũmbany'a inyw'ĩ kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَنَّا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتُبٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala
meyanangŋte mo ene maiketŋkŋla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukŋ na
mŋthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ١٤

15.Asya, 'Nyie ngamwosa mŋsŋvŋ ūngŋ
ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋ,
Ūla ūnenganae ŋŋu nake ndanengawe
ŋŋu?' Asya, 'Nyie nŋnŋylawe nŋthwe wa
mbee wa ala menenganae.' Na we
ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na
ngai ingŋ.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ وَلِيَّتَا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أكونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٥

16.Asya, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie
ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie
nŋngŋkŋ ūsilŋlo wa ūla mŋthenya
mŋnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

17.We ūla ūkavŋtŋkanw'a na mŋthenya
ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o
ni ūtanu mŋnene.

مَنْ يُضَرِّفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقُورُ
الْبَاسِ ١٧

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai
ona ūmwe ūtonya kŋŋvetanga ateo We,
na ethwa We amŋkiita na *huso* ŋseo, ŋndŋ
We ena ūtonyi wa kwŋka ūndŋ w'onthe
ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَلَنْ يَسْأَلَكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

¹ * Ithŋi twŋasya ūalyŋŋŋŋ ūalyŋŋwe kuma
'mŋthenya mŋthŋku ūandŋkwe' mŋthenya
mŋnene ūla wŋna ūalyŋŋŋ w'onthe wa ndeto.
'adhiim' ūvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ①٩

20.Asyā, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvta ngūsī?' Asyā, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanītw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīlaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asyā, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asyā, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

قُلْ أَيْ مَنِ الْكُبْرُ شَهَادَةٌ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَفِرْتُمْ لَتَشْهَدُنَّ أَنَّ مَعَ اللَّهِ الْبَرَّةَ أُخْرِجْ قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَ

وَاللَّهُ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ②٠

21.Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyāa We tondū mo maimanyāa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīklīa.

الَّذِينَ آمَنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يَوْمُونَ ②١

وَاللَّهُ

LUKU 3

22.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīklīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaīla.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ②٢

23.Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Meīva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِجِيئًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا ائِن شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ②٣

24.Indī mOminŪkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ②٤

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Ūndũ mo mekengaa mo ene. Na Ūndũ Ūla mo maseũvisye ndwaĩ na Ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ⑤

26.Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩũũ wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩtkĩĩla, na now'o kũilyĩ yĩla mo mooka vala ūĩ, maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِ الْبَيْتَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩtkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ūmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتُونَ عَنْهُ وَيَنْوَن عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ⑦

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ūvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑧

29.Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeeni yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا نُهَدُّ عَنْهُمْ لَكْذِبُونَ ⑨

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ūũwitũwa yu, na ithyĩ tũikokĩlw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غُرِبْنَا بِمُرُوءِنَا ⑩

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfai woo! We akaasya, 'Thayū ōū wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'Ū, w'o wa Mwīfai waitū,' We akaasya, 'Samai Indī Ōsilflo nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateūmanya, mo makaasya, 'Aa, kyeve nī kīltū nūndū wa kūvūthya Saa ōū! 'Namo makakua mīio yoo tūlū wa inyunyū syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthūku.

33. Na thayū wa nthī ti kīndū ateo no tīthaū na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. Indī inyw'ī nomūkamanya?

34. Ithiyī nītwīsi nesa vyū kana maūndū ala mo maneenaa ow'o nīmaūthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maūwetanīasya na ūvūngū Indī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwā ala maī mbee waku nīmaleilwe; Indī ona kūilyī ūu, mo nīmekalile me omīlsya ma kūlewa na kūthīnw'a nīmekalile me omīlsya kūvika ūtethyo Witū yīla wamavikīlie. Vai ona ūmwe ūla ūtonya kūalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūvoo wa Atūmwā ala ma tene nūmūvikīlte we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, Indī, ethwa nūtonya kōmantha nzīa

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ دُفِنُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ قَالَ لَيْسَ هَٰذَا بِأَلَمٍ
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَعُثَهُ قَالُوا لَيْسَ مِنَّا عَلَىٰ مَا قَرَرْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَحْجِلُونَ أَوْرَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يُرِيدُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِلَايَةِ اللَّهِ يَجْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأَوْذُوا ۖ إِنَّهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّل لِّكَلِمَاتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنْ كَانَ كِبَرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthl kana mbaasya ūkambata Itunl, na ūmaetee mo Kyama, *we nŭtonya kwika ūu*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŭweekŭne* kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethlwa amaetie mo vamwe ūtongoinl. Kwa ūu, we ndŭkethwe wa ala matena ūmanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بَآيَاتُهُ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ٦

37.No asu tū ala methukŭlsyaa na ūtkŭlku metŭkŭlaa. Na ūlŭlŭ wa ala akw'ŭ, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokŭlya mo *methwe thayŭ*, na ūndŭl mo makatŭngwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ٧

38.Namo maasya, Nŭkŭl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwŭlŭli wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesyaa Kyama, ūndŭl aingŭl mŭno moo mayŭsŭl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
كَادِبٌ عَلَىٰ أَنْ يَنْزِلَ آيَةٌ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٨

39.Vai nyamŭ ūkungaa ūlŭlŭ wa nthl kana nyŭnyi ūlŭlŭkaa na nthwau syayo iŭl, ateo nŭl mbaŭ otenyu. Ithyŭl tŭitiŭte kŭndŭ Ivukunl. ūndŭl kwa Mwŭlŭli woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّا أَمَرَ أَمَّا لَكُمْ مَا قَوَّضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ٩

40.Asu ala maleete Syama Siitŭ mai matŭ na maineenaa -----me nthŭnŭl wa kŭvindu kŭnene. ūlŭlŭ wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wŭwa, We nŭmwŭlŭkŭlŭlasya kŭthyoeaka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzŭlanŭl ŭla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّوا وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُعِدَّهُمْ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ١٠

41.Asya, Inyw'ŭl mwŭlsŭanŭla ūsŭngŭlo wenyu ūkeethwa ūilyŭl ata ethwa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka ūlŭlŭ wenyu kana ūla Saa ūtw'ŭtwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١١

mŭkamwĩkaĩla ũngĩ ona ũmwe eka Ngai
Mwene Vinya W'ontho, ethwa We
akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo
ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ũla inyw'I
mŭkamwĩkaĩla; na ĩndĩ We akaveta kĩa
inyw'I mŭmwĩtfaa We avetange ethwa
We akenda, na ila mŭmwĩananasya
nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنَّا
عِندَ وَتَنْسَوْنَ مَا تَشْكُرُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Na ow'o Ithĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa
kwa andũ ala maĩ mbee waku we; na
nĩtwamathĩnise na ũkyā na mbanga
nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسِ
وَٱلْفِرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَنْفَرُونَ ﴿٤٣﴾

44.Nĩkĩ ĩndĩ, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie
ĩlũ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye?
ĩndĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiwe na Satani
amatw'ĩkĩthya maũndũ onthe ala mo
meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45.ĩndĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maũndũ ala
mataiwe namo, Ithĩ nĩtwavingũie
mbingĩlo syonthe sya syĩndũ kwoondũ
woo, kũvika yĩla mamatanĩaa maũndũ
ala manengiwe, Ithĩ nĩtwamakwatie na
kĩthũlũmũkĩlo, na wee! Mekw'a nthĩnĩ
wa mwĩkalo wa kũyĩtũka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46.Kwa ũu mĩi yonthe ya andũ ala
meekie naĩ nĩyatiliilwe; na ndaĩ syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho,
Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩa ata? Ngai
Mwene Vinya W'ontho akaveta kwĩw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kũsiĩla
ngoo syenyu, nĩ ngai ũngĩ wĩwa eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن أَخَذَ اللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭng'la inyw'ī sy'ndū isu?' Sisyai ūndū Ithyī tŭalyŭlaa Syama, Indī mo nīmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwīsŭanfa ata inyw'ī? Usilflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlŭ wenyu kwa kīthŭlŭmŭkīlo kana ūtheinī, ve amwe makanangwa ateo eki ma naī?'

49. Na Ithyī tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondū wa ūndū ūngī ateo nī aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metīkīlaa na kŭyalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlŭ woo ona maikakwatwa nī kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsilflo ūkamavalŭkīla mo, nŭndū nīmaleile kwīw'a.

51. Asya, 'Nyie ndiŭmwīa inyw'ī kana: Nyie nīna inandū sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nyie ndyīsl maŭndū ala matonekaa; ona nyie ndiŭmwīa inyw'ī: Nyie nī flafka.' Nyie nīmaatīla tŭ, maŭndū ala mavuanītw'e kwakwa.' Asya, 'Kīlalinda na mŭndū ūla wonaa nthī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭsŭanīaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methīawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwīafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwīw'anīthya ūtee Wake, nīkana matonye kwīthwa alŭngalu.

عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُم بِهِ الْأَنْفُسُ
كَيْفَ لَصَفَى الْأَوَّلِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ﴿٤٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٩﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَنَاسِكًا
يُؤْتَى إِلَى قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَمَسَّهُمْ آيَاتُنَا لَنْزِيلٍ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

53. Na ndökamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo kĩoko na wĩoo, maimantha kwona ūthyū Wake. We ndökakūlw'a ūvoo woo namo maikakūlw'a ūvoo waku we, nĩkana ndökamalÜngye ūtw'ĩke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغُلُوبَةِ وَالْحِقْ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْ فَتَنْتَرُدَّهُمْ قُلُوبُنَ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nĩtūmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nĩkana mo matonye kwasya, 'Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete ĩnee Yake katĩ waitū?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyū ala matÜngaa mūvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Na yĩla ala metĩkĩlaa Mĩsoa yakwa mooka vala we ūĩ asya, 'Mūuo wĩthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nĩwĩyumĩtye We-Mwene kwĩthwa Mwĩw'anĩ-Wa-Tei, nĩkana ūla katĩ wenyu wĩkaa ūthūku nūndū wa kūlea kūmanya, na akaumbūla ĩtina wa ūu na akaseūvyā, ĩndĩ We nĩ Mūekanĩ-Mūno, Vyū, Usūĩtwe nĩ tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ
عَلَيْكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الرَّحْمَةُ إِنَّهُمْ
عَمِلُوا مِنْكُمْ سُوءًا بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهِ
وَأَصْلَحُوا فَأَنْتَ غَافِرٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tūvuanasya Mĩsoa nĩkana inyw'ĩ mūtonye kūmantha ūkeo na nĩkana nzĩa ya ene naĩ yĩyonany'e.

وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْأَيَاتِ وَالْمُتَّبِعِينَ سَبِيلَ الْغُورِينَ ﴿٥٦﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nĩmbatĩtwe kūmathaitha ala inyw'ĩ mūmekāĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatĩla mawendi menyu mathūku. Undūnĩ ūsu, nyie ngeethwa nĩ mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Asya, 'Nyie nĩÜngama Tūlū wa ūkūsĩ mūtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ĩ nĩmūkūlea. Undū ūla inyw'ĩ

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَا
مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقُّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesi
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تُشْتَعَلُونَ بِهِ لَفُضِّي الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maũndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩsĩ ateo
We; na We nĩwĩsĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩsĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ دَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَافِيَ فِي ظِلِّهِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَافِيسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩsĩ maũndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nŭmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
Ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nŭmatũmaa asũvĩ
kũsyallasya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقِدُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَعْرَضُ الْحَسِيرِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُخَيِّتُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَحْرِ تَدْعُوهُ
تَضْرِبُوا وَخُفْيَةً لِّئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ
nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّتُكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩũlũ wenyu kuma ĩũlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ
na ūla ūngĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُبدِلْ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ أَنْظُرْكُمْ صَرَفٍ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩũlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوعِيدٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الدِّكْرِ مَعَ
النَّعْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũfikĩĩku wendaa ūneeni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋgĩ eka ŋsu. Indĩ ethwa Satani nĩwakũlĩthya we, Indĩ we ndũkekale vo na andũ mate alũngalu ūtina wa kũlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingĩ kũvĩta ala alũngalu ona vanini, Indĩ wĩa woo nĩ kũmataa mo nĩkana matonye kũmũkĩa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndĩni yoo ta ūthaũ na ngũĩ, na ala thayũ wa nthĩ ūmakengete. Na mate ūndũ nayo, nĩkana thayũ ona wĩva ndũkese kwaa tene na tene kwoondũ wa ūthyoe ku na maũndũ ala w'o weekie. W'o ndũkethwa na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kĩva kũiketĩkĩlwa. Aa nĩmo ala matwaĩtwe wanangĩkonĩ nũndũ wa meko moo. Mo makeethwa na kyaũnyw'a kya kĩw'ũ kũũtheũka na ūsilĩlo wĩ woo nũndũ nĩmaleile kwĩtĩkĩla.

LUKU 9

72. Asya, 'ĩthyĩ tũkamwĩkaĩla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kũtũuna ithyĩ kana kũtũthũkya, na ithyĩ tũkatũngwa ūtina na itiinyo sitũ ūtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtũtongoesya, ta ūmwe ala athũku mamũsesengaa na kũmũtia akyanganga ūũlo wa nthĩ, na ūla wĩna anyanyae meũmwĩta makyasya. 'Uka kwitũ?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ithyĩ nĩtwĩyĩafwe twĩnengane kwa Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَكِنْ ذَكَرُوا لَهُمْ يَتَّقُونَ ⑤

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَهُمْ أَعْرَاجُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّ أَنْ تَبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُسْلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَعَلَا
يُحِيطُ إِلَيْهِمْ يَسَاءَ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑥

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودُ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَئِنْ أَهْبَبْتُ
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى اثْنًا قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ
هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِلْإِسْلَامِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

73.'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lūlūmīlīyai Mboya na mūkīei We;' na
We nī We Ula mūkombanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَيْمِنُوا الصَّلَاةَ وَالْثَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mūthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
ئَاقٍ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamūtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīōsa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ أَذَرْتُكَ أَصَاكُمَا إِلَهَةً
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾
وَكَذَلِكَ نُنْوِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٦﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongowew'a nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mūīkīīo.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ النَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

77.Na yīla ūtukū wamūvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīāfī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي سَبِيلَ اللَّهِ لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīīku, aisye, 'Uū nī Mwīāfī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīāfī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīīthwa katī wa andū ala
maaa.

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīīku, aisye, 'Uu nī
Mwīāfī wakwa!' Yīī nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْكَبَرُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقُومُ إِلَيَّ يَوْمًا وَنَا تَشْرَكُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya
Ūndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīīīlasya kwīthwa na
mūmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ūndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nīnaimanya
nesa ila mwīananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ūthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthī, nīnenganīte
vyū anyie ndi katī wa ala
mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَشِيئًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٨٠

81. Na andū make nīmakaananīe nake.
Nake asya, 'Inyw'ī mwīkaananīa nakwa
īūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
oyīla We ūndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikīla ila mūmwīananasya We
nasyo, Ateo Mwīaī wakwa enda ūndū.
Mwīaī wakwa aithyūlūlūkīte syīndū
syonthe nthīnī wa ūmanyi Wake. Inyw'ī
īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٨١

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīla ata ila
inyw'ī mūmwīananasya Ngai nasyo ila
We ūtaaitheesya mwīao īūlū wasyo? Nī
nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi
kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ī nīmwsī?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَتَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقٌّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٨٢

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya
wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu....mo
nīmo ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ٨٣

LUKU 10

84. Na kyu nīkyo ītumi Kīitū kīla Ithyī
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī
twendaa. Ow'o, Mwīaī waku nī Mūī,
Umanyi-W'onthe.

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
وَرَجَّتْ مَنْ نَشَاءُ إِنْ رَبُّكَ خَلِيمٌ عَلِيمٌ ٨٤

85. Na Ithyī nītwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kīla ūmwe Ithyī
nītwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩa ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩa ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ũla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'onthe ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩũla ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مَنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلُّ مَرْفُوعٍ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكُلًّا
فَضَلْنَا عَلَى الْغَالِينَ ﴿٨٨﴾

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخَوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٩﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٩٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُو
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمُ افْتَدَتْهُ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

LUKU 11

92. Namo nĩmaleile kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŵa tondũ We waŵĩtwe nĩ kũtaŵa yĩla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanĩye kĩndũ kwa mũndũ ona wĩwa.' Nũũ ūla wavuanisye Ivuku yĩla Mose waetie, kyenĩ na ūtongoi kwa andũ ona kau inyw'ĩ mũyosaa ta tũtani twa mathangũ matembũange ala inyw'ĩ mwonanasya amwe na kũvitha maingĩ mamo; na inyw'ĩ nĩmũmanyĩtw'e maũndũ ala inyw'ĩ ona maaĩthe menyu matamesĩ?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ maeke mo metanĩthe mo ene na ngewa syoo sya mana.

93. Na yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũvuanĩye, yusũtwe maũathimo, kwĩanĩsya kĩla kya kĩtongoesye, na kĩũtonyethye we kũũkany'a Nyinyia-wa-mĩsyĩ na ala maũthyũlũlũkĩte. Na ala metĩkĩlaa Itu nĩmayĩtĩkĩlaa na nĩmasyaĩĩasya lũlũ wa Mboya yoo.

94. Na nũũ ūla ūte mũlũngalu mbee wake we ūla ūmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvũngũ, kana waasya, 'nĩkũvuanĩtw'e kwakwa, 'oyĩla vai kĩndũ kĩvuanĩtw'e kwake; na ūla waasya, 'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai Mwene

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa we nĩwĩsa kũmona, eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa kyalya kya kĩkw'ũ, na alaĩka maitambũũkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayũ menyu. Umũnthĩ inyw'ĩ nĩmũkũvwa ūsilĩlo wa nthoni, nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mwaneenie lũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَعْضِ رُسُلِهِ شَيْءٌ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدِّلُونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمَّا ذَرَاهُمْ فِي خُوفِهِمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ إِنَّهُنَّ إِلَاتٌ وَلَمْ يُوْحِ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٨﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩÜka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ Ithyĩ twamÜmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiİte İtina wenyu kİla Ithyĩ
tÜnenganİte İÜlÜ wenyu, na Ithyĩ
tÜiÜmwona inyw'I mwİna ew'anİthya
menyu ala mwawetaa kana nĩmeanene
na Ngai *maÜndÜnİ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanİtw'e mÜndÜ na Üla Üngİ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nĩmamwaİe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nİ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nİtende
na ngii imea. We aetae kİla kİ thayÜ
kuma nthİnİ wa kİla kİkw'Ü, na We nİ
MÜeti wa kİla kİkw'Ü kuma nthİnİ wa
kİla kİ thayÜ. Usu *nİwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndİ, inyw'I
mwİtÜngwa İtina naku?

97. We nİ We Ula Üthandİkasya kİkoko,
na We nİwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nİ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜİ.

98. Na We nİ We Ula ÜseÜvİtye ndata
kwoondÜ wenyu nİkana mÜtonye kÜatİla
ngalİ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthİnİ wa kİvindu kİnene kya nthİ na
Ükanga. Ithyĩ tÜtavanİtye Mĩsoa kwa
Ükuvİ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99. Na We nİ We Ula Ümumİtye inyw'I
kuma mÜndÜnİ Ümwe na ve mÜsyİ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ كُفِّرُوا بَيْنَ يَدَيْكُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ
لَقَدْ قَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٥﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تُؤَفِّكُونَ ﴿٩٦﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ نَفْسٍ وَاجِدَةً فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٩﴾

Okomo. Ithyl tūtavanītye Mīsoa kwa
Okuvī kwa andū ala mamanyaa.

100.Na nī We Ula ōtheeasya kīw'ū
kuma ithweonī; na Ithyl nītūmeasya kīla
mūthemba wa imea nakyō; na Ithyl
nītūetae matū ma kīsūnzūni nthīnī
wasyo; na nthīnī wa isu īndī nītūmīlasya
mbeke syīyīfīte nesa; na nthīnī wa
mītende Ithyl nītūmīlasya itūngo sya
mīkea īniinīte vakuvī, na Ithyl nītūetae
mītūnda ya mīsavivū na mīthata na
mīkomamanga īvw'anene na
ītavw'anene. Sisyai ūndū mosyao mayo
manakavīte na kwīw'a kwamo. Vate
nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Kyama
kwa andū ala metīkīlaa.

101.Na mo mamosaa mayini kwīthwa
atindany'a ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe, onakau We nī We wamombie
mo; na mo mamūwetanīlasya na syana
sya ivīsī na eītu ūvūngū mate na ūmanyi
ona ūmwe. We nī Mūtheu na E-īlū
Mūno wa maūndū ala mamūwetanīlasya
We namo!

LUKU 13

102.Mwambīlīlīya wa matu na nthī! We
atonya ata kwīthwa na mwana oyīla We
nde mūtindany'a, na oyīla We ūmbīte
kīla kīndū na ena ūmanyi wa syīndū
syonthe?

103.Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwīlīi wenyu, Vai Ngai ateo
We, Mūmbi wa syīndū syonthe, kwa ūu
mūthaihaei We.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمُرُكَانَ مُسْتَبِيحًا
وَعِجْرًا مَسْنَانًا أَنْظِرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑩

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ⑪

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ
لَمَّا كُنَ لَهُ صَاحِبَةً وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑫

ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ⑬

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We ĩndĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ
الْغَيْبُ الْغَيْبُ ⑤

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthē
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

فَإِذَا جَاءَ كُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ⑥

106.Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o ũmanyĩke, ĩndĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩitye
nesa; na Ithyĩ nĩtũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑦

107.Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إَتَّبِعْ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ⑧

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑨

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaſſaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kſſa ŭko Ithyi nſtŵamatw'ſtkſthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indſ ŭalŭko woo ŭkeethwa kwa Mwſſafi woo; na We akamamanyſſhya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevſſtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawſvſto moo me vinya kana ethwa Kyama kſkamavikſſa, mo vate nzika, makakſſtkſſa. Asya, 'Vate nzika, Syama syſſna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indſ nſ kyaŭ kſtuma ŭmánya kana Syama syooka. Mo maikasyſſtkſſa?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لَنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُونَ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanſo moo masyoke wſkalonſ ŭla maſ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthſnſ wa wſki wa naſ woo makyanganga mana.

وَنَقِيبَ أُفٍّ لَّهُمْ وَابْصَارُهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّاهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaſka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanſsya syIndŭ syonthe ŭthyŭ kwa ŭthyŭ, mo mayſſtkſſa, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekſſa kwerſda Kwake Vinya. Indſ aingſ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ŭtumanu.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْوَحْيَ وَخَرَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُولُومُونَنَا إِن يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ŭu Ithyi nſtŭseŭvſtye mŭmaitha wa kſſa Mwathani, katſ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nſmaneenanasya na ŭneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mÜndÜ na Üla Üngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie Üu; kwa Üu ekana namo vamwe
na maÜndÜ ala maseÜvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maÜndÜnĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kÜendeeta na
kwĩka maÜndÜ ala mo mekwĩka.

وَلْيَضَحَّ إِلَيْهِ أَمْدُهُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلْيَرْضَوْهُ وَلْيَقْرِضُوا مَا هُمْ مُقْرِضُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamÜmantha mÜsili Ingĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Üla We nĩ
we Ükütheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na Üla w'o; kwa Üu,
we ndÜkethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْهِ لَّا تَكُونُ مِنَ الْمُنْزِلِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyĩlanĩw'e nthĩnĩ wa w'o na ÜlÜngalu.
Vai Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَزَّلَتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِّ
كَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we Ükamew'a aingĩ ala
me iÜlÜ wa nthĩ, makaÜthyoekeya we
kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatĩlaa vathei ateo
Ütalĩthyo mÜthei, na mai ÜndÜ mekaa
ateo kÜkengana. *¹

وَإِنْ تُطِيعِ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nÜmesĩ
mÜno vyÜ ala maendaa Ütee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyÜ ala
matongoe'w'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto İno 'Yakhoroosoon' İÜngamaa vandÜ va
mawonay'o manene ta kÜseÜvya ÜvÜngÜ kana
kw'itÜngĩthya kÜmanyi kwathana maÜndÜ ala
makoka oyĩla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّا ذِكْرًا اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kōmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِنَّا ذِكْرًا اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلْنَا لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لِّيَخْلُونَّ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ لَيَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīe nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِنَّا لَمْ يَذْكُرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَئِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَٰهِمْ
لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeṇi, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvīndunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoo.

أَوْ مَن كَانَ مَبْتَغًى فَآخِزْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُجُورًا
يَنْشَىٰ فِيهَا فِي النَّارِ كَمَن مَّشَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītweetīkīlīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsyī kŭseŭvyē nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مِّنْهَا لِيُذَكِّرُوا
فِيهَا وَمَا يَتَذَكَّرُونَ إِلَّا بَأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketīkīla o kŭvika tūnengwe maŭndū ta ala manengetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilīlo mwai ikamakūna avīṭany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَاِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ
مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ
رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ
اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondū wa kwīīkīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīṭhasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilīlo tūlū wa asu matetīkīlaa.

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا
كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذِبًا لِّيُجْعَلَ اللَّهُ لَلِزَّانِ
عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfī waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nīṭmīṭalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kŭtaīka.

وَهَذَا صِرَاطٌ ذِكْرُكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَذَكِّرُونَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mūuo wī vamwe na Mwīfī woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيُفْهِمُ بِنَا
كَأَنَّمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremeha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maūngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī na nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kŭalyūlīwa ta "ngoo." Sisyā Al-
Miyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'ĩ nguthu ya Mayini! Inyw'ĩ nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'ĩ ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ yu nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩle. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'ĩ, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũlũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'ĩ nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'ĩ ĩũlũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'ĩ ĩũlũ wa kũkomana na mũthenya ūu wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيُوهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَكُنَّا أُجْلًا الَّذِي أَجَلْتُمْ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْصَى الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقَضُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا غَافِلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma oĩaonĩ wa andũ angĩ.

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦٠﴾

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩla na inyw'ĩ mũtonya kũkĩsiĩla.

إِنْ مَا تَوَعَدُونَ لَا يَأْتِ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦١﴾

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũu yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-ma-naĩ maikaĩla.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٢﴾

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩlaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِنْ ذُرِّيٍّ مِنَ الْحَرِيِّ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِعَنِينِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٣﴾

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّرَكِيِّ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءُ هُمْ لِيُذَوِّهُمَ وَلِيُنْجِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana namo vamwe na klla mo meUseÜvya.

139.Namo maasya, 'NyamÜ na na mĩti mĩna nĩmbatane. Vai Ükaiya ateo Üla ithyĩ tũkwenda, na ve Ng'ombe ila mĩongo yasyo İvatanĩtwe, na ng'ombe ila itaweteawa syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makİseÜvya ÜvÜngÜ İÜlÜ wake. O mĩtũkİ we akamaİva nÜndÜ wa klla mo maseÜvİtye.syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseÜvya İÜlÜ Wake We. O mĩtũkİ akamaİva mo nÜndÜ wa maÜndÜ ala mo maseÜvİtye.

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّثُ جَحْرًا لَا يَطْعَمُ إِلَّا
مَنْ شَاءَ يَرْعِيهِمْ وَأَنْعَامٌ حَرِّمَتْ طُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ يَجْعَلْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'İla syİ nthİnİ wa mavu ma ng'ombe na na nā nİ kwoondÜ wa aÜme maitÜ na nĩmbatane kwa iveti siitÜ, İndİ kyasyawa kİ kİkw'Ü, İndİ nİ kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondÜ wa Üneeni Üsu woo. Vate nzika, We nİ MÜİ, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُعَرِّمَةٌ عَلَآءِزِجَانَا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفُهُمْ إِنَّهُ عَلِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nİ ala moaa syana syoo kwa Ütumanu nÜndÜ wa kÜlea kwİthwa na Ümanyi, na kÜvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe Ümanengete mo, makİseÜvya ÜvÜngÜ İÜlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nİmaİte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
لَبَّيْكَ ۖ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nİ We Üla Ümİtw'Tkİthasya mİÜnda, mİteme mİtaÜ na İte mİteme mİtaÜ, na mİtende na mİÜnda ya malİu ala mosyao mayo nİ ma mİthemba mingİ, na mÜsamo wİ kİvathÜkany'o, na mİthata na mİkomamanga İvw'anene na İtavw'anene. Yai mosyao mayo yİla yasyaa, na İvai klla Kyake İvinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُ ۚ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتَوُا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭŭe imwe* sya kŭkua mŭŭo na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'ŭ, na mŭikaatŭŭe nyaŭŭ sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَفَرَسَانٌ مِّمَّا رَزَقْنَاهُ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭŭe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malondu eŭŭ na mbŭŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭtheye nyie na ŭmanyi ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.

ثَنِينِيَّةُ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ
اثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَبِيُّنِي يَعْلَمُ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭŭe ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'ŭ yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyaŭŭe maŭndŭ aa ŭlŭlŭ wenyu? Nŭŭ ŭndŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ
حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَقَعَتْهُنَّ بِهِذَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ
بِمَا بَغَى عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtwe kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭlŭŭe; na syonthe ila ite nthu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭŭe ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ فَهْرَمًا عَلَى طَائِعٍ يَطْعُمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ
فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطَرَّ
غَيْرُ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ
ŭtathŭkīlka,³ * kana ūemu kana kŭkīla
mīvaka, Indī vate nzika, Mwīfai waku nī
Mŭekanfi-Mŭno-Vyŭ, Usŭitwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī
nītwavatanie nyamŭ syonthe ila syī
mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī
nītwamavatie mauta masyo ateo ila
inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na
maa, kana ala mavulene na mavīndī. Yu
nīyo Ituvi yīla twamanengie mo
kwoondŭ wa wau wa matŭ woo. Na
vate nzika vyŭ, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvŭngŭ, asya,
'Mwīfai wenyu nī We ŭkwatene na tei
w'onthe, na ŭthatu Wake
ndŭkavetangwa kuma kwa andī ala
avītany'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai
na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e,
ithyī tŭyīlthwa twakwatanītye ngai ingī
Nake We, ona maaŭthe maitŭ; o naitŭ
tŭyaī tŭtonya kŭvatana kīndŭ. 'Na ota
ŭu now'o asu ala maī mbee woo
mamavinganīsyē Atŭmwa ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ, kŭvika
yīla mo masamie ŭthatu Witŭ. Asya.
'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī
tŭeteēi ithyī w'o. Inyw'ī mŭiatīlaa kīndŭ
ateo kŭtalīthya tŭ. Na inyw'ī mŭi ūndŭ
mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَقِهِمْ ذَلِكَ
جَزَاؤُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعِلُونَ ﴿١٤٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُردُّ بَأْسَهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَ
لَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ بَخْتِ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

³ Vaa ndeto Ino 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa
yavika mbee wa vala mŭndŭ ŭtatonya kŭmīlasya
ŭito ūsu wa nzaa.

mūminūkīlyo. Takethwa We nīweekīie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.'

151. Asya, 'Etei ngūsī syenyu ila iōkūsīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvatanīte syīndū ii.' Na ethwa syo nīsyau mya ūkūsī, we ndūkaumye ūkūsī nasyo, ona we ndūkaatīte mawendi mathūku ma asu ala mamyosaa Mīsoa Yaitū ta ya ūvūngū na ala matayītkīlaa Itu na ala mamwīlanasya Mwīafi woo na ngai ingī.

LUKU 19

152. Asya, 'Ukai, Nyie nīngūmūtūngīlīla inyw'ī kīla Mwīafi wenyu ūkītw'īkīthītye kīte kya kwanangīka kwenyu: kana mūikamwīlanany'e We na kīndū ona kīva ta mūtindany'a na kana nokūvika inyw'ī mūmekae asyai nesa na ūseo mūvītūku, na kana mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kūkīa ūkya, Ithīyī Nithīyī tūmūnengae inyw'ī o nasyo—na kana inyw'ī mūikaathengee meko mathūku, ūtheinīkana kīmbithīnī; na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūōtw'īkīthītye mūtheu, ateo kwa ūla w'o. Uu nīw'o We ūmwīlyīaīe inyw'ī nīkana mūtonye kūmanyā.

153. Na mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa īla yaīle vyū, kūvika yīlanīe ūima wayo. Na īanīlsyai kīthimo na ithimi nzeo kwa ūlūngalu. Ithīyī tūiūthūkūmīthasya thayū ona wīva mbee wa ūtonyi waw'o. Na yīla mūūneena ūlūngalu, ona ethwa mūndū ūla ūūneena īlūlū wake nī wa ndūū ya mūkaufī, na īanīlsyai ūtīanīo wa Ngai

قُلْ هَلْ مَشَهِدَاءَ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرْبِهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُفِّرُكُمْ وَلَا تَشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
فِي سَبِيلِ نَفْسٍ تَبْخُنُ لِزَوْجِكُمْ وَأَيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ
بِهِ لَعْنَكُمْ تَقُولُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَافُوا الْوَعْدَ الْكَبِيرَ وَالْبَيْزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُوا
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعَتْ بِهِ لَعْنَكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٦٠﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nŵ'o We ūnūmwŵyūaŵa inyw'ŵ nŵkana mūtonye kŵlilikana.'

154.Na asya, 'Ino nŵ nzŵa Yakwa ŵongoetye ŵŵngele. Kwa ūu, mŵatŵei yo; na mŵikaatŵe nzŵa ingŵ, iikese kŵmūtongoesya inyw'ŵ ūtee wa nzŵa Yake. Uu nŵ'o We ūnŵkwŵyŵaa ŵŵŵ wenyu, nŵkana mŵŵhwe mūtonya kŵŵŵia mothŵku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقْطَعُوا بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَضَعَتْهُ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

155.Na Ingŵ Ithŵ nŵtwamŪnengie Mose Ivuku yŵa yŵanŵasya vyŪ mavata ma Ūla we wŵna mŵŵkalo mŪseo vyŪ na yŵuanasya kŵla kŵndŪ kŪvika ndeto ya mŪthya na nŵ ūtongoi na ūathimo nŵkana mo metŵkŵle kŪkomana kwŵo na Mŵŵŵi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

LUKU 20

156.Na yŵ nŵyo Ivuku yŵa Ithŵ tŵtheetye; yusŵŵtwe nŵ maūathimo. Kwa ūu, yŵatŵei yo, na ŵŵvŵanei na naŵ nŵkana inyw'ŵ mūtonye kwŵw'ŵwa tei.

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

157.Inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Ivuku yatheeŵ'e kwa mbaŵ ilŵ mbee waitŵ, na ithŵ tŵyaamanya ūndŵ syo syayŵsoma;

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنَ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٨﴾

158.Kana inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwitŵ ithŵ, vate nzika, twŵthwa tŵtongoeŵ'e nesa mŵno mbee woo. 'Na yu ūkŵsŵ mŵseo nŵmŵvikŵle inyw'ŵ kuma kwa Mŵŵŵi wenyu, na ūtongoi na tei. Nŵŵ ŵndŵ, ūla ūte mŵlŵngalu kŵmŵvŵta we ūla w'ileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwitia? Ithŵ tŵkamaŵva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
وَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سَبَّحْنِي الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ ﴿٥٩﴾

164. 'We nde mütindany'a. Na ūu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلْكَ أُصْرَتِ وَإِنَّا أَزَلُّ السَّاعِينَ ﴿١٦٤﴾

165. Na vai thayū ūkwataa kīndū kya ūthūku īndī ūkuaa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ūkakua mūio wa ūngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ūkethwa wī ūalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ ابْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٥﴾

166. Na We nī We Ula wamūtw'īkīthīsyē inyw'ī atīwa ma ala angī ūlū wa nthī na nūmanenevetye amwe menyu ūlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kūmūtata inyw'ī na syīndū ila We ūmūnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītūkī nthīnī wa ūsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَظَنُّ شَرِيحٌ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(٤١)

AL - A'RAAF
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nŵi Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵiŵi na
Nyie nŵibathŵkanasya.

التَّص ②

3.Yŵi nŵi Ivuku yŵivuanŵtw'e kwaku
we...kwa ōu, vaikethwe ōŵmŵ nthŵnŵi wa
kŵthŵi kyaku ŵŵlŵ wayo...nŵkana we
ŵtonye kŵkaanany'a nayo, na kana yo
yŵw'ŵke ŵtao kwa etŵkŵli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْذِرِكَ حُرْجٌ مِنْهُ
لِيُنذِرَ بِهِ وَيُذَكِّرَ لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4.Atiŵai maŵndŵ ala matheetw'e kwenyu
kuma kwa Mwŵaŵi wenyu; na
mŵikamaatŵŵe asŵvŵi angŵi eka We.
Inyw'ŵi mŵililikanaa vanini ata!

إِنِّيَعُوا مَا أَنزَلَ إِلَيْكُمُ مِنَ رَبِّكُمُ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ④

5.Nŵi mŵsyŵi yŵana ata ŵla Ithyŵi
tŵmyanangŵte! Na ŵsilŵlo Witŵ nŵwookie
ŵŵlŵ wayo ŵtukŵ kana yŵla mo
mathŵmŵŵte katambaanga.

وَكَمْ مِنْ قَوْمٍ لَهُمْ لُحُومٌ بَاسٌ بِأَسْمَائِنَا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ⑤

6.Kwa ōu, yŵla ŵsilŵlo Witŵ wookie ŵŵlŵ
woo, kŵlo kyoo kyaŵi vathei ateo mo
maisye: Ithyŵi ow'o twaŵi eki-ma-naŵi!

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْمَانَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑥

7.Na Ithyŵi nŵtŵkamakŵlyā asu ala
matŵmiwe Atŵmwa, na vate nzika, Ithyŵi
tŵkamakŵlyā Atŵmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑦

8.Na ŵndŵi Ithyŵi vate nzika, tŵkamatavya
mo meko moo kwa ŵmanyi, nŵndŵi Ithyŵi
tŵyaaŵthŵwa tŵtevo ona ŵndŵi.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عِلْمَهُمْ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑧

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makafla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَٰلِقُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَنْ خَفَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بَنَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alafla, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeenivisye īndī Ivilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّٰجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīle we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāfe?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقِكَ مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّٰغِرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīla we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْمُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمَلَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دُمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīo mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkītku kwenyu.'

وَقَاَسَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūsu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهُمَا بِقُرُونٍ ثُمَّ دَاخَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mũũnda ũlũ woo ene. Na Mwĩafi woo nĩwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamũvata inyw'ĩ mũtĩ ũsu na namũtavya inyw'ĩ: nĩw'o Satani nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwĩafi waitũ, ithyĩ nĩtwĩvĩĩsye ithyĩ-ene; na We walea kũũtũkeke na kwĩw'a tei ũlũ waitũ, vate nzika, ithyĩ tũkeethwa katĩ wa ala maĩte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwĩ* amaitha ma ala angĩ. Na ve wĩkala ũlũ nthĩ na kyaũya kya ĩvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ĩ mũkekalaa vo, na mũkakw'ĩaa vo, na vau nĩvo inyw'ĩ mũkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyĩ nĩtũmũtheesye inyw'ĩ kĩtonyeo kya kwĩvw'ĩka nthoni syenyũ, na kwĩthwa ta wanake: ĩndĩ ngũa ya ũlũngalu ----- ĩsu nĩyo nzeo vyũ. Kyu nĩ Kyama *kĩmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'ontho, nĩkana mo matonye kũlilikana.

28. Inyw'ĩ Aana ma Atamu! Satani ndakamũsesenge inyw'ĩ, tondũ wamaumisye asyai menyu kuma mũũndanĩ, amaumĩte ngũa yoo nĩkana we atonye kũmony'a nthoni syoo. Kwa ũla wo, we nũmwene inyw'ĩ, we na mbaĩ yake, kuma vala inyw'ĩ mutamona mo. Vate nzika, Ithyĩ nĩtũmatw'ĩkĩthĩtye masatani anyanya kwa asu ala matetĩkĩlaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِفَقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَنْفِرْ لَنَا وَ
تَرَحُّنًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٦﴾
قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٧﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ﴿١٨﴾

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكَ
وَرِيثًا وَيَلْبَسُ الْقَوِيُّ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٩﴾

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْدِعُ عَنْهُمَا لِبَاسُهُمَا لِيَرِيَهُمَا
سَوَاتِيَهُمَا إِنَّهُ يَرَكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَاِذَا فَعَلُوا فَاجِسَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا اَبَاءَنَا
وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَا۟
اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwila wakwa eyila ūlūngalu. Na lūmyai malilikano menyu malūngele kila ivinda na vandū va ūthaiſhi, na mwitei We, mūkītw'īkīthya afīkīku inyw'i ene Kwake nthīnī wa ndīni. Tondū we wamūmbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mūkasyoka.

قُلْ اَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَاَقِمُوا وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ هَ كَذَبَ الْكُفْرُ
تَعُوْذُوْنَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We nūmatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu ūtw'īkīte ituvi yoo. Mo nīmamosete ala athūku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masūanīaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْلٌ لِّهَٰذَا وَفَرِيْقًا حَتّٰى عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ اِنَّهُمْ
اَتَّخَذُوا الشَّيْطٰنَ اَوْلِيَا۟ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُوْنَ
اِنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandū va ūthaiſhi, na yai na mūinyw'a īndī mūikavītūkye kīthimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavītūkasya mūvaka.

يٰۤاَيُّهَا اٰمَرُ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوْا
وَشَرَبُوْا وَلَا تُسْرِفُوْا اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanīte wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umītye kwa athūkūmi Make, na syīndū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efīkīli nthīnī wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syī syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِيْنَةَ اللّٰهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كَذٰلِكَ نَفَصِّلُ الْآيٰتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwĩafi wakwa avatanĩte meko mathũku tũ, me ũtheinĩ kana kĩmbithĩnĩ, na naĩ na ũtũli-wa-mĩao, na kana inyw'ĩ kũmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'ontha na kĩla We ũtakĩtheesye mwĩao, na kana inyw'ĩ kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kĩla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ũtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvĩtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩla inyw'ĩ Mĩsoa Yakwa, Indĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha na kwĩka meko maseo, kũikethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا ۖ فَمِنْ أَتَىٰ أَخِيهِ أَخِيًّا وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يُعْزَمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthĩnĩ waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ Indĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontha ũvũngũ kana ũmĩkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kĩlinda kyoo kĩla kĩtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'ĩ mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontha? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwaĩe ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَقٌّ
إِذَا جَاءَ تَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, 'Likai nthlŋ wa Mwaki inyw'ŋ katŋ wa mbaŋ sya Mayini na andũ ala makw'ie mbee wenyu.' Kŋla İvinda mbaŋ ikalikaa, ikamŋumanŋaa mbaŋ İla İngŋ, kũvika yŋla onthe makalika nthlŋ waw'o, ala ma mwambŋlŋlyo moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo, Mwŋaŋi waitũ, aa nŋmo matũthyoekisyey, kwa ũu manenge mo ũsilŋlo wa Mwaki kũndũ kwŋlŋ. We akamatavya, 'Kwa kŋla nguthu itongoetye vakeethwa ũsilŋlo kũndũ kwŋlŋ, İndŋ inyw'ŋ mũyŋsŋ.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا آتَرُكُوا فِيهَا جِثِيًّا قَالَتْ أَخْرِهُمْ لِأَوْلِهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَأَتِبْنَاهُمْ عَدَابًا ضَعِيفًا مِنَ النَّارِ قَالِ لِكُلِّ ضَعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo: 'Inyw'ŋ İndŋ, mũi na ũnene İũlũ waitũ; kwa ũu samai ũsilŋlo wa ũndũ w'onthey ũla inyw'ŋ mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأَخْرِهِمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فذُقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mŋsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmŋtia na ngathŋlo, mbingŋlo sya İtu iikavingũwa kwoondũ woo, ona mo maikalika İtunŋ kũvika ngamŋle İvŋtŋle İmanŋ ya singano. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmatuvaa avŋtany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَبَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Mo makeethwa na ũkomo wa İia-ya-Mwaki, na ngunŋko syaw'o İũlũ woo. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmaŋvaa ala mate alũngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43. İndŋ İũlũ wa asu ala metŋkŋlaa na kwŋka mawŋa masoo---İthyŋ tũİkũthasya thayũ mbee wa ũtonyi wa w'o---asu nŋmo ekali-ma-İtunŋ; vo nŋvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na İthyŋ tũkaveta kŋmena ona kŋva kŋla kŋkethwa kŋ ngoonŋ syoo. Uungu woo kũkavŋtŋlaa mbũsŋ. Namo makaasya,

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ يُبْجَى مِنْ تَحْتِهِمْ أَنْ يَرَوْا كَالَّذِينَ هُمْ يُعَذِّبُونَ وَمَا

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūū. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tnoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na ĩndĩ kwoo kŭkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mŭnengetwe ta ūtĩwa ta ĩĩuvi nŭndū wa maŭndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasŭngĩ, 'II, 'Na mŭtavany'a akatavany'a katĩ woo akyasya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩŭlŭ wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyŭlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mendaa kŭmĩthyoekya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syelĩ vakeethwa na tūtŭ, na ĩŭlŭ wa kŭndū kŭkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamamany'a onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mŭuo nĩwĩthwe ĩŭlŭ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŭyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiŭwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndŭkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alŭngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَخْبَبُ النَّارَ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوْا نَعَمْ قَاذَنْ مَّوَدَّنَ بَيْنَهُمْ اَنْ لَّعَنَ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَعْبُوْهَا عِوَجًا
۞ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كٰفِرُوْنَ ۝

وَيَبْتِهٰىمْ جَنَابًا وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلَامَ
بَيْنِهِمْ ۞ وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ
لَمْ يَدْخُلُوْهَا وَهُمْ يَطْعَمُوْنَ ۝

وَاِذَا حُفِرَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلْقَآءُ اَخْبَبُ النَّارَ قَالُوْا رَبِّنَا
۞ لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜtÜtu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona üng'endu wenyu.

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsyä tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka TÖlÜ wenyu, ona inyw'I müikew'a kyeva.'

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyeyi kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nüvatanÜte isu syelI kwa alei....

52.'Asu ala mamyoisye ndÜni yoo ta ngÜf na IthaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, IthyI nÜtÜküÜwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nI Ümbano wa müthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

53.Na vate nzika, IthyI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla IthyI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? Müthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwä ma MwÜaÜ waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. IthyI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana ithyI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala ithyI tweekaa? Mo ow'o

وَنَادَىٰ أَصْحَابَ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَ هِمَّتَهُمْ
قَالُوا مَا أَفَعَىٰ عَلَيْنَا جَعَلَكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَتَكَبَّرُونَ ﴿٤٩﴾

أَهْوَلَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِي
ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابَ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ خَرَجَهُمَا
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَوةُ
الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَاهُمْ رِجَالًا فَعَلَ لَهُمْ فِي هَٰذَا وَقْعُهُمْ
رَحْمَةً يَقْوَمُ بِأَعْيُنِنَا ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوا مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
قَهْلَ لَنَا مِن شُعَاءٍ فَيَسْأَلُونَنَا أَوْ نَزْدُ فَجَعَلْ
نَا الَّذِي لَنَا لَعَلٌ قَدْ خَيْرٌ وَأَنفُسُهُمْ وَصَلَّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na indĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mĩtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtwe nĩ mwĩao
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حَيْنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ
بِأَمْرِهُ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ كَبُرَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ũlũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ũlũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na indĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
خَلْقًا إِذَا قُلْتُمْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ũlũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الْمَيِّتُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
حَبُتْ لَا يَخْرُجُ إِلَّا مَكْدًا مَكْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

قَالُوا يَسْكُرُونَ ۖ

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِي إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَّبِعُونَ كَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ ۖ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k1ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتُبَلِّغُكُمْ رِسَالِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ الَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عِيبِينَ ۝

LUKU 9

66.Na kwa Aati Ithyĩ twamUtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyē, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mũĩ na ngai ingĩ ateo We. Indĩ inyw'ĩ nomũkatw'ĩka akĩi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andũ make maisyē, 'Ithyĩ twĩkwona we wĩ mwaũ nthĩnĩ wa Utumanu, na vate nzika, ithyĩ twĩsũanĩ kana we wĩ Omwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظَنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We asũngĩie, 'Inyw'ĩ andũ makwa, vai Utumanu wĩ nthĩnĩ wakwa, Indĩ Nyie nĩ Mũtũmwa kuma kwa mwĩai wa nthĩ syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nĩmũetee inyw'ĩ movoo kuma kwa Mwĩai wakwa na Nyie nĩ mũtai wa w'o na mũĩkĩĩku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'ĩ komũseng'a nĩ ūtao kuma kwa Mwĩai wenyu kwĩsĩla mũndũnĩ ūmwe kuma katĩ wenyu ene nĩkana we atonye kũmũkaany'a inyw'ĩ? Na lilikanai tvinda yĩla We wamũtw'ie inyw'ĩ kwĩthwa atiwa ma manee Make Itina wa andũ ma Noa, na amwingĩvya inyw'ĩ mũno nthĩnĩ wa mĩkĩĩfle. Lilikanai, Indĩ, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا قُلْ رَبِّكُمْ عَلَى سُرْجُلٍ فَتَحَكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً فَادْأُرُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisyē, 'We ūkĩte kũũ kwitũ nĩkana ithyĩ tũtonye kũmũthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aatĩthe maitũ mathaitaa? Tũetee Indĩ, kĩla we ūtũteelemangya nakyō, ethwa we wĩ wa ala maw'o.'

قَالُوا إِنَّمَا نَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرُ مَا كَانُوا يَنْعَبُونَ أَبَاؤُنَا فَأَتِنَا بِمَا نَعِدُكَ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nūmin'he* kūvalūka ūlū wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaanan'fa nakwa ūlū wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīao? Eteelai ūndī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَيِّئَاتِهِ لَبَّيْكُمْ وَابَاءُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ

73. Na Ithyī nītwamūtang'fie we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witū, na Ithyī nītwatilile vyū matialyo ma asu ala mamīleile Mīsoa Yaitū. Namō mayāī etīkīli.

فَأَجْنِبْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَائِرَةَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamūmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mūi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkūsī mūseo nūmūvikīe inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamīle ūno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyama kwenyu. Kwa ūu mīekei ūye vala yīkwenda ūlū wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikamīke naī, ūsilflo wī woo ndūkese kūmūkwata inyw'ī.'

وَإِلَى نُودَ أَخَاهُ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ إِلَهِ عِزَّةٍ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يُسَوِّفَ لَكُمْ عَذَابَ أَلِيمٍ

75. Na lilikanai *ñinda* yīla We wamūtw'īkīthisye inyw'ī atiīwa *ma manee Make* ūtina wa Aati, na We nītwamūnengie inyw'ī ūtūo ūlū wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaā īma ikatw'īka nyūmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikeke ūemu ūlū wa nthī, mūkietae kīthokoo.

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ مُشْرِكِيهَا أَصْنَانًا تَتَحَنَّنُونَ فِيهَا يُؤَيَّتُ بَيِّنَاتٍ لَكُمْ فَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْوَسْطَى

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile - inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩalĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيُذِينَ
اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَفَعَلُونَ أَنْ ضَلُّوا
مُوسَىٰ قَدْ رَزَقْنَاهُ قَالُوا إِنَّا إِنَّمَا نَزَّلْنَا بِهِ مَؤْمِنُونَ ٥٦

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُوا بِهِ كَرُّونَ ٥٧

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩalĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْلِحُ
اِئْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ٥٨

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَاخَذَ لَهُمُ الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثِيمِينَ ٥٩

80. Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩalĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩtĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩtĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَاصْبِرْ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا يُجِيبُونَ التَّاصِحِينَ ٦٠

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaatĩkwa ĩũũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْظًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ٦١

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ٦٢

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwaĩ ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndŭ mo nĩ andũ ala metheasya mŭno.'

ثَمَّ قَرَيْبِكُمْ أَنَّهُمْ إِنَّا نَسْ يَنْتَهَرُونَ ٥٣

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyŭmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَأَجْبَيْنُهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٥٤

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩlũ woo. Yu kwa sisyai, mŭminŭkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ٥٥

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mŭi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nĩkĩmŭvikĩle inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanĩ na ithimi mbĩanĩ, na mŭikamanenge andũ syĩndũ nini kŭvĩta ila syoo imafĩte, na mŭikaete kĩthokoo ĩlũ wa nthĩ ĩtina wa mŭuo kŭseŭvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالَّذِينَ مَدَّيْنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ أَعْبُدُ وَاللَّهُ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٦

87.'Na mŭikekale kĩla nzĩanĩ, mŭimateelemya na kŭmalŭngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtkĩlaa We, mŭimantha kŭmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avŭthũ na We nĩwamw'ingĩvisye inyw'ĩ. Na sisyai mŭminŭkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصَدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مَن أَمَنَ بِهِ وَتَّبَعُوهَُا عَوجًا وَادْرَؤُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا نَّكْشَرْكُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ٥٧

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yitfika maŋdū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingi itetika, Indī Ithwa na ūmīsyō kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asili'.

وَأَنَّ كَانَ طَافَةً قَتَلَكُمْ أَمَّا بِالَّذِي أَرْسَلْتُ
بِهِ وَطَافَهُ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ
بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٥٨

89. Andū anene ma andū make ala maŋ ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nītūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etfika ala me vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīnī yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ
يَشْعَبَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا وَلَتُحْدُونَ
فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ٥٩

90. Ow'o, ithyī twīthītwē tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīlīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfī waitū akenda ūu. Mwīfī waitū nūsyusūite syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īite wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīfī waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ
إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ٦٠

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfīkīla maisye, 'Ethwa inyw'ī nīmūmūatīla Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ ابْتِغَيْنَا
شُعَيْبًا لَنَكُونُنَّ أَكْثَرًا مِنْهُمْ ٦١

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatīe na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ٦٢

93. Asu ala mamwītīe Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانَ لَمْ يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا
شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ٦٣

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭtīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَوْمَ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولِي رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 12

95.Na Ithyī tŭyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī nthīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ وَالْضُرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kŭvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalthe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

ثُمَّ بَدَلْنَا مَكَانَ الْيَتِيمَ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَواَ وَقَالُوا
قَدْ مَنَّ آبَاؤُنَا الضَّرَّاءَ وَالسَّرَّاءَ فَأَخَذْنَاهُمْ بَيْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na nthī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kŭvika kwa ūsilīlo Wītŭ ūlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يَقَابُونَ ﴿٩٨﴾

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Wītŭ ūlŭ woo nthīnī wa kīlungu kya mbee kya kīloko mbee wa

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرًا وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100. Mo īndī, mena ūsŭvīo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wīw'aa e vaseo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala manangīkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwīlanu kwa ala matīlwe nthī vandū va ala mamānūaa tene kana ona Ithyī tŭkenda, tŭtonya kŭmakŭna nŭndū wa mavītyo moo na kŭsīla ngoo syoo nīkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آيِهَا
أَنْ تَوَسَّأَ أَصْنَهُمْ يَدُ نُوحٍ عَلَيْهِمْ وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaī ndūa imwe ila Ithyī twakŭtavisye we ūvoo wasyo. Na Atŭmwa moo ow'o nīmamavikīle mo na Syama nthēu. Indī mo mayaametkīla maŭndū ala matametkīlīte mbee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsīlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقَرْيُ نَقَضُ عَلَيْكَ مِنْ آيَاتِهَا ۖ وَلَقَدْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyī tŭyaaīthīa katī wa aingī moo ūsŭvī wa ūtianīo ona ūmwe na vate nzika, Ithyī tweethīe aingī mŭno moo me eki-ma-naī.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Indī ītina woo, Ithyī nītwamŭtŭmie Mose ena Syama Siitū kwa Valao na anene make īndī mo nīmamaleile vate ūlŭngalu. Sisyaī īndī, ūndū mŭminŭkīlyo wa asu ala maetie kīthokoo ūlŭ wa nthī waily!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nī Mŭtŭmwa kuma kwa Mwīaī wa nthī syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرِعُونَ إِلَيَّ رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kīndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nīnūkīte kwenyu nīna Kyama kītheu kuma kwa Mwīlālī wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنِّمْتُ
بِمِيتَتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ⑤

107. Valao asūngīlie, 'Ethwa ow'o we nīŋkīte na Kyama, īndī kyumīlie, ethwa we wī ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ حَقًّا بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ⑥

108. Kwa ūu we nīwamīlekīlie ndata yake nthī, na sisya! Yaī nzoka yenekee ūtheinī.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ⑦

109. Na nīwamīlīlie kw'oko kwake, na sisya! Kwaī kweū kwa ala makwona.

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظُورِ ⑧

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Uo vate nzika, nī mūoi mūnene mūno mūī.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَكِبَرٌ عَلَيْهِمْ ⑨

111. 'We eenda kūmumya inyw'ī nthīnī wa nthī yenyu. Yu īndī inyw'ī mwītūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ⑩

112. Mo maisye, 'Mūekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthīnī wa mūsyī makete kīla mūoi wīna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خَبْرِينَ ⑪

113. 'Ala matonya kūkūtee we kīla mūoi mūī.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجْدٍ عَلَيْهِمْ ⑫

114. Na aoi nīmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyī vate nzika, tūkakwata ītuvi ethwa nītūūsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ⑬

115. We aisye, 'Iī, ona inyw'ī mūkeethwa mwī asu ala maiītwe vakuvī nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِنَ الْمُقَرَّبِينَ ⑭

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا اَنْتَ نَبِيُّ رَبِّكَ وَأِنَّا اَنْتَ نَكُونُ خَلْفَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ اَلْقُوا فَلَنَا اَلْقُوا سَحَرُوكُمْ اَعْيَنَ النَّاسِ
وَاَسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِخَيْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyie Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَاَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنْ اِلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَى
تَلْفُفَهَا يَبْكُورُنَّ ﴿١١٨﴾

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هٰذَا لَكَ وَاقْبَلُوا صُغْرٰىنَّ ﴿١٢٠﴾

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَاِلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرٰىنَّ ﴿١٢١﴾

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ هٰذَا لَكُمُّ مَكْرٌ كَبُوْرٌ فِى الْمَدِيْنَةِ لِنُخْرِجَهَا مِنْهَا
اَهْلَهَا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٤﴾

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngalĩ ivĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قَطْعَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ جَافٍ ثُمَّ لَعَلَّيْكُمْ
اٰجَعِيْنَ ﴿١٢٥﴾

126.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٦﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kītumi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīsi.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئَةٌ يَتَزَيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَلَا إِنَّا
طَرَفْنَاهُم بِمُوسَىٰ وَآلِهِ وَلَكِنْ آلَيْنَاهُمْ لَعَذَابُنَا ۖ

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتُضْحَرَتَا بِهِمَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۖ

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ۖ

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīafi waku kwīanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزَ قَالُوا يُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ ۚ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala waī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ۖ

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīlvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūvīa.

فَاتَّخَبْنَا مِنْهُمْ فَأَعَرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ بَأْنِهِمْ لَكَدْ بَوَّأُوا
بِأَتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ۖ

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeañw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīlīsyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لَهُ وَكَتَبْتُ
كُلَّمْتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ وَهِيَ صَبْرٌ

nŋtwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakŋte na ila maŋgamŋtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ithyŋ nŋtwamaetie Aana-ma-Isilaeli mŋingo wa ūkanga na mooka kwa andũ ala meeyumŋtye kwoondũ wa mŋvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvŋsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ŋ mwŋ andũ mŋutamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامِهِمْ قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالِ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَبْهَلُونَ ﴿١٣٩﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'onthe ūla mo meekaa ūkatw'ŋka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَيْرِ وَبِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿١٤٠﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthŋa inyw'ŋ ngai ūngŋ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŋla We nũmũkŋlŋtye inyw'ŋ ūlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْتُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na lilikanai ŋvinda yŋla Ithyŋ twamumisye inyw'ŋ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthŋisye inyw'ŋ na ūsilŋlo wŋ woo, makŋsyũaa syana syenyu sya ivŋsŋ na kũtia iveti syenyu. Navo vaŋ ŋtatwa ŋnene kwenyu kuma kwa Mwŋfaŋi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

LUKU 17

143.Na Ithyŋ nŋtwamwathie Mose motukũ mŋlŋgo itatũ, na twamwongela angŋ ŋkũmi. Yu nŋyo ŋvinda yŋla yatw'ŋtwe nŋ Mwŋfaŋi wake yŋla yeantw'e----matukũ mŋlŋgo ŋna. Na Mose nŋwamũtavisye mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatŋla vandũ vakwa katŋ wa andũ makwa yŋla nyie ndevo, na maŋgamŋte nesa, na ndũkaatŋte nzŋla ya asu ala maetae kŋthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ سِتْمِ مِائَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هُزُونَ أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Na yġla Mose wookie ħvandanġ Yġitū yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e We-Mwene kwakwa, nġkana Nyie ndonye ūkwona We.' We amūsūngġa, 'We ndūkambona Nyie ġndġ sisya kġġma, na kyalūma vandū vamwe, ġndġ ūkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye We-Mwene kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tūlungu-tūlungu na Mose avalūka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mūtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġtġkġla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
أَرِنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نُرِيَنَّكَ
فَمَا تَجْمَلُ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ سُجَّدًا
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدِّئْتُ لَكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ ④

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngūnyuvġte we ūlū wa andū ma ġvinda yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ūu, kwata ūlūmġtye maūndū ala Nyie ngūnengete we na ġthwa wa ala matūngaa mūvea.'

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَكَلَّاهُمُ لَا يَخْلُفُ مَا أَتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ⑤

146. Na Ithyġ nġtwamūandġkġe we ūvoo wa kġla kġndū ūlū wa ūvwaū---ūtao na ūalyūlo wa syġndū syonthe. Kwa ūu, makwate ūlūmġtye na maingġisye andū maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtūkġ Nyie ngakwony'a ūtūo wa eki-ma-naġ.'

وَكُتِبْنَا لَهُ فِي الْأَوَّلِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةٌ وَفَتْحٌ
لِكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَهَا بِقُوَّةٍ وَأَمَرَ قَوْمَهُ بِأَخَذِهَا
سَاورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ⑥

147. Nyie omġtūkġ ngamaumya Syamanġ Syakwa asu ala methġawa na ngūlū ūlū wa nthġ na mwġkalo ūte wa ūlūngalu; na ona mo makona Syama syonthe, maikasyġtġkġla; na makamyona nzġa ya ūlūngalu maimyosa ta nzġa yoo. ġndġ mo makona nzġa ya ġvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nūndū mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitū ta ya ūvūngū na mayaamġsūvġa.

سَاصْرِفْ عَنِ الْبَنِي الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ⑦

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwīkwatya* kūīvwa ūlūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أُعْظُمُهُمْ
هَلْ يَجْزُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī wa mathaa moo we atevo,----mwīī *Ūte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *Ūthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَإِخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِمْ عَجَلًا
جَسَدًا لَهُ خُوارٌ لَهُ الْمَرْبُورُ أَنَّهُ لَا يَكْلِبُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا أَخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moona kana vate nzika nīmāite, maisye, 'Ethwa Mwīāfi waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَاطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَيْنَ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmŪneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūrya* nzīa syenyu ene *mūtekweteela* mwīao wa Mwīāfi wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwa mūtwe wa mwanaa nyinyia amūkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا بِلَا
وَأَلْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّ إِيْسَ الْقَوْمِ اسْتَزْعِفُونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي فَلَا تُشِيتْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīāfi wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٥٠

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũũ nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَاءُ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ دُونِ
ذَلِكَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ٥١

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũũ na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũũ nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٢

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضِبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي
نُسخِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَرْبَعِينَ يَنْبَغُونَ ٥٣

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩi waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِئَاسَةً فَلَمَّا
أَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَهْلِكُكُمْ إِنَّمَا فَعَلْتُ السَّفَهَاءَ مِثْلًا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ٥٤

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَتُوبُ لَكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŋenda; ɪndĩ tei Wakwa
 ūthyūlūlūkĩte syɪndū syonthe; kwa ūu,
 Nyie ngaŭathimĩa asu ala mekaa
 ūlūngalu, na kŭĩva Saka na asu ala
 metĩkĩlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
 وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158. Asu ala mamŭatĩlaa Mŭtŭmwa,
 Mwathani, ūla ūte mŭsomu, ūla
 mamwĩthĩaa awetetwe nthĩnĩ wa Tola na
 Uvoo-Mŭseo o *ila mo mena syo*. We
 eyĩaa ūlū woo na nŭmavataa mo ūthŭku,
 na ametĩkĩlasya syĩndū nzeo na
 nŭmavataa syĩndū ila nthŭku, na
 nŭmavetangĩaa mŭio woo na mĩnyololo
 ĩla yaĩ ūlū woo. Kwa ūu, asu ala
 makamwĩtkĩla we, na kŭmŭtaĩla na
 kŭmŭtw'ĩka na kŭmŭtetheesya we, na
 kŭatĩla kyeni kĩla kĩtheetw'e vamwe
 nake----aa nĩ makaĩla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
 مَلَكُوتًا عِنْدَهُمْ فِي الثَّورَةِ وَالْإِنْجِيلِ نَبَأًا مِنْهُمْ
 بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُخْلِئُ لَهُمُ الظَّلِيمَاتِ
 وَيُحْذِرُهُمْ عَلَىٰ هَدًى الْحَبِيثِ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
 وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
 عَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ
 ١٥٨ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٥﴾

LUKU 20

159. Asya, 'inyw'ĩ mbaa andŭ! Nyie ow'o
 nĩ Mŭtŭmwa kuma kwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. ūla
 ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Vai
 Ngai ateo We. We nŭnenganae thayŭ na
 nŭetae kĩkw'ŭ. Kwa ūu, mwĩtkĩlei Ngai
 Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa
 Wake, ūla-Mwathani, ūla ūtemŭsomu,
 ūla ūmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya
 W'onthe na ndeto syake; na mŭatĩlei we
 nĩkana mŭtonye kŭtongow'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
 لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
 يُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

160. Na katĩ wa andŭ ma Mose ve Nguthu
 ĩla ĩtongoasya na ūla w'o na kwĩka
 ūlūngalu katĩ woo.

وَمِنْ قَوْمٍ مُّوسَىٰ أَمَّهُ يُهَدُونِ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَدْعُونَ ﴿٦٥﴾

161. Na Ithyĩ nĩtwamaanisye mo nthĩnĩ
 wa mbaĩ ĩkŭmi na ĩĩ, andŭ me
 kŭvathŭkany'o. Na Ithyĩ

وَقَطَّعُوا لَهُمْ شَجَرَةً شَجَرَةً أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
 إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَهْرَبُكَ

nĩtwamũvuanĩsyē Mose, yĩla andũ make mamwĩtĩsyē kĩw'ũ, *tũkyasya* 'Kũna ĩvia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti ĩkũmi na ĩlĩ; kĩla mbaĩ nĩyamanyie vandũ vayo va kũnyw'ĩla. Na Ithĩ nĩtwatumie mathweo mamekĩa muunyĩ ĩlũũ woo, na twamatheesya Manna na Salwaa: 'Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla ithĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyu! Namo ,mayaatũvĩĩsyē Ithĩ, ĩndĩ nĩmo meevĩĩsyē ene.

الْحَجَرِ فَأَنْجَسَتْ مِنْهُ أَثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَاتْرَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ كَيْبَتِ مَا رَزَقْنَاهُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

162.Na yĩla mo mataviw'e, 'Tũai nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ na yai kĩla mũkwenda, na asyai, 'Ngai! Vũthya mũio *witũ*, na likai mbingĩlonĩ mwĩna wĩnyivyo, Ithĩ tũkamũekea inyw'ĩ naĩ syenyu, na vate nzika, Ithĩ tũkamongeela asu ala mekaa moseo.'

وَأَذَقِلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سِرًّا يُدِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

163.Indĩ ala eki-ma-naĩ katĩ woo nĩmaalyũlile ndeto eka ĩla mo matavĩtw'e.kwa ũu, Ithĩ nĩtwatũmie ũsilĩlo ĩlũũ woo kuma ĩtunĩ, nũndũ wa wĩki-wa-naĩ woo.

بَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ يَمَازُ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makũlyei mo ĩlũũ wa mũsyĩ ũla waũngeme ũtee wa ũkanga. Yĩla mo mavukĩsyē Savato; yĩla makũyũ moo mookie kwoo mũthenya wa Savato maumĩĩte ĩlũũ wa *kũw'ũ*, ĩndĩ mũthenya ũla mo mataĩ na Savato, mayaamokĩa mo. Uu nĩw'o Ithĩ twamatatie mo nũndũ maĩ mbaa-matũ.

وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاصِرَةً الْبَحْرِ إِذْ يَبْعُدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثَا يَهْمُ يَوْمَ سَبْتِهِمْ سُرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْتَوُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na yĩla nguthu ĩmwe katĩ woo yamakũlĩlye, 'Nĩkĩ inyw'ĩ mũmatavya andũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũnũũmananga kana kũmasĩĩla na ũsilĩlo wĩ woo? 'Mo maisye, 'Nĩkana ithĩ

وَإِذْ قَالَتْ امَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعْطُونَ قَوْمًا إِيَّاهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

t0thaŋke mbee wa 0thy0 wa Mwŋaŋi waku
na ona vangi mo matonye k0m0kŋa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yŋla mo moolilwe nŋ ma0nd0
onthe ala mataŋtwe namo, Ithyŋ
nŋtwamatangŋŋe ala mavatanie moth0ku,
na nŋtwamakwatie eki-ma-naŋ na 0silŋlo
wŋ woo n0nd0 wa naŋ ila mo meekaa.

167.Na yŋla mo maleile na ng0l0 k0eka
ma0nd0 ala mavatŋtwe, Ithyŋ twameie,
'Tw'ŋkai malaŋ inyw'ŋ, m0sonoketw'e!'

168.Na lilikana ŋvinda yŋla Mwŋaŋi waku
watavanisye, kana kwa 0la w'o We
akamokŋŋya and0, 0uvika M0thenya wa
Uthay00kyo, ala makamathŋny'a na
0thŋny'o mwai. Vate nzika, Mwŋaŋi waku
E-mŋt0kŋ kwa 0ŋvanŋsya, na vate nzika
We ota 0u nŋ M0ekanŋi M0no vy0,
Us0ŋtwe nŋ tei.

169.Na Ithyŋ nŋtwamaanisye mo nthŋŋ
wa mbaŋ sya and0 me *kŋvath0kany'o* ŋ0l0
wa nthŋ. Katŋ woo ve asu ala al0ngalu.
Na katŋ woo ve asu mate al0ngalu. Na
Ithyŋ nŋtwamatatie mo na syŋnd0 nzeo na
syŋnd0 nth0ku nŋkana mo matonye
k0syoka.

170.Indŋ nŋvokŋte nzyawa *nth0ku* ŋtina
woo ala moosie Ivuku ta 0tiŋwa. Mo
mosaa syŋnd0 mb0th0 sya nthŋ ŋno ya
ŋheo na kwasya, Ithyŋ t0kaekewa w'o!
Indŋ syŋnd0 ingŋ ta isu *ŋngŋ* ikamavikŋa
mo nok0syosa. Utianŋo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Nŋkana mo
maikaneene *0nd0* ona *0mwe* ŋ0l0 wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la
w'o? Namonŋmasomete nesa ma0nd0

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ يَمَينِ
كَأَنَّهُمْ يَسْفُتُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَنْ يَسْمُوهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْمًا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَهُمْ بِالْجَسَنِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَصٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلُ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِ ۚ وَالَّذَارُ الْأَخِرَةَ خَلَفٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

ala me nthĩnĩ wayo. Na ūtũo wa Itunĩ nĩ mŭseo kwa asu ala alũngalu. Indĩ inyw'ĩ nomŭkamanya?

171.Na tũlũ wa asu mayĩlũmĩtye Ivuku na kũlũlũmĩtya Mboya, vate nzika, Ithyũ tũiekaa matuvi ma ta asu alũngalu mae.

172.Na yĩla Ithyĩ twakyeekisye kĩĩma kyeethwa ta muunyĩ tũlũ woo na mo masũanĩ kana nĩ Ithweo yĩ vakuvĩ kũmavalũkĩla, Ithyĩ twaisye, 'Kwatai mŭlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ, na lilikanai maũndũ ala me nthĩnĩ wayo nĩkana mũtonye kũtangĩĩwa.'

LUKU 22

173.Na yĩla Mwĩafi waku ūmĩetae nzyawa Aananĩ-ma-Atamu—kuma inyunyuni syoo na kũmatw'ĩkĩthya ngũsĩ syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi Mwĩafi wenyu?' Mo maasya, 'Iĩ, ithyĩ twĩna ūkũsĩ,' We eekie ūu nĩkana mũikese kwasya, Mũthenya wa Uthayũũkyo, ithyĩ vate nzika tũyamanyaa ūu.'

174.Kana inyw'ĩ mũikese kwasya, 'No maaĩthe maitũ tũ ala mawetie atindany'a ma Ngai ĩvinda ya tene na ithyĩ twaĩ o nzyawa tũ ĩtina woo. We Indĩ, We nũũtwananga nũndũ wa maũndũ ala meekiwe nĩ asu ala makenganie?'

175.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa, nĩkana mo matonye kũtaĩka na nĩkana mo matonye kũsyoka Kwitũ Ithyĩ.

176.Na matavye mo ūvoo wa ūla we Ithyĩ twamũnengie Mĩsoa Yaitũ, na Indĩ

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا

لَا نُضِيعُ أَجْرَ الصَّادِقِينَ ﴿١٧١﴾

وَأَذْنَعْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ

وَأَفْعَ بِهِمْ أَخْذُوا مَا أَتَيْنَكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا

فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٢﴾

وَأَذْأَخْذَ رَبِّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

وَأَشْهَدُهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ

هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً

مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَهِيَ لَكُمْ بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿١٧٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٥﴾

وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ نَبَأُ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا

فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ مَكَانَ مِنَ الْغَوِينَ ﴿١٧٦﴾

we nŵaendie amŵtia; kwa ōu Satani nŵamŵatŵle we, na we atw'ŵka ōmwe wa asu ala maaa.

177. Na takethwa Ithyī nŵwendie ōu, Ithyī twaŵ tŵtonya kwŵthwa twamŵkŵlilye we nayo, ŵndī we eelekele nthī na aatŵla wendi wake mŵthŵku. Ngelekany'o yake nī ta ya ngitī ŵla ŵlekasya ŵŵmī wayo nī mŵnoo yŵla yŵkŵkŵmŵa we ŵyenda kŵmŵkya ŵvia na ŵteŵmŵkya, yo ŵniinasya ŵŵmī wayo. Isu nī ngelekany'o ya andŵ ala mamŵleaa Mŵsoa Yaitū. Kwa ōu, tavany'a ŵvoo wa tene nŵkana mo matonye kwosa masomo nthīnī waw'o.

178. Mŵkalo wa andŵ ala mamŵtw'ŵkŵthasya Mŵsoa Yaitū ta ya ŵvŵngŵ nī mŵthŵku. Na nomo ene ala meevŵŵsye.

179. We ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmŵtongoeasya e nzŵanī ŵla ya w'o. Na mo ala We ōmatw'ŵlaa ma kwaa, aa nŵmo makethwa mena wasyo.

180. Nŵw'o, Ithyī nŵtŵmombŵte aingī ma Mayini na andŵ ala mŵminŵkŵllyo woo ŵkeethwa ŵianī-ya-Mwaki! Mo mena ngoo ŵndī maimanyaa nayo, na mena metho ŵndī mayonaa nthī namo, na mena matŵ ŵndī mayŵw'aa nthī. Mo nī ta ng'ombe; aiee, ona mo nī au mbeange. Ow'o mo maisŵvŵaa ona vanini.

181. Na ndaŵa syonthe ŵla mbŵanŵ nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Kwa ōu, mŵŵtai We na nasyo. Na ekanai na asu ala melelŵkaa ŵtee kuma nzŵanī ŵla ya w'o ŵlŵlŵ wa ndaŵa Syake. Mo makaŵw'a kwoondŵ wa maŵndŵ ala

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَشَبَّهُ لُكُلُ الْكَلْبِ إِنَّ تَحْمِلَ عَلَيْهِ
يَلْهَثُ أَوْ تَتَوَكَّهْ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا لِلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانْفُسُ كَانُوا
يَظْلُمُونَ ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَا تِلْكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ دَرَأْنَا لِحِبْنِهِمْ كَثِيرًا مِّنَ الْجِبِّ وَالْإِنسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَانُوا لَكَ
بَلًا هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُحَدِّثُونَ فِي الْأَسْمَاءِ يُسْجَرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

mo meekaa.

182. Na katī wa ala Ithyī tūmbīte ve andū ala mamatongoeasya *andū* na w'o na mekaa ūlūngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū, Ithyī tūkamakusya mo *wanang'konī* āambya kwa itambya kwa nzīa īla mo matamīsī.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nīnīmanengae mo īvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wī vinya.

وَأُولَئِكَ لَهُمْ إِنْ كَذَّبْتَنِي مَتِينٌ ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasūanīite *kana* mūnyanyae woo ndena ndūūka? We nī Mūkaanany'a wī ūtheinī tū.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ حُنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaītye ūsumbīnī wa matu na nthī, na syīndū syonthe īla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte? Na *mo nomonaa* kana, noīthwa īvinda *yoo* ene yīminīte kūthengeea? Namo īndī, makeetīkīla kīngī kyaū ītina wa ūu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ بَعْدَهُ يُونُسُ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wīva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūt'w'īlaa wa kwaa, vaitonya kwīthwa na mūtongoi kwoondū wake. Na We nūmatīaa ta asu nthīnī wa wīki-wa-naī woo, makyanganga na kīvūavūano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meūkūlya we īūlū wa ūla Saa: 'Ukavika īndī?' Asya, 'Umanyi wa w'o wīna Mwīaī wakwa tū. Vai ūtonya kūvuany'a īvinda ya w'o ateo We. W'o wīkalaa wī mūito matunī na īūlū wa nthī. W'o ndūkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّارِ أَتَىٰ مَرْسَهَا قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا فِي عِندِ رَبِّي لَا يُجِئُهَا رُوحُهَا إِلَّا هُودًا ثِقَلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kũmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ هُمْ نَصْرَ أَوْلَافِهِمْ يَصِرُونَ ﴿١٩٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinĩ, maikũatĩĩa we. No ūndũ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَاغِتُونَ ﴿١٩٤﴾

195. Vate nzika, ala mũmekaiĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ athũkũmi otenyu iũ. Mekaĩlei ĩndĩ, na nĩmamũsũngĩe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَكُمُ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Syo syĩna maũũ ma kũthi namo, kana syĩna moko ma kũkwata namo, kana syo syĩna matũ ma kwĩw'a nthĩ namo? Asya, 'Meteti atindany'a ala mũmwĩananasya Ngai Mwene Vinya W'ontho namo, na ĩndĩ, ĩyũmbany'e inyw'ĩ inyw'ontho mũkĩĩlany'e nakwa na mũikanenge ĩvinda.

أَلَهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَنْ أَرْلَهُمْ أُبْدٌ يَنْظُرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آئِينَ يَجْعَلُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَذُنٌ يُسمِعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ كَيْدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿١٩٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mũsũvĩi wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla wavuanisye Ivuku. Na We nũmasũvĩĩaa ala alũngalu.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Nasyo ĩla inyw'ĩ mũsyĩkaĩĩlaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kũmũtetheesya inyw'ĩ, ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

199. Na wameta ūtongoinĩ, mo mayĩw'aa. Na we nũmonaa maũsyaiĩsye we, ĩndĩ mo mayonaa.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبُهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

200. Kwatai ūekee, na ĩyĩaei kwĩkwe nesa, na taanĩsyai na andũ atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, ūndŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّمَا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na ūndŭ mo maileela. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَأَنخَاْنَهُمْ يَمْدُ وَنَهُمْ فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا مَرَّتْ بِهِمْ يَأْكُمُ قَالَ لَوْلَا أَلْفِئَةٌ مَّا قُلْنَا إِنَّنَا
أَتَّبِعُ مَا يَدْعُو إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ
وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭomwa, mŭthukŭŭsyeyi na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, ūndŭ mo nŭmamŭtaŭaŭa We nŭ kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْمَعُونَ وَأَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ũvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩĩo woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ũmwe na ũekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanĩ yaku kwa ũlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ũu We nĩwaũtetheesye we kwa amaitha maku.

7. Mo mekaanĩfa naku ũlũũ wa w'o ĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَنَرَّهُنَّ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *ivinda* yila Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe katl wa nguthu il¹* yaile kwithwa yI yenyu, nenyu nlmwendie Ila itena mlio yIthwe yI yenyu, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّكَّةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَهُمَا وَيُفْطِنَ الَّذِينَ فِي الْقُلُوبِ ①

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũngĩthya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُفَرِّقَ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ②

10. Yila inyw'i mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũngĩtie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nĩngũmũtethya inyw'i na alaĩka ngili, maatlĩnĩe ũmwe na ũla ũngĩ.'

إِذْ تَسْتَخِينُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ السَّمَاءِ مُرَدِّفِينَ ③

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũt'w'ĩkĩthisye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu syĩthwe syĩ ũthũmũonĩ. Indĩ ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ④

LUKU 2

12. Yila We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye kĩw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'i nakyo, na kũvetanga kĩko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwĩkĩfa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩtĩya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغِيثُكُمُ الْغَوَّاسَ مِنَّةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ⑤

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka Ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanĩ na mũkwĩĩ ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngali ya tũlũ north.

13. Yila Mwāfi wenyu wamavuanſye alafka, *akyasya*, 'Nye nĩ vamwe nenyu; kwa ōu, manengei ōlōmu asu ala matetkila. Nye ngeekla w'ia ngoonĩ sya ala matetkila. Kūnai Indĩ, ilungu sya ūlū sya ngingo *syoo*, na tilangai mĩthya ya syaa syoo.'

14. Kĩtumi nŭndū mo nĩmamŭkaananiſtye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtŭmwa Wake na ūla ona wĩva ūmŭkaananiſasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtŭmwa Wake, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nĩ Mwai kwa kŭĩvanĩsya.

15. Usu nĩw'o ūsilŭlo wenyu, Indĩ ūsamei; na *manyai* kana ve ūsilŭlo wa Mwaki kwoondū wa alei.

16. Inyw'ĩ ala mwĩtkila! Yila mwakomana na ala matetkila, mwĩ kaŭnĩ, mŭikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na ūla ona wĩva ūkŭmandikanla kaŭnĩ kana ūmonasya mŭthenyanĩ ta ūsu, *akĩŭngĩanla* na nguthu ūla ūngĩ, ow'o, we ekuŭla ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlū wake mwene, na ūia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo wake. Na nĩ vandū vathŭku mŭno va kwĩkala.

18. Kwa ūu, inyw'ĩ mŭyaamoaa mo, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wamoae. Na we ndwaakya yila we wekisyē, Indĩ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wekisyē, nĩkana We atonye kŭmanenge etkili ūtato kuma Kwake-Mwene---ūtato mŭseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَأَلَتْنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَأَضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُوقُوا وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا
فَلَا تُولُوهُمْ الْاَدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤْلِهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبرَةً إِلَّا مَتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَرِّفًا إِلَى قِتَالٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

لَمْ تَقُولُوا هُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَفَى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu *nñw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۱۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩŭkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmŭkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩnĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِیْهُمَا فَقَدْ جَاءَکُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهِمَا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّکُمْ وَاِنْ تُعَوِّدُوا نَعْدًا وَلَنْ تُفْنِیَ عَنْکُمْ فِئْکُمْ
شَیْئًا وَلَوْ کَثُرَتْ ۚ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِیْنَ ۝۲۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۲۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۲۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩlko.

اِنْ سَرَ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۲۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatumo mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۲۴

25. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'I kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'I mũkombanĩw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũĩvanĩsya.

وَاقْبُوا فَتنةَ الَّذِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَعَلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai ĩvinda yĩla inyw'I mwaf avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwaf na w'ia andũ maikese kũmũvulya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'I syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَفَكَ الْكُفَرُ النَّاسُ فَأُولَئِكَ وَآيِدُكُمْ بِضُرِّهِ وَزَرْقِكُمْ مِنَ الطَّيِّبِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'I nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'I nomwĩsĩ ũu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyũ nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَاكُمُ فَتنةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Inyw'I mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'I maũndũ me kĩvathũkan'y'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'I; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكْرِينِ ﴿٣١﴾

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَأِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَأُنْتَارَ لَقَلْنَاهُ مِثْلَ هَذَا إِن هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34.Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أُولِيَاءُهُ إِلَّا الْمُتَفَقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ Īsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũĩ na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَافَآتٍ وَتَصَدَّقَتْ قُلُوبُهُمْ وَتَوَلَّوْا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbĩ. 'Samai ĩndĩ ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; ĩndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
ĩndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwĩlĩanĩya ala athũku ūmwe
ũũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na ĩndĩ, kũmekya lĩanĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصْدُوعًا
سَبِيلَ اللَّهِ فَسَيُفْقَهُنَّهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŵa, maŵndū ala mavŵtie mo makaekewa; Indī masyoka *nthĩnĩ wamo*, nŵ'o Indī, ngelekany'o ya andū ala ma mbee nIminŵte kŵvŵta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ūkitai namo kŵvika vaikethwe na mŵthŵnany'o, na ndĩni yŵthwe yŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indī mo maeka, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŵsyafŵsya wa ŵndū mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْلَ الْأَوَّلَ إِنَّمَا يَعْمَلُونَ بِصِغِيرٍ ﴿٤٠﴾

41. Indī mo masyoka na ŵtina, Indī manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŵsŵvŵi wenyu. Nī Mŵsŵvŵi Mŵseo mŵno ata na Mŵtetheesya mŵseo mŵno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَكُمْ نِعَمَ الْمَوَلَى وَنِعَمَ النَّصِيرِ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŵva kŵla inyw'ŵ mŵkwosa ta mŵtavo wa *kaŵ*, kŵlungu kŵmwe katŵ wa itano kyaw'o nī kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa na andū make, na ndiwa, na ngya na mŵendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŵ nImŵmwŵfŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndū ala Ithŵŵ twatheeisye kwa mŵthŵkŵmi Waitŵ mŵthenya wa Kŵvathŵkany'a *kaŵ wa Vatili*---- mŵthenya ŵla nguthu sya ita ilŵ syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŵtonyi wa kŵŵka syŵndū syonthe.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجُجَعِينَ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŵla inyw'ŵ mwaŵ ŵtee wa *mwanda* ŵla mwathengeanŵe naw'o, namo maŵ ŵtee wa *mwanda*, ngalŵ ya kŵasa, naw'o mŵkwŵlŵ waŵ ŵtheo wenyu. Na ethwa inyw'ŵ nguthu ilŵ ila syŵkŵkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايِ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَأَخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwāsũanĩe ĩvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaĩcanile ĩũũũ wa ĩvinda nĩkana kwĩanĩsyẽ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ akatw'a ĩvinda ya kwĩanĩsya kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta ĩũũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩ W'ĩw'i-W'onthẽ Umanyi-W'onthẽ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضَىٰ اللَّهُ أَصْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبَيْعٍ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthẽ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩwamũtangĩle inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũĩ syenyu.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَاوِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَنَّهُمْ
كَثِيرًا لَّفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْوَالِ لَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٠﴾

45.Na yĩla ĩvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthẽ matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَا الْفَتْحُكُمْ قَلِيلًا وَ
يُقَلِّكُمُ فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَصْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneyi Ngai Mwene Vinya W'onthẽ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٢﴾

47.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na mũikakaanani mũndũ na ūla Ongĩ, mũikese kũleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na omĩĩsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omĩĩsyai.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَشَلُوا مَثَبًا
رَبِّكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٧﴾

48.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala mookie kuma mĩsyĩ kwoo kũkathĩla meko moo na kwĩyonany'a kwa andũ, namo masĩĩlaa andũ maikamĩvikĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkaa maũndũ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ﴿٥٨﴾

49.Na yĩla Satani wamatw'ĩkĩthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katĩ wa andũ ūkamũsinda inyw'ĩ ona ūmwe mũthenya ūũ, na Nyie nĩ mũsũvĩ wenyu.' Indĩ yĩla nguthu iĩĩ sya ita syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ, we nĩwasyokie ĩtina na itiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ūndũ ndonya kũmwĩka inyw'ĩ; vate nzika, Nyie nĩngwona kĩla inyw'ĩ mũtakyene. Vate nzika, Nyie nĩngũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَزَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

LUKU 7

50.Yĩla angangani na asu ala mena ūwau nthĩnĩ wa ngoo syoo maisye, 'Ndĩni yoo nĩmakengete andũ aa.' Na ūla ona wĩva wĩaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

51.Na takethwa nũtonya kwĩsa kwona, yĩla alaĩka mekwosa mathayũ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٦١﴾

matetĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ
Osĩllo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasĩlle nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsilĩla.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِۙ

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مَغْفِرًا لِّعَمٰلِ اٰصْحٰآءِ قَوْمِۙ
حَتّٰى يُعَذِّبُوْا مَا يٰۤاَنفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌۙ

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنٰ اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَۙ

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketĩkĩla.

اِنَّ سَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَۙ

57.Asu ala we weekTie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla ūvinda, namo maimūkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaūnī, Indī kwa kūmasembethya, mekŋei wia ala me ūtina woo, nīkana mo matonye kūtaŋka.

فَأَمَّا تَشَقَّقْنَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَتَزِدْ بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nūūkīa ūseleke wa andū, mekīsyē ūtianŋo woo ūtina kwa ūlūngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِائِنًا فَأَبْدِ إِلَيْهِمْ عَلَى
سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّتُ الْكَافِرِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasūanŋe kana nīmatūvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kūkaananīsyā kīlelelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٦٠

61.Na meyūmbanīsyēi mo ūndū mūtonya kwa kaū na mbalasi syovetwe mūvakanī, vala mūtonya kūteelemya mūmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mūmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mūtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mūkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mūkaīvwa kyusūŋte na inyw'ī mūikavīŋw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mūuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأِنْ جَنَّحُوا بِالسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīlelelo kya kūūkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanŋe kwoondū waku we. We

وَأَنْ يُرِيدَ أَنْ يَجِدَ عَلَيْكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آتَاكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأَلْمُومِينَ ٦٣

nĩ We Ūla ŪkŪnengete we vinya na
Ūtethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, Mŭĩ.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makŭatĩĩaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kũkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala
meyũmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyũ,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũvũthĩtye mũio wenyũ, nũndũ
We nĩwĩĩĩ kana ve wonzu nthĩĩĩ wenyũ.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyũ ala
meyũmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyũ, mo
makamasinda ngili ĩĩĩ kwa mwĩlao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩfasya.

68. Kũimwĩĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kũvika we mwene alike kaũĩĩ
nthĩĩĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa ĩtu kwoondũ wenyũ. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبَرُوا عَلَى مَا تَنْتَهِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا آلَ الْفَكْرِ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

إِنَّ خَفَافَ اللَّهِ عَلَى ثِقَالٍ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٧﴾

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرْيَدُونَ عَرْضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبْدِ الْأَجْرَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ
ũndũ ūkwatene na kĩla inyw'ĩ mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَدَابَ عَظِيمٍ ۝

70. Kwa ūu, yai kĩla mũtavĩte kaũnĩ ta
kĩtkĩllye na kĩseo, na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ
Mũno Vyũ, Usũltwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamũnenge
inyw'ĩ syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamũkeka inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ
Mũno Vyũ, Usũltwe nĩ tei.

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kũũsuka we, mo nĩmaminĩte kũmũsuka
Ngai Mwene Vinya W'ontho mbee. Kwa
ũu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ũtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho
nĩ Umanyi-W'ontho, Mŭĩ.

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَ مِنْهُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩlĩte na
makatia mĩsyl yoo na mokiĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo-----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiĩĩte na makalea kuma mĩsyĩ kwoo,
we ndwĩna ūtonyi Ƨŧŧŧ wa ūsũvĩ woo
ona vanini o kũvika maume mĩsyĩ kwoo.
Indĩ ethwa mo mekwĩtya ūtethyo Ƨŧŧŧ wa
ndĩni, Indĩ nĩ Ƨŧŧŧ waku kũmatethya, ateo
katĩ wenyu na andũ ala mwĩna
mwĩw'anũ namo inyw'ĩ-ene ve
ngwatanĩo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwona ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خَلَّى
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥٧

74.Na asu ala metetĩkĩlaa---mo nĩ
anyanya ma mũndũ na ūla ūngĩ. Ethwa
inyw'ĩ mũikwĩka ūndũ mwĩtyaĩwe,
kũkeethwa kĩmena Ƨŧŧŧ wa nthĩ na
kĩthokoo kĩnene.

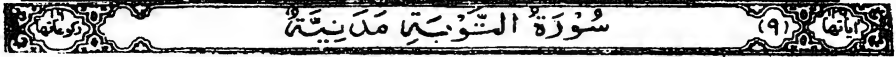
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ إِلَّا تَفْعَلُوا
لَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ٥٨

75.Na asu ala metfkiĩĩte na matiie mĩsyĩ
yoo na mokitĩte kwoondũ wa nzĩa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo--
ow'o'aa nĩ etĩkĩli ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaũya kya
ndaĩa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا نَصْرًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٩

76.Na asu ala metfkiĩĩte kuma Ƨvinda yu
na matiie mĩsyĩ yoo na mokitĩte
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nĩ amwe
menyu; na Ƨŧŧŧ wa ndũũ sya mũkautĩ,
mo me vakuvĩ mũno mũndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa Ƨvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe
nesa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا مَعَكُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٦٠

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na mwĩw'ano w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْخِطُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِينَ لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ مُجْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَيَّنَ فُتُوحٌ لَكُمْ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِينَ لِلَّهِ وَالْبَشِيرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَدَابِ إِلَهِهِ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kafi wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo ũla inyw'ĩ mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَهُهُمْ
عَاهِدُهُمْ إِلَى مَدِيْنَتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5.Na yīla myei īla ītheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mīvw'anano ovala mwamethīla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyūlūlūkei, na moveesyei mo kīla vandū ve wīvitho. Indī ethwa nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, indī ekanai na nzla yoo yī nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُوهُمْ وَاحْزَمُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

6.Na ethwa ūmwe wa athaithi ma mīvw'anano nīwakwītya we ūsūvīo, mūnenge ūsūvīo nīkana atonye kwīw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na indī ūimūtwaa vandū vake va mūuo. Kītumi nūndū mo nī andū matena ūmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ آتِلْهُ مَامَنَهِ ذَلِكَ بَأْهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ⑥

LUKU 2

7.Vatonyeka ata kwīthwa mwīw'ano wa athaithi ma mīvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwawake, ateo asu ala inyw'ī mweeklie wīw'ano namo nthīnī wa Mūsikiti Mūtheu? Kwa ūu, oūndū mo mekūendee kwīthwa me ma w'o kwenyu, īthīwai mwī ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alūngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِمْوْا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ بَحِيبُ
الْمُتَّقِينَ ⑦

8.Kūtonyeka ata ethwa yīla mo mamūsinda inyw'ī, maisūanīaa ndūū sya mūkauī ona yīva kana mwīw'ano īlūlū wenyu? Mo nīmatonya kūmwendeesya inyw'ī na makanyw'a moo, oyīla ngoo syoo niūlea, na aingī mūno moo nī mbaa-matū.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرْ عَلَيْكُمْ لَا يَرِيقُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُمَّ فَسِقُون ⑧

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِسْتَرَوْا بِاَيِّتِ اللّٰهِ نَسًا قَلِيْلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيْلِهِ
اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtiano kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīāa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْقُبُوْنَ فِيْ مُؤْمِنٍ اِلَّا وَلاَ ذِمَّةً وَّاولِيْكَ هُمُ
الْمُعْتَدُوْنَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo indī nī aneethe menyu katī wa mūkīkīto. Na lthyī nīūtavanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَاَنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوْا الزَّكٰوةَ وَآخٰوْا
فِي الدِّيْنِ وَنَفَضِلْ الْاَيِّتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei indī atongoi āa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndāfa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَإِنْ تَكُنُوْا اِيْمَانُهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوْا
فِيْ دِيْنِهِمْ فَقَاتِلُوْا اِنَّهُمْ اَلْفَسٰوْا اِيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

اَلَا تُقَاتِلُوْنَ قَوْمًا تَكُنُوْا اِيْمَانُهُمْ وَهَمُّوْا بِاِخْرَاجِ
الرَّسُوْلِ وَهُمْ بَدَعُوْكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ اَخْشَوْهُمْ فَاَلَلُوْا
اَحَى اَنْ تَخْشَوْهٖ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasilīla kwīsilīla mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlīyo ūlū woo, na kūkiakisya ilīko sya andū ala metfkīlīa;

قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيْكُمْ وَيُخْزِيْهُمْ دِيْنَهُمْ
عَلَيْهِمْ وَيَسْفِصُوْا صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ⑥

15.Na nĩkana We atonye kũveta ũthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭŭ.

وَيَذِھِبْ غَیْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰی مَنْ یَّشَآءُ
وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ ۝۱۵

16.Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mũkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ũtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ũmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa mũno ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ يَبْهَتُونَ
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخْذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
عَلٰی لَا الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَرِیْجَةٌ ۚ وَاللّٰهُ جَبَّارٌ عَلٰی نَعْلُونَ ۝۱۶

LUKU 3

17.Ti ũlũlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ũlũngalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩfanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ũlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَكِیَّةِ أَنْ یَعْبُرُوا بِمِجْدِ اللّٰهِ شَهِیدِیْنَ
عَلٰی أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ ۚ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِی النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝۱۷

18.Nĩw'o, we eweka nĩwe wafĩwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ũsyafĩsyaa Mboya, na ũĩvaa Saka, na ũtamũkĩlaa ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا یَعْبُرُ مَنِجِدٌ ۖ اللّٰهُ مِنْ أَمْنٍ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ یَحْشَ إِلَّا اللّٰهُ فَهَبْ
أُولَئِكَ أَنْ یَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِیْنَ ۝۱۸

19.Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvya Mũsikiti Mũtheu ũndũ ũmwe na mawĩa make ũla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ أَمَنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِی سَبِيلِ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ ūmwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩĩyoo kwoondũ* wa Ngai na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ
يَأْمُرُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ
فِيهَا لَعِينٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũĩkĩllo. Na ūla ona wĩwa ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّمْ
مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkauĩ syenyu, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyu ūla mũũkĩfa ndũkaũgame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ
كِسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, īndī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَاتِ اللَّهِ بِظَهْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٨﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla īndī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na īndī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُم مَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْهُ لَمَّ بِيَدَيْكُمْ
وَأَنْزَلَ مِنْ سَمَاءٍ مَاءً طَهُرَ بِهِ الْأَرْضَ الَّتِي كُنْتُمْ
فِيهَا فَاسِقِينَ ﴿٥٩﴾

26.Na īndī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūuū īūlū wa Mūtūmwa Wake na īūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīlī nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūuū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦١﴾

28.Inyw'ī ala mwītkīllaa! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūī.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَسَدٍ لَا يَقْرُبُوا
السَّجْدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٢﴾

29. Ukitali na ala katī wa Andū ma Ivuku ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana Mūthenya wa Mūminūkīlyo, kana makwata maŪndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake mavatanīte, kana kūatīla ndīni īla ya w'o, okūvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivīlye* na kwonany'a wīw'i woo.

LUKU 5

30. Na Ayuti maasya, 'Esala nī Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Aklisto maasya, 'Masia nī mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii nī ndeto sya makanyw'a moo. Mo meyTelekanasya na ūneeni wa asu ala maleile kwītkīla mbee wqo. Kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīthwe ūlū woo! Mo maalyūlangawa ata!

31. Mo mamosete asomi moo na alei moo kwīthwa efai moo vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na *ota ūu now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, īndī mo mayaalyīfwa ūu ateo kūmūthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We nī Mūtheu Mūno ūlū wa kīla mo mamwīlananasya We nakyo!

32. Mo mendaa kūvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a moo; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaketīkīlyo kīndū ateo We akeanīlasya kyeni Kyake, ona kau alei nīmatonya kūlea kūkyenda.

33. We nī We Ula wamūtūmie Mūtūmwa Wake ena ūtongoi na ndīni ya w'o, nīkana We atonye kūmīlīndīthya ūlū wa kīla ndīni *īngī*, ona ethwa avoyi ma mīvw'anano nīmatonya kūmīmena.

قَالُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ عَتِيَ يَعْتُوبُوا الْحَقَّ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ ضَعُفُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيْزُنَا اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْتُمُوهُ اللَّهُ أَلَىٰ يَوْمِكُمْ ﴿٦﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ رُفْعًا لَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٧﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

34. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Vate nzika, aingĩ ma athembi na elei nĩmaĩsaa ūthw'ii wa andũ na nzĩa sya ūvũngũ na kũmaalyũla andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala mombanasya na kũvitha thaavu na vetha na mailea kũsyumya kwa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-----matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo,

35. Mũthenya ūla kũkatw'Tkĩthw'a kũvyũ nthĩnĩ wa mwaki wa Ngiena, na mothyũ moo na mbau syoo na mĩlongo yoo Tkavĩv'w'a vo na kũkatavanw'a kwoo; aa nĩmo inyw'I mweeyĩe inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kĩla inyw'I mwaiiaa.

36. Kũtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwĩthĩtwe kwĩ myei Tkũmi na lĩl kwĩanana na mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma mũthenya ūla We woombie matu na nthĩ. Katĩ wa lĩno, lĩna nĩ mĩtheu. Ino nĩyo ndĩni lĩla yĩkalaa. Kwa ūu, mũikevĩtĩsyenĩ nthĩnĩ wayo. Na ūkitai na athaithi ma mĩv'w'anano onthe tondũ mo meũmũkita me onthe vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala alũngalu.

37. Vate nzika, kũtĩsya kwa Mwei Mũtheu nĩ wongeleku wa ūlei. Ala matetĩkĩlaa nĩmathyoekaw'a naw'o, mawĩtkĩlasya mwaka ūmwe na kũvatana mwaka ūngĩ, nĩkana mo matonye kwĩw'ana na ūtalo wa myei lĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmĩtw'Tkĩthĩtye mĩtheu, na nĩkana mo matonye kwĩtkĩlĩya syĩndũ lĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanĩte.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لِيَكُونُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ كُفَىٰ يَافِئَاتِهِمْ
وَاجْنُودُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ
فَقُودُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْبَشْرِيْنَ كَمَا بَقَا تِلْوَ تَكْفُرُ كَمَا فَتَافَ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُجَلِّونَهُ عَمَّا وَ يَحَرِّمُونَهُ عَمَّا لِيُطِئُوا عِدَّةَ مَا
حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَ لَهُمْ سُوْرٌ
بِجْ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'ŭkĩthĩtw'e kwoneka wĩ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ĩ ala mwĩŭkĩŭlaa! Mwĩna kyaũ inyw'ĩ yĩla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩthikaa mŭkakumanĩa na nthĩ? Inyw'ĩ mŭkeanĩwa nĩ thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa thayũ wa Itunĩ? Motandĩthyo ma thayũ ũũ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunĩ.

39. Ethwa inyw'ĩ mŭiũthi kũkita, We akamũsilĩla na ũsilĩlo wĩ woo, na akanyuva andũ angĩ vandũ venyu eka inyw'ĩ, na inyw'ĩ mŭikamwĩka naĩ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi mwĩanũ ĩũlũ wa syĩndũ syonthe.

40. Ethwa inyw'ĩ mŭiũmũtetheesya we, ĩndĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũtetheesye we ona yĩla alei mamũlũngilye we yĩla waĩ ũmwe wa ala elĩ yĩla maĩ ngunganĩ, yĩla we wamũtavisye mũnyanyae, Ndũkew'e kyeve, nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitũ. 'Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatheesye mŭuo Wake ĩũlũ wake, na nĩwamwĩkie we vinya na nguthu sya ita ila mũtaasyona, na nĩwamĩsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwĩŭkĩŭla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ĩla nĩyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũf.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُوا الْقُلُوبَ إِلَى الْأَرْضِ أَنْزَلْتُمُوهَا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyu na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendanisye nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّيَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthe navetange? tei. Wametĩkĩlĩlye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَا لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٣﴾

44. Asu ala metĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa mũminũkĩlĩyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٥٤﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlĩyo na ala ngoo syoo syusũtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا يَدْعُونَا ﴿٥٥﴾

46. Na takethwa mo mañ na kŕeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũmbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَوْدِينَ ﴿٤٦﴾

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَوْلَا أَوَّحُوا بِحُكْمِ رَبِّكُمُ لَآتَيْنَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَنَعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ũũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kŕeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbũĩkĩĩtye nyie *nĩiweĩĩna* na mũĩkambĩkĩle nthĩnĩ wa ĩtatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte ĩtatwanĩ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْبِضِي عَلَى أَعْيُنِي وَالْفِتْنَةُ سَاقُتُوا وَإِنْ جَهَنَّمَ لَظِئَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩlaa mo kyeve, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithĩ nĩtweesũvĩĩte vau mbeenĩ.' Namu masyokaa ĩtina matanĩte.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَسُوءُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُدْرِكُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَلَّ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

W'onthe ūtūw'ŵe ithyĩ. We nĩ Mūsūvĩ waitū.Na ĩndĩ etĩkĩli maĩwe nĩ kwia wĩkwatyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mūtwteteelye ithyĩ kĩndū ateo kĩmwe nthĩnĩ wa syĩndū ĩla nzeo; oyĩla kwa ngalĩ yenyu, ithyĩ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amūetee ūsilĩlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwĩsĩla mokonĩ maitū. Eteelai ĩndĩ, ithyĩ naitū ota ūu notwetele twĩ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إِيَّاهُ الْحُسَيْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِيَّاكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kōlea kwenda, iiketĩkĩlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwĩ andū mbaa-matū mūno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاسِقُونَ
كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kĩndū kĩmavatiĩte mo kwĩtĩkĩlĩlwa mĩvothi yoo ateo mo nĩmamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Na mayūkaa Mboyanĩ ateo kwa ūtulu na mayumasya mĩvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kūmasilĩla mo nasyo nthĩnĩ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanĩsyee namo me alei.

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nĩmevĩtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nĩ menyū, oyĩla mo ti menyū, ĩndĩ mo nĩ andū me w'ia.

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ وَمَا هُمْ بِمُتَّقِينَ
لَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nĩmoonie vandū va kwĩvitha, kana ngunga, ona kana ĩima ya kūlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mĩtūkĩ ĩtasiĩka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na katf wamo ve asu ala monaa we w'ina Ivtiyo I0I0 wa nthembo. Ethwa mo nImanengwe Imwe, nImeanfawa; Indf malea kUnengwe Imwe, sisyai! mo ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَنْخَبِطُونَ ﴿٥٨﴾

59.Takethwa mo nImeanfwe nI kIla Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0twIanfIe ithyI -----na M0t0mwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake I0I0 wait0; na M0t0mwa Wake ota 0u; ithyI nItwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' 0u wIthwa waf 0seo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ﴿٥٩﴾ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 8

60.Nthembo nI kwoond0 wa ngya t0 na ala mena vata, na ala maandfIwe k0th0k0manaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nI syakwIw'anfthw'a, na kwa kwinenge ngoombo 0thasyo, na kwa ala mena thiI, na kwoond0 wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa m0endi-wa-kyalo----- mwIao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, M0f.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْبُسْكِينِ وَالْمُعِيلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

61.Na katf woo ve asu ala mam0thatsya M0t0mwa na kwasya, 'We nIwIthukIIsyaa onthe.' Asya, 'KwIthukIIsya kwake kwa onthe nI k0seo kwenyu; we n0mwItfklIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na n0metfklIaa AfkIi, na nI tei kwa asu ala menyu metfklIaa. Na ala mam0thatsya M0t0mwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنُّ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62. Mo mevŋtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nŋkana mamwendeesye inyw'i; Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake nŋmo maŋŋtwe nŋ kwendeew'a mŋno nŋwe na Ngai, ethwa mo nŋ etŋkŋli.

يَقُولُونَ يَا لِلّٰهِ لَكُمْ لِرَبِّكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ
اَنْ يُرْضَوْهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

63. Mo nomaamanya kana ŋla ona wŋva ŋmŋkaananŋasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoondŋ wake, vala we ŋkekala? Usu nŋ ŋnyamao mŋnene.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّهُ مَن يُّخَادِرُ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَآَنَ
لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيْهَا ذٰلِكَ اَلْجَزَآءُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٣﴾

64. Angangani nŋmakŋaa Kŋlungu kŋikese kŋvuanw'a ŋŋŋ woo, kŋmamanyŋthya mo maŋndŋ ala me nthŋnŋ wa ngoo syoo. Asya, 'Vŋai ngŋŋ inyw'i! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakŋete kyeninŋ kŋla inyw'i mŋkŋaa.'

يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُوْنَ اَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِءُوْا اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحَدُّوْنَ ﴿٦٤﴾

65. Na we ŋkamakŋlya mo, kwa ŋla w'o vyŋ mo masya, 'Ithyŋ nŋtwathaŋkaa tŋ na kŋvŋa ngŋŋ.' Asya 'Nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake na Syama Syake ala inyw'i mwavŋlaa ngŋŋ?

وَلَيَنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ اِذَا لِلّٰهِ وَاٰتِيَتْهُ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٦٥﴾

66. 'Mŋikaete wŋkwatyo. Inyw'i vate nzika nŋmwaleile kwŋŋŋŋla ŋtina wa kwŋŋŋŋla kwenyu. Ethwa Ithyŋ nŋtŋmŋlekea nguthu ŋmwe kuma katŋ wenyu, Ithyŋ tŋkamŋŋŋŋla ŋla nguthu ŋngŋ, nŋndŋ mo methŋtwe me avŋtany'a.'

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ اَنْ تَخْفَ عَنْ
رَبِّكُمْ اِنَّكُمْ عَنْ ظُلْمَتِكُمْ مُّصِْٔمُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 9

67. Angangani aŋme na aka, onthe nŋmakwatanŋe mŋndŋ na ŋla ŋngŋ. Mo

اِنَّ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُتَفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ يُنٰدِيْهُمْ لِيُؤْمِنُوْا بِالْمَعْرُوْفِ وَيَقِصُّوْنَ اٰيٰتِنَا

meylaaa kwikwe ūthŭku na kŭvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthŭtwe. Mo nŭmamŭleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŭmaleete mo. Vate nzika, angangani nŭmo mbaa-matŭ.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŭme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthŭnŭ waw'o. W'o ūkameanŭa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanŭite mo. Na mo makeethwa na ūsifŭlo wŭkalaa,

69.Otondŭ ala maŭ mbee wenyu inyw'i. Mo maŭ na vinya mŭnene nthŭnŭ wa ūtonyi mbee wenyu na ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nŭmatanŭie ūthw'ii woo kwa ŭvinda ŭkuvŭ, kwa ūu, nŭmŭtanŭie kŭanda kyenyu tondŭ ala maŭ mbee wenyu matanŭie kŭanda kyoo. Na inyw'i nŭmwalikile ngewanŭ nthŭku tondŭ mo malikile ngewanŭ nthŭku. Mo nŭmo ala mawŭa moo makethwa mate na ūuno ŭŭŭŭ wa nthŭ ŭno na ŭtŭnŭ. Namo nomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maŭ mbee woo nowaamavikŭa mo—Andŭ-ma-Noa na Aati, na Athamŭti, na Andŭ-ma-Avalamu, na Atŭi-ma-Mitiani na mŭsyŭ ŭla yaanangiwe? Atŭmwa moo nŭmookie kwoo mena Syama nthu. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavŭtsya mo, Indŭ nŭmo mee vŭtsye mo ene.

71.Na etŭkŭli aŭme na aka, nŭ anyanya mŭndŭ na ūla ūngŭ. Mo nŭmeylaa kwikwe nesa, na kŭvatana ūthŭku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ النُّفُوسَ فِي هُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ النُّفُوسَ وَالنَّفَقَاتِ وَالْكَافِرَاتِ لَأَذِمَّ
خُلْدِيْنَ فِيْهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَكَانُوا
أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَسَعَوْا بِخُلُقِهِمْ فَأَسْتَمْتَحْتُمْ
بِخُلُقِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلُقِهِمْ
وَخُضُّهُمْ كَالَّذِينَ خَاصُوا أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ يَأْنِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَقَوْمِ إِبْرٰهِيْمَ وَأَحْبَبَ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧١﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

kölümya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'īa tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda īla īvīfīlaa tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na īthwa wī mwai kwoo. Utōo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, īndī mo matūmfie kīthyomo kya kūmana, na malea kwīfīkīla ītina wa kōkumbatīlya Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kōlea kōmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathuītye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kōkeethwa kwī kūseo kwoo; īndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī īno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَا مُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ④

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي
جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَزُفْرَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ⑥

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَبُوا إِلَّا أَنْ أَعْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعْلَمِ اللَّهُ
عَدَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دِينٍ وَلَا نَصِيرٍ ⑦

75. Na katĩ woo ve ala meekĩie ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76. Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethĩwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وُجُوْهُهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77. Kwa ūu, We nĩwamatuvie mo wangangani *ūla ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ūla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَنَسٰوْا كَاْتُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ūmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79. Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ūsĩĩlo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ يَخْرُ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80. We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsya ūekeo; ona ūkameĩsya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mütümwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andũ mbaa-matũ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kũtiwa ĩtina nĩ
matanie nũndũ wa kũtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kũleana na Mütümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kũkita na ũthw'ii woo na mathayũ moo
kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mũikathi naku
kwĩ ũvyũvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ũvyũvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kũmanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kũtheke vanini na kũĩa
mũno ta ĩtuvi ya maũndũ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaũtũnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ũthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mũikathi nakwa ona
vanini, ona mũikamũkita mũmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mũsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ũu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndũkamũvoyee ũmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kũũngama
ũtee wa mbũa yake kũvoya; nũndũ mo
nĩmaleile kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na
makw'ie me mbaa-matũ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayũ moo matonye kũtaanĩsya
na mo me alei.

فَرِحَ الْخَلْفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُواكَ
لَا تَخْرُوجْ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاعْقِدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَا تَأْوَا
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasilŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthi ūno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّا نَرِيكَ
اللَّهُ أَن تَعْلَمَ بِهِمْ يَهْدِي فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūkitai *nzŭtanŭ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmwā Wake,' asu ala menā syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ūthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ*.'

وَلَا أَنْزَلْتُ سُورَةَ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّنَ ﴿٨٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzilŭle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwā na asu ala metŭkŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ* wa *nzŭta* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makaŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'ontho nūseŭvitye Mfunda Ila Ivtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo kwoondũ woo; nthĩnĩ wayo nĩvo mo makekalaa. Usu nĩ ũtanu mũnene.

أَمَّا اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتِي تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يُخْلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syĩkwatyo kuma katĩ wa Aalavu ma weũnĩ, nĩmookie nĩkana manengwe Ūthei Ūsu. Na asu ala maneenie ŭvũngũ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake mekalile mũsyĩ. Usiĩflo mwai ũkamavalũkĩla asu ala amwe moo matetĩkĩlaa.

وَجَاءَ الْمُعَذِّبُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai Ivtĩyo Iũlũ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kĩndũ kya kumya, ethwa mo nĩ aĩkĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake. Vai nzĩla ya kũmatũla mũtĩ asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَحَّوْا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona Iũlũ wa asu ala mookie kwaku nĩkana ũmalĩsyie Iũlũ wa nyamũ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kũmũlĩsya inyw'ĩ; namo masyoka metho moo metĩkĩte methoi nĩ kyeve kya kwaĩwa nĩ kĩndũ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzĩla ya kũmatũla mũtĩ no kwa asu tũ ala meũkwĩtya we Ūthei, me athw'ii Mo nĩmeanĩawa nĩ kwĩthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩkĩte ũsiĩflo Iũlũ wa ngoo syoo nĩkana maikamanye.

إِنَّا السَّبِيلَ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūnenge inyw'I sylkwatyo mwasyoka vala maŋ. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyI tūimwītkīla inyw'I. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyI ū-w'o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaŋsya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'I mūkatūngwa ītina Kwake, Ula wīsf maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'I maūndū onthe ala inyw'I mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنَا نُوْمِنُ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهَ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْجِزُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī-----nī ītuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَجْلِقُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتَرْضَوْنَهُمْ عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا فِيهِمْ مِنْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٦﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَجْلِقُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٧﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanyā mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, MŪf.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī īvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga īmūkwate inyw'I. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū venyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ فِيهِمْ الدَّابَّةَ عَلَيْهِمْ دَابَّةٌ أَلِيَّةٌ وَسُوءٌ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weũnĩ ve ala
mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo
na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya
kũmathengeesya vala ve Ngai na
kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ,
vate nzika, kwoo nĩ nzĩla ya kũthengeea
vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ
Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَهَا قُرْبَةً لَهُمْ سَبَدٌ خَلَهُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
﴿٩٩﴾ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli
ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na
asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na
mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo
nĩmendeew'e nĩ We nesa na We
nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ
uungu wayo kwoondũ woo. Mo
makekalaa vo tene na tene. Usu nĩw'o
ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

101.Na katĩ wa Alaavu ma weũnĩ
kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ
angangani; na amwe ma andũ ma
Madina ota ũu. Mo maendee nthĩnĩ wa
wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ
nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩlĩla mo keli;
na Indĩ makanengeleanĩlw'e ũsilĩlo
mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ؕ وَمِن
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَقْلِبُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَبَدٌ لَّهُمْ مَّرَاتٍ ؕ ثُمَّ يَرُدُّونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩa mũseo na ũngĩ *Ula waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩi-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا
وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اَللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اَللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Osa nthembo kuma ũthw'iinĩ woo, nĩkana ũtonye kũmathesya na kũmathambya nayo. Na voya kwoondũ woo; ow'o, mboya yaku nĩ wambĩĩĩlyo wa mũuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ اِنَّ صَلٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاَللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩĩkĩlaa nthembo kuma kwa athũkũmi Make na Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-Andũ-Kaingĩ *na ũuu*, na Ausũtwe nĩ tei.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اَللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ
يَاْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَاَنَّ اَللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾

105. Na asya, 'Ikai ũndũ inyw'ĩ mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etĩkĩli. Na inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake ũla wĩsĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فِىْ سَبِيْلِ اَللّٰهِ عَمَلَكُمْ وَّرِسُوْلُهُ وَالْوَزُوْنُ
وَسَتُرَدُّوْنَ اِلٰى عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nũtonya kũtw'a kũmasĩĩla mo kana We nũtonya kũmelekela mo na ũuu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

وَاٰخَرُونَ مُّجْرَوْنَ لِاَمْرِ اَللّٰهِ اِمَّا يَعِظُكُمْ فَاُتُوْبَ
عَلَيْهِمْ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Na *katĩ wa angangani ve* asu ala makĩte mũsikiti nĩkana manange *Isilamu*

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذَ اَوْ مَسْجِدًا ضِرَآءًا وَكُفْرًا وَتَفَرِّقًا

na *kUtheesya* ūlei na *kUete* ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na *kUnengane* vandū va kwŋvitha kwa asu ala maminŋte *kUmOkwatŋsya* Ngai Mwene Vinya W'onthe kaū na Mūtūmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tūiendaa ūndū ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkūsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108.Ndūkaūngame *kUvoya* nthŋnŋ waw'o. Mūsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mūthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mūno mbee wa *kUŪngama* ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andū ala mendaa *kUthew'a*, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109.We Indŋ, ūla waiee wambŋŋŋlyo wake tūlū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mūseo kana nŋ we ūla waiee wambŋŋŋlyo wake tūlū wa ngūka ŋla yololoetw'e nŋ kŋw'ū ŋla yavalūkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala mekaa naŋ.

110.Mwako ūu woo, mo mokŋŋŋlye, ūkeethwa wŋ wambŋŋŋlyo wa *kUlea* kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, *kUvika* ngoo syoo itaanŋsye na *kUtilangwa* tūlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mūŋ.

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋthooete mathayū ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandū va Mūūnda wa Itunŋ

بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
مِنْ قَبْلُ وَلِيُخْلِقَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
أَنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ③

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِّلَّذِينَ أَتَيْنَا عَلَى الْقَوْمِ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَنْ يَنْطَبِّهُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ④

أَفَمَنْ أَتَيْنَا عَلَى الْقَوْمِ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَتَيْنَا عَلَى شِقَافٍ جُرُفٍ هَارٍ
فَأَنْهَارُهُ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ⑤

لَا يَزَالُ بُنْيَا لَهُمُ الْبُيُوتُ بَنَاءً رَيبَتْ فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑥

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُقَاتِلَ اللَّهُ فِي سَبِيلِ

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŭmoaa namo nŭmoaawa---- Ūtianŭ Ūla Ūtalea kwŭthwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŭnŭ wa Tola, na Ūvoo-Mŭseo, na Kulani. Na nŭŭ Ūla wakŭŭkŭŭka Ūtianŭnŭ Wake kŭvŭta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŭndŭ, nŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla mwatianŭe Nake; na Ūsu nŭw'o Ūkŭlyo mŭnene.

112. *Mo nŭ mo* ala mamŭalyŭkŭŭlaa *Ngai* na *wŭilo*, ala mamŭthaithaa *We*, ala mamŭtaŭaa *We* ala maendaa ŭŭŭŭ wa nthŭ *maimŭthŭkŭma We*, ala mamŭkumanŭaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŭ moo *Mboyanŭ*, ala meylaa kwŭkwe nesa na kŭvatana ŭthŭku, na ala masyaŭasya mŭvaka ŭla *yiŭwe* nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŭmanenge ŭvoo mŭseo asu ala metŭkŭŭlaa.

113. Ti ŭŭŭŭ wa Mwathani na asu ala metŭkŭŭlaa kŭmetŭsya athaithi ma mŭvw'anano ŭkeke *kwa Ngai*, ona ethwa nŭ ma ndŭŭ ya mŭkaufŭ, ŭtina wa kŭmanyŭka vyŭ ŭtheinŭ kana mo nŭ andŭ ma Ngienanŭ.

114. Na Avalamu kŭmwŭŭŭsya ŭthe ŭkeke no ŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla we watianŭe Nake ŭndŭ yŭla wawuanŭw'e kana we nŭ mŭmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŭweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŭ na ngoo mbololo, mŭmŭŭŭsya.

115. Na ti ŭŭŭŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭtuma andŭ mathyoeka ŭtina

وَيَقُولُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِمَبْعَثِ اللَّهِ إِلَيْنَا بَايِعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٥﴾

الشَّابِّونَ الْغِيدُونَ الْغَيْدُونَ السَّابِّونَ الزُّكُوفُ
الشَّجِدُونَ الْأُمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَلَشَرَّ الْأُمُورِينَ ﴿١١٦﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٧﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِابْنِهِ إِيْلَاعَن مَوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا آيَاتُهُ فَلَمَّا بَيَّنَّ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٨﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ لَكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٩﴾

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyū maŋndū ala mo maŋŋtwe nĩ kwĩsŋvĩana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋsyĩsĩ syĩndū syonthē nesa.

116.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūsumbĩ wa matu na nthĩ ne Wake. We nŋnenganae thayū na nŋetae kĩkw'ū. Na inyw'ĩ mŋi na mŋnyanya kana mŋtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika nŋmwalekele na tei Mŋtŋmwa Wake na Athami na Atetheesya ala mamŋatŋŋe we nthĩnĩ wa saa wa thĩna, ŋtina wa ngoo imwe sya nguthu yoo maĩ vakuvi kwelelŋka. We nĩwamelekele na tei ŋngĩ. Vate nzika, We nĩ Mŋuu kwoo, ūsŋŋtwe nĩ tei.

118.Na ala atatū ala matiiwe ŋtina, kŋvika nthĩ yooneka yĩ ntheke mŋno kwoo vamwe na ŋnene wayo w'onthe, na mathayū moo *ota ūu* mathekevwa kwoo, namo mamanya vyū kana vai wĩvitho vandū vangĩ ateo Kwake-Mwene. Indĩ We nĩwamelekele mo na tei nĩkana mo matonye kŋalyŋka kŋmwalekela We. Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula *usyokeaa-KaingĩE-na ūuu* na Ausŋŋtwe nĩ tei.

LUKU 15

119.Inyw'ĩ ala mwĩŋkĩlaa! Mŋkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŋthĩwai vamwe na ala ma w'o.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ نَجِي
وَيُيْتُّكُمْ مَالَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
تَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ⑤

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ⑥

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ⑦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ⑧

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontha kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَذَابٍ نِيلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَرٌّ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِحَابِهِمْ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũvĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلظَةً ۖ وَعَلِّمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْتَائِبِينَ ﴿٣٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْمْ زَادَنَاهُ

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwongelelee mūtkīto?'

هَذِهِ آيَاتُنَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا
وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٥﴾

Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mūtkīto woo namo nīmatanaa.

125. Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelaa īko yingangī ūlū wa īko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا
إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٦﴾

126. Mo nomonaa kana nīmekīlawa ītatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlilaa, ona maitonya kūtaīka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَقْرَةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

127. Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mūndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mūndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthē nūalyūlīte ngoo syoo nūndū mo nī andū ala matatonya kūmanyā.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهِ قُلُوبَهُمْ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٨﴾

128. Vate nzika, Mūtūmwa nīūkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maūndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmūlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nūndū wa kūmanyā mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mūuu, Usūlīte nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

129. Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīlīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٣٠﴾

سُورَةُ يُنُسٍ مَكِّيَّةٌ

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku yŵla yusŵtwe nŵ ūŵ.

الرَّحْمَنُ ۚ إِنَّكَ إِلَهُهُ الْكَلِيمُ ②

3. Nŵ ūndū wa ūseng'yo kwa andū ala Ithyl tūmatheesye ūvuany'o na mūndū kuma katŵ woo *akyasya*, 'Makaany'ei andū ma nthŵ na matav, ei ūvoo mūseo asu ala metŵkŵlaa kana ve wŵkalo wa w'o kwoondū woo wŵna Mwŵaŵi woo.' Alei maasya, 'Vate nzika, ūū nŵ mūoi wŵyonanŵtye.'

إِن كَانَ لِلنَّاسِ عِجَابٌ أَنَّنَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ رَجُلٍ أَن يَتْلُوَ مِن دُونِ آلِهَتِهِمْ ③

أَنذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ④

قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ⑤

4. Ow'o, Mwŵaŵi wenyu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ nthŵnŵ wa mavinda thanthatū, na ūndŵ We atŵnŵka We-Mwene Kŵvŵlanŵ-Kya-Usumbŵ; We akŵyŵaŵaa kŵla kŵndū. Vai mwŵw'anŵthya *katŵ Wake* ateo kwa ūla We ūmwŵŵkŵlŵtye. Usu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵaŵi wenyu, kwa ūu, mūthaithei We. ūndŵ inyw'ŵ nomūkataŵka?

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمُورَ ۚ

مِن سَفِيفٍ إِلَّا مِمَّنْ بَعْدَ إِذْنِهِ ۚ ذُكِّرُوا لِلْحِكْمِ ۚ

فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑥

5. Kwake nŵkw'o mūkasyoka inyw'onthe. Utianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ wa w'o. Vate nzika, We nŵwambŵlŵlasya ūmbi, na ūndŵ afūtūngŵlŵla ūngŵ, nŵkana atonye kūmaŵva asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko maseo, na ūlūngalu; na kwa asu ala maleaa kwŵŵkŵla, mo makeethwa na kyaūnyw'a kya kŵw'ū kŵtheūkŵte, na ūsilŵlo wŵ woo, nūndū mo nŵmaleile kwŵŵkŵla.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمُورَ ۚ

مِن سَفِيفٍ إِلَّا مِمَّنْ بَعْدَ إِذْنِهِ ۚ ذُكِّرُوا لِلْحِكْمِ ۚ

فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑥

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدُو

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ۚ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حِينِهِمْ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyenĩ kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyũ ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthẽ ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyĩ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthẽ ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlũ woo. Mbũsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthẽ!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩla syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمَدُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nŭmakalaatĩlaa andũ athũku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَخَّ لَهُمُ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَبُذِّرَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkīlyo wa īvinda yoo ya thayū yīthwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aŋgeme; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaita Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَأَزَادَ مَتَى الْإِنْسَانَ الضُّرَّ دَعَانَا لِجَنَّتِهِ أَوْ قَاعِدَا
أَوْ قَالِيْمَا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَدْعُنَا
إِلَى صُورِ قَعْتِهِ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syai mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwa nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَ نَهُمُ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītwanūtw'īkīthisye inyw'ī atīwa ūlū wa nthī ītina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka īno kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīaī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نُنَظَّرُ عَلَيْهِمْ أَيَّامُنَا يَنْتَظِرُ قَالَ الدَّيْنُ لَا يَرَوْنَهُ
يَقَادَرُنَا أَنْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَنْ أُبَدِّلَ مِنْ بَلَاغِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوَعَّى
إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ تَوَسَّلْ إِلَى اللَّهِ مَا تَلَوْتُمْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَزِدُّكُمْ بِهِ

namŭsomeie inyw'I, ona We ndethwa amŭmanyithŭye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nŭnkalŭte katŭ wenyu nthŭnŭ wa thayŭ wakwa w'onthe mbee wa ŭŭ. Indŭ inyw'I nomŭkamanya?'

18.Nŭŭ ŭla wanangaa ŭlŭngalu na kŭlonzo mbee wa ŭla ŭseŭvasya ŭvŭngŭ ŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana we ŭla ŭmŭtusaa Mŭsoa Yake ta ya ŭvŭngŭ? Vate nzika, avŭtany'a maikaŭla ona vanini.

19.Na mo nŭmathaithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭla kŭtamaunaa kana kŭmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nŭmo ew'anŭthya maitŭ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, Inyw'I mŭkamŭmanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭndŭ kŭla We ŭtakŭsŭ matunŭ na ŭlŭ wa nthŭ?' We nŭ Mŭtheu, E-ŭlŭ Mŭno kŭasa na ila mamwŭananasya *We nasyo*.

20.Na andŭ onthe ma nthŭ maŭ nguthu o ŭmwe, indŭ mo nŭmavathŭkanganie; na kethwa ti ndeto ŭla yatongoetye mbee kuma kwa Mwŭafi wenyu, ŭvoo woo wŭthwa weekŭtwe ŭsiŭlo kwŭlanana na maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa nthŭnŭ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kŭtheew'a Kyama kuma Kwa Mwŭafi wake nŭkŭ?' Asya, 'Maŭndŭ ala matonekaa nŭ na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ŭu, eteelai; Nyie nŭ vamwe nenyu katŭ wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَهْدِيكُمْ فِي السُّبُلِ وَلَا فِي الْأَرْضِ تُجْتَنَبُ وَيُطْعَمُ عَنَّا يَشِرُّونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيهَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٥﴾

túÚtw'íkíthasya ta mÚÚnda mÚfme ta útanáí vo íoo. Uu nŵw'o Ithyí tÚvuanasya Syama kwa andÚ ala masÚanŵaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanŵaa wíkalo wa mÚuo, na amÚtongoeasya nzŵanŵ íla ya w'o ÚlaWe wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ŵuvi íseo vyÚ na tÚlÚ wa Úu, *maÚathimo* maingŵ. Na kŵvindu kana ntheko iikamavw'íká mothyÚ moo. Aa nŵmo ekalŵi-ma-Itunŵ; vo nŵvo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathÚku, Úsilŵlo wa ÚthÚku Úkeethwa wŵanene naw'o, na ntheko ikamavw'íká mo. Makeethwa matena mÚndÚ wa kÚmasÚvŵa vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyÚ moo tamavw'íkŵtwe nŵ isio sya ÚtukÚ. Aa nŵmo ekali-ma-Mwakinŵ, vo nŵvo mo makekalaa.

29.IsÚvŵei mÚthenya Úla Ithyí tÚkamombany'a mo onthe vamwe, na Índŵ Ithyí tÚkamataavya asu ala masyŵananasya ngai ingŵ na Ngai, 'Ikalai ovala mÚf---inyw'ŵ na ngai atindany'a menyú.' Índŵ Ithyí tÚkamataanany'a mo; na asu ala mamasÚanŵaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyí ala inyw'ŵ mwathaithea.'

30.'Kwa Úu Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ NgÚsŵ mbŵanŵu katŵ wenyú naitÚ. Ithyí tÚyaamanya Úthaiti wenyú ona vanini.'

أَمَرْنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَكُنْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ
قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَنَةٍ أَوْ بَعْضِهَا ۚ
تَرَاهُمْ فِيهَا مَذْمُومِينَ مِمَّا كَانُوا
فَعَلُوا ۚ وَجُوهُهُمْ قُطَعًا مِنَ الْإِلِّ مُظْلِمًا ۚ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جُنُودًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَرَلَيْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٤﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَوِيلِينَ ﴿٥٥﴾

31. Kila thayu Okamanya kila waafile ni kutongosya mbee. Namo makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwilaŵi woo wa w'o, na maundu onthe ala mo meeseuvise makamaŵa.

LUKU 4

32. Asya, 'Nuu ūla ūmūnengae inyw' i ūtethyo kuma ūlū na nthi? Kana nuu ūla wīna ūtonyi ūlū wa matū na metho? Na nuu ūla umasya ūla mūkw'ū kuma kwa ūla wī thayu? Na nuu ūla ūmasumbika maundu onthe?' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī asyai, 'Inyw' i nomūkauma mīendeleni yenyu mīhoku?'

33. Usu ni We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwilaŵi wenyu wa w'o, kwa ūu ni kyaū kītiele ītina waw'o ateo īvityo yīyonanītye? Inyw' i indī, mwīalyūlwa ata kuma nthīnī wa w'o?

34. Uu niw'o ndeto ya Mwilaŵi waku yīkīthītw'e ya w'o kwa asu ala matūlaa mīao, nīkana maiketkīle.

35. Asya, 'Ve ūmwe katī wa atindany'a menyu ūla wambīlīlasya ūmbi, na indī akīūtūngīlīlā?' Asya, 'No Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla wambīlīlasya ūmbi na indī akīūtūngīlīlā. Inyw' i mwaī mūtonya ata indī kūthyoe kw'a?'

36. Asya, 'Ve īmwe katī wa ngai --- mūtindany'a wenyu ītongoasya nthīnī wa w'o? Asya, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtongoasya nthīnī wa w'o. Indī We ūla ūtongoasya nthīnī waw'o nī We wailwe nī kūatīlwa kana nī we ūla

هَٰذَا لَكَ بَلَاؤُ كُلِّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَهُمُ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَأَكُنَّا يَفْتَرُونَ ﴿٣١﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّعْيَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْأُمُورَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۚ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٣﴾

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ اللَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?

37. Na aingĩ moo maatiĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭĩtonya kwĩkala vandũ va ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩĩasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩfao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩfai wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseũvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩfilyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtkĩĩlaa, na Mwĩfai wenyu nŭmešĩ nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meũweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũw'a ĩũũ wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ تُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّمَا جَعَلْنَاهُ
كَذَلِكَ لِكُذِّبِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
۝ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَأَنْ كَذَّبَكَ بُوكَ فُلٌ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرَبِّي وَمَا أَعْمَلُونَ ۝

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِمُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlālinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصِرُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthe ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَّقِيَنَّكَ فَاذْكُرُوا
مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

49. Namo maasya, 'Utianīo ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ حَتَّىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٠﴾

Utandĩthyo ateo ūndū Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kīla andū *matetīkīlaa* ve īvinda yītw'ītwe. Na īvinda yoo yavika, maitonya kōtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilīlo Wake ūkoka īlūlū wenyu ūtukū kana mūthenya, mūvītany'a akatonya kōkīa ata ona ethwa nī kwa mītūkī?

قُلْ ارْمِئْتُمْ إِنِ اشْكُرْ عَذَابِي بَيِّنًا أَوْ هَرَاءَ مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. 'Yīla īndī, ūkamūvalūkīla nīw'o mūkawītīkīla? KyaŪ! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ī nīmwendaa kūvika kwaw'o kwīkalaate?

أَتُمِرُّ إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحْمِيهِ الْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na īndī nīvo ala mee'ie naī makatavw'a, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wīkalaa. Inyw'ī mūiūtuvw'a ateo kwa ūndū inyw'ī mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54. Namo meūkūlya we, 'Uu nīw'o? Asya, 'Iī, nīvīta na Mwīlāfi wakwa! Vate nzika, ūū nīw'o vyū; na inyw'ī mūitonya kūsiīā.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِيَ إِنَّهُ أَحَقُّ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

55. Na ona kīla thayū wīkaa naī ūkethwa na syonthe īla syī īlūlū wa nthī, nokūsyumya syonthe kwīyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wīlilo woo mawona ūsilīlo. Na ūtw'īto ūkaumw'a katī woo kwa ūlūngalu, namo maikavītīw'a.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَا فِتْنَةٌ
بِهِمْ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفِيهِمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Asi! Vate nzika, kīla kyonthe ona kīva kī matunī na īlūlū wa nthī, nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nīw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ يَشَاءُ
اللَّهُ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ūnenganae thayŭ na
akaete kĩkw'ŭ, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mŭkatũngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andũ! Ow'o ūtao
nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩfĩ
wenyu na mũito kwa kĩla ūwau ona wĩva
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, Ūŭ w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Ūu nĩw'o ūseo
mbee kũvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبْدُ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mũsũanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amũtheesye
inyw'ĩ kyaũya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na kĩmwe kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseũvya ūvũngũ ūlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseũvasya ūvũngũ ūlũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata ūlũ wa Mũthenya wa Ūthayũũkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausũĩtwe nĩ ūlau kwa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitũngaa
mũvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِسْمَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mũi Ondũ mŭkwĩka, na
mũisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩalĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ũũũ wa nthĩ kana matunĩ----ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مَنْ عَمِلَ إِلَّا نَحْنُ عَلَيْنَا شُهُودٌ إِذْ تُفِيضُونَ
فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ③

63.Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve-----

إِنَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْنَا وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ④

64.Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ⑤

65.Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ
إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑥

66.Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ⑦

67.Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

إِنَّا إِنَّا لِلَّهِ مِنَ السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءُ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ⑧

68.We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukũĩsyaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْآيَاتِ لَتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْجِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْسُونَ ⑨

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ MŪtheul.' We nĩwĩyanĩtye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ũŪũ wa nthĩ. Inyw'ĩ mŪi na Utonyi ũŪũ wa ũndũ ũũ. Inyw'ĩ mwĩneena ũŪũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla mŪtesĩ?

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾

70. Asya, 'Asu ala maseŭvasya ŐvŪngŪ ũŪũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُوْنَ ﴿٧٠﴾

71. Mo makeethwa na ũtandĩthyo wa kavinda ũŪũ wa nthĩ ũno. Indĩ ũalŵko woo nĩ Kwitũ. Indĩ Ithyĩ tũkamasamĩthya ũsilĩlo wĩ woo; nũndũ mo mayaĩ metĩkĩla.

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ لَذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧١﴾

LUKU 8

72. Na masomee mo ũvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kũmũlilikany'a inyw'ĩ wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkũũmũthatya inyw'ĩ---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- Indĩ tũngĩanĩai masũanĩlo menyu onthe, inyw'ĩ na "atindany'a" menyu; na maũndũ ala inyw'ĩ mũkwĩka maikavithĩke kwenyu; Indĩ seŭvyai mawalany'o menyu ũŪũ wakwa na mũikanenge nyie ũvinda.

وَ اٰتٰل عَلَيْهِمْ نَبَا نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يَقٰمِرِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِيْ وَ تَذٰكِرِيْ بِآيٰتِ اللّٰهِ فَخَلَّ اللّٰهُ تَوَكَّلْتُ فَاجْبِعُوْا اَمْرَكُمْ وَ شُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ غٰثَةً ثُمَّ اقْضَوْا اِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

73. Indĩ inyw'ĩ mwasyoka ũtina, lilikanai, Nyie ndimwĩtĩtye inyw'ĩ ũtuvi ona yĩva. ũtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

وَ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ اٰجَرٍ اِنْ اٰجَرِيْ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَ اٰمُرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٣﴾

nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīle we na asu ala māī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīīe. Namō māī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu īūlū wa w'o yīla ūmūvikīīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīte, na nīkana inyw'eīlī mwīthwe na ūnene wa nthī *īno*? Indī ithyī tūīūmwītīkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَكَ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ⑧

قَالُوا أَجِئْنَا بِتِلْكَ آيَاتِنَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكِبَرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عُنْ لَكُمُ
بِئُؤْمِينِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mōkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْفُؤُونَ ﴿٨١﴾

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
tū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُونَ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

وَيُحْيِي اللَّهُ الْبَحَى بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī wa
nthī ūu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّتُهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرِينَ ﴿٨٤﴾

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwīlīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. Na mo maisye, 'Ithyī tw'īlīte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyī ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

87. Na tumye ithyī na tei Waku kuma
andūnī matetkīlāa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٧﴾

88.Na ithyĩ nĩwaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا
بِصَّرِيٍّ يُبَوَّءَا لِجَعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai ĩlũlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٥٩﴾

90.We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩla ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isĩraeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelfi nũkũatĩĩwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩa mũuo. Ithyĩ twĩendeew'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũĩ onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlĩaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya andũ aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlilye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthūku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kūthitw'a yamūkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْفَرَقُ قَالَ
أَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matū mbeeni na mwai katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

الَّذِينَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ٩٢

93. Kwa ūu mūthenya ūū Ithyī nītūkūtangīla mwī waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andū maisūvīaa Syama Siitū.

فَالْيَوْمَ نُنَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَكُنْ لَكَ خَلْقًا أَيْهَ
وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtūo mūseo vyū, na nītwamanengie mo syīndū nzeo, namo mayaavathūkangana kūvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīai waku akatw'a katī woo Mūthenyanī wa Uthayūūkyo tūlū wa maūndū ala mo mavathūkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدَیْ وَرَرَقْنَهُمْ
مِنَ الْقَبْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tūlū wa maūndū ala Ithyī tūūtheesye we, makūlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nūkūvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndūkethwe katī wa asu ala mena nzika.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ
يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُتَارِكِينَ ٩٥
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndūkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndūkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŭlo
ŭminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a ŭlŭlŭ woo,
maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŭwa nŭ Kyama ona kŭva,
no mŭvaka mone ūsilŭlo wŭ woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ خَرُّوا بِالْعَذَابِ الْآلِيمِ ﴿٩٨﴾

99. Nŭkŭ vayai andŭ angŭ, ateo andŭ ma
Yona, ala maafŭlŭte nŭ kwŭtkŭla nŭkana
wŭtkŭlŭ woo ūmaune? Yŭla mo
meetŭkŭlŭle, Ithyŭ nŭtwamavetangŭ ūsilŭlo
wŭ nthoni kuma kwoo ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno, na
nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ŭvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ اللَّهِ حُزْنَ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَجَّيْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŭlŭi waku nŭweekŭne
kwenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ŭlŭlŭ wa nthŭ methwa meetŭkŭlŭle
me vamwe. Indŭ we, ŭkamaingŭtsya andŭ
kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّ جَمِيعًا
فَأَنَّتْ تَكْرِهَ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ŭtheea ŭlŭlŭ wa asu ala
matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلْجَنِّ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kŭ kwŭkŭka
matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ.' Indŭ Syama na
Akaanany'a ŭimauna andŭ ala
metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُنْفِ
الْآيَاتِ وَالتَّذْذِيرِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŭ kyaŭ indŭ mo mekwatŭte ateo
ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilŭlo ŭla
wamakwatŭe asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŭ, na Nyie nŭ vamwe
nenyu katŭ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩĩa Atũmwa
Maitũ na asu ala metĩkĩĩaa. Uu *nĩw'o*
kwĩkĩkaa mavinda onthe; nĩkũtwaĩĩte
Ithyĩ kũmatangĩĩa etĩkĩĩli.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ١٠٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ĩ andũ! Ethwa inyw'ĩ
mũĩna nzika na ndĩni yakwa, Indĩ *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ĩ
mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indĩ Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
Ūtumaa inyw'ĩ mũkw'a, na Nyie
nĩnĩyĩĩawe kwĩthwa katĩ wa etĩkĩĩli.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٠٥

106.'Na ota Ūu, Nyie *nĩnĩyĩĩawe kwasya*:
Elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni ta
ũmwe ūla wĩnenganĩte kwa Ngai kĩla
ĩvinda, na we ndũkethwe katĩ wa asu ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ١٠٦

107.'Na ndũkekaĩle *kĩndũ ona kĩĩa* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla
kĩtatonya kũkũuna we kana kĩkawkĩka
naĩ. Na we weeka Ūu, vate nzika,
ũkeethwa Indĩ katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَمَ أَنْتَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٠٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwaũkiita we na ūthũku, vai
ũtonya kũvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kũsiĩla
ĩnee Yake. We atumaa yo yĩmũvikĩla ūla
ona wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make. Na We nĩ We Mũekanĩ-Ūla-
Mũnene Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَأَنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِحُجْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ١٠٨

109.Asya, 'Inyw'ĩ andũ, yu w'o nũminĩte
kũmũvikĩla inyw'ĩ kuma kwa Mwĩai
wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ
اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ١٠٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi ŪŪlŪ wenyu.

110. Na atīīa kīīla kīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْلُكَ اللَّهُ بِهِ

خَيْرُ الْحَكِيمِينَ ﴿١١٠﴾

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ

HUUD

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yĩ nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo ũlũmĩllw'e na ũkeanfw'a na ũndĩ ũkavuanw'a kwa ũkuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ ثُمَّ نَحَوْنَهُمْ عَنْهَا قُلْ إِنَّهُمْ كُفِرُوا مِنْ لَدُنْهُمْ ۚ وَهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ②

3. Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle nĩ kũthaitha ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنَّنِي لَكَرِيمٌ ۚ ③

4. Na kana inyw'ĩ mũmanthe ũekeo wa Mwĩai wenyu, na ũndĩ mũimwelekela We. We akaumya kyaũya kĩseo kwenyu kũvika ũvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Na We akamũenge mumo Wake kĩla ũmwe wĩna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũkũalyũka, vate nzika ũndĩ, Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilũlo wa ũla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْكُمْ ۚ وَاتَّعِنَا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَذُنُوبُ كُلِّ ذِي فَضْلٍ فَضْلُهُ ۚ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ④

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o ũalũko wenyu; na We ena ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nĩkana matonye kwĩvitha mo ene vala ũĩ. Iĩ ona yĩla meevw'ĩka na ngũa syoo ene, We nũmesĩ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

إِلَّا أَنَّهُمْ يُشَكِّكُونَ صُدُورُهُمْ لِيَسْتَغْفِرُوا مِنْهُ ۚ إِلَّا جِنَّةٌ يَسْتَنْشُونَ بُيَا لَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبَيِّرُونَ ۚ وَمَا يُغْنِي عَنْهُمْ آتَاؤُهُ عَلَيْهِمْ يَدَايِ الضُّرُورِ ⑥

We nūmesī nesa maŭndū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyūmbe kīendaa ūlū wa nthī,
Indī nī ūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kŭkīnenge ūtethyo. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kŭtīnīka. Maŭndū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑦

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthŭmŭite ūlū wa
kīw'ū, nīkana We atonye kŭmŭtata
inyw'ī kafi wenyu ūla wīna mwīkalīle
mūseo mūno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mŭkathayŭŭkw'a
ītina wa kīkw'ū, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū Indī nī ūvŭngŭ
mŭthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَقْبُوءُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُؤْتَمِرٌ ⑧

9. Na Ithyī tŭkatīsyā ūsīllo kŭvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaŭ?' Yu vate nzika,
mŭthenya ūla ūkavika kwoo,
ndŭkaveteka kuma kwoo, na maŭndū ala
mo mamavŭlaa ngŭī makamathyŭlŭlŭka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَا تَبِيعَهُمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑨

LUKU 2

10. Na Ithyī tŭkamŭsamīthya mŭndū tei
kuma Kwitū, na Indī tŭkīŭvetanga kuma
kwake, nīw'o we nŭyītŭkaa na
ndatŭngaa mŭvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكُونُ كَفُورًا ⑩

11. Na ethwa ītina wa thīna kŭmŭkiita we
Ithyī tŭmŭsamīthasya mumo, na vate
nzika asya, 'Mothŭku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīa;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَهْزِئٍ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ الشَّيْءُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورًا ⑪

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawia maseo. Asu nimo ala makethwa na uekeo na ituvi inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑩

13. Mo matalihasya kana we okaeka kilungu kime katl wa ila we uvuanfw'e; na ngoo yaku yilithinika muno nundu wa uvoo usu nundu mo maasya, 'Aleile kothew'a kinandu niki kana molaika akoka nake?' Ow'o we wif Mookaanany'a tu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Musuvli tulu wa syindu syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑪

14. Mo maasya, 'We nuyisevitye?' Asya, 'Etei indl, ilungu ikumi iilyi ta kfi, nzevye, na mwikailei Ola moutonya otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'i mwi ma w'o.

لَمْ يَقُولُوا افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑫

15. Na indl malea komwifika inyw'i, indl manyai kana yo ylvuanfw'e yusvne umanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indl inyw'i nimukwinnengane Kwake?

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَوْا إِنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑬

16. Ula ona wiva uvendaa thayu uu na motanu maw'o, lthyi tokamafva nesa kwlanana na mawia moo nthini wa athayu uu namo maikavifw'a nthini waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ ⑭

17. Asu nimo matakethwa na kindu ituni ateo Ola Mwaki, na maundu ala mo meekie nthini wa thayu uu, makatw'ika vathei, na maundu ala mo meekaa makatw'ika ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑮

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla w'o* ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtōo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّن كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmanyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Nītheu ila imōatīle we. undū ūkonīī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōnecna īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīī moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meōwetwa.

19. Na nūŭ ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngŭ? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīali woo.' Na ngūsf ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا عَدًّا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ta asu maitonya kūsiīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usiīlo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamaīa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīalī woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَخَبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ngewa ya nguthu ilī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْنَمِ وَالْأَصْنَمِ وَالْبَصِيرِ وَبِئْسَ مَثَلُ السَّاعِثِينَ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, ĩndĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe ĩndĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ kafĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنْ بَادُوا زَائِيًّا وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَاقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَتَّبِعَنِي مِنْ رَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِهِ فَعَبَّيْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنْزِلُ مَكُودَهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. ĩndĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلِكِنِّي أَرْسَلْتُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلا تَذَكَّرُونَ ۝

ngamalungya mo? Inyw'I Indī
nomŭsŭanfaa?

32.'Na Nyie ndiŭmwla inyw'I, 'Nyie
nīna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesī maŭndŭ
ala matonekaa, ona Nyie ndiŭneena ūlŭ
wa maŭndŭ ala metho menyu
mavŭthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane ūseo ona wīva
ūlŭ woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa
vyŭ maŭndŭ ala me ilīkonī syoo---- vate
nzika, Nyie Indī nīthwa katī wa ala mate
alŭngalu.'

33.Mo maisye, 'We Noa, we
nŭkaananīte naitŭ mŭno kwa ūvinda ūasa
na nŭkaananīte naitŭ kwa mavinda
maingī; yu tŭetee maŭndŭ ala we
ŭtŭetelemangasya namo, ethwa we wī
katī wa asu ala maneena w'o.'

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamŭetee inyw'I enda,
na inyw'I mŭitonya kŭsiūa kieleelo kya
Ngai.

35.'Na ūtao wakwa ndŭkamŭuna inyw'I,
ona Nyie nenda kŭmŭtaa inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭelele kŭmwananga inyw'I. We nī
Mwīali wenyu na Kwake nīkw'o inyw'I
mŭkatŭngwa.'

36.Mo maasya, 'We nŭyīseŭvītye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, naī
yakwa yīthwe ūlŭ wakwa na Nyie nī
mŭtheu kuma kwa naī ila inyw'I
mwīkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّعَرَىٰ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا مِنَ اللَّهِ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا يَنْتَهِزُ قَدْ جَدَلْنَاكَ كَثْرَتِ جِدْلِنَا فَأَيُّتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَلَا بَأْسَ
بِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَجْرُمُونَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37.Na nŋkwavuanw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ōu we ndŋkew'e kyeve tŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ōuvany'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie tŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَأَصْنَعُ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَلَا تَخَافِ زَيْفَ الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ōŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعُ الْفُلَ تَحْتِ أَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَمَلَأْنَاهُ مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْحَرُونَا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُكُمْ كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋla, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسُوفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋlao Witŋ wookie, na mbuluti sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa tŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْمَلُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũũngama kwayo. Kwa ūla w'ŋ, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩĩsa kĩĩma kĩnzĩĩle kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo elĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooaiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melyn kĩw'ũ kyaku, na we iĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe iĩlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'ŋ mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'ŋ, na We Nue wa W'ŋ vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ اِرْكَبْ مَعَنَا
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِيْ اِلَىٰ جَبَلٍ يَنْصُبْنِيْ مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اِيَوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلِيْ مَاءَكَ وَاسِيَا اَقْلَبِيْ
وَاغِيْضِ الْمَاءَ وَفِيْهِ الْاَمْرُ وَاسْتَوْنِ عَلَى الْخُبْرِ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ مِنْ اَهْلِيْ
وَ اِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ۝

قَالَ يُنُوْحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَلِيٌّ غِيْرُ
صٰلِحٍ ۝ فَلَا تَسْئَلْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ اِنَّ
اَعْظٰكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'fuvoya We ūnzil'e k'ūkūlya We ma'undū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'undekeke Nyie na kw'ithwa na tei fūlū wakwa, Nyie ngeethwa katī wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ⑤

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea Indī na m'ūuo kuma Kwitū na ma'ūathimo fūlū waku na fūlū wa mbaī sya andū alamakasyawa nī ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū angī ala Ithyī t'okamanenge kya'ūya kwa f'vinda, na Indī ūsil'f'lo wī woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يُونُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُصِيبُهُمْ مِّنْ بَيْنِهِمْ
فَتَاعِدْ أَبَ الْيَمِّ ⑥

50. Uū nī katī wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithyī t'ūkūvuanīsyā we. We ndwamesī mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūmīl'sya; n'undū m'ūminūkīlyo nī wa ak'fī-ma-Ngai.

يَلَكُ مِنَ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑦

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithyī n'f'wam'ū'Umie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'ī andū makwa, m'ūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ī m'ūi na Ngai ūtee Wake. Inyw'ī mwī ase'vya ma mov'ūngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑧

52. 'Inyw'ī andū makwa, Nyie ndi'ūmwītya Ituvi ūndūnī ūū. Ituvi yakwa yīi vakuvī ateo kuma Kwake We Ula wamb'ūmbie Nyie. Inyw'ī Indī nom'ūmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑨

53. 'Na inyw'ī andū makwa, Ityai ūekeo wa Mw'fai wenyu, na Indī mwelekelei We, We akaete mathweo fūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ رَبُّكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ بِرِيسَالِ
السَّمَاءِ عَلَيْكُمْ فِئْرَارًا وَبِزَكَاةٍ مِّنْهُ إِلَىٰ تَوَكُّفِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ⑩

metfĩkte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũtee ũkũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩtkĩla we.

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngũsĩ, nenyu ota ũu ithĩwai na ũkũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩananasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyeyi nzaama nyie *inyw'ĩ inyw'ontha* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge ĩvinda.

57. 'Ow'o, Nyie nĩlthe wĩkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩũũũ wa nthĩ* ateo We nũkĩkwete ũthĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

58. 'Ethwa ĩndĩ, *inyw'ĩ nĩmũkũalyũka*, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsyia *inyw'ĩ kĩla* Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ venyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsyia *ĩũũũ wa syĩndũ syonthe*.'

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meetfĩkĩlile vamwe nake, kwa tei Witũ wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِثَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تُشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَبِكَيْدٍ ذِي حِيصَةٍ لَّا تَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِن رَّبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma
oŵilŵlonĩ mwai.

60. Na aa maĩ Aati. Mo nĩmaleile Syama
sya Mwĩafi woo na malea kũmew'a
Atũmwa Make na maatiĩa ũneeni wa
nthũ ya ũla w'o ĩla ng'endu.

61. Na kĩumo kyaekwa kĩmaatĩŵe kũũ
nthĩ ĩno, na Mũthenya wa Uthayũũkyo.
Sisyai mbaĩ ya Aati nĩyekalile ĩte
kũtũnga mũvea kwa mwĩafi woo.
Sisyai, Aati nĩ aumanĩŵe, andũ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaĩ ya Athamuti Ithyl
nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa,
mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ĩ mũĩ Ngai ateo We. We
nĩwamũkĩlilye inyw'ĩ kuma ĩlũlũ wa nthĩ,
na amũtũsya inyw'ĩ nthĩnĩ wayo. Kwa
ũu, ĩtyai ũekeo Wake, na ĩndĩ
mwelekelei

We na *ngoo-syonthe*. Nĩw'o Mwĩafi
wakwa e vakuvĩ, na *nũũngĩaa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wĩ ũmwe
katĩ wa andũ maitũ ala tũneekwetye.
We wĩtũvata ithyl kũthaita kĩla maatĩŵe
maitũ mathaitaa? Vate nzika, ithyl
twĩna nzika itathela ĩlũlũ wa maũndũ ala
we ũtũwĩŵa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ĩ andũ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nĩũngeme ĩlũlũ
wa ũkũsĩ mũseo kuma kwa Mwĩafi
wakwa, na We nũnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nũũ ĩndĩ, ũla

وَذَلِكَ عَادٌ جَعَلُوا بآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِسْمَةِ ۖ
إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۖ أَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمٌ هُودٌ ٥

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضِحَّا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ٥

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنهَنَّا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ فِينَا
تَذَعُونَا إِلَيْهِ مُرِينِي ٥

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِمْ مِنْ رَبِّي
وَأَتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةً مِّنْ يَتَصَوَّرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ٥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie n'ingŭlea kŭmw'w'a We? Kwa ūu inyw'ŭ mŭkeethwa mŭimbongeleela wanang'ko wakwa.

65.'Na inyw'ŭ andŭ makwa, ūno n' ngam'le-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ūu m'lekei ūye ūŭŭ wa nth'ŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikam'kiite na ūthŭku ūsil'lo wa vakuv'ŭ ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ŭ.

66.Ind'ŭ mo n'mam'ŭtilangile maŭŭ; na Ind'ŭ we n'wamatavisye, 'Itan'ŭthei nth'ŭŭ wa nyŭmba syenyu kwa matukŭ atatŭ. Kŭŭ n'ŭ kyath'ŭ k'ŭla k'ŭte ūvŭngŭ.'

67.Kwa ūu y'ŭla mw'iao Witŭ wookie, Ithy'ŭ n'ŭtwamŭtang'ŭŭ Salee na asu ala meet'ŭk'ŭlile vamwe nake na tei Witŭ wa mwanya, na Ithy'ŭ n'ŭtwamatang'ŭŭ mo kuma nthekon'ŭ ya mŭthenya ūsu. Vate nzika, Mw'iaŭi waku E-na ūtonyi, Wŭ-Vinya.

68.Na k'ŭtundumo kya k'ŭtalal'ki n'ŭkyamakwatie asu ala meek'ŭte naŭ, na kŭikya k'ŭloko mo mavalŭkang'ŭte na mothyŭ moo nth'ŭŭ wa nyŭmba syoo.

69.Mo ta matasy'ŭkal'ŭte nth'ŭŭŭ wasyo. Sisyai! Athamuti n'meekie maŭndŭ mate ma kŭtŭnga mŭvea kwa Mw'iaŭi woo; sisyai! mbaŭya Athamuti n'ŭ numan'ŭ.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا بِسُوءِ قِيَادِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ⑤

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ⑥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ خَاطِبُونَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑦

وَإِخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيَيْنَ ⑧

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا أَن تَبْذُلُوا لَكُمُوهَا رِجْزًا ⑨

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaakala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرِ وَالْزُلْفَا
قَالَ سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ⑤

فَلَمَّا رَأَى أَن يُدْيِهِمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى
قَوْمٍ لُّوطٍ ⑥

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَ
مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ⑦

قَالَتْ يُونِئِي أَيْ آلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ⑧

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمْتُ اللَّهُ وَبَرَكَّتْهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ ⑨

75. Na yġla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikġa, we nġwambġġilye kŭkaananġa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
نَجَّوْنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aġ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelġ-wa-Ngai Kaingġ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnġ ŭŭ. Vate nzika, mwġao wa Mwġaġi waku nġmŭvġtŭku, na vate nzika, ŭsilġġlo nġŭkġte kwoo ŭla ŭtatonya kŭsilġġka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَانْهَمْ أَنْيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرَ مُرْدُودٍ ۝

78. Na yġla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nġweew'ie kyeve nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Ŭŭ nġ mŭthenya wa thġna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nġmookie masembete kŭmwalekela we, makġthġġla nġ ŭuthatu; na mbee wa ŭu mo nġmeekaa naġ. We aisye, 'Inyw'ġ andŭ makwa, aa nġ eġtu makwa. Mo nġ atheu mŭno kwenyu. Kwa ŭu mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ŭmwe katġ wenyu wġna kġġġko kġseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَآتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُجُوا فِي زِينَتِكُمْ إِلَى
سَبِيلِ الْمَرْءِ وَلَا تَبْغُوا الْبَيْعَ ۝

80. Na mo nġmamŭsŭngġie, 'We vate nzika, nġwġsġ nesa kana ithyġ tŭi na ŭndŭ na eġtu maku, we vate nzika, nġwġsġ kġla ithyġ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waġġu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeew'a nġ wanake wa iveti. Kwa ŭla w'o, iveti nġsyŭ syaġ ntheu kwoo. Na nġkyo kġtumi we waisye 'nġ atheu mŭno.' Indġ andŭ athŭku nġmaalyŭlile ŭneeni ŭŭ namaŭtw'ġkġthya Loto ta wamanengie eitu make nġkana ndaġa ya aeni make ġsŭvġke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nġkana manange ŭlŭngalu woo. Nġ ŭtheinġ kana ŭsŭngġo ŭŭ waġ ŭlŭlŭ wa mwġkalo woo wa ŭlei.

81. We Loto aisye, 'Taketwa nina ūtonyi ūlū wenyu kana ngevitha Nyiemwene kītuŋī kīlūmu.'

قَالَ لَوَ أَنِّي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ أَوْحَىٰ إِلَىٰ رَبِّي شَيْدِي ۝

82. Atūmwa mamwā, 'We Loto, Ithyī twī Atūmwa ma Mwāfāli waku. Mo maikaūvikā we ona vanini. Kwa ūu uma we na andū maku ma mūsyī nthīnī wa kīlungu kya ūtukū, na ūmwe wenyu ndakasisye ītina ateo kīveti kyaku. Vate nzika, kīla kīūmakwata mo kīkamūkwata we ūta ūu. Vate nzika, īvinda yoo yīla yītw'ītwē nī kīloko. Kyo kīloko kīi vakuvī?' *

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُؤُسُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسَرُّ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابُهُمْ أَنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. Kwa ūu, yīla mwāfao Witū wookie, Ithyī nītwāūkulumanilye mūsyī ūsu na twausya mbua ya mavia ma yūmba ūlū wa w'ō, mailīanīlw'e ngoi ūlū wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا فَمِنْ بَيْنَحَيْلِهِ فَمَنْضُودٌ ۝

84. Syeekīwe ūvano kwoondū woo nthīnī wa ūtw'io wa Mwāfāli waku. Na ūsilīlo ta ūsu ndwī vaasa na eki-ma-naī ma īvinda yīl.

فَسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyī nītwamūtūmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَمَرُوا أَهْلَهُمْ شُعَبًا قَالَ يَقُومُوا عِبَادُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا إِلَهُكُمُ الْيَكْمَالُ وَالْإِيزَانُ إِنِّي أَنَا كُفْرُكُمْ يَخْذِرُ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ يُخْطِطُ ۝

Mûi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mûikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andũ makwa, nenganei kĩthimo kyusũu na kĩaũu mwĩna ūlũngalu, na mûikamavene andũ syĩndũ ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mûikeke ūthyoeuku ūlũ wa nthĩ, mûkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩa kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mũsũvĩ ūlũ wenyu.'

88. Mo mamũsũngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kũeka ila maaithe maitũ mathaithaa, kana tũeke kwĩka ūndũ tũkwenda na ūthw'ii witũ? We wĩ mũĩ *mũno* vyũ na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩũngeme ūlũ wa ūkũsĩ mũtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nũnengete nyie kyaũya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mũkamũenge ūsũngĩo mwau?* Na Nyie ndikwenda kũmũkaananĩsya ūlũ wa maũndũ ala Nyie ngũmwĩa mũikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndũ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nĩĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقُومُوا إِلَيْكَ وَالْيَمِينُ وَالْيَمِينُ وَالْيَمِينُ وَلَا
تُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعِبُ أَصْلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقُومُ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَى بَيْتَةٍ مِّنْ
رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, ūng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ūmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ūndũ ūla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'ĩ.'

وَيَقُولُ لَا يَحْزِمُنْكَ شِقَاتِي أَن يَصِيبَكَ قَتْلٌ
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بَعِيدٌ ⑩

91. Na manthai ūkeo wa Mwĩafi wenyu na ĩndĩ mwelekelei We na ngoo ĩmwe. Nĩw'o Mwĩafi wakwa Ausũftwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ maingĩ ma ala we ūũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ūndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ūtonyi ĩũlũ waitũ.'

قَالُوا يَشْعِبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِتْنًا صَعِيقًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَلَكِنَّا
مَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ūla ūtĩftwe. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nũmathyũlũlũkĩte maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

قَالَ يَقُولُ ادْهَبْ إِلَى اللَّهِ فَإِنَّهُ هُوَ الْبَاسِقُونَ
وَرَأَوْا كَمْ ظَهَرَ لَهُمُ الْإِنسَانُ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑬

94. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ūndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ūu. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ ūla ūnũũvalũkĩlwa nĩ ūsĩllo wa kũmũsonokya; na nũũ ūla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقُولُ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَأَقْبِرُوا إِنِّي مُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ⑭

95. Na yĩla ūtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ūsĩllo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَتِنَا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْئَةَ وَالْمُنْجَرَّ
فِي دِيَارِهِمْ خَبِيرًا ⑮

ala meekite naí, namo nĩmavalókangile
na mothyú moo nthĩnĩ wa nyumba syoo.

96. Ilo komataaĩkala nthĩnĩ wasyo.
Sisyai! Undú Mitiani yatililwe otondú
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بُعْدًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا
ثُمَّ يُدْعَوْنَ ۖ

LUKU 9

97. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamúúmie
Mose ena Syama Siitú na útonyi
wĩyonanĩtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبينٍ ۖ

98. Kwa Valao na anene make; Indĩ mo
nĩmaatĩle mwĩao wa Valao, na mwĩao
wa Valao ndwai wa w'ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۖ

99. We akaenda mbee wa andú make
Múthenya wa Uthayúúkyo na
akamatwaa
mo nthĩnĩ wa ĩima ya Mwaki tondú
ng'ombe ĩtwaawa kĩnyw'ĩlonĩ kya
kĩw'ú. Na nĩ kĩnyw'ĩlo kĩthúku ata kĩla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَلِئِْسَ
أَلْوَدُّ الْمَوْرُوْدُ ۖ

100. Mo nĩmalúngĩtw'e nĩ kĩumo nthĩnĩ
wa thayú úú na Múthenyanĩ wa
Uthayúúkyo. Nĩ múthĩnzĩlo múthúku na
asu ala maúnengetwe.

وَأَنبَعُوا فِي هٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُنْسِ الْوَدُّ
الْمَرْفُوْدُ ۖ

101. Usu nĩ katĩ wa movoo ma mĩsyĩ ĩla
myanange, Ithyĩ túókútavya we. Imwe
yayo nĩyĩngeme na ĩmwe nĩ mĩĩmĩle
nthĩ ta ĩia.

ذٰلِكَ مِنْ أٰتِآءِ الْقُرْآٰنِ نَقَضَ عَلَيْهِ مِنْهَا قٰلِمٌ
وَحَصِيْدٌ ۖ

102. Na ithyĩ túiaameka naĩ mo, Indĩ
nĩmo meevĩĩsyie ene, na ngai syoo ĩla
masyĩkaĩlaa vandú va Ngai Mwene
Vinya W'onthē ĩyaĩ na úuno kwoo ona
vanini yĩla útw'io wa Mwĩlaĩ waku

وَمَا كَانَتْ لَهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَمَا اَغْنٰتِ
عَنْهُمْ اٰهْتَهُمْ اَلْبٰی يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ
شَيْءٍ لَّآ جَآءَ اَمْرٌ رَّبِّكَ وَاَزَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتٰنِيْبٍ ۖ

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103. Ukumbatflyo wa Mwīafi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ūa andū
mayo mekwīka nāī. Vate nzika,
kūkumbatflya Kwake kwī woo na nī
kwai.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّلنَّاسِ
إِنِ أَخَذَهُ الْيَمُّ شَدِيدٌ ۝

104. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīfīlo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakūsīfwa nī andū onthe ma nthī.

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْمُوعٌ لِّلنَّاسِ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

105. Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalīfwe.

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106. Mūthenya nīūkīte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلُمُ نَفْسٌ إِلَّا بِأُذُنٍ مِّنْهُمْ شَرِّقٌ
وَسَعِيدٌ ۝

107. Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kīmeto, na kūkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهِيقٌ ۝

108. Makīkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū
Mwīafi waku ūkenda vate nzika, Mwīafi
waku aetae kīla We wendaa.

خُلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

109. Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethīfawa vo,
ateo ūndū Mwīafi waku ūkenda-----
mūthīnzīlo ūla ūtakatilwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلِدِينَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرٌ مُّجْدُوذٍ ۝

110. Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlō
wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋnengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nthŋnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo tene mŋno mbee; na yu andū aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlū ŋwayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَرَأَاهُمْ لِنِ
شَاكِ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَنَّا يُبَوِّقُفِيهِمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّا بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ŋ etŋkŋli; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mawŋkaa.

فَأَسْتَقِيمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَنَنَسِكُمُ النَّارَ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvī na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ الْيَوْمِ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we ithwa wilyumtise; nundū
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaekaa mūthinzlo wa ala alungalu
wanang'ke.

117.Ntki, indī, vaya andū mena kiti
katī wa nzyawa ila syai mbee wenyu, ala
maaitwe nī kumatana ūthyoe ku tūlū wa
nthi-----ateo avūthū ma ala ithy
twamatang'le kuma katī woo? Indī eki-
ma-naī maat'le maundū ala mavūthū ala
mamanengie ūtanu na wololo, na mo
matw'ika avitany'a.

118.Na Mwāfi waku ndaī atonya
kwananga mīsyi vate ūlungalu yila andū
mayo maī alungalu.

119.Na kethwa Mwāfi waku nweke
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'ikithise mbaa andū onthe
andū o amwe; Indī mo mayai maeka
kūvathūkangana,

120.Ateo asu ala Mwāfi waku
wamew'ite tei, na We ūu nīw'o
wamombie mo. Indī ndeto ya Mwāfi
waku tkeantw'a; Nīw'o, Nyie
ngausūsyā Iia-ya-Mwaki na Mayini ala
mbaa-matū na andū onthe vawe.'

121.Na movoo onthe ma Atūmwa ala
ithy tūlūmīlasya ngoo yaku namo
nītūtavasya we. Na nthīnī wa w'o
nīvokite w'o na ūtao na kililikany'a kwa
etiki.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّذِكْرِنَ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِلَّهِ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ وَتَبَّتْ كَلِمَةُ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ جَهَنَّمُ مِنَ النَّارِ وَالتَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetfĩkĩlaa;
'Ikai nesa mũno vyũ ũndũ mũtonya,
ithyĩ ota ũu notwĩkĩte.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَا تَنفَعُكُمْ إِنَّا نَعْلَمُونَ ۝

123.'Na ĩnyw'ĩ eteelai, ithyĩ ota ũu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

124.Na syĩndũ ila mbithe sya matunĩ na
nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ũvoo w'onthe ũkatũngwa Kwake.
Kwa ũu, mũthaithei We na iai wĩkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwĩalĩ waku
ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala inyw'ĩ
mwĩkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمْرِ رُجْعُ الْأُمُورِ لَهُ
۞ فَأَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا ذِكْرُكَ إِلَّا خَافِلٌ عَنَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmanyaa.

4.Ithyŵ twŵkŵeeaa ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waf ŵmwe katŵ wa ala
matamanyaa.

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

6.Nake amwŵla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵafŵ waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵlŵlo waku na ŵlŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الذِّكَرُ ١٢٦

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ١

تَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

الْغَافِلِينَ ٢

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ٣

قَالَ يَبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٤

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُمَتِّعُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanya.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْيَتِيمِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa īthe woo ī-ya wīoo, maīīte.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame īthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlīko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlīsyō mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يٰشَرِّى هَذَا عَلْمُ وَاَسْرُوءَ بَصَاعَةٍ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwa thoosa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّهُ يَشْمَنُ بِخَيْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisye mŭka wake, 'Utw'īkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'īkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī tweekie ūu n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya ota ūu ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭ wa ūtw'io wake, īndī andŭ aingī mŭno mayīsf ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِصْرَلاَ مُرَاتِبُهُ أَكْرَمُ
مَثْوَاهُ عِنْدِي أَوْ يَنْفَعُنَا أَوْ يَضُرُّهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكْنَا لِيُؤْسَفُ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعْلِمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَلْكَرَ
النَّاسَ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄itwamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo k̄vēti kīla waī nyŭmbanī yakyo n̄īkyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄īkyathongisye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaī wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa vamwe nenyu kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naī mayaīlaa ona īndī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ
الْأَبْوَابُ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄īkyasŭanīe kīlīkonī kyakyo ūlŭ wake, na we n̄īwasŭanīe kīlīkonī kyake ūlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaī wake, we ndethwa oonanisye kīthing'īīsyō ta kyu. ūu n̄w'o kweethīwe, n̄īkana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo eī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīe mūūme wakyō mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilīlo mwaū kwa ūmwe ūla eīna kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilīlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūnguua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngūsī yakyo ya mūsūyī yaumya ūkūsī īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika, ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū---w'o, we nue mūvītany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsūyī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīlenda kūkuua kīvīsī ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةُ مِنْ دُبُرِهِ
الْفِيَا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جِئْتُ مِنْ أَرَادَ
بَاهِلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُنَجِّنَ أَوْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ①

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ②

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ③

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ عَظِيمٌ ④

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ لِيَدْرِيكَ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ⑤

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑥

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩyĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna İvĩtyo
yĩyonanĩtye.'

32. Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maŭĩ nĩkyaitŭmanie na kyaiseŭvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyŭ,
na ĩndĩ kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasŭanĩe mũno İŭlŭ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uŭ ti mũndŭ;
ĩndĩ nĩ mũlaĩka mũtaĩtku.' *¹

33. Kyo kyaisye, 'Na ŭŭ nĩwe ŭla inyw'ĩ
mwandũĩlaa mũtĩ Nyie nĩnendie
kũmũkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesŭvĩe mwene kuma naĩmĩ. Na
yu ethwa we ndekwĩka ũndũ nyie
ngũmũtavya, vate nzika, we
nũnũkwovwa na akĩthwa ŭmwe wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتْكًا وَأَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ يَكِينًا
قَالَتْ أَخْرِجِي عَنْهُنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَادَدْتُهُ
عَنْ نَفْسِي فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَسْجَنَ وَ يُكُونًا مِنَ الصُّورِ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto İno 'Qutt'ana aidiyahunna' syatilanga
moko masyo; nĩtonya kũmanyĩka oũndũ yĩĩyĩ kana
ta nĩthimo İondũ İmamu Raghib Ŭwetete
mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondũ yĩkĩtwe nthĩnĩ
wa Kulani Nĩheu. Vaa Ŭalyŭlo wa ndeto İno İte
nĩthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kũtema kw'oko
kwa mũndũ na kĩndũ kyŭĩ. Na ŭu tiw'o Kulani
İelelele na ndĩandĩkĩka ŭvoo ta ŭsu. Na kũalyŭla,
asomi amwe nĩmatatĩte kũnyivya kĩko kĩĩ kya
kũtila, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na
Ŭneeni wa Kĩtalavu ŭu ndũkwĩtĩkĩĩka, ũndũ ŭla wa
kwĩka, nĩ kwĩtĩkĩla ŭ-w'o yĩ nthimo na İte nthimo.
Ndeto İno nĩtonya kũmanyĩka ta nĩthimo kwa Ŭkuvĩ
ĩkyasya nthĩnĩ wa kũthimo kya 'Qatta'
ndĩkwĩtĩkĩlya nzĩla İno İte nĩheu. Kwa ŭu ĩndĩ
Ŭnyuvi ŭla wĩvo tũ nĩ kaĩ waw'o na nthimo. İthĩyĩ
nĩtũkwĩtĩkĩla kana Ŭneeni ŭŭ Ŭnenganĩtwe nthĩnĩ
wa Ŭneeni ŭŭ ŭtonya tũ kũmanyĩka nthĩnĩ wa
Ŭalyŭlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo Ŭkyasya kana syo
nĩsyetĩkĩlile kũsindwa nũndũ wa kũmũsũanĩia we
kana ti mũndũ mbee wa vala moko masyo mataĩ
matonya kũvika.

34. We *Yosevu* aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩla kyovo mbee wa maũdũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

فَأَسْتَجِبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

36. Indĩ nĩkwaumĩlile kwoo *aũme* itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwailĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَنَّهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũ wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْرِضُ خَيْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا نَبْتًا وَبِيلِهِ
إِنَّا نُرَاكَ مِنَ الْحَسِينِينَ ﴿٣٧﴾

38. We *Yosevu* amũsũngĩe, 'Lũ ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmanyĩĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na ala nĩ alei ma ĩtu.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُؤْرَقُونَ إِلَّا بَنَاتُكُمَا بُنْيَانُهُ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

43. Na Umwe wa efi, Yosevu nŵamŵtaviseye ūla wasŵanŵaa ta ŵnŵŵlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwŵafi waku.' Indŵi Satani nŵamŵlŵthisye kŵmŵweta kwa mwŵafi wake, kwa ŵu nŵwekalile kyovonŵi kwa myaka mŵina.

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِّيَّةً فَوَيْلٌ لِلَّذِي فِي السَّحَابِ يُمْضِعُ سِينِينَ ۝

LUKU 6

44. Na Mŵsumbŵi aiseye, 'Nyie nŵnonie nŵhŵnŵi wa ndoto ng'ombe mŵonza mosu, na ithuke mŵonza nziŵ na ingŵi mŵonza mbŵmŵ sya mbemba. Inyw'ŵi anene, ndavyei nyie ŵalyŵlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ŵi nŵmŵtonya kŵalyŵla ndoto.'

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بِقَرَاتِ سَمَانَ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَ سَنَعَ سُنْبُلَاتٍ خَضِرُوا خُضْرًا وَ أُخْرِجُ بِسَاتٍ يَأْكُلُهَا السَّلَا أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ۝

45. Mo masŵngŵie, 'Syo nŵ ndoto nthokoanu na ithyŵi tŵyŵsŵ ŵalyŵlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

قَالُوا أَضْغَاتٌ أَلْخَلَخَ مَا تَأْكُلُ وَيَأْكُلُ الْأَخْلَافُ بِعِلْيَيْنَ ۝

46. Na Umwe wa ala mavonokie, na ŵla yu walilikanile ŵtina wa ŵvinda ŵasa, aiseye, 'Nyie nŵngŵmŵmanyŵthya ŵalyŵlo wayo, kwa ŵu inyw'ŵi ndŵmei.

وَقَالَ الَّذِي بَيْنَهُمَا وَادْكُرْ بَعْدَ أَمَرٍ أَنَا أَنْتِئِمُّكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝

47. Yosevu! 'We mŵndŵ wa w'o, tŵtavye ŵalyŵlo wa ng'ombe mŵonza nou ikŵŵwa nŵ ng'ombe mŵonza mosu, na iia mŵonza nziŵ sya mbemba na ingŵi mŵonza mbŵmŵ; nŵkana ndonye kŵsyoka kwa andŵ nŵkana mo matonye kŵmanyi.'

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بِقَرَاتِ سَمَانَ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَ سَنَعَ سُنْبُلَاتٍ خَضِرُوا خُضْرًا وَ أُخْرِجُ بِسَاتٍ يَأْكُلُهَا السَّلَا أَفْتِنَا فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ۝

48. We asŵngŵie, 'Inyw'ŵi mŵkavanda kwa myaka mŵonza, ŵatŵanŵe mwŵina kŵthito, na yŵla mŵŵketha mŵieka syŵna makonde, ateo nini ila inyw'ŵi mwŵsaa.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِينِينَ وَ أَلْبَاءَ مَا هَصَدْتُمْ فَنُورُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ۝
ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلُ مَا

49. Na ŵtina wa myaka ŵsu myŵmŵ

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kyonthe kŭla inyw'ŭ mũkethwa mũmbanŭtye kŭla mũnaŭ mũnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭŭthwa mwŭiyiŭle *makũmbĩnĩ*.

50. 'Na ūndĩ mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingĩ na nthĩnĩ wayo vakeethwa na mosyao maingĩ na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbĩ aisyeye 'Mũetei we kwakwa.' ūndĩ yŭla mũtũmwa wavikie vala ūŭ we aisyeye, 'Syoka kwa mwŭafi waku na ūimũkũlya ūndũ kwaiyĩ tũtũ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwŭafi wakwa nũmesĩ mũno mawalany'o ma maũŭ masyo.^{3*}

52. We Mũsumbĩ aikũlya ūla iveti, 'Inyw'ŭ mwai na kyaũ yŭla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithyĩ tũyaaona ūthũku wake.' Kĩveti kya Mũnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nũmũŭŭthe kyeninĩ. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nĩ mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisyeye, 'Nyie nĩnakũlilye nĩkana ūkunĩkĩli wĩkwe nĩkana we Mũnene atonye kũmanyanya kana Nyie ndyaasuka ūikũŭku wake we atevo na ota ūũ kũmanyĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetĩkĩlasya maũŭ ma ala mate aikũŭku maendee.

قَدْ مَتَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَحْصُونَ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ انْتَوَيْتُمْ بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقِفْنَ أَبَدِيَهُنَّ لِأَن رَّبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ إِنَّنِ حَصَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٣﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْغَايِبِينَ ﴿٥٤﴾

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩi Mũno-Vyũ, Usũitwe nĩ tei.

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا مَرَّةً بِالسَّوَةِ
إِلَّا مَا رَجَمَ رَبِّي أَن رَّبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥٤

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ إِنَّكَ اتُّنَوِي بِهِ اسْتِخْلَاصَهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أُمِينٌ ٥٥

56.We aisye, Nyuve Nyie ĩũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي خَفِيفٌ عَلَيْهِمْ ٥٦

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũnengae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtuvi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَكَلَّكَ إِلَهٌ مِّكْنًا لِّيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدْبُرُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ يُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٥٧

58.Na vate nzika, ĩtuvi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

وَلَا جُرْأِخِةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٥٨

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ٥٩

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndetei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. Inyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُنَوْنِي بِأَنْجٍ لَّكُمْ
فَمِنْ أَيْنَ كُمْ لَا تَبْرُونَ أَنِّي أَدْرِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ٦٠

61. 'Indī inyw'ī mwalea kŭmŭete vaa nī nyie, Indī vaikethwa kīthimo kya lū īngī kwenyu kuma vala nī, ona inyw'ī mŭikanthengeea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masongīe masya, 'Ithyī tŭkatata kŭmŭsesenga īthe wake *etīkīle* kŭtaanīsyā nake, na Indī vate nzika, ithyī tŭkeeka ūu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athŭkŭmi make, 'Ikīai mbesa syoo nthīnī wa mīio yoo *ota ūu* nīkana matonye kwimanya masyoka kwa andŭ ma nyŭmba yoo; vangī nīmatonya kŭsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yīla mo masyokie kwa īthe woo maisye, 'Ame īthe waitŭ, ithyī nītŭvatiwe kīthimo *kīngī kya lū*, kwa ūu tŭtŭme twīna mwanaa mwaitŭ nīkana tŭkathimīwe kīthimo kitŭ, na vate nzika, ithyī tŭkamŭsŭvīa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكُنْ لَنَا كِفْلًا نَحْفَظَنَّهُ ③

65. We *īthe woo* aisye, 'Nyie nditonya ūmŭīkīla inyw'ī īlŭ wake, ateo nīmŭīkīle oŭndŭ namŭīkīle īlŭ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŭsŭvī Ula Mŭseo Vyū, na We nī We Usŭftwe nī Tei Mŭno wa ala mew'anīaa tei.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَأَلَّهَ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yīla mo mathaisye mīio yoo, moona matŭngīwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitŭ, tŭtonya kwenda kyaŭ kīngī ithyī? Mbasa sitŭ syī vaa tŭtŭngīwe. Ithyī tŭkaete kyaŭya kwa andŭ maitŭ, na kŭmŭsŭvīa mwanaa nyinyia waitŭ ona tŭkeethwa na mŭio wa ngamīle nima. Kyu nī kīthimo kīla nī ūvŭthŭ *kŭkīkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِغِي أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ③

67. We aisye, 'Nye ndiUmütüma vamwe nake mütanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana vate nzika, inyw'ĩ mükamütünga vaa nĩ, ateo münathyüüüükwa; Na mamina kümünenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasyaĩsyaa maūndū ala ithyĩ tūneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا نَحْنُاطْ بِكُمْ فَلَمَّا آوَوْهُ مَوْثِقَهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٥٧

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele müomonĩ ümwe, ĩndĩ votelai mĩomonĩ yĩ kīvathükany'o; na Nye ndi ündū ndonya kūmwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Nye nĩte wĩkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wĩkwatyo nĩmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَّا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ٥٨

69. Na yĩla mo malikile ündū ĩthe woo wameyĩāle kÜiaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwĩthwa kana Yakovo aĩ na woni nthĩnĩ wake ūla we weanĩsyee kwa kūneena ūu; na vate nzika, we aĩ na ūmanyi mūnene nūndū ĩthyĩ nĩtwamūmanyĩĩtye we, ĩndĩ andū aingĩ mūno mayĩā.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهُ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 9

70. Na yĩla mo mamüthokeie Yosevu, we amwĩkalilye mwanaa nyinyia vakuvĩ nake mwene. Na we asya, 'Nye nĩ mwanaa mwenyu; kwa Ūu yu we ndÜkew'e kyeva nūndū wa maūndū ala mo meethĩwe mayĩka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦٠

71. Na yĩla we waminie kūmanenge kyaūya kyoo, we nĩweekĩie kĩkombe kya kūnyw'a kĩw'ū nthĩnĩ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ĩndĩ mūnyaĩkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْنَاهَا غَيْرَ اذْكُرٍّ لِّمَنْ قُوتُنَا ٦١

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mŭkwīlī, nīmweeka īvītyo ya ūng'ei.'

72. Mo maisye mamelekele mamakŭlya, 'Nī kyaŭ kīla inyw'ī mwaasya?

73. Mo masŭngīe, 'Ithyī nītwaasya kīkombe kya Mŭsumbī kya kŭthima na ūla ūnŭŭkīete enengwa mŭio wa ngamīle, na Nyie nīngŭŭngamīa ūu.'

74. Mo masŭngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwiśi nesa vyŭ kana ithyī tŭyaaŭka kŭŭ kwīka ūthyoeuku nthī īno, na ithyī tŭi ing'ei.'

75. Mo maisye, 'Usilīlo wīlthwa wī mwaŭ īndī, mweethwa inyw'ī nīmŭŭkengana?'

76. Mo masŭngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe ītuvi yakyo. Uu nīw'o ithyī tŭmasilīlaa eki-ma-naī.'

77. Indī we ambīlīlīya kŭmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na īndī akyumya kyo īkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o ithyī twalanilye īlŭlŭ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma Mŭsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. Ithyī tŭnenevasya kwa ūnene wa īvīla ūla ona wīva Ithyī twendaa; na īlŭlŭ wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, Mŭmanyi Mŭno Vyŭ.

قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ⑥

قَالُوا تَفْقِدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ⑦

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ⑧

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ⑨

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ⑩

قَبْدًا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِبُيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن تَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ⑪

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinyia wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinyia ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالَ
أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ٥٨

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْحَسِينِينَ ٥٩

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعًا
عِنْدَكَ إِنَّا رَاؤُا ظِلْمُونَ ٦٠

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَالَصُوا بِحَيَّتَا قَالَ كَيْدُهُمْ أَكْبَرُ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَنْ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٦١

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَافِينَ ٦٢

83.'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanisyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84.We asūngīie, 'Aiee, īndī ilfko syenyū nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūū nyie nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyie; nūndū We nī Umanyi-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85.Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeve kyakwa īūlū wa Yosevū! Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeve, na we nīwasīlīaa kīmako kyake.

86.Mo maisye, 'Ithyī twīlīvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoo wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87.We *Yakovo* asūngīie, 'Nyie nītwaa kyeve kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88.'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlīaa.'

89.Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manīwīie, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَّئِلَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيَرِ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ يُوسُفَ وَأَبِيعْتَهُ مِثْلَهُ مِنَ الْخَرْبِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْنَا لَنُرِيَهُ عَلَى يَدَيْ نَارٍ وَنَكُونَ خَرَصًا أَوْ نَكُونُ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَلْبَسْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَبُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلُنَا الْحَزْنَ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyelfĩ. Ow'o, ũla
w'ontho mũlũngalu na e mũmĩĩsya---
Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَا تَتَّيُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũkũnenevetye we ĩũũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'ontho namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'ontho.'

إِذْهَبُوا بِقِسِيِّ هَذَا فَالْقَوَّةَ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
بَصِيرًا وَأَنْتُمْ بِأَهْلِكُمْ أَجْعَلِينَ ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ⑮

96. Mo masŭng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvityo yİla İkũũ.'

97. Na yİla mŭeti wa ũvoo mŭseo wookie, nİwakiie kİtonyeo kya Yosevu mbee wake na İndİ atheew'a. İndİ we Yakovo akũlya, 'Nyie ndyaamũtavya inyw'İ; Nyie nİnİsİ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla inyw'İ mũtawİsİ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twİtİsye ũkeo wa naİ sitũ; ithyİ nİtwİthİtwe twİ ene-naİ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nyie nİngũmwİtİsya ũkeo wa Mwİaİi wakwa. Vate nzika, We nİ We Mũekanİi Mũnene Mũno, Usũtwe nİ tei.'

100. Na yİla mo mookie kwa Yosevu nİwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mŭuo, ethwa nİkũũmwendeesywa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nİwamokİlilye asyai make İũlũ wa kİvİla kya ũsumbİ, na onthe mavalũka nthİ na mothyũ moo matulİtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nİ wİanİu wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwİaİi wakwa nũmİtw'İkİthİtye ya w'o. Na We nİweethİwe na İnee İũlũ wakwa yİla We wanumisye kyovonİ na amũete inyw'İ kuma weũnİ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanİo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwİaİi wakwa nİ Mũuu kwa ũla ona wİva We wendaa; nũndũ We nİ Umanyi-W'onthe, Mũİ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدٰمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيرَ اَلْقٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا بَنٰٓاَ اِسْتَفْغِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّكَ كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا وَاخَلُوْا عَلٰٓى يُوْسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبْوِيْهٖ وَقَالَ اَدْخُلُوْا مَصْرًا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبْوِيْهٖ عَلٰٓى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ سُجَّدًا ۝ وَ قَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا تَاُوْبِلْ رُّعْيَاىْ مِنْ قَبْلُ ۚ قَدْ جَعَلَهَا رِنِيْ حَقًّا وَّ قَدْ اَحْسَنَ لِيْ اِذَا اَخْرَجْتَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرٰجَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رِنِيْ لَطِيْفٌ لِّمَآ اِشَاءَ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwĩaĩi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ũũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketĩkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtuvi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩe ũũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ũũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَبَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَإِنَّمَا نَحْنُ عَلَيْهِمْ مِنْ جُزْءٍ هُولَاءِ لَدُنَّا لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَقْتَةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete k'ilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambik'ila. Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mūtheu; na Nyie ndi kat' wa asu ala mamw'ananasya Ngai na ngai ing'.

110. Na Ithy' tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithy' twamavuan'isye, kuma kat' wa andū ma m'isye. Mo ind'ī, nomangang'ite ūlū wa nth' na makona ūndū mūminūk'ilyo wa asu ala ma' mbee woo wail'ye? Na vate nzika, w'ikalo wa Itun' n' mūseo kwa asu ala mamūk'iaa Ngai. Inyw'ī ind'ī nomūkamanya?

111. Kūvika ūvinda, y'ila Atūmwa meey'itūkie na meeyona mo ene matw'ik'ith'w'e ta akenganni, ūtethyo Witū n'wawikie na m'itūk' kwo na ind'ī atang'wa ūla Ithy' twendaa. Na ūsil'lo Witū ndūtonya kūsi'ika kuma kwa andū ene na'.

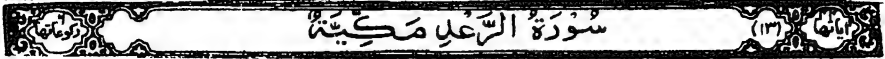
112. Kwa ūla W'o, nth'īn' wa ngewa yoo ve k'isomo kwa andū ala mena k'liko. Ti k'indū k'iseūv'itw'e, ind'ī n' w'ian'lu wa ūndū ūla wa' mbee wayo na ūalyūlo wa sy'indū syonthe kwa ūkuv', na ūtongoi na tei kwa andū ala met'ik'ila.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلُ اللَّهِ أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَلَمْ يَعْلَمُوا ﴿٥١﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَرَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُفِّرُوا بَاءَ لَهُمْ أَنْصَرُّنَا فَنُفِخَ مِنْ نَارٍ وَلَا يَرْجُوا بَأْسَنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمَظْهُومِينَ ﴿٥٢﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۖ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩĩfĩkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩĩa syua na mwei syalika
wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩĩlaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvĩdandĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheĩnĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũĩkĩĩo mũĩũmu
ĩũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّيُوتَ بِغَيْرِ عِلْدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْقَى
عَلَى الْعُرْسِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلَاءٌ
رَبِّكُمْ تُؤْفِقُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩĩkisyenĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũĩĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اشْهَدُوا
لِنَفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmwe na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩĩũ, na mĩĩtende, ĩmeete
mwĩĩnĩ ūmwe vamwe na ing'ĩ itameete
ũu; syo ing'ĩthaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthĩyĩ nĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَتَّحِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَ
زُرْعٌ وَ نَخِيلٌ مُسَوَّانٌ وَغَيْرُ مُسَوَّانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ
وَاحِدٍ وَ نَفْضٍ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Īla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakĩnĩ,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَّ قَوْلُهُمْ إِذْ أَكْثَرُوا تَرْبَاءَ رَأَيْنَا
خَلْقَ جَدِيدٍ هُوَ أَوْلَىٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِهِمْ وَأُولَٰئِكَ
الْأَعْمَلُ فِي آعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَهْلُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑥

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũĩtwe nĩ
ũkeo kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩĩtheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑧

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ امْنَىٰ وَمَا يَفْقِصُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَرْدَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑨

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
Īũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ النَّتْعَالِ ⑩

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَبْلَكُمْ مَنِ اسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِآيَاتِنَا وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ⑩

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake na ĩtina wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlao mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُعَذِّبُوا مَا بِنَفْسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ⑪

13. We nĩ We ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyũ, na We nũũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقِطًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ⑫

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩa Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaananaĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُتَّبِعُ الرِّعْدَ بُحْدَهُ وَالْبَلَدِكَةَ مِنْ خِلْفِهِمْ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ⑬

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlao ūtee Wake ĩimasũngĩlao ona vanini, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekelo kĩw'ũ nĩkana kĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩlawa, ĩndĩ kĩũvikĩlao. Na mboya ya alei nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كِبَاسٌ كَقَبْنِهِ إِلَى الْبَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِأَلِيعَةٍ وَمَا دَعَا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑭

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩwa wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَّلَهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْاَصَالِ ۝١٦

17. Asya, 'Nũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ ĩndĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مَرْءًا دُوْبًا اَوْ لِيَاۤءٌ لَا يَمْلِكُوْنَ اَنْفُسِهِمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٧

18. We atheesasya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاَحْتَسَلَ الشَّيْطٰنُ زُبْدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زُبْدٌ مِّثْلُهٗ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هٗ فَاَمَّا الزُّبْدُ
فَيَكْدُهْبٌ جُفَاءً وَّامَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَكْتُمُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٨

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

لِّلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخُسْنٰى وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَنَاحًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ
نَارُ ۖ جَهَنَّمُ وُيَسَّ إِلَٰهَآ ۝

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَمَّنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ اعْمُرُوا إِنِّي أَتَدْعُكُمْ لَأُبَلِّغَنَّكُمْ

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُؤْفِكُونَ بَعْدَ مِيثَاقِهِ وَلَا يَقْضُونَ الْيَمِينَ ۝

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaithe makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyatĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya ũtũo wa mũminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِزٌّ
الْبَاقِي ۝

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذَابٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْلُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū
nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya
Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno
wīana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, itina wa
kūtiānīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene
Vinya W'onthe wīyīlāte ūkwatanw'e, na
kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo
ve kīfumo namo makeethwa na ūtūo wī
woo.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ فِي الدَّارِ
﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe
athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla
w'onthe ona wīva We wendaa na
kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa.
Namo nīmatanīaa thayū wa nthī īno,
oyīla thayū wa nthī īno no ūtanu wa
wīnda ūkīelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
﴿٢٧﴾ مَتَاعٌ

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlāa maasya, 'Ntkī
Kyama kītūmawa kwake kuma kwa
Mwīāī wake?' Asya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We
wendaa na kūmatongoesya Kwake-
Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ
مَنْ أُنَابَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlāa, na ala ngoo syoo
syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana
Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no
nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona
ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ
يُذَكِّرُ اللَّهُ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlāa na kwīka mawīa
maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na
vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحُسْنُ مَا بَ ﴿٣٠﴾

31. Uu nīw'o Ithyī tūūtūmīte kwa andū, ala angī maminie kūkw'a, nīkana we ūtonye kūmasomea mo kīla Ithyī tūūvuanīsyē we, na nomeūlea kūmwītīkīla Ngai Ula Usūītwē nī ūlau. Asya, 'We nī Mwīaī wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mūīkīlo wakwa nthīnī Wake na kūmwēlekela We nīw'o ūalūko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ الَّتِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaī Kulani īla nūndū wayo īima syaī itonya kūthamw'a kana nūndū wayo nthī īkatūanīlw'a katī kana nūndū wayo akw'ū makaneenw'a namo, mo, maikamītīkīla yo. Aiee, ūvoo wīna Ngai Mwene Vinya W'onthē vyū. Mo eīkīlī nomaamba kūmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwendie kwīkīla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kūmatongoesya mbāa andū onthe? Na kwa asu ala matetīkīlaa, Mbanga ndīkaeka kūmavalūkīla mo nūndū wa maūndū ala mo mekīte kana kūvika vakuvī na mūsyī woo, kūvika ūtianīlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndalea kwīanīsyā ūtianīlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لَئِذَا مَرُؤًى أَفْلَحَ يَإَيُّسَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atūmwa ala maī mbee waku nīmavūthiw'e; īndī Nyie nīnamanengie īvinda asu ala maleile kwītīkīla. Na īndī Nyie nīnamakwatie mo, na ūsilīlo Wakwa wailī ata īndī!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We īndī, Ula ūŪngamaa īōlō wa kīla thayū kūmanya ūndū wīkaa, akamaeka mo mathi mate asilīle? Namō nō

أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ نَمُنُّوهُمْ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyithya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīllo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīllo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūlūsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītūvi ya asu ala alŭngalu; na ītūvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala īthyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīlīwe kŭmŭthaiha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o īthyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendi moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīlī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ يُظَاهِرُونَ الْقَوْلَ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ لَمْ يَجْعَلْهَا
لِلَّذِينَ أَكَلُوا مِنْهَا دَائِمًا وَلِظُلُمَاتِكَ عَذَابُ الَّذِينَ
تَقَوَّا وَعَذَابُ الْكَافِرِينَ النَّارِ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْغَضْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
﴿٣٩﴾ وَلَا وَاقٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَمْ أَزْوَاجًا
وَدَّرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٩﴾

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaĩfaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُوا اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ لَهُمْ وَعِنْدَهُ أُمُورُ الْكِتَابِ ﴿٤٠﴾

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ithya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا يُرِيدُكَ بَعْضُ الَّذِينَ نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْنَاكَ
فَأَنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارِ ﴿٤٣﴾

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yŵ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa ĩtunĩ, na kũmasĩĩla andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekeya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ②

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ③
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ ④

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑥

7.Na lilikanai yġla Mose wamatavisye andũ make, 'Lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ĩũlũ wenyu, yġla We wamumisye inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ũsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ũndũ ũsu vaĩ ũtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

LUKU 2

8.Na ota ũu lilikanai ĩvinda yġla Mwĩafi wenyu watavanisye, 'Ethwa inyw'ĩ nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw'ĩ manee maingĩ, ĩndĩ ethwa inyw'ĩ mũi na mũvea, ĩndĩ manyai kana ũsilĩlo Wakwa nĩ mwai mũno.

9.Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'ĩ nĩmũũlea kwĩtĩkĩla, inyw'ĩ vamwe na asu ala me ĩũlũ wa nthĩ inyw'onthē, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthē naĩ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩyĩanĩe-We-Mwene, Ula Waĩlwe-Nĩ-Kũtaĩwa.'

10.Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw'ĩ, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ĩtina woo? Vai ũmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama nthēu, ĩndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ĩtathela-ĩũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَلَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ وَيُدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ لَنَفِي حِينٌ ①

الْمَرِيَاتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ نُجِيَ وَعَادُ وَثَمُودُ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَرَدُوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَوْاهِمِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŧa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwā moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvyā wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜnenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteēi Üküſĩ mÜtheu.'

12. AtÜmwā moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnenge İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũlÜ waitÜ kÜmÜtee inyw'ĩ Üküſĩ ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etĩkĩli maĩİŧwe nĩ kw'ia mÜĩkĩŧo woo.

13. Na ithyĩ twaĩİŧwe nĩ kÜlea kw'ia mÜĩkĩŧo witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩſya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maĩkĩŧaa nĩmaie mÜĩkĩŧo woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِّي إِلَهُهُنَّ فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَدْعُوكُمْ لِيَظْهَرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخَوِّدَكُمْ إِلَىٰ أَجْلِ
مُسْتَمْتَةٍ قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ
تَصُدُّوَنَا عَنْمَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ
مُبِينٍ ⑤

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ عَلَيْنَا مَنَاشِئًا مِنْ غَافِقَةٍ وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑥

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدْبَرْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ⑦

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩmoo* yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekİŧe moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaĩŧwe nĩ kÜmanya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kĩ nĩ ũlÜ wa alei, kwa Üu kĩna moalyÜlo elĩ, ala mekwĩŧĩkĩŧka. Nİvatonyā

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩtkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩafi woo nĩwamatũmĩe ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ithw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

لَنُهْلِكَنَّ الْقَائِلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَنُكَسِبَنَّكَمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٥﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

مِنْ زُرَائِهِمْ جَهَنَّمَ وَسَفُتُ مِنْ قَوْمٍ صٰدِقِيذٍ ﴿١٧﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِنَبِيٍّ وَمِنْ زُرَائِهِمْ عَذَابٌ

عَلِيظٌ ﴿١٨﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeke kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maikatawany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ tũlũ wa kĩla we ũtũwĩfa ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo ni kana mawila moo ni ta mou ula
ovalaana w'a ni kileve ki vinya
muthenya wa kluutani kine. Mo
Maikethwa na utonyi tulu wa maundu
ala mo meekie. Usu ow'o, ni wanangko
mune.

20. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthi na
ula W'o. We akenda niumvetanga
inyw'i, na kute kyumbe kyeu.

21. Na u ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makamila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na indi ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithy twai aatini
menyu; inyw'i indi, munitonya
kututethya na kindu tulu wa usililo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasung'a, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe niwatutongoesye ithy,
vate nzika, ithy twithwa
twamutongoesye inyw'i. Indi yu no
undu omwe kwitu, tnoonany'a kulea
kumitsya kana tnoonany'a umitsyo;
kwitu vai ukilo.

LUKU 4

23. Na yila uvoo ukatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathi kya w'o, indi nyie
niamwathie inyw'i na niamvalukilye.
Na nyie ndya na utonyi tulu wenyu ateo
nyie niamwathie nenyu niwambw'ie
nyie. Kwa u, mukandu le muti nyie,
indi itulei inyw'i ene. Nyie nditonya
kumutetheesya inyw'i onenyu munitonya
kundetheesya nyie. Nyie nini minite
kulea kumbanany'a na Ngai kwenyu.
Nundu vate nzika, vakeethwa na usililo
wi woo kwa eki-ma-na.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِمُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَقُلْ أَنْتُمْ تُقْتَلُونَ عَنْ مَن
عَذَابُ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنَ الْقِسْطِ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ كُفْرًا فَخَلَفْتُمْ تَبَعًا وَكَانَ لِي
مَلِكُكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِبَصِيرَةٍ كُفْرًا
وَمَا أَنْتُمْ بِبَصِيرَةٍ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila wa kũlika nthĩĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩĩlaa mbũĩĩ katĩ wayo, nĩvo mo makekalaa kwa mwĩao wa Mwĩali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Mũuo.'

25. We nowonaa ũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũnenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Nĩ ta mũtĩ mũseo, ũla mwĩi waw'o nĩ mũlũmu na ũla mbonge syaw'o ivikaa ĩtunĩ.

26. Usyaaa ũsyao waw'o mavinda onthe kwa Mwĩao wa Mwĩali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho anenganae ngelekany'o kwa andũ nĩkana matonya kũsũanĩ.

27. Na ũvoo wa ndeto nthũku nĩ ta ũla wa mũtĩ mũthũku, ũla ũkũawa kuma ĩũlũ wa nthĩ na ndwĩna ũlũmu.

28. Ngai Mwene Vinya W'ontho amekĩlaa etikĩli vinya na ndeto ĩla ivandĩtwe ikalũma nesa nthĩĩ wa thayũ ũũ wa yu na ĩtunĩ; Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ekaa ũndũ We wendaa.

LUKU5

29. We noũmonaa asu ala maalyũlile ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na ũlei wa kũtũnga mũvea na mamalikya andũ moo nthĩĩ wa wĩkalo wa wanangĩko-----
30. Ngiena nĩ yĩva? Vo nĩvo mo makavĩĩ; na nĩ vandũ vathũku vau va kũthũmũ.

31. Na mo nĩmaseũvĩtwe akĩlany'a ma Ngai Mwene Vinya W'ontho kũmathyoekeya andũ kuma nzĩanĩ Yake. Asya. 'Itanĩthyei inyw'ĩ ene kwa ĩvinda, na ĩndĩ, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakinĩ.'

وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحَمَّدُونَ فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً كَلِمَةً كَشَجَرَةٍ طَلَبَهُ أَصْلَاهَا ثَابِتٌ وَفَرَعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ مِنْ قَوْرِ الْأَرْضِ مِمَّا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَعْمَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِن مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo maíííte nĩ kúsyáíísyá Mboya, na kumya káí wa íla íthýí túmanengete mo, kímíthíní na útheíní, mbee wa útanavika múthenya úla nthíní wa w'o vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kíthea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í nĩkana itonye kwísíla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúsf ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumíte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsýííafe útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We nĩwamúnengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kúmatalíkya. Ow'o mündú nĩ úla úte mülúngalu muno, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwíafi wakwa, útúngíthye músýí úu músýí wa múuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mív'w'anano.

37. 'Mwíafi wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingí káí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wíva úmbikílaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na úla ona wíva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaní Múno Vyú, Usúííwe nĩ Ulau.

38. 'Mwíafi waitú, Nyie nĩndúítye syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaímka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَجْعَلُ فِيهِ وَلَا حِلَّالٌ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَاحَ يَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٦﴾

وَأَشْكُرْ مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدَّ وَاعِدَتَ
يُ اللَّهُ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَضَلُّنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَسَّنِّعْنِي
فَاتَّقَ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُرَّتَيْهِ يَوْمَ يَفْرَقُ بَيْنَ رِزْقٍ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae ĩvinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketea kwoo kũtũmasyokea, na iĩko syoo syĩ nthei vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsĩlĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũenge ithyĩ ĩvinda ĩkuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' Inyw'i mũyaaĩvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِدَّةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقَهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥١﴾

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٥٢﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي مُبْرَأً لَكَ وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٥٥﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُدُّوهُمْ كَمَا يُرَدُّ الْيَوْمَ ظُرُفُهُمْ وَأَلَدَتْ لَهُمْ هَوَاءٌ ﴿٥٦﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسُولَ الْوَحِيدَ أَكُنَّا نَحْمَدُكَ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ ﴿٥٧﴾

46.'Na inyw'i mOt0aa nthĩnĩ wa mawĩkalo ma asu meevĩĩsye ene, na nĩkwonekete ūtheinĩ kwenyu ūndũ Ithyĩ tweekanie namo; na Ithyĩ tUseũvĩtye ngelekany'o ntheu kwoondũ wenyu.

47.Na mo nĩmathũkũmĩthisye ūvũngũ ona wĩva w'onthe ūla mo mĩ matonya, ĩndĩ mumĩĩĩĩlo wa ūvũngũ woo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvũngũ woo waĩ na ūtonyi wĩanĩe kũthamya ĩĩma.

48.Mũikasũanĩe ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nĩ kũlũmya ūtianĩo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩafi-Wa-Uĩvanĩsyo.

49.Mũthenya ūla nthĩ ĩno ĩkaalyũlwa kwĩthwa nthĩ ingĩ, na matu ota ūu, na mo makaumĩla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũnene Vyũ.

50.Na we ūkamona avĩtany'a mũthenya ūsu movetwe na mĩnyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syĩ sya lami, na mwaki ūkamavw'ĩka mothyũ moo.

52.Kũkeethwa kũĩlyĩ ūu nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũĩva kĩla thayũ kwĩanana nondũ w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ kwa kũtala.

53.Uu nĩ ūtũmane ūetetwe ūtheinĩ kwa ūtandĩthyo wa mbaa andũ onthe ma nthĩ nĩkana mo matonye kũkanw'a naw'o, na matonye kũmanyanya kana We nĩ We Ngai Umwe tũ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũanĩa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمُ الْآمِثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفَ وُعْدِهِ رَسُولَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ بَعْضُهُنَّ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝

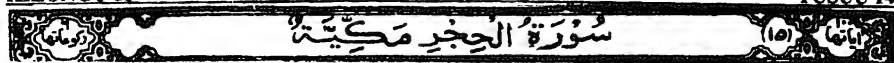
وَتَرَى الْجَوَارِثَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَأَنْفُسُهُمْ فِي جُحُومٍ الْكَارِ ۝

يَعِزَّى اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ فَانْكَسَبَتْ أَنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

يَا إِلَهَ وَاحِدٌ قَلِيلٌ ذُرِّيَّتُهُ تُورَثُ الْآلِفَابِ ۝

AL - HIJR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.
 2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩo mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũte ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtũmaa mwĩkalo ūũ wa kūvũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ①

رَبِّمَا يُوذُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعَلَّمٌ ④

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمْرِهِ أَجَلُهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑥

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ⑨

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑩

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑫

14. Mo maimitk'laa, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee n'endete mbee woo.

15. Na ona takethwa Ithyi twamavingo'fe mo muomo kuma ituni, na makamb'it'it'ya kwambata maw'is'it'ite,

16. Mo vate nzika, masya 'Metho maitu n'imat'ululany'e tu; ateo ithyi twi andu aoe.

LUKU 2

17. N'w'o nthini wa matu, Ithyi n'it'use'v'itye sy'kalo sya ndata na t'ukasyanakavya kwa ala masy'loelaa.

18. Na Ithyi n'it'uy'is'it'ite itu kwa kila Satani m'ulee.

19. Ind'i ethwa umwe ona w'wa ew'aa kavola na k'imbith'i, we aat'it'awa n' um'ut'is'u.

20. Na nthini Ithyi n'it'um'inyat'ik'itye, na t'ukaia i'ima n'omu t'olu wayo na t'ukat'uma k'ila k'ind'u k'imea t'olu wayo na m'uaan'ilye mw'lan'u.

21. Na Ithyi n'it'um'use'v'itye inyw'i ma'und'u ma k'umw'ik'alya thay'u nthini wayo, ona ota u'u kwa asu ala onthe inyw'i m'utamanengae.

22. Na vai k'ind'u ind'i ateo Tw'ina inand'u syakyo na Ithyi t'uk'it'heesya kwa k'ithimo k'is'ik'le.

23. Na Ithyi n'itw'it'umaa iseve ila ikuaa, mbe'u, na ind'i t'ut'heesya k'lw'u kuma mathweon'i, na ind'i Ithyi n'it'um'engae kyo inyw'i m'Okanyw'a; na inyw'i m'uk'is'uv'laa.

24. Na N'w'o, Nithyi t'unenganae thay'u, na Nithyi Ala t'ut'ae k'ikw'u; na Nithyi M'uti'wa t'u.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمِينُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنَّا قَوْمٌ مَّشْهُورُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّعَةَ فَالْسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ قُتِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضُ مَدَدُهَا وَالْقِطْعَانُ فِيهَا رَوَاسٍ وَأَنْبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّزُودٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَّنْصُومُ لَهُ

يَرْزُقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَن مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنْسَقَيْنَا لَهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَأَنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ūkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŌlĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ūu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩũ, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsywe.

31.Kwa ūu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsywe, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ūndũ ūtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsya mũndũ ūla We ūmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩũũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٥﴾

وَإِنْ رَبُّكَ هُوَ يُبَشِّرُهُمْ أَنََّّهُمْ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٧﴾

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ﴿٢٨﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٩﴾

وَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رَوْحِي فَفَعَلُوا كَذًا لِيُعَذِّبِينَ ﴿٣٠﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣١﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَوْ لَا سَجَدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٤﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٦﴾

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kūvika mūthenya ūla mo makokŵl'w'a.'

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.'

39. 'Kūvika mūthenya wa ūvinda yīla yītw'ītwe.'

40. We asūngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nūndū We nūndw'īte ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma ūthŵku woneka ta mwanake kwoo kūū nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŵkūmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīla yŵkŵe kwakwa ūlŵngalīte.'

43. 'Vate nzika, we ndūkethīwa na ūtonyi ūlū wa athŵkūmi Makwa, ateo ala mavīŵtye makanyuva kūkūatīa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandū vathanītwē kwoondū woo onthe.

45. Yo yī mbingīlo mūonza: na kīla mbingīlo yīna kīlungu kyayo kīla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nīw'o, ala alūngalu makaiwa katī wa mīŵnda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mūuo, ūsūvīonī.'

48. Na ūthyī tūkavetanga kīla ūthyoeuku ona wīwa ūkethwa nthīnī wa ūthūi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanīw'e maŵte mīto, meleanīle mūndū na ūla ūngī.

49. Mīnoo ndīkamakiita mō vau, onamo maikaumw'a vo ona ūndī.

50. Matavye athŵkūmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī ūmwe Mūekanī Mūno Vyū, ūla ūsūŵtwe nī tei.

51. Na ūta ūu kana ūsīllo Wakwa nī ūsīllo wī woo mūno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْآلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūmūkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūla wīthwa ausūtwe nī ūmanyi.'

55. Nake amūkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aīee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَلُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوَجَلْ إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَالِمٍ ۝

قَالَ أَبَشِّرْنِي عَلَى أَنْ قَسَيْتَ الْكِبَرُفِيمَ تَبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا امْرَأَتُ قَدْ ذَرَيْنَا إِنَّا لَبِئْسَ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا فِيهِ يَتَذَكَّرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنشِرْ بِأَهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ النَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَذْيَارَهُمْ وَلَا يَلْبَسْ

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝

ndakasisye itina, na *yu* endeea kŭvika
vala we wŷŷaŷwe.'

67.Na Ithyŷ nŷtwamŭvikŷŷe we ŭtw'io
ŭŭ kana mŷi yoo ŷkatilangwa kŷloko.

68.Na andŭ ma mŭŷŷŷ nŷmookie
matanŷte.

69.Nake amea, 'Aa nŷ aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambŷkŷe nthoni;

70.'Na mŭkŷei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma *mŷhembra* yonthe?'

72.Nake asya, 'Eŷtu makwa *ota ŭu*
maŭngeme vaa. Sŭanŷai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'ŷ nŷmŭkwenda kwŷka ŭndŭ ona
wŷva.'

73.Ithyŷ twŷŷvŷta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nŷ ndŭŭka yoo
meanganga na kŷvŭavŭano-----

74.Indŷ ņsilŷlo nŷwamakwatie mo syua
yŷkyuma.

75.Ithyŷ nŷtwaŭkulumanilye w'o, na
nŷtwamaŷŷŷe mo mbua ya mavia ma
yŭmba ŷŭŭ woo.

76.Vate nzika, nthŷnŷ wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wŷ ŷŭŭ wa leŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnŷ ŭŭ ve Kyama kwa
etŷkŷli.

79.Na Andŭ-ma-Kŷthekanŷ ota ŭu vate
nzika, maŷ eki-ma-naŷ.

80.Kwa ŭu, Ithyŷ nŷtwamasilŷle mo. Na
yelfŷ ŷvw'ŷkŷtwe nŷ nzŷa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili *ota ŭu*
nŷmamaw'ŷkŷŷŷŷŷe Atŭmwa *ta*
akengani.

82.Na Ithyŷ nŷtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indŷ mo nŷmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ

مُضْعِفِينَ ۝٤٨

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝٤٩

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ۝٥٠

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ۝٥١

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ قَبْلَ هَؤُلَاءِ الْأَنْبِيَاءِ ۝٥٢

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فَعَالِينَ ۝٥٣

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝٥٤

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝٥٥

فَجَعَلْنَاهَا عَلَيْهِمْ سَاوِيهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً

مِنْ سِجِّيلٍ ۝٥٦

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّلِينَ ۝٥٧

وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسَ بِلَيْسٍ ۝٥٨

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝٥٩

وَأِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ۝٦٠

فَاتَّقِ اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ ۝٦١

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْأَسْرُسِينَ ۝٦٢

وَاتَّبَعُوا آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝٦٣

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
ilmanĩ, nũndũ wa ūsũvũ.

84. Indĩ ūsilũlo nĩwamakwatie mo kũoko,

85. Na maũndũ onthe ala mo meekĩte
mayaamauna.

86. Na Ithĩ tũyũmbĩte matu na nthĩ na
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ ateo kwa ūla
w'ũ; na ūla Saa ūkavika vate nzika.
Kwa ūu, taanĩsya namo ume vala maĩ,
kwa mũtaanĩsyo wĩ mumo.

87. Nĩw'ũ, Mwĩai waku nĩ We ūla
Mũmbi-Mũnene, Umanyi W'onthe.

88. Na mũno Ithĩ nĩtũũnengete we
Mĩsoa mũonza ūla ūsyokeawa kaingĩ, na
Kulani ūla Nene.*

89. Mũikatambũũkye metho menyũ na
ĩtomo ūlũũ wa ūtanu wa kavinda ūla Ithĩ
tũnenganĩte kwa nguthu ĩmwe kuma katĩ
woo, na ndũkew'ũ e kyeve ūlũũ woo, na
theesya ūthwau waku na tei kwoondũ wa
etĩkĩli.

90. Na asya 'Nyie nĩ Mũkaanany'ũ wĩ
ũtheinĩ vyũ.'

وَكَاثُوا يَنْجُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا أَمِينًا ۝٨٣

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝٨٤

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ كَاثُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٥

وَمَا خَلَقْنَا السَّوْبِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بَرَاءً

وَرَأَى السَّامَةَ لَآتِيَةً فَاصْفَحَ الصَّفْحَ الْجَبِيلَ ۝٨٦

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۝٨٧

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ التَّحْفِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۝٨٨

لَا تَبْدُلْ عَيْنِيكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا فَهُمْ

لَا تَعْمُرُونَ عَلَيْهِمْ وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٨٩

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ۝٩٠

*Ithĩ twĩendeew'ũ nĩ kũalyũla mĩsoa 88-92 ūũ
kwa ūvinda yũkĩte mbee wa ūvinda ūvĩtu
yĩandĩkĩte wa ūvinda yĩvĩtu nũndũ twĩũũanĩ
kwĩthwa na ūkaany'ũ wĩ woo kwa Mũsilamu. Vai
ūvĩtyo kwona ūvinda yĩvĩtu yĩandĩkĩte ta ūvinda
yũkĩte, nũndũ mawathani maingĩ mũno ala no
kũvika meanĩw'ũ maandĩkĩte nthĩnĩ wa ūvinda
ūvĩtu nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. ūvinda yĩvĩtu
yĩalyũĩka. Mawathani me nthĩnĩ wa ūvinda yĩvĩtu
malũũũĩlasya ū-w'ũ. Kwa ūu, ūalyũlo walle
kwĩthwa ta ūu: 'Na Ithĩ nĩtũũnengete mĩsoa
mũonza ūla ūsyokeawa kaingĩ na Kulani Ntheu ūla
Nene. Ndũkakooote metho maku na ĩtomo
kwelekela ūtanu wa ūvinda yĩla Ithĩ tũnenganĩte
kwa nguthu ĩmwe katĩ woo, na we ndũkew'ũ e kyeve
ūlũũ woo; na theesya ūthwau waku wa tei
kwoondũ wa etĩkĩli. Na asya, Nyie nĩ
Mũkaanany'ũ wĩ ūtheinĩ. Ota kĩla ūvinda, Ithĩ
tũkathesya ūsilũlo ūlũũ wa asu ala makaanĩka
tũlungu, na ala matonya kũaany'ũ Kulani Ntheu
tũlungu.'

91.Ota kila ivinda, Ithyi tũkatheesya
ũsilũlo tũlũ wa asu ala matilĩkanganaa
tũlungu,

92.Na asu ala makamĩtilanga Kulani
ĩtwĩke tũmĩsevũ.

93.Kwa ũu, Ithyi twĩĩvĩta na Mwĩai
waku, vate nzika, Ithyi tũkamakũlya mo
onthe.

94.Iũlũ wa ũndũ mo meekaa.

95.Kwa ũu, tavany'a ũtheinĩ maũndũ ala
we weeyĩafwe namo na ĩvete ũtee wa asu
ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

96.Ithyi vate nzika, tũkakwĩanĩa we tũlũ
wa asu ala mavũaa ngũĩ;

97.Ala maseũvasya Ngai ũngĩ ũtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, ĩndĩ o
mĩtũkĩ mo makamanya.

98.Na, mũno, Ithyi nĩtwĩsĩ kana kĩthũi
kyaku nĩkĩũthĩna nũndũ wa maũndũ ala
mo maneenaa.

99.Indĩ mũtafe Mwĩai waku ũimũkumya
We, na ĩthwa wa asu ala mevalũkasya
nthĩ na mothyũ moo ene *mbee Wake*.

100.Na endeea kũmũthaitha Mwĩai
waku, kũvika kĩkw'ũ kũũvikĩfe we.*

كَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِبِينَ ۝

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝

فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلْهُمْ أَجْعَبِينَ ۝

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ۝

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

*Ualyũlo ũũ wĩtwĩka kana nĩwĩĩte mũno
twasũanĩa kĩleelo kya mĩsoa ĩno na tũkamanya
kana mĩsoa ĩla ĩtongoetye yambĩĩĩlye wambĩĩĩlyo
wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene.
Kwa ũu, onthe ala, ona eka kwĩsa kũtetheesya
ũendeei wa na mbee wa Kulani, mo
nĩmaũvũthasya ũvoo ũla mũnene mũno wa
ngwatanĩo, na makĩaanĩka na kũmĩaany'a Kulani
tũlungu; kila nguthu tũmĩte mĩsoanĩ ĩmwe
maimĩalyũla kwĩanana na mawendi moo na
kũĩkĩĩthya maũalyũlo moo ene matwĩke ma w'o,
mũminũkĩlyo woo nĩ kũaanĩka na kũmĩtilanga
tũlungu maimakaanĩsya ala angĩ. Uaanĩku ũũ
ũtavanĩtw'e kwĩthwa wĩ mwai mũno na
mũminũkĩlyo vai mwĩw'ano woneka katĩ wa
nguthu ĩla syĩkũkita. Uu ũtumaa andũ ma mbaĩ
ĩmwe *Ummah* maanĩka nthĩnĩ wa nguthu na kwa
nzĩa o isu, makĩaany'a Kulani tũlungu.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(17)

AL - NAHL
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩũkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَعَمَلَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ②

3.We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4.We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَتَلَوَّىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ④

5.We ombĩte mũndũ na ĩlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُثَةٍ فَلَاحُوْخَصِيْمٌ مُّبِينٌ ⑤

6.Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muuĩfa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩfsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7.Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtye ĩya wĩloo na
yĩla mũũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8.Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَافِيْهِ إِلَّا يَشِقُّ
الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذُوْفٌ رَّحِيمٌ ⑧

9. Na We nūsyūmbīe mbalasi na nyūmbū na mang'oi nīkana mailīsaē syo, ikamūkua inyw'ī, ta wambīlīlīyo wa wanake. Na We akoomba kīla inyw'ī mūtānamba kūkīmanya.

وَالْأَيْلَ وَالْبِقَالَ وَالْحَبِيرَ لَتَرْكَبُوهَا زِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīvo ve wonany'o wa nzīa īla ya w'o, na ve nzīa īngī syathūkīlī ūtee na nzīa īla ya w'o. Na takethwa We nīweekīlī kwenda Kwake vinya, We ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthē.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدٍ لَكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nī We Ula ūmūtheeasya inyw'ī kīw'ū kuma mathweonī; na kuma nthīnī wakyo, inyw'ī mwīna kyaūnyw'a, na nūndū wakyo nīvameaa mīlī īla inyw'ī mūtīthasya indo syenyū nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nūmeasya imea sya kīla mūthemba kwoondū wenyū nakyo, na mīthata na mītende, na mīsavivū, na mīthemba yonthē ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَيْلَ وَالْأَفْئَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ⑦

13. Na We nūsyīkīlīte ūtukū na mūthenya wīanī wasyo kwoondū wenyū, na syua na mwei; na ndata ota ūu nīsyīkīlītwe wīanī kwa mwīlao Wake. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala mathūkūmīthasya īlīko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْيَلَّ وَالتَّهَارَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nūsyīkīlīte wīanī syīndū īla We ūmbīte kwoondū wenyū īlūlū wa nthī, syīna malangi mena kīvathūkany'o. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa andū ala masūvīaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يَذَكِّرُونَ ⑨

15. Na We nī We Ula ūtumaa ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana mūīsaē nyama nzeo, na mūtōnye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'ī mwīkīlāa. Na inyw'ī

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا مَلَكُومًا مِنْهُ لِمَا هُمْ بِرَآئِهَا وَتَسَخَّرُ بِمَا مِنْهُ حُلِيَةٌ تَلْبَسُونَهَا ۚ وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ
waw'o syatũite kĩw'ũ, nĩkana mũtonye
kũthi kyalo na kana mũtonye kũmantha
mumo Wake, na mũtonye kũtũnga
mũvea.

الْفَلَكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ⑤

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũũ wa
nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na
nzĩa nĩkana mũendeke nzĩanĩ tĩa ya
w'o.*

وَأَنقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنهَضَا
سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

17. Na movano angĩ ota ũu; ala nũndũ
wamo na ndata mio maatĩĩaa ngalĩ tĩa
nzeo.

وَعَلَيْتُ وَبِالْجِبِّ هُمْ يَهْتَدُونَ ⑦

18. Indĩ We, Ula ũmbaa nũndũ ũmwe na
we ũla ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ
nomũsũvĩaa?

أَفَن يَخْلُقُ كَن لا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑧

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta
kĩthingitho, ethwa tĩa nĩyĩkwĩtĩkĩlwa nĩ kwasya
kana Ngai etala mumo Wake tũũ wa andũ onthe
ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthĩ
nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na
wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ĩvuso ĩthũku,
nĩleetwe nũndũ 'tameeda' yũmĩtw'e nthĩnĩ wa
'maaida' tĩa ĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu tĩa
yĩkwasya kũnengane ĩtũ! Ndeto ĩno 'maaida' tĩa
yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yũmĩte nthĩnĩ
wayo. Vamwe na ũalyũũ ũũ wĩovo, ũmanyi
w'onthi wa mũsoa ũũ nũkũalyũĩwa.
Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai
Mwene Vinya w'onthi nĩũmbĩte iĩma ĩla nĩ sya
vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ĩla ĩtũaa
thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlwa'a kuma maianĩ na
nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩũke ĩkakuwa
nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu
maito. ĩma nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla
mĩũke ĩkatw'ĩka kĩw'ũ ĩngĩ, na ĩndĩ nĩkuua mbua
ĩnyatĩkĩte tĩa ĩtũngawa ĩngĩ tũũ wa nthĩ tĩkaete ĩtũ
mwingĩ. ũu nĩw'o ũalyũũ ũla ũkwaĩla mĩsoa ĩno
na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩla kĩngĩ kyatĩala.
Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ĩtũ nĩyĩsĩkĩle. Nthĩnĩ wa
ũvoo wa ũendecei wa na mbee civilisation mbũsĩ
nikũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ
kũkĩĩĩlũ nzĩa ĩlingĩĩtwe'ndeentĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'ĩ *mŭkatata* kŭmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'ontho, mŭikethwa mŭtonya kŭmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mŭekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَأَن تَعَدَّ وَنِعْمَةُ اللَّهِ لَأَن تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَنَفُورٌ تَرَجِيمٌ ⑤

20. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ maũndũ ala inyw'ĩ mŭvithaa na ala mumbũlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُلْقُونَ ⑥

21. Na asu ala mo mamekaĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho mayũmbaa kĩndũ, ĩndĩ mo ene nĩmombĩtwe.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا

22. *Mo nĩ* akw'ũ, mai thayũ, namo mayĩsĩ yĩla makokĩlw'a.

وَهُمْ يُخْلَقُونَ ⑦

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ⑧

LUKU 3

23. Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetĩkĩlaa Itu, ngoo syoo nĩ ngeni kwa ūla w'o, namo mausũtwe nĩ ngathĩlo.

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

تَلُوْبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑨

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathĩlaa.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ⑩

25. Na yĩla mo makũlw'a, *Mwĩsũanĩ* ata inyw'ĩ *ĩlũ* wa kĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ūtheetye?' Mo maasya, 'Nĩ movoo ma tene.'

وَلَاذِاقِلَ لَهُمْ مَا آتَا أَنْزَلَ رَجَبَكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ

الْأَوَّلِينَ ⑪

26. Nĩkana mo matonye kũkua mĩio yoo yĩ mĩima nthĩnĩ wa Mũthenya wa ūthayũũkyo, na *ota ūu*, kĩlungu kya mĩio ya ala mamathyoekasya matena ūmanyi. Sĩsyai! Maũndũ ala makuĩte nĩ mathũku.

لِيَحْلِلُوا أَوْرَاقَهُمْ كَامِلَةً يُذَمَّرُ الْفَيْتَةُ وَمِنْ أَوَّلِهِ

بِالَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ⑫

LUKU 4

27. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaseũvisye walany'o *ota ūu*, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwookie *ĩlũ* wa myambĩĩĩlyo ya mwako woo kwa ūu

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَاتَى اللَّهُ بَيْنَنَا لَهُمْ مِنَ

الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kŵala nŵkyamavalŵkŵle kuma ŵŵlŵ woo;
na ŵsilŵŵ nŵwookie ŵŵlŵ woo kuma vala
mo matavesŵ.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

28.Na ŵndŵ Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo,
We akamasonokya mo na akamakŵlya,
'Meŵva atindany'a Makwa ala kwoondŵ
woo inyw'ŵ mwamakaanŵsya
Athani?' Asu manengetwe ŵmanyi
makasŵngŵa, 'Umŵnthŵ nthoni na thŵna
vate nzika, niŵvalŵka ŵŵlŵ wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِنُهُمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya yŵla
mavŵŵsye mathayŵ moo. Na ŵndŵ mo
makoonany'a wŵnyivyo makyasya, 'Ithyŵ
tŵyeekaa naŵ ona yŵva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho nŵmesŵ
nesa maŵndŵ ala inyw'ŵ mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30.Kwa ŵu, likai mbingŵlonŵ sya Ngiena
mwŵkalae vo. Wŵkalo wa ala mekathŵlaa
nŵ mŵthŵku mŵno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبَلِيسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Na yŵla ala alŵngalu makŵlw'a,
inyw'ŵ mwŵŵŵanŵa ata ŵŵlŵ wa kŵla Mwŵai
wenyu ŵvuanŵte?' mo maasya, 'Nŵ
kŵseo vyŵ,' nŵndŵ kwa asu ala mekaa
moseo ve ŵseo ŵŵlŵ wa nthŵ ŵno, na
mŵsyŵ wa Itunŵ nŵ mŵseango mbee.
Wŵkalo wa ala alŵngalu nŵ mŵseo mŵno
vyŵ----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32.Mŵŵnda ya Tene-W'ontho, ŵla mo
makamŵlika; katŵ wayo vavŵŵlaa tŵlŵsŵ.
Mo makeethwa na kŵla kyonthe makenda
vo. Uu nŵw'o Ngai Mwene Vinya
W'ontho ŵmatuvaa ala alŵngalu.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

33.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya me
atheu. Mo maasya, 'Mŵuo wŵthwe
nenyu!' Likai Itunŵ nŵndŵ wa maŵndŵ
ala inyw'ŵ mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَاشِحِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaalka moke
 ɪɪɪ0 woo kana ɔtw'io wa Mwɪai waku
 wɪanfe? Uu nɪw'o ala maɪ mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamavɪɪɪsya mo, ɪndɪ mo nɪmo
 meevɪɪɪsya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ɔu, ɔsɔngɪo mɔth0ku wa ɔnd0
 mo meekie nɪwamaval0kɪle, na kɪla mo
 mav0ɪaa ng0ɪ nɪkyamathyoɪ0ɪ0kile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamwɪananisye Ngai na ngai
 ingɪ maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe nɪwendie ɔu, ithyɪ
 tɔyɪthwa twakɪthaithe kɪnd0 ona kɪva
 ɔtee Wake, ithyɪ kana maaɪthe mait0,
 ona ithyɪ tɔyɪthwa twavatanie kɪnd0 vate
 mwɪao kuma Kwake. 'U0 nɪw'o ala maɪ
 mbee woo meekie. ɪndɪ mo At0mwa
 mena ɔtonyi wa ɔnd0 ateo k0vikya
 Ut0mane wɪ ɔtheinɪ?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithyɪ vate nzika, nɪtwam0kɪlɪye
 M0t0mwa kuma kwa kɪla and0,
 aitavany'a, 'M0thaithei Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na ɪvathanei na Ula-
 M0th0ku.' Na ɪndɪ amwe katɪ woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na katɪ woo ve ala
 maaɪɪte nɪ k0minwa. Kwa ɔu, tamb0kai
 ɪɪɪ0 wa nthɪ, mwone ɔnd0 wailyɪ
 m0min0kɪlyo wa ala mamatw'ɪkɪthisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَيَنْهَهُمْ عَنْ هَذَا ۖ قَالَ اللَّهُ
 وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَعَبَّدُوا فِي الْأَرْضِ
 مَا نَظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we wɪna vata na k0tongoew'a
 kwoo, ɪndɪ manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala angɪ. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
ũsilĩlo ndũkavika tũlũ woo kuma vandũ
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũĩtwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho
ũmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'ontho *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ũu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo tũlũ
woo, na mo mekaa ũndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'ontho aĩtye,
'Mũikose *kwa ũthaihi* ngai ilĩ. Ve Ngai
o Umwe tũ. Kwa ũu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tũlũ wa nthĩ na ũtonyi wa
kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene.
Inyw'ĩ indĩ mũkamũkĩa ũngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho?

54.Na ũathimo ona wĩva ũla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho. Na yĩla thĩna
wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ũtethyo*
kuma kwake.

55.Indĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu imwe katĩ wenyu

أَوَيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِينَ ۝

أَوَيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَعْقِيلِهِمْ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَّوُوفٌ رَحِيمٌ ۝

أَوَلَمْ يَرْوِ إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۝

يَسْأَلُونَ رَبَّهُمْ مَنْ ذَرَأَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ۝

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آلَ الْهَيْنِ إِنِّي أَنَا هُوَ إِلَهُ

وَاحِدٌ وَإِنِّي لَأَظْهَرُ ۝

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ۝

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَنَّكُمُ الضَّرُّ

فَأَلَيْهِ تَجُرُونَ ۝

ثُمَّ إِذَا أَكْشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمُ يَرْتَفِعُ

maitonya kŭtiwa Itina ona saa ūmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63. Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ūvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭseo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭw'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64. Nŭlvŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyallŭsyaa woo ūmŭnthŭ, namo makeethwa na Osillŭ wŭ woo.

65. Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭlŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma ŭtuni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūu ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67. Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ota ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68. Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭlu mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūu ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ٣٠

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكُونُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ٣١

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ فِيهِمْ أَيُّومٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٢

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتْلَىٰ أَلَمْ يَكُن لَّهُمُ
فِيهِ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٣

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَأَ بِهِ الْأَرْضُ بِغَدِّ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٤

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُنذِرُوا بِظُلْمِ
مَن يَكُن قَرِيبٌ وَدَمِ بَنَاتٍ خَالِصًا سَائِقًا لِلشَّرِّ بَيْنَ ٣٥

وَمَن تَرَتَّبَ التَّخِيلَ وَالْأَعْيَابَ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سُكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٣٦

kuma matunĩ na ũlũ wa nthĩ, ona syo iikethĩwa na ũtonyi ta ũsu ona *ĩndĩ*.

75.Kwa Ou, mŭikaseŭve mĩvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ na inyw'ĩ mŭyĩsĩ.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yĩ mwene, ĩtena ũtonyi ũlũ wa kĩndũ ona kĩva; na mŭndũ *wĩna ūhasyo* ũla ĩthyĩ tŭmŭnengete kuma Kwitũ-Ene kyaŭya kĩseo, na we aumasya ũtheinĩ na kĩmbithĩnĩ. Mo nũndũ ũmwe? Ndaſa syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andũ eĩ, ũmwe woo ndaneena, atena ũtonyi wa ũndũ, na nĩ mũio kwa mwĩai wake; yĩla we wamũtũma, ndaetae ũseo. Nũtonya kwĩthwa ũndũ ũmwe na ũla wĩyĩaa ũlũngalu na ũla we mwene wĩ nzĩanĩ ĩla ndũngalu?

LUKU 11

78.Na ĩla itonekaa syĩ ũlũ wa nthĩ na matunĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũvoo wa ũla Saa nĩ ta kũveny'a kwa itho, aiee, yĩ vakuvangĩ mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũetie inyw'ĩ kuma mavunĩ ma maa-nyinyia menyu yĩla inyw'ĩ mũteesĩ kĩndũ, na nĩwamũnengie inyw'ĩ metho na matũ na ngoo, nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

80.Mo nomasyaasya nyũnyi ĩlŭmĩte *ĩlũ* yayayanĩ katĩ wa ĩtu. Vai ũtumaa ĩluma *ĩlũ* mũno yayayanĩ ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ④

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ رِزْقِهِ مَثَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زَوْجَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنَكُمْ لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كُلٌّ عَلَى مَوَلَاهُ إِنِنَّا بِنُوحٍ أَهْلًا بِأَنْتُمْ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑥

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَزْنُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧

الْمُتَبَرِّوْنَ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَحَرِّبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑨

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlñi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metikĩlaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na ĩvinda yĩla mwaũngama; na nthlñi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'i*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwafila kwa ĩvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩla* muunyĩ; na
akamũseũvĩsyeyinyw'i syĩvitho nthlñi wa
ĩlma *ngunga*, na akamũseũvĩsyeyinyw'i
ityeyo ila imũsũvĩfaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsĩĩlaa inyw'i ĩvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanĩĩasya mumo
Wake ĩũũũ wenyu, nĩkana inyw'i
mũtonye kũmwĩnyĩvĩsyeyi We.

83.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, Indĩ
wĩa waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa Indĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla Ithyl
tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na Indĩ asu ala matetĩkĩlaa
maiketĩkĩlw'a *kũthaihana* ona
kũthaihana kwoo kũiketĩkĩlwa.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilũlo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa ĩvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا أَنْتَ وَمَتَاعَا إِلَىٰ جَانِبِ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْهَا خَلْقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
الْجِبَالِ الْكُنَاتِ وَأَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنِ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنِّقُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ
وَلَهُمْ يُنْظَرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَٰؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩtai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau-syo ikamakũũthũkĩla na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩa.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩa.

92.Na Ianĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩa; na mũikatũle mawĩvĩto menyu Itina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكُلُّكُمْ نَاقُونَ ۝

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ بِالسَّلَامِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَىكَ الْكِتَابَ ۚ تَبْيِِّنَا نَا إِلَهُ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ۝

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kĩveti* kĩa, itina wa kwokotha mŭũmu, kyatilangile kĩa kyakyo tũlungu. Inyw'ĩ nĩmŭmatw'ĩkĩthĩye mawĩvĩto menyu ta nzĩa sya kũkengana kafi wenyu, *mũkĩta* nguthu imwe ya andũ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa ita Ingĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amũta inyw'ĩ kwa nzĩa ĩsu, na Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo We akamũvathũkanĩsya inyw'ĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwavathũkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nĩweekĩe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amũtw'ĩkĩthĩsye inyw'ĩ inyw'ontha kwĩthwa o andũ amwe; ĩndĩ We amũekaa ae ũla we wenda; na amũtongoeasya ũla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mũkakũlw'a tũũ wa ũndũ ũla inyw'ĩ mweethĩlawa mũkĩka.

95. Na mũikaitw'ĩkĩthĩye ithitũ syenyu ta nzĩa sya ũkengani kafi wenyu; kana kũũ *kwenyu* kũikese kũtiũũka itina wa kwĩthĩwa kwi kũũmu, na inyw'ĩ mũkasama ũthũku nũndũ nĩmwaalyũlile andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mũkeethwa na ũsilĩlo wi woo.

96. Na mũikakũany'e ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoaa mũvũthũ. Vate nzika, kĩa kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ kĩseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

97. Kĩa inyw'ĩ mwĩna kyo kĩkeethwa vathei, na kĩa ona kĩa kĩa Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩkekala tene na tene. Na Ithĩ vate nzika, tũkamanenge asu ala momĩĩasya ĩtuvi yoo kwĩanana na mawĩa moo ala maseo mũno vyũ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَارًا تَتَخَدُّونَ آيَانَكُمْ دَعَا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أَمَةٌ هِيَ رَبِّي مِنْ أَمَةٍ إِنَّا بَلَوْنَكُمْ اللَّهُ بِهِ وَلِيَبَيِّنَ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٩٣

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَنْهَا
لَكُمْ تَعْلُونَ ٩٤

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَانَكُمْ دَعَا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمُ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٩٥

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٩٦

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ٩٧

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa
ūlŋgalu, e mūndūme kana e
mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate
nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu;
na Ithyī tūkamanenge ala mailī ta asu
ītuvi yoo kwīanana na ūseo mūnene vyū
wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha
wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi īlūlū wa
asu ala metīkīlaa na maiaa wīkwatyo
woo kwa Mwīai woo.

101. Ūtonyi wake wī īlūlū wa ala
matumaa ndūlū nake tū na ala
mamwīananasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū
va kīngī—na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We
ūvuanasya—mo maasya. 'We wī
mūkengani' Aiee, īndī andū aingī mūno
mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye
yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana
We atonye kūmekīa mo vinya asu ala
metīkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo
kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo
maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya
we. īndī kīthyomo kyake ūla mo
mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī
kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na
kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'on the
ndakamatongoesya mo, namo
makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرَ أَوْ أُنْشِئَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُكُمْ هَذَا لِّسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيَهُمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thayo wovanŵtwe nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūndū ala mo meekaa.

114.Na ow'o Mūtūmwa nŵkŵte kwoo kuma kaŵ woo ene, Indŵ mo nŵmamūtŵ'ŵkŵthisye we ta mŵkengani, kwa ū ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.Kwoondū wa ū yai kaŵ wa syŵndū ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete inyw'ŵ; na ŵŵŵwai mŵŵna mŵvea nŵndū wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'ŵ mŵthaitaa.

116.We nŵmŵvatŵte inyw'ŵ tū kūya nyama sya nyamū ila ngw'ū na nthakame na nyama sya ngŵlŵe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ūla ūnŵkŵngŵŵ'a nŵ ūndū ūtathŵkŵŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kŵŵka naŵ, Indŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ Mŵekanŵ Mŵno Vyū, ūsŵŵtwe nŵ tei.

117.Na mŵikasye-- nŵndū wa ūvŵngū ūla nŵmŵ syenyu ineenaa----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kŵseŵvya ūvŵngū ŵlŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseŵvasya ūvŵngū ŵlŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa ūtandŵthyo mŵnini. Ve ūsilŵlo wŵ woo kwoondū woo.

119.Na kwa asu ota ū ala nŵ Ayuti, ŵŵŵ nŵwawatanŵe mbee wa ū syŵndū ii syonthe ila ŵŵŵ tŵtŵavŵtye we. Na ŵŵŵ tŵyaamavŵŵsya mo, Indŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

يٰۤاَيُّهَا كٰتِبُوْا يٰصٰعُوْنَ

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِنْهُمْ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوْنَ

فَكُلُوْا مِنْ رِّزْقِكُمْ اَللّٰهُ حَلٰلٌ طَيِّبٌ وَاشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلٰیكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَوٰزِجِ وَمَا اٰهَلٌ لِّغَيْرِ اللّٰهِ يٰۤاَيُّهَا فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ لَا اَعَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَا نَصَبُ الْاَسْنَمُ الْكُذِبُ هٰذَا حَلٰلٌ وَهٰذَا حَرَامٌ لِّتَقْرُوْا عَلٰی اللّٰهِ الْكُذِبَ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلٰی اللّٰهِ الْكُذِبَ لَا يَفْلِحُوْنَ

مَتَاعٌ قَلِيْلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ
وَعَلٰی الَّذِيْنَ هَادَوْا حَرَمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلٰیكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَنَنَّهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسُهُمْ يٰظَلِمُوْنَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *ŭla weenenganīte*; Kwake kīla īvinda; kwa ŭla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.' ^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika, we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na *yu* Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we, *tŭkyasya*, 'Atīūa nzīa ya Avalamu *ŭla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala mavathŭkanganie ūlŭ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّانَاهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ التَّهْتُّ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene ūla wathiwe.

ndĩni yake na Mwĩai waku vate nzika, akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo Ƨũũ wa maũndũ ala mo mavathũũkanganĩaa.^{2*}

126. Itana nzĩanĩ ya Mwĩai waku wĩna ũĩ na ũtao wĩna ũseo, na kaananĩa namo na nzĩa Ƨa yalle mũno vyũ. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa vyũ ũla welelũkĩte kuma nzĩanĩ Yake; na We nũmesĩ asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'ĩ *mwĩenda* kũmasilĩla *avinyĩanĩ*, Ƨndĩ masilĩlei kwĩanana nondũ inyw'ĩ mwĩkĩtwe ũthũku wĩana; Ƨndĩ mwoonany'a ũmĩĩsyoy, vate nzika, ũu nĩ ũseo mũno vyũ kwa asu ala momĩĩasya.

128. Na we ũmĩĩsyoy wĩna ũmĩĩsyoy; na nĩw'o ũmĩĩsyoy waku *nũtonyeka* tũ vamwe na *ũtethyoy* wa Ngai Mwene Vinya W'onthey. Na we ndũkamew'ĩe kyeve mo, ona ndũkaũũyey nũndũ wa mawalany'o moo mathũku.

129. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthey E-vamwe na asu ala alũngalu na asu ala mekaa moseoy

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالْقِيِّ هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ③

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسَبِيلِ مَا عُوِظْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ④

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي صَبْرِكَ وَمَا تَنْكَرُونَ ⑤

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ⑥

² *Uvoo nĩ mũseo. Vai kĩndũ kĩngĩ kĩũneenwa vaa atey Avalamu na kwĩyũmya kwake kũtathingĩthĩka na wĩnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nĩw'o ũũneenanĩwa. Na nũndũ wa Avalamu ũũwetwa, na ivathũũkany'o Ƨla Aĩsilaeli maĩ nasyoy katĩ woo eney Ƨũũ wa mũũkĩtwe wake naw'o na mwĩkalo wake. Aingĩ katĩ woo nĩmatw'ĩkĩte ngombo mĩthaitĩlenĩ ya mĩvw'anano yĩ kĩvathũũkany'o na nĩ ũtheinĩ kana nĩkana maendey na mĩkĩte yoy nĩmatonyay kwĩthwa meekwatanĩsyey na Avalamu ota ũu.

Savato nthĩnĩ wa ngewa Ƨno wĩoneka ũte mũthenyay wa kũthũmũa Ƨndĩ nĩ mũthenyay wa kwĩthesyay na kwĩlĩla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩi ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nĩhĩnĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndaĩa
mũno.

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsyee Aana-ma-
Isilaeli nĩhĩnĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu keli
nĩhĩnĩ wa nĩhĩ, na inyw'ĩ vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nĩhĩnĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o waĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'ĩ na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'ĩ nĩhĩnĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa
inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ يَلْعَلُ مِنَ النَّاسِ
أَعْرَافًا إِلَى السَّجْدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَوَّأْنَا حَذْلَهُ
لِنُورِيهِ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ إِلَّا تَجَدَّوْا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

فَمَرِيئَةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَوِّينَ وَلَتَتَلَنَّ عَلْوًا كَبِيرًا ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ إِبْرَاهِيمَ بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَبَيْنَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تَفْسِدُمْ وَإِنْ أَسَاءْتُمْ فَلَهُمَا

wa mathayū menyū ene, na mwalea kwīyīkalya nesa, nī kwa wasyo wa mathayū menyū. Kwa ūu, yīla ūla saa wathanītwe wa matukū ma mūminūkīlyo ūkavika, mo makamwīkīa inyw'ī nthīnī wa nthoni, na kūlika mūsikitinī tondū malikile nthīnī waw'o Iya mbee na kūkyananga vyū kīla kīndū mo makīkīlīlye vinya.

9. Nokwīthwa Mwīai wenyū yu akeethwa na tei tūlū wenyū; īndī mwasyoka nthīnī wa mwīkalo wenyū ūla mūkūū, Ithyī ota ūu tūkasyoka, na Ithyī nītūyītw'īkīthītye Iia ya Mwaki kolokolo kwoondū wa alei. 10. Vate nzika, Kulani īno ītongoasya ūndūnī ūla wa w'o mūno vyū; na īmatavasya etīkīlī ūvoo mūseo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na ītuvi īnene.

11. Na kana kwa asu ala matetīkīlīlaa maūndū ala makoka ītina, Ithyī nītūseūvītye ūsīlīlo mwai.

LUKU 2

12. Na mūndū nūvoyaa ūthūku ta ūnūūvoya ūseo; na mūndū e mītūkī.

13. Na Ithyī nītūtw'īkīthītye ūtukū na mūthenya Syama īlī, na Ithyī nītawavetie Kyama kya ūtukū tweekīa mūthenya vandū vaw'o na Kyama kya mūthenya Ithyī twīkīlīte kyeni, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo kuma kwa Mwīai wenyū, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmanya ūtalo wa myaka na ūmanyi wa kūtala. Na Ithyī nītūvuanītye kīla kīndū kwa ngewa nguvi.

14. Na Ithyī nītūmoveee motalo ma meko ma kīla mūndū ngingonī yake, na Mūthenyanī wa Uthayūūkyo Ithyī tūkamūetee we īvuku yīla we ūkayīthīa yī īvuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا
تَتْبِيرًا ①

وَقَدْ نَعِمَ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عَذَبْتُمْ عَذَابًا وَجَعَلْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ②

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّنُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَقُولُونَ الصَّلَاةُ أَقْبَلُ لَكُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ③

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اعتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
بَئِيسًا ④

وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
عَاجِلًا ⑤

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحْوًا آيَةَ الْيَلِّ
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِيَتَبَيَّنُوا فَضْلًا مِنْ
رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السَّاعَاتِ وَالْحِسَابِ وَكُلُّ
شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ⑥

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِرَبِّهِ طَائِفَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَنْقُلُهُ مَشْهُورًا ⑦

15.'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16.We ūla ōmīatīflaa nzīa īla ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tūisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17.Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetfīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndū mo mekwenda katī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18.Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19.Ula ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndū Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndū Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondū wake we; we akavīa vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20.Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīa ūndū yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfīkīli----aa nīmo ala kīthing'īīsyō kyoo kīkona īnee ya Ngai.

21.Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mŭthīnzlŭ kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlŭ wa mwīai waku ti mŭsīīle.

22.Sisyai, ūndū Ithyī tūmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِهِ خَشْيَةٌ نَبْعَثْ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفْسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِمَادٍ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا يَشَاءُ لِنَمُنَّ
بِهِ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമًا
مَذْمُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهُوَ الَّذِي يُعْطِيكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِالْآخِرَةِ الْكِبَرُ
دَرَجَاتٍ وَالْكِبَرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikamŭseŭvīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe Ngai ūngī we ndūkese kwīkala nthī wī mŭsonokye na wīmŭkīfē.

LUKU 3

24. Mwīai waku nīwīyīfāfē, 'Mōikamŭthaithe ūngī ateo We na onany'ai ŭseo kwa asyai menyū. Ethwa ūmwe woo kana eīfī nīmatumfā me vamwe naku, mŭikamatavye ndeto ona yīva ya kwonany'a ūthatu ona mŭikamatetye mo, īndī neenai namo na ndeto nduu.

25. Na matheesyei asyai ūthwau wa ūuu wīna wololo. Na asya, 'Mwīai wakwa, īthwa na tei tūlū woo tondū mo mandeie nthīnī wa wana wakwa.'

26. Mwīai wenyū nīwīfī nesa vyū maūndū ala me iīlkonī syenyū; ethwa inyw'ī mwī alūngalu, īndī vate nzika, We nī Mŭekanfī Mūno Vyū, kwa asu ala mamwelekelaa We īngī na īngī.

27. Na we mŭnenge mŭndū wa ndūū ya mŭkautī kīla kīmwāfīfē, na ngya, na mŭendi-wa-kyalo, na ndūkanange ūthw'īi waku kwa nzīa ya wanango.

28. Nīw'o, aanangi nī anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mŭvea kwa Mwīai wake.

29. Na ona ethwa we nŭŭtaanīsyā namo ūkīmantha tei wa Mwīafī waku, ūla we wīkwāfīfē, ona kŭīlyī ūu īndī, maneeny'e na ndeto yīna ūuu.

30. Na ndūkekale woveee kw'oko kwaku ngingonī yaku nŭndū wa ngoa ona ndūkakŭtambŭŭkye kwa wanango; we ndūkese kŭminŭkīlyā wī mŭumanfē na ūkathelēlwa.

31. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaŭya Kyake kwa ūla We Wendaa, na We akīnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ تَتَّعَدَ مَذْمُومًا
مَّخْدُومًا ۝

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُنْفِقُ عِنْدَكَ الْكِبَرُ أَحَدٌ هُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَهْزُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۝

وَاخْضَعْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا ۝
رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِن كُنْتُمْ أَصْلَاحِينَ
فَإِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ آيَاتٌ غُفُورًا ۝

وَإِنَّ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّبِيلَ
وَلَا تُبْذَرُوا بُيُوتَكُمْ ۝

إِنَّ الْمُبَدِّلِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝

وَإِنَّمَا تَعْرِضَنَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ
تَرْجُوهُنَّ أَفَلَّ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ تَتَّعَدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ
بِغَيْبٍ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athōkūmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kōkīa ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kūsūyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtīlwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīlvaka īla ītw'ītwe ya kūaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtīanīo; nūndū ūtīanīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thimai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathīlku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīle kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īlūlū wa nthī na ngathīlo, nūndū we ndūtonya kūmīlvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īlma.

39. Uthūku wa maūndū aa 'onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَأَيُّكُمْ قَتَلَهُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيراً ①

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ②

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ③

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ④

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنُوا بِالْوَسْطَاءِ الْوَسْطَى
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑤

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑥

وَلَا تَتَّبِعْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑦

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑧

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kw'k'wa Iianĩ-ya-Mwaki, wĩ mŭumanĩe na wĩ mŭlee.

41. We İndĩ, Mwĩai wenyu amŭnengete inyw'ĩ ndaĩa na syana sya ivĩsĩ, na akeyosea We-Mwene aka kuma katĩ wa alaĩka? Vate nzika, inyw'ĩ mŭneenaa ŭneeni wĩ woo.

LUKU 5

42. İthyĩ nĩtŭtavanĩtye ņla w'o nthĩnĩ wa Kulani İno kwa nzĩa syĩ kĩvathŭkany'o, nĩ kana mo matonye kŭtaĩka, İndĩ yo İmongeleelaa mo ņleĩnĩ.

43. Asya, 'Takethwa kwaĩ ngai ingĩ vamwe Nake We, tondũ mo maasya, İndĩ mo avoyi ma m'w'anano methwa mamanthie nzĩa ya kŭthi kwa Mwene-wa-Kĩvĩla kya Usumbĩ.

44. We nĩ Mŭtheu, na mŭnenevye İņlũ vaasa wa ņndũ mo maasya.

45. Ala matu mŭonza na nthĩ na syonthe ila syĩ nthĩnĩ wasyo itaĩaa ņtheu Wake; na vai k'İndũ ona k'İmwe k'İtamŭtaĩaa We na ndaĩa Yake; İndĩ inyw'ĩ mŭĩmanyaa ņtaĩo wasyo. Nĩw'o, We nĩ Mŭmĩsya, Mŭekanĩ Mŭno Vyũ.

46. Na yĩla we ņmĩsoma Kulani, İthyĩ nĩtwĩkĩaa tŭtũ mŭvithe katĩ waku na asu ala mateĩkĩlaa İtu;

47. Na İņlũ wa ngoo syoo İthyĩ nĩtwĩkĩite ngunĩko nĩkana mo maikamanye w'o na matŭnĩ moo tweekĩie kŭlea kw'w'a.

48. İthyĩ nĩtwĩsĩ nesa vyũ k'İla mo methukĩsye, yĩla makw'ĩthukĩsye we, na yĩla meŭsŭanĩa me oka, yĩla eki-ma-naĩ maasya, 'İnyw'ĩ mŭatĩlaa vathei ateo no mŭndũ usŭĩtwe nĩ ņkengani.'

49. Sisya, ņndũ mo maseŭvasya ngelekany'o kwoondũ waku na ņu mo nĩmathyokete vyũ, ņkethĩa mo maitonya kwona nzĩa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَوْلَاكَ وَرَبَّكَ ۖ

أَفَأَصْفُكُمْ رَبَّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ النِّسَاءِ
إِذَا نَأَىٰ عَنْكُمْ تَتَّبَعُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ
إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا إِلَىٰ
ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَيْسَ بِحَسْبِهِمْ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا اقْرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَلُكَةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ
وَقُرْآنِهِمْ وَإِذَا دُرِّجْتَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ
عَلَىٰ أَرْبَابِهِمْ نُفُورًا ۝

مَنْ أَعْمَىٰ بَصِيرَتَهُ يَأْتِ بِشَهَادَاتٍ بِالَّذِي يَدْعُوهُ إِلَىٰ
إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَنُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

سَبِيلًا ۝

50. Namo makūlasya, 'Ytla ithyī tūkatw'ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow'o nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ī tw'ikai mavia kana kīaa,

52. Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona wīva kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilikonī syenyū, īndī ona kūilyi ta ūu inyw'ī nīmūkathayūūkw'a.' Indī mo

makakūlya, 'Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?' Asya, 'We ūla wamūmbie inyw'ī īvinda ya mbee.' Na īndī mo makavyūly'a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, 'Uū ūkeethwa īndī?' Asya, 'Nokwīthwa wī vakuvī.'

53. 'W'o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw'ī; na īndī inyw'ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw'ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55. Mwīai wenyū nūmwīsf inyw'ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyū; na We enda, akamūsilīla inyw'ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvī tūlū woo.

56. Na Mwīai waku nūmesī nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwanenenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwanūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَرَأَيْتُمْ لَمُبْعُوثُونَ

خَلْقًا جَدِيدًا ⑤

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ⑥

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِينًا ⑦

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

يَعْلَمُ السِّرَّ ⑧

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ⑨

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُرْسِلْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ⑩

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ⑪

¹ *Zaboor' yīasya mbūa sya malondū ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na indī inyw'ī mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangā inyw'ī thina kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyītfāa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanā na Mwāi woo----- ona asu ala moo me vakuvī mŭno vyŭ--- na kwŭkwatya tei Wake, na kŭkfa ūsilfŭlo Wake. Vate nzika, ūsilfŭlo waku nī kīndŭ kya ūkīwa.

59. Vai mŭsyī Ithyī tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Ūthayŭŭkyo, kana kŭsilfŭla w'o na ūsilfŭlo mwai. Uu nī ūandŭke nthīnī wa Ivuku.

60. Na vai kīndŭ kītonya kŭtŭsilfŭla Ithyī kŭete Syama, ateo ethwa andŭ ala maī mbee nīmaileile, indī kīl ti kīsiīlī. Na Ithyī nītwamanengie Athamuti ngamfle-nga ta Kyama kītheu, indī mo nīmakīleile vate ūlŭngalu. Na Ithyī tŭitŭmaa Syama indī nī kŭkaany'a.

61. Na lilikanai ūinda yīla twakŭtavisyē we: 'Vate nzika, Mwāi waku nŭmathyŭlŭlŭkŭte andŭ; Na Ithyī tŭyaaŭtw'ŭkīthya woni ūla Ithyī twakwonisyē we indī ta ūtato kwa andŭ, ota mŭtī ūla mŭumanŭe nthīnī wa Kulani. Na Ithyī nītŭmakanasya mo, indī w'o ūmongeleelaa mo nthīnī wa wīki-wa-naī mŭnene.

LUKU 7

62. Na lilikanai ūinda yīla ithyī twatavisyē alaŭka, 'Mwīnyivīsyēi Atamu,' na onthe nīmeenivisyē, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivīsyā ūmwe ūla We ūmŭmbīte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wīŭŭanfa ata? Uu ūmŭnengete ndaīa ūlŭlŭ wakwa nŭtonya kwŭthwa mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهِ فَلَا يَمْلِكُوْنَ
كُشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيْلًا ۝

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلَىٰ رُبِّهِمْ ۖ اَلْوَسِيْلَةُ
اَيْهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهُ وَيَخْفَوْنَ عَذَابَهُ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا ۝

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُّهِلُّوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
اَوْ مَعَدَّيْهَا عَدْآٓا شَدِيْدًا ۚ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
مَسْطُوْرًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰتِ اِلَّا اَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ ۚ وَاتَيْنَا سُودَ النَّارِ مَبْصُرَةً فُظِّلُوْا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰتِ اِلَّا تَحْوِيْلًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الْمُؤْمِنِيْنَ الَّتِيْ أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا مِنَ الشَّجَرَةِ
الْمَلْعُونَةِ فِي الْقُرْآنِ وَنُحَوِّهُمْ فَمَنْ يَمُرُّ مِنْهُمْ
إِلَّا ظَلَمْنَا أَكْثَرَ نَفْسًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا ۗ اِلَّا
اِبْلٰسَ ۚ قَالَ ۙ اَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ۝

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰٓىٰ لٰٓئِلٍ اٰخَرِيْنَ
اِلٰى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَآخْتَنِكَ ذُرِّيَّتَهُ ۚ اِلَّا وَلِيْدًا ۝

Ūkanenga ūvinda kūvika Mūthenya wa UthayŪkyo, Nyie vate nzika vyū, ngaia nzyawa syake uungu wa nzīa yakwa nthyoeku ateo avūthū.'

64. Ngai amwīa, 'Thi! na ūla ona wīva ūkakūatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw'onthē --- ūtuvi yīanīu.

65. 'Na we mūsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andū maku ala malīsa mbalasi na andū maku ala maendaa na maaū na ūthwa mūtindany'a woo katī wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathī.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athūkūmi Makwa, we vate nzika, ndūkethwa na ūtonyi ūlū woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mūsūvīi.

67. Mwīai wenyu nī We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondū wenyu, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kūmwelekelā inyw'ī.

68. Na yīla ūthūku wamūkiita inyw'ī ūkanganī, syonthē isu ila mūsyaūkaūlaa eka We, nimwāfaa inyw'ī. Indī yīla We wamūvikya nthī nyūmū kwa mūuo, inyw'ī nīmawathūkaa ūtee; na mūndū nde mūvea ona vanini.

69. Inyw'ī Indī nīmawīw'aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw'ī mūthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amūtūmīe inyw'ī kīutani kīnene kya mūthanga na mavia na Indī mūileā kwona mūsūvīi kwoondū wenyu ene?

70. Kana inyw'ī mwīw'aa mwīo vaseo kana We ndakamūtūnga nthīnī wayo ūvinda ya kēlī, na Indī aimūtee kīutani kya kīw'ū kyai, na kūmūthitya inyw'ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورٍ ١٧

وَأَسْتَفِزُّ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ مَا يُعِدُّ الشَّيْطَانُ لِلْعَادُوِّ ١٨

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ١٩

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزَيِّجُ لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٠

وَإِذَا مَنَّكَ الْفُزُ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَّا بَجْحَمِكُمْ إِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ٢١

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيفَ بِكُمْ جَائِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ٢٢

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ فَاصِقًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ٢٣

nũndũ wa ōlei wenyu? Inyw'ĩ Indĩ mũikona vo mũtetheesya kwoondũ wenyu mbee Waitũ Ithyĩ.

71. Ithyĩ ow'ō nĩtũmataĩte Aana ma Atamu, na nĩtwamakuie mo nthĩ nyũmũ na ūkanganĩ, na nĩtũmanengege mo syĩndũ nzeo na kũmanenevya mo mũno mbee wa aingĩ ma asu ala Ithyĩ tũmbĩte.

LUKU 8

72. Lilikanai mũthenya ūla Ithyĩ tũkameta kĩla andũ na Mũtongoi woo. Na Indĩ ūla ona wĩva ūkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aũme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavĩtw'a ona vanini.

73. Na ōũla kĩlalinda tũlũ wa nthĩ ĩno, we akeethwa e kĩlalinda Itunĩ na kũasa mũno kuma nzĩanĩ.

74. Namo maĩ vakuvĩ mũno kũtuma we ūlika thĩnanĩ mwai na mũnene mũno vyũ tũlũ wa maũndũ ala tũũvuanĩsyē we, nĩkana ūtonye kũtũseũvĩsya Ithyĩ kĩndũ kĩngĩ eka kyu; na Indĩ mo methwa makwosie we vate nzika, ta mũnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyĩ tũyaakwĩkĩa we vinya na Kulani, we wĩthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nũndũ wa ūu Ithyĩ twĩthwa twatũmie we ūsama mathĩna mailĩ ta asu ma kĩkw'ũ na Indĩ we ndwĩthwa woonie mũtetheesya kwoondũ waku-mwene ona ūmwe mbee wa Ithyĩ.

77. Na ow'ō mo me vakuvĩ kũũthamya we kuma nthĩ ĩno nĩkana maũlũngye we kuma vo; Indĩ ūvoonĩ ūsu mo ene mayĩthwa mekalile vo ĩtina waku ateo vanini.

78. ĩno nĩyo yĩhĩĩwe yĩ nzĩa Yaitũ vamwe na Athani Maitũ ala Ithyĩ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَجْدِ وَالْجَنَى
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَوْفَى كِتَابِهِ
بِئْسَ لَهُمْ قَوْلُكَ يَقْرءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَرْفَعُونَ فِيهَا
وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أُنْفُسٌ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ②

وَأَن كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الدِّينِ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
لِتُقَرَّرَ عَلَيْهَا غَيْرَ ③ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غِيلًا ④

وَلَوْلَا أَن تَبْتَغِيَكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ ضَرْبًا
قَلِيلًا ⑤

إِذَا لَأَقْنُكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْهَا نَصِيرًا ⑥

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْمِزُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑦
سَنَةٌ مِّنْ قَدَرٍ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
OalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduI kya UtukU na
Usomi wa Kulani MboyanI masangya.
NIw'o, Usomi wa Kulani masangya
nIkwiIkIka na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo Kulani
nthInI wa kIlungu kya mbee kya UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalanI kItUlu
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUluka kwakwa kUluka kUseo
na IndI Oinunya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Utanyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na OvungU
nI mwau. Ow'o OvungU Othelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye Kulani kAvola
kavola Ila nI Ovoso na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthUku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.Asa, 'KIla mUndU ekaa kWIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Utongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlu wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlu wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

عِيسَىٰ سَمِعْنَا نَحْيَا

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَى عَشِيِّ الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٩٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ نَافِلَةً لَهُ عَمَّا أَن تَبْتَغِيكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٩١﴾

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٩٢﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ﴿٩٣﴾

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٩٤﴾
وَإِذَا أَمَرْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنَ بِهِ ۖ وَإِذَا
مَعَهُ الشُّرُوكُ كَانَ يَتُوسَّلُ ﴿٩٥﴾

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِنَن هُوَ
عِيسَىٰ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٩٦﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٩٧﴾

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũuanĩsye we na ĩndĩ *Undũnĩ ũsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu ĩno, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani ĩno, ĩndĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ũlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ũtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na ĩndĩ ũivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ũtũvalũkangĩlye ilungu sya ĩtu ĩũlũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ũmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ũthyũ kwa ũthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ĩtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ũtũtheesye ithyĩ ĩvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ ĩndĩ nĩo mũndũ *ũtũmĩwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasĩile andũ kwĩtkĩla yĩla ũtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِبُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِشَيْءٍ هَذَا الْفَرَانِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَوَّرْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ خُذْ نَفْعَكَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَبْتَدِئُ ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَلَيْ فَتُفَجَّرَ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا فَتُفَجِّرُ ۝

أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِلِلِّهِ وَالتَّلَاسُكِ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذُرْعَةٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُّؤْمِنَ لِذِيكَ خُذْ نَزْلَ عَلَيْنَا لَنُنَاقِلَ نَقْرُوهَا ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŵi alaŵka ŵulŵ wa nthŵ ŵla mo matambŵkaa na mŵuo makilŵte, vate nzika, Ithyŵ twŵthwa twamatheesye mo mŵlaŵka kuma ŵtunŵ ta mŵtŵmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu; vate nzika, We nŵŵsŵ na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.'

98.Na we ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya, nowe eweka ŵtongoeŵ'e nesa ŵŵIndŵ kwa asu ala We wŵŵkŵlaa manangŵke, we ndŵkamonea atetheesya ŵtee Wake. Na Mŵthenyanŵ wa Uthayŵŵkyo Ithyŵ tŵkamombany'a onthe vamwe mavalŵkŵte na mothyŵ moo, me ilalinda, mateŵneena na mate matŵ. Utŵo woo ŵkeethwa nŵ ŵianŵ-ya-Mwaki; kŵla ŵvinda waleelanga, Ithyŵ tŵkongeelaa ŵŵŵŵnzŵ wa Mwaki kwoondŵ woo.

99.Yu nŵyo ŵtupi yoo, nŵndŵ mo nŵmaileile Syama Siitŵ na maasya, 'Kyaŵ! Yŵla ithyŵ tŵkatw'ŵka mavŵndŵ na tŵlungu, ow'o ithyŵ nŵtŵkathayŵŵkw'a ta kŵŵmbe kyeŵ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ ena ŵtonyi wa kŵmba andŵ mailyŵ tamo? Na We nŵmanyuvŵe mo ŵvinda, yŵte nzika nthŵnŵ wayo. Indŵ eki-ma-naŵ nŵmaleete kŵla kŵndŵ ateo ŵlei.

101.Asya, 'Ona mŵkethwa na inandŵ sya tei wa Mwŵai wakwa, inyw'ŵ vate nzika, nŵkwisiŵla nŵndŵ wa w'ia wa kŵsyananga; nŵndŵ mŵndŵ nŵ mŵtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŵ-w'o Ithyŵ nŵtwamŵnengie Mose Syama kenda ntheu. Kwa ŵu, makŵleye ŵndŵ Aana-ma-Isilaeli. Yŵla we wamavikŵie mo, Valao amwŵie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَتَّبِعُونَ مُطِيعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لُغْوُ الْهُتَدَىٰ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابٌ ذَلِيلًا وَمَأْوَاهُمْ
فِي جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْآ لَنَبْعُوُثُنَّ عِلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَءِيلُ

nIsuani kana we Mose wI mUndu usutwe nI ukengani.'

103. We Mose aiseye, 'We nIwIsi nesa kana vai theetheye Syama ii ateo nI MwIai wa matu na nthI ta mokusi maingI; na Nyie kwa ula w'o nIsuani we Valao kwIthwa mUndu mwanangIku.'

104. Kwa ou, we nIwatw'ie kumalungya kuma nthI Isu; IndI IthyI nIwtamUnyw'Ithisye kIw'u vamwe na ala maI nake onthe vamwe.

105. Na Itina wake IthyI nIwtamatavisye Aana-ma-Isilaeli, 'T'uai-inyw'I nthI Ino; na yIla Ivinda ya watho ya matukU ala mokIte yIkavika, IthyI tUkamUete inyw'I vamwe IngI.

106. Na kwa ula w'o, IthyI nIwtamItheisye yo nayo nIyatheie na ula w'o. Na IthyI tUutUmIte we ta mUeti-wa-Uvoo tU na MUkaanany'a.

107. Na IthyI nIwtamIaanisye Kulani ilungu nIkana inyw'I mUtonye kUmIsomea mbaa-andU onthe kwa mavinda, na IthyI tUmItheetheye yo kavola.

108. Asya, 'Inyw'I MwamItIkIla kana mwamIlea, asu ala manengetwe Umanyi nImavalUkaa nthI na mothyU moo yIla meUmIsomewa.

109. Na kwasya, 'MwIai waitU nI MUtheu. Vate nzika, UtianIlo wa MwIai waitU ndUlea kwIanIw'a.

110. Mo mavalUkaa nthI na mothyU moo maIte, na yo Imongeleelaa mo ouu nthInI woo.

111. Asya, MwIkaIlei Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mUmwIkaIlei Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla inyw'I mUUmUvoya We nayo, masyItwa onthe ala manake na maseo mUmo vyU nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَىٰ
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَهُ الْآرَبِ السَّمُوتِ
وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ فِرْعَوْنُ مُبْذَرًا ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِذَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْنٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذْقَانِ
سُجَّدًا ۝

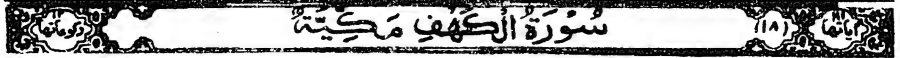
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْآذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndūkavoye Mboya yaku na wasya mūtūŋlu, ona ndūkaneene na wasya wī ītheo mūno, īndī mantha nzīa ya vu kaŋf.

112. Na asya, 'Ndaŋa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaaŋyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mūtindany'a nthīnī wa Usumbī Wake, ona We nde ūmwe ona wīva wa kūmūtetheesya nūndū wa wonzu.' Na taŋai Utheu Wake na Utaŋo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ
وَكَثِيرٌ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

3. *We nũyĩw'ĩkĩhĩye yo* mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo *mayaĩ naw'o*. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩitonya kũalyũlwa na
Kĩngelesha ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu *mũuo wĩthwe*
ũlũũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtianĩo ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũlũngalya ũneeni ũũ
ĩthĩlĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela ĩ ndeto vinya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ②

قَيِّمًا لَيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ③

مَا كُفِّنَ فِيهِ أَبَدًا ④

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ⑤

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ⑥

kw'w'ithya woo mūno. Mo maineenaa
k'indū ateo ūvūngū.

7. Kwa ūu, vangī we nūtonya kw'w'ithya
kyeva we mwene ūkakw'a nūndū woo
itina wa mo kūm'lea ngewa īno.

فَلَمَّا بَايَعَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ①

8. N'w'o, Ithyī n'itwitw'k'ith'ye sy'indū
syonthe ila sy' īlūlū wa nthī ta mathaa
kwoondū wayo, n'kana Ithyī tūtonye
kūmatata mo tūmanyē ūla w'ina mw'kalo
mūseo mūno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ②

9. Na Ithyī tūkaitw'k'ithya syonthe ila sy'
lūlū wayo mūthanga mūthei ūte ūsyao.

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ③

10. We w'isan'la kana Andū-ma-Ngunga
na Mūand'ko ma' ūsengy'o katī wa
Syama Siitū?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ④

11. Y'la ala anake masembie kw'vitha
Ngunganī na maasya, 'Mw'lai waitū,
tūenge ithyī tei kuma Kwaku-Mwene,
na tūenge ūtongoi ūla mūlūngalu
ūndūnī ūū witū.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑤

12. Kwa ūu, Ithyī n'itwamasil'le kw'w'a
na matū moo ūvoo wa nthī kuma nza
kwa myaka m'vuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ⑥

13. Indī Ithyī n'itwamok'īlilye mo n'kana
Ithyī tūtonye kūmanyā nī nguthu y'va
katī wa syell' ala matonya kūmanyā
ivinda y'la mo mekal'ite.

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِنَا
إِلًا لَّيْسُوا بِمُعْتَدِلِينَ ⑦

LUKU 2

14. Ithyī tūkaūtavya we ūvoo woo na ūla
w'o; mo ma' andū ma mūika ala
meet'k'īlile Mw'lai woo, na Ithyī
n'itwamongelele mo ūtongoinī.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ بَأْسَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ⑧

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ongĩ ūtee Wake ona vanini; na ethwa ithyĩ tũkeeka, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ūvũngũ mūvũtũku.

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa ūkhaithi ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu tũlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ ūla ūte mũlũngalu mbee wake we ūla ūseũvasya ūvũngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaitaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ondũnĩ ūũ wenyu.'

18. Na we waĩ ūtonya kwona syua, ūndũ yaumie kwĩsĩla ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmũtongoeasya, we nũtongow'e nesa; Indĩ we ūla We ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩa kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ⑤

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَنٍ بَيْنَ يَدَيْهِمْ فَمَنْ أَظْلَمُ مِنْهُمْ
افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑥

وَلَاذِ اعْتَرَضْنَاهُمْ وَمَا يَحْدُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّا
إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرُ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّ
لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ⑦

وَتَرَى الشَّئْسَ إِذَا طَلَعَتْ شَرُورٌ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّصُهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْسِدًا ⑧

وَنَحْسِبُهُمْ أَيَقَاطًا وَهُمْ سُقُودٌ وَنَقَبُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngiti yoo itambukitye maaŭ mayo ma mbee kituŭni. Na takethwa we nŭwamasyaisye mo, vate nzika we wŭthwa waumie vala maŭ wŭna w'ia, na vate nzika, we wŭthwa usŭŭtwe nŭ kyeva nŭndŭ woo.

20. Na kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamokŭlilye mo nŭkana matonye kŭkŭlany'a ene kwa ene. Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwŭkalŭte kwa ŭvinda yŭana ata?' Mo masŭngŭie, 'Ithyŭ twŭkalŭte kwa mŭthenya ŭmwe kana kŭlungu kya mŭthenya.' Angŭ maisye, 'Mwŭlai wenyu nŭwŭsŭ nesa vyŭ ŭvinda yŭla inyw'I mwŭkalŭte. Yu mŭtŭmei ŭmwe wenyu na mbesa ii syenyu nthŭnŭ na mŭsyŭ; na aimŭmantha mwŭkali waw'o ŭla wŭna lŭu mŭseo vyŭ, amŭetee inyw'I kyaŭya kuma vo. Na nŭethŭwe esŭvŭŭte mŭno na ndakamŭtavye mŭndŭ ona ŭmwe ŭvoo wenyu.

21. Nŭndŭ, ethwa mo makamŭkŭlya vinya, nŭmatonya kŭmŭkimanga na mavia, kana makamŭtŭnga nthŭnŭ wa ndŭni yoo na ŭndŭ mailea kwŭsa kwaŭla.

22. Na ŭu nŭw'o Ithyŭ twamonanisye kwa andŭ nŭkana mo matonye kŭmanya kana ŭtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe waŭ wa w'o, na kana, ŭlŭlŭ wa ŭla Saa, vayaŭ na nzika nthŭnŭ waw'o. Na lilikanai ŭvinda yŭla andŭ makaananŭie katŭ woo ŭlŭlŭ woo, na amwe masya, 'Akai mwako ŭlŭlŭ woo.'²* Mwŭlai woo nŭwamesŭ mŭno vyŭ. Asu ala masindie

وَرَأَيْنَاهُ بِالْوَحِيدِ لَوْ أَظْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتُمْ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَكَلِمَتٍ مِنْهُمْ رُعبًا ⑤

وَكَذَلِكَ بَشَرْتُمْ لَيْسَاءَ لَوْلَا يَنْتَهُمْ قَالَ قَائِلٌ
مِنْهُمْ كَمْ لَكُمْ يَوْمًا قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ
قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسْتُمْ قَابِعْتُمْ أَحَدَكُمْ
يُورِقُكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا الَّذِي
طَعَامًا فَلْيَأْكُلْ يَوْمَ يَرْزُقُكُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ
وَلَا يُشْعِرُونَ بِكُمْ أَحَدًا ⑥

يَوْمَ يَرْزُقُكُمْ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعْدُّوكُمْ
فِي مِلَّةِهِمْ وَكُنْ تَقْلُحُوا إِذَا أَبَدًا ⑦

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ
بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَبُّهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ
عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ⑧

² *Akai mwako ŭlŭlŭ woo' nŭ kwasya kwakwa ŭlilikany'o vala ngunga yoo yaŭ.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyi tukaaka vandu va uthaithi lolu woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo mai atatū, ya kana ya ngiti yoo,' na angī masya, 'Mo mai atano, ya thanthatū ya ngiti yoo,' makitalithasya. Na oyila angī masya, 'Mo mai mūonza na ya nyaanya ya ngiti yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nīwīsi nesa vyū ūtalo woo. Vai ūmesi mo ateo avōthū.' Kwa ūu, mōikakaanāle lolu woo ateo kwa kūea ngewa, ona mōikamanthe kūkōlya ūvoo woo kuma kwa ūmwe woo.

LUKU 4

24. Na mōikasye lolu wa ūndū, Nyie ngawika ūnī,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthenda. Na mōlilikane Mwīai waku yīla we woolwa, na asya, 'Nyie nīkwatya Mwīai wakwa akandongoesya nyie kwa kīla kī vakuvangī mbee wa kīlī nīānī īla ndūngalu.'

26. Na mo mekalile nthīnī wa Ngunga yoo kwa myaka maana atatū, na nīmongelile ingī kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthenda nīwīsi nesa vyū ūndū mo mekalile vo mōno wīana. Ila itonekaa syī matunī na lolu wa nthī nī Syake. We E-Woni ata na wīw'i ata! Vai mūnyanya kwoondū woo ateo We na We ndamwītkīlasya ona ūmwe kwīthwa na kīanda nthīnī wa ūtonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ لِّيَ أَعْلَمُ بِحَدِّ رَبِّهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

وَلَا تَقُولْ لِّإِسْحَاقَ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ عَبْدًا ۝

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَسَدًا ۝

وَلَقَدْ كُنَّا فِي كَهْفٍ فَلَمَّا نَظَرْنَا مِنْهُمُ ثَلَاثُ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تَسْعًا ۝

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكُنُوزِهِ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْزَلَ بِهِ وَأَسْفَعُ مَا لَهُمْ قُرْنٌ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۝

40. 'Na yila we walikile mUondanI waku waleile kwasya, 'UndO Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa tU nIw'o Utwika nIki. Vai Otunyi ateo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Ethwa we wImbona Nyie nIna Othw'ii mUnini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنَ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَا لَا وَكَذَلِكَ ۝

41. 'NokwIthwa MwIai wakwa akanenge kIndO kIseango kUvIta mUonda Oo waku, na akatUma kItalalIki tOlO wa w'o kuma ItunI na Oitw'Tka Ing'alata Itendeu.

نَعَسَى رَبِّي أَن يَأْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فُتُصْبِحَ صُورَةً زَلَقًا ۝

42. 'Kana kIw'o kyaw'o kIkang'ala Okalea kwambIla kOkyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝

43. Na matunda make ow'o nImaanangiwe vyU, na ambIImIya kUvuunza syaa syake nUndU wa syIndU ila we waanangie mUondanI Osu, naw'o nIwavalOkIte w'onthe na mItaU yonthe yaw'o yaI mIombokangu. Na we aisye; 'Takethwa Nyie ndyaamwIlanany'a ona Omwe na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَى مَا أَنفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

44. Na we ndaI na nguthu ya kUmUtetheesya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndaI atonya kwIsiIla we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَخْمُزُهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۝

45. MavindanI ta asu Utethyo nIumaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe tU, Ula-W'o. We nI Ula MUseo mUno vyU kwa Ituvi, na Ula MUseo mUno vyU kwa kUete Usungfo.

هَٰذَا لَكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ۝

LUKU 6

46. Na manengei mo ngelekany'o ya thayU wa nthI Ino; nI ta kIw'o kIla Ithyl tUtheesya kuma ItunI na imea sya nthI

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا الْخَيْوَةَ الذِّنْيَا لَمَّا أُنزِلَتْ مِنْ السَّمَاءِ فَأَخْلَطَ بِهَا نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ

iivulana nakyo, na Indl iitw'ka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a n1 k1seve. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na 0tonyi t0l0 wa k1la k1nd0.

هَشِيمًا تَذَرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana n1 mathaa ma thay0 wa nth1 Ino. Indl meko maseo ala mekalaa n1 maseango mbee wa metho ma Mw1ai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuv1, na maseo t0l0 wa w1kwaty0 wa Ivinda y1la y0k1e.

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

48.Na kwas0an1ai m0thenya 0la Ithyl t0kavetanga i1ma, na we Okasyona mba1 sya nth1 iivith0kan1a mba1na 1la 1ng1na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo 1tina.

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَخَشَرْتُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa Mw1ai waku, ma0ngam1e m1th1a 'Yu n1mwooka Kwit0 tond0 inyw'1 mwas0an1ie kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa w1an1u wa 0tian1o Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضْوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ۝

50.Na Ivuku y1kaiwa mbee woo, na we 0kamona ala av1tany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nth1n1 wayo; namo makaasya, 'Woo n1 wit0! N1 Ivuku ya m0themba mwa0 y1! Y1itiaa k1nd0 k1nene kana k1nini Indl n1y1k1and1k1te! Namo makameth1a ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na Mw1ai waku ndam0v1tfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشَوِّقِينَ وِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُوزِنُنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَفِيرَةً وَلَا كَيْفَرَةً إِلَّا أَخْضَعُهَا وَوَجَدُ مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai 1vinda y1la Ithyl twamatavisye alafka, 'Mw1nyiv1syeyi Atamu,' na onthe mamw1nyiv1sya, ateo

وَرَأَوْا فَلَنَّا لِلْمَلِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ

Ivilisi. We aI *Omwe* wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩlao wa Mwĩlai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyũ? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحِدُوْنَهُ وَذُرِّيَّتَهُ اَوْ لِيَّاءٍ مِنْ دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥١﴾

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . *ma* kũkĩsĩla ũmbi wa matu na nthĩ, ona ũmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya *andũ* ta atetheesya.

مَا اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتَ مُنْقِذَ الْمُضِلِّينَ عَصٰداً ﴿٥٢﴾

53. Na *lilikanai* mũthenya ũla . We ũkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩa; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٣﴾

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩla kuma vo.

وَرَا الْبُجُومِۙنَ النَّارَ فَظَنُّوْۤا اَلَهُمْ مُّوٰفِعُوْهَا وَاَلَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٤﴾

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa *ũseo* wa mbaa andũ onthe, *mĩhemba yonthe* ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَّكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٥﴾

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ũkeo wa Mwĩlai woo, yĩla ũtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o *vamwe na ũsũngĩo* oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْۤا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوْۤا رَّبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِيْنَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٦﴾

meeteelile Usililo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe Umakwate Uthy0 kwa Uthy0.

57.Na Ithy1 t0imat0maa At0mwa ateo n1
aeti-ma-0voo m0seo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetfkl1aa makaanan1aa na
0v0ng0 n1kana matonye k0lea 0la w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
ma0nd0 ala mo mataawa namo ta ng0f
t0.

58.Na n00 0la 0te m0l0ngalu mbee wake
we 0la 0lilikanaw'a Syama sya Mw1ai
wake, 1nd1 ak1aly0ka na kwitia, na 0lawa
n1 ma0nd0 ala moko make matongoetye?
N1w'o Ithy1 n1tw1k1te t0t0 t0l0 wa ngoo
syoo n1kana maikamanye, na k0lea
kw1w'a mat0n1 moo. Na we 0kameta
0tongoin1, maiw1fkl1a ona vanini.

59.Na Mw1ai waku n1 M0ekan1i M0no
Vy0, Us0twe n1 tei. Takethwa We
n1k0makwata kwoond0 wa ma0nd0 ala
mo meek1te, 1nd1 vate nzika, eth1wa
akalaat1te 0sililo kwoond0 woo. 1nd1 mo
mena 1vinda y1tw'e y1la mo matakona
vand0 va kw1vitha.

60.Na m1sy1 Ino-Ithy1 n1twamyanangie
y1la mo meekie moth0ku. Na Ithy1
n1twanyuvie 1vinda y1tw'e kwoond0 wa
wanang1ko woo.

LUKU 9

61.Na lilikanai 1vinda y1la Mose
wam0tavisye mwanake m0nyanyae,
'Nye ndika0ngama k0vika n1vike
makoman1on1 ma nganga ill, kana Nye
n1ende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَكَّرْهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يُنْتَفَذَ إِذَا الْأَبْكَاءُ ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ مَوَاقِدَ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتْلِهِ لَا تَبْرَحْ حَتَّىٰ أَبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanīonī ma nganga ilī, nīmoolilwe nī ūkūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītūkī mūno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرُوثَهُمَا فَأَتَدَّ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63. Namo yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūetee ithyī ūfu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīitwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīl kitū.'

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءُ إِنَّا لَفَدَّ لُقَيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

64. We amūsūngīe, 'We nīwonie yīla twīkalile ūlū wa Onyanzaa wa ūvia tūthyūmūūte, Nyie nīnūlilwe nī ūkūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kūūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَيْنَاهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

65. We aisye, 'Uu nīw'o ithyī twīthīitwe tūimantha.' Kwa ūu elī nīmasyokie maatīe nyaūl syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْجُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

66. Indī mo nīmamwīthīe ūmwe wa athūkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīūte ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

67. Mose nīwamūkūlilye we, 'Nyie nīndonya kūkūatīla we ethwa we nūtonya kūmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīūtw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا حُلُمْتَ رُشْدًا ﴿٦٧﴾

68. Nake asūngīa, 'We ndūtonya kūendany'a nakwa wīna ūmīūsyō.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69. 'Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīūsyō ūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyō?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna ūmīīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē enda, na nyie ndikalea kūkwīw'a nthīnī wa kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nūseo ethwa we nūūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wa kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu elī nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّيِّئَةِ خَرَقَهَا ۖ قَالَ أَخَرَقَهَا لِنُفُورٍ أَهْلِهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wa kūlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِنِهَايَتِ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīlī, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaite mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wa kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا عُلِمَا فَقَتَلَهُ ۖ قَالَ أَقْتَلْتُ نَفْسًا رَكِبْتُهَا بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثَكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nye ndineekŭtava we kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭlŭsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ ŭtina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭ yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصْرِحْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisyie ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni *mo*. Na meethŭ ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭla. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisyie ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَإِنْ طَلَعَا شَخَرَةَ إِتْيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ يَسْتَسْقِمُ أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَتُحَدِّثَ عَلَيْهُ آبِرًا ۝

79. Nake amwŭla, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyo wa nzŭla katŭ wakwa naku we. Nye yu nŭngŭŭtava ŭalyŭlo wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭlŭsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŭlŭlo wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ *ana* ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nye nendaa kŭyananga, nŭndŭ ŭtina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّوْفِيقَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَارُكَ يَا خُذْ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭlŭlo wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭli, na ithyŭ nŭtwakŭla we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭla ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭlai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na tōlō wa tla ngōka, yaī ya tōvīsi twīlī twa ndiwa nthlīnī wa mōsyī, na uungu wayo vaī kīnandū kyatw'o, na tthe watw'o aī mōndū mōlōngalu, kwa ōu Mwīai waku nīwendie nīkana tūvikīle ōima watw'o na twīthwe na vinya na tōkyumya kīnandū kyatw'o, na tei kuma kwa Mwīai waku; Na Nyie ndineeīka ōu kwa kwenda kwakwa. Usu nīw'o ōalyūlo wa maōndū ala we ōtaī ōtonya kōmakua na kōmomīīsyā.'

وَأَمَّا الْحَدَارُ فَكَانَ لِعُلَمَاءٍ يَتَّبِعُونَ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيُخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo meōkūlya we ōvoo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie ngaōsomea we kīndū tōlō wa ōvoo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ
فَنَّهُ وَذُلَّا ﴿٨٤﴾

85. Ithyī nītwamōnenevisye we tōlō wa nthī na twamōnenge we kwīanīīsyā ōtonyi wa kīla kīndū tōlō wa ōvoo wake.'

إِنَّا مَكِّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَابْنَهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَّأً ﴿٨٥﴾

86. Indī we nīwaatīle nzīla na.

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٦﴾

87. Kōvika yīla wavikie ōthōflonī wa syua, eethīa yīlithōa nthlīnī wa ndia yī kīw'ō kīthokoanu, na vakuvī nayo, nīweethīe andū. Ithyī twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masilīle kana ōmathōkōme kwa ōseo.'

كَهْفٍ إِذَا بَلَغَ الْفِتْنِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَدْخُلِ
الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تَجِدَ فِيهِمْ
حَسَنًا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa ōla we wīkaa naī, vate nzika, ithyī tōkamōsilīla; na indī we akatōngwa kwa Mwīai wake, ōla ōkamōsilīla we na ōsilīlo wī w'ia.'

قَالَ إِنَّمَا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا شَدِيدًا ﴿٨٨﴾

89. Indī kwa ōla wīkīlīlaa na wīkaa mōlōngalu, we akeethwa na tūvi īseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحَسَنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mbũthũ
sya mwĩlao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ①

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩla yĩmaumĩla andũ ala Ithyĩ
tũtaamaseũvĩsya muunyĩ wa kũyĩsiĩla
naw'o.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سَبِيلًا ②

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiĩyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ③

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ④

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ
wa iĩma iĩlĩ, eethĩla uungu wasyo andũ ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَّيْسَ لَهُمْ دِينٌ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑤

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya
kĩthokoo lũlũ wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩtũũkumĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩle
kĩsiĩli katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑥

96.We asũngĩle, Utonyi ũla Mwĩai
wakwa ũnengete lũlũ wa ũndũ ũũ nĩ
mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya
Nyie na vinya wa mĩlĩ; Nyie nĩgĩwĩkĩla
wiiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَكْنِيَ فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑦

97.'Ndetei ilungu sya kĩaa.' Mo
nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lĩvũlũ yĩtheũku ya kwĩtĩkĩsya
lũlũ wakyo.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑧

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthUa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nĩ tei
kuma kwa Mwłai wakwa. Indĩ ylla
Otianfo wa Mwłai wakwa ūkeanĩw'a,
We akaŪtilanga w'o tŪlungu. Na kyathĩ
kya Mwłai wakwa vate nzika nĩ kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mŪthenyanĩ Ūsu Ithyĩ tūkamaeka
amwe mamokĩllĩle ala angĩ, na soo
Ōkavuvwa. Indĩ Ithyĩ tūkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُودٌ فِي بَعْضٍ وَتُفِخُ
فِي الصُّورِ وَنُجْمِعُهُمْ جُنُودًا ۝

101.Na mŪthenyanĩ Ūsu tūkayumĩlya Iia-
ya-Mwaki, ŪthyŪ kwa ŪthyŪ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maĩ uungu wa tŪtŪ
nĩkana maikasŪvĩle Ōkaany'o Wakwa,
ona mayaĩ matonya kwĩw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِنَا وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَمْعًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesŪanĩa kana nĩmatonya
kŪmosa athŪkŪmi Makwa ta amasŪvĩ
vandŪ Vakwa Nyie? Vate nzika, Ithyĩ
nĩtŪseŪvĩtye Iia-ya-Mwaki ta Ūthokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
نَزْلًا ۝

104.Asyā, 'Ithyĩ tŪmŪtavye inyw'ĩ asu
ala mena wasyo mŪnene vyŪ nŪndŪ wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wĩla woo w'onthe waĩte
maimantha syĩndŪ ila ikwatene na
thayŪ wa nthĩ ĩno, namo masŪanĩaa kana
mekaa mawĩa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nĩmo ala matasyĩtĩkĩlaa Syama
sya Mwłai woo na kŪkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūūkyo, Ithyl
tūikamanenga mo ūito.

فَحِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِنَاءَ كَفْرُوا وَاتَّخَذُوا إِلَهًا
وَرُسُلًا مُزُورًا ۝

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110.Asya, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكُنَّ لِلْزَيْفِ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كُلُّ رُبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111.Asya, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
Indī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaiti wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ آمَنَّا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَسَنَ كَانَ يُزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM

(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nĩwĩanĩe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَهَيْصَ سَيْفٍ

3. Uũ nĩ ũtalo wa tei wa Mwĩai waku
Ūla wooniw'e mũthũkũmi wake,
Sakalia.

وَكُرِّحَتِ رَحْمَتُ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكْرِيًا

4. Yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake,
wĩkaĩli wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

5. We aisye, 'Mwĩai wakwa, mavĩndĩ
makwa nĩ monzu, na mũtwe wakwa
nũkwakaka nĩ mbũi, ĩndĩ. Nyie
ndyaaĩthwa nde mũathimĩku mboyanĩ
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

6. Na Nyie nĩna w'ia ĩũũ wa andũ ma
nyũmba yakwa ala me ĩtina wakwa,
nakyo kĩveti kyakwa nĩ ngũngũ. Nenga
Nyie ĩndĩ, mũtiĩwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَرَأَيْتُ خِيفَتِ الْمَوَالِي مِنْ وَرَآئِي وَكَانَتْ أَمْرًا لِي
عَاقِبًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا

7. 'Nĩkana atonye kũtwĩka mũtiĩwa
wakwa na nyũmba ya Yakovo. Na
Mwĩai wakwa, mũtw'ĩkĩthye we wa
kũkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَبْتَغِي مِنَ الْيَقِينِ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩũtavya we ũvoo
mũseo wa mwana Ūla syĩtwa yake nĩ
Yoana Yahya. Ithyĩ tũyaaũmba ũngĩ ona
wĩva mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَزَكِّيًّا إِنَّا نَبْشُرُكَ بِعِلْمِ إِسْمِهِ يَوْمَئِذٍ لَمْ يَجْعَلْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيًّا

9. Nake akūlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kūvikīla ūkūū mūvītūku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nīw'o kūilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَقَدْ
خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ②

11. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ
النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ③

12. Na Indī we amaumīlīle andū make kuma ūthembeonī nā amony'a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ④

13. 'We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. 'Na lthyī nītwamūnengie we ūī e kana.

يُنْحِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَأْتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيًّا ⑤

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑥

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīli kana mbaa-matū.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑦

16. Na mūuo wāi ūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw'ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūkw'a ethwe thayū *mgī*.

سَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ
وَإِنْ جَاءَ ⑧

LUKU 2

17. Na tavany'a *ŭvoo* wa Malia *tondū ūwetwe* Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

وَأُذْكِرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑨

18. Na eeyikila tütü we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtümie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīla we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ①

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

20. We asūngfīe, 'Nyie nī Mūtūmwā wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ③

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiitfe Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَبْلَ لَمْ أَكُ بَغِيًّا ④

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtūw'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَ آيَةً
لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ⑤

23. Kwa ūu we nīwamūtavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ⑥

24. Na woo wa kūsyaā wamūtwaā kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جُذُعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَّنْسِيًّا ⑦

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwītīe kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ⑧

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelekele vala we ūī; na nūŋkūvalūkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهَرَّتْ إِلَىٰكَ بِمَجْدَعِ التَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا

جِيئًا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūfīfa kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَأَشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا قَالَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ إِنِّي ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŋte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يُبْرِئُ لَقَدْ جِئْتِ

شَيْئًا فَرِيئًا ③

29.'We mwītu-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتِخْتُ هَؤُلَاءَ مَا كَانَ آبُوكِ أَمْرًا سَوًّا وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعِيئًا ④

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيئًا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthūkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ إِنِّي أَنذَرْتُ الْكَتَبَ وَحِطْلَةَ نَبِيئًا ⑥

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlāfe Nyie Mboya na kumya nthembo īvinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑦

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthūkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بَوْلِدْنِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيئًا ⑧

34.'Na mūuo wāī īŋlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īŋlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

mŭthenya ūla ngathayŭŭkw'a nĩthwe
thayŭ *ngĩ*.'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عَلَيَّ ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٣٥﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aũtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاَتَمَّا يَاقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٦﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa, na
Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa ya w'o.

وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّىْ وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٧﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاَتَخَلَّفَ الْاَخْرَابُ مِنْ يَدَيْهِمْ قَوْلٌ لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٨﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَكَ لَكِنِ الظَّالِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٩﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭlŭ wa mŭthenya
wa kyevea yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٤٠﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ ثَرَاتِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu tondū Owetetwe Ivukunī. We aī mOndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْرَافَهُ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤٢﴾

43. Yīla we wamŭtavisye īthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūōkīthaita kīla kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaUnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ يَا بُنَيَّ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٣﴾

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī ūmanyi ūla ūtaŭvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŭtongoesya nzīanī īla ya w'o.

يَا بُنَيَّ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءُ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٤﴾

45. 'We Asa wakwa, ndŭkamŭthŭkŭme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا بُنَيَّ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلزَّالِمِينَ عَصِيًّا ﴿٤٥﴾

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngŭkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndŭkese kŭŭkwata we, na ūitw'ka mŭnyanyae wa Satani.'

يَا بُنَيَّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ مَدَابِّ مِنَ الزَّالِمِينَ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٦﴾

47. We amŭsŭngīe, 'We nŭŭitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndŭkŭeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa īvinda īasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهَيْئَةِ يَا بَرَهَيْمُ لِمَ لَمْ تَتَّخِذْ لِرَبِّكَ وَلَازِمَتَكَ وَاهْجُرْنِي مِلَّةً ﴿٤٧﴾

48. Avalamu amwīla, 'Mŭuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ūow'o nī mŭlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٨﴾

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kŭasa naku na syonthe īla we ūsyīkālīaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngŭmŭvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَنِّي إِلَّا كُنْ مِنْ دُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٩﴾

kana, nthlŋi wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *umwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اعْتَرَاهُمُ مَا يُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋasya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57. Na tavany'ai ūvoo wa Idris Enoko
tondū ūwetetwe nthĩnĩ wa Ivuku. We aĩ
mũndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58. Na Ithyl nĩtwamũnenevisye we
kũvika kĩkalonĩ kĩtũũlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59. Aa nĩ andũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengie maũathimo Make
kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa
Atamu, na ma ūsyao wa asu Ithyl
twamakuie nthĩnĩ wa ngalawa vamwe na
Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na
Isilaeli; namo me katĩ wa asu ala Ithyl
twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla
Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe
kwoo, nĩmavalũkile nthĩ na mothyũ
moo, mo ene mbee wa Ngai maĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَةِ آدَمَ وَنُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَاسْرَآئِيلَ وَمَنْ هَدَيْنَا
وَاجْتَبَيْنَا إِذْ أَنْتَبَهْنَا عَلَيْهِمْ إِنَّهُمْ كَانُوا عَبْدًا
لَّيَّسِينَ ٥٩

60. Na ĩtina woo nĩvookie nzyawa ĩla
syaekie Mboya, na maatiĩla mawendi
mathũku. Kwa ūu mo makakomana na
wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَةَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عُقَابًا ٦٠

61. Ateo ala melilaa na kwĩtĩkĩla na
kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ,
namo maikavĩtw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا ٦١

62. Mĩũnda ya Tene na Tene ĩla Ngai-
Wa-Ulau wamathie athũkũmi Make kũla
kũtonekaa. Vate nzika, ūtianĩo Wake
nokũvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63. Mo maikew'a kĩndũ kĩthũku vo, ĩndĩ
no ngethi sya Mũuo; namo makeethwa
na motethyo moo vo, kĩloko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بَكْرَةٌ وَعَشِيَّةٌ ٦٣

64. Yu nĩyo Itu yĩla Ithyl tũmanengae
athũkũmi Maitũ ala alũngalu ta ūtĩwa.

لَكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ٥٥

66.We *nĩ* Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩlwai na ũmĩlĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَلِبْ ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ٥٦

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَتَّىٰ ٥٧

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ٥٨

69.Na nĩĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na Indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُم وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثَا ٥٩

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na *Ngai* -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ٦٠

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِلْدِيًّا ٦١

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَأَن يَفْهَمُوا إِلَّا وَاَرْدَها كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَسْبًا ٦٢

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثَا ٦٣

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoō, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمَا ابْنَتَا بَنِي قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ

نَدِيًّا ۝٥٦

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا

وَرِئِيًّا ۝٥٧

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْئَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝٥٨

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīlaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ الضَّالُّونَ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ۝٥٩

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَ مَالًا
وَوَلَدًا ۝٦٠

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَطْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ آتَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝٦١

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝٦٢

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرْتُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝٦٣

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝٦٤

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo makaŪlea
Ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

﴿كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا﴾

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyī nītŪmatŪmīte
masatani ūlŪ wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matŪ?

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَذُّهُمْ
أَمْرًا﴾

85.Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītŵ'īte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا﴾

86.Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾

87.Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo ītwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

﴿وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا﴾ وقت ٥٨م

88.Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

﴿لَا يَنْبَلُوكَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا﴾ وقت ٥٩م

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾

90.Kwa ūla w'o, inyw'ī nīmŵīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

﴿لَقَدْ حُشِرْتُمْ شَيْئًا إِذَا﴾

91.Nī vakuvī matu kwatūkana nūndū
wakyō na nthī yatūkanīle katī na īlma
ivalūkange nthī syī ilungu.

﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَلْشَقُ الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا﴾

92.Nūndū mo mamūwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

﴿أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا﴾

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَتَى الرَّحْمَنَ عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatālīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ أَتَيْنَاهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

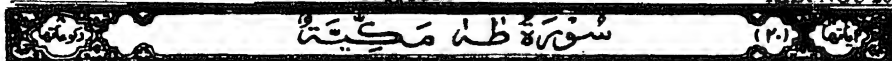
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaananīa.

فَأَنَّا يَتَسَوَّدُ بِلَسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَدُنَّا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩ قُلْ مَنْ أَحَدٌ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝١٠٠

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ②

4. Indĩ nĩ ta ūtao kwake we ūla ūmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ③

5. *Na ūvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنزِيلًا وَمِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُطُ ④

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ūtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑤

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ūũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ūla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتُ الشَّرْعِ ⑥

8. *Na ona we ūkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ūsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَوَاقَتْهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑦

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑧

10. *Na ūvoo wa Mose nũkũvikĩe we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑨

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑩

kŭmŭtee inyw'ŭ kŭsinga kuma vo kana
ngona ŭtongoi u-mwakinŭ.'

لَقَدْ أَنْتُمْزْتُمْ بِهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدَ عَلَى الشَّامِ
هَدَسَ ⑤

12.Na yŭla we wookie vala ŭŭ,
nŭkweetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَنهَا نُؤْوِي يُمُوسَى ⑥

13.Nŭw'o, Nyie nŭ Mwŭai waku, kwa ŭu,
umya iatŭ syaku; nŭndŭ we wŭ
Mwandanŭ mŭtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعُ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًى ⑦

14.Na Nyie nŭngŭnyuvŭte we; kwa ŭu,
ŭthukŭŭsyeme maŭndŭ ala meŭvuanw'a.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ يَا يُوسَى ⑧

15.Nŭw'o Nyie nŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vai Ngai ŭtee Wakwa Nyie;
Kwa ŭu, nthŭkŭmei Nyie, na lŭmyai
Mboya kwa ŭlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ ⑨

16.'Vate nzika, ŭla Saa ŭkavika; Nyie
nŭndonya kŭwumbŭla w'o, nŭkana kŭla
thayŭ ŭtonye kŭtuvwa kwŭlanana na
kŭthing'ŭŭsyeme kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِيُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa ŭu, we ŭla ŭtetŭkŭlaa ŭvoo ŭsu,
na ŭatŭŭlaa mawendi make mathŭku,
ndakakumye vo, we ndŭkese
kwanangŭka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذَرْنِي ⑪

18.'Na nŭ kyaŭ kyu kŭ kw'okonŭ kwaku
kwa aŭme, we Mose?'

وَمَا يَلِكُ يَسْمِينُكَ يُمُوسَى ⑫

19.Mose asŭngŭla, 'Ino nŭ ndata yakwa,
Nyie nŭnŭmyaŭŭlaa, na Nyie nŭngŭnaa
matŭ nayo kwoondŭ wa malondu
makwa, na nŭna mawŭla angŭ na yo ota
ŭu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسِبُ بِهَا
عَلَىٰ عَنِّي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amwŭla, 'Mŭlekye nthŭ, we
Mose.'

قَالَ أَلْقِهَا يُمُوسَى ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَ فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ٢١

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ٢٢

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَصْمُرُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَاءٍ آيَةً أَخْرَجَهُ ٢٣

24. 'Kana Ithyī tūtōnye kūkwōny'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٤

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nūkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ٢٥

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ٢٦

27. Na vūthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ٢٧

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَهُ مِنْ لِسَانِي ٢٨

29. 'Nīkana mo matōnye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ٢٩

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ٣٠

31. 'Aluni mwanaaia;

هَرُونَ أَخِي ٣١

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشُدْ دِيَةً أَخِي ٣٢

33. 'Na mūtwtkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ٣٣

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تُسْخَكْ كَيْتْرَا ①

35. Na kũũlikana We mũno.

وَنَذْرَكَ كَيْتْرَا ②

36. We wĩna ũmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّا كُنْتُ بِنَا بَوِيْرَا ③

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَهُوْصَى ④

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia
Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ota ũu,

وَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ⑤

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyeye nyinyia
waku, ũla waĩ ũvuany'o wa vata
tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ⑥

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũimĩkya
ũsĩnĩ, na ĩndĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, na
ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu
mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie
nĩnaũlingile we na wendo kuma
Kwakwa; na Nyie neekie ũu nĩkana we
ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْبَدَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْبَدَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلَقِيَهُ
أَيُّمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ ⑦
وَقَدْ لَزِمَ الْفَقِيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً قَبِيْرَةً وَلَمْ تَضَعْ عَلَىٰ عَيْنِي ⑧

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle
vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya
kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?'
Kwa ũu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa
nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe
na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na
we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ
nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ
Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka
mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we
weanĩĩa ũima ũla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلَكَ فَقَوْلُ هَلْ أَذْلَكُمُ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ⑨
وَلَقَدْ فَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَقَدْ جَاءَكَ مُؤْنَانَا فَلَمَّا شِئْتَ
سِينَئِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ⑩ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَهُوْصَىٰ ⑪

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ
Wakwa-Mwene.

وَاضْطَرَّكَ لِنَفْسِي ⑫

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mûikaleele nthĩĩ wa kûndilikana Nyie.

إِذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالنِّسَاءِ وَلَا تَبَيَّنَا فِي وَكْرِي ۝

44.'Endai, inyw'ellĩ, kwa Valao, nûndũ we nûkĩĩĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

45.'Na neenai nake we inyw'ellĩ, na ndeto nduu vangĩ we nũtonya kũsũvĩa kana kũkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْمًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَنْهَىٰ ۝

46.Namo masũngĩa, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩa we ndakese kũtũetee kĩĩthokoo, kana kũkĩĩa mĩvaka yonthe nthĩĩĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبُّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفَرْطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ۝

47.Ngai amea, 'Mũikakĩe; nũndũ Nyie nĩnenyu inyw'ellĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَرَىٰ ۝

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ ellĩ na mũimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndũkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mũuo ũkeethwa tũũũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۝

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩĩlo ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ ellĩ nũũ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ مَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ ۝

51.Asũngĩa, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mũmbĩĩwe wakyo na ĩndĩ akĩĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla waiĩĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ۝

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasye wīna Mwīai wakwa *Uandikīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nūmūseūvīsyē nzīa sya kwīśīlāa, na Ula ūtheeasya mbua kuma Itunī, na Indī nūndū wayo tūimesya imea syī kīvathūkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّن تَبَاتٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na It̄hyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mūthanga ūū, Ithīyī nītūmūmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithīyī tūkatuma mūsyoka, na Ithīyī tūkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُبِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithīyī nītwamwonisye Valao Syama Sitū, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīlīkīla*.

وَلَقَدْ آَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kūū kwitū, we Mose, kūtumya nthīnī wa nthī yaitū na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْتُكَ لِتُخْرِجَنِي مِنَ أَرْضِي بِأَسْحَرٍ لِّمُسُوئِي ۝

59. 'Indī vate nzika, Ithīyī nītūūkūetee ūoi ūilyī ota ūū; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitū naku we mwene kīla ithīyī tūtalea kwīlanīsyā; ithīyī kana we vāndū vala vatwālīlīte *ithyelī*.'

فَلَمَّا بَيَّنَّنَا لِيُظْهِرْ مِنْهُ لَكُمْ آيَاتِنَا فَتُبَيِّنَآكَ مَوْعِدَنَا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mūthenya wa Mboka, na andū

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الرِّسَّةِ وَإِن يُخَشِرَ النَّاسُ ضُغًى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a mauf make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ٣٠

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na Usililo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا
فَيُسْجِتْكُمْ بَعْدَآيٍ وَقَدْ حَآبَ مِنِّي افْتَرَايَ ٣١

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ٣٢

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa eIf nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthI syenyu ila nzeo mUno vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَاحِرٌ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُمْ
مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَ بِطَرِيقِكُمُ الْمَثَلُ ٣٣

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اسْتَوَا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ
الْيَوْمَ مِنَ اسْتِعْلَىٰ ٣٤

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky.'

قَالُوا يَبُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَىٰ ٣٥

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIe nUndU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَّالَهُمْ وَعِصِيَهُمْ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ٣٦

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَأَوَّسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةُ مُوسَىٰ ٣٧

69.IthyI twamwIe, 'NdOkakIe, nUndU we nue UkUsinda.'

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّا أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ٣٨

70. 'Na Ikya kila kī kw'okonī kwaku kwa aŋme; nīkīkw'imelya syonthe ila mo maseŋvitye nŋndŋ kila mo maseŋvitye nī maŋŋ ma mŋoi tŋ. Na mŋoi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يَقْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

71. Indī aoi nīmavalŋkangilw'e nthī matulitye-ndu. Namo maasya, 'Ithyī nīŋŋŋmwītīkīla Mwīai wa Aluni na Mose.'

قَالَتِ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ
وَمُوسَى ⑥

72. Valao amakŋlya, 'Inyw'ī mwīmwtīkīla We ndamŋnengete ŋthei? We nokŋvika ethwe nīwe mŋnene wenyu ŋla ŋmŋmanyīitye inyw'ī ŋoi. Kwa ŋu, Nyie vate nzika, nīngŋtila moko menyu na maaŋ menyu ngall īvītene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mŋkelany'ŋŋ matinanī ma mītende; na inyw'ī mŋkamanya nŋŋ ŋla mwai mŋno mbee waitŋ na wīna ŋsilīlo wīkalaa.'

قَالَ امْنَعْمُ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَقْنِ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَيْدٌ كَرُمٌ
الَّذِي عَلَّمَكَ السَّحَرَ فَلَا قَطِيعَ أَيْدِيكُمْ وَ
أَرْجَلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصْلَ بَيْنَكُمْ فِي جُدُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَدَاوًا وَأَبْغَى ⑦

73. Namo mamwīa, Ithyī tŋitonya kŋŋvītŋkya we mbee wa Syama Ntheu ila itŋvikīe ithyī, ona tŋikŋvītŋkya we mbee Wake We ŋla watŋmbie ithyī. Kwa ŋu, we tw'a ŋndŋ ŋŋtw'a; we ŋtonya kŋtw'a tŋlŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu tŋ.

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَئِثَاتِ وَ
الَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفُ
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ⑧

74. 'Vate nzika; ithyī nīŋŋmwītīkīlīte Mwīai waitŋ, nīkana We atonye kŋtŋkeke nā sitŋ na atŋkeke ithyī ŋoi ŋla we ŋtŋngīitye kwīka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'ŋthe nī Mŋseo Vyŋ, na Mwīkali wa Tene na Tena.

إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السَّحَرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْغَى ⑨

75. Nīw'o, we ŋla ŋkaa kwa Mwīai wake e mwene nāī, līa-ya-Mwaki nī kwoondŋ wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayŋ nthīnī wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا
يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indi we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla sya ūlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ۖ

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلَتْ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عَدِيدٌ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُا مَنْ تَزَكَّى ۖ

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩwatũmie ūvuany'o kwa Mose *tũkyasya*, 'Matwae athũkũmi Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي فَأَخْرَبَ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفُ دَرَكًا وَلَا تُخْشَىٰ ۖ

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَفَشَّيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشَّيَهُمْ ۖ

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۖ

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa amaitha menyu, na Ithyĩ nĩtweekĩie ūtianĩo nenyu ngalĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye Manna na Salwaa ūlũ wenyu.

يَكْبِتُ إِسْرَآئِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَذَابِكُمْ وَعَدُّ نَسَمَاتِ الْفُجَّارِ الْيَمِينِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلَوىٰ ۖ

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyu inyw'ĩ, na mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu Wakwa ndũkese kũtheea ūlũ wenyu; na we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa, akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۖ وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ۖ

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlilaa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongonī.'

وَأَتَى لِقْفَارَ لَيْسَن تَابَ وَأَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٦٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?'

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَٰمُوسَى ۝٦٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīlī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْجَنِي ۝٦٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nītūmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoekeye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٧٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'ī andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'ī ūtianīo wa ūlau? Inyw'ī Indī, īvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'ī mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūthee ūlū wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianīo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمِيحُ كَمْ رَبِّكُمْ وَعَدَّٰحَسَّاهُ أَفْطَالَ عَلَيْهِمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوعِدِي ۝٧١

88. Namo masūngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianīo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakūthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ītheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أُوزَارًا مِنَ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَتَذَكَّرُكَ أَتَقَىٰ السَّامِرِيُّ ۝٧٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Ūŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nītūlītwe nī yo na we nīwoolīlwe nī kūmūwetea yo inyw'ī.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَدًّا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَٰذَا إِلَهُكُمُذَالَهُ مُوسَىٰ هَفَٰئِي ۝٧٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ūtonyi wa kūmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَيْءٌ سَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatav'itye mo mbee wa ōu, 'inyw'ŋ andū makwa, inyw'ŋ nŋmūtatiŋtwe na ko kasaŋ tū. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwāŋi wenyu; kwa ōu, mbik'ŋlai Nyie na ŋw'ai mwāo wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنِّي
أَنتُمْ مَرِيضٌ ۚ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبَعُونِي وَاطِيعُوا
أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'ithyŋ tūikaeka kūkathaiŋa ko kūvika yŋla mose wŋtūsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kūyūsŋŋŋe we, yŋla woonie mathyoekeŋe,

قَالَ يَهُدُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kūeka kūmbik'ŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwāo wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaiŋtū, ndūkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mūtwe wakwa. Nyie nŋnak'ŋie we ndūkese kwasya, 'We nŋfwk'ŋŋŋe ūaany'o kaŋŋ wa Aana-ma-Isiŋaeli, na we ndwaaeteela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۚ إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mose akūlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ أَيُّسَامِرِي ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ۝

* 'Uneeni ōū 'Ndūkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mūtwe wakwa' ndyaŋŋe kwoswa ta ūndū waw'o. Nŋtonya kwasya: ndūkankhŋny'e nyie.

kImwè kya ōmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheke ota ūu. Uu nĩw'o kIlĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩie, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayū ū ū w'onthe kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Usililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a ūlōlō waku we. Yu sisya, ngai yaku ūla we ūtw'ĩkĩte mōthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtūmĩvĩvya na Indĩ tūimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mōlōmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtūmĩvĩvya na tūimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tū, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syĩndū syonthe nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tūkūtavya we ūvoo wa maūndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtūnengete we kuma Kwitū Kĩlilikany'a.

101.Ula ona wĩva ūalyūkaa na kōkĩtia, we vate nzika, akakua mōio mōito nthĩnĩ wa Mōthenya wa Uthayūūkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mōio ūkeethwa wĩ mōthūku kwōo Mōthenyanĩ wa Uthayūūkyo,

103.Mōthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tūkoombany'a ene naĩ vamwe, mōthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mōu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تَخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ⑤

إِنشَاء إِلَهُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ⑥

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ⑦

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ⑧

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ⑨

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ⑩

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makasya*, 'Inyw'i mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. Ithyi nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'i mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُمْ حَرْفَةً
فَإِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa iīma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaīkya ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۖ

108. Vala nthīni wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīni wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya *mūkītō* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū onthe ala me mbee woo na onthe ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū onthe makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, ūla ūkuaa mūio wa ūthūku akaanangika.

113.Indī we ūla wīkaa mawīa maseo, e mwītīkīli, ndakakwata ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ كَأَيْخَفُ
ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ⑩

114.Na ūu nīw'o Ithyī tūmītheetye Kulani na Kīalavu---na Ithyī nītūtavanītye nthīnī wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nīkana mo matonye kūmūkīa Ngai na kana yo itonye kūmekīa kīlīlikano kya kīveva nthīnī woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

115.Ūla-Wī-Iūlū Mūno Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmīlsya kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indī we asya tū, 'Mwīai wakwa, ongeleela ūmanyi nthīnī wakwa.'

قَطَعَ اللَّهُ إِلَيْكَ الْخَبَرَ وَلَا تَتَّخِذْ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَخِيعَةً وَقُلْ لِّمَنِ ذُنُوبُ
عِلْمًا ⑫

116.Na nīw'o Ithyī nītweekīlīte ūtianīo na Atamu mbee, Indī we nīwoolilwe, na Ithyī nītwoonie vate kīlelelo kya kūlea kwīw'a nthīnī wake.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِئِهِ وَلَمْ يُحْدِثْ
لَهُ عَظْمًا ⑬

LUKU 7

117.Na yīla Ithyī twamatavisye alaika, 'Mwīnyivīsyeyi Atamu,' na onthe nīmamwīnyivīsyeyi. Indī Iivilisi ndaaīnyivya. We nīwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدِي لِآدَمَ فَسَجَدَ إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

118.Indī Ithyī nītswamūtavisye, 'We Atamu, ūū nī mūmaitha waku, na wa kīveti kyaku; kwa ūu, mūikaeye amūlūngye inyw'elī kuma mūūndanī, ndūkese kūkwatwa nī kyevea;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ ⑮

119. 'N'kút'w'ítwe kwoondú waku we kana ndókew'a nzaa nthíní waw'o, ona mÓikethwa mwí athei *mÓte na ngÓa.*

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ۝

120. Na kana we ndókew'a waÓni nthíní waw'o, ona we ndókan'kíwa syua *y'Óv'hýe.*

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ۝

121. Indí Satani níwamÓveveee we na kíwe masÓan'fo mathÓku; na amwíá, 'We Atamu, ngÓtongoesye kwa mÓfí wa tene na tene, na wa Ósumbí Óla Ótoaa ona Indíí?

قَوَّسُوسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَأْدُمُ هَلْ أَرْكَكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُلُ ۝

122. Mo elí níma'fe maw'o; kwa Óu Óthei woo níweeyonanisye kwoo. Kwa Óu nímbambí'í'í'í'ye kwívw'Tka mo ene na matÓ kuma mÓÓndaní. Na Atamu níwaleile kÓmwíw'a Mwíai wake na eelelÓka kuma nzíaní. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهُمَا سَوَاءُ لَّهُمَا وَطَوْقًا يَخْتَصِمَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنْثَةِ وَعَصَى أَدْمُ رَبِّهُ قَوَّى ۝

²² * AalyÓli aingí nímosete wonany'Ó ÓÓ ta waw'o *literal*, oyíla vena ÓkÓs'í mwían'fu nthíní wa Óneeni ÓÓ Óla Ókwonany'a kana w'Ó ndÓkÓncena nondú w'Ó Óand'kí'twe. Náí íla íwetetwe vaa ní Ótheiní kana íkonan'í'tye na mwíkalo wa kÓluluutí'ka kíveva tondú kwonan'í'tw'e ní kílungu kí'mwe kya mÓsoa ÓÓ vala vekwasya, kana 'sau' aatohuma' *Wonzu* woo wamevuan'í'sya mo. Takethwa ní Óthei wa kí'mwíí, mo methíwa mekalile mataw'ísí ata kuma ívinda yoo ya kÓsyawa kÓvika ya kí'ko kíí kíwetetwe? Kwa Óu, ní Ótheiní, kana ÓalyÓlo Óte waw'o nÓwetetwe nthíní wa Kulani Ntheu. Ndeto íno 'sau'aa' Óthei, mÓno mÓno íwetete meko ma nthoni na mawendi mathÓku. Ivindan'í ya kÓluluutí'ka mÓluluutí'ki nÓmanyaa mawonzu make mwene ala mavith'í'ku: *Wonzu* ÓÓ ní wa Kí-nthíní na ndwonekaa Ótheiní *psychological* na Ókonan'í'tye na kí'í'ko na ngoo, ndÓtonya kÓvw'Tk'í'ka na kÓvithwa kwa kwí'í'í'la matu íÓlÓ wa mwíí wa Ómwé. Kwa Óu nthíní wa Óneeni wa ív'í'tyo yíí, ona ethwa yaí yaÓ, yíla Atamu na Eva meekie, 'Kwívw'Tka' ní'kÓtonya kwíthwa ne kwí'tya Óe'keo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé tÓ na kÓmantha Óe'keo kuma Kwá'ke. Na ta Óu matÓ ma 'jabbat'.

123. Na Indī Mwāi wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na tei na
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'elī,
kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ūkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ūkaūatīla ūtongoi wakwa, we
ndakathyoeke ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَضَمٍ بَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِنَّا
يَأْتِيكَ كَمْ قَبْلِي هَدَى ۚ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ūkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ūkeethwa wī wa thīna na Mūthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tūkamūthayūūkyo e
kīlalinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwāi wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlalinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīla, 'Uu nīw'o kwāi
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mūthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamītkīlaa Mīsoa ya
Mwāi wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uo vate nzika, ve Syama
kwoondū wa asu ala manengetwe kiliiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondū wa ndeto
ila yaminthe kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yiw'awe, Usililo
woo withwa utōaa.

131. Ithiwa na umitsyo indī nūndū wa
undu mo meūneena na mūtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kuthūa kwayo; na
mūtafe We mavinda ma utukū na
ilungunī sya mūthenya, nkana we
utonye kwona utanu wa w'o.

132. Na ndūkaiketee syindū imwe ila
ithyī tūmanengete andū ma ivila imwe
kati woo nkana maitanīe kwa ivinda
ikuvī nthini wa nthi Ino, nkana tūtonye
kumatata nasyo. Na kyaūya kya Mwai
waku nī kīseo mbee na nkikālaa.

133. Na we mathing'itsye andū ma
nyūmba yaku Mboya, na lūma nthini
wayo. Ithyī tūiukwitya we kyaūya, Ithyī
Nithyī tūnenganae kwoondū waku we.
Na mūminūkilyo nī kwoondū wa
ūlūngalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ دُامًا زَاجِلٌ
فُتِحَ ۞

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۞

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زُخْرَءَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَنَنْفِخَنَّهُمْ فِيهِ وَرَنَّا رَبَّكَ
حَيَّرَ وَابْقَىٰ ۞

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۞

³ mūnda nomūvaka mamanyike ta kī nthimo
metaphorically kwasya kūmantha wivitho kana
kwilingya uungu wa ūkeo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ūu nīw'o vyū Atamu weekie kwianana
na Kulani vala vawetetwe ūtheini kana Ngai We-
Mwene nīwamūmanyiisye we ndeto ila itonya
kūmūvetanga we kuma ivityoni yake na kwoondū
wa kwīw'a ndeto isu, Ngai nīwamwelekele we
vamwe na tei na ūkeo.

134.Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ١٣٤

135.Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ١٣٥

136.Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteete; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatĩtaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَتَسْتَعْلِمُونَ مَنْ أَضَلَّ
فِي الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ١٣٦

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona ōmwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ūu makũlyei asu ala mesi maandĩko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ itaĩsaa lĩu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ūtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ūtao wenyu; inyw'ĩ ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنَا فِيهِ ذِكْرُنَا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ūsilĩlo Witũ, we nĩmambĩlĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكضُونَ ⑬

14.'Mũikassebe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ūtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَتَكُمْ تَعْلَمُ تَسْأَلُونَ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ūũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩlo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زِلْنَا تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خِلْدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katĩ wasyo syeli na iŭthaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَابْنَيْهِمَا لَعِينًا ۝۱۷

18. Takethwa ithyi nĩtwendie kŭmantha iŭthaŭ, Ithyi vate nzika, twiŭthwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaĩ na yĩka ya kĩndŭ ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلَاءَ تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝۱۸

19. Aiee, Ithyi twiĩĩlaa w'o iŭlŭ wa ŭvũngũ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na nĩwanangĩkaa. Na woo nĩ wenyu nũndũ wa maũndũ ala inyw'i mŭmũwetanĩasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ۝۱۹

20. Ula wonthe ona wĩva wĩ iŭtunĩ na iŭlŭ wa nthi nĩ Wake. Na asu ala me mbee Wake maivũthasya kŭmũthaiŭtha We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝۲۰

21. Mo nĩmamũtaĩlaa ŭtukũ na mũthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ الْيَلْدَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝۲۱

22. Mo nĩmosete ngai kuma iŭlŭ wa nthi iŭla iŭthayũũkasya akw'ũ?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُمْسِكُونَ ۝۲۲

23. Takethwa nĩveethĩĩtwe katĩ wa syeli iŭu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo iŭndĩ syeli matu na nthi syiŭthwa syeethiwe na kĩthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe iŭndĩ nataĩwe, Mwĩai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ, iŭlŭ wa ŭndũ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَتَسْبُحُنَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝۲۳

24. We ndatonya kũkũlw'a iŭlŭ wa ŭndũ We wĩkaa, iŭndĩ mo makakũlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝۲۴

25. Mo nĩmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkũsĩ wenyu. Yĩ nĩ Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maĩ mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُلُوبًا بِرُءُوسِهِمْ ۚ

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyũkaa.

26.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũtũmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'o mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

29.We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tũkamũĩva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nũmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtũseũvĩtye nzĩa nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْذِبُكُمْ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَا يَسْخَرُونَ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصُرَ وَهُمْ مِنْ حَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ عَذَابٌ

جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٦٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ũla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۚ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ
الْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ulau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُوا مِنْكَ الْآهْزَا
أَهْلًا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ التَّحْنِ
هُمْ كَهْزُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ سَآوَرِنَاكَ لِبَنِاتِي ۖ فَلَا
تَسْتَعِجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla tũtũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَوْحًا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngIthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nImavUfwe ngUf
mbee waku, IndI amwe katI wa ala
mavUfaa ngUf nImamathyU0l0kile asu
moo ala mavUthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0la 0tonya k0rn0s0vfa
inyw'I 0tuk0 na mUthenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' IndI mo nImaaly0kaa
makauma 0lilikanonI wa MwIai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe Ila Itonya
kUmasUvIana NaitU? Syo iitonya
kwItetheesya syo mbene ona iitonya
kwIw'anIthw'a NaitU nI mUndU ona
Umwe.

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِتْنَا يُصْجُونَ ﴿٤٤﴾

45.Aiee, IthyI nItwamanengie asu na
maaIthe moo syIndU nzeo sya nthI mo
kUvika thayU wamaasavfa mUno mo.
Mo nomonaa kana ithyI nItUmIthokeete
nthI tUkImInyivya mIvakanI yayo? Mo
IndI, nImatonya kUtw'Ika asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَافْهَمُونَ ﴿٤٥﴾

46.Asya, 'Nyie ndiUm0kaany'a inyw'I
IndI nI kwIlanana na 0vuany'o mUtheu.'
IndI ala mate matU maitonya kwIw'a
wItano yIla mo meUkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنْذَرُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na ona mIvevo ya 0silIlo ya MwIai
waku Ikamakiita mo, vate nzika, mo
nIkUfa, 'Woo nI witU! Ow'o, ithyI twaI
eki-ma-naI.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48.Na IthyI tUkaseUvya ithimi sya w'o
sya 0l0ngalu kwoondU wa M0thenya wa
UthayU0kyo nIkana kIla thayU

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقُسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا تَظْلُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَى بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٤٨﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandalI,
 IthyI tūkaumIlya. Na IthyI nItwIañe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KIvathŪkany'a na Kyeni na
 KIililikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50.Asu ala mamŪkIaa MwIai woo
 kImbithini, na ala maŪkIaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاكِنَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝

51.Na kII nI KIililikany'a kIathime kIIa
 IthyI tūkIttheetye, inyw'I IndI,
 nImŪūkIIea?

لَقَدْ هَدَيْنَا لُقْمَانَ سَبِيلًا ۚ وَهُذَا لِرُؤُوسِكُمْ أَتْرَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْذِرُونَ ۝

LUKU 5

52.Na mbee wa kII IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwIsI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝

53.YIla we wamatavisye Ithe wake na
 andŪ make, Ino nI mIvw'anano myaŪ
 inyw'I mŪmIkwaItye mŪno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَايِلُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاقِفُونَ ۝

54.Mo nImasŪngIie, 'IthyI tweethIie
 maaIthe maitŪ maimIthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ۝

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŪndŪ ūmwe na maaIthe menyu
 nImwIthItwe nthInI wa Ivityo yI
 ūtheinI.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

56.Mo mamŪkŪlya, 'We ūtūtee ithyI
 w'o wa w'o kana we wI ūmwe wa ala
 mavŪaa ngŪ?'

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝

57.We amasŪngIie, 'Aiee, MwIai wenyu
 nI MwIai wa matu na nthI, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ŭmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ŭu.

فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ŭlŭ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

وَقَالُوا لَا كَيْدَ لَنَا أَصًا مَّا كُمْ بَعْدَ أَنْ نُوَلِّوْا
مُدْبِرِينَ ﴿٥٩﴾

59.Kwa ŭu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ŭla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

يَجْعَلُهُمْ جُدًّا إِذَا الْكَيْدُ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٩﴾

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitũ ŭũ
nũũ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ŭmwe aimĩneena yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالَ لَهُ آٰبَرٰهِيْمُ ﴿٦١﴾

62.Namo maasya, 'Mũetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andũ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

قَالُوا فَاتِّوَابْهُ عَلَىٰ آٰعَيْنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦٢﴾

63.Na ĩndĩ mo mamũkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitũ ŭũ, we
Avalamu?'

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا اِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٣﴾

64.We asũngĩe, 'Iĩ, vate nzika mũndũ
mũna nĩwĩkĩte ŭu. Vaa ve ŭla mŭnene

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَمَا كَيْدُهُمْ هٰذَا فَتَسْلُوْهُمْ اِنْ
كَانُوا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٤﴾

OnOŭtal ūhw'a. Indī mŭkŭleyi yo ethwa nŭtonya kŭneena. ^{1*}

65. Na Indī mo nŭmeelekanŭle mŭndŭ na ūla ūngī na maasya, 'Inyw'ī ene vate nzika, mwī ūvityonī.'

66. Na mŭtwe yoo *yakumanŭw'a nthī nī nthoni na mamwā*, 'Kwa ūla w'o, we nŭwŭsī nesa kana yo ndŭneena.'

67. Avalamu amakŭlya, 'Inyw'ī Indī mŭthaihaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamŭtandŭthŭasya kŭndŭ ona vanini kana kŭmwŭka naŭ?

68. Nthoni syŭthwe ūlŭ wenyu na ila inyw'ī mŭthaihaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī nomŭkamanya?'

69. Mo maisye, 'Mŭvŭveyi na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nŭmŭtwŭle kwŭka ūndŭ ona wŭa.*'

فَرَجَعُوا إِلَى الْأَنْفُسِ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِعِلْمِكُمْ وَلِيَا تَعْبُدُونِ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهُكُمْ إِن كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyŭli amwe ow'o nŭmelelŭkaa ūalyŭlo wa mŭsoa ūŭ maikŭa kana ūu nŭtonya kŭmŭtw'ŭkŭthya Avalamu ta mŭkengani. Ow'o ti mŭvw'anano ūla mŭnene waanangŭte mŭvw'anano ūla mŭnini Avalamu mwene nŭwe weekie ūu. Kwoondŭ wa ūu, kwasya kana Avalamu nŭwe waisye, 'ūŭ nŭw'o mŭnene woo; kwŭthŭwa kwŭ kŭthŭku na nŭ kŭmwŭlŭla Avalamu ūvŭngŭ. Kwa ūu, nŭkwallŭte nŭ kŭmanyŭka kana, kŭyal kŭlea kŭandŭkŭka Indī nŭ ūkany'o wŭ vinya. Mavinda amwe kŭndŭ nŭkŭthŭwa kŭ ūtheinŭ mŭno kwa mŭndŭ kwŭtkŭla ūvoo ta ūsu. Ithŭ nŭtwŭtkŭlaa kana Avalamu nŭwe waneenie atena kŭlelelo ona vanini kya kŭmathyockya mo Indī kwa nzŭa ya ngaananŭ yŭ vinya ūlŭ wa ūvŭngŭ wa mŭtkŭto woo. ūu nŭw'o mo moosie ūvoo ūsu. Mamina kŭmwŭw'a Avalamu, vai ona ūmwe waasyoka kŭmwŭta mŭkengani. Indī kwŭanana na Kulani Ntheu, yo yal nguthu ya kŭsisya maŭndŭ ma nthŭnŭ ala maingŭw'e kŭmanya ūtumanu wa mŭtkŭto woo. Undŭ ūŭ nŭtheetw'e nesa nŭ mŭsoa ūno sisya mŭsoa wa 65-68. Na ūngī nŭ kwallŭtwe nŭ kŭlilikanwa kana mbee wa kŭko kŭtŭ, Avalamu mwene nŭwaetete mbee wa andŭ ūtw'io wake wa kŭmyananga mŭvw'anano yoo sisya mŭsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, ithwa wĩ mũvoo na ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْٓنَ اٰتٰوْا الْاٰمٰنَ عَلٰٓى اٰبٰهِيْمَ ۝

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩla ya kũmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمْ الْاٰخِسِرِيْنَ ۝

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَوْطٰٓا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَهَبْنَا لَهٗ اِسْمٰٓىٓ وَيَعْقُوْبَ نٰفِلَةً وَّوَكْلًا ۝ جَعَلْنٰا صٰلِحِيْنَ ۝

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩfao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩla kwĩka mawĩa maseo, na ũsyĩĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰاَ الزَّكٰوةَ وَكَانُوْا اٰتٰاَ عٰبِدِيْنَ ۝

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَاَوْطٰٓا اٰيٰتُنَا حٰكِمًا وَّعٰلَمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سُوْٓءٍ فٰسِقِيْنَ ۝

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtĩkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

۝ وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاٰتَيْنٰهُ لَهٗ نَجٰتِنَا وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we ũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. ũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفَانِ فِي الْحَرْبِ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'ontha vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَقَّهْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكَلَّمْنَا هٰكُنَا وَعِلْمًا وَرَوَّ
سَعَيْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فَوَاحِشِينَ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لَتُخَوِّفَكُمْ مِنْهُ
بِأَسْكُمُ فَهْلَ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩlaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَالِمِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩlaĩe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِيِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, akyaasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we waī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

86.Na *lilikanai* Isumaeli na, na Enoko Idris na Esikieli *Dhul Nun*. Onthe maī katī wa omīīsyā.

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

88.Na *lilikanai* Yona *Dhul-Nun*, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeve. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwalīe akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

89.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīlī.

90.Na *lilikanai* yīla Sakalia wamwīkaīlīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīwa.'

91.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana *Yahya* na twamūvoesyā mūka. Mo nīmakīlanasyā mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkaīlīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذُكِّرُوا
لِلْعٰمِدِيْنَ ۝۵۹

وَاسْمٰعِيْلَ وَادْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنْ
الصّٰبِرِيْنَ ۝۶۰

وَادْخَلْنٰهُمْ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهُمْ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۶۱

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ
سُبْحٰنَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۶۲

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذٰلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۶۳

وَذِكْرُنَا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ فَرْدًا
وَاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ۝۶۴

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاصْلَحْنٰ لَهُ
زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسْرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَ
يَدْعُوْنَآ رَغْبًا وَرَهْبًا وَكَانُوْا لَنَا خٰشِعِيْنَ ۝۶۵

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyaŭvlie
ũthei wakyō; kwa ũu ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

فَاقْطِعُوا آلَئِهِمْ يَنْتَهُمْ كُلَّ إِلَهٍ إِلَّا رَجُونَ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, Ithyĩ
tũkakĩandĩka.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ بِنِعْمَةِ رَبِّنَا لَهُ كِتَابٌ ﴿٩٥﴾

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũlĩka kwa
mũsyĩ ũla ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

وَحَرَّمَ عَلَى قُرَيْبِهِ أَهْلُكُنْهَا أَنْهُمْ لَا يَرْجُونَ ﴿٩٦﴾

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩĩlunĩ.

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَاخِصَةً أَبْصَارَ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْيِلُهَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeeethĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهَةً مَا وَرَدَّوْهَا وَكُلَّ فِيهَا
خُلُدًا وَنَ ۝۱۰۰

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo Ükeethwa nĩ
küuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝۱۰۱

102. Indĩ TÖÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ۝۱۰۲

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ۝۱۰۳

104. Ula-Thĩna MÜnene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'I mwathiwe.'

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَلْقَاهُمُ الْمَلَكُ
هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝۱۰۴

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianĩo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّ لِلْكُتُبِ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ ثَعْبَةً وَوَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ۝۱۰۵

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatĩwa
nthĩ.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝۱۰۶

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaiithaa Ngai.

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝۱۰۷

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُمُ
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُمْ مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ آذَيْنَا لَعَلَّهُ فِتْنَةً لِّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَقَدْ عَلَيْنَا مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

٢٢

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩlito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatlĩaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تُدْهِلُ كُلُّ مَرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهُمْ يُسْكَرُونَ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٌ

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

KOvika Ivinda ylla yltw'ltwe; na IthyI nltUmumasya vo mwI t00kenge; na nltUm0eaa inyw'I nIkana m0vikIle 0ima wenyu mwIna vinya mwIlanIu. Na ve amwe menyu ala makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manya 0nd0 Iina wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla IthyI twatheesya kIw'0 I0l0 wayo, nIkylusanaa na nIyimbaa, na nImeasya kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekIaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ وَ
أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

8.Na n0nd0 vate nzika, 0la Saa 0kooka, ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ⑦

9.Na katI wa and0 ve we 0la 0kaananIaa I0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ⑧

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzIlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0l0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثُمَّ إِنِّي عَظَمْتُ لِيُجَادِلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابُ
الْحَرِيقِ ⑨

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwIlanana na mwambIItIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u c nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nIyI0twIkwI nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' yasin ch: 36 verse 69.

Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo Ithyĩ
tŭkamŭsamĩthya ņsĩllo wa kŭvĩvw'a.

11.Uu nŭndŭ wa maŭndŭ ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ti ņla ņte
mŭlŭngalu kwa athŭkŭmi Make.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
٥١ لِّعَبِيدِهِ ۝

LUKU 2

12.Na katĩ wa andŭ ve we ņla
ŭmŭthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthē ņteenĩ wa mŭĩkĩĩ, ĩndĩ ethwa
ņseo nĩwamŭvikĩla we, nĩwĩanĩawa
nĩw'o; na ĩtatwa yamŭvalŭkĩla we,
nŭalyŭkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthē. Wē nĩwaasya ĩlŭlŭ wa
nthĩ ĩno na ĩtunĩ. Usu nĩ wasyo wĩ
ņtheinĩ.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآتٍ بِهِ وَلَٰكِن أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ
إِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ تَنَحَّسَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

13.We asyĩkaĩlaa ņtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthē ĩla ĩtamŭtee ņthŭku
kana kŭmŭuna kŭŭ ow'o nĩ kwelelŭka
kŭasa mŭno.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝

14.We nŭmwĩkaĩlaa ņla ņthŭku wake wĩ
vakuvĩ mŭno kŭvĩta ņtandĩthyo wake.
Usu nĩ mŭsŭvĩ, na mŭtindany'a
mŭthŭku.

يَدْعُوا لَمَن صُرَّ أَقْرَبُ مِن تَفْعِلِهِ لَيْسَ
الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۝

15.Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē
akatuma asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩĩlaa
mbŭsĩ uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē ekaa ņndŭ We
wenda.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِحَبْتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ۝

16.ņla ņsŭanĩlaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthē ndakamŭtetheesya we
Mwathani ĩlŭlŭ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, we
nĩackwe, ethwa we nŭtŭnya, amanthē

مَنْ كَانَ يَتَّقِنُ أَنْ لَّنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ۝

nzila ya kŭvika Itunī, na nīaekwe atile
Ōethyo mŌtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamŭvetangīa we
kīla kīmŭthatasya we.

17. Na Ōu lthyī nītŭmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya
ŭla We wendaa.

18. Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya ōtw'io katī
woo nthīnī wa MŌthenya wa
Uthayŭkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī Ngŭsī ūlŭ wa syīndŭ
syonthe.

19. We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ūlŭ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na īlma, na mītī, na
nyamŭ sya weŭ, na aingī katī wa mbaa-
andŭ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
ŭsilīlo. Na ŭla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmŭsonokasya, vai
ŭtonya kŭmŭkīlya we akethwa na ndaīa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ūndŭ We wendaa.

20. Ii, nī nguthu ilī sya akaananī ala
makaanāīa ūlŭ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatilwa kwoondŭ woo; na kīw'ŭ
kītheŭkīte kīketīkīw'a ūlŭ wa mītwe
yoo,

21. Nakyo kīkatheŭkya kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde *syoo*, ōta ūu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنُ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصْلَى وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتِمْ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالنَّاسُ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ كَفَرُوا
قَاتَلَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ يَصُبُّ مِنْ فَوْقٍ
رُّوسِهِمُ الْحَمِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa
kwoondŭ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa
kŭvya!

كُلَّمَا أَدُودُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِينُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlŭ; na ngŭa syoo vo
ikeethwa syŭ sya lŭlŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَيْرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa
Ūneeni wa ūlŭngalu tŭ, na
makatongoew'a nzŭanŭ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطٍ الْحَنِيدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andŭ nzŭanŭ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ūla
Mŭtheu, ūla Ithŭyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa
andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weŭnŭ wa mŭthanga, na
ūla ona wŭva ūmanthaa kwelelŭka na
ŭthyoe ku kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o-----
Ithŭyŭ tŭkatuma mo masama ūsilŭlo wŭ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَاكِفِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بَعْضٌ يَظْلِمْ شِقَاقَهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithŭyŭ
twamŭaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyŭmba na twasya, 'Ndŭkambŭlanany'e
Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye
Nyŭmba Yakwa yŭ nthu kwa asu ala

وَلَاذِبُونَ إِلَى بُرْهَنِمَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا يُشْرِكُوا
بِشَيْءٍ وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala
ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na
k0val0ka nthl matulfiye ndu vamwe na
mothy0 moo nthlnl wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0l
maendete na maa0, na 0l0l0 wa klla
ngamfle mosu, maumfte klla nzla ya
vaasa.

29.'Nlkana mo matonye k0k0sfla
motandfthyo mayo kwoo na matonye
k0weta syltwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthlnl wa matuk0 ala
matw'itwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganfte kwoond0 woo. Kwa 0u, Indf
inyw'i yai katf wasyo na manengei Ifu
ala mena thlna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanflsyey wfa wa
kwlfthesya mo ene, na meanflsyey
mawlfvto moo, na maimfthy0l0l0ka fla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nl mwflao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wfla winengae
ndafla sylnd0 ila nthu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, klfkeethwa kl klfnd0
klseo kwake kwa Mwflai wake. Na
ng'ombe nl mbfltkfllye kwenyu inyw'i
Indf ti ila itavanfw'e kwenyu. Kwa 0u,
fvathanei na 0vukyo wa mfw'anano, na
fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kfkala mwfnenganfte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe klla fvinda,
m0tekwflanany'a klfnd0 Nake We. Na
0la ona wfla wflananasya klfnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَاَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٢٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُُّمَهُمْ وَلِيُؤْفُوا نَذْرَهُمْ وَيُظْهِرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيَّتَ عَلَيْكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٣١﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءَ فَخُطِفَهُ الطَّيْرُ
أَوْ نُفُوِيَ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِينٍ ﴿٣٢﴾

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyŋ
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyŋ t0nenganŋte
kwoond0 woo.

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŋ nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋle sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo *ve 0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَىٰ
الْقُلُوبِ ۝

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرِهِمْ أَتَىٰ اللَّهُ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهَا
لِلَّهِ وَاجِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالتَّقِيَّيَ الصَّلَوةَ وَمِمَّا رَزَقَهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ ۚ قَدْ كَرِهُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۚ فَإِذَا
وَجَّهْتُمْ جُنُوبَكُمْ فَأَكِلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ اللَّهِ وَ
الْمَعْرُودَ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mŋthŋnŋ. Na yŋla syavalŋka nthŋ na wea syŋ ngw'ŋ, ŋndŋ yai katŋ wasyo na mŋnengei ŋlu ŋla wŋha vata ŋndŋ e mwŋnŋe na ŋla ŋvoyaa. Uu nŋw'o ŋthŋ tŋtumŋte syŋthwe syŋ mbŋw'i kwenyu, nŋkana mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

38.Nyama syasyo iimŋvikŋaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ŋndŋ ŋlŋngalu wenyu nŋw'o ŋmŋvikŋaa We. Uu nŋw'o We wainyivisye syo kwoondŋ wenyu, nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋmŋtafa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondŋ wa kŋmŋtongoesya inyw'ŋ. Na matavyei ŋvoo mŋseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُجُومَهَا وَلَا يَمُوتَ مَوْتُهَا وَلَكِنْ يَتَنَالُهُ
التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا اللَّهُ
عَلَى مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmasiŋaa asu ala metŋkŋaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ŋmwe ŋla ŋte mŋŋkŋku kana ŋla ŋte mŋvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَاسِقِينَ ﴿٣٩﴾ كُلِّ خَوَانٍ كَفُورٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

40.Uthei wa kŋkita nŋmŋnengane kwa ala makwatŋw'e kaŋ nŋndŋ mo nŋmavŋŋw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŋtonyi wa kŋmatethya mo--

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَتَّلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41.Asu ala malŋngŋw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo vate ŋlŋngalu kŋtumi nŋndŋ mo maisye, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŋ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalŋngya andŋ amwe kwoondŋ wa ala angŋ, vate nzika, Makalŋ na Makanisa na Nyŋmba sya kŋvoyea na Mŋsikiti na Masinakoke ŋla nthŋnŋ wasyo syŋtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيْعٌ وَصُلُوكٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Vinya W'onthe ylweteawa kaingl. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42. Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwilyaa kwikwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkīlyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالنُّعُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَلِيمُ الْأُمُورِ ﴿٣٢﴾

43. Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnametie Athani moo akengani.

وَأَنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٣﴾

44. Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٣٤﴾

45. Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnamanengie alei. Ivinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīn wool!

وَاصْبِرْ مَدِينَةَ وَلَدِكَ مُوسَى فَأَتَيْتُ الْكَافِرِينَ
ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ يَكْفِيرٌ ﴿٣٥﴾

46. Na nī mīsyī yīana ata ūla Ithyl tūmyanangīte, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syīana ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkīlīlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيبٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبْرِ مَعْظَلَةٍ وَفَصْرٍ
مَّشِيدٍ ﴿٣٦﴾

47. Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthi, Indĩ ngoo ila syĩ ithũinĩ nĩsyo ilalinda.

48.Namo meũkũlya we ũkalaate ũsilĩlo, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga ũtianĩo Wake. Na nĩw'o, mũthenya ũmwe kwa Mwĩai waku nĩ myaka ngili ũtaliniĩ wenyu.

49.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla Nyie namĩnengie ĩvinda, yĩla ekali mayo matwĩkie eki-ma-naĩ? Na Nyie Indĩ nĩnamĩkwatie, yo na Kwakwa nĩkw'o ũalũko.

LUKU 7

50.Asyā, 'Inyw'ĩ mbaa andũ, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheiniĩ kwenyu.'

51.Asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, ve ũkeo kwoo na kyaũya kya ndaĩla.

52.Indĩ ala mething'ĩlasya kũkita na Syama Siitũ, makyenda kũkyasya kĩleelo Kitũ vinya ,---aa nĩmo makatw'ĩka ekali ma Mwakinĩ.

53.Ithyĩ tũyaamũtũma Mwathani ona Indĩ kana Mũtũmwa mbee waku we, Indĩ we yĩla wendie kũkũma wĩla wake ũla we waelele, Satani nĩweeklie isĩĩ nĩzĩaniĩ ĩla we wendaa. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũvetaa isĩĩ ila Satani wĩlfe. Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũlũlũmĩlasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi W'onthe, Mũĩ.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ٤٨

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مَّا تَعُدُّونَ ٤٩

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا
فَإِخْذُذْهَا وَإِلَى الْمَوْتِ ٥٠

قُلْ يَٰأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْعِي الْمَوْتُ ٥١

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَنْ
رِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٢

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ٥٣

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا يَنْتَ إِلَّا
إِذَا نَسِيَ آيَاتُ الشَّيْطَانِ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٥٤

54. We *n̄w̄n̄k̄l̄asya* Ou n̄kana isit̄i ila Satani w̄k̄l̄aa nzian̄i sya Athani Utato kwa asu ala nth̄l̄n̄i wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄th̄t̄w'e---na vate nzika, eki-ma-na! n̄aendu vaasa m̄uno *n̄nyon̄i*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتَنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe Umanyi matonye k̄Umanyana kana n̄i w'o kuma kwa Mw̄lai waku, na n̄kana mo matonye kw̄l̄tk̄l̄a na ngoo syoo itonye k̄Umw̄l̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄Umatongoeasya asu ala met̄tk̄l̄aa nzlan̄i l̄a ya w'o.

وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄tk̄l̄aa maikaeka kw̄th̄wa na nzika l̄ol̄o wa w'o k̄Uvika Ola Saa ūvike kwa k̄th̄ōl̄om̄ok̄l̄o l̄ol̄o woo kana voke ōsil̄l̄o kwoo wa m̄Uthenya wa wananḡl̄ko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i m̄Uthenya ōsu ūkeethwa w̄l̄ wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e. We akatw'a kat̄l̄ woo. Kwa ōu asu ala met̄tk̄l̄aa na kw̄l̄ka meko maseo makeethwa M̄l̄ondan̄i ya Utanu.

أَنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَخْضَعُونَ بِالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄l̄ asu ala metet̄tk̄l̄aa, na kwilela Syama Sit̄o, makeethwa na ōsil̄l̄o ūth̄l̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَلَوْلِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄l̄sȳl̄ yoo kwoond̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e, na ind̄l̄ makȳŭawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e vate nzika, akanengane kyaŭya k̄l̄seo kwoond̄o woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَبُدُّوا عَنْهُمْ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرُ الزُّرْقِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا تَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
عَلِيمٌ ⑥

61. Uu *Okeethwa* Uu. Na Ula ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na Őthũku Ula we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهِ ثُمَّ نَجَّى
عَلَيْهِ لِنَصْرِئَهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ⑦

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ũtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ũtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑧

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ Ővũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-Īũũ, Ula-Mũnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩtĩwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتَصْبِغُ
الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑩

65. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑪

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwīw'īthīsyē inyw'ī kīla ona kīva kī ūlū wa nthī, na ngalawa ila syīslāa ūkanganī kwa mwīao Wake? Na We nūsīlāa syīndū sya matunī iikavalūke ūlū wa nthī vate ūthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūuu na Ausūīwe nī tei kwa andū. ^{2*}

67. Na We nī We Ula wamūnengie inyw'ī. thayū, na Indī We akamūkw'īthya, na Indī akamūnenge thayū *īngī*. Vate nzika, mūndū nī mwene kūlea kūtūnga mūvea vyū.

68. Kwa kīla mbaī ya andū Ithī nīŭnyuvīte nzīla sya ūthaihi ila mo maatīlāa; kwa ūu, mo maikakaanānīe naku ūlū wa ūndū; na we īthokye we kwa Mwīai waku, nūndū vate nzika, we ūatīle ūtongoi ūla wa w'o.

69. Na ethwa mo nīmeūakaanānīa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū ūndū inyw'ī mwīkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī wenyu Mūthenya wa Uthayūŭkyo ūlū wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.'

71. We nowīsl kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsl kīla ona kīva kīla kī matunī na ūlū wa nthī? Vate nzika, *syonthe nīsŭvīīwe* nthīnī wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُسَبِّحُ السَّمَاءُ أَنْ تَقَعُ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ
رَحِيمٌ ٢٧

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ ٢٨

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا ثُمَّ نَاسُوهُ فَلَا يَنازِعُونَكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ٢٩

وَأَنْ جَدُّوْكَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ٣٠

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٣١

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٣٢

² *Veonany'a kana ndeto ūno 'Ūthei' ūwetaa kūvalūkanga kwa illo sya ūtu, na syīndū īngī sya matunī ila imīvalūkanganīaa nthī kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩa We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩa mo mate na ūmanyi wakyo. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we ūkoona ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩ ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'o kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'o ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'o nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩĩsyei yo. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekañlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngĩ, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩĩ. Ona ngĩ ĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'o, *elĩ* nĩ onzu mũmanthĩ na mũmanthwa.

75.Mo maimũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndaĩla ĩla imwaĩĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alaĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ أَنْبَاءُ بَيْنَتْ يَدَايِهِمْ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُشْكِرُ يَكَادُؤُنْ يَنْظُرُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبَشِّرِ الْمَصِيرِينَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
W'iw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nĩwĩsĩ kĩla kĩ mbee woo na kĩla kĩ
ĩtina woo; na maũndũ *onthe*
makatũngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyũ menyu Mboyanĩ,
na mũthaithei Mwĩai wenyu, na ĩkai
meko maseo nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na ĩthing'ĩsyei kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũndũ kũmwaĩĩte
inyw'I kwĩthing'ĩsya. We nũmũnyuvĩte
inyw'I, na ndaĩĩĩle mũio mũito ĩũũ
wenyu nthĩnĩ wa ndĩni; *kwa ũu atĩĩai*
mũĩkĩĩto wa ĩthe wenyu Avalamu; We
amwĩtie inyw'I Masilamu *kwelĩ* mbee na
nthĩnĩ wa *Ivuku* yĩ, nĩkana Mũtũmwa
atonye kwĩthwa ngũsĩ ĩũũ wenyu, na
nĩkana inyw'I mũtonye kwĩthwa ngũsĩ
kwa mbaa-andũ-onthe. Kwa ũu
syaĩĩsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwĩkwatĩlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mũlũmĩtye. We nĩ Mũnerĩ
wenyu. Mũnene Mũseo vyũ na
Mũtetheesya Mũseo vyũ!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ
أَبْنَيْكُمْ أَبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Vate nzika, ũkĩlyo nĩũkaa kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ũthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
ĩndĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ũu nĩ eki-ma-naĩ----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ũsyaaĩsya wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithiyĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مُلَاذِمِينَ ٧

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ زَعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ١٣

14. Na Indī Ithyl nltwamw'iie ta Ilovoto
ya manzi vandū vasūvŋku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ مَقَلِّينَ ١٤

15. Na Indī Ithyl nltwayiseūvisye Ilovoto
ya manzi yatwika yānga ya nthakame;
na Indī ithyl nltwayiseūvisye yānga ya
nthakame yatwika kīndū kīne
mūvw'anīle; na nthīnī wa kīndū kyu kīte
mūvw'anīle tweekīa mavīndī na mavīndī
asu twamavw'ika na nyama; na kuma
vau Indī, twakīany'a kwīthwa kyūmbe
kīngī. Kwa ūu, kūathimwa nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi
Mūseo Vyū katī wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْقَةَ عَلَيْنَا خَلَقْنَا الْحَاقَّةَ مُضَعَةً فَلَقْنَا النُّصْرَةَ لَنَا
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ١٥

16. Na Itina wa ūu Indī, vate nzika
mūkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ بَعْدَ ذَلِكَ لَمِيَّتُونَ ١٦

17. Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo
inyw'ī mūkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ١٧

18. Na Ithyl nltūmbīte matu mūonza
tūlū wenyu mekalanīle yīmwe tūlū wa
yīngī, na Ithyl tūiūvūthasya ūmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۖ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ
غَافِلِينَ ١٨

19. Na Ithyl nltwatheeisye kīw'ū kuma
Itunī kwīlanana na kīthimo, na Ithyl
nltwatumie kyo kīkala tūlū wa nthī----na
ow'o Ithyl Nithyl twīyīfaaa kwīveta
kwakyo----

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْآرَافِ
وَارَائِهِ عَلَى دَهَابٍ بِهَ لَقْدِيرُونَ ١٩

20. Na Ithyl nltwaseūvisye mīūnda ya
mītende na mīsavivū kwoondū wenyu;
na matunda maingī nthīnī wayo; na
amwe mamo inyw'ī nīmūmaīsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمُ فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ٢٠

21. Na mūtī ūla ūmeaa Kīīmanī kya
Sinaī; umasya mauta na syaūny'wa
nyingī kwa asu ala maīsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدِّهْنِ
وَصَنِغٍ لِلْأَكْلِينَ ٢١

22.Na nthlnl wa ng'ombe ve Isomo ota ou kwenyu. Ithyl nltUm0nengae kya0nyw'a klla kl mavunl masyo na nthlnl wasyo mwlna motandlthyo maingl, na imwe syasyo ota ou nlm0syllsaa;

وَرَأَتْ لُكْمًا فِي الْأَنْعَامِ لَعِبَةً تَتَوَقَّظُكُمْ تَبَاتٍ بِطَرَفِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na lolu wasyo na nthlnl wa ngalawa inyw'I nlm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

LUKU 2

24.Na Ithyl nltwam0t0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'I and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'I nom0kethwa mwI alOngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتُوبُ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwlftklla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'I; we amantha kwltw'lkfthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie, vate nzika We al atonya kwlthwa atheisye alafka. Ithyl t0yaa'w'a knd0 ta kyu kuma katl wa maa'fthe mait0 ala ma mbee ona vanini,

فَقَالَ الْبَلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nl m0nd0 0kwatfwe nl nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa tvinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مَّا تَصْوَافِهِ حَتَّىٰ جِينَ

27.We Noa aisye, 'Ame Mwai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nlmawlkfthfye nyie ta m0kengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ

28.Kwa Ou, Ithyl nltwam0twafe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwlanana na 0vuany'o Wit0. Na ylla mwla0 Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthl syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ذَوْحِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَفْسٍ مِّنْ نَّفْسَيْنِ وَأَهْلِكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٩﴾

29. 'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩĩe ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

30. 'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٣١﴾

31. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٢﴾

32. Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlĩlye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 3

34. Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa Itunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ fno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَاءِ الْآخِرَةِ وَاتَّرفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٥﴾

35.'Na ethwa inyw'I nfm0mwfw'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَرُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na mavIndI, nfm0kasyoka k0thay00kw'a IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathItwe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vItye 0v0ng0 I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ithyI t0ikamwItkI'la-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwIai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nfmambosete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبُونَ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kwI'la nthInI wa Ivinda IkuvI.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لَيُصِخُنَّ نُوْمِينَ ﴿٤١﴾

42.IndI 0sil'lo nfwamakwatie mo kwI'anana na w'o, na IthyI nfwamatwIkI'hisye mo ta mavuti. NImethwe me aumanIe IndI, and0 ala mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا فَبَعَدًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nftwookI'liye nzyawa ingI Itina woo.

ثُمَّ أَنْتَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka Ivinda yoo yIla yItw'Itwe, ona mo maitonya k0tiwa Itina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indĩ Ithyl nĩtwamatũmie Atũmwa Maitũ Omwē Itina wa Ūla Ūngĩ. Kĩla Itinda andũ mavikĩwe nĩ Mũtũmwa woo mo nĩmamũtw'ĩkĩthasya we ta mũkengani. Kwa Ūu, Ithyl nĩtwamaatĩfanĩsye Ūmwe Itina wa Ūngĩ nthĩnĩ wa wanangĩko na Ithyl nĩtwamatwĩkĩthisye mo ta mbano tũ. Methwe me aumanĩe, Indĩ, andũ ala matetĩkĩlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِأَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indĩ nĩtwamũtũmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitũ na ūtonyi mũtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; Indĩ mo nĩmeekathĩtie namo maĩ andũ ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makũlilye, 'Ithyl twĩmetĩkĩla andũ elĩ ala mailyl otaitũ oyĩla andũ moo nĩ athũkũmi maitũ?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa Ūu, mo nĩmametie akengani, na mo maĩ katĩ wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyl nĩtwamũnengie Mose Ivuku, nĩkana mo matonye kũtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyl nĩtwamũtwĩkĩthisye mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyl nĩtwamatangĩle mo na nĩtwamatetheeisye mo kũvika nthĩ ĩla mbũkĩĩĩlu, vandũ va ūthũmũo na mbuluti ivĩĩĩtye kĩw'ũ.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ĩ Atũmwa, yai katĩ wa syĩndũ ĩla ntheu, na ĩkai mawĩla maseo. Nĩw'o, Nyie nĩnĩsĩ nesa ūndũ Ūla inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْلَوْا صَاحِبَاءَ
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاتَّقُونِ ٥٣

54. Mo nĩmanyatĩkisye ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ جَبٍ بِأَلَدِهِمْ

فَرِحُونَ ٥٤

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa İvinda.

فَدَرَّهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّى جِينِ ٥٥

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila İthyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ قَالٍ وَبَيْنِ ٥٦

57. İthyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, İndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ٥٧

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ٥٨

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ٥٩

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ٦٠

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka---

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رُجْعُونَ ٦١

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ ٦٢

63. Na İthyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na İthyĩ twĩna İvuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ

بِالنَّحَى وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ٦٣

64. Aiee, ngoo syoo iiyĩsũvĩaa Ivuku yĩĩ
ona vanini, na mbee wa ũu, mo
nĩmakwatene na meko angĩ.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿١٣﴾

65. Kũvika, yĩla Ithyĩ twamakwata na
ũsilflo, amwe moo ala malikĩte
motanunĩ, sisyai, mo nĩmaĩĩaa ũtethyo.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿١٤﴾

66. Mũikaĩte ũtethyo mũthenya ũũ, ow'o
inyw'ĩ mũitethw'a Nithyĩ.

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ لَا تَنْصُرُونَ ﴿١٥﴾

67. Nĩw'o, inyw'ĩ nĩmwasomeawa Mĩsoa
Yaitũ, ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwamĩtiaa
mũkasyoka na ĩtina na itiinyo syenyu,

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكِبُونَ ﴿١٦﴾

68. 'Anene mwĩ na ngũlũ, mũitavany'a
movoo ĩlũlũ wa -yo *Kulani* ũtukũ,
mũkĩneena maũndũ ma mana.'

مُسْتَكْبِرِينَ ۖ بِهِ سِيرَاتُهُمْ جُرُودٌ ﴿١٧﴾

69. Mo ĩndĩ, nomasũanĩte ĩlũlũ wa Ndeto
Ntheu kana komavikĩwe nĩ kĩla
kĩtaamavikĩla maaĩthe moo ma tene?

أَفَلَمْ يَذْكُرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ
بِآبَاءِهِمْ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

70. Kana mo nomeũmanya Mũtũmwa
woo, ũndũ mo meũmũlea we?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿١٩﴾

71. Kana mo maasya, 'Nthĩnĩ wake ve
ndũũka? Aiee, we amaetee mo ũla w'o,
na aingĩ mũno moo nĩmamenaa ũla w'o.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ الْبَاقِي وَالْأَوَّلُ
لِلْحَقِّ كَرْهُونَ ﴿٢٠﴾

72. Na takethwa ũla w'o nĩkũatĩla
mawendi moo, matu na nthĩ na syonthe
ila syĩ nthĩnĩ wasyo syĩthwa syalikile
ithokoonĩ. Aiee, Ithyĩ nĩtũmaetee mo
ũtao woo, ĩndĩ kũma kwa ũtao woo ene,
mo yu nĩmekwathũka ũtee.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَمِنْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مَعْرِضُونَ ﴿٢١﴾

73. Kana we nũmakũlasya amwe moo
ĩtuvi ona yĩmwe? ĩndĩ ĩtuvi ya Mwĩai
waku nĩyo

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجًا رَّبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ
الْوَارِثِينَ ﴿٢٢﴾

Iseo Mūno Vyū; na We nī Ula-
Mūnengani Mūseo Vyū.

74.Na kwa ūla w'o vyū, we
ūmathokasya nzlanī ūla ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetīkīlaa Itu, ow'o mo
nīmelelūkīte kuma nzlanī ūsu.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنُكَيِّبُونَ ۝

76.Na takethwa Ithyī nītwew'īte tei
īūlū woo, na kūmaumya thīnanī woo,
mo vate nzika, methīwa maendeeie
kwīthīwa nthīnī wa wīki-wa-naī woo,
makyanganga ta ilalinda.

وَلَوْ رَجَّبْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا

فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithyī nītwamakwatie mo na ūsilīlo.
Indī mo mayaaīnyivya mo ene kwa
Mwīai woo ona kana makathaithana
mena wīnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُم بِالْعِدَابِ فَمَا اسْتَكَارُوا لِرَبِّهِمْ

وَمَا يَنْتَضِرُونَ ۝

78.Kūvika yīla Ithyī twamavingūfe
mūomo wa ūsilīlo mwai, sisya, mo
nīmeyītūkāa.

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَضْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَوْمَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nī We Ula wamūmbīe
inyw'ī matū, na metho, na ngoo; indī
inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nī We Ula ūmwīngīvītye
inyw'ī īūlū wa nthī, na Kwake We
nīkw'o inyw'ī mūkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nī We Ula ūnenganae thayū,
na ūetae kīkw'ū, na mokonī Make ve
ūalyūko wa ūtukū na mūthenya. Indī
inyw'ī nomūkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indī mo maasya ūndū andū ala maī
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kŭtwika mŭthanga na mavindI t0, ow'o, ithyI nItŭkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوهُنَّ ﴿٨٣﴾

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٤﴾

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?.'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٥﴾

86. 'Mo makasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nomŭkataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾

87. Asya, 'N00 ūla MwIai wa matu mŭonza na MwIai wa KIvIla KInene-kyai-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٧﴾

88. Mo makaasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nomŭkekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٨﴾

89. Asya, 'N00 ūla kw'okonI Kwake ve ūsumbI wa syInd0 syonthe na ūla ūsŭvIaa, na ūla Kwake vate sŭvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ يَبْدِئُ مَخْلُوقَاتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُخَيِّرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mŭkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٩٠﴾

91. Ii, IthyI nItŭmaetee mo ūla w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩١﴾

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona ūmwe wI vamwe Nake We; kŭkethwa ūu, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩٢﴾

Ngai Mwene Vinya W'onthe Natafwe
Iŵlŵ wa syonthe ila mo mamwŵananasya
We nasyo!

93.Mŵmanyi wa maŵndŵ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa ŵu, We E-Iŵlŵ
mŴno mbee wa syonthe ila mo
mamwŵananasya *We nasyo!*

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعْلَمَ مَا فِي سُرُورٍ ١٦

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŵai wakwa, ethwa We
Ŵkambony'a nyie maŵndŵ ala mo
mateelemetw'e namo.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوعَدُونَ ١٧

95.'Mwŵai wakwa, Indŵ, ndŵkambie
nyie vamwe na andŵ eki-ma-naŵ.'

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٨

96.Na vate nzika, Ithŵl twŵna Ŵtonyi wa
kŴkwony'a we kŵla Ithŵl
tŵmateelemasya nakyo.

وَأَنَا عَلَى أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ ١٩

97.LŴngyai ŴthŴku na Ŵla mŴseo vyŴ.
Ithŵl nŵtŵimanyŵlŵte *syŵndo* ila mo
mawetaa.

إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ النَّيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ ٢٠

98.Na asya, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nŵmanthaa wŵvitho nthŵnŵ Waku nŴndŵ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ٢١

99.'Na Nyie nŵmantha wŵvitho nthŵnŵ
Waku We, Mwŵai wakwa, mo maikese
kŴnthengea nyie,'

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ ٢٢

100.KŴvika, yŵla kŵkw'Ŵ kŵmŴkŵla
Ŵmwe woo, *akŵŴvana* asya, 'Mwŵai
wakwa, ndŴnge ŵngŵ nyie,

عَلَى إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِ ٢٣

101.'Nŵkana Nyie ndonye kŵkŵa meko
ma ŴlŴngalu nthŵnŵ wa *thayŴ* Ŵla nyie
ndŵlŵte *ŵina*. 'Tiw'o, ŵno no ndeto we

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ ٢٤

On00neeha tũ. Na itina woo ve tũtũ
kuvika muthenya ula mo
makathayũkw'a ũngĩ.

102.Na yĩla soo ũkavuvwa, vaikethwa
ndũũ sya mũkautĩ katĩ woo mũthenyanĩ
Ōsu, ona maikakũlany'a mũndũ na ũla
Ōngĩ.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

103.Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito nthĩnĩ wa meko, aa nĩmo ala
makethwa me aĩlu.

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاقُونَ ﴿٢٣﴾

104.Indĩ ala mawĩla moo maseo
makethwa me mavũthũ—aa nĩmo ala
manangaa mathayũ moo; namo
makekala lianĩ-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرٌ
أَنْفُسُهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

105.Mwaki ũkavĩvya mothyũ moo
namo makamang'utha nĩ woo vau
nthĩnĩ.

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

106.'Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyew'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ũvũngũ?'

أَلَمْ تَكُنْ أُولَئِكَ تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ كُتُبُهَا
تُكَذِّبُونَ ﴿٢٦﴾

107.Mo makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũthũku witũ nĩwatũkĩlilye ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ andũ avĩtany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

108.'Mwĩai waitũ, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa wau wa matũ, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

109.Ngai akamatavya, Aĩai vau nthĩnĩ
na mũikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكْمُنُونَ ﴿٢٩﴾

110.'Kwaĩ nguthu ĩmwe katĩ wa
athũkũmi Makwa ala maisye, 'Mwĩai
waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ũu, tũekee
ithyĩ naĩ sitũ, na twĩw'ĩe tei; nũndũ We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anfaa
tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwmawmatw'kīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نَفْسَهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمُ ذِكْرِي وَلَكِنْ
مِنْهُمْ تَضِلَّ كَوْنٌ ۝

112. 'Nyie ūmūnthī ūō nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīlīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ۝

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tōlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لَكُمْ لَيْسَتُمْ فِي الْأَرْضِ عِدَّةٌ سِنِينَ ۝

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ūtalo.'

قَالُوا لَيْسَ بِنَا يُومًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَتَنِلِ الْعَاذِينَ ۝

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْسَ لَكُمْ إِلَّا قَلِيلٌ لَوْ أَنْتُمْ لَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

فَقَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَرِيمِ ۝

118. Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ōtena ūkūśī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا
قَاتِلًا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ۝

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾¹¹⁹

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyō Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩĩsyā ũrw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩĩte ũsĩĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَاهَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحَزَمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْفَحْشَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا يَرْجِعُ شُهُدَاءُ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7. Na asu ala maililaa iveti syoo Ovungu, na matena Okusi ateo mo ene---- Okusi wa Umwe wa andu ta asu Okeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ⑤

8. Na wĩvĩto wake wa katano Okeethwa nĩ kwasya kana kũmo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe ũũũ wake.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ⑥

9. Indĩ ũsilĩlo Okavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Okusi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkyasya kana mũũme nĩ ũmwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذَّابِينَ ⑥

10. Na kĩhĩtũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kũmo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩthwe ũũũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

11. Na takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ũũũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũuu na Mũũ, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِتَوَابِ حَكِيمٌ ⑧

LUKU 2

12. Nĩw'o, asu ala maetie Ovungu nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu *inyw'ĩ*. Mũikasũanĩ kana ũndũ ũũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ũseo kwenyu. Kĩla ũmwe woo akoosa kĩanda kyake kya naĩ ĩla we weekie; na we ũla katĩ woo waĩ na kĩlungu kĩnene akakwata ũsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِنَا فِي غَضَبٍ مِنْكُمْ لَا تُخَسَّبُ عَنْكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا أَلْتَبَسَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑨

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑮

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekeaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَيْكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑯

15. Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّمْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑰

16. Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْأَيْدِيكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑱

17. Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَنَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ⑲

18. Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaa inyw'ĩ mũikasyokee ona vanini ũndũ ũilyĩ ta ũũ, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِلْغَلَةِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑳

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyaa inyw'ĩ mĩfao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ㉑

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyaŋke katŋ wa eŋkŋli, makeethwa na ōsilŋlo wŋ woo nthŋnŋ wa nthŋ Ino na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋwŋsŋ na inyw'ŋ mōyŋsŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, na kōtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōuu na ōsōŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
قَوِيٌّ زَجِيمٌ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋkŋlaa! Mōikaatŋŋe nyaŋŋ sya Satani na ōla ona wŋva ōatŋlaa nyaŋŋ sya Satani aŋŋwe nŋkōmanyā kana we vate nzika atavanasya maōndū ma wathe na ōthōku wŋ ōtheinŋ. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, vai ona ōmwe wŋhwa e mōtheu ona vanini, Inđŋ Ngai Mwene Vinya W'ontho amōtheasya ōla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Wŋw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
 أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
 عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Na ala mena ōthw'ii na wingŋ wa syŋndū katŋ wenyu maiveŋte kōlea kōmanenge syŋndū ala ma ndūū ya mōkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matiie mŋsyŋ yoo kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho. Mo nŋmaekke na kōmŋŋsya. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho aŋŋŋtwe nŋ ōmōkeka inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōekanŋi-Mōno Vyū, ōsōŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْبُغْيَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْلَمُوا وَيَتَفَقَّهُوا وَلَا تُخَيَّبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Nŋw'o, asu ala mamailŋlaa ōvōngō aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋkŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاحِشَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe ũlũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ٣٥

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa ũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٣٥

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَ يَدْعُ يَوْفِيهِمْ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْيَقِينُ ٣٥

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na ĩvĩtyo ũlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩli* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِينَ وَالْخَيْثُوثُونَ لِلْخَيْثُوثِ
الْكَلْبِثُ لِلْكَلْبِثِينَ وَالْكَلْبِثُونَ لِلْكَلْبِثِ ٣٥
أُولَئِكَ مُبَذَّوْنَ وَمَتَى يَقُولُوكُمْ مَغْفِرَةٌ فَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ٣٥

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ĩla ĩte syenyũ ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٣٥

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ٣٥

30. Tĩ ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ĩla ĩtekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyũ. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ٣٥

W'ontho nŵĩsĩ ŪndŪ inyw'ĩ mumbŭlaa
na ŪndŪ mŭvithaa.

31. Matavye aŭme ala etfktli
makumany'e metho moo na masŭvie
ŭthei woo. Uu nĩ ŭtheu mŭno kwoo.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵĩsĩ nesa ŪndŪ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ أَبْصَارَهُمْ وَيَحْفَظُونَ أَرْوَاحَهُمْ
ذَلِكَ أَرَادَ لَكُمْ اللَّهُ خَيْرًا بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣١﴾

32. Na itavyei iveti ila mbĩtktli
ikumany'e metho masyo na isŭvĩe
mothei masyo, na iikonany'e wanake
wasyo na mathaa ateo ala menekee, na
niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na
iikonany'e wanake wasyo ateo kwa
aŭme masyo kana maaĩthe masyo, kana
kwa maaĩthe ma aa mŭŭme masyo, kana
syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme
masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo,
kana syana sya anaa nyinyia masyo,
kana syana sya eitu a nyinyia masyo,
kana iveti syoo, kana ala moko moo me
uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme
ala mate ĩtomo yasyo, kana syana nini
ila itanamba kwĩthwa na ŭkŭŭ wa
kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti. Na iikaende
na mŭendele wa kwonany'a mathaa
masyo ala syo ivithaa. Na ĩthiŭei inyw'ĩ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyw'ontho vamwe, inyw'ĩ etikili,
nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْحَكْنَ بَعْدَ رَهْنٍ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَىٰ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءً
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ نِسَاءً أُخَوَاتِهِنَّ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولَىٰ
الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا
عَلَىٰ عَوْرَاتِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ
مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ
جَمِيعًا إِنَّهُ يُوَفِّيهِمْ
لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na twaai iveti sya ndiwa kuma kati
wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na
ngombo syenyu sya aka *ila syaĩle nĩ*
kŭtwaanĩhw'a. Ethwa mo nĩ nya,
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamamanthĩa nzĩa sya ŭtethyo kuma
mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-
W'ontho.

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالضَّالِّجِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمَّا بِكُمْ إِن تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْطِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyisī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

37. Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'w'a na kana syītw'a Yake yīlilikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīoo;

فِي يَبُوتِ أَدْنَى اللَّهِ أَنْ تُزْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأُقْدُورِ وَالْأَصَالِ

38. Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyallīsyā wa Mboya, na ūīvi wa Saka. Mo nīmakīlāa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رَجَالٍ لَا تُلْهِهُمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

39. Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيَدَهُمْ قَرْنَ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

40. Na ta ūlūlū wa asu ala matetīkīlāa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīlā kīkengaa weūnī. Ūla wīna waūni akasūanīlā nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīlā nī vathei. Na we amwīthīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ūla ūmūlvāa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītūkī kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ يَفْتَنُهَا يَحْسَبُهَا الْقُلُوبُ مَاءً كَاثِرًا إِذَا حَادَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

41. Kana meko moo nī ta kīvindu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūliku, kīlā kīvw'ītkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlāa ūlūlū wa itulumo, ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvindu kīyīllānīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīlā we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَيْلٍ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَحَابٍ ظَلُمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni---vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ndaŭa Syake
itaŭawa nĩ onthe ala me matuŭĩ na ūlŭ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kĩtye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsĩ nzla
yakyo ya mboya na ndaŭa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ
mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ صَفِيٌّ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٥٠﴾

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko
ũkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٥١﴾

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuŭte kuma katĩ wamo? Na We
nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩlma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We
wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kũvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِئُ سَمَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيطُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَآ
بَرْدِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٥٢﴾

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve ūmanyĩsyoy
kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوْبَةً
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٥٣﴾

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmbũte kĩla nyamũ kuma kĩw'ũnĩ.
Katĩ wasyoy ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katĩ wasyo ve *ila* iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa kĩla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَتُخِّصُّ عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَيَوْمَئِذٍ سَتُحَسَّبُ
تُخِّصُّ عَلَىٰ أَرْجَحِ خَلْقِ اللَّهِ مَا يُشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٩﴾

47.Ow'o, Ithyl nĩtũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ũla We wendaa nzĩanĩ ũla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٠﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nĩtwĩw'aa;' na Indĩ Itina wa ũu, amwe moo nĩmaalyũkaa. Indĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَعْطَيْنَا قُرْبَىٰ
قَرِينًا مِنْهُمْ مَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٧١﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, wee! Nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ĩkasyoka.

وَلَٰذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

50.Na ethwa *mo mesũanĩ* kana ũ-w'o wĩ ngalĩ ũla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyoo *w'ontho*.

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحُكْمُ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٧٣﴾

51.Uu nũndũ vena ũwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَّرْصُ أَمَّا تَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٧٤﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧٥﴾

'Ithyī nītw'īw'aa na nītwītkīlaa.' Na
mo nīmo ala makaīla.

53.Na Ola OmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MütOmwa Wake, na OmOkIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Omwosaa We ta ngao ya kwIsiIla, asu nImo ala makasinda.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٣٧﴾

54. Namo mev'itaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitũ syoo syĩ vinya kana, ethwa We nũkũmeyĩĩala mo, vate nzika, mo nĩme kũthi. Asya, 'Mũikev'ite; *kĩla* *kĩkwendeka nĩ wĩw'i wa w'o* ũndũnĩ ũla wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyũ ũndũ iny'wĩ mwĩkaa.'

وَأَقْسُوا بِاللهِ جَهْدَ أَيْسَانِهِمْ لِنِ امْرَأَتِهِمْ كَمَا
قُلْتُمْ لَا تَنْفُسُوا ظُلُمَةً مَّعْرُوفَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٥٧﴾

55. Asya, 'Mwīw'eī Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwīw'eī Mōtūmwa.' Na ethwa mo nīmekūalyōka īndī *lilikanai*, *ola ona wīwa wīkaa ōu* nīwe ōkakūlw'a kīla kīftwe nthīnī wake, otondū nenyu mōkakūlw'a kīla kīftwe nthīnī wenyu. Na ethwa inyw'ī nīmōūmwīw'a we, mōkatongoew'a nesa. Na Mōtūmwa ti mōōngamī īndī no ōeti wī ōtheinī wa Utūmane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا فَتُهْتَدُوا وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَتُضِلُّوا ۚ لَا تُؤْمِنُوا إِلَّا بِاللَّهِ الْغَنِيُّ ۝٤٠

56. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmathĩte asu katĩ wenyu ala metĩkĩlaa
na kwĩka meko maseo kana We vate
nzika, akamatwĩkĩthya mo Atĩlwa Iũlũ
wa nthĩ, tondũ We wamatwĩkĩthisye
Atĩlwa *katĩ wa* asu ala maĩ mbee woo;
na kana We vate nzika, akamĩlũlũmĩllya
ndĩni yoo Ila We ũmĩnyuvĩte kwoondũ
woo; na kana We vate nzika,
akamanenge mo ũsũvĩlo na mũũo
amakũanĩsyeye ĩtina wa w'ia woo; mo
makanthaithaa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْنَا مِنْ
قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي
وَلَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

maikambianany'a Nyie na kIndū ona kIva. Indī ūla ona wIva ūtena mūvea Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaŋŋsyai Mboya na Ivai Saka na mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtonye kwIw'Iwa tei.

58.Mūikasūanŋe kana asu ala matetIkiŋlaa nImatonya kwananga kIleelo Kitū Tolū wa nthI; wIkaloo woo nI IianI-ya-Mwaki; na nI vandū vathūku mūno va kūthūmūa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItIkiŋlaa! Ekai ala moko menyu ma aūme mamaūngamŋe, na ala menyu matanamba kūvikIŋa ūima woo, mamwItye inyw'I ūthei katatū mbee wa matanalika nthInIwa nyūmba syenyū sya nthInI; mbee wa Mboya ya kIloko na yIla inyw'I mūkumya ngūa syenyū katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina wa Mboya ya ūtukū. Aa nI mavinda atatū ma kImbithI kwenyu. Mavinda ala angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana kwoo; nūndū makekalaa maithyūlūlūka vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe menyu maimathūkūma ala angI. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtheasya inyw'I MIsōa; nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, Ula-MūI.

60.Na yIla syana katI wenyū syavikIŋa ūima wasyo, ona syo ota ūu nomūvaka syItye ūthei, tondū asu ala mawetetwe vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذِنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ
مَرَّتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ
مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدَةٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوَفَاتٍ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

61. *Ilo* wa iveti ila ngũũ, ila ivĩĩte
ĩvinda ya kũtwawa, vai ũthũku ũlũ
wasyo kũvetanga ngũa syasyo ila sya
ũlũ ũtee Indĩ iikanyonany'e ũtheinĩ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwĩthwa na ũsũvĩo mbee wa
kũsũvĩa ũtheu wasyo nĩ ũseo mũno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

62. Vai ũthũku kwa kĩlalinda na vai
ũthuku kwa kĩema ona vai ũthũku kwa
ũla mũwau ona kwenyu ene, ethwa
nĩmũkũya lĩu nthĩnĩ wa nyũmba syenyu
ene kana sya maaĩthe menyu kana
nyũmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia ma maaĩthe
menyu, kana nyũmba sya eĩtu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungũo syĩ mokonĩ
menyu, kana nyũmba ya mũnyanyae
wenyu. Vai ũthũku kũya vamwe kana
kũya mũtaanĩsyee. Indĩ yĩla mwalika
nyũmba, kethyai andũ menyu, na ngethi
sya mũuo, ngethi kuma kwa mwĩai
wenyu, syusũĩte maũathimo na ũtheu.
Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmũvuanĩasya inyw'ĩ mĩao, nĩkana
mũtonye kũmanya.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَلَمِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاحِشُهُ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ طَبَقَةٌ مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ اللَّهُ يُنَزِّلُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 9

63. Nĩw'o, etĩkĩli ma w'o nĩ ala metĩkĩlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mũtũmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me
nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e
ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika,
asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo
asu ala *ow'o* metŵkŵlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake.
Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei,
nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu
ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsye
ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا فِي يَتَادُونَ
إِنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغْضِيَنَّ شَأْنَهُمْ
فَأَذِنَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ اللَّهُ ۚ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٧﴾

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa
Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe
wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmesŵ asu ala mevithaa
na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a
mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese
kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ
woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ لَوْ أَدَّاهُمْ فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ۚ إِنَّ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

65. Ithukŵsyei inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na
ŵŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵsŵ ūndŵ
inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo
makatŵngwa Kwake We, We
akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ kŵla
kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ مَا فِي الْغَدَقَاتِ وَالَّذِينَ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُعَذِّبُهُمْ بِمَا جَاءُوا ۚ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ شَيْءٌ عَنِمْ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩaĩe
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũlũlũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na w'loo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũlũlũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ
يَعْدِلُ ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَفْكٌ لِفِتْنَةٍ وَ
آعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَتَأْتِنَا بِالْآيَاتِ الْآتِيَةِ وَنُنْفِئُ عَنْكَ
بِذِكْرٍ وَآيَاتِنَا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İlu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kÜtheew'a mÜlaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mÜkaanany'a e vamwe nake?

9. 'Kana kĩnandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiwi'e kÜla Üİ, kana kwake kwĩthwe na mÜÜnda we akaİsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naİ maasya, 'Inyw'İ mÜatİlaa mÜndÜ mÜoe.'

10. Sisya ÜndÜ mo meÜkÜnenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeuku na maitonya kwona nzİa.

LUKU 2

11. KÜathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜnenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MÜÜnda İla İvİİİlaa tÜlÜsİ katİ wayo---na *ota Üu* nİÜkÜnenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

12. Aiee, Mo nİmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nİtÜseÜvİtye mwaki wakene.

13. Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa mÜno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

14. Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

15. UmÜnthİ mÜikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَرِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ۝

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ سَبِيلًا ۝

تَبَرَّكَ الَّذِي إِن شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا بِكُذِّبٍ بِآيَاتِنَا سَعِيرًا ۝

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ۝

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ رَعَوْهَا لِكَ ثُبُورًا ۝

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ۝

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũonda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŋngalu? W'o ūkeethwa mũthĩnzio woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَرَائِدٌ وَاصِدَةٌ ①

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'onthe. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ②

18. Na mũthenya Ola We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُوا إِنَّمَا أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ③

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithyĩ tũyaaĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kũvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
سُئِلُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ④

20. Indĩ Ithyĩ tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa ūũ, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na ūla w'onthe ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithyĩ tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ فَنُذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ⑤

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَنَشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitū Ithyl maasya, 'Ithyl tūleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tūleaa kŭmwona Mwīai waitū nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyū.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na Ithyi tūkathiŋkīŋa kīla meko moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya kītoo kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ حَبَآءً
مَّنْشُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kūthūmŋa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla itu yīkatūanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنزِيلِ الْمَلَائِكَةِ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ وَاللَّهُمَّ إِنَّكَ الْغَنِيُّ
الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٧﴾

28. Isūvīe mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī īmwe na Mūtūmwa!

وَيَوْمَ يَعْصِي الْأَمْرُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيِّنُنِي أَخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamŋtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُؤَلِّقُ يَلَتِي لَمْ أَخَذْ فَلَا خَلِيلًا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ītina wa kūvikīwa nī Kīlīlikany'a.' Na Satani nī mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthysye Kulani īno ta kīndū kītie.'

فَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. *Uu nŵ'o Ithyŵ twamŴseŴvŴsye kŴla Mwathani mŴmaitha kuma katŵ wa ene-naŵ; na Mwŵai waku nŵŵanŴte kwŵthwa ta Ndongoi na MŴtetheesya.*

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ بَنِي عَدُوٍّ مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٧٧﴾

33. Na asu ala matetiki laa maasya,
'Kulani yalelle kuvuanw'a kwake
oyimwe niki?' *Ithyi n'Omhuvan'nye* yo
Ou nkana tutionye kwikila ngoo yaku
vinya nayo. Na Ithyi n'Omhyalan'nye na
walany'o Ola museo nyu.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْوَلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ﴿٥٠﴾

34. Namo maikūeteae we ngelekany'o
 ʔndī Ithyī tūŋengae we ūla w'o na
 ūtavany'a ūla mūseo vyū.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٦٧﴾

35. Asu ala makombanw'a matulŋtye-
ndu na mothyū moo Iianŋ-ya Mwaki---
mo makeethwa me ūthŋkunŋ mŋnene
mwŋkalonŋ woo, na me athyoeku mŋno
vyū kuma nzŋanŋ Ila ya w'o.

الَّذِينَ يُخْشَوْنَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
سُزُّمَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyi nŋtwamŋnengie Mose Ivuku, na nŋtwamŋnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mŋtetheesya *wake*.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَزِينًا ﴿٣٦﴾

37.Na Ithyɪ twamea; ‘Endai inyw’ɪ
mwɪ eɪ kwa andū ala maleete Mɪsoa
Yaitū;’ ɪndɪ Ithyɪ nɪtwamanangie mo,
wanangɪko mūnene.

فَقُلْنَا اذْهَبْ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَرْنَاهُمْ
تَدْمِيرًا ﴿٢٥﴾

38. Na ta kwa andū ma Noa ylla mo
maleile Atūmwa, Ithyī nītwamathitisye
mo ta Kyama kwa mbaa-andū onthe.
Na Ithyī nītūseūvītye ūsilflo wī woo
kwoondū wa eki-ma-naī.

وَقَوْمٌ نُّوجِ كَتَا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً ۖ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39. Na Ithyĩ *nĩwamanengie* Aati na Athamuti na Andũ-ma-Kĩthima, na nzyawa nyingĩ katĩ woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّاهُ وَأَصْحَبَ الرَّيِّبَ وَقَرُّوْنَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

40. Na kwa kĩa amwe moo Ithyĩ *nĩtwamatavisye* ngelekany'o *ya andũ ala maĩ ma mbee*; na Ithyĩ *nĩtwamanangie* ũmwe na onthe vyũ.

وَلَمَّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأُمُشَالَ وَكَلَّا تَبَرَّأْنَا تَبِيرًا ۝

41. Na aa nokũvika methwe maũvikĩie mũsyĩ ũla wauwĩwe nĩ mbua nthũũku. Mo iĩndĩ, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wĩkwatyo wa kũthayũũkw'a *ĩrina wa kĩkw'ũ*.

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرُ السَّوَدِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝

42. Na yĩla mo makwona we, maũvũfaa ngũĩ tũ: Uũ nĩ we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtũmĩte ta Mũtũmwa?

وَإِذَا دَاوُدُ إِذْ يَخِذُّ وَنَكَ إِلَّا هُزُوعًا ۝ أَمَّا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

43. 'We ow'o, aĩ vakuvĩ kũtũthyoekya tũeke ngai sitũ, takethwa ithyĩ tũyaaĩũũmũĩya nthĩnĩ wasyo.' Namo makamanya, yĩla mo meona ũsilĩlo, ũla mũthyoeku mũno vyũ kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ الْبَيْتَيْنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ۝

44. We nũmwonete ũla ũmatw'ĩkĩthasya mawendi make mathũku kwĩthwa ngai yake? We iĩndĩ nũtonya kwĩthwa wĩ mũsũvĩi ĩũũ wake?

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

45. We wĩsũanĩa kana nyingĩ syasyo nĩsyĩw'aa nthĩ kana kũmanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nĩmaĩte yaa ĩnene vyũ kuma nzĩanĩ.

أَمَرَ تَحْسَبُ أَنْ أَكْثَرُهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَفْقَهُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 5

46. We nowonaa ũndũ Mwĩai waku ũasavasya kyyu? Na takethwa We

أَلَمْ تَر إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

nIwendete, ethIwa akIŉngamisye ki. Na
IndI IthyI tŉyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŉkIkusasya
kwelekela Kwitŉ-ene, kŉkusya
kŉvŉthŉ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŉtw'IkIthItye
ŉtukŉ kwIthwa kIndŉ kya kŉmŉvw'Ika
inyw'I, na Ula ŉseŉvItye too kwoondŉ
wa ŉthŉmŉ, na We nŉseŉvItye
mŉthenya kwoondŉ wa kŉamŉkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nI We Ula ŉtuma kIseve ta
ŉvoo mŉseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŉtheeasya kIw'ŉ kItheu kuma ItunI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŉtonye kŉnengane
thayŉ nakyo kwa nthI ila ngw'ŉ, na
kŉmInenge kya kŉnyw'a kwoondŉ wa
kyŉmbe kiiŉ—ng'ombe na andŉ kwa
ŉtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِّقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا كَثِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŉmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŉkany'o
nIkana masŉvIe, IndI andŉ aingI mŉno
moo nImaleaa kIla kIndŉ ateo ŉlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.Takethwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŉkIlilye
Mŉkaanany'a kuma kIla mŉsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَنَّا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŉu, mŉikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŉkaananIa kŉnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŉtŉmIte nganga iI
itheea, ŉmwe wIna kIw'ŉ kI mŉyo
kIminaa waŉnI, na ŉngI wIna kIw'ŉ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ũũ; na kati wasyo We
nĩwĩkĩte kĩvingo na tũtũ mũnene.

55. Na We nĩ We Ula ũmũmbĩte mũndũ
kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsyē we
ndũũ sya mũkauĩ kwa kũsyawa na
kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ
Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56. Namo nĩmathaithaa ũtee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithĩ tũitũmĩte we ateo ta mũeti-
wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ
ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ũla ona
wĩwa ũnũkwenda kwĩnyuvĩa atonye
kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59. Na we mũĩkĩte Umwe Ula-Wĩ-
Thayũ, Ula ũtakusaa, na mũtaĩe We na
ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta
Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَنُوحِلَ عَلَىٰ النَّبِيِّ الَّذِي لَا يُؤْتَىٰ وَتَبَخَّحُوا بِحَدِيثِهِ
وَكُفِيَ بِهِ يَدُنُ نُوْحٍ عِبَادًا وَخَيْرًا ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na
syonthe ila syĩ kati wasyo nthĩnĩ wa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We atĩnĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ.
Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, kũlyai
kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩsĩ nesa.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَوْمَ
آيَاتِهِ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْقُرْآنِ الرَّحْمَنُ فَنُفِّلَ بِهِ
خَيْرًا ۝

61. Na yĩla mo matavw'a, 'Inyivyei kwa
Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-
wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyivĩasya o
kĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ũu
w'o nũmongeleelaa ũlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَأَسْجُدُوا لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62.K0athimwa nĩ We Ula weekie
syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩĩte
Syua na Mwei ila syelĩ itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَرَأَ مُبِيرًا ۝

63.Na We nĩ We Ula 0se0vĩtƳe 0tuk0
na m0thenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla
kĩngĩ, kwake we 0la wendaa k0lilikana,
kana wendaa kwĩthwa ait0nga m0vea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

64.Na ath0k0mi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ
asu ala maendaa t0l0 wa nthĩ mena
wĩnyivyo, na yĩla ala mate na 0manyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'M0uo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝

65.Na ala maminaa 0tuk0 me mbee wa
Mwĩai woo, matulĩtƳe-ndu na
ma0ngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝

66.Na ala maasya, 'Mwĩai wait0,
vetanga 0silĩlo wa Mwaki kuma kwit0;
n0nd0 0silĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝

67.'Vo nĩ vath0ku m0no ta vand0 wa
k0th0m0a na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

68.Na asu ala yĩla mekumya, mate
anangi kana ekathĩĩ, ĩndĩ mo nĩmosaa
mwĩkalo 0la wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝

69.Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai 0ngĩ
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthē, kana k0aa m0nd0 0la Ngai
Mwene Vinya W'onthē 0vatanĩte ateo
kwa 0l0ngalu, ona kana kwĩka 0laalai,
na 0la wĩkaa 0u, akakomana na 0silĩlo
wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝

70.Usilĩlo wingĩvĩtw'e k0nd0 kwĩĩ
kwoond0 wake M0thenyanĩ wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ۝

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e
m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaaly0la
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذُوا عَلَيْهَا
حُتًّا وَعُمِيًّا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũnenge ithyĩ 0tanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla 0mwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَانَ قَدِيرًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجَاتٍ وَسَلَامًا ۝

77. Makĩkalaa vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaleile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَذَرْهُمْ
حَتَّىٰ يَلِغُوا فِي سَبِيلِهِمُ ۚ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'w'i-
W'onthe, Ngai Mũmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ٢

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

يَا أَيُّهَا الْكَافِرِينَ ٣

4. Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeve kya kũlea kwĩtĩkĩla
kwoo.

لَعَلَّكَ بِاِخْتِافِ نَفْسِكَ لَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٤

5. Ithyĩ tũkenda, nĩtũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ تَشَأْ نُذِِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٥

6. Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٦

7. Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩtye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũĩaa ngũĩ ũkamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَهْبَاءُ مَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَسْتَخِفُّونَ ٧

8. Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كَرِيمٍ ٨

9. Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtĩkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

10. Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٠

LUKU 2

11. Na *lilikana* yŵa Mwŵai waku
wamwŵtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andũ eki-ma-naŵ-----

وَأَذْنَدَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ أَنْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ١١

12. 'Andũ -ma-Valao. Mo nomakamũkŵa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ١٢

13. Nake Mose asya, 'Mwŵai wakwa,
Nye nŵngũkŵa maikandũngĩthye nyie ta
mũkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ١٣

14. 'Na kŵthũi kyakwa ti kyaŵlu na ŵmŵ
wakwa nũthyomaa; kwa ōu, tũma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى
هَارُونَ ١٤

15. 'Na Nye nŵngwendeka nŵmo nũndũ
wa Ivŵtyo ŵna, kwa ōu, Nye nŵngũkŵa mo
nŵmatonya kũmbũaa.'

وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ١٥

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'o, ŵndĩ endai,
mwĩ elĩ, mwĩna Syama Siitũ; Ithyĩ twĩ
vamwe nenyu na Ithyĩ nŵtwĩw'aa.

قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا بِأَيْتِنَا إِمَّا مَعَكُمْ مُسْتَعِجُونَ ١٦

17. 'Kwa ōu, endai kwa Valao, na
mũkyasya, Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwŵai
wa nthĩ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٧

18. 'Kũtavya we ōekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitũ.'

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ١٨

19. Valao amakũlya, 'Ithyĩ tũyaakũea we
wĩ katĩ waitũ wĩ kaana? Na we
nŵwekalile myaka *mingĩ* katĩ waitũ
nthĩnĩ wa thayũ waku.

قَالَ أَلَمْ نَرْبِكْ نَيْنِئًا وَلَيْنِدْ أَوْ كُنْتَ فِينَا مِنْ
عُمَرَاكَ سِينِينَ ١٩

20. 'Na we nŵweekie kŵko kyaku kŵla
weekie, na we wĩ ōmwe wa ala
matatũngaa mũvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْبَنِي فَعَلْتَ وَأَنْتِ مِنَ الْكَافِرِينَ ٢٠

21. Mose aisye, 'Nye nŋeekie ōu
ŋvindanŋ yu, na naŋ ōmwe wa ala
mavŋtasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ⑤

22. 'Kwa ōu Nye nŋnaumie vala inyw'ŋ
mŋŋ, yŋla nyie namŋkŋie inyw'ŋ; ŋndŋ
Mwŋai wakwa nŋwanengie nyie ōtonyi
na ōŋ na andw'ŋkŋthya nyie ōmwe wa
Atŋmwa.

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفَّكُمْ قَوْمِي بِرَدِّي حُكْمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑥

23. 'Na ōsu nŋw'o ōseo ōla we wambŋkie
nyie na wambŋthya; na waitwŋkŋthya
Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَبَلَكَ نِعْمَةً تَمْنَاهَا عَلَى أَنْ عُبِدَتْ بَنِي إِسْرَءِيلَ ⑦

24. Valao akŋlilye, 'Ngai wa nthŋ syonthe
nŋ kyaŋ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ⑧

25. Mose amŋsŋngŋie, 'Nŋ Mwŋai wa
matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ
wasyo syellŋ, ethwa inyw'ŋ nŋmŋkŋŋŋla.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
مُقِيمِينَ ⑨

26. Valao amakŋlya ala
mamŋthyaŋlŋlŋkŋte, 'Inyw'ŋ
nomŋkwŋw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعْجِلُونَ ⑩

27. Mose aisye, 'Mwŋai wenyu, na Mwŋai
wa maaŋthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑪

28. Valao aisye, 'Kwa ōla w'o vyŋ,
Mŋtŋmwa ŋŋ wenyu ōla ŋtumŋtwe
kwenyu nŋ mŋndŋ wa ndŋŋka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ⑫

29. Mose aisye, 'Mwŋai wa Umŋlonŋ na
Uthŋŋlonŋ, na wa syonthe ila syŋ katŋ wa
syellŋ, takethwa inyw'ŋ nŋmŋmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ⑬

30. Valao aisye, 'Ethwa we wŋmwosa
Ngai ŋngŋ eka nyie vate nzika,
nŋngŋkwŋŋla kololonŋ.'

قَالَ لَيْنَ اتَّخَذَتِ الْهَؤُلَاءِ غَيْرِي لَا جَعَلْتُكَ مِنْ
الْمَسْجُونِينَ ⑭

31.Mose aisye, 'Kyaŋ, ona ethwa nyie
nŋkŋetee kŋndŋ kŋtheu!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ۝

32.Valao aisye, 'Indŋ kŋete, ethwa we
wŋneena w'o.'

قَالَ قَاتِلْ بِهِ إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ۝

33.Kwa ŋu, we nŋwekisye ndata yake
nthŋ, na sisya! Yaŋ nzoka yenekee
ŋtheinŋ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ۝

34.Na atambŋŋkya kw'oko kwake, na
sisya! Kweethŋiwe kwŋ kweŋ kw'ŋ
kŋkyoneka nŋ akw'ŋloeli.

۞ وَزَنَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءٌ لِلنَّظَرِیْنَ ۝

LUKU 3

35.Valao nŋwamatavisye anene make ala
mamŋthyŋŋlŋlŋkŋte we, Uŋ vate nzika, nŋ
mŋoi mŋŋ.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِن هَٰذَا السَّجْدُ عَلِيمٌ ۝

36.'We emantha kŋmumya inyw'ŋ nthŋ
ŋno yenyu na ŋoi wake. Yu inyw'ŋ
mwŋmuya ŋtao mwaŋ?'

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِحُجَّتِهِ ۖ وَمَا ذَا
تَأْمُرُونَ ۝

37.Mo masŋngŋa, 'Mŋvete we na
mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŋitŋmana
nthŋnŋ wa mŋsyŋ maketane,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۝

38.Ala, meŋkŋetee we kŋla mŋoi mŋŋ.'

يَا تُؤْكُ كُلُّ سَخَابٍ عَلِيمٍ ۝

39.Kwa ŋu aoi nŋmoombaniw'e vamwe
ŋvindanŋ yŋla yatw'ŋtwe mŋthenyanŋ
mŋtw'e.

فَجَمِيعَ السَّحَرَةِ بَيْنَاتٍ يَوْمَ مَقْعُومٍ ۝

40.Na andŋ namo nŋmakŋlilw'e,
'Nŋmŋkŋmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ۝

41.'Nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaatŋa aoi
ethwa nŋmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَسْمِعَ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمْ الْغَالِبِينَ ۝

42. Na ylla aoi mookie, mamOkUlilye Valao, ithyI tOkakwata mUthInzIo ethwa nItUUsinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِيَرْعَوْنَ إِيَّانَا لَنَجْزِيَنَّهُنَّ
إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'II, na vate nzika IndI, inyw'I mUkeethwa katI wa asu ala mendetwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لِينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, Ikyai inyw'I klla mOkwIkya.'

قَالَ لَهُم مُّوسَى الْقَوْمَ مَا أَنْتُمْ مَلْفُؤُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa Ou mo nImekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyI nithyI vate nzika tUUsinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا بَعْدَ فَرْعَوْنَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na IndI Mose nIwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ila mo maseUvItye.

فَاتَّقِ مُّوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَمٌ مُّأْتٍ بِكُونٍ ﴿٤٦﴾

47. KwoondU wa Ou aoi nImavalOkilw'e nthI matulItye-ndu.

فَاتَّقِ السَّحَرَةَ سَجِدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'IthyI nItOkwItIkIla MwIai wa nthI syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿٤٨﴾

49. MwIai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُّوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amakUlya, 'Inyw'I mwImwItIkIla we nyie ndamUnengete Uthei? We vate nzika, nIwe mUnene wenyu Ula UmUmanyItye inyw'I Uoi. IndI nImUManya umIlMo wa w'o. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngIkUanasya klla ngalIko, na vate nzika ngamwamba mUkelany'onI inyw'I inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ كُفٍّ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ التَّيْحَرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۚ لَا تَقْطَعْنَ
أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَتْكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai UthUku, ithyI tOkasyoka kwa MwIai waitU.

قَالُوا لَا هَبْزٌ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ٥٢

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ, vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنْ كُمْ فَتَّابُونَ ٥٣

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَاشِعِينَ ٥٤

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ٥٥

56.'Na nĩmatũthatĩye ithyĩ;

وَرَأَاهُمْ لَنَا لَغَافِلُونَ ٥٦

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene yĩyũmbanĩye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَانَا لَجِيعٌ خِلْدُونَ ٥٧

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo mĩũndanĩ na mbulutiniĩ sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْوُونَ ٥٨

59.Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ٥٩

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ twainengane ta ũtiĩwa kwa Aana-ma-Isilaeli—

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ٦٠

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُتْسِرِّقِينَ ٦١

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita syoonanie Imwe na ĩla ĩngĩ anyanyae ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَأَىٰ الْأَجْنَعِينَ قَالَ أَحَبُّ مَوَاسِي إِنْ أَلَمَدْتُكُمْ ٦٢

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya nyie nesa.'

قَالَ كَلَّاهُ إِنْ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِي ٦٣

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniĩsya, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩĩma kĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩĩ vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَا ۤإِسْرَٰءِيلَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَارَ الْإِبْرَاهِيمَ ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩie, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendee
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُونَ أَصْنَامًا تَقْظَلُ لَهَا عَافِينَ ۝٧٢

73.We aisye, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩĩsya inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩia, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩie maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩ ata
ũũũ wa kĩa mwĩthĩĩtwe mũikĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۖ

78. 'Mo onthe nĩ amaita makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۖ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũndongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۖ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيُعِينُنِي ۖ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۖ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَيْئًا كُنْتُ فِيهِ يَحِينُ ۖ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْعَمُنِي أَنْ يَقْنَمَ لِي خِطْبَتِي يَوْمَ الْزَيْنِ ۖ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْإِقْصَىٰ بِالْضَّلِيلِينَ ۖ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۖ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۖ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَعِزَّنِي لِإِثْنِائِهِ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ۖ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۖ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٩٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿١٠٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alŭngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٠١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingŭwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿١٠٢﴾

93.Na Indĩ mo makakŭlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿١٠٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَذَكَّرُونَ أَمْ يَتَحَذَّرُونَ ﴿١٠٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْعَاوُنُ ﴿١٠٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿١٠٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩ katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿١٠٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٠٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَضَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١١٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũĩ na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١١١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِّمٌ ﴿١٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīlaa.

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ آلُثَرُّهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥﴾

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkīku wīanī *wakwa*.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٩﴾

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿٢١﴾

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīla
we oyīla ala onzu nīmo makūatīlaa we?'

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَدُنْكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿٢٢﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũlũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَّمْ تَنْتَهِ يُونُسَ لَنُكَفِّرَنَّ مِنَ الْمُتَّوِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْلِي كَذُوبٌ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩte nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَزِيدُ وَبَيْنَهُمْ دَحَاً وَتَجَنَّبْ وَمَنْ قَبْلُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩte mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakuĩthĩtw'e mũno.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَقِينِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ آلَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. Mbaĩ-ya-Aati nĩyaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣﴾

125.Yīla mwanaa nyinyia woo Uuti
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧﴾

126. 'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa,
mũĩkĩĩku mũno kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧﴾

127. 'Kwa ūu, mŭkŭlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŭw'ei Nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝١٧٤

128.Na nyie ndiŋmwĩtya inyw'ĩ Ituvi
 ʔulŋ wa ŋu. Ituvi yakwa yĩna Mwĩai wa
 nthĩ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

129. Inyw'ī nīmwakaa nyūmba sya
molilikany'o kīla vandū vokīlīlu
mūkīmantha ūtheu wa mana,

اَتَّبِعُونَ كُلَّ رِجٍّ اَيَّةُ تَعْبُوتُونَ ﴿١٦٩﴾

130. Inyw'ŭ nĩmwakaa mbeenge na
mũkambĩĩllya ituŭo nĩkana mũtonye
kwĩkala thayũ tene na tene?

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٦﴾

131. 'Na yīla inyw'ī mwamwīlīla moko
ūmwē katī wenyu, mūmwīlīlaa ta andū
 ang'endu.

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿٣٠﴾

132. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

133. 'Na mōk'ei We Ula ūmūtethetye
inyw'ī vamwe na maūndū ala onthe
inyw'ī mwīsi.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

134.Na We nūmūtethetye inyw'ī na
ng'ombe na syana sya ivīśī,

اَمْدَكُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَيْنَ ۙ (۳۶)

135. 'Na mŭnda, ŋa mbuluti.

وَجَنَّبَ وَعِيُونَ ﴿١٣٥﴾

136. 'Ow'o, Nyie nŋa w'ia nŭndũ wenyu ũlũ wa ũsilũlo wa mũthenya mũnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾

137. Namo mamwŋa, 'No ũndũ ũmwe kwitũ, watũtaa ithyĩ kana weethwa ũte wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ﴿١٣٧﴾

138. 'Kĩ ti kĩndũ ateo nĩ kĩthĩlo kya tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٨﴾

139. Na Ithyĩ tũikasilĩwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٩﴾

140. Kwa ũu, mo nĩmamũleile we, na Ithyĩ nĩtwamanangie mo. Ow'o ũndũnĩ ũũ, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno ma aa mayĩtĩkĩlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141. Na ow'o, Mwŋai waku----- nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ ũlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

LUKU 8

142. Andũ-ma-Mbaĩ ya Athamuti nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٢﴾

143. Yĩla mwanaa nyinyia woo Salee wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلا تَتَّقُونَ ﴿١٤٣﴾

144. 'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa, mũtĩkĩku mũno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾

145. 'Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ﴿١٤٥﴾

146. 'Na nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi kwoondũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwŋai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرْتُ إِيَّاهُ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Inyw'i mŭkeethwa mw'i vaseo ũlŭ
wa syĩndũ *ila mw'i nasyo vaa,*

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينٌ ﴿١٤٧﴾

148. 'Katĩ wa mĩũnda na mbuluti *sya*
kĩw'a,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mĩũnda ya lĩu na mĩtende *yĩna*
itũngo ngito syĩ vakuvĩ kũtũlĩka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'i nĩmwasa nyũmba syenyu
ĩmanĩ mwĩna ũmanyi mŭnene.

وَتَنْجُوتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوتًا فَرِهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ũu, mŭkĩei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbiw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mũikamĩw'e mĩao ya ala
mamĩkĩlaa mĩvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kĩthokoo ũlŭ wa nthĩ
na matamyallasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wĩ katĩ wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wĩ mũndũ otaitũ ithyĩ ene.
Kwa ũu ete Kyama, ethwa we wĩ ũmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nĩ ngamĩle-nga: yo
yĩna ĩvinda ya yo ya kũnyw'a kĩw'ũ,
nenyu mwĩna ĩvinda yenyu ya kũnyw'a
nthĩnĩ wa mũthenya ũla ũtwĩtwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mũikamĩkiite yo na ũthŭku
ũsillo wa mũthenya mŭnene ndũkese
kũmŭkwata inyw'i.'

وَلَا تَسْأَلْهَا سُوءَ قِيَادٍ لَمْ تَدَأِ بِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. ĩndĩ mo nĩmamĩtilangile maaũ, na
ĩndĩ mo matwĩka ma kwĩlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
Nthlŋi wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indl
aingi mŋno moo mayitfika.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤَادِينَ ﴿١٥٩﴾

160.Na vate nzika, Mwŋai waku nŋ
Mwene-Vinya, Usŋtwe nŋ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

LUKU 9

161.Andŋ-ma-Loto Imamaleile Atŋmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦١﴾

162.Yŋla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkatw'ŋka
alŋngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa,
mŋtkŋku mŋno vyŋ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mŋkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiŋmwŋtya inyw'ŋ ŋtuvi
kwoondŋ wa Ou. ŋtuvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

166.Inyw'ŋ katŋ wa andŋ onthe
mwŋmathengeea aŋme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٦﴾

167.Na kŋeka iveti syenyu ila Mwŋai
wenyu ŋmbŋte kwoondŋ wenyu? Aiee,
inyw'ŋ mwŋ andŋ ala mwŋkaa naŋ.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾

168.Namo mamwŋa, 'Walea kŋeka
kŋeena Ou we Loto, vate nzika, we
ŋkeethwa ŋmwe wa kŋlŋngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَوِجِينَ ﴿١٦٨﴾

169.We aisye, 'Nyie vate nzika
nŋngŋmena mŋendele wenyu mŋthŋku.'

قَالَ إِنِّي بِعَمَلِكُمْ مِنَ الْفَالِينَ ﴿١٦٩﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجْنِي وَاهْلِي مِمَّا يَعْلُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنْهُ وَاهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا سَاءَ مَطَرُ السُّوءِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَشْرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَلَا تَرْبِكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩtũ mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآذِنُوعُوا ﴿١٨٠﴾

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtuvi ũlũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwŵai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182.'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183.'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۝

184.'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَهْجَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185.'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الذِّكْرَ خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ۝

186.Namo mamwŭa, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

187.'Na we wŭo mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِرُكَ لِنِ الْكَذِبِينَ ۝

188.Kwa ŭu, we tŭma ilŭo sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189.Nake asya, 'Mwŭai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190.Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlo wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlo wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلْزَلَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّهَؤُلَاءِ الَّذِينَ هُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

192.Na vate nzika, Mwŭai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭftwe nŭ tei.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 11

193. Na ow'o, ūū nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾

194. Ula Veva, Mŭĩkĩku nthĩnĩ wa
Mŭĩkĩlo, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾

195. Iũlũ wa ngoo yaku, nĩkana we
ŭtonye kwĩthwa wĩ katĩ wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa kĩthyomo kĩtheu kya Kĩalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾

197. Nayo nĩĩwetetwe nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ma andũ ala maĩ ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Na yo ti Kyama kwoo kĩla ala
asomu katĩ wa Syama-sya Isilaeli
makĩsĩ?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكْلُمَهُ تَلَكُؤُا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٩٨﴾

199. Na takethwa Ithyĩ twayĩvuanĩtye
kwa mŭndũũte Mũalavu,

وَلَا نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾

200. Na we akamayĩsomea mo,
mayĩthĩwa mayĩtĩkĩlile ona vanini.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Uu nĩw'o Ithyĩ tweekĩie ūlei
walika nthĩnĩ wa ngoo sya ene-naĩ.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾

202. Mo maikayĩtĩkĩla o kũvika yĩla
makawona ūsilĩlo wĩ woo.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

203. Indĩ w'o ūkooka kwenyu kwa
kĩthũũlũmũkĩlo, yĩla mo mateũmanyanya,

فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

204. Namo makakũlya, Ithyĩ
nĩũkanengwe ĩvinda ona yĩmwe?

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. Ata! Mo memantha kũkalaata
ũsilĩlo Witũ?

أَفِعَذَابُنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

206. We wĩŋanĩa ata? Ethwa Ithyĩ
tũkamaeka mo kwĩtanĩthya na syĩndũ
nzeo sya nthĩ ũno, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۖ

207. Na ĩndĩ kĩla mateelemaw'a nakyo
nĩkĩmavikĩaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

208. Syĩndũ ila mo meetĩkĩlilw'e
kwĩtanĩthya nasyo iikethwa na ũuno
ĩũũ woo.

مَا آغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعْوُونَ ۖ

209. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona
wĩwa ateo waĩ na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۖ

210. Uu nĩ ũtao; na Ithyĩ tũi ala mate
alũngalu.

وَلِكُلِّ شَعْبٍ مَا كُنَّا خَالِطِينَ ۖ

211. Na ala athũku maiyĩtheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۖ

212. Mo mayaĩĩtwe nĩ yo ona maitonya
kwĩka ũu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۖ

213. Vate nzika, mo nĩmasiĩtwe kwĩw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۖ

214. Kwa ũu, mũikamwĩkaĩle, Ngai
ũngĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'ontho, we ndũkese kũtwĩka ũmwe
wa ala asilĩle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُنْكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ۖ

215. Na makaany'e andũ maku ma ndũũ
sya mũkautĩ,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۖ

216. Na theesya ũthwau waku wa tei
ĩũũ wa etĩkĩli ala makũatĩaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ

217. ĩndĩ mo malea kũkwĩw'a we, asya,
Nyie nĩneevetanga ngwatanĩonĩ ya
maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ūkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَنَ تَقَوْمٌ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendelee yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inyĩ ala
matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ūndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعْنَ وَآكُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ĩlũlũ wa atili-ma-movoo-----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noumonaa ūndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ūndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtĩw'a ũũ. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

سُورَةُ النَّامِلِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAML
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syl'twanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa. Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,
3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,
4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّذِينٍ ②

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ③
الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④
إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَهَمُونَ ⑤

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũl, Umanyi-W'onthe.

هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑥
وَإِنَّكَ تِلْكَ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ⑦

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nye nĩngwona
mwaki. Nye nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لَأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ
فَهَآ بِخَبَرٍ أَوْ آيَةٍ كُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ ⑧

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũl,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُبَدِّلَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

10.'We Mose, Nŵ'o Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wŵ-Vinya, Mŵ.

يُؤْتِي آتَاهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.'Na ūkya ndata yaku nthŵ. Na yŵla we woonie yŵnyaunyia ta nzoka, nŵwasyokie na syomŵtete na ndaasisya ūtina, 'We Mose, ndŵkakŵe. Nŵ'o, Nyie nŵ vamwe naku we; Atŵmwa mayaŵle kwŵthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهُ جَانٌّ وَلِي مُدِيرٌ وَلَمْ يُعَقِّبْ يَؤُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ②

12.Ta kwa asu ala mekaa naŵ, na ūndŵ maikŵany'a ūseo na ūthŵku; Nyie nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ kwoo, Ula-Usŵŵtwe nŵ tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ عَفْوَ رَبِّهِمْ ③

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanŵ yaku uungu wa ngŵa yaku, kwŵluma kwŵ kweŵ, kŵtena ūthŵku. Kŵ nŵ katŵ wa Syama kenda kwa Valao na andŵ make; nŵndŵ mo nŵ andŵ mbaa matŵ.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَبِيعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ④

14.ūndŵ yŵla Syama Siitŵ ila syonanasya kyeŵi syamavikŵe, mo maisye, 'Uŵ nŵ ūoi wŵ ūtheinŵ.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْجُوءَةً قَالُوا هَذَا إِسْحَارٌ مِنْ يَؤُوسَى ⑤

15.Namo nŵmaileile kwa mavŵtyo, na ngŵlŵ, oyŵla ngoo syoo nŵsyamanyie ū-w'o wasyo. Sisyaŵ ūndŵ, ūndŵ wailyŵ mŵminŵkŵlyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑥

LUKU 2

16.Na ūthyŵ nŵtwamŵnengie Ndaviti na Solomoni ūŵ, namo maasya, 'Ndafa syonthe nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ūtŵnenevetye ūthyŵ ūlŵ wa aingŵ ma ūthŵkŵmi Make ala metŵkŵlaa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

17.Na Solomoni aŵ mŵtiŵwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inyw'ŵ andŵ, ūthyŵ

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

nŋtŋmanyŋŋtw'e kŋthyomo kya nyŋnyi, na nŋtŋnengetwe kŋla kŋndŋ. Nŋw'o yŋŋ nŋ Inee ya Ngai yŋyonanŋtye.'

مَنْطِقِ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَيْنُ ⑤

18.Na Solomoni nŋwoombanŋw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andŋ na nyŋnyi, nasyo syaiwa syŋ nguthu syŋ kŋvathŋkany'o,

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

19.Kŋvika yŋla mo mavikie Mwandanŋ wa Namuli, kŋveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ŋ Anamuli, likai mawŋkalonŋ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kŋmŋvevenza inyw'ŋ, mo matekŋmany'a.'

عَلَّمَهُ إِذَا آتَا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْأَلُ نَيَّابَهَا
النَّبْلُ ادْخُلُوا مَسِكَكُمْ لَا يَخْطُبُكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑦

20.lŋlŋ wa ŋu we nŋwakenisye vanini, akithekeea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwŋai wakwa, ndonyethye nyie kwŋthwa nŋna mŋvea nŋndŋ wa Inee Yaku yŋla We ŋnenganŋte lŋlŋ wakwa na asyai makwa, na kwŋka mawŋa maseo ala matonya kŋkwendeesya We, na mbŋŋŋkŋlye nyie, kwa tei Waku, katŋ wa athŋkŋmi Maku alŋngalu.'

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

21.Na we nŋwathŋimie nyŋnyi, na asya, 'Kŋilyŋ ata Inŋŋ, ŋndŋ nyie ndeŋmwona Utiuti? We ko wŋ katŋ wa ala matevo?

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدًى
أَمَرَكَ مِنَ الْغَائِبِينَ ⑨

22.'Nyie ngamwŋkŋa we nthŋnŋ wa ŋsilŋlo mwai kana nyie nŋmŋae na ŋvyŋ, ateo we andetee nyie kŋtumi kŋtheu kya kŋlea kwŋthwa vo kwake.'

لَا عَذَابَ لَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوَلَا أَدْبَحْتَهُ أَوْ
لَيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

23.Nake we ndaafkala mŋno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nŋnŋmanyŋte ŋmanyi wa ŋndŋ we ŋtaŋmanyŋte; na Nyie nŋkŋte kwaku kuma Savaa na ŋvoo wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24.'Nyie nīneethlie mūdū mōka
asumbkīte ūlū woo, nake nūnengetwe
kīla kīndū, na ena kīvīla-kya-ūsumbī kī
vīnya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٧

25.'Nyie nīnamwīthlie we na andū make
maithaitha syua vandū va Ngai Mwene
Vīnya W'onthe; na Satani
nūmanakavīsyē meko moo makoneka
me manake kwoo, na ūu, nūmasīlie vyū
kūlika nzīanī ūla ya w'o, nīkana mo
maikaatīlie ūtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْيَالُهُمْ فَصَدَّ عَنْ
السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٣٨

26.Na Satani nūmavatīlie mo
kūmūthaitha Ngai Mwene Vīnya
W'onthe, ūla ūkīleteae kyeni kīla
kīvīthītwē matunī na ūlū wa nthī, na ūla
wīlī maūdū ala Inyw'ī mūvithaa na ala
inyw'ī mumbūlaa makamanyīka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْأَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٩

27.'Ngai Mwene Vīnya W'onthe! Vai
Ngai ateo We, Ngai wa Kīvīla-Kya-
Usumbī kī vīnya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٤٠

28.Solomoni aisye, 'Ithyī nītūūmanya
kana we ūneenete w'o, kana wī katī wa
ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٤١

29.'Enda we, wīna valūa ūū wakwa, na
ūiw'ia mbee woo; na ūndī ūkyuma vala
maī, twone mo metūnga ūs ūng'ō mwaū.'

إِذْ هَبْ بَنِيَّ هَذَا قَالُوا إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ
فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ٤٢

30.Mūsumbī wa mūdū mōka aisye,
'Inyw'ī anene, nīkūetiwe valūa wa
ndaīa kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْءَ إِنِّي أَتِيْتُ إِلَىٰ كِتَابِ كَرِيمٍ ٤٣

31.'Umīte kwa Solomoni, na nī:
Syltwanī ya Ngai Mwene Vīnya
W'onthe, ūla ūsūftwe nī ūlau, ūsūftwe
nī tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِرِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٤

32. 'Mũikang'endee nyie, Indĩ Okai
kwakwa mwĩna wĩnyivyo.'

﴿أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ﴾

LUKU 3

33. Nake *mũsumbĩ wa mũndũ mũka*
asya, 'Inyw'ĩ anene, ndaaei tũlũ wa ũndũ
ũũ wĩ mbee wakwa. Nyie nditusaa ũndũ
inyw'ĩ mũte vamwe nakwa na nengei
nyie ũtao wenyu.'

﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتَنِي فِي أُمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلَقْتُ شَهِدُونَ﴾

34. Mo masũng'ie, 'Ithĩ twĩna ũtonyi na
ithĩ twĩ okiti ai, Indĩ nĩ tũlũ waku we
kumya mwĩao; kwa ũu we sũanĩ ũndũ
we ũkwĩyĩaa.'

﴿قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا قُوَّةً وَأَوْلُوا بِأَيِّ شَيْءٍ يُدْعَىٰ
الْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾

35. Mũsumbĩ aisye, 'Vate nzika, yĩla
asumbĩ mamĩlika nthĩ, nĩmamyangaa,
na kũmatũnga ala anene ma andũ mayo
kwĩthwa ala me itheo vyũ. Na ũu nĩw'o
mo meĩka.

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

36. 'Indĩ Nyie nĩngũmatwĩla mo
mũthĩnzĩo; na ngyetela none *ũũng'ũ*
ũla atumĩla meũsyoka naw'o.'

﴿وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرَ بَعْضُكُم بَرَجًا
الْمُرْسَلُونَ﴾

37. Kwa ũu, yĩla *Mũtumĩla wa Mũsumbĩ*
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ĩ mwĩenda kũndethya nyie na
ũthw'ii wenyu? Indĩ kĩla Ngai Mwene
Vinya W'ontho ũnengete nyie nĩ kĩseo
kũvĩta kĩla We ũmũnengete inyw'ĩ.
Aiee, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtanĩaa mũthĩnzĩo
wenyu.

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أُمِدُّوْنِي بِمَا لِي قَبْلَ الَّذِي
اللَّهُ خَيْرٌ مِّنَّا أَشْكُرْ بَلْ أَنتُمْ هَدَيْتُكُمْ فَنَقُحُونَّ﴾

38. 'Syoka vala mo maĩ, nũndũ ithĩ vate
nzika, tũkooka kwoo twĩna nguthu sya
ita ila mo matelthwa na ũtonyi wa
kũsyeteela, na ithĩ tũkamalũngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿إِذْجِزَ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ لَا قَبْلَ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾

39. We aisye, 'Inyw'ī ataŋwa, nŋŋ ōla katŋ wenyu ōnŋkŋndetee kŋvŋla kya ōsumbŋ kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŋte wŋnyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ngŋmbaŋ ŋmwe katŋ wa Mayini yasya, 'Nyie nŋngŋkŋdetee kyo mbee wa - ōtanokŋla kŋkalonŋ kyaku; na ow'o nyie nŋna ōtonyi wa ōu na nŋ mŋŋkŋŋku.'

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe ōla waŋ na ōmanyi wa Ivuku aisye, 'Nyie nŋngŋkŋdetee kyo mŋtŋkŋ mbee wa ŋveny'a yaku ya itho. Na yŋla we wakyonie kŋŋtwe mbee wake, aisye, 'Ūŋ nŋ kwoondŋ wa mumo wa Mwŋlai wakwa, nŋkana We atonye kŋndata nyie kana nŋ mŋvea kana ndi mŋvea. Na ō ōla ōtŋngaa mŋvea atŋngaa mŋvea kwoondŋ wa ōseo wa thayŋ wake mwene; ŋndŋ ōla ona wŋva ōtatŋngaa mŋvea, ow'o, Mwŋlai wakwa nŋ Wŋŋanŋtye-We-Mwene, Mŋlau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ؕ أَشْكُرْ أَمْ أَكْفُرْ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنشُرْ لَهُ وَلِمَنْ أَكْفَرَ فَإِنَّا كَاشِرُونَ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'Kŋtw'ŋkŋthyei Kŋvŋla-kya-Usumbŋ kyake kwoneka ōta vandŋ vala va kŋla kyake kya kŋla ŋvinda kwake, na ekai twone kana we nŋatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o kana we nŋ ōmwe wa ala mataatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o.'

قَالَ تَزَكُّوْا ۖ وَهَا عَرْشُهَا نَنْظُرُ أَنِ هَتَدِي أَمْ تَكُوْنُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŋanana na Mŋsoa ŋno ŋatŋanŋe kwŋoneka kana Solomonŋ ndeŋweta kŋvŋla kya ōsumbŋ kŋ kyoka. We nŋtonya kŋweta kŋvŋla kŋvw'anene na kyu kyakyo kŋtuwe kana mŋvw'anano mwanake wa kŋvŋla kyakyo kŋetwe kwake. Mbee wa kŋtanamba kŋeleela kŋthoka ōsumbŋnŋ wa

43. Na ylla we wookie, n'wakulilw'e, 'kivla-kya-² ūsumbī kyaku kifilyi ta kī? We asūng'ie 'Nī ta ūndū ūmwe nakyo. Na Ithyi nītwanenetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyi nītūminīte kwīnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَذَلِكَ هُوَ
وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

44. Na kīla we wakīthaithaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyamūsīlle we kwīkīla, nūndū we aumīte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٠﴾

45. Nake nīwataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbī.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nīkīŪseng'a vyū nī kwīthīa kīvīla kya ūsumbī kīvw'anene vyū na kīla kyakyo mwane kīna Solomoni. Kuma mīsoanī ūla ūatīle, wonany'o ūla ūkumīla ūtheinī nī kana kīla ūmwe wa anene nthīnī wa ūsumbī wake nīwendaa anengwe wīa ūsu newe, kīla ūmwe akīkathīla kūtethya na mītūkī na nesa mbee wa akīlany'a make. Mūminūkīlyonī, ylla ūvano wa mūsumbī waetiwe kwake mbee, we nīwainūtālīle Ngai nūndū waw'o na aumya mwamūlo ūnenevw'e mūno nīkana ūvw'anane na ūla wa kīvīla kya ūsumbī wa Mūsumbī wa Savaa kīthengeanīle vakuvī nakyo vyū na kūnyivya ngathīlo syakyo sya kwīthwa na kīvīla kya ūsumbī kya mwanya. Uneeni ūo 'nakkeroo laha Arshaha' nūūrwīka ūalyūlo ūo na wīasya kana ethwa nītwoonīe kīvīla kyakyo kya ūsumbī kīvw'anene na kīla kyakyo mwene, kyo nīkyaī kītonya kūmanyā kana kīvīla kyakyo kya ūsumbī kīyaī kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasūanīaa kyailyī. Kwa ūu ūalyūlo wa 'nakkeroo' nthīnī wa kīlungu kīfī nīkīkūkītw'kīthya kīvīla kyakyo kya ūsumbī kwoneka kīilyī ota ila ingī. Ylla kyo kyoone kīvīla kya ūsumbī kīla kyaseūvītw'e nī aseūvya ma Solomoni, kōtkīla kwakyo kūyaī kūla kwa Mūsumbī wa mūndū mūka ūla kīvīla kyake kyaī kīnoonywa ūvīnda ūvītūku, kana kya Mūsumbī wa mūndū mūka ūla ūtaī atonya kūvathūkany'a kīvīla kya ūsumbī wake mwene nūndū aseūvya nīmākīthūkūmīte ūkethīa kīvathūkanīka. Kumanya kwakyo kwaī oūndū mūndū wonaa kīndū kīvw'anene na kyake. ūu wīonany'a ūtheinī kana woni ūla ithyi twonetē vaa nūkwītkīlīka mbee mūno ta w'o wa w'o.

وَأَكْشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَاحِبُ مُمَرَّدٍ
مِنْ قَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمِينَ إِلَهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾

LUKU 4

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٣٦﴾

قَالَ يَقُومُ لِمَ تَسْتَغْفِرُونَ بِالْإِسْمِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبَيْنَ مَعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ
اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٢٨﴾

3 *K'isiso k'itheu k'iseo kyalan'w'e nthl' nesa, nk'itonya kwonany'a wonany'o wa k'w'U, na Ou n'w'o kweek'kie. Uvoo Ola watwaiwe kwa M'umambi wa m'und'u m'uka, Ola waf m'of m'uno k'uV'it'uka, waf kana mavinda amwe sy'nd'u syf k'ivath'okany'o m'uno kw'lanana na mawonany'o ala syo iseUvasya, na m'kalo f'la syonanasya, fte yasyo. Ota Ou, wonany'o wa Utheu na Ot'onyi Ola iseUv'it'we e n' syua, ti wayo, fnd' n' wa M'umbi eweka tU.

49.Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mŭsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyŭla.

وَكَانَ فِي الْبَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50.Mo maisye, 'Ivĩtanŋei mŭndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tŭkamŭvithŭkĩa we vamwe na andū ma nyŭmba yake ūtukū, na ĩndĩ tŭkamŭtavya mŭtiĩwa wake, 'Ithyĩ tŭyaaona mŭthelo wa andū ma nyŭmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51.Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kŭkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَكَرَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

52.Indĩ kwa sisyai ūndū mŭminŭkĩlyo wa nzaama syoo wathŭkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mŭkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kŭmanyā ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53.Na vau ve nyŭmba syoo ivalŭkangĩte syĩ nthei, nŭndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyĩ.

فَتِلْكَ بَيِّنَتُهُمْ خَاوِيَةٌ يَبْأُظْلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩte asu ala meetkĩlile na mamŭkĩie Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55.Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthŭku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالْ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'KyaÜ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aüme müimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andü ala mütasüanfaa umŭlŭlo wa ÜndÜ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ kwŭw'a kwa andü make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭe andü* na maasya, 'Malüngyei avikŭli ma Loto kuma müsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andü metw'ŭkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا
لَوْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa üu, Ithyŭ nŭtwamütangŭŭe we na andü ma nyümba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭŭe kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭlÜ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthÜÜku.

فَإَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسًا مَطَرِ السَّعْدِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na müuo wŭthwe ŭlÜ wa athÜkümi Make ala We ünyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ müseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭlanasasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
اللَّهُ خَبِيرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'Ü kuma ŭtunŭ kwoondü wenyu kŭla Ithyŭ tütumaa kŭmesya mŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ müyaŭ mütonya kütuma mŭŭŭ yayo ŭmea. Ve Ngai üngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andü ala melelÜkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْمِتُوا شَجَرَهَا ۚ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62.Kana n00, Ula wamfwtwfkthisy ntl vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0sI katf wayo, na eekfa ifma n0m0 I0l0 wayo, na eekfa t0t0 katf wa nganga ilf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingI m0no moo mayIsI.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهَ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wI thInanI yIla we wamwIkaIla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'fkthya inyw'I atiIwa I0l0 wa ntl? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'I m0s0anIaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَ مَعَ اللَّهِ فَلْيَبْذُلُوا
مَّا تَدْكُرُونَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'I nthInI wa kIla m0themba wa kIvindu kya nthI na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kIseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngI 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-I0l0 M0no wa ila mo mamwIananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلِ
الْوَيْحَ بُشْرًا إِنَّ يَدَيَّ رَحِيمَتُهُ إِنَّ إِلَهَ مَعَ اللَّهِ
فَعَلِمَ اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wambIIfIasya ky0mbe, na IIndI aikIt0ngIIfIa na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ItunI na nthI? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0sI wenyu ethwa inyw'I mwI ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa I0l0 wa nthI na ItunI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayIsI yIla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vikIte m0thya wa w'o makIyInenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nI ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
فَمِنْهُمْ أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiġlaa maasya, 'Ata! Yġla ithyġ na maaġthe maitu tŭkatw'tka kġtoo, ow'o ithyġ nġtŭkatŭngwa ġngġ?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ
لَهُمْ جَزَاءً

69.'Vate nzika, ithyġ nġtwathiwe ŭu mbee—ithyġ na maaġthe maitu; kġ ti kġndŭ ġndġ nġ mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۚ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

70.Asyā, Angangai šŭŭ wa nthġ mwone ŭndŭ mŭminŭkġlyo wa ene naġ wathŭkġte.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ

71.Na we ndŭkew'e kyeva kwoondŭ woo ona ndŭkethwe na thġna šŭŭ wa masŭanġo mathŭku ala mo masŭanġaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

72.Namo maasya, 'Utianġo ŭŭ ŭkeanġw'a ġndġ ethwa inyw'ġ mwġ maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

73.Asyā, 'Nġkŭtonya kwġthwa kana kġmwē kya ŭla ŭsilġlo wathaniw'e, kġla inyw'ġ mŭkwenda na ngathġlo kġmŭvalŭkġle šŭŭ wenyu, kġ itiinyonġ syenyu.'

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

74.Na, ow'o, Mwġai waku nġ mŭlau kwa andŭ onthe ma nthġ, ġndġ aingġ mŭno vyŭ moo mai mŭvea.

وَلَا تَرْبِكْ لَدُوْ فَضْلِ عَلَى النَّاسِ وَكَفَىٰ آلَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

75.Na vate nzika, Mwġai waku nġwġsġ kġla ithŭi syoo ivithaa na kġla syumbŭlaa.

وَلَا تَرْبِكْ لِيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ

76.Na vai kġndŭ kġvithe ġtunġ na nthġ, ateo nġkġandġke nthġnġ wa ġvuku ġtheu.

وَمَا مِنْ غَٰيِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

77.Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maũdũ maingĩ mũno ala
mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَيْتِ إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa
etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ
woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We
Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate
nzika, we ũũngeme ĩũlũ wa w'o wĩ
ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81.Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ
mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala
mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndũtonya kũtongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala
metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũlũ woo,
ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo
kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ
andũ mayaasyĩtkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla
ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla
nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ,
namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ
kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kuvika, yila mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nĩmwaileile Syama Sitũ na mĩĩOkĩ oyila mũtaĩ mũnakwata ũmanyi musũu tũlũ wasyo? Ethwa ti ũu Indĩ, waĩ ũndũ ũngĩ mwaũ, ũla inyw'I mweekaa?'

كَتَبَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَكَدَ بَنُمُ بِأَيْتِي وَلَمْ يُحِطُوا بِهَا
عَلِمْنَا أَنَا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

86.Na ũtw'io ũkavalũka tũlũ woo nũndũ mo nĩmeekie naĩ, na mo maikethwa matonya kũneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ⑥

87.Mo nomonete kana Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ũtukũ nĩkana mo matonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o; na mũthenya ũmatonyethasye kwona nthĩ? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آيَلَهُمْ لِيَتَّقُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبِينًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑦

88.Na mũthenya ũla soo ũkavuvwa, ũla ona wĩva w'ontho wĩ matunĩ na ũla ona wĩva wĩ tũlũ wa nthĩ akakwatwa nĩ w'ia, ateo ũla Ngai Mwene Vinya W'ontho wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivĩtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنُفِخَ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوَةٍ ذُخْرِينَ ⑧

89.Na inyw'I nĩmũsyonaa iĩma mũkasũanĩa niũngeme, oyila syo nithambalele ota kũthambalala kwa mathweo. Usu nĩ wĩwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla watw'ĩkĩthisye kĩla kĩndũ kĩlũmĩte na kĩ vinya. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ nesa vyũ ũndũ inyw'I mwĩkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْفَقَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

90.Ŭla ona wĩva wĩkaa kĩko kĩseo, akeethwa na ĩtuvi ĩseo mũno mbee wa ũu, na ũsu akeethwa e mũuonĩ mũthenyanĩ ũsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ
يَوْمَئِذٍ أَمْنُونَ ⑩

91.Na asu ala mekaa mothũku, makekw'a nthĩnĩ wa Mwaki na mothyũ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑪

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nyie nfyafwe k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łk'łthłtye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nyie nfyafwe kwłthwa katł wa asu ala menenganac *kwa Ngai.*

93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; Indł kwa 0la we 0thyoekaa, asya, 'Nyie nło M0kaanany'a t0.'*

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أُبْرِتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي فِي
حَرَمِهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُبْرِتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُضِلِّينَ ﴿٥٣﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
بِعِزَّتِكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

tOkamUtw'Tkithya we kwIthwa Omwe wa AtUmwa.

9.Na andU ma MUsyI wa Valao nImamwosie we *mateUmany*a ona vanini kana we akatw'Tka mUmaitha na wambIItIyo wa thIna woo. Nf'w'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI nUtonya kUtUuna, namo mayaamanya kIleelo KitU.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna Uthasyo *nUndU* wa *kIUDyU*. We ethIwa eeyumbUtile mbaI yake, takethwa IthyI tUyaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa katI wa etIkIli *alUmu*.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa Uu we nIwamUsyaIIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kUtUma ongany'a mamUlea we; kwa Uu we aisye, 'NImUtongoesye kwa nyUmba Ila yImUae kwoondU wenyu namo makeethwa me aIkIkku kwake?'

14.Kwa Uu IthyI nItwamUtUngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kUtana na we ndakatonye kwIthwa na kyeve na nIkana atonye kUManyanya kana UtianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI mUmo moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ⑩

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَذَلِكَ لَا تَقْبَلُوهُ عِندِي أَنْ يَتَفَعَّلَا أَوْ تَخْذَعَا وَلَكِنَّهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑪

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِمُوسَى فَرِحًا إِذْ كَادَتْ لِتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذَرِينَ ⑫

وَقَالَتِ لِأَخِيهِ قُصِيْبُهُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑬

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الرِّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَصْحُونَ ⑭

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أَبِيهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑮

LUKU 2

15.Na yīla we wavikīle *Uma* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, lthyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, lthyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①٥

16.Na we nīwalikile nthīnī wa mūsyī o andū makomete; navo eethīa andū eīf makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla wāī wa andū make amwītya ūtethyo īlūlū wa ūla wāī wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاذَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوٍّ فَوَكَّاهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ①٦

17.Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītīsyie thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَر لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ①٧

18.Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie īnee īlūlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ①٨

19.Na we nīwambīlīlīye mūthenya wake nthīnī wa mūsyi *aendete na maaū* esūvīlīte, asyaīlīsyie; na sisya! We ūla wamwīlītye ūtethyo ta īoo yu amwīkaīla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ōw'o, we wī mwīki-wa-naī wīyūmīlītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَفَوْقَ قُبُورٍ ①٩

20.Na yġla we wasŭanġie kŭmŭkwata mŭndŭ ŭla waġ mŭmaitha woo eġ, amŭkŭġya, 'We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ŭnamŭaie mŭndŭ ŭoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nthġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوُّ لَهُمَا
قَالَ يَهُوشَىٰ تُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۚ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21.Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ŭtee wa mŭsyġ, asembate. Amwġa, 'We Mose ow'o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ŭu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ŭseo.'

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا السَّيْنَةِ يُسَمَّى قَالَ يَهُوشَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُتَرَوْنَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22.Kwa ŭu, we nġwaendie auma kŭu, aikġa, etŭġġe. Nake asya, 'Mwġai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23.Na yġla we weelekeleye ŭthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَ بَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24.Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw'ŭ kŭu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġing'ithya indo syoo. Na ŭtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŭġya, 'Mwġina kyaŭ inyw'ġ?' Nasyo syamŭsŭngġa, 'Ithyġ tŭitonya kŭng'ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّئْتُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى
يَصْدُرَ الرَّجَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25.Kwa ŭu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŭka, ŭtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26.Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ili
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkŭwŭa we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa Ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27.Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭŭku.'

28.Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29.We aisye, 'Uu nŭweew'anw'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu eŭŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30.Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngalŭko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِي عَلَىٰ اُتْبَحِيَّاءِ قَالَتْ إِنَّ
أَنِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَبَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فَإِنِّي عِنْدَكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَبْعِينَ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋgwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũetee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31.Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *Ŋngĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32.Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33.'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34.We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35.Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ ĩũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ أَنَّهُ لَا يُخَلِّصُهَا مِنْ يَدِ الشَّارِكِ
لَعَنَهُ تَصْلَاحُونَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُورٌ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَوَسَّىٰ إِلَىٰ أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَن أَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَكُنَّ تُرُفٌ لَّكَ
مِنَ الْأَمِينِ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَاضْمُرْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَذَلِكَ بُهَاجُنِي
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَافًا فَأَرْسَلَهُ رَبِّي
رِدًّا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36.Ngai aisye, 'Ithyĩ tũkeekĩla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩla inyw'ĩ. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eli na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

37.Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyĩ tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

38.Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩla ona ĩndĩĩ.'

39.Na Valao aisye, 'Inyw'ĩ anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyeei *mavali* ma yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũĩkĩĩla we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

40.Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩle mũno ĩũũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanĩu. Namo masũanĩie kana maikatũngwa Kwitũ Ithyĩ ona ĩndĩĩ.

41.Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyaĩ ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

42.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya andũ malike

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّتِنَا أُتِمَّمُوا مِن أَمْرِكُمَا
الظَّالِمِينَ ٣٦

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ٣٧

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهَدْيِ مِن
عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ٣٨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَآئِكَةُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّن
إِلٰهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهَامُّنُ عَلَى الظِّلِّينِ فَاجْعَلْ
لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطْلُعُ إِلَى إِلٰهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَذِبِينَ ٣٩

وَأَسْتَكَبَرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يَرْجِعُونَ ٤٠

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٤١

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

nthĩnĩ wa Mwaki na nthĩnĩ wa Mũthenya
wa Uthayũũkyo mo maikakwata ũtethyo.

لَا يُنْصَرُونَ ﴿٣٨﴾

43. Na Ithiyĩ nĩtwatumie mo maatlĩwa nĩ
kĩumo ĩũũũ wa nthĩ ĩno; na Mũthenyanĩ
wa Uthayũũkyo mo makeethwa katĩ wa
asu ala mavenetwe ũseo w'ontho.

وَاتَّبَعْنَهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ
فِي الْمَقْبُورِينَ ﴿٣٩﴾

LUKU 5

44. Na Ithiyĩ nĩtwamũnengie Mose
Ivuku, na Ithiyĩ nĩtwasyanangie nzyawa
ila syaĩ sya mbee, ta mwambĩĩĩĩyo wa
kũmulĩkĩĩwa kwa andũ, na ũtongoi na
tei, nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ
الْأُولَىٰ بِصَاحِبِ الْإِنشَاسِ وَهَدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٠﴾

45. Na we ndwaĩ ngallĩ ya Uthũũlonĩ wa
syua ya Kĩĩĩĩ yĩla Ithiyĩ twamũvuanĩsyie
Mose mwĩlao ona we ndwaĩ katĩ wa
ngũsĩ.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤١﴾

46. Indĩ Ithiyĩ nĩtwaetie nzyawa ingĩ ĩtina
wa Mose, na thayũ nĩwaasavangiw'e
kwoondũ woo. Na we ndwaĩ mwĩkali
wa Mitiani, ũitũngĩĩĩĩĩĩ Mĩsoa Yaitũ
kwoo; Indĩ Nithiyĩ twamatũmie
Atũmwa.

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا
كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا
وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٢﴾

47. Na we ndwaĩ ngallĩko ya Kĩĩĩĩ, yĩla
Ithiyĩ tweetanie. Ithiyĩ nĩũũũũũũũũũũ we ta
tei kuma kwa Mwĩlai waku, nĩkana we
ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataamba
kũvikĩĩwa nĩ Mũkaanany'a mbee waku,
nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ
مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

48. Na nĩkĩ, mo, yĩla thĩĩna wamakwata
nũndũ wa meko moo, maleaa kwasya,
'Mwĩlai waitũ, We waleile kũete
Mũtũmwa Waku kwitũ nĩkĩ na twaĩ

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
يَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ
وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

tutonya kUatŵa Syama Syaku, na kwŵthwa katŵ wa asu ala meetŵkŵlile?¹ *

49.Indŵ yŵla w'o wookie kwoo kuma Kwitŵ, mo maisye, 'We aleete kŵnengwe ta ala manengetwe Mose nŵkŵ?' Takethwa mo mayaamaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi elŵ tŵ meŵtetheanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ.' Namo maisye, 'Ithyŵ, twŵmalea mo ŵmwe na onthe.' **

50.Asyā, 'Indŵ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŵla nŵ ndongoi nzeo mbee wa aa elŵ—*Tola na Kulani*-----nŵkana nyie ndonye kŵyŵatŵla, ethwa inyw'ŵ mwŵ ma w'o.'

51.Indŵ mo malea kŵŵsŵngŵa we, Indŵ manya kana mo maatŵlaa mawendi moo mathŵku. Na nŵŵ ŵla mŵvŵtany'a mŵnene kŵvŵta we ŵla ŵatŵlaa mawendi make mathŵku vate ŵtongoi ona ŵmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
مِثْلُ مَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ
كَافِرُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْجُدُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُمَا يُشْرِكُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
﴿٥٢﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

¹ *Usŵngŵo wa ŵkŵlyo yŵŵ nŵ mŵmanyŵku na kŵtumi kŵla mo matatonya kŵmŵtŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵŵf nŵndŵ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŵ mbee wa kŵmasilŵla nŵndŵ wa meko moo mathŵku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katŵ wa amaitha atatŵ anene ma Kŵsilamu---Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŵvw'anano---Ayuti nŵmo meŵneenwa namo nŵhŵnŵ wa mŵsoa ŵŵ. Uneeni ŵŵ waŵ ŵtonya kwŵthwa waneeniwe nŵ Ayuti. Yŵla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŵmaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee, ndŵtonya kwŵthwa waasya kana andŵ ma Mŵtŵmwa Mŵamati wa Isilamu nŵmaleete Mose. Kŵlungu kya Mŵsoa ŵŵ ŵla ŵkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŵ nŵŵmalea ŵmwe na onthe* ota ŵu wŵasya kana 'ithyŵ nŵŵmalea asu onthe ala mokaa na syŵtwa ya Ngai mena ila syŵtwa Syama.' Uu, wolootaa ŵwau ŵaanŵtwe nŵ onthe asu ala mamŵleaa Mwathani wa ŵvinda yoo.

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

﴿٥٣﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا
إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kafi wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا
يَدْعُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِنَّا رَذَقَهُمْ نُفُوقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سِعُوا الْقَوْلَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنَّا تَتَّبِعُ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِظُكَ مِنَ الرُّسُلَا
أَوَلَمْ نَكُنْ لَهُمْ حَرَمًا أَمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mūthemba wa syīndū syonthe, na kyaūya kuma Kwitū Ithyī? Indī aingī mūno moo mayīśī.

59.Na nī motūo meana ata ala Ithyī twaanangie ala meenenevisye mwīkalonī wa thayū! Na aa nīmo motūo moo ala mataatūwa ītina woo ateo vanini, Na Nithyī ala twatwīkie Atīlwa.

60.Na Mwīai waku ndakamyananga mīsyī ona vanini ateo We okīlītye Mūtūmwa kuma nthīnī wa Nyinyia wa Mīsyī ūnūomasomea mo Mīsoa Yaitū; ona Ithyī tūikananga mūsyī ateo ekali mayo me eki-ma-naī.

61.Na syīndū ona syīva ila inywī mūnengetwe tūlū wa nthī īno nī ūtanu wa īvinda wa thayū ūū wa yu na wanake wayo; na ila syīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nīsyō nzeo vyū na syīkalaa mūno. Indī inywī nomūmanyaa?

LUKU 7

62.We īndī, ūla Ithyī tūmwathīte kyathī kīseo wīanīu wa maūndū ala we ūkamethīa ūndū ūmwe na ūla Ithyī tūmūnengete syīndū sya thayū ūū, na īndī nthīnī wa Mūthenya wa Uthayūūkyo ūkaetwe mbee wa Ngai e wa kūsilīlwa?

63.Na mūthenya ūsu, We akameta mo, na kūmakūlya, 'Meīva ala mwambīananasya Nyie namo, ala inywī mwamasūanīaa?

كُلُّ شَيْءٍ زِدْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَإِنَّكُمُ الْمَسْكُونَةُ لَمْ تُسْكَنْ مِّنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا لِّيَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّن شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَزَيَّنَّا لَهَا لُذُنَّهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَتَىٰ الْقَوْلُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَنَ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisye, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŭtaanīsyā namo mbee Waku na kūkwelekela We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyu.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīle ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlya, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŭ?'

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67. Indī maŭndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فَعَيَّنَ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ وَيَوْمَذِي قُضِيَ لَهُمْ لَا يَشَاءُونَ ﴿٦٧﴾

68. Indī ta kwa we ūla wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa īla mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyaa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlaa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukū ūendeee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ التَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ فَيُبْطِلْهُ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukū ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ التَّهَّارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ لِيُبْطِلَ
تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa ĩnee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukū na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ تَحْمِيهِ جَعَلَ لَكُمْ التَّيْلَ وَالتَّهَّارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithyĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, ĩndĩ we nĩweethĩwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'ontho wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. ĩndĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَهُ
مِنَ الْكُتُبِ مَا أَنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولَى
الْقُرْوَ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ
نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ
إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ
اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ
الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَلِيتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ
إِنَّهُ لَدْوَ حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ
لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yifikanengwe ona
umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndai na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu
mai matonya kusinda *Urwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake
itomo ta too yu mambiliya kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyaoya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevyu muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
ikatumelya ota uu. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikafla ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni MUsyi wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kwinenevya mo ene tulū wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunukilyo ni
kwoondū wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita uu; na tulū wake we
ula wika kiko kithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuvwa ateo
kwianana nondū mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyū, We Ula watumie
Omanyiso wa Kulani wovanw'a naku
we akaütunga we vandū vaku va
kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَشَبِّهِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ بِسُطْرِ الرَّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعَذِّبُ
لَوْ لَا أَنَّ مِنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَاذِبُ لَا يُفْقَهُ
الْكَاذِبُونَ ②

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ③

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِيهِ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑤

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ ūla ūetae ūtongoi, na
ūla wĩ ʼivĩtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw'a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

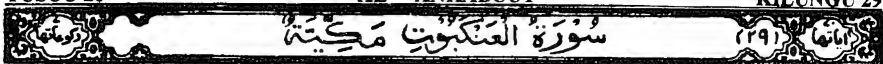
وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
ŭtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ʼĩtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya We na ngai ingĩ.

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ إِلَيْكَ
وَاذْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۝

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai ūngĩ ŭtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vai
Ngai ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatŭngwa.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ تَعَالَىٰ
عَنْ دُعَائِ النَّاسِ إِلَىٰ عَالِكٍ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

AL - 'ANKABUUT

(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

لِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْمَلِكِ ②

3.Andũ masũanĩaa kana makatiwa me oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa?'

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يَتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ③

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ④

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku nĩmaketangĩĩa kuma Kwitũ? Undũ ũla mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6.Ula ona wĩva wakatasya kũkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩekwĩũmbanĩsyee kw'o, nũndũ ĩvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ ذُرِّيَّةً وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya, ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩĩa mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋno vyŋ
kwoondŋ wa mawŋa moo.

9.Na Ithyŋ nŋtŋmwŋyŋfaŋe mŋndŋ ekae
nesa kwa asyai make; Indŋ mo
makaananŋaa naku nŋkana we *onaku*
ŋtonye kŋmbŋanany'a Nyie na ngai ingŋ;
ila we ŋtena ŋmanyi wasyo ona vanini,
Indŋ ndŋkamew'e mo. Kwakwa nŋw'o
ŋalŋko wenyu, na Nyie
nŋngamŋmanyŋthya inyw'ŋ ŋndŋ inyw'ŋ
mweekie.

10.Na ala metŋkŋlaa na kwŋka meko
maseo---Ithyŋ vate nzika, nŋtŋkamalikya
mo nthŋnŋ wa *nguthu ya* ala alŋngalu.

11.Na katŋ wa andŋ ve *amwe* ala maasya,
'Ithyŋ nŋtŋmwŋtŋkŋlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Indŋ yŋla mo mathŋnw'a
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, maŋtw'ŋkŋthasya ŋthŋny'o wa
andŋ ta ŋsilŋlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na ethwa ŋtethyo nŋwooka
kuma kwa mwŋai waku, mo mena w'o
wa kwasya, 'Kwa ŋla w'o, ithyŋ twaŋ
vamwe nenyu.' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndesŋ nesa vyŋ kŋla kŋ nthŋnŋ
wa ithŋi sya syŋmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathŋkany'a ala
metŋkŋlaa, na vate nzika, We
akamavathŋkany'a angangani *kuma kwa*
etŋkŋli.

13.Na ala matetŋkŋlaa mamatavasya ala
metŋkŋlaa, 'Atŋŋai nzŋa yaitŋ, na ithyŋ
vate nzika, tŋkakua naŋ syenyu.' Na mo
mai mŋio ya naŋ syoo makakua. Vate
nzika, mo nŋ akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلُكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِلَىٰ
مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
مِّنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

14. Indī mo vate nzika makakua mīio yoo ene oūndū ūmwe na mīio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo ūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَنْقَالَهُمْ وَأَنْقَالًا مَعَ أَنْقَالِهِمْ وَلِيَسْتَلْنَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawanī; na Ithī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقُصُوا
ذِكْرَهُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīvw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmwenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّقُوا اللَّهَ عِنْدَ اللَّهِ الرَّزْقُ وَاعْبُدُوهُ
وَأَشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ تَكُذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mŭndũ wa wendo wa mŭndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ Mŭthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mŭkaleana mŭndũ na ūla ūngĩ, na mŭndũ kũumanĩ ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mŭikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ ūla Wĩ-Vinya, Mŭĩ.

28.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mŭthĩnzĩo* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamũnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alŭngalu.

29.Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mŭno mŭendaa kwa aũme *mũimenda* na kũtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo*? Na inyw'ĩ nĩmũlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa ūmbano wenyu!' Indĩ ūsũngĩto wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsĩllũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِّنْ ذُرِّيَّتِهِ مُوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَيَعْنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا لَكُمْ
بِالْبَارِ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَوْمَئِذٍ ۖ

وَقَالَ لَهُ لَوْ كُنَّا نَدْرِكُكَ إِلَى رَبِّكَ إِنَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
الْقَبُولَ وَالْكِتَابَ وَأَيَّدْنَاهُ بِآيَاتِنَا وَوَدَّعْنَاهُ فِي
الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ۝

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِ إِنَّا نَسْتَأْذِنُكَ الْفَاحِشَةَ مَا
سَبَقْنَاكُمْ بِهَا مِنْ آيَاتِنَا مِنَ الْعَالَمِينَ ۝

إِنَّا نَسْتَأْذِنُكَ الْفَاحِشَةَ وَتَقَطُّونَ السَّيْلَ ۖ
تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرُ مَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوا بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ũlũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32. Na yĩla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'ŵo nĩ eki-ma-naĩ.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33. We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwĩla, 'Ithyĩ nĩtwĩsĩ nesa ũla wĩvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangĩla we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake, kĩla nĩ katĩ wa asu ala matiawa ĩtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا مَّا نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ نَجِيتِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ ۚ كَأَنَّكَ مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

34. Na yĩla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nĩwathĩnĩkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi ũlũ woo. Na mo mamwĩle, 'Ndũkakĩe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũkũtangĩla we na andũ ma nyũmba yaku ateo kĩveti kyaku, kĩla nĩ katĩ wa ala matiawa ĩtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَأَنَّكَ مِنَ الْغَيْرِينَ ۝

35. 'Ithyi vate nzika, nĩtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilĩlo kuma ĩtunĩ nũndũ mo nĩmethĩtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36. Na Ithyi nĩtũtĩite Kyama kĩthandĩku nthĩnĩ wa w'ŵo kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا مِنْهُ آيَةً بَيِّنَةً يَقُولُ ۝

37. Na kwa Amĩtiani Ithyĩ nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'ontha, na kĩai Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na mũikeke ũthũku ũlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُولُ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجِعُوا إِلَيَّ الْيَوْمَ وَالْآخِرَ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indĩ mo nĩmamwĩtie we mũkengani.
Kwa ũu kĩtetemo kya nthĩ kĩ vinya
nĩkyamakwatie mo, na mavalũkanga nthĩ
na mothyũ moo nthĩnĩ wa mĩsyĩ yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ٢٨

39.Na Ithyĩ nĩtwamanangie Aati na
Athamuti; na ũu nĩ ũtheinĩ kwenyu
kuma motũonĩ moo. Na Satani
nĩwamanakavĩsye meko moo mooneka
me maseo kwoo. Na ũu nĩwamaalyũlile
mo kuma nzĩanĩ ona vala mo maĩ oĩ.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسِيرِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٢٩

40.Na Ithyĩ nĩtwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nĩwookie
kwoo ena Syama syumĩĩite, ĩndĩ mo
nĩmekathĩĩe nthĩnĩ wa nthĩ, onakau mo
mayai matonya kũtũvĩtũka Ithyĩ.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ٣٠

41.Kwa ũu, kĩla ũmwe woo,
nĩtwamũkwatie nũndũ wa naĩ yake;
amwe moo maĩ asu ala ithyĩ twamatwafe
kĩũutani kya kĩseve kya mũthanga kĩ
vinya, na katĩ woo maĩ asu ala
makwatiwe nĩ kĩtundumo, na amwe katĩ
woo nĩ asu ala ithyĩ twatumie mamelw'a
nĩ nthĩ, na amwe moo nĩ asu ala
twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ndaĩ amavĩĩsya
mo, ĩndĩ mo nĩmo meevĩĩfasya mathayũ
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
يُظِلَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٣١

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ
ta ngewa ya mbũambũĩ, ĩla ĩseũvasya
mũsyĩ wayo; na vate nzika nyũmba ĩla
mbonzu vyũ mbee wa nyũmba syonthe
nĩ ya mbũambũĩ, ĩndĩ takethwa mo
nĩmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبِيتَ
الْعَنْكَبُوتُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٣٢

وَقَعْلًا لَكُمْ

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ũtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ no ala mena ũmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ﴿٤٤﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ũla w'o.
Nthĩnĩ wa ũu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ũvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa mũndũ na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ũlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala inyw'ĩ mwĩkaa.

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na we ndũkakaanĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, Indĩ we *ndũkakaanĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

48.Na ota ũu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ũu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka ota*
ũu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŵa mbee wa yŵi ona we-ndwaandŵka yŵmwe na kw'oko kwaku kwa aŵme; kwa nzŵa Ŵsu akengani methwa maŵ na kŵtumi kya kwŵthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْطُكُمْ بِمَعِينِكُمْ
إِذَا الْأَرْتَابُ النَّبِطُوتُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nŵ *ŴtŴngŵanŵ* wa Syama ntheu nthŵnŵ wa ngoo sya asu ala manengetwe Ŵmanyi. Na vai maileaa Syama Situ ateo eki-ma-naŵ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْظُرُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يُجْعَلُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْغُلُوبُونَ ﴿٥٠﴾

51.Namo makŵlasya, 'Syama ileaa kŵtheew'a kwake nŵkŵ kuma kwa Mwŵai wake? Asya, 'Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŵ MŴkaanany'a wŵ Ŵtheinŵ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kŵimeanŵe mo nŵndŵ Ithyŵ nŵtŵkŵtheesye we Ivuku yŵla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŵnŵ wayo na ŵlilikany'o kwa andŵ ala metŵkŵlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu. We nŵmesŵ maŵndŵ ala me ŵtunŵ na ala me nthŵ. Na *ta kwa* asu ala mawŵŵkŵlaa Ŵvŵngŵ na kŵlea kŵmwŵŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŵmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meŵkŵlye we nŵkana Ŵkalaate Ŵsilŵlo; na takethwa vayaŵ ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe, Ŵsilŵlo wŵthwa Ŵkŵte ŴŴŴ woo. Na vate nzika, w'o Ŵkamavikŵla mate Ŵtalŵthya na mateŴwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

55. Mo meŭkŭlya we nŭkana ŭkalaate
ŭsilŭlo; Indŭ nŭw'o, Ngiena
nŭmathyŭlŭlŭkŭte alei.

يَسْتَحْيُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّهُمْ لَخِيطَةٌ بِالْكَفْرِ ۝٥٥

56. Lilikanai mŭthenya ŭla ŭsilŭlo
ŭkamavw'ŭka umŭte ŭlŭ woo, na uungu
wa nyaŭ syoo, na We akamatavya,
'Samai inyw'ŭ ŭsyao wa meko menyu.'

يَوْمَ يَنْشَبُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو قُوَّةٍ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٥٦

57. Inyw'ŭ athŭkŭmi Makwa ala
mwŭtkŭlaa! nŭw'o, nthŭ Yakwa nŭ nene,
kwa ŭu nthaithei Nyie nŭnyŭoka.'

يُجَاوِزُ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ أَرَادْنِي وَاسِعَةٌ فَأَيُّ
عَابِدٍ ذِي ۝٥٧

58. Kŭla thayŭ ŭkasama kŭkw'ŭ; na Indŭ
inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwitŭ.

كُلُّ نَفْسٍ ذَا قُرْبَةٍ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝٥٨

59. Na ala metŭkŭlaa na kwŭka meko
maseo----- vate nzika, Ithŭ
tŭkamekalya nthŭnŭ wa nyŭmba
mbŭkŭtŭlu sya Itunŭ, ila ivŭtŭlaa mbŭsŭ
uungu wasyo. Namu makekalaa vo. Nŭ
ŭtuvi ŭseo mŭno vyŭ ya asu ala
mathŭkŭmaa nesa,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَجْزِيَنَّهُمْ مِنْ
الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٥٩

60. Asu ala momŭfasya, na kwia
wŭkwatyoo woo kwa Mwŭai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝٦٠

61. Na nŭ nyamŭ sylana ata ila itakuaa
ŭlŭ wasyo! Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭwinengae syo nenyu. Na We nŭ We
Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَكُلٌّ مِنْ ذَا بَرٍّ لَا يُفْلِحُ يَرْزُقُهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا
وَأَيُّكُمْ ۝٦١ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝٦٢

62. Na we ŭkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ŭla
ŭmbŭte matu na nthŭ na asyŭkŭla syua na
mwei wŭanŭ?' Vate nzika, mo masya,
'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ
mo mathyoe kaw'a ata kuma nthŭnŭ wa
w'o?

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَلَقَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ فَإِنْ يَوْمَئِذٍ يَكُونُ ۝٦٣

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe
amŭthanthalasya nzŭla sya kwŭlyonea

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝٦٤

kyaŭya ūla We wendaa katī wa
athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa
ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi
mwānīu wa syīndū syonthe.

64. Na we Ōkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla
ŭtheasya kīw'ŭ kuma ītunī na
kŭmīnenge nthī thayŭ ītina' wa kŭkw'a
kwayo?' Mo vate nzika makwīa, 'Nī
Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya,
'Ndaŭa syonthe nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' Indī aingī mŭno moo
maimanyaa.

LUKU 7

65. Na thayŭ ūŭ wa nthī īno ti kīndū
ateo nī īthaŭ na ngŭī, na Mŭsyī wa
Itunī---ŭsu nīw'o Thayŭ vyŭ, takethwa
mo nīmamanyie!

66. Na yīla mo malika Ngalawanī,
nīmamwīkaīlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, me ew'i na mena mŭīkīŭ
ŭmwe Kwake. Indī yīla We
wamavikya nthī nyŭmŭ nesa kwa mŭuo,
sisya, mamwīananasya We na ngai ingī.

67. Nīkana mo matonye kŭmalea maŭndū
ala Ithyī tŭmanengete, na nīkana mo
matonye kwītanīthya mo ene kwa īvinda.
Indī o mītŭkī makamanya.

68. Mo nomonete kana Ithyī
tŭŭtw'īkīthītye mŭsyī kwīthwa wīkalo
wa mŭuo kwoondū woo, oyīla andū ala
matŭanīe namo meŭvulw'a maitwawa?
Indī mo makeetīkīla ŭvŭngŭ na kŭyīlea
īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَآلِيهَا لَلْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا نَكَلَبُوا فِي الْقُلُوبِ دَعَا اللَّهُ مَخْلُوعِينَ لَهُ الَّذِينَ
قُلْنَا نَجْعَلْهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَنَّوْا أَنَّهُمْ يُقْسَوْنَ يُعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

لَوْ كُنَّا بِرَأْيِنَا جَعَلْنَا حَرْمًا مِثْلَ الْبَرِّ وَتَخَطَّفَ النَّاسُ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَفَبَالِ بَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ وَبِرَحْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na nŋŋ Ōla Ōte mŋlŋgalu mŋnene
mbee wake we Ōla ŌseŌvasya Ōvŋŋgŋ
ŋŋŋŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ōleaa w'o yŋla wamŋvikŋa? Vo vai
ŋtŋŋ nthŋŋŋ wa ŋia-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŋkŋlaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

70.Na *ta kwa* asu ala mokitaa nzŋanŋ
Yaitŋ---ŋthyŋ vate nzika,
tŋkamatongoesya mo nzŋanŋ Sitŋ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٠﴾

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ũlau, Usũŵtwe
nŵ tei.
2.Alif Laam Miim. Nye Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَدَّة ②

عُلِبَتِ الرُّومُ ③

3.Alomi nŵmakŵŵtwe'e vinya.

4.Nthĩnŵ wa nthĩ ũla yŵ vakuvŵ, namo
ŵtina wa kũkŵŵ'a vinya kwoo, mo
makakŵlany'a vinya.

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّئَاتُ ④

5.Nthĩnŵ wa myaka mŵvũthũ, mŵŵao nŵ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ŵtina wa ũu---na mũthenya ũsu etŵkŵŵi
makatana,

فِي يَضِجُ سِينِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِجُ الْمُؤْمِنُونَ ⑤

6.Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nŵ Ula-Wŵ-Vinya,
Usũŵtwe nŵ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑥

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We
ŵrw'ŵe ũtianŵ ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianŵ Wake, ŵndŵ
andũ aingŵ mũno mayŵŵŵ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ⑦

8.Mo mesŵ mŵŵkalo wa nza wa thayũ wa
nthĩ ŵno ŵũ, na mayŵthŵnasya na wa ŵtunŵ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ⑧

9.Mo nomasũanŵaa ŵŵkonŵ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombŵte matu
na nthĩ na syonthe ŵla syŵ katŵ wasyo
syellŵ ŵndŵ nŵ kŵŵlanana na mavata ma ŵŵ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ⑨

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingī
katī wa andū mayitīkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangīte tūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminūkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathūkīe*? Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamītīmie t-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlīte. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminūkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwambītīlīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngītīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءَ أَن لَّدُنَّا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

16.Indī asu ala meetkīlile na meeka mawīa maseo makanengwe ndaŋa na kŋtanīthw'a nthīnī wa mŋŋnda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخْبَرُونَ ⑮

17.Indī ta kwa asu ala maleile kwītkīla na mamīleile Mīsoa Yaitŋ, na Tkomano ya Itunī, aa makaetwe ūsilflonī.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ⑯

18.Kwa ŋu, mŋtaŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla mwavika wīoo na yīla mwavika kīoko.

فَسُبْحَنَّ اللَّهُ وَجْهَ نُسُورٍ وَجْهٍ تَصْرِيعُونَ ⑰

19.Na ndaŋa nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matunī na ŋŋŋŋ wa nthī na mŋkaŋei We syua yeeka na yīla mwavika ŋvinda ya syua yīlithŋa.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَجْهٍ
تُظْهِرُونَ ⑱

20.We amumasya ŋla wī thayŋ kuma kwa ŋla mŋkw'ŋ, na amumasya ŋla mŋkw'ŋ kuma kwa ŋla wī thayŋ; na We nŋmīnengae nthī thayŋ ŋtina wa kīkw'ŋ kwayo. Na ota ŋu, now'o inyw'ī mŋkaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
تُخْرِجُونَ ⑲

LUKU 3

21.Na kīmwē kya Syama Syake nī kīnī, kana We nīwamŋmbie inyw'ī kuma kītoonī; sisya Indī, inyw'ī mwī andŋ ala mwangangaa ŋŋŋŋ wa ŋthyŋ wa nthī.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑳

22.Na kīmwē kya Syama Syake nī kīnī, kana We nīwamŋmbie inyw'ī iveti nīkana mŋkwatae mŋuo nthīnī wasyo, na We nīwīkīlīte wendo na wololo katī wenyu. Nthīnī wa ŋu vate nzika, ve Syama kwa andŋ ala masŋanīaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ㉑

23.Na katī wa Syama Syake nī mŋmbīlwe wa matu na nthī, na ivathŋkany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَانْحِلَافُ
الْيَنابيعِ وَالْوَاكِعُ أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ㉒

m'vw'an'le na *langi*. Nth'ni wa Ou vate nzika, ve Syama kwa ala mena Omanyi.

24. Na kat' wa Syama Syake ni too wenyu Utukū na mūthenya, na mūmanth'le wenyu wa mumo Wake. Nth'ni wa Ou, vate nzika, ve Kyama kwa andū ala mew'aa.

25. Na *kīmwe* kya Syama Syake ni *kīl*, kana We amwonasya inyw'i Otisi ta *uumo wa* wia na w'kwatyō, na kana We nūtheasya k'w'ū kuma Ituni, na nūthayūkasya nth' nakyo Itina wa k'kw'ū kyayo. Nth'ni wa ūndū ūū vate nzika, ve Syama kwa andū ala mamanyaa.

26. Na kat' wa Syama Syake ni *kīl*, kana matu na nth' ni *nūmū* kwa mw'ao Wake. Na Indī, yīla We Okamw'ita inyw'i na *wīlano* kuma Iŋlū wa nth', sisayi, inyw'i mūkooka.

27. Nake ni We Mwene wa w'onthē ona w'iva ūla w' matun' na nth'. Onthē nīmamw'w'aa We.

28. Na We ni We Ula wamb'it'it'lasya kyūmbe, na Indī aik'it'it'it'it'la, na ūū ni ūvūthū mūno vyū Kwake. Mw'ikalo w' Iŋlū mūno vyū matun' na Iŋlū wa nth', na We ni We Ula-w'Vinya, Mūl.

LUKU 4

29. We amūseūv'lasya inyw'i ngelekany'o imūkonie inyw'i ene. Inyw'i mw'ina mo, kat' wa ala moko menyu ma aūme mamaūngam'le, atindany'a menyu kat' wa maūndū ala

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيَنْزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ
إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ
تَخْرُجُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ فِتْنَةٌ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٤﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِّنْ مَّا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَارَزَقْتُمْ فَلَا تَمُوتُ
فِيهِ سَوَاءٌ نَحْنُ أَمْوَاتُهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ
نُقَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, na kũmakĩa mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ūla ūngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30.Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ūmanyi. Na Indĩ nũũ ūla ūtonya kũmũtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Kwa ūu elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----na atĩla kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla ĩtina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ūalyũlo wa ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyo ndĩni ĩla ĩũngeme na ūlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩtkaa ĩla ĩngĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32.Elekelyai mothyũ menyu vala ve Ngai, mũkĩmũalyũkĩla mwĩna wĩlilo, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaĩa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩlekany'a na ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩa tũ ĩla mũndũ ūtonya kwĩana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ĩngĩ ĩitonya kwĩthwa na kĩlana kĩĩ kya ūsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ĩngĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaĩa sya Mũtaĩtwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ūu, nĩkwaĩĩtwe nĩkũlilianwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ūu, mũndũ nũtonya kwĩyĩlekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mũikethwe ma asu ala mamwʼananasya
Ngai na ngai ingĩ.

33.Kwa asu ala maanasya ndĩni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩla
nguthu ʼitanĩa maũndũ ala yĩ namo.

وَمِنَ الَّذِينَ قَفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا شُعَبًا كُلَّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ قَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34.Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na ʼIndĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ʼImwe yoo ʼImwʼananasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَسَدَّ دَعْوَارَتَهُمْ فَمُيْبِتِينَ إِلَيْنَا
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْتَدَّ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35.Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ʼlũlũ wa maũndũ ala Ithyĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ʼitanĩthyei
inywʼ-ene kwa ʼĩvinda. ʼIndĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوا قُلُوبَهُمْ قَلِيلًا
يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوا قُلُوبَهُمْ قَلِيلًا ﴿٣٥﴾

36.Ithyĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa ʼOkĩmendeesyaa mo
ala mamwʼananasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37.Na yĩla Ithyĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa wʼo, ʼIndĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene* sisyai!
Mo mambĩlĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ مِنْ بَأْسِ اللَّهِ قَدَمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya Wʼonthe amũthanthaĩsyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyivĩsyaa kyo ũla ona wĩva We
wendaa? Kwa ũu wʼo, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39.Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩwʼo ũseo

فَإِنَّ ذَٰلِكَ لَنُفِي حَقِّهِ وَالْمُسْكِينِ وَابْنِ الْمَيْتَةِ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na nomo ala makaīla.

40. Kīla ona kīva inyw'ī mūīvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nīkana kītonye kwongeleela kīndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īndī kīla mumasya Saka mūīmantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē---aa nīmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula ūmūmbīte inyw'ī, na īndī *We* nūmūnengete inyw'ī; na *We* akamūkw'īthya inyw'ī, na *We* akamūthayūkyā mwīthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? *We* natafwe na E-īlūlū mūno mbee wa ila mo mamwīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoeku nīumīlīte īlūlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū mekīte, Nīkana *We* atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nīkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai īlūlū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūkīte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mīvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مِثْلَ شَيْءِ اللَّهِ تَعَالَى عَنِ الشِّرْكِ رُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa Ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na Itetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vataketwa na kīsiūti. Mūthenya ūsu, mo makaanīka nguthu syīna kīvathūkany'o īmwe na ūla īngī.

فَأَقْرَعْ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ الْقَعَمَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمَ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ﴿٣٤﴾

45. Ala matetīkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيْمُ
يَهْدِيهِمْ ﴿٣٥﴾

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metīkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīl*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī īnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيَجْزِيَ الْفَالِكِ بِأَمْرِهِ وَلِيَبْتَلُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na īndī Ithyī nītwamasīlīle asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etīkīli.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve īthweo. Na īndī We nūyīnyāītkasya ītunī ūndū We wendaa na kūyīlīfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na īndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سَحَابًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla
We wamyusya Iũlũ wa ũla We wendaa
katĩ wa athũkũmi Make, sisyai! Mo
nĩmatanaa.

50. Ona kau mbee wa ũu---mbee wa
Itanamba kũtheew'a Iũlũ woo mo
nĩmeyĩtũkaa.

51. Sisyai, Indĩ, movano ma Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onth: ũndũ we
ũmĩthayũũkasya nthĩ Itina wa kĩkw'ũ
kyayo. Nĩw'o, Ngai o ũu,
akamathayũũkasya ala akw'ũ; nũndũ We
E-Vinya Iũlũ wa syĩndũ syonthe.

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtũma kĩseve
na makyona *ngetha yoo* ĩkalaa, Indĩ mo
Itina *nĩmambĩĩĩlasya* kũmalea *manee*
Maitũ.

53. Na we ndũtonya kũtuma ala akw'ũ
mew'a nthĩ, ona kana ndũtonya kũtuma
ala mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka monanĩtye mĩongo yoo.

54. Ona we ndũtonya kũitongoesya
ilalinda kuma Iĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya tũ ala matonya
kwĩtĩkĩla Mĩsoa Yaitũ na menyivasya.

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onth Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na Itina wa wonzu
nĩwamũnengie vinya; na Indĩ Itina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanyi W'onth, Ula-Utonyi-W'onth.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشُّوْنَ ۝۶۰

وَ اِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَیْهِمْ مِنْ قَبْلِهٖ

لَمُبْلِسِیْنَ ۝۶۱

فَاَنْظُرْ اِلٰی اَنْزِلَ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ یُنْزِلُ الْاَنْزَالَ بَعْدَ
مَوْبَعَاہِ اِنَّ ذٰلِكَ لَمَنْیَ النَّوْفٰی وَهُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ
قَدِیْرٌ ۝۶۲

وَ لَیْنَ اَرْسَلْنَا رِیْجًا فَرَّوْهُ مُصْفَرًّا اَنْظُرُوْا مِنْۢ بَعْدِہٖ
یَكْفُرُوْنَ ۝۶۳

فَاِنَّكَ لَا تَسْمِعُ النَّوْفٰی وَلَا تَسْمِعُ الضَّمَرَ الدُّعَاۗ اِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِیْنَ ۝۶۴

وَمَا اَنْتَ بِهٰذَا الْعَنٰی عَنْ صَلَاتِهِمْ اِنْ تَسْمِعُ اِلَّا
مَنْ یُّؤْمِنُ بِاٰیٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝۶۵

اِنَّ اللّٰهَ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَیْبَةً
یَّخْلُقُ مَا یَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِیْمُ الْقَدِیْرُ ۝۶۶

56. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika
ala avītany'a makeevīta kana mo
mekalile kwa Tsaa-Ūu nīw'o mo
maalyūlilwe *kuma nzīanī ila ya w'o.*

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَنَا بِالنَّارِ
غَيْرِ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥﴾

57. Indī ala manengetwe ūmanyi na
mũkĩtĩ makasya, ‘Ow’o, inyw’ĩ
mwĩkalĩte kwĩanana na Ivuku ya Ngai
Mwene Vinya W’onthē, kũvika
Mũthenya wa Uthayũũkyo, na ũũ nĩw’o
Mũthenya wa Uthayũũkyo; Indī inyw’ĩ
mũyaaenda kũmanyā.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ لَكُمْ كُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

58. Kwa ūu, mūthenya ūsu, syŭkwatyo
syoo iikamauna eki-ma-naŭ; ona mo
maiketŭkŭl'w'a ūthei kŭlika nguthunŭ
Yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْبَدَتُهُمْ وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾

59. Na kwa ūla w'o, Ithyl nītūnenganīte
ngelekany'o ya kīla mūthemba nthīnī
wa Kulani īno; na ow'o, ethwa we
ūkamaetee Kyama, asu aia matefīkīlaa
vate nzika, makaasya, 'Inyw'ī mwl
akengani.'

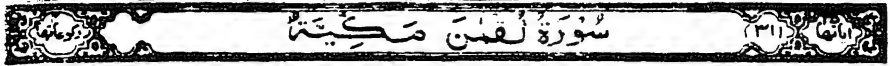
وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ يَقُولُوكَ الذِّينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٠﴾

60. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūsiŵlaa ngoo sya asu ala
matena ūmanyi.

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

61. Kwa ūu, we ūmĩsya. Vate nzika,
ŭtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onth
nĩ wa w'o; na ndŭkamaeke asu ala mate
na ŭ-w'o wa mŭĩkĩŭ maŭvŭthye.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿١١﴾

LUQMAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْم

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩlo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُتَلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make elĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَإِذَا تَلَّٰهُ عَلَيْهِمْ آتَيْنَا وَلَٰكِن مِّنكُم مَّن كَان لَّمْ يَسْمَعْهَا
كَانَ فِي أُنْثَىٰ وَفَرَّ ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

10.Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŌtiŋe* ūtianfo wa w'o; na We nī We Wī-Vinya, Ula-Mŭī.

خُلِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.We ombite matu vate ituī ila inyw'ī mŭtonya kŭsyona, na We nīwīlŋe īlma nŭmŭ ūlŭ wa nthī nīkana iikese kŭthingitha vamwe nenyu, na We nŭnyaŋkītye syŭmbe sya kīla mŭthemba nthīnī wayo; na Ithyī nīŭtheetye kīw'ŭ kuma mathweonī, na tŭkamesya imea nzeo sya kīla mŭthemba.

خَلَقَ السَّوْبَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْفِ فِي الْأَرْضِ
رَوَايَ أَنْ تَبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كُونِهِ ①

12.Uu nī ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'eī nyie kīla ala angī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, īndī eki-ma-naī me nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
بَلِ الظَّالِمُونَ فِي صَلَاتٍ مُبِينٍ ②

LUKU 2

13.Na Ithyī nītwamŭnengie Lukumaan ūī, *akyasya*, 'Tŭngai mŭvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŭngaa mŭvea, atŭngaa mŭvea kwoondŭ wa ūseo wa thayŭ wake mwene tŭ. Na ūla we ūtatŭngaa mŭvea, īndī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīyānītye-We-Mwene, Ula-Waīlīte-Nī-Kŭtaīwa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ
يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
حَكِيمٌ ③

14.Na *lilikanai* yīla Lukumaani wamŭtavisye mwana wake aimŭtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŭkaamwānany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī. Vate nzika, kŭmwānany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī nī īvītyo yī woo.'

وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَى لَا تَشْرِكْ
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ④

15. Na Ithyl nItUmwIyIafe mUndu ethwe e mUseo kwa asyai make---nyinyia wake amUsyaa e nthInI wa wonzu IuIu wa wonzu, na kwonga kwake kUkuua myaka IIf---NdUngfei mUvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nIkw'o ualUko wa mUminOkIlyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي الدِّينِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَبْنَا عَلَى ذَهَبٍ وَفِضْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلَوْلَا إِلَهُكَ إِنَّكَ لَلصَّيِيرُ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nImeUkaananIa naku we nIkana UmItanany'e Nyie na kIla we Utena Umanyi wakyo, IndI, ndUkamew'e, IndI IthIwa wI mUnyanyae woo IuIu wa maUndu onthe ma nthI; na nthInI wa maUndu ma kIvea atIla nzIa yake we Ula Umbelekela Nyie. Na Kwakwa IndI nIkw'o kUkethwa kwi ualUko waku, Nakwa nIngamUmanyIthya inyw'I maUndu ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهِدْ عَلَى أَنْ تَشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطْغِهِمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undu w'onthe ona wIva ona ethwa wIla Uito wIana wa mbeke ya kalandalI, ona wI nthInI wa Ivia, kana wI matunI, kana wI IuIu wa nthI, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nUkaumIlya UtheinI; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-wa-SyImbithI syonthe, MUmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَيْدِي اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! LUlUmIlya Mboya, na tavanasya maUndu maseo, na Uivatana UthUku, na UmIIsya na UmIIsyo IuIu wa kIla kyonthe kItonya kUukwata we. Vate nzika, UU nI Umwe katI wa maUndu ala mendaa UsUanIlo mUluMu.

يُبَيِّنُ أَحْمَرَ الصَّلَاةِ وَأَمْرًا بِالْعُرْفِ وَأَنَّهُ عَنِ الشُّكْرِ وَأَضْيَرُ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndUkamethiUie andU na UthIa waku na Ung'endu ona ndUkatambuKe IuIu wa nthI na ngathIlo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَلَا تَصْغُرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wifanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقِصْ فِي مَثَلِكَ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتَ الْحَبِيرِ ⑩

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wifan kyonthe
kila ki matuni na kyonthe kila ki 000
wa nthi, na niwifanitsye Inee Yake 000
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthini?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanafaa 000 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
ithyi twifanila ma0nd0 ala ithyi tweethie
maathe maitu maathie.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0sililoni wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْمَعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يُذِيعُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ الشَّعِيرِ ⑫

23. Indli we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, niwkwatle
ngwatilo la yi vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَسْلَمَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

24. Na ta kwa 0la we 0tetikilaa, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wi Kwitu, na ithyi t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe niwisi nesa vy0
ma0nd0 ala me nthini wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنُكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

نُتِمُّهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَظُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ عَلِيْلٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَبَنَ سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لِيَقُوْلُوْا
اِنَّهُ قَوْلِ الْحَمْدِ لِلّٰهِ بَلْ اَلَمْ يَلْمُوْا ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ūlũũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفِيْرُ
الْعَلِيْمُ ⑦

28. Ona mĩtĩ yonthe ūlũũ wa nthĩ ūkatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingi na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ اَنَّ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ شَجَرٍ وَّاَقْلَامٍ وَّالْبَحْرِ
يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ
اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَحْكُمُكُمْ اِلَّا كُنُفٌ وَّاجِدٌ اِنَّ اللّٰهَ
سَمِيْعٌ بَصِيْرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ūvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُغْلِبُ الْيَمْلَ فِى النَّهَارِ وَيُغْلِبُ النَّهَارُ
فِى الْيَمْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَّجْرِيْ اِلَىٰ اَجَلٍ
مَّسْئُوْمٍ وَّاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsyana ũtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla ĩtulumo syamavw'ĩka ta ngũĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩko, ĩndĩ yĩla We wamavĩkya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهم مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُمُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاحْشَوْا يَوْمَ مَا لَا يَجْزِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْهَيْوَةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheeasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkakw'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْتُمُ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

بِغَيْبٍ خَبِيرٌ ﴿٣٥﴾

AL – SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuary'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika
nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa
nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْسِبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyĩseũvĩtye? Aiee,
Du nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku,
nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala
mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee
waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa
ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَدِيدِ
قَوْمًا مِمَّا أَتَاهُمْ مِنْ تَذَرِينِ فَبِكَ لَعَلَّاهُمْ يَحْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila
syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We atĩĩka Kĩvilanĩ-
Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na
mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee
Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũheu kuma
ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata
Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla
nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana
nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ
tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑦

8.Ula Ukfanfisy kila kIndu We
Ombite. Na We nfwambifisy ombi wa
mOndu kuma yumbani.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ⑤

9.Na Indf We nfwaitw'ikfhisye nzyawa
syake syumae nthInf wa tUsamu twf
kfw'onf kftweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ⑥

10.Indf We nfwamwfananisy we na
amUveveea veva Wake nthInf wake. Na
We nUmOnengete inyw'I kwfw'a na
metho na ngoo. Indf inyw'I mUtUngaa
mUvea mUvUthU! 1*

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ⑦

11.Namo makUlya, Ata! YfIla ithyI
tUkaa tUlu wa nthI, Indf ithyI
tUkatw'fka kyUmbe kyeU? Aiee, Indf
mo makeethwa me alei Umbanonf wa
MwIai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفُورُونَ ⑧

12.Asya, 'Mulaika wa kfw'U Ola wiftwe
kwfthwa mUnene wenyu akamUkw'fthya
inyw'I: na Indf mUkatUngwa kwa
MwIai wenyu'

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَلَكَ السَّوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ
يَرْجِعُ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ⑨

LUKU 2

13.Takethwa we nUtonya kwfIsa kUmona
avfany'a yfIla mo makakumany'a
mothyU moo mbee wa MwIai woo, na
kwasya, 'MwIai waitU, ithyI nftwonete
na nftwfw'fite, kwa Ou, tUtUngwe ithyI fItina
nIkana tUtonye kwfka mawfIa maseo;
nUndU yu nftUkfIle na w'o maUndU ala
tUtavfTw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِرُّونَ ⑩

1*Ndeto fno 'fo'add' ngoo tondU fandfktwe nthInf
wa Kulani Ntheu, ndfUweta o ngoo tU, Indf
nftfwonany'a kfwfIla kya mUfthya kya Umanyi.
Sisya, 28:11 al-kasas, 53:12 Al-Kasas, Al-Najm
46:27, Al-Ahqaf na Avalamu 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nĩweekhĩe* vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie kĩla thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausũya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ũu, samai *inyw'ĩ ũsilĩlo* wa meko menyũ nũndũ nĩmwĩlilwe nĩ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyũ. Ithyĩ o Naitũ nĩtũlĩtwe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsilĩlo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

قُلُوفُوا بِمَا نَبِّئْتُمْ لَقَدْ يَوْمَكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُرُّوْا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitũ tũ ala yĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩlaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkaĩlaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyo, na kumya kĩla ithyĩ tũnenganĩte tũtũ woo.

تَجَنَّبُوا جُنُوبَهُمْ عَنِ الصَّاحِجِ يَذُكِّرُهُمْ رَبُّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩlĩtwe ũvithĩtwe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ we nĩ mwĩtĩkĩli, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا تَسْمَعُونَ ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفِئُوا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatŭngawa nthĩnĩ
waw'o, namo makataw'a, 'Samai
Ŭsilflo wa Mwaki Ŭla inyw'I mwaŬleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تُكَلِّمُونَ ①

22.Na kwa Ŭla w'o vyŬ, Ithyĩ tŭkatuma
mo masama Ŭsilflo Ŭla mŭnini mbee wa
Ŭsilflo Ŭla mŭnenange, nĩkana mo
matonye kŭsyoka *KwitŬ mena wĩlilo.*

وَلَنْذِيْقَتَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nŭŬ Ŭla wĩkaa Ivṭyo ĩnene mbee
wa we Ŭla Ŭlilikanaw'a Mĩsoa ya Mwĩai
wake na ĩndĩ akĩalyŬka na kŭmĩtia?
Ithyĩ vate nzika, tŭkamasĩlla avĩtany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِنُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
Ivuku—mŭikethwe ĩndĩ na nzika tŭtŭ
wa kŭkomana ----Nake---na Ithyĩ
nĩtwayĩtw'ĩkĩthisye yo ŭtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye amwe
katĩ woo *kwĩhwa* atongoi, ala
mamatongoesye *andŭ* kwa Mwĩao Witŭ
oyĩla *mo-ene* maĩ na ŭmĩsyo na maĩ na
mŭĩkĩto mŭlŭmu nthĩnĩ wa Mĩsoa
Yaitŭ.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِنَأْصِرُوا
وَكَاوُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ⑤

26.Nĩw'o, Mwĩai waku We akasila katĩ
woo Mŭthenya wa Uthayŭkyo nthĩnĩ
wa maŭndŭ ala mo matetĩkĩlanaa nthĩnĩ
wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokŭmatongoesya mo kŭmanya nĩ
nzyawa syĩana ata, ila ithyĩ tŭsyanangĩte
ila syaĩ mbee woo, ila katĩ wasyo mo *yu*
maendelaa ndŭanĩ syoo? Nthĩnĩ wa ŭu
vate nzika, ve Syama. ĩndĩ mo
nomakethukĩsya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْتَوُونَ فِي مَسْكِبِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَقْلًا
يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana lthyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

﴿٢٨﴾ أَفَلَا يَبْصُرُونَ

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ

﴿٣٣﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatĩle mawendi ma alei na angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ②
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ③

3. Na atĩla maũndũ ala ũvuanĩw'e we kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ④ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ⑤

4. Na ia mũĩkĩllo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ⑥

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbĩa mũndũ ona ũmwe ngoo ilĩ nthĩnĩ wa kĩthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyũ kwĩthwa maa nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ĩ mũsyĩtaa maa nyinyia menyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkautĩ, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ĩ mũmacw'ĩkĩthasya syana syenyũ makatw'ĩka syana syenyũ vyũ. Isu nĩ ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ⑦ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَنْهَوْنَ عَنْهُنَّ أَهْلِيكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ⑧ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ⑨ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ⑩

6. Syĩtei syo na masyĩtha ma maaĩthe masyo. Uu nĩw'o waũlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ ethwa inyw'ĩ mũĩmesĩ maaĩthe masyo, Indĩ mo nĩ anaa

أَدْعَوْهُمْ لِأُبَّائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ⑪ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَلَا تَحْوَا نَكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ⑫

nyinyia menyu na anyanyae menyu katĩ wa mŭkĩŵo. Na vai Ōthŭku ūlŭ wenyu nŭndŭ wa ūvĩtyo yĩla inyw'ĩ mweekie mŭte na kĩleelo ateo yĩla ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ - Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

7. Mwathani e vakuvĩ mŭno na etĩkĩli mbee wamo ene, na iveti syake nĩ ta maanyinyia moo. Na amwe ma ndŭo sya mŭkauĩ me vakuvĩ kwa mŭndŭ na ūla ūngĩ mŭno kŭvĩta angĩ katĩ wa etĩkĩli na Athani kwĩanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'ĩ mŭtonya kŭnengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mwĩkalo mŭseo; ūŭ nĩw'o ūnenganĩtwe nthĩnĩ wa Ivuku ya Mŭmbĩlwe.

8. Na lilikanai yĩla Ithĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithĩ nĩtwatianĩe namo ūtianĩo mŭlŭmu;

9. Nĩkana We atonye kŭmakŭlya ala ma w'o ūlŭ wa U-w'o woo. Na We nŭseŭvĩtye ūsilĩlo wĩ woo kwoondŭ wa alei.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩ ūlŭ wenyu, yĩla nguthu sya ita syamŭthee inyw'ĩ, na Ithĩ nĩtwaitwaĩe syo kĩseve na nguthu sya ita ila inyw'ĩ mŭtaasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجَلَهُمْ أَقْبَهُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ①

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوْحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ①

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ①

Vinya W'onthe nīwonaā Ondū inyw'ī
mwīkaa.

11. Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho *menyu* mavūavūanie, na ngoo
syenyu syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyu mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīo me
kīvathūkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّوْنَ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝۱۱

12. Vau kwa *vau*, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiw'e na
īthingithangw'a yī vinya.

هَٰذَا لِكِ الْبَٰئِلِ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ۝۱۲

13. Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝۱۳

14. Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa *kūmomīksya*
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisye ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na *ūvūvū*;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝۱۴

15. Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na *mīhūkī*, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ
لَأَنفَرُوا وَمَا لَبِثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ۝۱۵

¹ *Medina yeesīkīwe na syltwa yīlī mbec wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَذْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْشُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩta inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩa mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ وَنَكِمَ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ إِلَى الْبَيْتِ وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyafĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشْخَۃً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩaa ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithūka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŋĩ,
maikūlya ūvoo ūlū wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْا فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo mūno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwa ūla we
ūmūkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe
na Mūthenya wa Mūminūkĩlyo na ūla
ūmūlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mūno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mūtūmwa Wake maneenie w'o.' Na ūu
nĩwongelelee mūtĩkĩlo woo tū na
wĩnyivyo.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andū ala methĩtwe
me ma w'o ūtianĩonĩ ūla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyūla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا حَادِقًا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فِيهِمْ مَن قَضَى غَنَابَةً وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا
بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝

25.Níkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kúmaíva ala ma w'o nūndū wa ū-w'o woo, na kúmasilíla angangani ethwa We akendeew'a nī ūu, kana amathiūūkíe na tei. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Múekanlí-Múno vyū, Usūítwe nī tei.

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصُدُوقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يُتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زَحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamatūngie alei ítina nthíní wa ūthatu woo; mo mayaaona ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwameaníe etíkíli nthíní wa kaū woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wí-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا
وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nīwamaetie asu ala ma Andū-ma-Ivuku ala mamatetheesye mo kúmaumya nthíní wa mbeenge syoo na kwíkíla w'ia nthíní wa ngoo syoo. Amwe inyw'í nīmwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We nīwamūtonyethisye inyw'í kwíthwa atííwa ma nthí yoo na nyūmba syoo na ūthw'ii woo, na nthí íla inyw'í mūtaamíkinya na k00. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi ílūlū wa syíndū syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
يَا لَمْ تَقْنُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'í mwíenda thayū wa nthí íno na wanake wayo, ūkai índí, Nyie ngamūenge inyw'í motethyo na kúmmaasya inyw'í na nzíla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَرِزْقَهَا فَمَعَالِكِنَ آمَقُفْكُنَّ وَأَسْرِحْكُنَّ
سَرَاحًا جَنِينًا ٢٩

30.'Índí ethwa inyw'í mwímwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mútūmwa Wake, na Músyí wa Ituní, índí vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَسَنَاتِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ
الْأَنثَرِ ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsīİİlo Ūkongelwa kŪndū kwİİİ kwake. Na Ūu nİ ŪvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ Ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŪkamŪnenge we İtuvi yake kŪndū kwİİİ İŪİŪ; na nİtŪseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylvā syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa Ūu, mŪİkethwe mwİ ololo ngewanİ, Ūla we wİna Ūwau ngoonİ yake ndakese kŪtatwa; na neenai Ūneeni mŪseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŪİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya Ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŪvetanga maŪndū *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ AndŪ-ma-NyŪmba, na kŪmŪthesya İnyw'İ vyŪ.

35.Na malilikanei maŪndū ala matŪngİİİİlawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma Ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ MŪmanyi wa MaŪİ onthe, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŪme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŪme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى

اللَّهِ يَبِينًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

تُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝

يُنْسَاءُ النَّبِيِّ نَسْتَنْ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ أَتَيْتَن

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْعَمَ الَّذِي فِي قُلُوبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ

الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ

اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ

الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرَنَّ مَا يَكُنْ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ

إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ السَّالِمِينَ وَالسَّالِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavtite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَكُمْ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ﴿٣٩﴾

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkhe We, na malea kŭmŭkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mŭtali.

الَّذِينَ يُبْعَثُونَ رِسَالَتِ اللَّهِ وَيُخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41.Mūamati ti ithe wa mūndū ona wīva katī wa aŭme menyu, īndī we nī Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiilo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفِّرُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43.Na mŭtaīe We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nī We Ula ūetae maŭathimo iulū wenyu, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kŭmumya inyw'ī mīhembani yonthe ya kīvindu kŭmŭtwaa kyeninī. Na We nī Usūītwe nī tei kwa etīkīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45.Ngethi syoo mŭthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mūuo.' Na We nŭseūvītye ītuvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِئْتُمْ يَوْمَ يُلْقَوْنَ سَلَامًا وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝٦٦

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyeni *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝٦٧

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝٦٨

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyethokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذْيَهُمْ وَوَكِّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝٦٩

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, ĩndĩ inyw'ĩ mũĩ na watho ĩũũ wasyo ĩũũ wa ĩvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُوهُنَّ فَمَتَّعُوهُنَّ وَسِرَّوهُنَّ سِرًّا حَاجِبًا ۝٧٠

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩũkwĩtĩkĩlĩtwe iveti syaku ĩla we umĩsyethokoany'o syasyo, na ĩla syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا إِفَاءً اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْتَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَكَحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٧١

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti itina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesya ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e lĩunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa lĩu ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩlkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũlye* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرٍ لَهُ وَلَا تَكُنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yila inyw'i mūsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī itina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'i kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī itina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

55. Inyw'i mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūsyīfī syīndū syonthē nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndūnī ōū kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīfī Ngai Mwene Vinya W'onthē inyw'i iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthē.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaīka Make nīmatūmaa maūathīmo īlū wa Mwathani. Inyw'i ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvōyēa maūathīmo īlū wake na kūmūkethya we na ngethī sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

النَّبِيِّ فَيَسْتَعِجُ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَعِجُ مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَخَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَارِجِهِنَّ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme etīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
etītu maku, na iveti sya etīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlūlū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūlītwē nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; īndī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

62. Indī mo makeethīwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthīlītwē wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlūlū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we īlūlū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَغْوِرُوا
فِي السَّبْوَاقَةِ اخْلُوا بِهِنَّ نَأْوًا وَإِنَّا مُبِيدَاتُهُنَّ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ
يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ حَلَا بِيَهُنَّ ذَلِكُ أَذْنَى أَنْ
يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِنُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ۝

لِّإِنَّ لَهُم مِّنْهُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
وَالرُّجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَعْنَتُكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ۝

مَلْعُونِينَ أَيْنَا نَقِفُوا أَخِذُوا وَقْتِكُمَا وَقْتًا لِّقِيلًا ۝

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvisye mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَمَنَّ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا مَرْجُواً وَلَا نَصِيراً ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nftwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwĩw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا
أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namō makaasya, 'Mwĩai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nĩmatōthyoekisye ithyĩ
kuma nzlanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَصْغَوْنا
السَّبِيلَ ۝

69. 'Mwĩai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwĩlĩ na maumanfe na kĩumo
kĩnene mūno.'

رَبَّنَا آتِنَاهُمْ فُتُوحَةً مِّنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَاهُمْ لَعْنًا
كَبِيرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwĩkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūekea inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

سُورَةُ سَابَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ
matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa
nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ;
na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-
Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa
ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala
maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe
kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe
kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We
Ausũftwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa
ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.
Asya, 'Iĩ, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa,
Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa,
w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu!
Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna
ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ
kana kĩnini mbee wa ũu, kana
kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ
syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla
yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دَرَجَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ
ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala
metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa
nĩmo ala makethwa na ũekee na kyaũya
kya ndaĩa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya
kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ,
maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ⑥

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthīny'o wa ūsilīlo wī woo.

7. Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8. Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, *nīmōkathayūūkw'a* ta kyūmbe
kyeū?

9. We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwē
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwē nī
ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10. Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11. Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, *ota
ūu*.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرْسِ الَّذِينَ أَوْثُوا الْعِلْمَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُكُمُ عَلَى رَجُلٍ يَتَّبِعُنَا
إِذَا مَرَقْتُمْ كُلَّ مَسَرٍّ أَنْ كُمْ لِنُفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ مُبِينٌ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالصَّلَاةِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُخِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ لَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ عَبْدٍ
عَجْ ⑧ تَنْبِيْهُ ⑨

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَتَاعًا فَضْلًا لِيُجِبَالَ آوِينَ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑩

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُكُّوا مِنْ زَرْقٍ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ
طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٦﴾

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūu na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سِلَ الْعَرِيمِ وَبَدَّ لَهُمْ
بِحَنْتِيهِمْ جَنْتَيْنِ ذَوَاتِي أَكْلٍ خَمِطٍ وَأَثَلٍ وَنَمِي
مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٧﴾

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٨﴾

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا
لِيَأْثُرُوا وَيَأْتِ مَا أَمِينٌ ﴿١٩﴾

¹ *Ndeto ĩno 'daa'bah' *kĩnyũ* kya *nthĩ* ĩvetaa mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩnyũ kya *nthĩ* ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩnyũ* okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩlĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu lthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana lthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvoo* wa Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩĩsya ĩlūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Meteti asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syellĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyaĩnĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْزِقٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ①

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ②

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ③

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَدُنْهُمْ ④

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iŭlŭ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nŭŭ Ūla ŪmŪnengae inyw'ĩ ūtethyo kuma matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ūtongoinĩ Ūla wa w'o kana Iŭityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٥٥

26.Asya, 'Inyw'ĩ mŭikakŭlw'a ūndŭ Iŭlŭ wa naĩ siitŭ, ona ithyĩ tŭikakŭlw'a ūndŭ Iŭlŭ wa ūndŭ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَا أَجْرًا وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَا تَعْلَمُونَ ٥٦

27.Asya, 'Mwĩai waitŭ, akatŭete ithyĩ ithyonthe vamwe; Iĩdĩ We akatw'a sila katĩ waitŭ na w'o: na We nĩ We Mŭsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ٥٧

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mŭmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mŭitonya kwĩka ūu, nŭndŭ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَهَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥٨

29.Na Ithyĩ tŭikŭtŭmĩte we Iĩdĩ nĩ ta mŭeti-wa-ŭvoo mŭseo na Mŭkaanany'a, kwa mbaa andŭ onthe ma nthĩ, Iĩdĩ andŭ aingĩ mŭno vyŭ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَقُلْ لِّلنَّاسِ لَئِن كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٥٩

30.Namo makŭlasya, 'Utianŭo ūŭ ūkeanĩw'a Iĩdĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٦٠

31.Asya, 'Utianŭo wenyu nĩ Ūla inyw'ĩ mŭtatonya kŭtiwa Iĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mŭkaŭvĩtŭka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً قُلْ هَٰذَا يَوْمُ الْقِيَامَةِ لَا تَسْتَفْتُونَ ٦١

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩlawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'ĩ, ithyĩ vate nzika, twĩthwa tweethĩwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩlawa ta onzu, 'Ithyĩ nithyĩ twamũvetie inyw'ĩ ũtongoinĩ, Itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'ĩ? Aiee, inyw'ĩ ninyw'ĩ ene ala mwaf avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩlawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩĩaa, 'Aiee, Inĩ ninyw'ĩ mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, yĩla inyw'ĩ mwatũngĩlasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na Ithyĩ tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe Inĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyĩ twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyĩ tũikasĩlĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الْيَقُولُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْيُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُرَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْأَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنٌ مُعْدِنِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namo makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّذِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَبْنَاهُمْ لَهُمْ فِي الْفُرُجِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُ لَهُمْ جَعِبًا ثَمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۚ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالُوا يَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0siflo wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla MIsa mItheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala matetIkflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eIf-eIf na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0siflo mwai 0la 0kIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aIfIflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَقُولِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ نَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رِجْلٌ
يُرِيدُ أَنْ يَصْدَكُمُ عَنْكَ أَنْ تَعْبُدُوا أَبَاكُمْ وَ
قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَنْفُكَ مَفْرُغَةٌ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَنَا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا بَخْرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثًا
فِي مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ لَكُمْ كَيْفَ كَانَتْ تَكْذِيرُهُ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ
وَفَرَادَى ثُمَّ تَتَكَبَّرُونَ مَا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ جُنَّةٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَنِي يَفْقِدُ الْحَقَّ عَلَامُ الْغِيبِ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngūlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīltasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتَ
فِيمَا يُرِيدُ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīlawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنًا فَلَا قُوَّةَ وَأَخِذُوا مِنْ مَكَانِ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītlo kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَادُ شُ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa kafi woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailyī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika ivūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتَ
بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُذِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītlonī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītlo īvīndanī ya ūsīlīlo

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(٢١)

FATIR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mũmbi wa matu na
nthĩ, ūla ūmatw'ĩkĩthasya alaſka ta
Atũmwa, mena nthwau, iſi, itatũ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinĩ Wake kĩla
We wendaa; nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi ūlũ wa syĩndũ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّائِرَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْحَدٍ مِّثْنِي وَتِلْكَ وَرُبَّ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wĩva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andũ----vatiĩ ona
ũmwe ūtonya kũsiĩla, vatiĩ ona ūmwe
ũtonya kũkyathũkĩla kuma vau; Na We
nĩ ūla-Mwene-Vinya, ūla-Mũĩ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ĩ andũ, lilikanai ĩnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩ ūlũ
wenyu. Ve Mũmbi ūngĩ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmũnengae
inyw'ĩ kuma ĩtunĩ na ūlũ wa nthĩ? Vai
ũngĩ waiĩwe nĩ kũthaithwa ateo We.
ĩndĩ inyw'ĩ mwĩalyũlwa nakũ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nĩmeũkũlea we, nĩw'o,
Atumwa ma Ngai ala maĩ mbee waku
nĩmaleilwe; na maũndũ onthe
matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondũ wa ūtw'io.

وَأَن يَكُنْ بِرُؤُوفٍ فَقَدْ لَكِ بَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ĩ andũ, kwa ūla w'o, ūtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ w'o,
kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno
ndũkamũkenge inyw'ĩ, ona Mũkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla ŭndŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭlasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkya Ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, ŭndŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ يَشَاءُ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبَدِّلُ سَحَابًا مَسْفُوفًا إِلَى
بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأُحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
الْقُشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلْيَلْهُ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ūsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ūsŭanŭ ūsu mŭthŭku ūkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ūndŭ kuma ūlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'ŭkŭthisye inyw'I eŭf. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ūmanyi Wake. Na vai ūla thayŭ wake ūasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ūu vate nzika, nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭf iivw'anene: ūŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ūngŭ, wŭ mŭnyŭ na ūŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ūmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭfaa mwŭl vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemete itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ūtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ūtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ūsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ūsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
بِإِكْبَادٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ مُرْتَبَقٌ سَالِجٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلٍ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا ذَاسْتُخْرِجُونَ حَلِيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ لِيَتَنَبَّهُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maitonya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
تَقِيًّا وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ⑩

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْعَنِيُّ الْغَنِيُّ ⑪

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑫

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑬

19.Na vai thayŭ ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ; na ethwa thayŭ ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ akue mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭfŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa thayŭ wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْدِيهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنشَاءً تَنْذِيرًا لِّلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمِن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِ اللَّهِ الْمَصِيرُ ⑭

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ⑮

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ⑯

22Ona kana muunyŭ na muuŭfŭa.

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ⑰

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku īmulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīīkīla, na wāī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّبَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30.Vate nzika, no asu *tu* ala mayfatl'aa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na malūmasya Mboya na kumya katl' wa *sy'ndū* ila Ithyī tūnenganīte kwoondū woo, kīmbithīnī na ūtheinī, mekwatasya ūtandīthyo ūtakathela ona īndī.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْزُقُونَ بِحَادَّةٍ
لَّهُنَّ تَبَوَّرُوا

31.Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela tūlū woo mumonī Wake. We vate nzika, nī Mūekanī- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ

32.Na Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyē we nī w'o mūthei, yīla yīanīlasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'onthe, tūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

33.īndī Ithyī nītwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanyuvie Ivuku ta ūtīwa. Na katl' woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl' woo ve *amwe* ala maatīl'aa nīla īla ya w'o, na katl' woo ve *amwe* ala mamathing'īlasya angī kwīka meko ma ūseo kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِنَ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ

34.Mīūnda ya Tene-W'onthe! Mo makamīlika yo. Navo, Makaanākavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syī sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَرِيبًا لَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

35.Namo makaasya, 'Ndaīa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūvetangīte kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵono Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wing'ivo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵiŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *undŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحْلِكْ أَدَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
lia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwoŵ
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ لَاقٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvandanŵ yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵ mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵiŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الضُّوْرِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵithŵye inywŵi
aniene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna *we mwene* nŵndŵ
wa *mosyao* ma ŵlei wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nĩmũsyonete ila ngai mũsyĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indĩ kĩla syo syũmbĩte ũlũ wa nthĩ. Kana syo syĩna kĩanda nthĩ wa ũmbi wa matu? Kana Ithĩ nĩtũmanengete mo Ivuku nĩkana methwe na ũkũsĩ kuma nthĩ wayo? Aiee, eki-ma-naĩ mathanaa vathei mũndũ na ũla ũngĩ.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwikwatĩle matu na nthĩ iikese kuma vandũ vasyo. Na syo ikathũka, vai ũtonya kwikwatĩla ateo We. Nĩw'o nĩ Mũmĩsya, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

43. Namo nĩmeevĩtie kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitũ syoo syĩ vinya makyasya, 'Takethwa Mũkaanany'a nĩwookie kwoo, mo methwa maatĩtie ũtongoi mbee wa andũ ala angĩ ona meva. Indĩ yĩla Mũkaanany'a wamavikĩie mo, ũu wamongelelee mo nthĩ wa ũlei.

44. Nũndũ wa ũng'endu ũlũ wa nthĩ na nzaama sya kũsũanĩa mothũku. Indĩ masũanĩo asu mathũku maimathyũlũlũkĩte andũ angĩ ateo asũanĩi mamo. Mo Indĩ nĩmamanthaa kĩndũ ona kĩva ateo nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ũndũ weekanaa na andũ ma tene? Indĩ we ndũkona ũalyũko ona wĩva nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ.

45. Mo nomaanganga ũlũ wa nthĩ makona ũndũ mũminũkĩlyo wa ala maĩ mbee woo wathũkĩte? Namo maĩ na vinya mwĩngĩ kũmavĩta mo. Vai kĩndũ

قُلْ اَرَايَكُمْ شُرَكَاءُ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اِلٰهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اٰتٰنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ۝۴۱

اِنَّ اِلٰهَ يٰنُسِيْكَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرْوٰلَاٰهُ وَ
لَيَنْزِلَنَّ اِلَيْنَا اِنْ اَمْسَكْنٰهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِّنْ بَعْدِ اِنَّهٗ
كَانَ حٰلِيْمًا غَفُوْرًا ۝۴۲

وَاقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهَدًا اَيْنَا نِهْمُ لَيَنْجَاَهُمْ نَذِيْرٌ
لِّمَنْ كُوْنَتْ اَهْلٰى مِنْ اِخٰى الْاَمْرِ فَلَمَّا جَاَهُمْ
نَذِيْرٌ مَّا اَرَادَهُمْ اِلَّا نَفُوْرًا ۝۴۳

اِسْتَكْبٰرًا فِى الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ
الْمَكْرُ السَّيِّئِ اِلَّا بِاَهْلِيْهِ فَيَحْشَرُوْنَ اِلَآ اَسْنٰتَ
الْاَقْلَامِ فَلَنْ نَّعْدِلَ اِلٰهَ تَبْدِيْلًا وَلَنْ نَّعْدِلَ
اِسْنٰتِ اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ۝۴۴

اَوْ لَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kŭmasiĩfla andŭ nŭndŭ wa
maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia
kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwe Iŭlŭ wa
thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'ĩtwe;
na yĩla yĩtw'ĩtwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٓ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nĩIvĩta na Kulani Ila yusũtwe nĩ
ũI,

4. We ow'o wĩ ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. *UO* nĩ ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nĩ tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaĩthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩtku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithyĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithyĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ itina woo na nĩtũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiKETIKĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩta
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٓ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَبِنُ الْمُرْسَلِينَ ④

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُلَاقًا ۖ إِلَىٰ الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُصْحَقُونَ ⑨

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ۖ وَمِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا ۖ فَأَعْيَيْنَهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ⑩

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أَندَرُتَهُمْ أَم لَمْ تَنْذِرْهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ⑪

إِنشَاءً تَنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ

فَبَشِّرْهُ بِسَفْوَةٍ ۖ وَاجْرِ بِكَرِيمٍ ⑫

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الرَّسُولُونَ ﴿١٤﴾
إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اتِّخِذُوا لَكُمْ مِمَّا قَدَّرْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũtũtavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَاقْنَا بِكُمْ لَيْنَ لَمْ تَنْهَوْا لَدَرْجَتِكُمْ
وَلَيْسَتْكُمْ قِنَا عَذَابِ الْآلَمِ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtũtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!

قَالُوا طَاقُوا بِكُمْ مَعَكُمْ إِنْ دُرِجْتُمْ بِدَلَّ أَنْتُمْ قَوْمُ
مُصْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِلُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧﴾

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿١٨﴾

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ إِلَيْهِ ﴿١٩﴾

24. Nyie ŭndŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْتِخِدُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ
لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَقْدِرُونَ ﴿٢٠﴾

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذَا لَئِي ضَلَّيْتُ فَبِينِ ﴿٢١﴾

26. 'Nyie nŭngŭmwŭŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyeyi nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٢﴾

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتُ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭkeko kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭtye nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَسْأَلُنِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٤﴾

29. Na ŭthyŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthyŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَنْزَلْنَاهُ عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٥﴾

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَحَّافَةٌ يَأْتِيهَا الْمَوْءِجَةُ فَأَذَّابَهُمْ خَيْدُونُ ﴿٢٦﴾

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũĩaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona ĩndĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيعٌ لَدَيْنَا مُخَصَّرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَّهُمُ الْأَرْضَ الْيَسَّةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. ĩndĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَمَا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvindunĩ.

وَأَيُّ لَّهُمُ الْبَيْتُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. ũsu nĩ ũtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقِرَّ لَهُا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩe mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ۝

41.Syũa yĩivĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩio.

وَأَيُّهُ لَهُمْ أَتَا حَسَلْنَا دُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْرِقِيِّ ۝

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئْتِهِمَا يَرَاءُونَ ۝

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَأْتِيَهُمْ فَلَاحٌ بِغَيْرِ نَذِيرٍ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يَنْقُدُونَ ۝

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَلَا إِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَلَا إِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۖ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْظِعُوهُمْ مَنْ لَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ أَطَعْتَهُمْ ۚ إِنَّا كُنَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ūla Usūŵtwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجَرٍ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alŵngo'lu Ōmŵnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyazmwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mŵikamŵthaithe Sātani,
nŵndū we nī mŵnaitha wī ūtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْعَ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mŵnthaithae Nyie?
Ino nīyo nzā ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kŵmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmŵnthī, nŵndū nīmwaleile
kwīfīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umŵnthī ithyī nīfŵkwīkīla ūsīllo ūlŵ
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeŵneena Naitū, na maŵū moo
nīmeŵkŵsīla maŵndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ūu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kŵmantha
nzā. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَبْصُرُونَ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ūu,
twīthwa twamaalyŵlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kŵsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا
مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعْنَتُهُ نَكَسَهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myaĩĩ, ona kŭimwaĩĩtŭe we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا ابْنِيًّا أَنْعَمَّا فَهَمَّ بِهَا مَلِكُونَ ﴿٦٢﴾

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩtŭe syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٦٣﴾

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٤﴾

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْخَضَرُونَ ﴿٦٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyevea we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٧﴾

78. Mündū nowonaa kana Ithyī
tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِنَّا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyī
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtōnya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyi wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūtw'īka.

إِنشَاءً أَمْرًا إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَنَّ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَهُ كُلِّ نَفْسٍ وَآلِيَةٍ
تَرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

(١٢)

AL - SAAFAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵvŵta na asu ala meyfālaa mŵthŵa
ŵthengeanŵe,

وَالضَّحَىٰ

3. Na ŵndŵ maimalŵngya amaitha na
vinya mŵno,

فَالزُّجَرُ

4. Na ŵndŵ maimŵsoma Kulani ta
ŵlilikany'o,

فَالثَّلِيثُ

5. Kwa ōla w'o Ngai wenyu nŵ ōmwe,

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwŵai wa matu na nthŵ na syonthe ila
syŵ katŵ wasyo na Mwŵai wa maumŵlo ma
suya.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyŵ nŵtŵyanakavŵtye ŵtu tŵ yŵla ya
ŵtheo vyŵ na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَبِّنَا إِلَٰكُ الْكَوَكِبِ

8. Na Ithyŵ nŵtŵyŵsŵlle kwa masatani ala
mbaa-matŵ.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwŵthukŵsya
ŵmbano ōla Mŵtaŵtku ona matata mŵno--
-- malŵngŵtw'e kuma ngalŵ syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ أَمَلٍ الْاَعْلَىٰ وَيُقَدَّرُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Malŵngŵtw'e, na nŵ ŵsilŵlo wa
kŵendee kwo--

دُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we ōla ŵvulasya kŵndŵ na
ŵng'eŵ na we aatŵlawe nŵ ōmŵŵ mwei wa
mwaki.

إِلَّا مِنْ خَطِيفٍ الْخُطْفَةِ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتَيْهِمْ هُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِنْ خَلْقِنَا إِنَّا

12. Kwa ōu, makŵlyei mo kana kŵla mo
matonya kŵmba nŵkŵtonya kwŵkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ

wa kila Ithyi tumbite. Mo Ithyi
nltomombite na yomba yikwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nfmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٣﴾

14. Na yila mo matavw'a mayithuklasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kiv0la ng0l.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo maasya, 'Kl ti kInd0 ateo nI
0oi wlyonanfye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. Ata! Ithyi twakw'a na k0tw'Tka kltoo
na mavIndI, nlt0kathay00kw'a ngI?

18. 'Na maaIthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُعُودَ ﴿١٧﴾

أَوَابِنَا وَلَا تُؤْنَسُ ﴿١٨﴾

19. Asya, 'Ti, na IndI, m0kanyivw'a.'

20. IndI w'o 0keethwa wltano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambllIya
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

وَأَنْتَاهِيَ جُجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَأَظَاهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI wit0! 00
nI m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nI m0thenya wa 0tw'To wa
m0thya 0la inyw'T mwa0leaa.

وَقَالُوا يَوَيْلًا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 2

23. Na alaIka makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzlanI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

25. 'Na ma0ngamyey; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْنُونُونَ ﴿٢٥﴾

26. 'Mwina kl inyw'T 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngI?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŭlany'a mŭndũ na ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tũĩ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mũyaĩ etĩkĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

31. 'Na ithyĩ tũyaĩ na ūtonyi tũlũ wenyu;
ĩndĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طَافِينَ ﴿٤١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeaĩa
tũlũ waitũ kana nokũvika ithyĩ tũsame
ũsilĩlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamũthyoekisye inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٤٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩnĩ wa ūsilĩlo.

فَأَنهَضَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذَّبُكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

36. Nũndũ yĩla mo matawĩw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyũkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mũtili-wa-myaiĩ wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْكُلُ الْهَيْئَةَ إِشَاعِيرَ فَجَنُوبٍ ﴿٤٧﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũĩkĩĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mũkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَكَاذِبُوا يَقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٤٩﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nye na! na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we w! Omwe wa
asu ala metfklaa kana *Othay00kyo* n! wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavindl, n!w'o ithyl
n!t0kat0ngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'N!lv!ta na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuv!
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mw!ai
wakwa, Nyie vate nzika, n!thwa
neethliwe wa asu ala makw!twa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمَصْدِقِينَ ۝

إِذَا امْتَدَّوْا كُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمُدِّيُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّوْنَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِن كَذْتَ لَتُرْدِينَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumb! ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Y!la k00neenwa na ndala n!kw!awa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we n! ta Itumb!
ya nyaa' y! kaswii n!th!l, n0nd0 nyaa !la n0me
n!yo !y!s0v!aa, kana yo n!yo nene vy0 Os0v!in!
Osu, ti ta Itumb! y!la y!t!t!twe y! yoka, kana we n!
mw!ai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalan! kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masy!f!tk!laa kana we
n0tan!awa, kana n! m0nd0 w!s!k!e nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' n! kwasya ngath!to sya !tun!
is0v!twe nesa, na ikas!f!wa.

59. *Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ۝

60. 'Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْقَوْرُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'

لِيُخْلِ هَذَا قَلِيلَمِلِ الْعَالُونَ ۝

63. Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?

أَذَلِكَ غَيْرُ نَزْلٍ أَمْ شَجَرَةُ الرَّقُومِ ۝

64. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na ĩtunda yaw'o yĩlyĩ ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُدُوسُ الشَّيْطَانِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَإِنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قَائِلُونَ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maatĩe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nĩmeekalaatile maatĩe nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَى أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wāī mŭthŭku ata,
75.Ateo athŭkŭmi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ٥٧

يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ ٥٨

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nīwatwīkaīlile Ithyī, na nī ūsŭngŭ mŭseo mŭno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ٥٩

77.Na Ithyī nītwamŭtangīle we na andŭ ma nyŭmba yake kuma thīnanī mŭnene;

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ٦٠

78.Na Ithyī nītwamŭtwīkīthisye ūsyao wake now'o wa kŭvīta tŭ.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ٦١

79.Na Ithyī nītwamŭtīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ٦٢

80.Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Noa katī wa mbaa andŭ.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ٦٣

81.Uu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٦٤

82.Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa athŭkŭmi Maitŭ ala meetīkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ٦٥

83.Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ŭ ala angī.

فَمَا أَعْرِفْنَا الْآخِرِينَ ٦٦

84.Na nīw'o, katī wa nguthu yake vai Avalamu;

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ لُؤْلُؤًا هَيْمًا ٦٧

85.Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ٦٨

86.Yīla wamŭtavisye īthe wake na andŭ make, 'Kīī inyw'ī mŭthaithaa nī kyaŭ?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ٦٩

87.Inyw'ī mŭmanthaa movŭngŭ ta ngai vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَبِمَا رَاهِئَهُ دُونِ اللَّهِ تُرِيدُونَ ٧٠

88.'Kieleelo kyenyu nī kyaŭ īlŭlŭ wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٧١

89. Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ٥٩

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw̃w'a nesa.*

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ٦٠

91. Kwa Ūu mo nīmaumie vala Ūī mamwonetye m̃longo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ٦١

92. Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na kīmbithī na asya, 'Inyw'ī nomūīsa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ٦٢

93. Inyw'ī mwīna kī Ūndū mūteŪneena?

مَا كُمْ لَا تَطْفُونَ ٦٣

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna *ngai* na kw'oko kwa aŪme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ٦٤

95. Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ٦٥

96. Nake amakūlya, 'Inyw'ī mūthaihaa ila *inyw'ī ene* mwasūvītye,

قَالَ اتَّبِعُونِ مَا تَنجِتُونَ ٦٦

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amūmbīte *inyw'ī* na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ٦٧

98. Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsumba na mūimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْفُوهُ فِي الْجَحِيمِ ٦٨

99. Ūu nīw'o mo masūanīe kūmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisye mūno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ٦٩

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, Ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ٧٠

101. Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mūlūngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ٧١

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ۝١٠٢

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أدَّى فِي الْمَتَارِ إِنِّي أَدَّبُكَ فَأَنْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا بَتِ افْعَلْ مَا تَوْمَرُ سَجِدْ لِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝١٠٣

104. Na yīla mo elī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na īvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّ الْجَبِينِ ۝١٠٤

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا بُرْهِيمُ ۝١٠٥

106. 'Ow'o we nīwīanīlsye ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١٠٦

107. Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْبَيْنُ ۝١٠٧

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ۝١٠٨

109. Na īndī Ithyī nītwamŭtiīfe syīwa īseo katī wa nzyawa ila syaatīfe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝١٠٩

110. 'Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝١١٠

111. Ūu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١١١

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitū wītkīlīte.

إِنَّمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝١١٢

113. Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa Isaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝١١٣

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũlũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
يَعْقُوبَ مَحْسُوسٍ وَطَارِظًا لَّنَفْسِهِ يُؤْمِنُ ۝١١٤

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُرُونَ ۝١١٥

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝١١٦

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝١١٧

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ĩvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ۝١١٨

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzĩanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١١٩

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝١٢٠

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsīhi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũlũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun ĩnfsīhi' nObng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wĩthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلِّمْ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُرُونَ ①

122.Ow'o, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ②

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ③

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَإِنِّي أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ ④

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩa Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تُتَّقُونَ ⑤

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

تَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑥

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe wenyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑦

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَكَاظِمُونَ ⑧

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑨

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑩

131.'Mũuo wĩthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلِّمْ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ⑪

132.O'wo, ũu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑫

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑬

134.Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Yĩla Ithyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حَيَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136.Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137.Na ĩndĩ Ithyĩ twamumisye we na
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّا كُنَّا لَمَتْرُونًا عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ūtukũ. Nĩkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

عَلَّ وَبِالْيَلِيلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140.Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشُّعُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْوُتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144.Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٤﴾

145.We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَئِيْلَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tölo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetikĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمْنُوا فَفَتَحْنَاهُمْ إِلَى حَبِينٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eftu oyİla mo mena ivİsİ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَاكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رِفْكِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜsyaİte syana;' namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvİte syana sya eftu kÜvİta sya ivİsİ?

أَضَظَعُ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükaufİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَابًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحَضَرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa ūu*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُمُ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ūmwe wenyu ūtonya
kũmũthyoekya *ona ūmwe* akamũlea We.

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ūla we ūkavya lĩanĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ūmwe
waitũ ūte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, lĩthyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الصَّافُونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na lĩthyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيِّحُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيِّحُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa lĩthyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. lĩthyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte tĩkĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغُلَبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoonā.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūūkalaata?

أَفَبَعْدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwōo,
kīkeethwa kī kīōko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoonā.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, ūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe ūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwa nĩ ũlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nĩĩvĩta na
Kulani, ĩla yusũite motao, yo nĩ ndeto
Yaitũ mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Īndĩ asu ala matetĩkĩlaa malikĩe nthĩnĩ
wa Ūng'endu wa ŪvŪngũ na Ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nĩ nzyawa syĩana ata ĩla syaĩ mbee
woo ĩthyĩ tũsyangĩte! Mo nĩmaĩie
makĩtya ūtethyo, ĩndĩ yo yĩtyaĩ ĩvinda ya
kũsemba na kũkĩa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذَوَلَاتٍ

جِئْنِمْ مَنَاقِبَ ④

5. Namo nĩmaseng'aa nĩ kana
Mũkaanany'a nũmavikĩe mo kuma katĩ
woo ene; na alei maasya, 'ũũ nĩ mũoi,
mũkengani mũnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَاذِبُونَ

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٍ ⑤

6. We aseũvĩtye ngai nthĩnĩ wa
ũmwe? Kĩĩ nĩw'o, nĩ kĩndũ kĩeni mũno
vyũ kĩla ĩthyĩ twaaĩw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ

عُجَابٍ ⑥

7. Na vau, atongoi moo nĩmakaananiie
maimataa ma, 'Endai mũkaikwate
mũũmĩtye ngai syenyu. Kĩĩ nĩ kĩndũ
kĩkwendeka mũno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَصَى

أَلِهَتِكُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ يَرَادُ ⑦

8. ĩthyĩ tũyaaĩw'a kĩndũ ta kĩĩ nthĩnĩ
wa ndĩni ĩngĩ ona ĩndĩ. Kĩĩ ti kĩndũ
ateo no ūvũngũ.

مَا سَعَيْنَا بِهَذَا فِي الْإِلَهَةِ الْأَخْرَجَتْهُ إِنْ هَذَا إِلَّا

اِخْتِلَافٌ ⑧

9. Kyaũ, we nĩ we katĩ waitũ ithyonthe
ũla ūtheew'e ūtao? Aiee, mo mena
nzika ĩũũ wa ūtao Wakwa. Aiee, ĩndĩ
mo maiambĩte kũsama ūsĩĩlo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ

قَوْلِ ذِكْرِي بَلْ لَنَنَازِلُهُمْ وَأَعْدَابُ ⑨

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ⑤

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑥
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ⑦

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalũgw'a vaa.

جُنْدٌ مَا هُنَا لَكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ⑧

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ⑨

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَحْزَابِ ⑩

15. Onthe vate kũtiala ũmwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسْلَ فَحَقَّ عِقَابُ ⑪

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ĩla nthĩnĩ wayo vate ĩvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ قَوَاتٍ ⑫

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَقِنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ⑬

18. Ithwai na ũmĩsyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũronyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرٍ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ إِذْ أَعْيَدَ
إِلَيْهِ آوَابَ ⑭

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndafa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ eĩĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩĩya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena inengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ آوَابٌ ۝

وَسَدَدْنَا مَلَكُةً وَاتَيْنَاهُ الْجِصْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ ۝

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبْوًا الْخَصَمَ إِذْ تَسُودُوا الْخِرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حَضَنَ بَنَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَمَ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَسْطِطْ وَاهِدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقِرَاطِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ
نَعَجَهُ وَأَجِدُهُ فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى زُنَاجٍ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndavitī nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaitha na nītwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّا فَعَلْنَاكَ نَافِثَةً نَاسْتَعْفِرُ رَبَّهُ وَخَوَّزَ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۝١٥

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَعَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِن لَّهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝١٦

27. 'We Ndavitī, Ithyī nītūōtw'īkīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْسَابُ ۝١٧

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte ītu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝١٨

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝١٩

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūītwē nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝٢٠

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla wai mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekela Ithyĩ mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُوفُ الْجِيَادُ ﴿٣٢﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ masyo na ngingo syasyo.

رُدُّوهَا عَلَيَّ فطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ tũ. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَاءَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحِدٍ مِّنْ عِبْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩuutana kĩ kĩuu kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ صَاحَبَ ﴿٣٧﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٨﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَٰخَرِينَ مَقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ③

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ④

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũnthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرِي ۖ الشَّيْطَانُ يَصْصِبُ وَعَدَّابٍ ⑤

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ⑥

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذُكْرٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ⑦

45.Na Ithĩĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحُذِّبَتْ يَدُكَ فَضَعُفًا فَاصْرَبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ ۖ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ⑧

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِذْ اسْتَقَرَّ وَاسْتَقَرَّتْ رَأْسُهُ وَنَحْنُ بِذُلِّ الْعَالَمِينَ ۚ وَمَا كَانَ لِأُولِي الْأَبْصَارِ ⑨

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũũ wa ōtũũ wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرَ الدَّارِ ⑩

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoika:

هَذَا أَذْكُرُ وَإِنِّ لِمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَا بٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbingllo syayo ivingūtwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْبُوابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الظُّلُمِ آتَرَبٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwaithwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِّ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَا بٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَسَّ إِلَهُادٍ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسَّ وَقُوهُ حَيْمٍ وَغَسَاقٍ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ñgĩ* ya *mosilĩlo* angĩ
me *kĩvathũkany'o* *mailĩ* ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ٥٩

60. 'Ino nĩ *nguthu yenyu* ñla *inyw'i*
mũsebanĩtye nayo, *inyw'i atongoi ma*
mawathavu. Vai *ũthokyo* kwoo.
Nokũvika mo *mavye nthĩnĩ* wa Mwaki.

هَذَا أَقْوَجُ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, *Inyw'i*
ninyw'i *mwatũseũvĩsye* *maũndũ* aa.
Kwa ũu, nĩ *vandũ vathũku* *mũno* ata va
kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّوْهُ
لَنَا فَيَسِّرْ لَنَا الْقَرَارَ ٦١

62. Mo ota ũu makaasya, 'Mwĩai *waitũ*,
ũla w'ontho ona wĩva *watũseũvĩsye*
maũndũ aa ñndĩ *mwongele* *ũsilĩlo* *kũndũ*
kwĩnĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِّدْهُ عَلَّابًا ضِعْفًا
فِي النَّارِ ٦٢

63. Namo makaasya, 'ñndĩ ko *kwĩkĩkĩte*
ata *kwitũ* *ũndũ tũteũmona* andũ ala
twamatalaa *katĩ* wa ala *athũku?*

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ٦٣

64. 'Kana *nũndũ* *ithyĩ* *twamatw'ie* ma
kũvũthw'a vate *kĩtumi* kana nĩ *metho*
maitũ *mate* *ũmona?*'

اتَّخَذُوا لَهُمْ سَعِيرًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ٦٤

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---*kũkaananĩ*
vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩo *Mũkaanany'a* tũ; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'ontho, *ũla-ũmwe*, *ũla Mũnène* vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٦٦

67. 'Mwĩai wa *matu* na *nthĩ*, na *syonthe*
ila *syĩ* *katĩ* *wasyo* *syelĩ*, *ũla-Wĩ-Vinya*,
ũla Mũckanfi-Mũnène.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ٦٧

68. Asya, 'Nĩ *ũvoo* *mũnène*,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأُ عَظِيمٌ ٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩite.

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٩﴾

70.'Nye ndyaŭ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ جَعَلُوا ﴿٧٠﴾

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nyie nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُوْحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّا أَنْزَلْنَاهُ مِنْ قَبْلِهِ ﴿٧١﴾

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaŭka, ngĩĩlie kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِئٌ بِشَرِّ طَائِفَةٍ ﴿٧٢﴾

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٣﴾

74.Kwa ņu, alaŭka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٤﴾

75.Indĩ Ivilisi ndaaŭka ņu, we nĩweekathĩie, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩtĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩie we kŭmwĩnyivĩsya ŭla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٦﴾

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nyie na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَرَأَىٰ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭvŭta na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِرْعَوْنُكَ لَا غُيُوبَ لَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبِعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

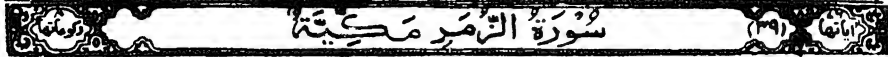
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَوْمَ يَخْرُجُ كُلُّ نَفْسٍ مَعَ مَا كَسَبَتْ مِنْ غَدِرٍ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na
ũkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مَتَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ الْبَيْلُ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارُ عَلَى الْبَيْلِ وَسَخِرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīſſe syua na mwei; kīſſa kīſſmwe
kīſſatīſſe nzīſſa yakyo kūvika īvinda yīſſa
yīſſtw'īſſtwe. Ithukīſſysyei, nīſſWe eweka Ula
-Wīſſ-Vinya, Mūekanīſſa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīſſwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu *ng'ombe*
nyaanya īlī īlī. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīſſanīſſye-We-Mwene
atamwīkwatīſſye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na īndī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithīſſtwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīſſa thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīſſilaa Mwīai wake, ena wīlilo
Kwake. Na īndī, yīſſa We wamwīw'īſſa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīſſwambīlīſſilasya kūmūseūvīſſya Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينِيَّةً ۚ أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ أُمّهتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ ۖ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّى تُصَوَّرُونَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرَدًا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا هُوَ لِنِعْمَةِ رَبِّهِ سَئِيءٌ ۚ مَا كَانَ يَدْعُو
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ ۚ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۚ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ①

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩanĩ Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na olei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakĩnĩ.'

10. We ūla ūvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩnĩ wa masaa ma ūtukũ, evalũkĩtye nthĩ we mwene na aũngeme, na ūkĩaa itu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ūndũ ūmwe na ūla ūtekaa ūu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtũvi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athũkũmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mũkĩei Mwĩai wenyu. Ve ūseo kwa asu ala mekaa ūseo nthĩnĩ wa thayũ ūũ. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthē yĩna ūthei. Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtũvi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩafwe kũmũthaita Ngai Mwene Vinya W'onthē, nĩ mũtĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩafwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae kwake.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĩngũkĩa, ethwa nĩngũlea kũmwĩw'a Mwĩai wakwa, ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَاةَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْخُفْرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝١٥

16. 'Kwa ūu, thaithai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo nĩ ala manangaa mathayũ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِلَّا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝١٦

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْعِهِمْ ظُلُمٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ
ظُلُمٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝١٧

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaitha syo na kũmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe ----ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَقْبُدُوا وَأَنَابُوا
إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي يَوْمٍ عَاجِلٍ ۝١٨

19. Ala methukĩfasya Ndeto na makĩatĩĩla ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝١٩

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩĩte nĩ kũmũvikĩa *nĩwaĩĩĩte nĩ kũtangĩĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩĩla ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَمَّنْ حَقَّ عَلَيْهِ كُتُبُهُ الْعَذَابُ أَفَأَنْتَ تُنْفَذُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝٢٠

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا لَهُمْ لَهْمٌ غَرَفٌ مِّنْ قَوْعِهَا
غَرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ لَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَدَّ
اللَّهُ لِيُخْلِفَ اللَّهُ الْبَيْعَادَ ۝٢١

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ĩte
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩĩlyĩ ta mbuluti
ĩvulutiye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ wakyo? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mĩsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حُمْلًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَاهُ مُضْطَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُطًّا مَّا لَوْ أَنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٣١﴾

أَفَنَنْسِيَنَّ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُؤْيٍ
مِّنْ رَبِّهِ قَوِيلٌ لِّلْقَسِيَّةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أَوَّلِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْصِيلُ مِنْهُ جُلُودٌ لِّدِينٍ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى
لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٣﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsġġa we Üsġġlo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makataw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsġġlo nġwookie
İÜlÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsġġlo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġtÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmİvuanġatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanġo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ⑤

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَآتَاهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ⑥

فَإِذَا أَهْمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
لَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑦

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ⑧

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑨

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَنَذِ
لِلْبَلِّ أَكْثَرُ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

mŭndŭ ŭngĩ ūla wĩyumĩtye kwa mŭndŭ ŭmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eĩ nŭndŭ ŭmwe? Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ mŭno vyŭ moo mayĩsĩ.

31.Vate nzika, we ŭkakw'a, onamo ota ŭu makakw'a.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32.Na vate nzika, inyw'I mŭkakaanā inyw'I ene mbee wa Mwāi wenyu Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33.Nŭŭ Indĩ, ūla mwĩki-wa-naĩ mŭnene kŭvĩta ūla ŭkenganaa ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla ūleaa w'o yĩla wamŭvikĩa? Vo lianĩ-ya-Mwaki vai wĩkalo wa alei?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ الْيُسُفَىٰ لِكُفْرَانٍ ﴿٣٣﴾

34.Indĩ we ūla ūetete w'o, na we ūla ŭkŭsĩſaa w'o ota ŭu ---aa nĩmo ala alŭngalu.

وَالَّذِي جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

35.Mo makeethwa na kĩla kyonthe makenda vamwe na Mwāi woo; yu nĩyo ſtupi ya ala mekaa moseo.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ الْحَسَنِينَ ﴿٣٥﴾

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavetangĩa *mosyao* mathŭku ma mŭndŭ ala mo meekie, na aisyoa amanenge mŭthĩnzĩo kwĩanana na meko moo ala maseo vyŭ.

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwĩanĩ mŭthŭkŭmi Wake? Na Indĩ mo makenda kŭŭtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭtw'ĩſaa wa kwaa—vai mŭtongoi kwoondŭ wake.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyockya. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūIvanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'I, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'I mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'la tei, mo nŭmatonya kŭsŭlla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'I andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭl inyw'I mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsŭllŭ wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsŭllŭ wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nŭw'o, Ithyl nŭtŭvuanŭsy Iyuku yŭl na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭla ūatŭlaa ūtongoi, aŭatŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭl ŭlŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَخَمْنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَكُنْ

kĩkw'ũ kyoo; na ĩvinda yĩngĩ yĩla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ũtamatiĩte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Nthĩnĩ wa ũu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

44. Mo nomosete ew'anĩthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matiĩ na ũtonyi ĩũũ wa kĩndũ ona kĩva ona matiĩ na ũĩ?

45. Asya, 'Wĩw'anĩthya w'onthe wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake ĩndĩ iny'w'ĩ nĩkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩlaa nĩsyĩng'uthaa nĩ ũlei; ĩndĩ asu ala me ũtee Wake mawetwa, sisya, Mo nĩmambĩĩĩlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambĩĩĩĩla wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wĩweka* Nue ũkasila katĩ wa athũkũmi Maku ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

48. Na ona eki-ma-naĩ makethwa na syonthe ila syĩ ĩũũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeleelwa, mo vate nzika, nĩ ũmantha kũsyumya kwĩyovosya nasyo katĩ wa ũsilĩlo mũthũku Mũthenyanĩ wa Uthanyũũkyo; ĩndĩ mo nĩmakauĩĩĩĩla wa nĩ kĩla matakĩsũanĩaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٠﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤١﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَفَتَسَدَّوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مِنْ آثَمِهِمْ لَعْنَةً لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٢﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa Ithyĩ. Na yĩla Ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ūndŭ ūŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرًّا دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyo kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa ūu, ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ūu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هَٰؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ūla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ūla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūndŭ ūŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
﴿٥٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩtĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يُعْبَادُوا الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osilflo ūtanamūvikīa inyw'ŧ; nūndū
ŧvindanī yu inyw'ŧ mūikatetheew'a.

56.'Na atŧlai ūmanyŧsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanŧtw'e kwenyu kuma kwa
Mwŧai wenyu, mbee wa ūsilflo
ūtanavika ŧŧlū wenyu mūtekūmanyā,
yŧla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nŧnaolekile *nthŧŧ* wa
mwŧkalo wakwa ona nŧnŧthŧŧwe nŧ mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naŧ katŧ wa ala mavūie ngūŧ.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسُرُنِي عَلَىٰ مَا ضَلَّْتُ فِيْ جَنْبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŧwandongoesye, vate nzika Nyie nŧthwa
nŧ katŧ wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yŧla woona
ūsilflo, 'Takethwa ve kūsyoka kwakwa
ŧŧlū wa nthŧ, Nyie ŧndŧ nŧthwa, katŧ wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِيْ كَرَّةً فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngŧa 'ŧŧ, Syama Syakwa
nŧsyāūvikŧŧe we, ŧndŧ we wasyosie ta
sya ūvūngū, na waŧ mūng'endu na waŧ
katŧ wa ala alei.'

بَلْ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanŧ wa Uthayūŧkyo,
ūkamona asu ala makenganie ŧŧlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianŧ-ya-Mwaki vai
wŧkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkŧaa *We vandū*
voo vala va w'o va ūsūvŧo na *ŧkŧŧyo*;
ŧthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَارِبِهِمْ لَا يَشْعُرُ
السَّوْدَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝٣٣

64.Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ ũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٣٤

LUKU 7

65.Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝٣٥

66.Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝٣٦

67.Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝٣٧

68.Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-ũlũ wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝٣٨

69.Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me ũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝٣٩

Okavuvwa ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70. Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio ukauw'a kati woo kwa Ulungalu,
namo maikavitiw'a.

71. Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanaya nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72. Na asu ala matetikila makatwawa
lian-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbingiloni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvikila inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Umbano wa Muthenya uu wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa Usiflo
nukite nesa Iulu wa alei.'

73. Na inda kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbingiloni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74. Na asu ala mamuklie Mwai woo
makatongoew'a kothi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makayivikila, na
mbingilo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
yliikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّعَ بَيْنَهُم بِالْحَنِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ⑤

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ⑤

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑦

75.Namo makaasya, 'Ndaŵa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŵanŵisye Ūtianŵo Wake kwitŵ na
Ūtŵnengete ithyĩ nthĩ ta Ūtiŵa,
aŵtw'ŵk'ŵthĩtye wŵkalo witŵ nthĩnĩ wa
Mŵŵnda ovala ithyĩ tŵkwenda.' Na nĩ
ŵtuvi ŵseo mŵno yŵana ata ŵndĩ kwa
athŵkŵmi ala *alŵngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَزَعُمُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŵka
maik'ŵthyŵlŵlŵka Kŵvŵla-Kya-Usumbĩ,
makĩmŵtaŵa Mwŵai woo na ndaŵa
Syake. Na kŵkasilwa katĩ woo kwa Ūla
w'o. Na kŵkatavanw'a, 'Ndaŵa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŵai wa nthĩ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُفِيَ عَنْهُمْ فِي الْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvany'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wī-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo,
Mwai-kwa-Kūsīlīa, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُسْلِمِينَ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī īndī kūikaūkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنْصُرُهُمْ
تَقْلَبُهُمْ فِي الْإِلْهَامِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmūkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
īndī Nyie nīnamakwatīe mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata
īndī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا
بِالْبَاطِلِ يُدْخِلُونَ فِيهِ الْفِتْنَةَ فَخَذَّ اللَّهُ لَهُمْ
كَانَ عِقَابٌ ⑥

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwāi waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlūkīte,
nīmamūtafaa Mwāi woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩla nzĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'onthē ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩle na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩla wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzĩa ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَاحٍ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعِيدَ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ③ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ نَحْنُ الْغَاثُ
وَمَنْ مَقَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَزْ يُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتَكْفُرُونَ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ قَبْلَ
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ
سَبِيلٍ ⑥

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتُومِنُونَ ⑦ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ
الْكَبِيرِ ⑧

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtUlu, MUnene.

14. We nĩ We Umwonasya Syama Syake,
na akamUtheesya inyw'ĩ kyaUya kuma
Itunĩ; na vai ona Umwe UsUvIaa ateo we
Ula UmwĩthiUtaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩku Kwake
nthĩnĩ wa mUĩkĩlo, onakau alei
nĩmatonya kUlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
Utheea wĩna mwĩao Wake kwa Ula ona
wĩva We wendaa katĩ wa athUkUmi
Make, nĩkana We atonye kUnengane
Ukaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya Ula mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waU UmUonthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula MUnene Vyũ.

18. Mũthenya Uũ kĩla thayU Ukaturvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ Uũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo ĪlũU wa Mũthenya
Uthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya Ula *wĩw'anĩhya*
wake Uketĩkĩwa.

20. We nUwĩsĩ Useleke wa metho na kĩla
ithũl ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ سَرًاقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّسَنُ الْمَلِكِ الْيَوْمَ إِلَهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأُزْفَةِ إِذْ أُلْقِيَ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظُمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wtw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٢١

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋlū wa nthī na kwona mūminūkīlyo wa ala maŋ mbee woo waŋ mwaū? Mo maŋ na ūtonyi mwingī mbee wa aa nthīnī wa ūtonyi na vinya mbee nthīnī wa movano ala mo maatiie ŋlū wa nthī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo kwoondū wa naŋ syoo, na mo mayaf na mūsūvli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَرًا فِي الْأَرْضِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ٢٢

23. Kwaili ūu nūndū Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama ntheu, Indī mo nīmaleile kwītkīla; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausūtwe nī ūtonyi, Mwai kwa kūsīlīla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٢٣

24. Na Ithi nītwamūtūmie Mose, ena Syama Sitū na ūtonyi wīyonanītye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ٢٤

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indī mo maisye, 'We nī mūoi na mūkengani mūnene.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سُبْحَ الْكَذِبِ ٢٥

26. 'Na yila we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivīsi sya ala metīkīlīte vamwe nake, na ekai iveti syoo syī thayū.' Indī walany'o wa alei nī vathei Indī nī wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ٢٦

27.Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28.Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtĩkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَكَاتٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.Na mũndũ ũmwe mwĩtĩkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtĩkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya* ũvũngũ wake tkeethwa ũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma maũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30.Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũasiĩla* *ithyĩ* ũsĩĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka ũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela maũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقُولُ لَكُمْ أَلَيْسَ الْيَوْمَ ظَهَرَ لِي فِي الْأَرْضِ مَنْ يَنْصُرُنَا مِنَ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta ūvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلُ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī ūtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athūkūmi Make Ūla ūte-ūlūngalu.

مِثْلَ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyie nīngūkīa kwoondū wenyu ūlū wa mūthenya wa kwītana mūndū na ūla ūngī kwoondū wa ūtethyo.

وَيَقَوْمَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mūthenya ūla inyw'ī mūkaalyūka mūkīlīte. Inyw'ī mūikethwa na mūsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُونَ مُدْيَنَ مَّا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِيَةٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokūsī matheu, Indī inyw'ī mūyaaeka kwīthwa na nzika ūlū wa maūndū ala we wookie namo kūvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamūkīlya Mūtūmwā ūtina wake ona Indī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methīawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمْتُمْ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ
لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa ūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uū nī ūthatyō mūnene mūno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metīkīīlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭ-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭ wa nthŭ ŭno kana Itunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭ wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsye ona wŭva, na ūsilŭlŭ mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, kw'o kŭkatakawanw'a: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭ ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyu; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsya kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ السَّارِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِئُضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

الَّذِينَ يَعْزُونَ عَنْهَا غَدْرًا وَعَشْيًا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِّنْ لِلَّذِينَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ŭsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَسُودُكُمْ رَسُولًا مِّنْ قَبْلِنَا
بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ŭŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53.Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ
وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٣

54.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٤

55.Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩĩlko.

هُدَىٰ وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٥

56.Kwa ņu, Ithĩwai na ņmĩĩsyo. Vate
nzika, ņtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na Ityai ņekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtaĩe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake kĩoko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
سَيَحِبِّحْ بِحَبْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۝١٦

57. Asu ala makaanan'aa ũlũ wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ũtonyi ona wĩva ũmavikĩe mo---Vai
kĩndũ nthĩnĩ wa ithũi syoo ateo itomo ya
Onene ũla mo matakaũkwata ona ĩndĩ.
Kwa ũu, mantha wĩvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ũla w'o,
We nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ũmbi wa matu na nthĩ nĩ
mũnene kũvĩta ũmbi wa mbaa andũ; ĩndĩ
andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

59. Na kĩlalinda na ũla wĩ metho ti ũndũ
ũmwe; ona ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo ti *ũndũ ũmwe* na ala mekaa
mothũku. Inyw'ĩ nĩmũsũan'aa maũndũ
mavũthũ.

60. Vate nzika, ũla Saa ũkavika; vai
nzika nthĩnĩ wayo; ĩndĩ andũ aingĩ
mayĩtkĩlaa.

61. Na Mwĩai wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamũsũngĩa *mboya* yenyu.
ĩndĩ asu ala mekathĩlaa mũno ũlũ wa
kũnthaiha Nyie vate nzika, makalika
Ngienanĩ me asonokye.'

LUKU 7

62. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ũtuku nĩkana
mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o, na
mũthenya *kũmũtonyethya* inyw'ĩ
kwona. Nĩw'o, Ngai nĩ Mwĩai wa
mumo kwa mbaa andũ, ĩndĩ andũ aingĩ
mũno vyũ maitũngaa mũvea.

63. Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mwĩai wenyu, Mũmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٧

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءَ قَلِيلًا مَّا
تَتَذَكَّرُونَ ٥٩

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٦٠

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ٦١

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٦٢

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ٦١

syIndū syonthe. Vai Ngai ūngI ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūI ata?

فَأَنى تَوَكَّلُونَ ٣٥

64.Uu nIw'o maalyŭlawa ala mamIleaa
MIsaa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذٰلِكَ يُؤفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَحْتَدُوْنَ ٣٦

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We
ŭla woombie nthI kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na Iŭta ta kIndŭ kya
kwIkwatya na kwa ŭtalo We
nIwamŭseŭvIsye inyw'I mŭmbIŭwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nI We Ngai Mwene Vinya
W'on the, MwIai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nI Ngai Mwene Vinya
W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

اللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَآءٍ وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِّنَ الظَّٰلِمٰتِ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ
رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٧

66.We nI We Ngai-Ula-WI-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwI aŭkIŭku Kwake nthInI wa ndInI.
Ndaŭa syonthe nI sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MwIai wa nthI
syonthe.

هُوَ الَّذِيْ لَا إِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ
الدِّيْنَ الْحَدِيْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٨

67.Asya, 'Nyie nInIvatIŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalIaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nImbikIŭwe nI mokŭsI matheu kuma
kwa MwIai wakwa; na Nyie nInIŭIaIŭwe
kwInengane mwene kwa MwIai wa nthI
syonthe.

قُلْ اِنِّىْ نُهَيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِى الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَبِّىْ وَاَمَرْتُ
اَنْ اُسَلِّمَ لِربِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٩

68.Usu nI We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kItooni, na kuma nthInI wa Ilovoto
ya manzI, na kuma nthInI wa Ianga ya
nthakame; na We nIwatumie mŭsyawa ta
syana; IndI We nŭmŭekaa inyw'I mwIane
mŭtw'Ike andŭ aima mena vinya
mwIanIŭ, na IndI

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نَّطْفَةٍ
ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُوَكُمْ
اَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيََكُوْنُوْا شٰوِيْعًا وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفٰى
مِّنْ قَبْلِ وَاَلْيٰبِلُوْا اَجَلًا مُّسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُوْنَ ٤٠

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭkekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla Onenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطْرًا أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ŭndŭ mo maendece na kŭalyŭŭwa kuma nthŭnŭwa w'o!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُضْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

72. Yŭla mo makalingŭŭwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ mwameananasya na Ngai.

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنتُم تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwaŭe ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona Ithyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ithyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
Ithyĩ twaũweteie we, na amwe moo
Ithyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ithũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ
الْحَقُّ وَيَسْأَلُكُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّعِي الْمَتَكِدِينَ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَا ۖ فَالْيَنَابِرُ جُوعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَاذْجَأْ
أَمْرُ اللَّهِ فَضْئِي بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْبَاطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَاحِ تَحْمِلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'i Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'i mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkfīyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īīina woo Tūlū wa nthī. Indī maūndū onthe ala mo meekie mayāī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَعَلَدُوا قُوَّةً وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ كَانُوا يُكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nūndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mūtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū Tūlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِنَّمَا كُنَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰؤُلَاءِ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ūlau, Usũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Waŵŵwe-Nŵ-Kũtaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. Uũ nŵũvuanŵ' o kuma kwa ūla Usũtwe
nŵ ūlau, Usũtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa
ũkuvŵ----ŵsomawa kaingŵ yaseũviw'e
ũtheinŵ kwa ūtheu---kwa andũ ala mena
ũmanyi.

كَتَبَ فَطَبَّعَ آيَاتِهِ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na
Mũkaanany'a. Indŵ andũ aingŵ mũno
moo nŵmelelũkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syŵ uungu
wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maũndũ
ala we ūũtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matũ
maitũ ve kũlea kwŵw'a, na katŵ waitũ
naku we ve tũtũ, kwa ūu we endeea na
wŵa waku; ithyŵ ota ūu nŵtũthũkũmŵte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي الْأَكْثَةِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَدَانَا وَقَرَّوْ مِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mũndũ tenyu.
Nŵkũvuanŵ'e kwakwa kana Ngai
wenyu nŵ Ngai-ũmwe; kwa ūu, endai
Kwake mũũngele mũtekwathũkanga na
ŵtyai ūekeo Kwake.' Na woo nŵ wa
avoyi ma mŵv'ananu,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُوحَى إِلَيَّ أَنَا أَنَا لَكُمْ
إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا وَوَيْلٌ
لِلْمُشْكِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala
mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka
mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na Ituvi yIla yItakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'I ow'o nImUUmUlea We ūla woombie nthI nthInI wa mavinda eIf? Na inyw'I mwImUSeUvIsya atindany'a Make We?' Usu nI MwIai wa nthI syonthe.

قُلْ أَبِغْكُمْ لَكُمْ رَدَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أُنْدَادًا ذَلِكَ سَبَبُ
الْعَلَيْنِ ﴿١٠﴾

11. We nIweekIe iIma nUmu nthInI wayo iUngeme IŪlU wa ūhyU wayo, na vo eekIa maUathimo nthInI wayo na eanany'a nZla sya kyaUya nesa nthInI wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِلنَّاسِ يَلِينِ ﴿١١﴾

12. Na InDI We ayelekela Itu yIla yayIyI kImDU ta syŪki, na ayItavya na nthI: 'Ūkai inyw'I inyw'eIf, mŪkyenda na mŪtekwenda.' Nasyo syasya, 'IthyI nItŪkŪka nI kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa Ūu, We nIwameanIIsye matu mŪonza nthInI wa matukŪ eIf, na We nIwayIvuanIsye kIla Itu wIa wayo. Na IthyI nItwayanakavisye Itu yIla ya Itheo na mataa ma kye ni kwoondŪ wa ūsŪvIŪ. Ūsu nI ūtw'Iŵo wa ūla WI-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَطَّصَهُنَّ سَبْعَ سَنَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَافِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. InDI ethwa mo nImekŪalyŪka, InDI we asya, 'Nyie nImŪkaany'a IŪlU wa ūsIIflo wa kwananga ta ūla wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ ضِغَّةً وَفُلَّ
ضِغَّةٍ عَادٍ وَتَمُودَ ﴿١٤﴾

15. YIla AtŪmwa moo mamavikIe kuma mbee woo na Itina woo, makyasya: 'MŪikamŪthaithe ūngI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa MwIai waitŪ nIwendie Ūu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاهِرُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwaŭe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamīthya ūsilŭlo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilŭlo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, Ithyī nītwamanengie ūtongoi, Indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilŭlo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīŭe ala meetīkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaaŭwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذَّبَ يَتُهُمْ عَذَابَ الْخُزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَعُ وَهُمْ لَا يُصْزَوْنَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمُ صُيُوفَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'ŭ mwŭluma ŭkŭsŭ ŭŭŭ waitŭ nŭkŭ?' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithyŭ kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'ŭ ŭvindanŭ ya mbee, na Kwake We nŭkw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na inyw'ŭ nŭmwaleile kŭkŭa yŭla inyw'ŭ mweekaa naŭ na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ فَكُنْتُمْ أَنَّ
اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Na ŭsŭanŭ ŭsu wenyu, ŭla inyw'ŭ mwasŭanŭ ŭŭŭ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'ŭ. Kwa ŭu, yu inyw'ŭ nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala maŭte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ŭtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالتَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَنْتَعِبُوا
فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَابِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na Ithyŭ nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala moonekaa me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala mavŭŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ŭtwio nŭwaumiw'e ŭŭŭ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ anene kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَيْدُوا لَهُمْ مِمَّا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أُمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Na ala matetŋkŋlaa maasya, 'Mŋikamŋthukŋŋsyē Kulani Ino, mŋlonzelei yŋla ŋkŋsomwa nŋkana mŋtonye kŋsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyŋ vate nzika, ŋthyŋ tŋkamasamŋthya ala matetŋkŋlaa ŋsilŋlo mwai, na ow'o vyŋ, ŋthyŋ tŋkamatuva mo kwoondŋ wa meko moo ala mathŋku mŋno vyŋ.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا ۖ وَ
لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَٰءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nŋyo ŋtuyi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ŋla Mwaki. Navo vakeethwa na mŋsyŋ wa kwŋkala kwoondŋ woo nŋndŋ mo nŋmaileaa Syama Sitŋ.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ النَّارَ لَهُمْ فِيهَا دَٰسِرٌ
الْخُلْدُ ۖ جَزَاءُ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَٰبُتِينَ بِجَحَدُونَ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetŋkŋlaa makaasya, 'Mwŋai waitŋ, twony'e ŋthyŋ ala matŋthyoeŋsyē kuma katŋ wa elŋ mayini na andŋ, nŋkana ŋthyŋ tŋtonye kŋmaia uungu wa nyaŋ sitŋ, nŋkana i-nguthu syelŋ itonyē kwŋthwa katŋ wa ala me ŋtheo vyŋ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا ٱرِنَا الَّذِينَ أَصْلَلْنَا
مِنَ الْجَنَّةِ وَالْإِنسِ نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الْٱسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ makŋthwa na ŋmŋŋsyŋ, alaŋka nŋmatheeeaa ŋŋlŋ woo makyasya, 'Mŋikakŋle inyw'I, ona mŋikew'e kyeve; na tanai nthŋnŋ wa Mŋŋnda ŋla inyw'I mwathiwe.

إِنَّا الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَفْتَأُوا فَٱتَّخَذُوا
عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَكَةَ ٱلْأَيْمَٰنَ فَوَ لَا تَحْزَنُوا وَٱبْشِرُوا
بِٱلْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. ŋthyŋ twŋ anyanyae menyu nthŋnŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu na Itunŋ. Na inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe vo ila mathayŋ menyu makenda, na vo inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe ila mŋketya.---

نَحْنُ أَوْ ٱلَّذِينَ كُنَّا فِي ٱلْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي ٱلْآخِرَةِ
وَكُنَّا فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ ٱنْفُسُكُمْ وَكُنَّا فِيهَا
مُتَعَمَّرِينَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

يُنْزِلُ مِنَ غُفُورٍ رَجِيمٍ ۝

LUKU 5

34.Na nūŪ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'ontha na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ۝

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ۝

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'ontha,
Umanyi-W'ontha.

وَأَمَّا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۖ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'ontha, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رِيبًا تَعْبُدُونَ ۝

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīto, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْخَرُونَ ۝

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamītheesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَرَ الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِينَ أَحْيَاَهَا لَكُنَّ السَّوْئَ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ الَّذِينَ يُلُودُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آوْثًا يَوْمَ الْقَيْسِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavīkīa nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَنِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwā ala māfī mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا كُنَّ قَبْلَ لِرَّسُولٍ مِنْ قَبْلِكَ إِنْ رَزَقَكَ لَدُنَّا مَغْفِرَةً وَرُزْقًا غَافِقًا أَلَيْسَ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ عَجَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَنُفْلًا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ۝

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe tŭlŭ wa
yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩtĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
tŭlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَكُوفًا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ
لَقِيَ شَاقَّ مِنْهُ مُرِيدٍ ۝

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ūla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamŭalyũka we
mwene tũ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte
mŭlŭngalu ona vanini kwa athŭkŭmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŭngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩkuaa ĩvu, ona kĩlisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŭanĩai
mŭthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitũ ngũsĩ
ya ūu.'

إِلَيْهِ يَرْجِعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٍ
مِّنْ الْأَشْجَارِ وَمَا تُحْمَلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أَذْنَبْنَا لَكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۝

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ وَظَنَّ
مَا لَهُم مِّن فَيٍّ ۝

50. Mũndũ ndanoaa nĩ kũvoyea ūseo;
ĩndĩ ethwa ūthũku nĩwamŭkiita,
nũkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthe.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنَ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْسُ قَرْطُ ۝

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane ĩnee ūlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ ūlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Ī, kwa ūla w'o mo mena nzika ūlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Ī, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

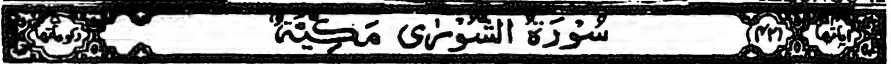
وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَّسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَيْنَ
رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنْ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَى لَكُنْتُ مِن تَتَبِعِينَ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَإِذَا أَعْمَسْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأِجِنَ آيَةً
وَلَاؤُا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَاؤٍ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ نِقَافٍ رَبِّهِمْ إِلَّا أَنَّهُ
يُحِيطُ كُلُّ شَيْءٍ مَحِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau.
Usũŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula waiŵtwe-Nĩ-Kũtaŵwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩ.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪĩ, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ
ona kĩva nĩ Kyake, na We nĩ ũla-Wĩ-
ũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nĩmatonya kwatũkanĩla katĩ
nũndũ wa ũkĩlĩlũ wamo; na alaĩka
nĩmamũtaĩaa Mwĩai woo na ndaĩa Syake
na kwĩtya ũkeko kwa asu ala me ũlũ wa
nthĩ. Sisya! Kwa ũla w'o nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْ تَوَقُّعِهِ وَالتَّلَاجُ
يَسْتَحُونَ بِحَبْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angĩ ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩsye mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ ũlũ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

8.Uu lthyi nĩt00vuanĩsywe we Kulani kwa Kĩlavu nĩkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-Mĩsyĩ,¹ na ũla ũthyoũũũkĩte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo ũũũũ wa M0thenya wa ũkomano ũla 0te nzika nthĩnĩ waw'o: kĩlungu kĩmwe kĩkekalaa nthĩnĩ wa mĩũnda ya ũtunĩ na kĩlungu kĩngĩ kĩkeethwa nthĩnĩ wa Mwaki wakene.

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendie ũu, We ethwa amatwĩkĩthisye mo kwĩthwa mbaĩ ũmwe; ũndĩ We amũlikasya ũla We wendaa nthĩnĩ wa ũnee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naĩ, mo maikethwa na asũvĩ na m0tetheesya.

10.Mo nĩmeyoseete *mo-ene* asũvĩ angĩ eka We? ũndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We M0sũvĩ ũla wa w'o. Na We nũthay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi ũũũũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

11.Na maũndũ ona meva ala mwĩna kĩvath0kany'o nthĩnĩ wamo, 0twio wamo wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya

¹ *Nyũmba ya mbee vyũ ũla yaakiwe kwoondũ wa kĩleelo kya 0thaihi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yai 'al-kaaba' *Kaava* ũla yakĩtwe nthĩnĩ wa mũsyĩ wa Makka. M0syĩ ũũ nĩw'o 0kwĩtwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mĩsyĩ*. Uu nĩkwonany'a ũndũ wĩany'a vata kwa mĩsyĩ ũla ũngĩ na nũtonya kũtw'ĩka mũsyĩ wa mbee ũla waakiwe. ũndũ ũũ wĩonany'a kana mavinda ma tene, ovandũ vau Makka wakĩtwe, Mũsyĩ nĩwcanie kavola vakuvĩ na Nyũmba ya Ngai ũla yaakiwe mwambĩũũnyonĩ nĩ andũ matesĩkĩe. Andũ ma nthĩ nĩmeemanyĩsywe kwaka mĩsyĩ maelekanĩtye na mũsyĩ ũũ. Na kwa ũu, w'o nũtonya kwĩtwa *Nyinyia-wa-Mĩsyĩ* yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَحِيمِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ①

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُ ①

أَمْ أَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ قَالَهُ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ①

W'onthe. Asya, 'usu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nī Mūmbi-Ula-Mūnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondū wa ūtandithyo wenyu. We amwingīvlasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīsī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tōkyasya*, 'Ithīwai mūlūmīte nthīnī wa wīwi, na mūikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmū kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavikīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'īu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwīai waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَأَطْرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥١

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِلُّ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ٥٢

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَضَيْنَا لَهُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِينُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ٥٣

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَقِيًّا يَنْهَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ٥٤

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a íúú wayo.

16. Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyúmfísyé úndú wathiwe, ndúkaatííe mawendí moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kítthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithíí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17. Na asu ala makaananíaa íúú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítíkííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai íúú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai íúú woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo ota úu. Na ní kyaú kíkáúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomóní?

19. Ala matawítíkílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawítíkílaa, nímaúkílaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa íúú wa úla Saa me ívítyoní, vaasa múno.

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ
وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجَبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالسِّبْرَانَ وَمَا
يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَاذِرُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑩

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑪

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩltw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩltwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe katĩ woo na kwa ũla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑫

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ⑬

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يَنْشَرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَسَلَّمُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑭

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asiIle ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngŭ na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nūkeaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa *mboya* sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na ūlū wa alei, mo makeethwa na ūsIllo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ ūlū wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla *kIlanIe* ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaItIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na *kwa* syŭmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ فَإِنْ يَشَأْ اللَّهُ
يَحْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخْلِقُ الْحَقَّ
يَكَلِّمُهُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مِمَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīf. Na We E-na ūtonyi
wa kūsūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذْ يَخَافُونَ
قَدْ يَرَوْنَ

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwataa inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa naīsyenyu mbingī.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

32.Na inyw'ī mūitonya kūsīīla walany'o
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
قِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īīma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o ūkanga--- nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīīsyā mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

35.Kana We nūtonya kūsyananga syo
nūndū wa maūndū ala andū mekīte--īndī
We nūkekaa naīmbingīsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ

36.Na We nūmanangaa mo nīkana asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā kana mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlaa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مَّا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مِّنَ الْغَيْبِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّالَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

38. Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai mŭno na mawathavu, na yŋla mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِفْهِمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na asu ala mamwŋthukŋasya Mwŋai woo, na malŭlŭmŋasya Mboya, na ala maŭndŭ moo matusawa kwa nzŋa ya kwŋw'ana mo ene, na ala maumasya kaŋi wa syŋndŭ ila ithyŋ tŭmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋŭlŭ woo, mesiŋŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41. Na Ndŋvi ya Őkite nŋ Őkite wŋana ota Ősu, ŋndŋ ūla ona wŋva ūekeaa na *kŋko kyake* kŋfiete ūalyŭko, ŋtuvi yake yŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naŋ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. ŋndŋ vai ūthŭku kwa asu ala mesiŋŋaa ŋtina wa kŭvŋŋw'a.

وَلَمَّا نَتَصَرَّ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43. Mŭtŋ wŋ kwa ala tŭ mamavŋŋasya andŭ na makŋtw'ŋka mbaa matŭ ŋŭlŭ wa nthŋ matena wŋanŋu. Asu nŋmo makakwata ūsilŋlo wŋ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. Na we ūla wŋna ūmŋŋsyo, na ūekeaa, ūsu vate nzika, nŋ ūvoo wa kŋthing'ŋsyo kŋnene kŋ vinya.

وَلَمَّا صَبَرُوا وَغَفَرْنَا قَدْ ذَلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ŭtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَائِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٥﴾

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ūthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الدِّنَارِ
يُنْظَرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍِّّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٦﴾

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُوهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٧﴾

48. Ithukŭŭsyeyi Mwŭai wenyu mbee wa ūtanavika mŭthenya ūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ūsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُوا الرَّسُولَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمُ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّيذٍ وَمَا لَكُمُ
مِنْ تَكْوِينٍ ﴿٤٨﴾

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ũtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩũtanĩaa. Indĩ
ethwa ũthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْنَا
رِالَ الْبَلْعِ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نَبْصُهُمْ سِتْنَةً إِنَّا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَى يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥٠﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ũla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعَلُ مَا يَشَاءُ
عَقِينَا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti Tŭlŭ wa mŭndŭ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kŭneena nake ateo kwa
nzĩa ya ūvuan'y'o kana ƙtina wa tŭtŭ kana
kŭtŭma Mŭtŭmwa wa kŭvuan'ſya andŭ
maŭndŭ kwa mwĩao Wake ūndŭ We
wendaa. Vate nzika, We E-Tŭlŭ-Mŭno,
Mŭĩ.

53.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭŭvuan'ſye we
Ndeto kwa mwĩao Witŭ. We
ndwaamanya Ivuku yaĩ yaŭ, ona kana
mŭĩkĩlonĩ wĩva, ƙndĩ Ithyĩ tŭŭtw'ƙĩthĩtye
ŭvuan'y'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
tŭmatongoeasya athŭkŭmi Maitŭ nakyo
kwĩanana nondŭ Ithyĩ twendaa. Na kwa
ŭla w'o, we ŭmatongoeasya mbaa andŭ
nzĩanĩ ƙla ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
ŭla kĩla kyonthe ona kĩva kĩ Tŭlŭ wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maŭndŭ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ عَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

وَرَأٰ اللّٰهَ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
﴿٥٤﴾ اَلَا اِلٰى اللّٰهِ تُصِيْرُ الْاُمُوْرَ ﴿٥٥﴾

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩtfe mbee.

10. Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑩

11. We, ūla ūmũtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩla nzĩla tĩla ndũngalu.

الَّذِينَ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑪

12. Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩthimo kĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

وَالَّذِينَ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا
بِهِ بَلَدَةً مَّيْمَنًا ⑫ لَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑬

13. Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla mũthemba, na We nũmũseũvĩsyē inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamũ ĩla imwe imũkuua.

وَالَّذِينَ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ
الْغُلَاكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑭

14. Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩlongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamũ ĩi, na ĩthyĩfene tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ
إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑮

15. 'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّنَا لِنُقَلِّبُونَ ⑯

16. Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً إِنْ الْإِنْسَانُ لَكَفُورٌ
بَعْضُ مَبِينٍ ⑰

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵŵŵ?

أَمَّا تَتَذَكَّرُ إِذْ أَخَذْنَا مِنْ آلِ إِبْرَاهِيمَ مِيثَاقًا وَتَوَسَّعَ فِي الْأَرْضِ كَرَاهٍ ۖ فَلَمْ يَفُتْ بِهَا لَحْزَنًا ۚ بَلْ كَذَّبَتْ بِهَا كَذِبًا مُتَعَدًّا ۚ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِ مَثَلًا بَاطِلًا ۚ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَوْلٍ مُدَبَّرٍ ۚ

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَلَا تَتَذَكَّرُ إِذْ أَخَذْنَا مِنْ آلِ إِبْرَاهِيمَ مِيثَاقًا وَتَوَسَّعَ فِي الْأَرْضِ كَرَاهٍ ۚ فَلَمْ يَفُتْ بِهَا لَحْزَنًا ۚ بَلْ كَذَّبَتْ بِهَا كَذِبًا مُتَعَدًّا ۚ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِ مَثَلًا بَاطِلًا ۚ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَوْلٍ مُدَبَّرٍ ۚ

19. Inyw'ŵ mwŵmütüngŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵŵŵ?

أَوَمَنْ يُنَشِّئُ فِي الْحَبْلَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ۚ

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kümbwa kwö? Indŵ
öküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵw'a.

وَجَعَلُوا الشَّيْكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كُنَّا
أَشْهَدُ ۖ وَخَلَقَهُمْ ۖ سَكَنُتْ بِشَادَتِهِمْ ۖ وَيُسْئَرُونَ ۚ

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütaŵŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۚ

22. Ithyŵ nŵtömanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalümŵtye?

أَمْ أَنَبَّاهُمْ كِتَابًا ۖ بَلْ قِيلَ لَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۚ

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵa na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُمْ قَبْلَ هَٰذَا عَلَىٰ الْآرِثِينَ
مُفْتَدُونَ ۚ

24. Na üu nŵw'o kwŵthŵŵŵwe küŵŵŵŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tütümütümaa

وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Indí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethíe maa-Úmae maitú maatíle nzíá; na ithyí tÚatíle nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أَمَّةٍ وَ
إِنَّا عَلَىٰ أَرْهَمِهِمْ مُّقَدِّدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethíe maa-Úmae menyu maatíle?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِآهِدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweaníísyé Úívaníísyó kuma kwoo. Sisyai Indí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa* ÚndÚ wailyí!

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla* Avalamu wamÚtavisye íthe wake ana andÚ make: Nyie *níngwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَُرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aíee, Indí Nyie nínametíkíílye mo na maaíthe moo Útanu wa *kavinda* kÚvika yíla w'o wamavikííe na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya *UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Indí yíla w'o wamavikííe maisye, 'Úú ní Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makÚlasya, 'Níkí Kulani íno ndítheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمِ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩĩkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩĩlasya amwe moo ũũũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũũ ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ĩmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ũũũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِنَهُمْ سُقْعًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ
عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ĩla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوقِنُ لَهُمْ آيَاتُكَ وَسِرْرًا عَلَيْهَا يُكْتَفُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na syĩndũ *ingĩ* sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno tũ. Na ĩtunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُوفًا وَإِنْ كُنَّا لَنَرَاهُ فِي صُعَادِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْنِصْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصَدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيُحْسِبُونَ أَنَّهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ
الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْبَسُ الْقَرِينُ ﴿٣٩﴾

wfana Umflon! Nĩ mūtindany'a
mūthūku ata we!

40. Itina wa kwfka mothūku tondū inyw'i
mweekie, kwfthfwa mwĩ atindany'a
kwenyu kūtĩf na ūuno kwenyu nthĩf
wa ūsilflo ūmūnthĩ nūndū inyw'i
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nūtonya kūmwĩw'ĩthya ūla
ūte matū, kana kūkĩtongoesya kĩlalinda
kana ūla wĩ nthĩf wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩf tūkaŭveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithĩf tūkeanĩsya
ūvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩf tūkakwony'a we maūndū
ala twamathie mo; nūndū vate nzika,
Ithĩf twĩna ūtonyi mwĩanũ ūlũ woo.

44. Kwa ūu, we kwata ūlūmĩtye maūndū
ala mavūanĩtw'e kwaku; nūndū we wĩ
nzĩanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ūla w'o, nĩ ūlilikany'o
kwaku we na kwa andū maku, na inyw'i
mūkeetwa mūkasūngfē.

46. Na makūlye asu katĩ wa Atūmwa
Makwa ala Ithĩf twamatūmie mbee
waku, Ithĩf nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ūtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩf nĩtwamūtūmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mūtūmwa na Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitū, sisya! Mo nĩmaithekecie.

49. Na Ithĩf tūyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene *kyaatĩfē* mbee kĩvw'anene
nakyo, na Ithĩf nĩtwamakwatie mo na
ūsilflo nĩkana matonye kūtwelekela
Ithĩf.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَرْكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّةَ أَنْ تَهْدِي الْعَمَى وَمَنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْتَ بِكَ فَأَنَا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾
أَوْ نُرِيكَ الْآلِهَةَ وَاعِدْنَاهُمْ فَأَنَا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِعْ سِكِّيرَ الْإِنْسَانِ إِلَيْكَ إِذْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَأَنَّهُ لَدِكُمْ لَكُمْ وَلِقَوْمِكُمْ وَسَوْفَ تُنْصَرُونَ ﴿٤٥﴾

وَسَلِّ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwīa, 'Ame we mūoi ū, tūvoyee ithyī kwa Mwīai waku, kwīanana na ūtianfō ūla We watianfē naku: na īndī ithyī nītŭkwītŭkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangfē ūsilfō, sisya! Mo nīmaanangie ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbūsi ii ivītīlaa uungu wakwa? Inyw'ī īndī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mūseo kwī *mūdū* ū ūte wa kūnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kūnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma ītina wake maatīanfē?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'o, mo maī andū athŭku.

56. Kwa ū, yīla mo mookīlilye ūthatu Wakwa, Ithyī nītwēanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwamanyw'īthisyē kīw'ū onthe.

57. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisyē mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikūweteaa ūndū ū ateo *kwoondū* wa ngaananfō. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾
فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُودَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلَائِكَةُ مَقَرِّينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَفَفَ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾
فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِلَهِنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبْنَاهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atiĩwa *mayo*.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩffe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩte kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝٦٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَيْعِ ۝٦٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawaa 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩffe nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndaḥa na
kūtanīthwa,'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīḥawa na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīḥwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīḥwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaḥsaa.'

75. Ala avīḥany'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsīlīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyīḥūka.

77. Na Ithīl tūyaamavīḥsya mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maḥīte, 'We
mūsūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٩

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ٢٠

يَعْبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٢١
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ٢٢

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ٢٣

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ٢٤
وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٥

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٢٦

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ٢٧

إِنَّ الْجَحِيمَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ٢٨
لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ٢٩

وَمَا ظَنُّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ٣٠

وَنَادُوا بِمَلِكٍ لِيَقْضِيَ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مُقْتُلُونَ ٣١

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ لَهُ هَوًى ٣٢

80.Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī *ota ūu*, nītūt'ite.

81.Mo mesūanīa kana Ithyī tūyīw'aa
syīmbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandīka *kīla kīndū*.

82.Asyā, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmŭthaita.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mŭtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamŭwetanīasya We
namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthŭku
kŭvika makomane na ūla Mŭthenya
woo wathītwe.

85.Na We nī We Ngai wa ītunī, na Ngai
wa īŭlū wa nthī; na We nī We Mŭī,
Umanyi W'onthe.

86.Na kŭathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mŭkatŭngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kŭmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masŭngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo īndī, mealyŭlangwa ata?

89.Nyie nīīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90.Kwa ūu, īvete ume vala maī, na asya,
'Mŭuo;' na o mītŭkī mo makamanya.

أَمْرًا بَرُّمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ

وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلزَّاهِقِينَ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمًا يَصِفُونَ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ﴿٥٤﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٥﴾

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤْفَكُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّكَ إِذْ هَلَّلْتَ قَوْمًا لَا يُوْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْنِي فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(١٣)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithyĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithyĩ twĩthĩĩtwe tũikaanany'a
ŕthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ ④
إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ⑤

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑥

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithyĩ
nĩtwĩthĩĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ⑦
إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑧

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ⑨
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑩

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ⑫

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُبْدِي وَيُخْتِمْ ⑬
رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ⑭

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑮

11.Indĩ we syaĩsya mũthenya ūla ĩtu
yĩkaumya syũki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ۝

12.Yĩla yĩkamavw'ĩka andũ. Usu
ũkeethĩwa ūsilĩlo wĩ woo.

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indĩ andũ makaĩa, 'Mwĩai waitũ,
tũvetangĩe ithyĩ ūsilĩlo; kwa ūla w'o,
ithyĩ twĩ etĩkĩli.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kũunwa nĩ ūtao,
oyĩla Mũtũmwa nũminĩte kũmavikĩa,
akĩtavany'a syĩndĩ nesa ūtheinĩ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

15.Na ĩndĩ mo nĩmaalyũkile mauma vala
we ūĩ na maasya, 'We nũmanyĩtw'e,
mũndũ wĩna ndũũka?'

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۝

16.Ithyĩ tũkaveta ūsilĩlo kwa kavinda
kanini, ĩndĩ inyw'ĩ vate nzika,
mũkasyoka nthĩnĩ wa ūlei.

وَقَالَ كَاذِبُونَ ۝ إِنَّا كَاثِبُوا الْعَذَابَ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝

17.Mũthenya ūla Ithyĩ tũkamũkwata
inyw'ĩ na ĩkwata ĩnene, na ĩndĩ vate
nzika, Ithyĩ tũkeanĩsya ūĩvanĩsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyĩ nĩtwamatatie andũ ma Valao
mbee woo, na nĩmavikĩwe nĩ
Mũtũmwa mũtaĩĩku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athũkũmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nĩ Mũtũmwa mũĩkĩĩku wĩanĩ
wakwa;

أَن أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mũikenenevyeye inyw'ĩ
kũmũvũthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nĩnũkĩte
kwenyu na mwĩao mũtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝

21.'Na Nyie nīmantha wīvitho kwa Mwīai wakwa na Mwīai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ⑨

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbŭfŭkŭlla Nyie, ūvetangei ūndŭ kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُوْمِنُوا بِي فَأَعْرِضُونِ ⑩

23.Indŭ we nŭwavoyie kwa Mwīai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nŭ andŭ ene naŭ.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ⑪

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nŭmŭkŭatŭwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأَيْ يَدَايْ أَتِيلاً إِنَّا نَتَّبِعُونَ ⑫

25.'Na we uma ŭkanganŭ ūvinda yŭla ŭluŭŭŭte ki. Vate nzika, yo nŭ nguthu ŭla yŭtw'ŭwe kŭthitw'a nŭ kŭw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّعْرَقُونَ ⑬

26.Nŭ mŭŭnda na ithima syŭana ata ila mo matiie ŭtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ⑭

27.Na Mŭŭnda ya malŭu na kŭndŭ kŭtaŭŭku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ⑮

28.Na motanu ala mo meetanŭthasya namo!

وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ⑯

29.Uu nŭw'o kwatw'ŭwe kwŭthŭwe. Na Ithyŭ nŭtwamombie andŭ angŭ kwŭthwa atŭwa ma syŭndŭ ii.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑰

30.Na ŭtu na nthŭ iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ŭvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ⑱

LUKU 2

31.Na Ithyŭ nŭtwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ŭsilŭlonŭ ŭsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودَ ⑲

32.Weekŭŭwe nŭ Valao; vate nzika, we aŭ mŭng'endu ona katŭ wa anangi.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيَيْنِ ⑳

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ñthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ñvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنِّمَّا هُمُ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ تَبَا وَلَا لَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ٥٤

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآثِمِينَ ٥٥

46.Ta Ifulū yītheūkye, yīkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ٥٦

47.Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَغَلِي الْحَمِيمِ ٥٧

48.'Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُودُهُ نَاعَتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٥٨

49.'Na īndī mwītkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkīte ūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ٥٩

50.'U same w'o! We wasūanīe we
mwene ta wī vinya, mūtaīku.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ٦٠

51.'Uū nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ٦١

52.Nīw'o, ala alūngalu makeethwa
vandū va mūuo ūsūvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ٦٢

53.Katī wa mīūnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ٦٣

54.Mevw'īkīte ngūa nzeo sya lili
mwololo na lili mūūmu, meleanīle
mūndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ٦٤

55.Uu nūkethīwa. Na Ithīyī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ٦٥

56.Namo makeetya kīla mūthemba wa
matunda vo, kwa mūuo na ūsūvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ٦٦

57.Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ٦٧

akamatangĩĩa kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. ūsu nĩ ūtanu mūnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tūmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbũthũ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kūsũvĩa.

فَأَنشَأْنَا يَسْرَتَهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa ūu, we eteela; onamo ota ūu
nometelee.

فَازْتَقَبُوا لَهُمْ مَّرْقَبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indī akfendee nthinī wa ūlei wake, ta ūtaamfwa. Indī mūtavye we ūvoo wa ūsilfloo wī woo.

لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَرَّهٖ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ⑩

10.Na yīla we weemanyīsyā ūndū ūlū wa mīsoa Yaitū, mamfivūlaa ngūf. Kwa ala mailfī ta asu ve ūsilfloo ūsonokasya.

وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هٰزُواً وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑩

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maūndū ala mo meekie maikamūna na kīndū ona kana asu ala mamwosie mūsūvfi ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namō makeethwa na ūsilfloo mūnene.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوْا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ⑪

12..Uū nī ūtongoi, na kwa asu ala matasyītkīlaa Syama sya Mwīai woo ve ūnyamao wa ūsilfloo wī woo.

هٰذَا هُدًى وَالدِّيْنُ كَفَرًا اٰتٰتِ رَحْمَتِ لِّمَ عَذَابٌ ۝۱۲

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We ūla watumie ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana ngalawa iendelae ūlū waw'o kwa mwīao Wake, na inyw'ī mūtōnye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtōnye kūtūnga mūvea.

اللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيْهِ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ⑬

14.Na kyonthe ona kīva kīla kī matunī na kyonthe ona kīva kīla kī ūlū wa nthī, We nūtūmīte kīmwīw'a inyw'ī; ii syonthe nī kuma Kwake. Vate nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Syama kwa andū ala masūanīlaa.

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ جَمِیْعًا ۝۱۴

15.Asyā kwa asu ala metīkīlaa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kūvika kwa mīthenya īla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atōnye kūmaīva andū kwoondū wa maūndū ala mo meekaa.

قُلْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُهَا الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيُخْرِزَیْ قَوْمًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ⑮

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithyĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na ntheu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ieleelo ntheu ũlũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũlũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَأَتَيْنَاهُم بِبَيِّنَاتٍ مِنَ الْآمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتُهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَسَبِّحْهُوَ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithyĩ nĩtwakw'ĩte we ũlũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩte yo, na ndũkaatĩte mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَاطُ الْإِنْسَانِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةُ لِقَوْمٍ يُؤْتِقُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithyĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩĩaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa nai.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَنْهُمْ سَاءٌ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvwa kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifwa.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24. Inyw'I nimumwonete we ula utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'ontho umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wklite nguniko? Nuu, Indf, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kumumanla we? Inyw'I Indf, nomwifvifaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25. Na mo maasya, 'Vai kindu Indf thayu witu no w'o uu wa yu; ithy' n'itukusaa na ithy' n'itwikalaa vaa; Indf vai kindu ateo ivinda n'yo yituminaa ithy'. Indf mo mai na umanyi wa uu; mo maatila kotalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُونَ ﴿٣٨﴾

26. Na yila mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngaanalo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maafthe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءَ بَنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27. Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'ontho ala umunengae inyw'I thayu, na Indf nowe otumaa mukwa; na Indf We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayukyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْمَلُ لَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋi wa w'o. Indŋ andũ aingŋ
mũno mayŋsŋ.

LUKU 4

28. Usumbŋ wa matu na nthlŋi wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
ũla Saa ũkavika, mũthenya ũsu asu ala
maũleaa w'o makathŋa.

29. Na ũkamyona kŋla mbaŋ ya andũ
ŋtũlŋtye-ndu. Kŋla mbaŋ ya andũ
ŋkeethwa kwŋanana na maũndũ mayo
ũndũ maiŋtwe, na *mo makatavw'a*,
'Inyw'ŋ nŋmũkũŋvwa ũmũnthŋ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yŋi nŋ Ivuku Yitũ; yŋneena yŋileana
nenyu na ũla w'o. Ithyŋ
nŋtwaandkŋthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ŋ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkŋlile na meekie
mawŋa maseo, Mwŋai woo akametkŋlya
mo nthlŋi wa tei Wake. Usu nŋ
ũtandŋthyo mũtheu.

32. Indŋ kwa asu ala maleile kwŋtkŋla:
Mŋsoa Yakwa mũyaamŋsomewa inyw'ŋ?
Indŋ inyw'ŋ mwaf ang'endu na mwaf
andũ avŋtany'a.

33. 'Na yŋla kwaneeniwe, 'ũtianŋo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o
vyũ, na *tũlo* wa ũla Saa, vai nzika
nthlŋi wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ŋ
mwaisye, 'Ithyŋ tũyŋsŋ ũla Saa nŋ mwau;
ithyŋ twŋũsũanŋa w'o ta ũtalŋthyo tũ,
tũikũtkŋa.'

وَالِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَ يَخْسِرُ الْمُبٰطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جٰثِيَةً كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰى اِلٰى
كِتٰبِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هٰذَا كِتٰبُنَا يُنٰطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنۡبِغُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَاَمَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَبِذٰلِكَ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَةٍ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَیۡنُ ﴿٣١﴾

وَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوْا اَفَلَمْ يَكُنْ اٰیٰتِيۡ تَنْتٰظِرُ عَلٰیكُمْ
فَاَسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيۡنَ ﴿٣٢﴾

وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَیۡبَ
فِیْهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِیۡ مَا السَّاعَةُ اِنْ ظَنُّوْا اِلَّا ظُنًّا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَیْقِنِيۡنَ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ņtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'ĩ, otondŭ inyw'ĩ
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'ĩ nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'ĩ. Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنَّهُمْ أَخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُرُوءًا وَغَرَّتْكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaĩa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Walĩtwe-NFKũtũwa,*
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ①

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yĩ nĩ kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-
Vinya, ula Mũĩ.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

4. Ithyl tũisyũmbĩte matu na nthĩ na
syonthe ila syl katĩ wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa İvinda yĩtw'e; İndĩ asu ala
matetkĩlaa nĩmaalyũkaa kwelekela
maũndũnĩ ala mo makaanĩtw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُوا
مُعْجُزًا ③

5. Asya, 'Inyw'I nĩmwĩsĩ nĩ kyaũ kĩla
inyw'I. mũkĩkaĩlaa vandũ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie kĩla mo mombĩte tũlũ wa nthĩ.
Kana mo mena kĩlanda nthĩnĩ wa Ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku yĩla
yavuaniw'e mbee wa yĩl, kana ūvano
ona wĩva wa Ūmanyi ūla ūũmũtw'ĩka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwĩneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ بَيْنِي وَبَيْنَ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ④

6. Na nũũ ūla mwau mũno mbee wa asu
ala, vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasũngĩa
kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَّا يَنْتَهِبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَفُلُونَ ⑤

7. Na yĩla andũ onthe ma nthĩ
makombanw'a vamwe, makatw'ĩka
amaitha moo, na makaũlea ūthaiithi woo.

وَإِذَا خِيمَةُ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ⑥

8. Na yīla mo masomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, ala matetīkīlaa mavikīwa nī Ōla w'ō maasya, 'ŌŌ nī Ōoi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَنذِرُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنَّمَا هِيَ سَحَابٌ مُمِيزٌ ①

9. Mo maasya, 'We nīwe ūyīseŭvītye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, Mūitonya kūndethya na kīndū mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We nīwīsl nesa mūno ngewa mbathe ila inyw'ī mwī nthīnī wasyo. We nīwīlanīe kwīthwa Ngūsī katī wakwa nenyu. Na We nī We Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْعِلُونَ فِيهِ
كُفِيَ بِهِ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْوَحِيمُ ①

10. Asya, 'Nyie ndi Mūtūmwa mūeni, ona ndyīsl ūndū Nyie ngekwa kana ūndū inyw'ī mūkekwa nthīnī wa thayū ŌŌ. Nyie nīatīla kīla nīvuanīw'e; na nī Mūkaanany'a wīyonanītye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعِيجُ إِلَّا مَا يُوْحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ①

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani īno yumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nenyu nīmŌŌmīlea, na ngūsī kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yīna ūkūsī wa kōvika kwa ūmwe ūilyī take, na we nīweetīkīlīle, īndī inyw'ī mwī ang'endu mūno, inyw'ī mūkaendee ata? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū eki -ma-naī.

قُلْ أَنَا يَتَّبِعُنَا أَن كَانُوا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرُوا بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَأَمَّنْ وَأَسْتَكْبَرُوا إِنَّا اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ①

LUKU 2

12. Na asu ala matetīkīlaa nīmamatavasya etīkīli: 'Takethwa yaī nzeo Kulani, mayīthīwa maī mbee waitū kūmītkīla.' Na nūndū mo mayāī atongoesye nthīnī wayo, mo makaasya ŌŌ nī ūvūngū wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ①

13. Na mbee wayo kwaī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei; na yīl nī Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavĩie, na
kĩthyomo kya Kĩlalavu, nĩkana yo
yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na
ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ
makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka
ĩũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

15.Aa nĩmo ekali-ma-Mũũndanĩ; mo
makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala
mo meekie.

16.Na Ithĩĩ nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka
nesa kwa asyai make. Nyinyia wake
asyaa na woo, na amũea na woo. Na
kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua
myei mĩongo ĩtatũ, kũvika akavikĩĩa
ũima wake aivika Okoo wa myaka
mĩongo ĩna, we aasya, 'Mwĩai wakwa,
nenge nyie ũtonyi nĩkana ndonye
kũtũnga mũvea nũndũ wa ĩnee Yaku
yĩla We wanengie nyie na asyai makwa,
na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo
ala ma kũkwendeesya We. Na lũngalya
ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie
nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ
katĩ wa ala menganae kwaku.'

17.Asu nĩmo ala Ithĩĩ tũmetĩkĩlaa mawĩa
moo maseo na kũlea kũmona meko moo
mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali
ma Mũũndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanũ wa
ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

18.Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai
make, Mwooŵa inyw'eli! Inyw'ĩ
mwĩndeelemya mũmbĩa kana Nyie
nĩngaumĩl'w'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ
nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّئِنَّكَ رَأَيْتَ كَلِمَاتًا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

وَوَهَبْنَا لِلَّذِينَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا خَلَدَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِضْلُهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا عَظِيمًا إِذَا بَلَغَ اأَسَدُّهُ وَبَلَغَ اأَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ اأَوْزِعْنِي أَن أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَن أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَأَنتَ مِنَ السَّامِعِينَ ﴿١٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ تَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَتَابَعُوا عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيُّ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ قَالَ لِلَّهِ إِحْسَانًا لِّئِنَّكَ تَقْبَلُ
أَحْسَنَ وَكَانَ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِهِ وَهُمَا

eli nīmamwīkaŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondū wa ūtethyo na 'Woo nī waku we! Itīkīla; nūndū ūtianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī w'o.' Indī we aasya, 'Kīī ti kīndū indī nī mbano sya tene.

19.Aa nīmo ūtwio wa ūsilŋlo wamavikīie, ovamwe na mbaŋ sya Mayini na andū onthe ma nthī ala mavīŋŋe mbee woo. Ow'o mo maŋ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkīŋŋlu wa ūnene kwīanana na maūndū ala mo maaŋka, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amaŋve vyū, nūndū wa meko moo, namo maikavīŋw'a.

21.Na mūthenya ūla asu ala matetkīlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ī nīmwaaŋangie syīndū syenyu nzeo nthīnī wa thayū wa nthī, na nīmwaitanīie mūno vyū. Yu ūmūnthī nīmūkūŋvwa na ūsilŋlo mūthūku nūndū inyw'ī mwaŋ ang'endu ūlū wa nthī vate wīanŋu, na nūndū mweekie maūndū na wau wa matū.

LUKU 3

22.Na mūwete mwanaa ūthe wa Aati, yīla wamakanisye andū make katī wa ivumbu, na Akaanany'a nīmeethīŋtwe vau mbee wake na ūtina wake makyasya, 'Mūikamūthaithe ūngī ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, nyie nī na w'ia ūlū wenyu nūndū wa ūsilŋlo wa mūthenya ūla mūnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاعِلُهَا وَيُوقِفُهُمْ أَعْمَالُهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْبَعْتُمْ
طَبِيعَتَكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنَّا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السُّدُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu īndī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ōw'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الْهِتَانِ فَاتِنَا بِمَا
تُعِدُّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ōmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'ī kīla ndūmītwe nakyo, īndī. Nyie nīngwona inyw'ī mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا الْوَلَمُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُبْلِغُكُمْ قَائِلَاتُ
بِهِ وَلَكِنِّي أُرِيسُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua. Aiee, īndī nī yīla inyw'ī mwendaa kūyīkalaata, kīseve kīna ūsīlīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا
عَارِضٌ مُّضْطَرُّنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīlai wakyō. Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka īngī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا سَكَنُ لَهُمْ كَذَلِكَ نُجِزِي الْقَوْمَ الْجَارِمِينَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'ī; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ōmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūfaa ngūī nīmamathyūlōlōkile.

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِينَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَبْعًا وَابْنَارًا وَافِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
سَنَعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا أَيْدِيَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَخْجَلُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ قَارُورًا
فِيهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūūthyūlōka we na Ithyī nītūalyūlīte Syama, nīkana mo matonye kūūthyūlōka Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwīsīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wai ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَواتِهِمْ وَذَلِكِ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ﴿٣٩﴾

30.Na lilikanai yīla Ithyī tweelekeleye nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmīthukīlīsyā Kulani, na yīla mo meethīiwe vo yīlisomwa, nīmaneenanīsyē mo ūmwe na ūla ūngī makyasya 'Vindyai na Ithukīlīsyēi,' na īla yo yaminie kūsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٤٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyī nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkīanīlīsyā maūndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nzīanī īla ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤١﴾

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīkīlei We. We akamūkeka inyw'ī naī syenyū, na kūmūsilīla inyw'ī kuma ūsilīlonī wī woo.

يَقَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٤٢﴾

33.'Na ūla ona wīva ūtamwītīkkaa Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkīa We īlūlū wa nthī ona ndatonya kwīthwa na mūsūvīī ona wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَغْدِرْ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ الْمَوْتَى
يَلْبِثُهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٤﴾

mŭku'ŭ? ʔ, nŭw'o, We ena ŭtonyi ʔŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

35. Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'ʔ, twŭlvŭta na Mwŭai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'ʔndŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'ʔ nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٥٥

36. ʔthŭwa na ŭmŭsyo ʔndŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate ʔŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno ʔŭlŭ wa nthŭ ateo kwa ʔsaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
ʔndŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُرْوَنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَبَلَكَ
لَهُمْ ۚ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ٥٦

MUHAMMAD

(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau,
Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩlaa andũ
nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩa moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ①

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, na metkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ وَأَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatiĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatiĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهِمْ ③

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvinda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخْتَضُّوا لَهُمْ نُجُودًا فَأَقَامُوا الْمَوَآتَىٰ وَالْمَوَآتَىٰ
فَدَاؤُهُمْ تَمَتَّعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهُمْ ذَٰلِكُمْ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْفَعَهُمْ مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لِّيَبْلُوَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالُهُمْ ④

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑤

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlni wa MOUNda Ola We wawanakavisye na aUvathOkany'a kwoondO woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'I ala mwitfklflaa! Ethwa nfmUUtetheesya nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamUtethya inyw'I na akalOlUmfllya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنَصَّرُوا وَاللَّهُ يُخَصِّرْهُمْ وَ
يُخَيِّتْ أَقْدَامَهُمْ ②

9. IndI ta kwa asu ala matetfklflaa, kIanda kyoo nI kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklthya mawla moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَسْأَلُهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ③

10. KItumi nOndO mo mamenaa maOndO ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanfitye; kwa Ou, We nUmatUngfthfitye mawla moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ④

11. Mo nomaanganga fUlu wa nthI makona UndO wailyI mUminOkfIlyo wa ala maI mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamanangie mo vyU, na kUkeethIwa na UsilfIo OilyI ta Oo kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَالْكَافِرِينَ أَتْمَلَّهَا ⑤

12. KItumi nOndO Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUsOvfi wa ala metfklflaa, IndI kwa alei vai mUsOvfi.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ
لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑥

LUKU 2

13. Nfwo, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwika mawla maseo malika nthlni wa Mfunda fIa fvfiflflaa mbUsI uungu wayo; oyfIa ala matetfklflaa metanfthasya mo ene na kUya UndO nyamU ifsaa, na wfkalo woo Ukeethwa nI MwakinI.

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحِينَ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مَثْوًى لَهُمْ ⑦

14. Na nI mfsyI yfana ata, fIa yaI na vinya mbee wa mUsyI Oo waku fIa fkuOlungfitye

وَكَايُنَ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yila ithyi twamyanangie, na mayai
na mUtetheesya!

15. We Indī, ūla ūŋgeme ūlū wa ūkūsī
mūseo na mūtheu kuma kwa Mwīai
wake nī ūndū ūmwe na ūla ūthōku wa
meko moo matw'itwe *kwoneka* me
manake na ala maatīāa mawendi moo
mathōku?

16. Ino nī ngelekany'o ya Mūunda ūla ala
alūngalu mathiwe: vo ve mbūsī sya
kīw'ū kīla kītanangīkaa, na mbūsī sya īia
yīla yītaalyūāa mūsamo wayo, na mbūsī
sya mbinyu yīna mūsamo mūseo kwa
ala mamīnyusaa na mbūsī sya ūkī wa
nzūkī mūkeeke' na nthīnī waw'o
makeethwa na mīthemba *yonthe* ya
matunda na ūkeko kuma kwa Mwīai
woo. Ala Indī mekwītanīthya na ūtanu
wīana ūū nīmatonya kwīthwa ūndū
ūmwe na ala mekalaa nthīnī wa Mwaki
na ala manengawe kīw'ū kītheūkīte
manyw'e nīkana kīmatembūange
mavu moo?

17. Na katī woo ve amwe ala
makwīthukīāasya we kūvika, yīla meuma
mbee waku, maimakūlya ala
manengetwe ūmanyi, 'we eneena ata
yu?' Aa nīmo ala ngoo syoo Ngai
Mwene Vinya W'onthe wisīlīte, na ala
maatīāa mawendi moo mathōku.

18. Indī ūlū wa asu ala maatīāa ūtongoi,
We nīwongeeleela ūtongoi woo na
nūnenganae ūlūngalu ūlū woo.

19. Mo mayetele ateo ūla Saa ūmavikīe
na kīthūlūmūkīlo. Movano maw'o
nīmaviku. Indī ūtao woo ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ١٣

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لَكَ سُوءُ
عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ١٤

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي دُعِيَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَرُ
مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ
طَعْمُهُ وَأَنْهَرٍ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَرٍ
مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ لَكُمْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَبِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ١٥

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَسِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُدْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ١٥

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ
تَقْوَاهُمْ ١٥

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ

**kyaū yīla ōla Saa ōkamina kūka vyō tōlō
woo?**

ذِكْرُهُمْ ①

20. Manyai, Indī, kana Vai Ngai ūngī
ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē, na
ītyai ūkeko kwoondū wa nāī syenyu, na
kwa aŭme etīkīli na iveti mbīfīkīli. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīś vala
inyw'ī mūendaa na vala inyw'ī
mwīkalaa.

فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُوا لِذَنبِكُمْ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مُنْثَاكُمْ ﴿٥٠﴾

LUKU 3

21.Na asu ala metikila maasya, 'Ntik
Kilungu kifuvuanw'a?' Indl yila
Kilungu kina utwio kyavuanwa na
kukita kuwetwa nthini wakyo, we
Okamona asu ngoo syoo iwaftw'e
maosyaftye we na mosyaftye wa munda
uvw'kitwe ni kyuu kikitw'e tulu wake
ni kikiw'u. Kwa ou wanangiko
nimakwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
 أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ
 الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ ۝

22. Wīwi na ndeto nzeo nī *nzeo mbee*
kwoondū woo. Na yīla ōvoo ōkethwa wī
mūtū'e, kōkeethwa kwī kūseo kwoo
ethwa mo māf ma w'ō kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

طَاعَةُ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمْتَ الْأَمْرَ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿١٧﴾

23. Inyw'i Indī, mōkanengwe ūnene wa nthī, nī kōete kīthokoo nthīnī wayo na kōtila ndōo syenyu sya mōkaufi?

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفِيدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتُقْطَعُوا أَرْحَامُكُمْ ۖ

24.Aa nĩmo Ngai Mweni Vinya
W'onthe Umaumanĩaa na
akamatw'ĩkĩthya metho moo ilalinda.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَتْهُمْ دَٰعًى
أَنْصَارَهُمْ ﴿١٧﴾

25. Mo ĩndĩ, nomakasũanĩa Ƨũlũ wa Kulani, kana Ƨũlũ wa ngoo syoo ve ivulũ sya mũseũvĩlye woo ene?

اَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ اَنفَالُهَا ۝۱۵

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlōngo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeeasya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mamamena maūndū ala mamwendeeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīla moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ اللَّهُ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَارَبُّنَا لَهُمْ فَلَعَزَّوْهُمْ بِسَبْطِهِمْ وَ لَتَعْرِفْنَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyū na omīlīsyā, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyū vyū.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ مِنكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَنَا أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfĩlaa na kũmasĩla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na kũmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ũtongoi kũmevuanĩsya ũtheinĩ, kũikamũthũkya Ngai Mwene Vinya W'ontha ona vanini; na We akamatw'ĩkĩthya mawĩa moo kwĩthwa mate na ũsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى
لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

34. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mwĩw'ei Mũtũmwa na mũikaeke mawĩa menyu manangĩke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٥٦﴾

35. Nĩw'o, asu ala matetfĩkĩlaa na kũsiĩla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na ĩndĩ maikw'a me alei---- kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndakamaekea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٥٧﴾

36. Mũikaleele mũikese kwĩtya mũuo oyĩla inyw'ĩ no kũvika mwĩthwe mwĩ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha e vamwe nenyu, na We ndakamũvena inyw'ĩ ĩtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْآخِلُونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٥٨﴾

37. Thayũ wa nthĩ ĩno no ĩthaũ na ngũĩ tũ, na inyw'ĩ mweetfĩkĩla na kwĩthwa mwĩ alũngalu, We akamũnenge inyw'ĩ matuvi menyu, na ndakamũkũlya inyw'ĩ mothw'ii menyu.

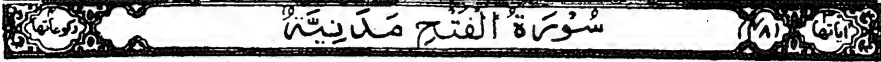
إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْلَكُمْ أَمْوَالُكُمْ ﴿٥٩﴾

38. Ethwa We emakũlya mo ũvoo wenyu, na kũmũingĩĩsya inyw'ĩ, inyw'ĩ mũkeethwa mwĩ atoonu, na We akaumĩlya ũseleke wenyu ũtheinĩ.

إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَلَا يُخْرِجْ
أَصْفًا نَكُمْ ﴿٦٠﴾

39. Sisyai, inyw'ĩ mwĩfĩtwe mũke kumya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'ontha; ĩndĩ katĩ wenyu ve amwe atoonu. Na ũla ona wĩwa mũtoonu, nĩ

هَآأَنَّهُمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِشِفَعَتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَتَّخِذُ وَمِنْ يَتَّخِذُ فَإِنَّمَا يُبْغِضُ عَنْ

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũĩĩĩĩwa, ma ĩvinda ĩvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩĩsya ĩnee Yake ĩũũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ ĩla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩĩĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩĩĩlaa tũũsĩ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasĩĩĩle angangani aũme na angangani aka, na athaithi ma mĩvw'anano aũme na athaithi ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُخَوِّفَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ دَأْوًا وَبِئَانًا مَعَ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ جُودٌ
السُّلُوكِ وَالْأَمْرِ بِكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَ السَّوَاءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ

mas0an1o math0ku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda1a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشُّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
حَكِيمًا ①

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا ①

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فُكِّكَ فَإِنَّمَا يَنْتَكُ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْلى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَيَمُوتُ بِهِ
فَ أَجْرًا عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma bait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1sy1 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'ī mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ūu nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'ī nīmawathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'ī mwaī andū anangīku.'

14. Na *tōlo* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* ītina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'ī.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'ī mūitūatīla ithyī. Ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'ī mwītīw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'ī mōkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣﴾

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَنْ يَتَقَلَّبَ الرُّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا السَّوْءَ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٤﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

سَيَقُولُ الْخَافِقُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَازِمَ لِنَا خُذُوا هَٰذَا زُرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

قُلْ لِلْعَاقِلِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتَدْعُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولَىٰ بِأَنْسِ شَرِّهِ تَتَّبِعُونَهُمْ لَوْ كُفِّرُوا

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwĩ ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūenge inyw'I Ituvi Iseo, Indĩ mwasyoka na Itina, tondũ mwasyokie na Itina mbee, We akamūsillā na ūsilflo wĩ woo.

فَإِنْ طِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ
تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
أَلِيمًا ۝

18.Vai ūthūku kwa ilalinda, ona vai ūthūku kwa kīema, ona vai ūthūku kwa ūla mūwau, *kūlea kūthi kūkita kaūnĩ*. Na ūla ona wĩva ūmwĩw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We akamūlikya Mītūndanĩ ūla ūvĩflaa tūlūsĩ uungu wayo; Indĩ ūla ūsyokaa na Itina, We akamūsillā na ūsilflo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ
وَلَا عَلَى الْمَرْبُوعِ حَرَجٌ وَمَنْ يَطْعِ اللَّهَ وَ
رَسُولُهُ يَدْخُلْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ اللَّهُ بِمَا آثَمَ ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendeew'e mūno nĩ etĩkĩli yĩla mo maĩsaa kĩthitũ kya wĩwi mbee waku uungu wa Kĩtĩ, na We nĩweesĩ maūndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ngoo syoo na We nĩwatheeisye ūuu tūlũ woo, na We nĩwamatuvie mo na ūkĩlyo wĩ vakuvĩ kw'okonĩ;

لَقَدْ رَفَعْنَا اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ
الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ
عَلَيْهِمْ وَأُثَابَهُمْ فَتَحْنَا لِلَّذِينَ آمَنُوا

20.Na mūtavo mūnene ūla mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mūf.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونََهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwathĩte inyw'I mūtavo mūnene ūla inyw'I mūkosa, na We nūmūnengete inyw'I w'o o mbee, na We nūmasĩte moko ma andũ maikamūvikĩte inyw'I, nĩkana kĩthwe kĩ Kyama kwa etĩkĩli, na nĩkana We atonye kūmūtongoesya inyw'I nzĩanĩ ūla ya w'o.

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَجَعَلَ
لَكُمْ هَذِهِ وَقَفَّ أَنْ يَدَى الثَّالِثَ عَشَرَ وَلَكُمْ
آيَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

22. Na *We nŭmwathŭe inyw'ŭ ūsindi ūngŭ, ūla mŭtaamba kŭkwata, ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nŭŭkumbatŭŭye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.*

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

23. Na *ethwa asu ala matetŭkŭlŭte, nŭmekŭmŭkita inyw'ŭ, mo vate nzika, makaalyŭka na mŭfongo yoo, ūndŭ mo maikakwata mŭsŭvŭ kana mŭtetheesya.*

وَلَوْ فَتَحْنَا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْوَارًا لَّهُمْ لَا يُخْذُونَ وَلَئِنَّا لَا نَصِيرُهُمْ ۝

24. Usu *nŭw'o wŭthŭtwe wŭ mŭtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla weethŭwe ūthŭkŭma mbee na inyw'ŭ mŭikona ūalyŭko ona wŭva nthŭnŭ wa mŭtuo mŭseŭvye wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*

سُئِلَ اللَّهُ الْبَرِّي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُئِلَ اللَّهُ تَبْدِيلًا ۝

25. Na *We nŭ We wamasŭŭle moko moo ūlŭlŭ wenyu, na moko menyu ūlŭlŭ woo nthŭnŭ wa mwanda wa Makka, ūtina wa We kŭmŭnenge ūkŭlyo ūlŭlŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw'ŭ mwŭkaa.*

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ
عَنْهُمْ بِظَنٍّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝

26. Mo *nŭ mo maleile kwŭtŭkŭla na mamŭsŭŭla inyw'ŭ kuma Mŭsikitinŭ Mŭtheu, ona nthembo syenyu ūla syaiŭtwe kŭvika vandŭ vasyo va kŭthŭnzŭwa. Na takethwa ti ūndŭ wa etŭkŭli aŭme na etŭkŭli aka, ala inyw'ŭ mŭtamesŭ na ala mwŭthwa mwamakinyangŭe nthŭ mŭtekŭmánya nŭkana mŭkwatwe nŭ ūthŭku ūlŭlŭ woo We ethŭwa amwŭtŭkŭlŭŭ kŭkita, ūndŭ We ndaaŭka ūu, nŭkana We amŭlikye teinŭ Wake ūla We wendete kŭmŭlikya. Takethwa nŭmataaŭw'e na ala matetŭkŭlŭte vate nzika, ūthyŭ twŭthwa*

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِجْلَهُ وَلَوْلَا رِجَالُ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ
تَطُوفُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَزَّةٌ يَبْغِيهِمْ
لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا
لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَلَى أَبْوَابٍ ۝

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wĩ woo mũno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maie
nthĩnĩ wa ngoo syoo ūthatu wa ngũlũ,
ūthatu ūla wa *Mũhenya ya ūtumanu*,
Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwatheesye ūuu Wake kwa Mũtũmwa
Wake na ūlũlũ wa etĩkĩli, na
amathing'ĩsya mo kũkwata kĩtina kya
ũlũngalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē kwa ūla w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mũtũmwa Wake. Inyw'ĩ vate
nzika, mũkalika Mũsikitinĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe yoo, na *angĩ* nzwĩĩ syoo
syĩndĩlange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ūndũ inyw'ĩ mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkĩlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ūmũtũmĩte Mũtũmwa
Wake, ena ūtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ūlũlũ wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē Nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
ūtanu Wake. Uvano woo wĩ ūlũlũ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ مُحَمَّدٌ
رَسُولُكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيَاهُمْ فِي دُجَاهِهِمْ فَوَيْلٌ
لِلشُّجُورِ ذَلِكَ مِثْلُهُمْ فِي الشَّوَارِعِ ۝ وَمَثَلُهُمْ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwōo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeko na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيلًا كَزَرْعِ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَكَزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ⑤

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ

AL – HUJURAT
(Wavuanŋw'e Madina)

1.Syŋtwaŋĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ŭ, ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikethwe
mwĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũtũmwa Wake, ĩndĩ
mũkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Wĩwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mũikokŭlye
mawasya menyu ŭlũ mbee wa wasya
wa Mũtũmwa, na mũikamũneeny'e na
wasya mũtũũlu, tondũ mũneenanasya
mũndũ na ūla ūngŭ, mawŭa menyu
maikese kũtw'ŭka ma mana mũte
ũmanya.

4. Nĩw'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩmo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'ontho
witw'ĩkĩĩtye ndũngalu kwĩsĩla
matatwanĩ. Kwoondũ woo ve ũkeo na
ĩtuvi ĩnene.

5.Vate nzika asu ala mambITI lasya
kOkwanTIsya we wIlo vaasa ūte *nyŪmbanT*
syaku-----aingT mŪno moo nImaTe
Ūmanyi.

6.Na takethwa mo n̄makweteelile we na
 ūm̄f̄syo k̄ūvika ȳla waumaalile nza vala
 mā, kw̄th̄wa kwā k̄ūseo kwoo. Ind̄
 Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄
 M̄ūkanf̄i-M̄ūno Vyū, Usū̄twe n̄ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِرُ مَوْبَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ٥

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

7. Inyw'ŋ mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũlũngalu nĩwamũetee inyw'ŋ ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'ŋ mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ŋa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'ŋ nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'ŋ mũtkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nũmũmenethetye inyw'ŋ ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩlina wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩtĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūlũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَتَّبِعْتُمْ أَن تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِي فَتَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ٥

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَزَّاهُ الْيَقِينَ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْإِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ ٥

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwit'ik'laa! Mũikamaeke andũ ma mbaĩ Imwe Imavũthe andũ ma mbaĩ Ingĩ, ala matonya kwĩthwa me aseokũvĩta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingĩ, ila itonya kwĩthwa syĩ nzeo kwivĩta syo. Na mũikamasuke andũ menyu, kana kwĩtana masyĩtwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩ Őthũku mũno kwĩthwa na nguma nthũku itina wa kwĩthwa na mũĩk'fĩ; na asu ala matelilaa nĩ eki-ma-naĩ.

13. Inyw'I ala mwit'ik'laa! Ivathanei na kũlea kũĩk'ĩanĩa kwingĩ; nũndũ kũlea kũĩk'ĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naĩ. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mũndũ kwa ũla ũngĩ. Ve ũmwe wenyu wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũmĩmene yo. Na mũk'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-Kaingĩ *ena ũuu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩũme na kĩka; na Ithyĩ nĩtũmũtw'ĩk'ĩthĩye inyw'I kwĩthwa ngo na mbaĩ nĩkana mũtonye kũmanyana mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩĩku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyu nĩ we ũla mũũũgalu vyũ katĩ wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weŀnĩ maasya, 'Ithyĩ nĩtwit'ik'laa.' Asya, 'Inyw'I mũinamba kwit'ik'laa; Indĩ asyai, 'Ithyĩ nĩtwit'ik'laa Isilamu,' nũndũ wĩt'ik'fĩlo wa w'ũ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑩

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْنَاهُ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑪

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ⑫

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanfī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīlī nī ala tū, mamwītīkīlīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mōkamūmanyīfthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlī wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يُدِينْكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīlaa kana kwītīkīlī Isilamu nīmakwīw'īe we Inee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīlī kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyo kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Inee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlī wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīlī.'

يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْأَلُنِي عَنْكُمْ
بَلِ اللَّهُ يَسْأَلُكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ ق مَكِّيَّةٌ

(٥٠)

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyŵi
twŵmŵnengane Kulani ya ūtheu ta ngŴsŵi
kwa ū-w'o waku.

قُلْ هُوَ الْقَرِآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŴseng'a nŴndŴ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma kaŵi
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵi nŵ kŵndŴ
kŵeni!

بَلْ يَجْعَلُونَ آيَاتِنَا هُتًى وَيَقُولُونَ
هَذَا شَيْءٌ عَجَبٌ ③

4. Ata! Yŵla ithyŵi tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵw'a twŵŵhwe na thayŴ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مَتَّئِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5. Ithyŵi nŵtwŵsŵi maŴndŴ ala nthŵi
ŵmanyivŵasya andŴ na Ithyŵi twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŴ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا
كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ū-w'o yŵla
wamavikŵie, kwa ūu, mo me nthŵiŵi wa
mwŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ
مَّرِيجٍ ⑥

7. Mo nomasyaŵtye ŵtu yŵla yŵi ŵŵlŴ woo
ŴndŴ Ithyŵi tŵyŵseŵvŵtye na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵiŵi wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8. Na yo nthŵi, Ithyŵi nŵtŵmŵnyaŵkŵtye, na
nthŵiŵi wayo, Ithyŵi nŵtwŵkŵŵte ŵma nŴmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŴthemba nthŵiŵi wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَقْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑧

¹ *Ula wŵna ŵtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa
kīla mŭthŭkŭmī ūmwelekela *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ كُلُّ عَبْدٍ مُنِيبٌ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma
ītunī yusŭŭte maŭathimo, na
nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya
malū nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتًا
وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde
manake meylīfanīye, yīmwe ūlŭ wa
yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقْتِ ثَمَرٍ طَلْعُ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī *Maitŭ*; na
nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ.
Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادِنَا وَاحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee
woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na
Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma
Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-
Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na
mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilīlo Wakwa ūla
wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ بَنِي إِسْرَافِيلَ كَذَبَ الرُّسُلَ
فَحَقَّ وَعِيدُ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla
wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika
ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte
mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake
ŭmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na
Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa
mwīkiva *wake* wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ
نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŵla ala *alaŵka* eŵi atali mekũandŵka
meko ma andũ ōmwe ailyŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŵ ngallŵ ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŵmwe ŵndŵ ve
mũsũvŵi *mũlaŵka* ōilyŵ vakuvŵ Nake
eyũmbanŵtye *kũm ŵandŵka*.

20. Na malita ma kŵkw'ũ vate nzika
nŵmoka. Kŵ nŵkyo kŵla we watataa
kũsemba ōkŵkŵte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŵw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŵla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŵka* wa kũũete na
mũlaŵka wa kumya ōkũsŵ.

23. 'We ndwaasũvŵa ōndũ ōũ, yu
nŵtũvetangŵte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŵ nŵ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŵw'o nyie nŵna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŵnŵ wa Ngiena eŵi-eŵi kŵla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŵi wa ōseo, mwŵki-wa-naŵ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŵ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŵi mwŵkyei nthŵnŵ wa ōsiŵŵo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŵai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ①

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ②

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ③

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ④

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑤

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
عِظَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ⑥

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٌ ⑦

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ⑧

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيدٍ ⑨

إِلَّا نِيَّ جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ⑩

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِي بَعِيدٌ ⑪

kŵŵ'a; Indī we mwene aī Ivityonī
kŵasa vyū.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'Mŵikatetanīsyē mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nīnamŵnengie inyw'I ūkaany'o
mbeenī.

30. 'Utwio omŵw'e Ninyie ndŵtonya
kŵalyŵlwa, na Nyie ndimwonei wa
athŵkŵmi Makwa.

LUKU 3

31. Mŵthenya Ŵsu, Ithyī tŵkayīkŵlya lia-
ya-Mwaki, 'We wī musŴu?' nayo
yīkasŴngīa, 'Ve angī'

32. Na Itu yīkathengeew'a kwa ene
ŴlŴngalu, yo yīkethwa yī vaasa, Ingī.

33. Yī nīyo inyw'I mwathiwe, kwa kīla
Ŵmwe Ŵla wamwīthiŴfe Ngai kīla Ivinda
na mŴsŴvī wa meko make,

34. 'Ula wamŵkīe Ngai-Wa-Ŵlau
kīmbithīnī na wookie Kwake We na
ngoo ya wīlilo.

35. 'Inyw'I likai nthīnī mwīna mŴuo. ŴŴ
nī Mŵthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kīla
mo makenda, na ve mwīkalo wa nesa
mbee KwitŴ.

37. Na nī nzyawa syīana ata ila syāī mbee
woo ila syī vinya mbee woo ila Ithyī
twasyanangie! Indī yīla Ŵsilīlo wookie,
mo nīmangangie ŴŴlŴ wa nthī. Nī vaī,

قَالَ لَا تَخْتَمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْعَيْنِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَيْنِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ يَمِينٍ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَذَىٰ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

ادْخُلُواهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّخِيسٍ ۝

vandũ va kwĩvitha *kwoondũ woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthĩĩ wa ōu ve Kĩlilikany'a kwa we Ōla wĩna ngoo, kana Ōla ōnenganae kŌtũ na kwĩthukĩĩsya.

39.Na nĩw'o, Ithĩĩ nĩtwoombie matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nthĩĩ wa mavinda thanthatũ, na vai mĩnoo yaatŌkwata Ithĩĩ.

40.Kwa ōu, we Ithĩĩwa na ōmĩĩsyo ũŵũ wa maŌndũ ala mo meŌneena, na mŪtafe Mwĩai waku na ndaĩa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yĩtanathŪa;

41.Na nthĩĩ wa *kĩlungu kya* Ōtuku ōta ōu mŪtafe We, na ĩtina wa kŌvalŌka nthĩ na kŪtulya-ndu kŌla *kwathĩĩwe*.

42.Na ĩthukĩĩsyei! MŌthenya Ōla Mwĩtani Ōketana kuma vandũ vakuvĩ,

43.MŌthenya Ōla yĩla mo vate nzika makew'a kĩuumo. Usu Ōkeethwa mŌthenya wa kŌka *kuma mbŪanĩ*.

44.Nĩw'o, Ithĩĩ Nithĩĩ ala tŪnenganae thayũ na kŪete kĩkw'o, na Kwitũ nĩkw'o ūalũko wa *mŌminŌkĩĩyo*.

45.MŌthenya Ōla nthĩ ĩkatŌkanĩla katĩ kum ũŵũ woo *namo makooka* mekalaatĩte---kŪu kŪkeethwa kŪmbany'a vamwe, na nĩ ōvũthũ Kwitũ Ithĩĩ.

46.Ithĩĩ nĩtwĩĩ nesa vyũ Ōndũ mo maasya; na we *ndũnyuvĩĩwe* kŪmaingĩĩsya Ōndũ kwa nzĩla *ona yĩĩa*.

إِنِّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرٌ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ سَمِيدٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۖ وَمَا مَتَّنَا مِنَ الْغُوبِ ۝

فَأَصْدِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۝

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ۝

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ۝

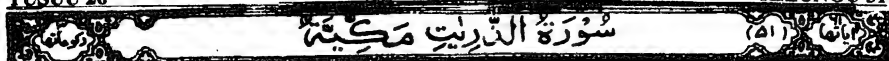
إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُبَيِّنُ الْآيَاتِ الْمُبِينِ ۝

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرُ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۝

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we ūla
Ūkīaa ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝ ﴾

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũtwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩtwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدْرُو ②

فَالْحَبْلِ وَقَرَأَ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرًا ④

فَالْقَسَبِ أَمْرًا ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبكِ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ⑩

قِيلَ الْخَرْصُونَ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍاهُمْ سَاهُونَ ⑫

يَسْتَوُونَ إِنْ كَانَ يَوْمُ الدِّينِ ⑬

يَوْمَهُمْ عَلَى النَّارِ يَفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nīw'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا مِن ثَمَرِهِ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّافِينَ فِي جَنَّتِ وَيَحْيُونَ ﴿١٦﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْجُؤُونَ ﴿١٨﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٩﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٠﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkīto,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢١﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I īndī nomwona?

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢٢﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٣﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nīw'o.

فَوَدَّ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ إِنَّهُ لَحَيٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٤﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمٌ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٥﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŵmba kwake, na aete kasaŵ kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ١٤

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١٥

29. Nake nŵweew'ie wia nŵndŵ woo. Mo maisye, 'Ndŵkakŵe.' Na mo nŵmamŵnengie we ŵvoo mŵseo wa kŵyawa kwa mwana wŵna ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَعْظَمْ وَبَشِّرُوهُ بِعِلَامٍ عَلَيْهِمُ ١٦

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵŵte na kyakŵna ŵthyŵ wakyo kyasya, 'Kŵveti kŵkŵŵ ngŵngŵ!'

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ١٧

31. Namo masya, 'Ona kŵilyŵ ŵu, Mwŵlai waku nŵneenete. Vate nzika, We nŵ Mŵŵ, ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ١٨

32. Avalamu amakŵlya, 'Yu ŵtŵmane wenyu nŵ mwaŵ, Inyw'I atŵmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ١٩

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŵtŵmŵtwe kwa andŵ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٢٠

34. 'Nŵkana tŵtonye kŵtheesya tŵlŵ woo mavia ma yŵmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٢١

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku, kwoondŵ wa asu ala mena mothŵku mavŵtŵku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٢٢

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala maŵ vo vau ŵndŵ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٣

37. Na Ithyŵ tŵyaaŵthŵa ateo nyŵmba ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٢٤

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama kwoondŵ wa asu ala makŵaa ŵsifŵlo wŵ woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٢٥

39. Na Ithyl n̄hwatiie Kyama k̄ngī na Mose, ylla Ithyl twamOt0mie kwa Valao ena Ot0nyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ إِنَّهُ قَالَ قُلْ أَوْجِبُونٰ ۝

41. Kwa Ou Ithyl n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganī; na we-mwene n̄we wal wa k0t0lwa m0tī.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُبَصِّرٌ ۝

42. Na vaī Kyama nth̄nī wa mbaī ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄mwe k̄lla kyo kyeeth̄ie, Indī kyavekalilye ta Iv̄indī you.

مَا تَدْرُونَ شَيْءٌ أَتَتْ عَلَيْهِمُ الْآجِلَاتُ كَالرَّيْمِ ۝

44. Na vaī Kyama nth̄nī wa Mbaī-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄thyei inyw'ī ene kwa Iv̄inda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْعُوا خَمًّا حِينًا ۝

45. Indī mo n̄maleile k0w̄lw'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa Ou, mo n̄makwatiwe n̄ k̄latal̄lki o masyaīlsye;

فَعَتَوَاعَنَ أَمْرَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

46. Namo mayaī matonya k0k̄lla ṁgī, ona mayaī matonya kw̄lsilla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ۝

47. Na Ithyl n̄hwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ فَسِيقِينَ ۝

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄t0yak̄ite Itu na Ot0nyi na Ithyl t0endee na k0ȳlthanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبَايِدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ۝

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaĩĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya *syĩndũ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَتَنَمَّ الْبَهْدُونَ ﴿٥٩﴾

50.Na katĩ wa kĩla kĩndũ Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ رَأَىٰ إِلَى اللَّهِ إِيَّانِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Na mũikaseũvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٢﴾

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaũka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũũka!'

كَذَلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٣﴾

54.Mo maũtw'ĩkĩthĩtye ũtĩlwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ *ontho*.

أَتَوَصَّوهُمْ بِمَا هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ũu, alyũka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

فَقُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمُؤْمِنٌ ﴿٥٥﴾

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ũtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaita Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ زَكَاةٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٨﴾

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *We-Mwene* ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ﴿٥٩﴾

60. Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yīlyī ta ya andū ala maī mbee woo; kwa ūu mo nīmaeke kūngŭlya Nyie ngalaate ūsilīlo.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْمِلُونَ ⑤

61. Woo, īndī, kwa asu ala maleaa kwītīkīla, nūndū wa ūla mūthenya woo ūla mo mathītwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ⑥

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa ũa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭĩla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩlu;

7. Na ũkanga mwimbu;

8. Usĩĩĩlo wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩla.

10. Mũthenya ũla ƭtu yĩkeluuta vamwe na
kĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Woo ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wo
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mo ala mathaũkaa na kũvũa ngũĩ na
kũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngiena na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'o ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُلِّبَ مَسْطُورٍ ٣

فِي سَرِّي مَنشُورٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَقُورِ ٥

وَالشَّقِيقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

قَالَهُ مِنْ دَالِجٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ١١

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى تَارِجِهِمْ دَعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī
mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na
inyw'ī mwoonany'a ōmīlīsyō kana
mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū
ōmwe kwenyu. Inyw'ī nīmōkūfwa tō
kwoondū wa maōndū ala inyw'ī
mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alōngalu me nthīnī wa
MīŌnda na nthīnī wa ōtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنُ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maōndū ala Mwīai woo
ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai
woo nōmatangīte mo kuma ōsīllōnī wa
Mwaki.

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَارٌ سَرَابٌ وَأَنْهَارٌ سَرَابٌ
عَذَابُ الْجَنَّةِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ōtanu, ta
ītuvi ya ōndū inyw'ī mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīlwe mīsonzo,
na Ithyī tōkamakwatany'a na ēlū atheu
mena metho mathanthau na *manake*.

مُعْجِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحُهُمْ
عَيْنٌ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana
syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---Ithyī
tōkamakwatany'a na syana syoo. Na
Ithyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma
īuvīnī ya mawīa moo. Kīla mōndū
ovanītw'e na maōndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلٌّ فِي مَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithyī tōkamanenge matunda *kwa*
wingī na nyama ila mo makethwa
maisyenda.

وَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكُونُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe
kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyo vate ngūī
kana naī.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lulu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ عَلَيْهِمْ كَأَنَّهُمْ لَوُؤُ
مَكْنُونٌ ۝٢٥

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwfw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٢٦

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai kafi wa andu maitu ma
mushi, ithyi ntwakila muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝٢٧

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nithitwe ausitwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa Umui
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ۝٢٨

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Museo, Usutwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝٢٩

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu mue ona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بَاطِلٌ وَلَا تَهْتَدُ ۝٣٠

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myai;
ithyi ntwetele kyeve kila tvinda yikaete
lulu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝٣١

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kafi wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝٣٢

33. Umanyi woo na ilko syoo nisyoo
imeyila kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ۝٣٣

34. Mo maasya, 'We nuyisevitye yo?
Aiee, Indl mo mayitila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo uili ta uu,
ethwa mo maneenaa w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝٣٥

36. Mo mombi'twe kuma vathei, kana mo ene nĩmo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ۝

37. Mo nĩmo moombie matu na nthĩ? Aiee, Indĩ mo mai na mũĩkĩĩo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ۝

38. Mo mena inandũ sya Mwĩai waku, kana mo nĩmo asũvĩi *masyo*?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ۝

39. Mo mena mbaasya ya ñunĩ makethukĩĩsya ndeto? Indĩ mwĩthukĩĩsya woo nĩaete mwĩao wĩyonanĩtye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ لَّا نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ ۝

40. We ena eſtu nenyu mwĩna ivĩsĩ?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ۝

41. We nĩwĩtasya ĩtvi kuma kwoo, makaemwa nĩ kũkua mũio wa thĩĩ?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

42. Mo mena *Umanyi* wa maũndũ ala matonekaa, nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

43. Kana mo mena nzama nthũku? Indĩ no asu ala makakwatwa nzamanĩ ĩsu nthũku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ إِلَيْكَ مَكِيدُونَ ۝

44. Mo mena Ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho? Ngai Mwene Vinya W'ontho E-ĩlũ Mũno mbee wa *syonthe* ĩla mo mamwĩananasya *We nasyo*.

أَمْ لَهُمُ اللَّهُ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

45. Na ethwa mo nĩmoona kĩlungu kya ĩthweo kĩtheete, mo maasya; 'Omĩtũkĩ mathweo nĩmekũatĩanĩ ngoi ĩlũ wa ngoi.'

وَأَن يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ۝

46. Kwa ũu maeke mo me oka kũvika makomane na mũthenya ũla woo wathanĩtwe, ũla mo makakũnwa nĩ kĩtalalĩki.

فَلَا تَهْمُ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ۝

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kĩndũ ona kĩva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nĩw'o, kwa asu ala mekaa ūthōku,
ve ūsilĩlo ūtee wa ūu. Indĩ aingĩ mũno
moo mayĩsĩ.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmĩĩsyoo ūtwio wa
Mwĩai waku; nũndũ vate nzika, we wĩ
mbee wa metho Maitũ; na mũtafe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake yĩla we waamũka
kuma toonĩ.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kĩlungu kya ūtuku ota ūu, we
mũtafe We ona ndata iithōa.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩtĩye, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ūvuanfw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtĩye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩkie
Kĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ athee nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Īndĩ We nĩwamũvuanĩsyē mũthũkũmi
Wake kĩla We wavuanĩsyē.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩlũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝١

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝٢

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝٣

إِنْ هُوَ إِلَّا وَعْيٌ يُؤْتَىٰ ۝٤

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝٥

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۝٦

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۝٧

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۝٨

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝٩

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝١٠

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۝١١

13. Inyw'I Indī mōkakaanāfa nake ūlō
wa maŭndū ala we woonie?

أَفْتَرَوْهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ⑬

14. Na vate nzika, we nīwamwonie We
ŭvinda ya kēlī ōta ūu,

وَلَقَدْ رَأَىٰ نَزْلَةَ أُخْرَىٰ ⑭

15. Vakuvī na mūtī wa Mōkūnasi ūla wāf
vaasa mūno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ⑮

16. Vakuvī na w'o nī Mōūnda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَ هَاجَتِ السَّوَىٰ ⑯

17. ūu wāf yīla kīla kīvw'īkaa
kyavw'īkie ūla mūtī-wa-Mōkūnasi.

إِذْ يَفِئَةُ السِّدْرَةِ مَا يَفِئَةُ ⑰

18. Itho yīyaathūka ūtee, ona
yīyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ⑱

19. Vate nzika, nīwoonie Syama ila nene
vyū sya Mwīai wake.

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ⑲

20. Yu ndavyei Nyie ūvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعُرْسَىٰ ⑳

21. Na Manaati, wa katatū, ngai ūngī wa
mūndū mūka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرَىٰ ㉑

22. 'Ata! Aŭme kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَىٰ ㉒

23. Ūsu nī ūaanīku ūte mūseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فِيْهِمْ ㉓

24. 'Aa nī masyīṭwa ala inyw'I
mūsyīṭte—inyw'I na maaṭhe menyu---
yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
ūtakyumīsyē mwīao.' Mo maatiṭaa
vathei na kūṭalīṭhya na maŭndū ala
mathayū moo mendaa, oyīla ūtongoi
nīwaminīte kūmavikīa mo kuma kwa
Mwīai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمَرَ لِلنَّاسِ مَا تَكُنُ ۖ

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kflyo wa kila k0nd0 na syonthe ila itongoasya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا الْوَسِيلَةَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

LUKU 2

27.Na ve alaika meana ata matunī, indī wīw'anīthya woo nd0kauna k0nd0 ona kīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganīte 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nī we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا يَقْبِضُ شَفَاعَتَهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرْضَى ۝

28.Asu ala matayitkīlaa Itu mametaa alaika na masyitwa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْئُرُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَى ۝

29.Indī mo mai na 0manyi 0nd0nī 00. Mo maatīlaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya 0nd0 00l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝

30.Kwa 0u, Mwath0kīei 0la 0aly0kaa na k0tia kīlīlikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthī īno.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى هَذَا دُونَهُ وَلَا تَتْلُكُهُ عَيْنُ الْمُحْسِنِينَ ۝

31.Usu nīw'o 0manyi wa 00l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ۝

32.Na syonthe ona syīva ila syī matunī na syonthe ona syīva 00l0 wa nthī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkana We atonye k0īvanīsyā asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mekīte, na kana We atonye k0matuva syīnd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۝

33.Asu ala mekaa naī nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini---nīw'o, Mwīai waku nī m0thanthau nthīnī wa 0keko. We n0mwīsi inywi

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'ī kuma nthī, na ylla
inyw'ī mwaī ivuno nthīnī wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa ōu
mōiketw'īkīthye ene ōlōngalu inyw'ī
ene. We nōmwīsf we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'ō.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنِ اتَّبَعْتُمْ ۖ

LUKU 3

34. We noūmwonaa ōla ōalyōkaa kuma
Ōtongoinī.

أَقْرَبَتْ إِلَيْكَ تَوَلَّى ۖ

35. Na umasya kīnini, na kōkīw'īa
kīw'īu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۖ

36. We ena ōmanyi wa maōndū ala
matonekaa nīkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْسِهِ ۖ

37. We noūmanyīthīw'e maōndū ala me
nthīnī wa Maandīko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۖ

38. Na ma Avalamu ōla weanīsyē
mīāo?-----

وَلِأَبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۖ

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa ōngī;

أَلَا تَذَرُ وَازِدَةً ذُرًّا أُخْرَى ۖ

40. Na vai kīndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'īsyō syake;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۖ

41. Na kana kīthing'īsyō kyake o mītōkī
kīkamanyīthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ۖ

42. Na īndī we akanengwe ītuvi yīanīu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَى ۖ

43. Na kana kwa Mwīai weku nīkw'ō
kōendaa syīndū syonthē
mōminōkīlyonī;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۖ

44. Na kana We nī We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maſa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٣٧

45. Na kana We nī We ūla ūetae kīkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝٣٨

46. Na kana We ombaa syīndū ilī---
kīŭme na kīka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝٣٩

47. Kuma ūlovotonī ya manzī yīla metwa
nthī;

مِنْ تَطْفِئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝٤٠

48. Na kana nī ūlŭ Wake We kūete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّهُ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْأُخْرَى ۝٤١

49. Na kana We nī We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kūmwīanīsyā
mūndū;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝٤٢

50. Na kana We nī Mwīai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ūnūnī;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝٤٣

51. Na kana We nīwamyānangie *mbaī ūla*
ya mbee ya Aatī,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝٤٤

52. Na *mbaīya* Athamuti, na We
ndaatīalya ūmwe woo ona ūmwe,

وَنُودَا مِمَّا آتَيْنَا ۝٤٥

53. Na *We nīwamanangie* Andū-ma-Noa
mbee woo----- nīw'o, mo maī mate
alūngalu mūno na mbāa matū mūno
vyū----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٤٦

54. Na We nīwamīsyīndie mīsyī
mīng'uthūlange ya andū ma Loto.

وَالْمُتَفِكَّةَ أَهْوَى ۝٤٧

55. Kwa ūu, nīkyamavwīkie mo kīla kya
mavwīkie.

فَعَشَّهَا مَا عَشَّ ۝٤٨

56. Nī wīva īndī, *We mūndū* katī wa
mumo wa Mwīai waku we ūkakaanāna?

فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكَ تَمَّازَى ۝٤٩

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaŋĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'ontho.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

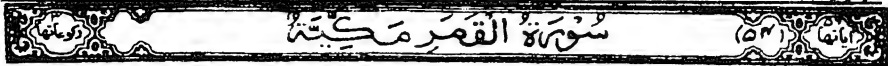
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ⑩

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho,
na mũthaiĩthei We.

يَا قَانِبُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبَيْتِ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Ula Saa nũthengeee, na mwei
nĩmwatũanĩye katĩ.

3. Na ethwa mo nĩmoona Kyama,
masyokaa na ĩtina na kwasya, 'Nĩ ũndũ
wa ũsengy'o wa ũoi.'

4. Mo nĩmaleaa ũla w'o na kũatĩla
mawendi moo. Īndĩ kĩla ũtwio wa Ngai
vate nzika, ũkavika.

5. Na mo nĩmaminĩte kũvikĩwa nĩ ũvoo
mũnene ũla nthĩnĩ waw'o ve ũkaany'o—

6. Uĩ mwĩanũ; Īndĩ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ũu, we ĩvathane namo. Mũthenya
ũla Mwĩtani ũkameta mo ũndũnĩ
ũtew'anĩka,

8. Oyĩla metho moo makakumanĩla nthĩ
namo makauma mbũanĩ syoo mailĩ ta
ngie inyaĩkĩtw'e,

9. Mekalaatĩte mamwelekele Mwĩtani.
Aleĩ makaasya, 'Uũ nĩ mũthenya
mũmũ.'

10. Andũ-ma-Noa nĩmaũleile ũla w'o
mbee woo; ĩĩ, mo nĩmamũleile
mũthũkũmi Waitũ na maasya, 'Mũndũ
wa ndũũka na ũmwe wa ala maminĩte
kũlewa na kũvũthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَشَقَّ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ

خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمَ عَسَرَ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ōu, we n̄wavyoyie Mw̄lai wake
akyasya, 'Nyie n̄m̄ōk̄l̄ye vinya, kwa
 ōu, ōka We ōtethyon̄i wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَحِرْ ①

12. Na īvindaŋi yu Ithyī n̄twavingōangie
 mbūthi sya ītunī, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَبٍ ②

13. Na Ithyī n̄twatumie nthī ivingōanga
 mbuluti, kwa ōu, syīw'ō ill̄
 n̄syakomanie kwoondō wa k̄lelelo k̄l̄la
 k̄yatw'ītwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyī n̄twamōkuie we na K̄l̄a
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ④

15. Yo n̄yathambalile īūlū uungu wa
 metho Maitū; ītuvi yake we ōla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyī n̄twamōkuie we na k̄l̄a
kyaseōv̄l̄we na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑥

17. Usil̄l̄lo Wakwa wāl̄ m̄ōthōku ata īndī
 na ōkaany'ō Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na m̄ūno Ithyī n̄t̄ōm̄l̄tw̄k̄l̄th̄t̄ye
 Kulani kw̄l̄thwa yī mbūthū k̄ōm̄l̄manya
 na k̄ūm̄l̄l̄likana. īndī ve ōmwe ona w̄l̄va
 ōla w̄l̄t̄k̄l̄l̄aa kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑧

19. Mbāl̄ya-Aati n̄lyaleile ōla w'ō.
 Usil̄l̄lo Wakwa īndī wathōk̄l̄e ata na
 ōkaany'ō Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyī n̄twamatōm̄fie k̄l̄seve kyai
 nth̄l̄n̄i wa ōla m̄ūthenya wa mbaanga īte
 m̄ōminōk̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. K̄l̄itembōanga andō ta iting'ī sya
 m̄l̄tende ik̄ūan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِي ﴿٣٧﴾

23. Na mūno ithyī tūmītwīkīthītye Kulani kwīthwa yī mbūthū *kwa kUmīmanya* na kUmīlilikana. Indī ve ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŷya* Athamuti ota ūu, nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaū! mūndū, kuma katī waitū ene, mūndū ūmwe! Ithyī tūkamūatīla we? Ow'o Indī ithyī tūkeethwa twī īvītyonī īthūku mūno na tūkwatītwe nī ndūoka.

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثْلًا وَاحِدًا نُنَبِّئُكَ إِنَّكَ إِذَا لَبِيتَ صَلَيبًا وَسَعِيرًا ﴿٤٠﴾

26. 'Kīlīlikany'a kīvuanītw'e kwake eweka katī waitū ithyonthe? Aiee, we nī mūkengani wīna ngathīlo.'

ءَالَيْكَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَيسَّرُ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nūū ūla mwīkathīfi-mūkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْآيسَرُ ﴿٤٢﴾

28. 'Ithyī tūkamītūma ngamīle-nga ta ūtato kwoo. Kwa ūu, masyaīsyeyi mo, *We Salee*, na īthwa na ūmīlīso.

إِنَّا مُرْسِلُوا السَّاعَةِ فَيَنفَعُ لَهُمْ قَارِعٌ يُضِلُّهُمْ وَاضْطِرُّوا ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ū nīkīlaanītw'e katī woo, kīla īvinda ya kūny'wa, īkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ مُحْتَضَرٌ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nīmeetie mūnyanyae woo, na we eeyumya we mwene kōkūna na kūmītilanga maaū.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī wāī *mūthOku* ata na ūkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِي ﴿٤٦﴾

32. Ithyĩ twamatwale mo kũũmo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمٍ مُّخْتَلَرٍ ۝٣٢

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلَّذِينَ هُمْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝٣٣

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany' a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنَّذْرِ ۝٣٤

35. Ithyĩ twamatwale kũũtani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ
بِسَحَرٍ ۝٣٥

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw' o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝٣٦

37. Na we ow' o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, ĩndĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw' o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنَّذْرِ ۝٣٧

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany' o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَمَسَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرٍ ۝٣٨

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِيرٌ ۝٣٩

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany' o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرٍ ۝٤٠

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

۞ وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلَّذِينَ هُمْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝٤١

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
Ōu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ﴿٤٢﴾

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie na ūkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ﴿٤٣﴾

44.Alei menyu nīmo aseō kūmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاذَكُمُ خَيْرٌ مِّنْ أَوْ لَيْكُمُ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ ﴿٤٤﴾

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 ūla ūsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرُونَ ﴿٤٥﴾

46.Ita sya kaū o mītūkī ikasindwa na
 ikaalyūka syonany'e mīlōgo yoo *ikīīe*.

سَيَهْرَمُ الْجَنَعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٦﴾

47.Ū, ūla Saa nī ūvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na ūla Saa ūkeethwa wī wa
 mbaanga nene mūno na wī ūū mūno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرٌ ﴿٤٧﴾

48.Vate nzika, avītany'a me ūvītyonī
yīyumīīye ūtheinī na nī aūūku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا النُّجُومِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٨﴾

49.Mūthenya ūla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kūkīitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبَوْنَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَىٰ سَقَرٌ ﴿٤٩﴾

50.Nīw'o Ithyī nītūkyūmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٠﴾

51.Na mwīlao Witū *wīanīaw'a* na *ndeto*
 ūmwe tū, ta kūveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥١﴾

52.Na ow'o, Ithyī nītūmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ ﴿٥٢﴾

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الرَّبِّ ۝٥٣

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

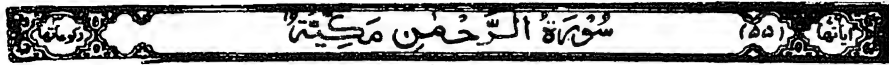
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝٥٤

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النَّاقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ۝٥٥

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝٥٦

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩĩtye Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩisye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo kwa kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtye ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtye nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe ya*
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ۖ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالزَّيْتَانِ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mūkūlea, *inyw'it andu na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamūmbie mūdū kuma nthĩnĩ
wa yūmba yūmū *yīla yīlyī* ta nyūngū
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmūĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothūĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu* ve tūtū; iilikanaa
Okanga na ūla ūngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lōlō na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndūūlu nĩ Syake ila
syūkĩlĩle ūkanganĩ ta ĩĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mūkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَائِمٌ ۝٢٧

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ũũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٨

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٢٩

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwũũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝٣٠

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣١

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝٣٢

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٣

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا ۝٣٤

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝٣٥
فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٥

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝٣٦

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٧

38. Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kOtunġva ta ua mOtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ٢٨

39. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٩

40. MOtthenyanġ Osu, mOndO kana Iyini
ndakakOlwa Ovoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ٣٠

41. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣١

42. Ala avġtany'a makamanyġka nOndO
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyO moo
na maOÜ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ٣٢

43. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٣

44. Yġġ nġyo Iia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ٣٤

45. Mo makathyOlOlOka katġ wayo na
kġw'Ü kyai kġtheOkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ٣٥

46. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٦

LUKU 3

47. ġndġ kwa Oġa we wġw'aa wia nġ Onene
mOtOÜlu wa Mwġai wake, ve mġOnda Iġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّ ٣٧

48. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٨

49. Yelġ yġna mbonge mbingġ.

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ٣٩

50. Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٤٠

51.NthInI wayo yeli ve ithima ili ivititye
kIw'U mana.

فِيهِمَا عَيْنٌ تَجْرِي ⑤

52.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑥

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eli eli.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجٌ ⑦

54.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑧

55.Mo makaaIla IULU wa mIlo mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yeli makeethwa maniinIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ وَ
جَنَّاتٍ الْبَاقَتَيْنِ دَانٍ ⑨

56.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑩

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mUndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْظُرْفِ لَمْ يُطَيَّبْنَهُنَّ أَسْ قَبْلَهُنَّ
وَلَا جَانٌّ ⑪

58.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑫

59.MailyI ta IULU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَانُّ ⑬

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑭

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ⑮

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva InDI,
wa MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑯

63.Na Utee wa IIsu yeli, ve MIUnda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ⑰

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni kĩkwatu.

مَذْهَبَيْنِ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mũkaũlea mumo wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo ota ũu, vakeethwa tũlũsĩ twĩĩ tũvĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَصَاحَتَيْنِ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa mĩhema yonthe ya matunda, na ndende na makũngũmanga.

فِيهِمَا فَالِكَمَةٌ ذَخْلٌ وَرُمْكَانٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa eĩũ, aseu na anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَانٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mũkamalea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma kwendeesya, masũvĩtwe nesa nthĩnĩ wa malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu, mũkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini Utakethwa amakiĩtfe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mũkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syltwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. YIla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kũlea kwa kumIla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angI.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. YIla nthI Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا دُجِيَ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6. Na iIma ikanyaIkw'a----ũnyaIky'a
mwĩanũ.

وَأَسْتَ الْجِبَالُ بَنًا ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'Ika ta kItoo
kInyaIkw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ٧

8. Nenyu mũkaanw'a nthĩnI wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11. Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ١١

12. Mo makeethwa makwatĩte
ũthengeanIu na Ngai.

أُولَئِكَ الْقَرُّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthĩnI wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14. Nguthu nene kuma katĩ wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ مِنَ الْآدَمِيِّينَ ۝

15. Na nguthu ninangi kuma katĩ wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

16. Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũlũ,

عَلَى سُرِّي مَوْضُونَهُ ۝

17. Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَبِّلِينَ ۝

18. Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخْلِذُونَ ۝

19. Makuĩte mĩkeve na mbĩĩĩka, na
ikombe syusũĩw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَصْحَابِ زَبَاجٍ ۝ وَابْرَاقَ ۝ وَكَافٍ ۝ وَمِنْ مَجْنُونٍ ۝

20. Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ۝

21. Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمَا يَتَخَيَّرُونَ ۝

22. Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝

23. Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُودَ عَيْنٍ ۝

24. Ta lũlũ, ivithĩtwe nesa na nzũvĩĩku.

كَأَمْثَالِ الْوُلُوفِ السَّكُونِ ۝

25. Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

26. Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَادِ لَا تَأْنِيئًا ۝

27. Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيْلًا سَلْمًا سَلْمًا ۝

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبُ الْيَبِينِ ۚ مَا أَخْضَبُ الْيَبِينِ ۝

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۝

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَزَيْلٍ مَّنْذُودٍ ۝

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّنْكَوَبٍ ۝

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ لُّبِيدٍ ۝

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۝

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۝

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبُ الْيَبِينِ ۝

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبُ الشِّمَالِ ۝

43. Mo makeethwa katī wa kīseve kīvyū
na kīw'ū kītheŭku kya kŭvīvyā,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝٦٣

44. Na uungu wa muunyī wa syūki yiū,

وَذَلِيلٍ مِّنْ يَّحْصُمٍ ۝٦٤

45. Kīte kīthithu kana kītena ŭseo ona
ŭmwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝٦٥

46. Mbee wa ŭu mo mekalaa thayū
mŭvūthū na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝٦٦

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mŭnene.

وَكَانُوا يُصَيَّرُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝٦٧

48. Na mo nīmamanyīte kŭkŭlyā, 'Ata!
Ithyī twakw'a na kŭtw'ika kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nītŭkathayŭŭkw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَ
عِظَامًا ءَ إِنَّا لَنَبْعَثُوهَا ۝٦٨

49. 'Na maaīthe maitŭ ala ma mbee ota
ŭu?'

أَوَ أَبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝٦٩

50. Asya, 'Iī, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝٧٠

51. On the makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yītwe mŭthenyanī
mŭnyuve.

لَنَجْوَعهُنَّ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝٧١

52. 'Indī, Inyw'ī ala mŭthyoekeke na
mŭleete ŭla w'o,

نَمَرًا نَّكَمَ إِنَّهَا تُضَاوُونَ الْمَكَابِيُونَ ۝٧٢

53. 'Inyw'ī vate nzika, mŭkaya ma mŭtī
wa Sakkum,

لَا كِلُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝٧٣

54. 'Na mŭkausŭsyā mavu menyū namo,

فَمَا تَلُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝٧٤

55. 'Navo mŭkanyw'a kīw'ū
kŭtheŭkīte,

فَسِرْبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَبِيرِ ۝٧٥

56. 'Künyw'a ta ngamile yina waüni vyü.

فَشَرِبُوا مِنْهُ يَوْمَ الْيَوْمِ ⑤

57. UÜ ökeethwa wí mÜthokany'o woo
MÜthenyaní wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyí nítÜmÜmbíte inyw'í. Ntkí, Indí
inyw'í müyítíkílaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'í müsÜanílaa ata tÜÜ wa ilovoto
ya manzíyíla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْتُونُ ⑧

60. Inyw'í ninyw'í müyÜmbíte yo kana
Ithyí Nithyí Mümbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyí nítwíyílaite kíkw'Ü kwenyu
inyw'önthe; na Ithyí tÜitonya küsílíwa.

نَحْنُ قَدْ رَبَّانَا بَيْنَكُمْ الْوَيْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma küalyÜlwa kwa myÜmbííwe
yenyu ya yu na kümÜkílyá inyw'í
kütrw'íka kíndÜ kíla inyw'í mütena woni
wakyö.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'í vate nzika, nímÜmanyíte
Ümbi Üla wa mbee. Ntkí, Indí, inyw'í
mÜte kümanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'í nímwonaa kíla müvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'í ninyw'í mükülanasya kana
Nithyí Mükülmasya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyí nítwendie Üu Ithyí
twíthwa twakílyÜlile ta mavuti, Indí
inyw'í müitiwa müküla.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ ظِلْمًا ⑮

67. Mükyasya, 'Ithyí twí anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyí twí avene kíla kíndÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'í nímÜkyonaa kíw'Ü kíla inyw'í
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

أَ أَنتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنِ السُّجُوتِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0tI n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

أَ أَنتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنِ الْمُنْشُونَ ۝

74. IthyI t00tw'IkIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَفَصًّا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syIthwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvItha na mwovano wa ndata---

فَلَا أُقْسِمُ بِوَقْعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبَاطِنُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِعَظْمِ الْخَبِيثِ أَنتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83.Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩ* ya mūtũlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayō* wa mōndō
mōndōkw'a ōvikaa mōmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mūsyaĩsye---

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŪno kŌmŌvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŪyona---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŌimakwĩtwa mŪkŪlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŪitonya kŪtŪnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ūthengeanũ na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.Indĩ *Kwake* ve ūkiakisyo na mŪke
mŪseo na MŪōnda wa *Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـذَاجَتْ نَعِيمٍ ۝

91.Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŌme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.Indĩ MŪuo wĩthwe ĩlŪlŪ waku we ūla
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŌme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.Indĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكِيدِينَ الْفَاسِقِينَ ۝

94.Indĩ *kwake* kŪkeethwa mŪthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŪkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمٍ ۝

95.Na kŪvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ūlŪ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ūu, taŋa syŋtwa ya Mwŋai waku
Ula-Mŋnene.

يٰٓعِيسٰى فَسَبِّحْ بِاَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۝

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ

(٥٤)

AL - HADIID
(Wavuanfwe Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ na
ĩũlũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya,
Ula- Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We
nũnenganae thayũ na nũetae kĩkw'ũ; na
We Ena ũtonyi ĩũlũ wa syĩndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ③

4. We nĩ We Mwambĩĩĩlyo na
Mũminũkĩlyo, Wĩ-Utheinĩ na Mũvithe,
na We nĩwĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ④

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ atĩĩĩka We-
Mwene Kĩĩĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We
nũmanyaa kĩla kĩĩĩkaa ĩũlũ wa nthĩ na
nũmanyaa kĩla kyumaa nza wayo, na
kĩla kĩĩĩtheaa kuma ĩtunĩ na kĩla
kyambataa ĩtunĩ. Na We E-vamwe
nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya
kwĩthwa mũĩ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũmonaa maũndũ onthe ala
inyw'ĩ mwĩĩka.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ
مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑤

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na
maũndũ onthe matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ⑥

7. We atumaa ũtukũ wĩĩĩĩla nthĩĩĩ wa
mũthenya na mũthenya wĩĩĩĩla nthĩĩĩ wa
ũtukũ; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ
onthe ala me nthĩĩĩ wa ĩthũĩ.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي
الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianĩo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla ũtĩfwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩtina*. Mo me ĩtũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَ كُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ تُؤْمِنُوا بِهِتَكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ رَّحِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنَ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَ أَوْلَا وَعَدَ اللَّهُ الْكَافِرَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklili aOme na etfklili aka, kyeni kyoo kfiisemba mbee woo na mokon'i moo ma aOme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnthi! MfOnda Ila Ivtflaa tUlusi uungu wayo, vala inyw'i mOkekala. Usu ni Utanu mUnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتُ تَحِيَّتِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. M0thenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfklila, 'Twetelei ithy'i *vanini* nkana twose kyeni kuma kyenini kwenyu,' na Ind'i *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa* inyw'i *nfmOtanya*, na Ind'i manthai kyeni.' Na Ind'i vakeeklwa ngoka kat'i woo y'ina mUomo nthini wayo. Na nthini waw'o vakeethwa tei w'onthe na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Usilflo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمَ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithy'i tuya'i o vamwe nenyu?' Namu makamasung'la, 'II, Ind'i inyw'i *nfmweelikilye* matatwan'i inyw'i ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathoku mamOkenga inyw'i kUvika Utwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOkengani nfwamOkengie inyw'i Iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ مُنْكَرٌ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ نُنَادِيكُمْ فَاتَّبِعْنَا أُنْفُسُكُمْ وَتَرْتَبصُّمْ وَارْتَبِعْكُمْ وَعَزَّكُمْ الْأَمَانِيُّ فَحَدَّثَ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّكُمْ بِاللَّهُ الْقَوْدُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ou, OmOnthi, vai kyovosya kfkwtfkflwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwfklila. Wtkalo wenyu wa mUthya ni Mwakini; Usu niw'o mUnyanyae wenyu; na ni vandU vathoku va kwfkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوْعَدُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا ذُكِّرُوا النَّارَ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبَشِ الصَّيْرِ ﴿١٦﴾

17. Yo Ivinda ti Iviku kwa asu ala metfklila kwfw'a ngoo syoo syinyivitye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoond0 woo, Indī ngoo syoo nīsyoomlthiw'e, na aingī moo nī ath0ku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmīthay00kasya nthī Itina wa kīkw'0 kwayo. Ithyī tūitw'tkīthītye Syama kwīthwa ntheu kwenyu, nīkana inyw'I mūtonye k0manya.

19.Ta kwa aūme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mam0kwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa kūnd0 kwīlī kwoond0 woo, na ota ūu, mūthInzīo wa ndaīa ūkeethwa wī woo----

20.Na ala mamwītkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make, na mo me Maw'o na Ngūsī mbee wa metho ma Mwīai woo, mo makeethwa na mūthInzīo woo na kyeni kyoo. Indī ta asu ala matetkīlāa na kūmīlea Mīsoa Yait0, aa nīmo ekali-ma-Ngienanī.

LUKU 3

21.Manyai kana thay0 wa nthī Ino no Itthau na ng0ī t0, na wanake, na *mwambīlīllyo* wa kwīkathīlā katī wenyu, na wendi wa k0kīlany'a ūthw'ii na syana. *Thay0 ū0* nī mbua īlā yuaa Tkamesya mboka ila imatanasya aīmi. Na Indī nīsyūmaa na iikalaa ta īlāa ya m0tī; na iitīlkanga ilungu *ta mav0a*. Na Itunī ve ūsīllo mwai, na ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota ūu*, na ūtanu *Wake*. Na thay0 wa nthī

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٨﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الْمُضْذِقِينَ وَالْمُضْذِقَاتِ وَأَفْرُصُوا اللَّهَ
قَرَضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرَ كَرِيمٍ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَاهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ﴿٢١﴾

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ يَبْتَغُونَ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثَلٍ عَنِي أَعِيبَ الْكَفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
قَدْرَهُ مُضْغًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٢﴾

ino nĩ mana na Otanu wa kavinda na
syIndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mŭndũ na ūla ūngĩ
mŭimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai
wenyu na Itu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta
ūthanthau wa itu na nthĩ; yo yĩsŭvĩtw'e
kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai
Mwene Vinya W'ontho na Mŭtŭmwa
Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa Iŭlũ wa nthĩ
kana Iŭlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke
nthĩnĩ wa Ivuku mbee wa Ithyĩ
tŭtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvŭthũ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mŭikakwatwe nĩ
kyeva Iŭlũ wa syIndũ ila sya kuma
kwenyu ona mŭikekathĩle nŭndũ wa
syIndũ ila We Ūmŭnengete inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndamwendaa mwĩkathĩi ūla wĩkengaa
we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylafaa andũ
methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva
Ūsyokaa Itina, Indĩ vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsy-
We-Mwene, ūla Waĩĩtw'e-Nĩ-Ndaĩfa
syontho.

26. Nĩw'o, Ithyĩ twamatŭmie Atŭmwa
Maitũ mena Syama nĩtheu na
twamatheesya mo vamwe na Ivuku na
Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka
Ūlŭngalu; na Ithyĩ nĩtwatheesye kĩlaa,
nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ
wa Ūvoo wa kaũ na maŭtandĩthyo
maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لَيْكِلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَالَمٌ ۚ قَوْلِي عَزِيزٌ ۝٣٩

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ۝٣٨

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaattŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ŭla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭfaŭ mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِيتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ۝٣٩

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭekeo, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَشْهَوْنَ بِهِ وَبِعِزِّ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝٤٠

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matŭŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَىٰ شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyĩla mumo wĩ mokonĩ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai-
 Wa-Mumo mwingĩ.

بِسْمِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٣

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ũneeni wakyo *kĩveti* kĩa kĩetete kĩlo kyakyo kwaku ũlũ wa mũũme wakyo, na kĩkamwĩkaĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katĩ wenyu malũngasya iveti syoo na kũsyĩta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyaite tũ; na mo vate nzika maeaa ngewa nthũku na ĩte ya w'o; ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-Wa-Naĩ, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

4.Na mo asu ala masyĩtaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na ĩndĩ maisyoka kũneena oũndũ maneenete, *ũsilũ wa ũu*, nĩ kũmĩenge ngombo ũthasyo mbee wa matanamba kũkiitana mũndũ na ũla ũngĩ. Uu nĩw'o inyw'ĩ mũtaĩtwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

5.Na ũla ũtena *ĩmwē*, nomũvaka atĩle kũya kwa myei ĩĩ ĩatĩanĩe, mbee wa matanakiitana. Na ũla w'onthe ũtatonya kwĩka ũu, alĩtwe nĩ kũĩthya andũ nya mĩfongo thanthatũ. Inyw'ĩ mwĩyĩatwe ũu, nĩkana mũtonye kũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۖ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ ②

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۖ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلُ وَلَكِنْ نُهُمْ ۖ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ③

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۖ ذَلِكُمْ تُوَعِّظُونَ بِهِ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۖ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينًا ۚ ذَلِكَ بُعِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَئِكَ حُذِرُوا بِاللَّهِ وَلَئِكَ فَيُنَادِي عَذَابُ أَلِيمٌ ⑤

Mütümwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mütümwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtũminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mũthenya Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlthe ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo, We akamamanyĩthya ūndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mütümwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَلَهُ اللَّهُ وَرُسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭikaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake inyw'onthe.

11. Kŭmbana mbŭmbano sya kŭmbithŭ kwoondŭ wa ieleelo nthŭku nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeva ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano syenyu, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsyia inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenŭyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyaa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فِئْتَسَى الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ وَلَيْسَ بِضَارٍّ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

14. Inyw'ĩ komũkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekeke inyw'ĩ, Indĩ kũkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kũĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ondũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noũmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ũmathatĩe? Mo ti menyu inyw'ĩ kana moo, namo mevĩtaa ũvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ũsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mũno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩĩĩ kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu Indĩ, vakeethwa ũsilĩlo ũthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ũmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَأَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ نَجْوَىكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطْعِنُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِن تَخَذُوا آيَاتِنَا هُمْ جُنَّةٌ فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Múthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamokŭlya onthe vamwe, Mo makeevŭta Nake We tondŭ mo meevŭtaa mbee waku we, namo makasŭanŭa kana mena kŭndŭ kya kwŭw'ŭlŭa nakyo. Yu vate nzika, mo nŭ mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَلِيهِمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

20. Satani nŭkwatŭte Onene ŭlŭlŭ woo, na nŭmŭlŭthŭtye kŭmŭlŭlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yo nŭ nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ŭla ŭyna wasyo.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ ۚ وَلِلَّهِ جُزْءُ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Vate nzika, ala mamŭkaananŭfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, makeethwa katŭ wa ala me ŭtheo mŭno vyŭ.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

22. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwŭte mwŭlao: 'Vate nzika vyŭ, Nyie nŭngasinda, Nyie na Atŭmwa Makwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe .Ausŭŭtwe-nŭ-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَارْسُلَٰنَ إِيَّاهُ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٢﴾

23. We ndwŭ ŭvinda ŭkona andŭ ona meva ala mamwŭŭtkŭlŭte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake ona Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo maimenda ala mamŭkaananŭfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, ona ethwa nŭ maaŭthe moo kana syana syoo kana anaa-ŭthe moo, kana andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ woo. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭkŭŭte mŭŭkŭŭlo wa w'o na ala We ŭmekŭŭte vinya na ŭvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalikya nthŭnŭ wa Mŭŭnda ŭla ŭvŭŭŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo. Vau nŭvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭŭwendeeaw'a nŭmo namo nŭmendeeaw'a nŭ We. Mo nŭ nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا ۖ وَيَدَّخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Ithukĩĩsyei *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
ĩkasinda.

الْقَارُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanĩaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanĩaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩlle mo ĩvindanĩ yĩla mo matatalĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩlle vangĩ ovaa ũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsilĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyee Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُونَ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرَجُونَ يُؤْتُهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أَرْسُلِهَا يَأْذَنُ اللَّهُ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamŋle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūl wa syŋndū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūnenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋūngilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋnŋ wa
mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋnŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُحَذَّوٓةٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِعَنْتِهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦŦŦŦ wa syŦndŦ ila mo manengetwe, *Evithi* ŦndŦ mo mŦno nŦmendeaw'a nŦmo mŦno kŦvŦta ona mo ene ona kau mo ene maŦ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa na kŦw'Ŧu kya thayŦ wake mwene —aa nŦmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nŦ kwoondŦ wa ala mookie Ŧtina woo ota Ŧu. Mo maasya, 'MwŦai waitŦ, tŦekee ithyŦ na anaaia maitŦ ala matŦtongoesye nthŦnŦ wa mŦŦkŦŦo na ndŦkatie Ŧkundo ya Ŧthatu ona vanini nthŦnŦ wa ngoo sitŦ ŦŦŦŦ wa asu ala metŦkŦlaa. MwŦai waitŦ! We Nue MŦuu MŦno, UsŦŦwe nŦ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nŦ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetŦkŦlaa katŦ wa AndŦ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'Ŧ mŦkalŦngw'a, ithyŦ vate nzika tŦkaendany'a nenyu, na ithyŦ tŦikamwŦw'a ona Ŧmwe ŦŦŦŦ wenyu inyw'Ŧ: ithyŦ tŦkamŦtetheesya inyw'Ŧ. ŦndŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŦkŦsŦ kana mo vate nzika nŦ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo maalyŦka na mŦlŦngo yoo, ŦndŦ mo maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia mŦnenange nŦndŦ wenyu ngoonŦ syoo kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe. KŦtumi nŦndŦ mo nŦ andŦ matena kŦŦko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَ أَوْثَانِهِمْ يَقُولُونَ عَلَيْهِمْ نَارٌ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٦٠

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥٩

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصُرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَارُ
تَمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٦٠

لَا نَسْمَعُ أَشْدَّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٦١

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ ĩla mĩlũmu kana ĩtina wa ngũta sya nyumba kana mbai, kũkita kwoo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, ĩndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩĩko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nĩta Uvoo wa asu ala kwa ĩvinda ĩkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ũsyao wa meko moo mathũku. Na ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. Uilyĩ ta ũla wa Satani, yĩla ũmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle,' ĩndĩ yĩla we walea kwĩtĩkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ũndũ ndonya ũkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mwĩai wa nthĩ syontho.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mũminũkĩlyo woo eĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo ĩtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; na kĩla thayũ nũsisye ũndũ ũũtongosya kwĩka kwoondũ wa ũnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ũu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَرِيقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ōmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي الْأَخْبُثُ النَّارِ وَالْأَخْبُثُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٥٠﴾

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani Ino Iũlũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na ĩkatũkanĩla katiĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithiyĩ twĩtwe kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَائِعًا
مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

23. Vai ōngĩ waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٢﴾

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩĩĩĩy'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mũtheu vaasa Iũlũ wa syĩndũ ila mo mamwĩananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٣﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mũmbi, Mũseũvyā, Mwāĩlyā. Masyĩtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kĩla kĩ matunĩ na Iũlũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ الْمُنَاجَاةِ مَدِينَةُ

(٤٠)

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nI ūlau,
Usŭftwe nI tei.

2.Inyw'I ala mwItIkIlaa!
Mŭikamatw'IkIthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwItIhwa anyanyae
menyu, mŭimatwaIlaa ūtŭmane wa
wendo, oyIla mo matawItIkIlaa ūla w'o
wookie kwenyu na kŭmŭlŭngya
Mŭtŭmwa nenyu ene kuma mIsyInI
yenyu kItumi nŭndŭ inyw'I
nImŭmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭMwIai wenyu. Ethwa iny'I
nImwaŭmaalaa, kŭmyŭkitIa nzIa Yakwa
na kŭmantha ūtanu Wakwa, Mŭikamose
mo kwItIhwa anyanya, mŭimatwaIlaa mo
ūtŭmane wa wendo kwa kImbithI, oyIla
Nyie nInIsI nesa vyŭ maŭndŭ ala
mumbŭlaa na ala mŭvithaa. Na ūla
wenyu ona wIva wIkaa ūu, vate nzika,
we nIwaItye nzIa Ila ya w'o.

3.Ethwa mo nImeethwa na ūnene tŭlŭ
wenyu tŭ mo nImeyumIlasya ta amaitha
ma ūtheinI kwenyu, namo
makatambŭŭkya moko moo na nImI
syoo kŭmwelekela inyw'I mena kIlelelo
kItIhŭku; na mo mena wendi mŭnene
nIkana inyw'I mŭtw'Ike aleI.

4.Ndŭŭ syenyu sya mŭkautI ona syana
syenyu iIkamŭuna inyw'I ona vanini
MŭthenyanI wa Uthayŭŭkyo. We
akaumya ūtwio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIwona
maŭndŭ onthe ala inyw'I mwIkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخْذُوا عَاقِبَتِي وَعَدُّكُمْ
أَوْ بَيِّتَاف تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيَهُمْ وَالْأَيْدِيَهُمْ بِالشُّوْءِ وَوَدُّوا لَوْ
كَفَرُوا

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَا تُغْفِرْ لَكَ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ٥

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَهُوَ يُؤْتِي مَن يَشَاءُ
مِن فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŪ, Usŭtwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŭvataa inyw'ĩ, kŭmanenge ndaĩ ala matokitĩte nenyu nŭndŭ wa ndĩni yenyu, na ala matamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŭ kwoo na kwĩkala namo na Ōlŭngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa Ōlŭngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ⑤

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭvataa tŭ, kŭmanenge ndaĩ asu ala mokitĩte nenyu ūlŭ wa ndĩni yenyu, na mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŭmŭlŭngya inyw'ĩ, kana mŭikatumē ndŭŭ namo, na Ōla ona wĩva ūtumaa ndŭŭ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑤

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŭĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŭ mŭĩtkĩlo wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŭikaitŭnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti etĩkĩlye iveti ii. Indĩ manengei aŭme masyo alei syĩndŭ syoo ila maumĩtye ūlŭ wasyo. Na ti ūthŭku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŭikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŭ ila mumĩtye mŭlŭngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ فَحَبِّبْنَ
فَاصْبِرْنَ إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَنْتُمْ مَا أَنْفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْكِحُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَتَوَلَّوْا
مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْ تَنْفِقُوا ذَلِكَ خَطَرٌ إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑤

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IŪlU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابْتُمْ فَاَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka Ūlaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na ūseleke, kana kUlea kUkwIw'a we ūndŪnI Ūla wa w'o, IndI ItIkIla ūkŪsI wasyo na ūimŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MŪekanfi-MŪno-VyŪ, UsŪtwe nI tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْكِينَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ بَقَرًا
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِينَكَ فِي مَعْرَفٍ
بِأَعْيُنِهِنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MŪikatume ndŪŪ na andŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmathatIe, ow'o, mo nImayItŪkIte kŪyona Itu tondŪ alei mayItŪkIte IŪlU wa asu ala me mbŪanI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّنَّ مِنَ الْخَيْرَةِ لَكُمْ أَيُّسَ الْكُفَّارِ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۚ

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianf'w'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ũlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meylafĩe mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako ūvũtũw'e na ũvũlũ.

لَئِنْ اللَّهُ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَ لَهُمْ بَيِّنَاتٌ مَرْصُوضٌ ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمِهِ لِمَ تَقُولُونَ
مَا لَا تَفْعَلُونَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka ĩtina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩe mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَتَّبِعُوا أَمْرًا وَإِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَمَلَأْنَا زَيْنًا يَدَيَّ وَصِ
الْقُرْآنَ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ مُبِينٌ ⑦

8.Indi n00 Ola Otonya kwika Ivityo Inene k0m0vita we Ola Ose0vasya 0v0ng0 I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yila we weetwa nthini wa Isilamu? Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 eki-ma-naI.

9.Mo nImendaa k0kIvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mIvevo ya makany'wa moo, Indi Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanIIsya kyeni Kyake, ona alei makImena kyo.

10.We nI We Ola 0m0t0mIte M0t0mwa Wake ena 0tongoi na Ndini ya w'o, nIkana We atonye k0mIsindIthya I0I0 wa ndini syonthe, ona ethwa asu ala mamwIananasya Ngai na ngai ingI nIme0mena 0u.

LUKU 2

11.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Nyie nImwootele 0tandIthya Ola Okam0tangIla inyw'I kuma 0silllonI wI woo?

12.NIkana inyw'I m0mwItIkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na 0kitai nzIani ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na 0thw'ii wenyu na mathay0 menyu. Uu nI 0seo m0no kwenyu, takethwa inyw'I nImwamanyie.

13.We akam0ekea inyw'I naI syenyu, na k0tuma inyw'I m0like nthini wa M0Iinda Ila IvItIkIlaa t0I0sI uungu wayo, na mawIkalo matheu ma kwendeasya nthini wa M0Iinda ya Tene na Tene. Usu nI 0tanu m0nene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظْلَمُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ مِن مَّا دَأَىٰ إِلَيْهِمْ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَقُولُ لَكُمْ ذُكِّرْكُمْ وَيَدْعِيكُمْ جُنَّتِ قَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنَ ظَنِبَةٍ فِي جُنَّتِ مَدَنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamUnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŌkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ōu, tavany'ai Ōvoo
 mŌseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌngIie, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ōu,
 nguthu Imwe ya Aaana-ma-Isilaeli
 nIyetIkIle, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIle IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَسْرَآئِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
 فَأَيَّدَْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩĩtye Mũtũmwa kuma katĩ wa Andũ-Matesĩ-Kũsoma kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeuku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma katĩ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwĩao wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũĩte mũĩo wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا بَلَّغُوا بِهِمْ وَعَهْدَهُمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَغَلِيْلٍ الْجَنَانِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا يَتْلُوكُ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لَيْسَ

wa andũ ala angĩ onthe, ĩlĩlei kĩkw'ũ
ĩndĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8. Ĩndĩ mo maikakĩlĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9. Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩa inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11. Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyaĩtkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12. Ĩndĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لَوْ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

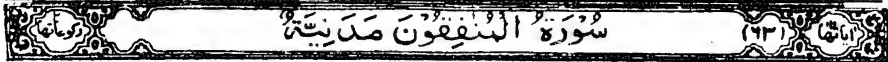
وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ
اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَدْعُونَ مِنْهُ فَوَاقٌ لَكُمْ
ثُمَّ تَرْدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَدَّىٰ لِلصَّلَاةِ مِنْ يُومِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَبْسَأْ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بِئْسَ التِّجَارَةُ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nf ũlau, Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ũf maasya, 'Ithyf twfna ũkũsĩ kana we wf Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwsf kana ow'o we wf Mũtũmwa Wake, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vate nzika, angangani nf akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'fkĩthfye ithitũ syoo ta ngao; ũu mo mamaalyũlaa andũ kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methfłtwe mayfka nf mathũku.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nfmeetĩkĩlile, na Indf malea kwĩtkĩla. Kwa ũu, ũsilflo nfweekfiwe fũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ũndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'f mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nfmwendeasya inyw'f; na ethwa mo nfmaneena, inyw'f nfmwfthukfłasya ũneeni woo. Oylla mo nf ta tũũvonge tũmũ tũmbanfw'e. Mo nfmafaa kũvalũkĩlwa nf kĩla kyeva. Mo nfmo amaitha, kwa ũu fũũvaneĩ namo. Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe fũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذَا رَأَوْهُمُ تَهَيَّأُوا جُنَّةً وَهُمْ إِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ خُشْبَةً مِّنْ دُخَانٍ يَمْشُونَ كُلٌّ صِغِيرٌ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعُدُو فَاخَذَ رَبُّهُمْ مَتْلَهُمْ اللَّهُ أَنْتَ أَتَى يُؤْفَكُونَ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ũkai, nfkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwfłfasya inyw'f ũkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ũtee, na nũmonaa matĩtwe fłtina mausũtwe nf ũng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُسْهُمُ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōkeko kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōkeko kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑦

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke *na maimũtia we;*' oylĩ inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑧

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oylĩ ndalĩ ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑨ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ ūtee na ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا كُتُبَكُمْ آمَنُوا وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑪

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige ũvinda kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑫

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nkĩw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsilĩlo wĩ woo.

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْجُدُ لِلَّهِ فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذُوقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرِيهِمْ وَنَاكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nImaalyOkile, IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndaI na yata woo ona
vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
NIwIyIaIsye We-Mwene, WaIItwe-NI-
NdaIa-Syonthe.

8. Asu ala matetikilaa maasya kana mo maikathayookw'a. Asya, 'Ii, nliivita na Mwai wakwa, vate nzika, inyw'i nlimokathayookw'a; na vate nzika, inyw'i nlimokamanyithw'a maundo ala inyw'i mweekie. Na oo ni ovothu kwa Ngai Mwene Vinya W'on the.

9.Kwa Ōu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na kyenĩ kĩa Ithĩ tũtheetye tũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

10. Muthenya ūla We ŌkamŌmbany'a
inyw'ī, nthīnī wa Mūthenya-Wa-
Umbano, ūsu ūkeethwa mūthenya wa
wasyo na *ūtandīthyō*. Na ūla ona wīva
Ōmwītkīlāa Ngai Mwene Vinya
W'onthē na wīkaa meko maseo---We
akamavetangīa mo *ūthŌku wa* meko moo
na akatuma malika MŌtōndanī īla īvītkīlāa
tōlōsī uungu wayo, kwīkala vo tena na
tene. Ūsu nī ūtanu mŌnene.

11.Indī ta kwa asu ala maleaa kwItkItla
na kUmItlea MItsoa Yaitū, aa makeethwa
me ekali-ma-Mwakinī, vala mo
makekalaa; na nī wItkalo mOthOku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ūvikaa ateo nĩ mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَاللهُ غَفِيْرٌ حَمِيْدٌ ⑤

نَعَمْ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَىٰ
اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٥٠﴾

فَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّعَابِينِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١١﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe----We amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsI syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI ethwa inyw'I nIm00syoka ItI na, IndI t0l0 wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai Ngai ateo We; Kwa 0u, etIkIli nImaie wIkwaTyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Vate nzika, katI wa iveti na syana syenyu ve amwe ala w'o nI amaitha menyu, kwa 0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We wI na Ituvi Inene.

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na ItIhukIIsyei, na Itw'ai, na umyai nzIani yake; 0keethwa wI 0seo kwenyu ene. Na Ola ona wIva 0tangIItwe kuma nthInI wa Itomo yake mwene---aa nImo makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya yo kwoond0 wenyu, na akam0ekeaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلَى رُسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اِنْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَاِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَعَفَّرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٣﴾

اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فَتْنَةٌ ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَہٗ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٣٤﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمِعُوا وَاَطِيعُوا وَاَنْفِقُوا خَيْرًا اِلَّا نَفْسِكُمْ وَمَنْ يُّؤَقِّ شَيْخَ نَفْسِہٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

اِنْ تَقَرُّضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْہٗ لَكُمْ وَاِنْ يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٣٦﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmİsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

(٢٤)

AL - TALAAK
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! YIla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinde yIla yIw'ŵwe, na tala Ivinde; na mũkIe Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanI syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kIko kIla kIkwoneka ũtheinI kI kIthũku. Na Ino nI mIvaka yIŵwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wIva ũmĩkĩlaa mIvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvĩtĩasya thayũ wake mwene. We ndwĩsĩ; nokwĩthwa kana Itina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kĩndũ kyeũ kIkekiKa.

3. Indĩ, yIla syo syathengeesya kũvika Ivinde yasyo yIla yIw'ŵwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanĩsye nasyo na ũseo, na mete andũ eIĩ alũngalu ta ngũsĩ katĩ wenyu, na ũngamyai ũkũsĩ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nIw'o ũtalĩtwe we ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na we ũla ũmũkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvĩsya nzĩa ya kũtangĩtwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalĩthasya. Na we ũla wĩaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwĩanĩe we. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanĩsya kIleelo Kyake. Nũndũ kIla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkĩĩte kIthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mwĩna nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka ĩvinda yasyo ya mwei, ĩndĩ *manyai kana* ĩvinda yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ mwei ĩtatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu ĩvinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe*, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; ĩndĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, ĩndĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla ũnyivĩwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho omĩtũkĩ akaete ũseo ĩtina wa thĩna.

وَالَّذِي يَخْنَسُ مِنَ النِّجَاصِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ زَنَيْتُمْ
فَعَدَّ لَهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَخْنَسُ وَأُولَٰئِكَ
الْأَحْصَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتَاتِهِ وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارَّوهُنَّ لِتَصْتَفُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَٰئِكَ
حَمْلًا فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَالْوَبَرَاءُ بَيْنَكُمْ
يَعْرِفُونَ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُتْرَضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيَنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
فِي إِلا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na Ithyi nItwamItaliile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ مِنْ قَرِيْبَةٍ عَنَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَهَا سَبَقَهَا حَسَابًا سَدِيدًا وَأَعْدَبْنَهَا عَبْدًا لَكْرًا ①

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIkO.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye OsillIlo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIa kIlIkO, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye KIlilikany'a kwenyu.

أَمَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَدَا بَابًا سَدِيدًا فَأَتَقُوا اللَّهَ يَأْكُلُوا
الْأَنْبَابَ وَالَّذِينَ آمَنُوا هَذَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
فَكَرًّا ③

12.MOtOmwa, OIa OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla mUhemba wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na OIa ona wIva OmwItIkIlIa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo--We akatuma we alika nthInI wa MItOnda Ila IvItIlIa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رُسُودًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُخْرِجٍ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IOlO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi *Wake*.

يٰٓمُحَمَّدُ قَدِيرُهُ وَاِنَّ اللَّهَ قَدْ احاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! Ntĩkĩ we ũkwĩvata we-mwene kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkwĩtĩkĩĩtĩye we, ũimantha ũtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩĩtĩye we kwananga mawĩvĩto maku, ũũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, Mũf.

4. Na yĩla Mwathani wakĩtavĩsyē kĩveti kĩmwē kyake kĩmbithĩ kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ũvoo wakyo, we akĩmanyĩthĩsyē kyo kĩlungu kĩmwē kyaw'o, na alea kũweta ngalĩ ĩla ĩngĩ yaw'o. Na yĩla wakĩmanyĩthĩsyē kyo ũvoo ũsu, kyakũlya, 'Nũũ ũla ũkũtavĩsyē we ũu? We aĩsyē, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩsyē Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'elĩ nĩmũkũmwēlekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwĩlĩlĩte, kũkeethwa kwĩ ũseo mũno kwenyu, na ngoo syenyu syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ũvoonĩ ũsu. Indĩ inyw'ĩ mwatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَرْوَاهُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذَا أَسْرَأْتِنِي إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأْتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③

إِنْ تَوَلَّيْنَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ④

We Mŭsŭvŭi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa Ŭu, alaŭka *ala angŭ onthe* nŭ atetheesya *make* ota Ŭu.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya *talaka*, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte Ŭthaithinŭ, itŭŭaa kŭya, ndiwa na etŭ theu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Itangŭŭei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu *kuma* Mwakinŭ Ŭla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, Ŭla Ŭnyuvŭwe alaŭka ŭŭŭŭ waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ŭmeyŭŭŭaa, na kwŭka ŭndŭ mo meeyŭŭŭwa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ŭmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŭthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭtŭŭlaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya Ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْدِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجَارُ عَلَيْهَا لَمُكَّةٌ غَلَاظُ
شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَىٰ رِبِّكُمْ أَنْ يَغْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwaŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋtwe nŋ ōlau, Usŋtwe
nŋ tei.

2. Kŋathimwa nŋ We ōla ōsumbŋ wŋ
kw'okonŋ Kwake, na We E-na ōtonyi
ŋŋ ōla wa syŋdŋ syonthe.

3. Ula ōmbŋte kŋkw'ŋ na thayŋ nŋkana
atonye kŋmŋtata inyw'ŋ---ŋla mŋseo vyŋ
nthŋnŋ wa meko; na We nŋ We-Wŋ-
Vinya, Mŋekanŋi-Mŋno-Vyŋ.

4. Ula ōmbŋte matu mŋonza na
mwŋw'ano. Vai ŋalyŋku ōtonya kŋwona
nthŋnŋ wa ōmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisy ŋngŋ ŋndŋ: we nŋwona ōvŋtanu ona
wŋva?

5. ŋ, sisyai ŋngŋ, na ŋngŋ, woni wenyu
ŋkamŋsyokea inyw'ŋ tŋ mwŋ avŋavŋanu
na mwŋ anou.

6. Na nŋw'o, Ithŋ nŋtŋyanakavŋtye ŋtu
yŋla ya ŋtheo vyŋ na mataa na
tŋkamatw'ŋkŋthya mo ma kŋmalŋngya
masatani, na nŋtŋmaseŋvŋsy mo ŋsilŋlo
wa Mwaki wakene.

7. Na asu ala matamwŋtŋkŋlaa Mwŋai woo
ve ŋsilŋlo wa Ngiena, na ŋalŋko
mŋthŋku!

8. Yŋla mo makekw'a nthŋnŋ wayo,
makawŋw'a ŋuumŋte ŋtheŋkŋte.

9. Ukeethwa wŋ vakuvŋ kŋvŋthŋka nŋ
ŋthatu. Oyŋla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ②

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ③

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ فُتُورٍ ④

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَابِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ ⑤

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ⑥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُو شُرَافٍ

النَّصِيرِ ⑦

لَا أَلْفَاظُ بِهَا سَبِّحُوا بِهَا شَهَادًا وَهُمْ تَعْمُرُونَ ⑧

تَكَادُ سَبَّيْرٌ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا لَقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

nthInI waw'o, as0vIi maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikIa inyw'I?'

10. Mo makas0ngIa 'II, nIw'o,
M0kaanany'a nIwookie kwit0, InDI ithyI
nItwam0tw'kIthisy e we ta m0kengani,
na ithyI nItwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanItye kInD0; inyw'I mwi
IvItyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nItweethukIIsye, kana t0kethwa na
kIIfko, t0yIthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. InDI mo makaumb0la naI syoo; InDI
k0umanIwa kwIthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. NIw'o, asu ala mam0kIaa MwIai woo
oyIla We n0vithanItw'e kwoo---ve
0eeko na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneeana mbee wa and0; We nIwIsI
nesa vy0 kIla kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbIte inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIla 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbIte nthI yIanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzIanI syayo k0la kwIna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nIkw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذَنَّبْنَا نَذِيرُهُ فَكذبنا وقلنا ما
نزل الله من شيء ۚ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
الشَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ الشَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَقَرٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

۞ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakatuma nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩĩĩlya kũthingitha?

أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ
فَلَا يَكُنْ تَمُورٌ ۝

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya Ondũ Ōkaany'o Wakwa wathũkũe.

أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ۝

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamaw'ĩkĩthisye Atũmwa Makwa ta akengani ota Ūu; Indĩ Ōsĩĩlo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَذِيرٌ ۝

20. Mo nomonete nyũnyi Tũlũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũlũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ ikĩĩũmba vamwe Tũlũ wa nzyĩma yasyo? Vai wa kwikwatĩla yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْقَلْبِ فَوْقَهُمْ صَفِيحٌ وَيَقْبِضْنَ
مَا يَسْكَبْنَ إِلَّا الرِّحْلُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِصِيرٌ ۝

21. Kana nũũ ūla we Ūtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtethiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa ūkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ
دُونِ الرِّحْلِ إِنَّ الْكُفْرَانَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝

22. Kana we nũũ ūla We akaũngamya kyaũya Kyake, Ūtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũlũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na ōalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقُهُ
بَلْ لَجَوَاتِي عَنْتٍ وَنُقُورٌ ۝

23. Kyaũ! We ūla ūendaa akungĩte wa ūthyũ wake nĩwe ūtongoew'e nesa kana nĩ ūla ūendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ Ila ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ تَبْنِي مَكْبَأًا عَلَى وَجْهِ أَهْدَىٰ أَمِنْ عِثَّةٍ
سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ kwĩthwa andũ
na amŭseŭvĩsyā matũ na metho na ngoo;
Indĩ inyw'ĩ mŭtũngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السِّنْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisyē
inyw'ĩ tũlũ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Namo maasya, 'Utianĩ ūũ Ōkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ ow'o mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Asya, 'Umanyi waw'o wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩ
Mŭkaanany'a mumĩlu tũ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿٢٧﴾

28. Indĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyũ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kŭkatavanw'a, 'Uũ nĩw'o inyw'ĩ
mwēkalaa mŭikũlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٨﴾

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kŭmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nŭũ ūla Ōkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِی اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ حَذَابٍ إِلَيْهِمْ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtũmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witũ. Na omĩtũkĩ inyw'ĩ
mŭkamanya nŭũ ūla wĩ lĩvĩtyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَتَعْمَلُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ũ kyenyu
kyonthe kĩkathēlekelya nthĩ, nŭũ Indĩ ūla
ŭmŭetee kĩw'ũ kĩñheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُعِينٍ ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ

(٦٨)

AL - KALAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kĩandĩki
na kĩla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٌ وَمَا يَسْطُرُونَ

3. Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwĩ
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِغَفَّةٍ رَزَّكَ بِمَجْنُونٍ

4. Na kwaku we, kwa ūla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩo ūtakathela.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا جَرًّا غَيْرَ مَنْنُونَ

5. Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndaŵa.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا خَلَقْتَ عَظِيمٍ

6. Na we omĩtũkĩ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ

7. Nũũ ūla ūkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبِئِكُمُ الْفُقَرَاءُ

8. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatĩŵaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9. Kwa ūu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ūla w'o.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

10. Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ūu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْلُؤٍ يَبْدُونَ

11. Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حَلَّافٍ مِثْنٍ

12. Mūvinganīsyā, Ōla Ūendaa
akyananga masyīṭwa ma andū,

هَتَا زَيْتَا وَبَعْدِهِمْ ①

13. Mūvatani wa moseo, mūtūli-wa-
mīao, mwene-naī,

مَتَاعِي لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَيْنِهِمْ ①

14. Wīna mwīkalo mūthūku na ūlū wa
ūu, ūte ūthe mwīanīu.

عُثِلْ بَعْدَ ذَلِكَ زَيْنِهِمْ ①

15. Kītumi nūndū we ena ūthw'ii na
syana.

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَيْنَهُ ①

16. Yīla we wasomewa Mīsoa Yaitū
aasya, 'Movoo ma tene!'

إِذْ أَتْنَاهُ عَلَيْهِ أَيْتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ①

17. Ithyī tūkamwīkīa kyoo īnyiūūnī yake.

سَنَسِيحُهُ عَلَى الْخُرُومِ ①

18. Ithyī tūkamātata mo tondū
twamatatie ene ma mūūnda yīla mo
meevītie kana makoombany'a mōsyao
onthe kwakya kīloko.

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَبَّةِ إِذْ أَتَوْا
لِيَصْرِفْنَهَا مِنْهَا فُصِيحِينَ ①

19. Namo malea kūvathūkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ①

20. Indī mbaanga kuma kwa Mwīai waku
nīyamathokeie yīla mo makomete;

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ①

21. Na kīloko kyamethīa ūilyī ta mūūnda
ūkūangīwe nthī ūtukū mūima.

فَأَصْبَحَتْ كَالضَّرِيمِ ①

22. Kwa ūu, mo nīmeetanie mūndū na
ūla ūngī kūitheatheana masangya,

فَتَنَادَوْا مُصِيبِينَ ①

23. Makyasya, 'Umaalai ūnī kīloko tene
mūende mūūndanī wenyu, ethwa inyw'ī
nīmūūketha ngetha,'

أَيُّ اعْبُدُوا عَلَى خَزَائِكُمْ أَنْ كُنْتُمْ ضَالِّينَ ①

24. Na mauma, maineenany'a mūndū na
ūla ūngī na mawasya manini,

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ①

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ inyw'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا يَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِنٌ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ حَرْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũndũ maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا زَاوَاهَا قَاتَلُوا وَإِنَّا لَفَاطُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya inyw'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwaĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يُونَيْسَ إِنَّا نَكُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũndũ mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنَّا رَبَّنَا أُنْزِلْ عَلَيْنَا خُبْرًا مِّمَّنَّا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

وَقَتْلَ لَارِمٍ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve Mfunda ya Utanu vamwe na Mwai woo.

إِنَّ لِّلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

36.Ithyi IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU OndU Ithyi tUmekaa avItany'a?

أَفَجَعَلَ الْمُتَّقِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwina kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَيِّفًا تَمُوتُونَ

38.Inyw'I mwina Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَغْتُرُونَ

40.Kana inyw'I mwina OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitU Ithyi kOvika MÜthenya wa UthayOOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْحَقِّ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ إِنَّ لَكُمْ لَمَّا تَمُوتُونَ

41.MakOlye mo nOÜ katI woo OIa OkaOngamIa OndU OÜ.

سَلَامٌ أَنَّهُمْ يَذَّكَّرُوعِمْ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ قُلُوبًا أَوْ أُشْرِكُوا بِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MÜthenya OIa w'o Okavuanw'a ÜtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَكْفُ عَنْ سَائٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ يَسْتَبِيتُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَائِبَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلِيلَةً وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَذَبَ مَيِّتِينَ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka maillyĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَقْرَمٍ مَغْلُوبُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ũmĩĩsyee kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَأَصْبَحَ يَحْكُمُ بِكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْوَيْتِ
إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩũũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũĩltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisyee ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَلَا سَمْعُومُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝

KIililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI kIililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maĩ mbee wake,
na mĩsyĩ ĩla yang'uthũlangilwe
nĩmaendeeie na kwĩka naĩ.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِهَتِهِنَّ ۝

11. Na mo nĩmaleile kũmwĩw'a
Mũtũmwa wa Mwĩai woo, kwa ũu We
nĩwamakwatie mo na ũkumbatĩlyo
mũlũmu vyũ.

فَقَعَصُوا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَلَخَذَهُمْ أَحَدَهُ زَابِيَةٌ ۝

12. Nĩw'o, yĩla kĩw'ũ kyambatie ĩlũlũ,
ĩthyĩ nĩtwamũkuie inyw'ĩ na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا الْمَاءَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nĩkana ĩthyĩ tũtonye kũkĩtw'ĩkĩthya
ta kĩlĩlikany'o kwoondũ wenyu, na kana
matũ ala maiaa nthĩ matonye kwia.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَهُ ۝

14. Na yĩla ĩvuvwa yĩmwe ya soo
yĩkavuvwa,

فَإِذَا الْفَجَّ فِي الصُّبُورِ نَفْثَةً وَاحِدَةً ۝

15. Na nthĩ na ĩĩma ikyũmbanw'a vamwe
na ĩndĩ iivevenzwa ĩvevenza yĩmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدَلَّكَ وَاحِدَةً ۝

16. Mũthenya ũsu nĩw'o Undũ-Mũnene
ũkavika.

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ĩtu yĩkaatũkanĩla katĩ, nayo
yĩkeethwa yĩ yonzu mũthenya ũsu.

وَالنَّكَتِ السَّمَاءِ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاحِدَةٌ ۝

18. Na alaĩka makeethwa maũngeme kĩla
ngalĩ, na ĩlũlũ woo mũthenya ũsu alaĩka
nyaanya makakua Kĩvĩla-kya-Usumbĩ
kya Mwĩai waku.

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَدًا ۝

19. Mũthenya ũsu inyw'ĩ mũkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiĩ katĩ wa syĩmbithĩ
syenyu kĩkatiala kĩ kĩvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mūsime ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَتَىٰ كِتْبَةَ بِرَبِّهِ فَقَالَ هَؤُلَاءِ أَهْلِي
كِتَابِي

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنِي مَلِي حَسَابِي

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَهَوِّنِي وَنَشْرَ رَاحِيَةٍ

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīlīlu,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

فَطَوَّعَهَا دَائِيَةٍ

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَوْلَا الْمَرْبُؤَاتُ هَيَّئْنَا بِمَا اسْتَفْتَمُ فِي الْيَامِ
الْمَالِيَةِ

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَتَىٰ كِتْبَةَ بِرَبِّهِ لَا يَقُولُ يَلِينِي
لَمَّا أَوْتُ كِتَابِي

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمْ أَدْرِ مَا حَسَابِي

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلِينَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَ عَنِّي مَالِيَةٍ

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyŭ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةٍ

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

عُدَّةٌ فَعَلُوهُ

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ ابْجِئْهُمْ صَلَوةً

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۚ

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۚ

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۚ

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنًا حَبِيبٌ ۚ

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۚ

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۚ

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭŭvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ ۚ

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ ۚ

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۚ

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myallŭ;
inyw'ŭ mwŭtkŭŭlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۚ

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۚ

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۚ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَوَخَدْنَا مِنْهُ بِأَيِّدِينَا ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَّبِعُكُمْ أَن مِّنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

AL - MA'ARIJ
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ Ūlau, Ustũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya ūlũ wa ūsilũlũ ūla
ũkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. ūlũ wa alei, ūla vate ona ūmwe ūtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nŵ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŵai wa iŵla nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaŵka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanŵ ūmwe ūla ūasa waw'o
nũndũ ūmwe na myaka ngili mŵongo
ŵano.

تَعْرِجُ السَّائِكَةُ وَالزُّوجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa ūu ŵthwa na ūmũlŵsyo na ūmũlŵsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلاً

7. Mo mawonaa w'o wŵ vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَورِئًا

8. Indŵ ŵthyŵ tũwonaa kwŵthwa wŵ
vakuvŵ.

وَوَرْنَهُ قَرِيْبًا

9. Mũthenya ūla ŵtu yŵkekala ta ŵvulũ
ŵtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na ŵma ikeethwa iilyŵ ta mavuti ma
w'ia wa ŵlõndu,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْرِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ūvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَصِيرَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na ūla
ũngŵ, na ūla mũvŵtany'a akenda
kwŵyovosya we-mwene kuma ūsilũlonŵ

بُيُوتٍ يُسْكِنُهَا أَهْلُ الْمُحَرِّمِ لَوْ يَفْقَدُونَهَا مِنْ عَذَابٍ

يَوْمَئِذٍ يَبِينُهُ

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana syake,

13.Na mŪka wake na mwanaa nyinya wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

14.Na andū ma ndūū sya mūkaufī ma nyūmba yake ala mamūnengete ūtūo.

وَفَصَّلَتْهُ الَّتِي تُوِيهِ ۝

15. Na kumya asu onthe ala me ʔoʔo wa nthi, nongi nūtonya kwiyovosya we-mwene tū

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۖ

16.Indĩ aiee! Vate nzika, nĩ ūmŭĩ wa Mwaki,

لَا إِنَّمَا تَلَفُ ۝

17. Uisuvuanga kīkonde kya mwīī *ona*
kūvika maleenyūnī *ma mwīī*.

نَزَاعَةُ الشَّوَى ⑩

18.W'o Ūkamwĭta we Ūla waalyŪkile na
kŪsyoka ĩtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّيْ

19. Na woombanisye *Ūthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

20. Nīw'o, mūndū asyaītwe ate mūmītsya
na e kīw'īu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُومًا

21.Yŋla ōthōku wamōkiita we, ausōŋtwe
nŋ iŋo.

إِذَا مَنَّهُ الشَّرْجُ رُوعًا ۝

22. Indī yīla ūseo wamūvalūkīla, we
nīwīkathīlaa.

وَإِذَا مَنَّ اللَّهُ الْخَيْرَ مُنْعًا ۖ

23. Indī ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ

24. Asu ala maaatĩanĩasya Mboya syoo.

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٦٦﴾

25. Na asu ala nthĩnĩ wa ūthw'ii woo, ve
kĩlungu kyaw'o kĩsĩkĩe.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿١٥﴾

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

الْمُتَكَبِّرِينَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ

27.Na asu ala metikílaa Müthenya wa
Ütwio kana ní wa w'ö,

وَالَّذِينَ يُصَلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ

28.Na asu ala mena wia wa Üsilflo wa
Mwíai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ

29.Níw'ö Üsilflo wa Mwíai woo
ndwathókíika.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ خَيْرٌ مِّمَّا يُفْتَنُونَ

30.Na asu ala masüvíaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقُوفُونَ

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aüme mamaÜngamíe; ow'ö asu
ti ma kütölwa müfí;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

32.Indí asu ala mamanthaa küvítüka vau,
aa nímo eki-ma-naí.

فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

33.Na asu ala masyaíasya mawívíto
moo na motianíto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ يَقُولُونَ

34.Na asu ala alÜngalu mokÜsíní moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ

35.Na asu ala maÜngamíaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

36.Aa makeethwa nthíní wa Míünda me
ataíika.

بِأُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ

LUKU 2

37.Indí ala matetíkílaa mená kyaü, ündü
mo mokaa kwaku mekalaatíte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مَهْطِعِينَ

38.Kuma ngalí ya kw'oko kwa aüme
kwaku na kuma ngalí ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syína kívathükany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِّينَ

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭĩlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْدَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43.Kwa ŭu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْ لَهُمْ
إِلَىٰ نَصَبٍ يُوقِضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ ﴿٢٩﴾

NUH

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe
nĩ tei.

2. Ithyĩ nĩtwamŭtŭmie Noa kwa andũ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andũ maku
mbee wa ūsilŵlo wĩ woo ūtanamavikŵa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, vate
nzika, Nyie nĩ MŪkaanany'a mumŵlu
kwenyu,

4. Nĩkana mŭmŭthŭkŭme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kŭmŭkŵa We na
mŭimbŵ'a Nyie.

5. We akamŭekea inyw'I naĩ syenyu na
kŭmŭnenge inyw'I ūvinda, kŭvika ūvinda
yĩla yĩtw'itwe. Nĩw'o, ūvinda yĩla
yĩtw'itwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe yĩitonya kŭtŭngwa ūtina ūla yo
yavika. Takethwa inyw'I nĩmwamanyie
tũ!

6. We aisye, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nĩnĩmetĩte andũ makwa ūtukũ na
mŭthenya,

7. 'Indĩ kŭmeta *mo* kwakwa kŭtumĩte mo
makŵa makauma *kwakwa* ūyaa mŭno
vyũ.

8. 'Na kĩla ūvinda nyie nametie mo
nĩkana We ūtonye kŭmaekea mo, mo
meekŵie syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo,
na meelingĩlile ngũa syoo na maendee
nthĩnĩ wa ūthũku woo, na meethwa na
ŭng'endu mŭvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

يُفْقَرُ لَكُمْ مِنَ دُنُوبِكُمْ وَيُؤَخَّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
قَرِيبٍ ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَئِنَّكُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَطُوا أَنفُسَهُمْ وَأَسْكَنُوا وَقَلَبُوا
وَلَا يَسْتَكْبَرُونَ ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ōtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10. 'Na Nyie ninamatavisye mo ūvoo
mbee wa andũ, na *ota ūu* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. 'Na Nyie naisye, 'Manthai ūekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. 'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13. 'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ūthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mĩũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَيْنَ وَجْهَيْكُمْ جَبَلٌ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. Mwĩna kĩ inyw'ĩ ūndũ mũteũweta
ndaĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. 'Na kwa ūla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝

16. 'Inyw'ĩ nomwaasisya ūndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matu
mũonza ngoi ūũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17. Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ūũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19. 'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْدِ لَكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ مِنْهَا إِبْرَاجًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ نَسَلَكُمُوهَا سُبُلًا مَّيْمَانًا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩlai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نُوْحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدَةً اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَنْدِرُنَّ اِلٰهَكُمْ وَلَا تَنْدِرُنَّ وَدَادًا
لَّا سُوَاعًا وَلَا يَاقُوْثَ وَيَعُوْقَ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ, ona We ndũkamongelelee alei ateo nthĩnĩ wa ũvĩtyo vyũ!

وَقَدْ اَصْلَحُوا كَثِيْرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتْهُمْ اَغْرِبُوا فَاَدْخَلُوْا نَارًا فَلَمْ يَخْلَعُوْا
لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩlai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

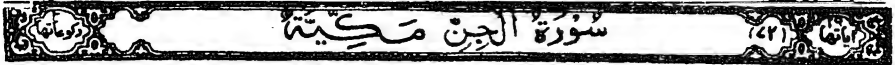
وَقَالَ نُوْحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ عَلَى الْكَافِرِيْنَ
وَيٰاَيُّهَا

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ũũ athũkũmĩ Maku na maikasyaa andũ aseu ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْهُمْ يَخْلَعُوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوْا اِلَّا
فَاجِرًا كَثِيْرًا

29.Mwĩaii wakwa:Ndekee naĩ nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka;ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawwanangiko!

رَبِّ اَعْرِضْ لِّيْ وَلِيَ الْاِيْمٰنِ وَلَمَّا دَخَلَ بَيْتِيْ مُؤْمِنًا
وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا تَبٰرٰكُ ﴿

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Asya, 'Nĩkũvuanĩw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsyē, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أُنذِرُ إِنَّا آتَاءُكُمْ نَفْرَةً مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ٢

3. 'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩtĩkĩĩte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ٣

4. 'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ٤

5. 'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvĩtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَفْقُولُ سَوِّفُهُمَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ٥

6. Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩ.

وَأَنَّا عَلَّمْنَا أَنْ لَّنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ٦

7. 'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvĩo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongeleele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ٧

8. Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyĩw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũũmwa ona ũmwe ona ĩndĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَّنْ يَكْبَتَ اللَّهُ أَهْلًا ٨

9.Na ithyĩ n̄twamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩi me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَّا لَنَسْنَأُ السَّاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَثِحَةً حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝

10.Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعُ
أَنَّا نَحْنُ لَهُ شُهَبَاتٌ مُّضْدًا ۝

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ila
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11.Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthũku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me tũlũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأُيَدُ يَمَنُ فِي الْأَرْضِ لَمَّا رَأَوْهُ
يَوْمَ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

12.'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

وَأَنَّا مِمَّا الضَّالُّونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قَدَدًا ۝

13.Na ithyĩ n̄twĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe tũlũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We ūl.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَجْزِيَ
هَرَبًا ۝

14.Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ n̄twawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمُوتُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15.'Na amwe maitũ n̄mamwĩnyivĩasya
Ngai na amwe maitũ n̄mathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ila ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa n̄mo ala
mamanthaa nzĩla ila ya w'o.

وَأَنَّا وَمِمَّا السَّالِفُونَ وَمِمَّا الْفَاسِقُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا رُسُلًا ۝

16.Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ ila ya w'o, mo n̄mo ngũ sya
Ngiena.

وَأَنَّا الْفَاسِقُونَ فَكَانُوا أَيْجَهُمْ حُطْبًا ۝

17.Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ila ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً
قَدَقًا ۝

18.Nĩkana lthyl. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa Ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle Ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūŪngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَابُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwithŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَتَوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّيَ آمَدًا ۝

27. We. ~~ŭ~~ Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

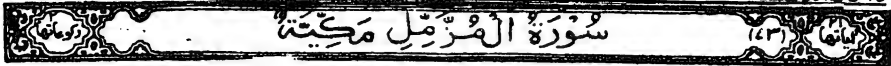
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَخَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanya kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَهُمْ وَاحْتَاطَ بِمَا
فِي لَدُنْهِمْ وَأَخْفَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nĩ ūlau, Usŭftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ūla wflingfite we-mwene na
kĩtonyeo kĩasa.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِيلُ

3. Ungama *nthĩnĩ* wa Mboya ūtukŭ ateo
kĩlungu kĩnini kya w'o-----

قُمِ الْيَلَّ إِلَّا وَلَيْلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana ūnyivangye
mbee wa ūu.

نَضْمَةً أَوْ انْقُصْ مِنْهُ وَلَيْلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
Ūu—na mĩsome Kulani kavola na kwa
kŭsŭanĩ.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرْتِيلًا

6. Nĩw'o, Ithĩ twĩkw'ilĩla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nĩw'o kŭkĩla ūtukŭ nĩ nzĩa ya vata
mŭno vyŭ kwa kŭkĩlya thayŭ vinya na
nĩkwĩkaa ūndŭ mŭnene mŭno ūlŭ wa
ndeto sya *mboya*.

إِن نَّالِشْتَ الْيَلَّ مِنْ أَشَدِّ وَطْأٍ وَأَنْتُمْ قِيلًا

8. We ow'o, mŭthenya nĩwĩthĩawa
maūndŭ maingĩ mŭno maafĩanĩe.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nĩtonya kŭweta ngoo ĩndĩ
ĩkancenwa ta nthimo. ĩndĩ thĩna nĩkana ndeto
'thiyab' yaasya ngŭa kana itonyeo. Kwa Ūu,
ikawetwa ta nthimo ŪalyŪlo ndŭtw'ĩka ngoo.
Vangĩ nĩvatonya kwĩthwa 'Thiyabaka' nthĩnĩ wa
Ūneeni ŪŪ nĩtonya kŭneena ūlŭ wa aafĩi ma
Mŭtŭmwa s.a.w na ala angĩ me vakuvĩ nake we.
ŪalyŪlo ŪŪ wĩmŭnenge mŭsomi Ūnyuvi mŭnene
wa w'o.

9. Kwa Ōu, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na ŀnengane *we mwene* Kwake na ŀthaiŵi musŵu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۝

10. We *nŵ* Mwŵai wa Umŵlonŵ na Uthŵlonŵ; vai Ngai ateo We; kwa Ōu, mwose We ta Mŵsŵvŵi waku.

رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْبُدْهُ وَكَيْلًا ۝

11. Na ŀmŵŵsya maŀndŵ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwaŵlu.

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝

12. Na ndekanŵye Nyie Nŵnyioka na asu ala maleaa *ŵla w'o*, mena maŀndŵ mavŵthŵ na wingŵ wa syŵndŵ; na manenge mo ŵvinda ŵnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْسَةِ وَقَوْمَ النَّيَافَةِ ۝

13. Vate nzika, vamwe Naitŵ ve mbŵngŵ ngito na Mwaki *wŵwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ۝

14. Na kyaŵya kŵla kŵtaa na ŵsilŵlo wŵ woo----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۝

15. Mŵthenya ŵla nthŵ na iŵma ikathingitha, na iŵma ikeethwa iilyŵ ta ivumbu iŵng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً ۝

16. Nŵw'o, Ithŵŵ nŵtŵmŵtŵmŵe inyw'ŵ Mŵtŵmwa, ŵla nŵ ngŵsŵ ŵŵŵ wenyu, otondŵ Ithŵŵ twamŵtŵmie Mŵtŵmwa kwa Valao.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَشِيعًا ۝
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۝

17. Indŵ Valao nŵwaleile kŵmwŵw'a Mŵtŵmwa, kwa Ōu, Ithŵŵ nŵtwamŵkwatie we na ŵkwata ŵthŵku.

فَقَضَاهُ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ۝

18. Inyw'ŵ Indŵ, ethwa inyw'ŵ nŵmŵŵlea kwŵŵkŵla, mŵkeesiŵla ata inyw'ŵ ene ŵŵŵ wa mŵthenya ŵla ŵkaalyŵla nzw'ŵŵ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَذَٰلِكَ نَقُفُّونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْلَانِ شِينًا ۝

19. *Mūthenyanĩ ūsu ĩtu yĩkaatũanĩw'a*
kaĩ na ūtianiŋo Wake ūkeanĩw'a.

إِنَّ الشَّامِثَ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. *Uu vate nzika nĩ ūlilikany'o. Kwa*
Ūu, mūeke we ūla ūnũkwenda, akwate
nzĩla ya kwa Mwĩai wake.

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ شَاءِ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. *Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ kana*
we nĩũŋamaa ūivoya kwa ilungu ĩĩ
kaĩ wa ĩtatũ sya ūtukũ na na mavinda
angĩ nyunzu kana kĩlungu kya katatũ
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
wĩnamo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtalĩĩlaa kĩĩhimo kya ūtukũ na
mũthenya. We nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ
mũitonya kũsũvĩla kĩĩhimo kya w'o, kwa
Ūu We nũmwēlekele inyw'ĩ na tei.
Somai ĩndĩ, Kulani mũno vala ve ūvũthũ
kwenyu. We nĩwĩsĩ kana amwe kaĩ
wenyu nĩmatonya kwĩthwa me awau na
angĩ ala matonya kũkita nzĩanĩ ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe kĩfanda kĩseo.
Na ūseo ona wĩva ūla inyw'ĩ
mũũtongosya mbee wenyu kwoondũ wa
mathayũ menyu, mũkawĩthĩla w'o
vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe
wĩ mũseo mbee na mũnenange nthĩnĩ wa
ĩtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ

وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ

وَاللَّهُ يَقْدِرُ النَّيْلَ وَالنَّهَارَ عِلْمَ أَن تَنْتَحِصُوا

فَتَأْتَابُ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغَمٌ ۖ وَآخَرُونَ يَضِلُّونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ ۖ وَآخَرُونَ

يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ

أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قُرْآنًا

حَسَنًا ۚ وَمَا تَقْرَأُوا مِنْ لَّا تُنْفِسُكُمْ مِنْ خَبَرٍ يُعْجِلُوهُ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ ۖ وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا

لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL - MUDDATHHIR

(Wavuanīw'e Makka)

1.Syŋtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe ni Ūlau, Usũtwe
ni tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ame we wĩw'ĩkĩte we-mwene na
kĩtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدَّيْرُ

3. Ukīla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ ۖ

4.Na mŭtaĩe Mwĩai waku.

وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٥٠﴾

5.Na thesya kītonyeo kyaku,^{1*}

وَرِيَابِكَ فَطَهَّرْهُ ۝

6.Na ĩvathane na kũlea kwĩthesya,

وَالرُّجْزَ فَاهُجْرٌ ①

7.Na ndÜkanengane manee Üimantha
kÜtÜngÜwa angÜ maingÜ,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُ ۝

8.Na kwoondŭ wa Mwĩai waku we ĩkala wĩyũmĩĩsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝

9.Na yīla soo ūkavuvwa,

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ۝

**10.Mūthenya ūsu ūkeethwa mūthenya
wa ūnyamao mūnene.**

فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑩

'Ndeto Ino 'thiyabaka' nItonya kwasya ngoo ateo yosetwe tU ta mwI wa Oneeni. IndI thIna nI kana ndeto 'thiyabu' yaasya ngUa kana itonyeo. Kwa Uu mUndU akamyosa na mwI Oneeni IndI ngoo tiw'U OalyUlo Ula UKwendeka. NIKUtonyeka kana nokwIthwa thiyabaka nthInI wa ngewa Ino nItonya kUweta atindany'a ma MUtUmwa MUtheu mUno wIthwe tUlu wake na ala angI me vakuvI nake. Uu OalyUlo UU OnghI nI wa kUmUtonyethya MUsoni Uyuvu mUthanthau wa OalyUlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kIndU kIte
kIvOthU.

عَلَى الْكَبِيرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

12. NdekanIlye Nyie na OIa noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13. Na IndI nyie nInamUnengie we
Othw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14. Na syana sya ivIsI iKIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15. Na Nyie nInaseUvisye syIndU syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهْنِيدًا

16. IndI we nIwendaa nImUnenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَرِيْدَهُ

17. Vate nzika, Ou tiw'o! NOnD0 We aI
mUmaitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِلَهَ كَانَ لِابْنِنَا عَيْنِدًا

18. Nyie omItOkI ngeekIa thIna mUnene
tOlU wake.

سَأَرْفِقُهُ مَعُودًا

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرْ وَقَدَّرْ

20. WanangIko nUmOkwate we! UndU we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21. WanangIko nUmOkwate we IngI,
UndU we watalile!

ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَالَ

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُوا

23. Na IndI we nIwang'uthie OthyU wake
na nIwatukie nI Othatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24. Na IndI we nIwaalyOkile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25. Na aisye, 'KI ti kIndU IndI nI Ooi
OtianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nye ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. ŋŋŋŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋ ma Mwaki ŋsu. Na ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋ, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋai waku ateo We. Na kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِكَيْ يُعَذِّبُوا الْمُجْرِمِينَ
وَعَذَابُهُمْ شَدِيدٌ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَيَسْتَقِينُ الَّذِينَ
أَتَوْا الْكِتَابَ وَيُؤَدُّوْنَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا وَلاَ يَرْتَابُ
الَّذِينَ أَتَوْا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَقَوْلُ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنِ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـُٔى إِلَّا
بِغِ ذِكْرِ لِلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَرَبَرِ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبُعِ إِذَا اسْفَرِ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا لَأَحْدَى الْكِبَرِ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْلَا

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya ngya.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِنْسَكِينَ

46.Na ithyī nītweelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

حَتَّى أَتَيْنَا الْقِيَمَ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاقَةُ الشُّوفِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفَرَّةٌ ۖ

52. Makl̥ite mŋnyambŋ?

فَزَتْ مِنْ قُرُورٍ ۖ

53. Aiee, klla mŋndŋ katl̥ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangŋ mavŋe ma
ŋvuany'o ŋla we ŋnengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا

مُنشَرَةً ۖ

54. Tiw'o! nŋw'o, mo maiyŋkŋaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۖ

55. Tiw'o! nŋw'o, ŋŋ nŋ ŋtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۖ

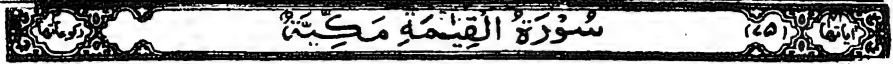
56. Mŋeke we ŋndŋ, ŋla ŋnŋkwenda
aŋlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۖ

57. Namo maikaŋlilikana ateo Ngai enda
ŋu. We eweka nŋ We wal̥l̥twe nŋ kŋkŋwa
na We eweka nŋ We wal̥l̥te kŋeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى

ۖ وَآهْلُ الْغُفْرِ ۖ

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

إِنشِرْهُمُ الْغَمِينَ الْوَحِيدِينَ ۝

2. Aiee, Nyie nĩvĩta na Mũthenya wa
Uthayũkyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝

3. Na Nyie nĩta thayũ ũla wĩtũlaa mũtĩ
kaingĩ ta ngũsĩ.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

4. Mũndũ asũanfaa kana Ithĩ
tũikombany'a mavĩndĩ make?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ ۝

5. Iĩ, Ithĩ twĩna ũtonyi wa kũmũtũnga
ona kũvika mĩthya ya syaa.

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُؤْمَرَ بِرَأْيِهِ ۝

6. Indĩ mũndũ nĩwendaa kũendeeaa na
kwĩka naĩ ũndũ we ũendete.

بَلَىٰ يُبْدِ الْإِنْسَانُ لِفَجْرٍ أَمَامَهُ ۝

7. We akũlasya, 'Mũthenya wa
Uthayũkyo ũkeethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۝

8. Yĩla itho yĩkekĩwa mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝

9. Na mwei ũikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ۝

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَبْرُ ۝

11. Mũthenya ũsu mũndũ akakũlya, 'Va
kũkĩla nĩva?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ۝

12. Aiee! vai wĩvitho!

كَلَّا وَزَدَ ۝

13. Vandũ va kũthũmũa mũthenya ũsu
vakeethwa vamwe na Mwĩai waku
eweka.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14. Mūthenya ūsu mŭndū
akamanyĩthyw'a maŭndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
ĩtina.

يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخَّرَهُ

15. Aiee, mŭndū nĩwĩyĩsĩ nesa vyū we
mwene.

يَا الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسٍ بِصِيرَةٍ ۖ

16. Ona kau we nŭetae mawĩkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ ۖ

17. Ndŭkathingithye ūĩmĩ waku na
ūvuany'o ūū nĩ kana we ūtonye
kwĩkalaata kŭŭsŭvĩa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ إِسْأَلُكَ لِتُفْعَلَ بِهِ ۖ

18. Vate nzika, kŭmbanw'a kwaw'o na
kŭsomwa kwaw'o kwĩtŭlŭ Waitū Ithyĩ.

إِن عَلَيْنَا جُمُعَةٌ وَقُرْآنُهُ ۖ

19. Kwa ūu, yĩla Ithyĩ tŭŭsŭsoma w'o,
ĩndĩ we atĩla kŭsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنُهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۖ

20. Na ĩndĩ kŭwŭalyŭla w'o nĩ tŭlŭ
Waitū.

ثُمَّ إِن عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ ۖ

21. Aiee, ĩndĩ inyw'ĩ mwendaa kĩla kĩ
vakuvĩ kw'okonĩ.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۖ

22. Na inyw'ĩ nĩmŭyĩvŭthasya ĩtu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۖ

23. Mothyū amwe mŭthenya ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِئْتُ يَوْمَئِذٍ نَافِرَةً ۖ

24. Masyaĩsye na kĩhito kwelekela
Mwĩai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۖ

25. Na mothyū amwe mŭthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَوَجِئْتُ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةً ۖ

26. Maisŭanĩla kana mbaanga ĩla ĩtŭlaa
mŭongo yĩ vakuvĩ kŭmavalŭkĩla mo.

تَطَّلُنُ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۖ

27.II, yila thayu wa mUndu OnUkw'a
wambataa Ukavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kUikUlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmUtangIla?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَقُلْنَا أَفَكُلَّ الْبَرَاءِ

30.Na mUthumo Oing'Uuthana na
mUthumo Ula Ongi ni kyalya.

وَالنَّبِيُّ السَّائِي بِالسَّائِي

31.Kwa MwIai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

يَا إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسَائِي

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitika Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلاَةً وَلَا عَمَلًا

33.Indi we niwauleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكَيْنَ كَذَبَ وَتَوَلَّى

34.Indi we niwaendie kwa andu ma
nyumba yake, atambitye na ngathilo.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْكُنْ

35.'Woo ni waku we! na woo ingi!

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

36.Indi woo kwaku we! na woo ingi!

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

37.MUndu asUanila kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We nda! Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitika?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ مَتْنِي بَنِي

39.Na Indi atw'ika Ianga ya nthakame na
Indi amwika Umbe na amUmInUkIlya
we.

ثُمَّ كَانَ عَمَلُهُمْ فُحْلًا فَسَوَّىٰ

40.Indĩ We nĩwamombie eĩ, mũũme na
mũka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
kũthayũũkya akw'ũ makethwa thayũ?

فَإِنِّي أَنَسَ ذَلِكَ بِقَلْبِي عَلَىٰ أَنَّ هَٰذَا الْوَقْتُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

٢٦

AL - DAHR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe n' ūlau, Usũtwe
n' tei.

2. Vate nzika, n'kwavikie ūvinda ūŭŭ wa
mũndũ ūla we ūta' k'ĩndũ k'ŭweteka.

3. Ithyl' n'ŭtwamũmbie mũndũ kuma nthĩn' wa
ŭlovoto ya manz' ūlvulene y'la Ithyl'
tũtũmaa y'ŭŭla nthĩn' wa matatwa; Ind' Ithyl'
n'ŭtwamũalyũlile we atw' ūka mũndũ
w'ŭ'aa na wonaa.

4. Ithyl' n'ŭtũmwonetye we Nz'la, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. N'ŭ'w'o, Ithyl' n'ŭtũseũv'itye kwoondũ wa
alei m'nyololo na mang'ang'a ma k'laa
na Mwaki wakene.

6. Ind' ala alũngalu manyusaa k'kombe,
k'ŭvulan'ŭ'w'e na Kavuli---

7. Mbuluti ila athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'ŭlaa. Mo
n'ŭmatũmaa ūvulutya ūvulutya y' ūvinya.

8. Mo n'ŭmean'ŭŭasya w'ŭv'ito woo, na kũk'la
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnya'ŭk'ite.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
ma'ŭthasya ng'ya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'Ithyl' tũmũŭthasya inyw'ŭ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla Ithyl' tũyendaa
mũvea kana ūtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِينٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَيْئًا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَلْنَا وَإِنَّا الْفُورَا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَا وَسْوَارَا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَوْنَ مِن كَافٍ كَانَ وَرَاجَهَا

كَافُورَا

مَتَّيَّا يَشْرِبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرَا

يَوْمُؤُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرَا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَتَيْمِنًا

وَأُوبِينَرَا

إِنَّا نُنْظَرُكُمْ لِرَجَاءِ اللَّهِ لَا تَرْيَدُ وَمَنْكُمْ جَزَاءُ

وَلَا شَأَلُورَا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītūkīaa mūthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitū.'

إِنَّا خِفْنَا مِنْ زَيْنَاتِ يَوْمًا عَبَّوْشًا قَطِرِيرًا ①

12. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīla mo kuma kwa ūthūku wa mūthenya ūsu, na akamanenge mo ūsanzamūku na ūtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّعَهُمْ نَضْرَةً
وَمُصْرُورًا ②

13. Na We akamatuva mo, nūndū wa ūmīlīsyō woo, vamwe na MŪŪnda na kīlōnyeo kya lili,

وَجَزَّيْنَهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ③

14. Maīle ūlū wa mīto, namo maikew'a ūvyūvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ④

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī ūlū woo, na itūngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّلتْ قُطُوفُهَا تَذِيلًا ⑤

16. Na mīio ya kūlā ya vetha t̄kathyūlūlūkw'a katī woo, na ikombe sya ioo ota ūu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنِيَّةٍ مِنْ فَضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ⑥

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseūvisye na ūmanyi mūvītūku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ⑦

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kya ūnyw'a kīvulanīt'w'e na tangaūsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ⑧

19. Kuma mbulutinī yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَى سَلْسَبِيلًا ⑨

20. Namō makeeteelwa nī andū ma mūika ala matakatumīa. Wamona ūkasūanīaa nī lūlū inya t̄kīt'w'e.

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُتَعَلِّدُونَ ⑩ إِذَا رَأَيْتَهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ⑪

21. Na we wasisya ūkoonaa ve ūtanu na ūsumbī mūnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ أَهْلَهُ رَأَيْتَ نَوِيمًا وَمُلَكًا لَظِيمًا ⑫

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikailfanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ نِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوتَا
تَسْلِيمًا وَمِنْ فَصَّةٍ وَسَقَطَهُمْ رَبُّهُمْ سَرَابًا طَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭo wenyu, na wŭa wenyu nŭtŭkŭlŭtwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsilŭlo wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe katŭ woo *ņla nŭ mwene naŭ kana ņte-mŭvea*.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭloko na wŭoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na taŭa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* kŭlasa *kya ņtukŭ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ يَلَّا طَهُورًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭmbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا ثَقِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭla mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

إِنْ هِيَ إِلَّا نَذْكُرُهُمْ مِّنْ شَاءِ أَعْنَدَ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَوْمَ ۝

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. Nlw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa Ola wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nUseOvItye Osilflo
wI woo kwoondU wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
يُفْضِلُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ

(22)

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵŵŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mŵtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵlilikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ وَصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْحَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْحَابًا

عَلَىٰ أَوْتَادٍ

إِنَّمَا تَوَكَّلُونَ لَوَاقِعًا

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

لَا يَأْتِيهِمْ يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ الْفَضْلُ

15.Na nĩ kyaŭ kĩŭmanyĩthya we
Mŭthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

17.Ithyĩ tŭyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18.Ithyĩ tŭkatuma ala me ĩtina mamaatĩe
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُ فِيهِمُ الْجَحِيمَ ۝

19.Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ الْكَافِرِينَ ۝

20.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

21.Ithyĩ tŭyaamŭmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŭ tŭtweku tŭte vala tŭĩ,

أَلَمْ تَخْلُقْهُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ۝

22.Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŭ kyu vandŭ
valŭmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23.Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24.Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŭthimaa nesa mŭno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدَرُونَ ۝

25.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

26.Ithyĩ tŭimybumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِهَاتَا ۝

27.Ala me thayŭ na ala akw'ŭ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28.Na Ithyĩ nĩtwaie ĩlma ndŭŭlu vo, na
nĩtwamŭnengie inyw'ĩ kĩw'ŭ kya
ŭnyw'a kĩ mŭyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفَيْنَاكُمْ فَأَدْرَأْنَا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

إِنظِرُوا إِلَىٰ أَلْتُنُفَرٍ أَتَتْكُمْ لَمْ تُبَدِّلُوا مَآخِذَهَا ۚ

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

إِنظِرُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

تَوَالِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْهَبِّ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta
mbeenge,

إِنَّمَا تَرَىٰ بِشَرْبٍ كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جُمُكٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ūŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūŭ nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَعَلَكُمْ وَالْأُولَىٰ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ Ondŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمُهُمْ يَسْتَهْوُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋthyei inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī* ŋno, *Inyw'ī* alei ma
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nŋ ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

يَوْمَئِذٍ يَخْلَعُ حُجُبَهُمْ وَيُخْلِقُ سَوَاءً يَوْمُئِذٍ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(Wavuan'w'e Makka)

1.Sy'itwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makũlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.İũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.İũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte İũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŋlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْجُاجًا ۝

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ ۝

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

19.Mũthenya ūla soo ūkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَمَاتٌ أَنْوَابٌ ۝

20.Na Itu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

21.Na iĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
iilyĩ ota kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

22.Kwa ūla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

24.Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُوهَا وَلَا يَخْرُجُونَ فِيهَا ۝

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŋkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حِينًا وَنَعَسًا ۝

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۝

28.Nĩw'o, mo mayaaŋkĩa ūtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩla kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِنِجَاةٍ

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ūsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ūsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدَابَاهُ

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũngalu ve ūtanu:

اِنْ لَّا يَسْتَعِيْنُ مَقَارِبُهُ

33. Mũnda miĩte na mĩsavivũ,

حَدَّ اِيْنٍ وَّاعْتَابَهُ

34. Na eĩtu atheu ma mũika ūmwĩ

وَكُوَاعِبِ اَثَرَابِهِ

35. Na ikombe syĩkwĩtĩkanga.

وَكَاَسَا دِهَاقَاهُ

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا لَنَوَاوَلَا كِلْبَاهُ

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَاءُ مِنْ رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابُهُ

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, ūla Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَبِّ السَّنُوْبِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ

لَا يَنْبَلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابُهُ

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ūlau ūkamwĩtĩkĩlyĩ na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَالنَّبِيْكَ صَفَاةٌ لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَنْ اِذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ مَنْ شَاءَ اْتَّخَذْ اِلٰى رَبِّهِ

مَنْابًا

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰى اَبْنٰى قَرْيَةٍ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nyie nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدُهَا وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanfwe Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ wa
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩĩa wĩa woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩĩa kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩĩa nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩa na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشُّطُوطِ نَسْفًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الزَّاوِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُوْنَ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّةً

وَقَدْ نَزِمَ قَالُوا تِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14. Kkeethwa kī kīoo o kīmwe tū,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15. Na sisya! *mo makaumaala onthe nza*
Otheinl.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16. Uvoo wa Mose nōkūvikīe we?

وَقَالَ لَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17. Yīla Mwīai wake wamwītīe we
Mwandanī wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَّلِ فَقَالَ هَلْ كُنْتُ ۝

18. 'Enda we kwa Valao; we *nōkwenda*
kūthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ خَفِيَ ۝

19. 'Na ōimōkūlya we, 'We *nōkwenda*
kūthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۝

20. Na nyie ngaŭtongoesya we kwa
Mwīai waku, *nīkana ōtonye kŭmōkīa*
We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۝

21. Kwa Ōu, we *nīwamwonisye Kyama*
kīnene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۝

22. Indī we *nīwamŭleile we* na *nīwaleile*
kwīw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23. Indī we *nīwaalyūkile kuma vala ve*
Mose, aikaananīa nake.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۝

24. Na we *nīwoombanisya andŭ make* na
atavany'a,

فَحَسَرَ فَتَالَى ۝

25. *Akyasya, Nyie ninyie Mwīai wenyu,*
Ōla wī ūlŭ mŭno vyŭ.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

26. Kwa Ōu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe *nīwamuŭkwatie* na *ŭsilīlo wa*
Itunī na wa *nthī ūno ya yu.*

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْحَةِ وَالْأَوَّلِ ۝

27. Vate nzika, *nthīnī wa maŭndŭ asu ve*
Ōmanyisyo kwakē we Ōla ūkīaa.

يَعْنِي أَنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْتَفَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'ī ninyw'ī mwī vinya kŭmba
kana nī ūtu yīla We wakīte?

ءَاَنْتُمْ اَسَلْتُمْ خَلْقًا اَمْ السَّاءُ بَنَاهَا ۝

29. We nīŭkīlītye ūtŭŭlu wayo na
akayaīlya na akayītw'īkīthya yīanīu.

رَفَعَ سَنَكَهَا فُسُوْنَهَا ۝

30. Na We nŭseŭvītye ūtukŭ wayo
kīvindu, na nŭetete kīfoko kyayo;

وَاَعْطَسَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ فُجْهَهَا ۝

31. Na nthī, vamwe nayo, We
nīwamīnyaītkisye.

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ وَحْنَهَا ۝

32. We nīwaumisye kīw'ŭ kyayo na
ŭīthyo wayo kuma vo,

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَهَا ۝

33. Na īīma, We nīwaiseŭvisye syo syī
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ اَرْسَهَا ۝

34. Kīī kyonthe nī kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لَكُمْ وَلَا تَعْمَلُوا لَكُمْ ۝

35. Indī yīla wanangīko mŭnene ūkavika,

فَاِذَا جَاءَتْ الطَّاقَةُ الْكُبْرَى ۝

36. Mŭthenya ūla mŭndŭ ūkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'īīsyē
kwīka,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعَى ۝

37. Na Ngiena ikoonanw'a ūtheinī kwa
ūla wonaa.

وَبُورَّتِ الْجَنَّةُ لِمَنْ يَرَى ۝

38. Indī kwake we ūla ūleaa kwīw'a,

فَاَمَّا مَنْ ظَلَمَ ۝

39. Na ūla ūnyuvaa thayŭ wa nthī īno,

وَاَفْرَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۝

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ŭkeethwa mŭsyī wake.

فَاَنَّ الْجَحِيْمَ مِنَ الْمَأْوٰى ۝

41. Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŭngama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۝

42. Ūla Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

43. Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ۝

44. Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَيَلْمُكَ أَنْتَ مِنْ قَوْمِهَا ۝

45. Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ حَافٍ ۝

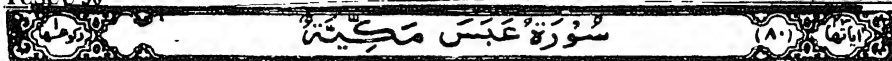
46. We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ يَخْشَها ۝

47. Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ هُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

صُفْحًا ۝

ABASA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. We nŵwang'uthie ōthyŵ na aathŵka
ūtee,

3. Nŵndŵ kŵlalinda nŵkyookie vala ūŵ.

4. Na nŵ kyaŵ kŵtonya kŵŵmanyŵthya we
kana we nŵtonya kwŵthwa aimantha
kwŵthesya mwene,

5. Kana we nŵtonya kŵsŵvŵa na
Ulilikany'o ūkamŵuna?

6. Na kwa ūla ūvŵthasya ndŵni ve
kŵvathŵkany'o

7. Usu nŵwe ūmwŵthukŵasya,

8. Ona kau ti ŵŵŵŵ waku we ona alea
kŵthew'a.

9. Indŵ we ūla ūkaa kwaku ekalaatŵte,

10. Na we nŵmŵkŵaa Ngai,

11. Usu nŵ we ūmŵleaa we.

12. Aiee! nŵ Ulilikany'o---

13. Kwa ūu, mŵeke we ūla ūnŵkwenda
ethŵny'e naw'o----

14. Mathangŵnŵ mataŵku,

15. Mokŵŵŵtwe ŵŵŵŵ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَى ۝

وَمَا يَذُرُّكَ لَعَلَّهُ يَزَلَّى ۝

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ لَنَنْفَعَهُ الْيَاقُوتَى ۝

أَفَأَمِّنَ اسْتَفْتَى ۝

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلَّى ۝

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَى ۝

وَهُوَ يَخْشَى ۝

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

لَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ۝

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

رُفُوفَةٍ مُّصَافَرَةٍ ۝

16. Mokoni ma aandiiki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝

17. Atafiku na alungalu.

كُورَامِ بَرَزَةٍ ۝

18. Wanangiko nukumukwate mündü! We
nde mūvea ata!

فَقِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْثَرُ ۝

19. We amūmbaa we na kyaü?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ۝

20. Na i voloto ya manzi! We nūmūmbaa
na akamwāliya;

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝

21. Indī We nūmītw'ikīthasya Nzīa
kwīthwa yī mbūthū kwoondū wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝

22. Indī We nūtumaa we akw'a na
kūseūvya mbua kwoondū wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

23. Indī, yīla We wīlenda, akamūkīliya we
īngī.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۝

24. Aiee, we ndambīte kwīka ūndū We
wamwīyīlafe kwīka.

وَلَا لَنَا بِقَبْرِ مَا أَمْرُهُ ۝

25. Yu eka mūndū aūsisye līu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝

26. Undū lthyī tūkītaa kīw'ū nthī kwa
wingī,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝

27. Indī lthyī nītūmyatūangaa nthī---
mwatūangīle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝

28. Na lthyī nītūtumaa mbeū imea nthīnī
wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝

29. Na mīsavivū na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ۝

30. Na mīthata na mītende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

31. Na mīūnda mīlle īvandītwē imea
ivivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ۝

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِثَةٍ وَأَنْبَاقٍ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاقًا لَكُمْ وَلَا تَعَايَنُكُمْ

34. Indī yīla mbu mbai Tkavika,

بِأَذْجَانِثِ الْفَاقَةِ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Ōkamŋkīla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَوْمُ الْمَرْءِ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na īthe wake.

وَأَيْهِ وَأَيْهِ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَزِينُهُ

38. Kīla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoneny'e na ŋvoo wake mwene ena kīvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْوَرَةٌ

40. Makītheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

فَاجِلَةٌ فَسْتَبِيرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kītoo īolŋ wamo.

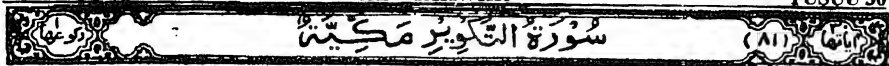
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kīvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwītkīla na maī aathe

بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Umwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنْزِلَتْ ۝

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta ūtukũ ūkũsĩe yĩla
ũendee ūkathela,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَفَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ūĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرٍ أَمِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ūla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِ الْيَمِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ūla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سَهْمِي رَجِيمٍ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala kafi wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

(٨٢)

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŵsŵ iketa kŵw'ŵ nŵhŵnŵ wa
mŵŵaŵ,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ ŵndŵ, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ulaŵ,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵŵwenŵ ona wŵŵa ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَّكَدَّيُّونَ بِالذِّينِ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala meŵ maŵndŵ onthe ala inyw'ŵ
mwŵŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

14.Nt'w'o, ala alūngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبَرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaũ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaũ kĩtonya
kũũmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaũ?

ثُمَّ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayũ ūtakethwa na
ūtonyi wa kwĩka thayũ ūngĩ ūndũ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِئِلهِ يَوْمَئِذٍ ۝

سُورَةُ التَّطْفِيفِ مَكِّيَّةٌ

AL - TATFIIF (Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nŋ 0lau, Us0ftwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Woo nŋ wa asu ala manenganae
kŋthimo kŋoleku;

وَنِيلَ لِلطَّافِقِينَ ۝

3. Asu ala, yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ, mosaa kŋanŋe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4. Indŋ yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ kana k0mathimŋa,
mamathimŋaa mata0sisya.

وَإِذَا كَانُوا لَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

5. And0 ta asu nomesŋ kana
makathay00kw'a ŋngŋ

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6. M0thenyanŋ m0th0ku m0no,

بِیَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

7. M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwŋlai wa nthŋ
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8. Aiee, 0talo wa ala athe wŋ kyovonŋ
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9. Na nŋ kya0 kŋ0manyŋthya we Sijjin nŋ
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10. Nŋ Ivuku yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۝

11. Woo, m0thenya 0su, nŋ wa ala
maleaa,

وَنِيلَ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12. Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ بِیَوْمِ الدِّينِ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُ ابْنُ آدَمَ قَالَ آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا اللَّهُمَّ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَنَحْجُزُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'ŋ mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُومٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

27.Kŭsĩlwa kwakyo kŭkeethwa vamwe
na Mesiki-----kwa ūu, eka ala mendaa
mende----

وَحْتَمَهُ وَسَكَّ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَتَا هَٰؤُلَاءِ السَّاعُونَ ۝

28.Na kĩkavulanw'a na kĩw'o kya
Tasniim,

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۝

29.Mbuluti ūa ala anyuve makanyw'ūa.

هَٰئِنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝

30.Asu ala maĩ avĩtany'a
nĩmamathekeaa ala meetĩkĩlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

31.Na yĩla mo mesĩle vala maĩ,
nĩmavenanĩasya mŭndŭ na ūla ūngĩ.

يَضْحَكُونَ ۝

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۝

32.Na yĩla mo masyokie kwa andŭ ma
nyŭmba yoo masyokie mekathĩĩe;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝

33.Na yĩla mo mamonie maisye, 'Ow'o,
aa nĩ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ۝

34.Indĩ mo mayaatumwa ta asŭvĩ ūlŭ
woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۝

35.Kwa ūu, Omŭnthĩ, etĩkĩli nĩmo
meŭmathekeaa alei,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝

36.Mekalĩĩe ūlŭ wa mĩto, masyaĩĩsy.

عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝

37.Mo alei ti aĩvĩku vyŭ kwoondŭ wa
ŭndŭ ūla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

AL - INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatoKana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na ũu
nũyaIItte yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIkw'a.

5.Na kũsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kũtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na ũu
nIkũmyaIItte yo---

7.We, ame mũndũ, nIw'o we nue
ũmũthũkũmIaa MwIai waku, kũthũkũma
kũmũ; IndI we ũkakomana Nake We.

8.IndI kwa we ũla ũnengetwe Ivuku yake
ya ũtalo na kw'oko-kwa-aũme,

9.We omItũkI akeethwa na ũtalo
mũvũthũ,

10.Na we akasyoka mũsyI kwake
atanIte.

11.IndI kwa ũla we ũkethwa na Ivuku ya
ũtalo anengelwe Itina wa mũongo wake,

12.We o mItũkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِيهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. Nt'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atanite
kafi wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15. We asuani aa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْزَنَ ۝

16. II, vate nzika, Mwai wake
nūmwonaa we nesa mūno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17. Indii aiee! Nyie nita utune wa syua
yithua ngusi.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۝

18. Na utuku na syonthe ila w'o
ūvw'ika,

وَالَيْلِ وَمَا وَسَىٰ ۝

19. Na mwei yila ūsūaa,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَىٰ ۝

20. Kana vate nzika, inyw'i mūkathi
kuma kikaloni kīmwē kūthi kīla kīngi.

لَتَرْكَبَنَ ظَهْرًا عَنْ ظَهْرٍ ۝

21. Kwa ūu, mo mena kyaū kīla kītuma
matetkīla,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. Na yila mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
winyivyo;

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۝

23. Na kūleana na ūu, asu ala matetkīlaa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwisi
nesa vyū kīla mo mavithaa nthini wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25. Kwa ūu, matavyei mo ūvoo wa
ūsililo wī woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26. Indii kwa asu ala metkīlaa na kwika
mawila maseo, ituvi yitakathela nī yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ

AL - BURUUJ
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nílvíta na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na múkúsfí na Ola Onóókúsfíwa.
5. Kóumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَتِيلٍ أَخْضَبَ الْأَخْدَوْدِ

6. Mwaki *Uvuv'we* na ngú----

النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakúsfíe úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

9. Namo mayamamenete Indí nÓndú mo
nímamwítíkílile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wálfíte-Ní-Kútaíwa,

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

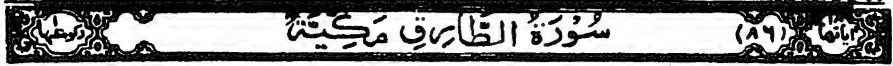
10. Ula úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
Ngúsfí íóú wa syíndú syonthe,

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aúme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Indí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve úsílílo wa Mwaki,
na ve úsílílo wa kúv'vw'a.

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا
يَتَوَبُّوْنَ فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ عَذَابُ الْكَافِرِينَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Indí asu metíkílaa na kwíka mawíla
maseo, ve Míúnda íla ívítílaa túlósí

AL - TAARIK
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na İtu na Ndata ya Kĩoko-----

3. Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Ndata ya
Kĩoko nĩ myaũ?

4. Nĩ ndata yĩna Ūtisu mwai---

5. Vai thayũ Ūtena mũsũvĩi Ūlũ waw'o.

6. Kwa Ūu, mũndũ nasũanĩe kĩla we
ũmbĩtwe kuma nthĩnĩ wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kĩw'ũ kĩtweku
kĩvĩĩtfe,

8. Kĩla kyumaa katĩ wa kĩnyunyũ na
mavĩndĩ ma kĩthũi.

9. Vate nzika, We E-na Ūtonyi wa
kũmũtũnga thayũ ĩngĩ.

10. Mũthenya Ūla syĩmbithĩ ikaumbũlwa.

11. ĩndĩ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaĩngĩ mena
mbua,

13. Na nthĩ ĩla ĩkunũkaa imea,

14. Vate nzika, nĩ ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالنَّجْمِ ۖ وَالطَّارِقِ ۖ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۖ

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۖ

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۖ

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۖ

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۖ

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۖ

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۖ

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۖ

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۖ

وَالنَّجْمِ ۖ ذَاتِ الرَّجْعِ ۖ

وَالْأَرْضِ ۖ ذَاتِ الصَّدْعِ ۖ

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۖ

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۖ

16.Nĩw'o mo meseŭvya nzaama.

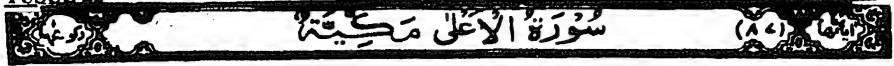
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Őu, nĩngŭseŭvya nzaama ya
kŭkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Őu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُودًا ۝

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula UsOItwe nI Olau,
UsOItwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
IolO MOno,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ٢

3.Ula Umbaa na wIanIIsyaa,
4.Na Ula UseUvasya na Otongoasya,
5.Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى ٣

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ٤

6.IndI We nOwOalyOlaa Okatw'Tka
mwiU, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ٥

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ٦

7.IthyI tOkaOmanyIsya we Kulani na we
ndOkolwa nIyo,

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ٧

8.Ateo OndO Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ٨

9.Na IthyI tOkaOtw'TkIthya kIla Othei
OvOthO kwoondO waku.

وَلْيُبَيِّنْكَ لِلْيَسْرَى ٩

10.Kwa Ou, we endeea na kOlilikanyw'a;
vate nzika, kOlilikany'a kwI OtandIthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ١٠

11.We Ula OkIaa, o mItOkI akeethukIIsya
na kOsOvIa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى ١١

12.IndI Ola mOthOku vyO, akaalyOka,
awathOkIe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ١٢

13.We Ola wakOluka MwakinI mUnene.

الَّذِي يَضِلُّ النَّارَ الْكُبْرَى ١٣

14.Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thayO.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ١٤

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayũ wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nfi Olau, Usuftwe
nfi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavikfiwa nfi Ovoo wa kila kyeve
kfnene kya kumaumbflla ando vyuf?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa na kyeve;

وَجُودُ يَوْمِيذٍ غَاشِيَةٍ

4. Maikuna wfa wfi vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْمِينَةٌ

5. Mo makalika Mwakinfi Ovifvanasya;

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'fthw'a kyaufnyw'a
kuma mbulutfnfi itheufkfte;

تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أَيْتَةٍ

7. Mo maikethwa na lfu ateo Ofa mufmuf,
wfi Ofu na nyufnyi sya kfyneelya sya
mfw'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula Ofakanosya kana kufmina nzaa.

لَا يَسِينُ وَلَا يَفْنَى مِنْ جُودٍ

9. Na mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa me matanu,

وَجُودُ يَوْمِيذٍ تَأْمِينَةٍ

10. Makyendeew'a mufno nfi Ofufkufmi
woo,

تُسْعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nthfnfi wa MOfunda mufkfnfnfu na
mufOfufu mufno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndufekw'a ngewa sya mana nthfnfi
waw'of;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْنَةٍ

13. Navo ve mbuluti ivfufufye kfw'uf,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve ivflla sya ndafa mbufkfnfnfu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَابٌ مُّضَوَّعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مُّضَفَّوْفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkŕye nesa vyŭ.

وَزَوَائٍ مُّبْنُونَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
ŕndŭ yŭmbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na ŕndŭ ŕtu yŭkŕŕŕtw'e ŕŭŭ?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕlmanŕ, ŕndŭ syŕnzŕŕtwe ŕlŭmŕte?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕŭŭ wa nthŕ, ŕndŭ yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa ŭu, we taa, nŕndŭ we wŕ mŭtai;

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ mŭsyaŕŕsya ŕŭŭ woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَيْبُطٍ ۝

24.ŕndŕ ŭla ona wŕva ŭalyŭkaa, na ŭleaa
kwŕŕkŕla,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamŭsilŕla na ŭsilŕlo ŭla mŭnene vyŭ.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, ŭalŭko woo nŕ Kwitŭ,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.ŕndŕ, vate nzika, nŕ ŕŭŭ Waitŭ kŭmeta
mo ŭtalonŕ.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا جِسَابَهُمْ ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٨٩)

AL - FAJR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩtvĩta na Masangya,
3. Na Motukũ Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-Syĩ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukũ yĩla Oendee mũthyanĩ
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرُ

6. Vo vai ūkũsĩ wĩ vinya kwa mũndũ ūla
wĩna kĩĩko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ

7. We nowonete ūndũ Mwĩai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. Mbaĩ ya Ilamu, ala maĩ na masũmba
matũũlu,

إِزْمَرْدَابَ الْعِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona Indĩĩ
mbee Iũũũ wa nthĩ.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthĩnĩ wa mwanda,

وَتُؤَدُّ الَّذِينَ جَاءُوا الضُّعْفَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwĩai wa
mawĩkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthĩnĩ wa nthĩ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingĩ nthĩnĩ
wayo.

فَاكْثُرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. Indĩ Mwĩai waku nĩwalekilye
mũsalisa wa ūsilĩlo wamavalũkĩla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

15. Vate nzika, Mwĩai waku noũsyatĩsye.

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿٥٠﴾

16. Na ŋolŋ wa mŋndŋ, ylla Mwŋlai wake
wamŋtata na kŋmŋnenge ndaŋa, na
kŋmŋnenge maŋuathimo, we aasya,
'Mwŋlai wakwa nŋnengete ndaŋa nyie.'

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ
نَعَّمَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿٦﴾

17. Indī ylla We wamŋtata na
kŋmŋmthlsya we nzla sya kwlyonea
ŋtethyo, we aasya, 'Mwŋai wakwa
nŋnzonoketye nyie.'

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ
رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٤﴾

18. Aiee, Indī inyw'ī m0inengae ndiwa
ndaīa.'

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ

19. Na inyw'ī mīingīanīasya ene kwa ene kōīthya ngya.

وَلَا تَحْضُونَهُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

20. Na inyw'í nímólsaa 0tííwa wa andó
angíw'onthe,

وَتَأْكُلُونَ الشُّرَاكَ أَكْلًا لَمًّاۙ

21. Na inyw'ŭ nŭmwendete ŭthw'ii na wendo mŭvŭtŭku.

وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٣١﴾

22. Aice, ylla nthĩ lkathiwa kũthiwa kwa w'o;

كَلَّمَ إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دُكًّا دُكًّا ﴿٣٦﴾

23. Na Mwĩai waku ayŌka na alaĩka *ota*
Ou, maĩtwe mĩthĩa ĩtina wa mĩthĩa;

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۖ

24. Na Ngiena Tlletwe vakuvl m0thenya
 0su; m0thenya 0su m0nd0 akalilikana,
 Indl k0lilikana kwake k0keethwa kwl
 kwa 0uno mwa0?

وَجَاءَ يَوْمِيذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرُ ۝

25. We akasya, 'Aauui, mwa takethwa nyie nIneekie *mawfa amwe maseo* kwoond0 wa thay0 wakwa vaa!'

يَقُولُ يَلِيَّتِي قَدَمْتُ لِحَيَاتِي ۖ

26.Kwa Uu, mŏthenya ūsu vai ūtonya
kŏsilŏla ūsilŏlo ta ūsu Wake,

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ

**27.Na vai ūtonya kwova mwovele
Wake;**

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonĩ!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa 0u, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاَدْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

5. Ithĩ nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

9. Ithĩ tũimũnengete we metho elĩ,

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ilĩ?

11. Na ithĩ nĩtwamwonisye we nzĩla ilĩ
syambatĩte sya ndaĩa.

12. Indĩ we ndaatĩĩa nzĩa ya Akava.'

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ

تَقْوِيمٍ أَیَسْبَبُ أَنْ تَنْ یَقْدِرَ عَلَیْهِ أَحَدٌ

یَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأْتُ

أَیَسْبَبُ أَنْ لَمْ یَرَهُ أَحَدٌ

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَیْنَیْنِ

وَلِسَانًا وَشَفَتَیْنِ

وَهَدَیْنَاهُ النُّجْدَیْنِ

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

فَكَرَّ رَجَعًا

أَوَّلَاطِعْمٍ فِی یَوْمٍ ذِی مَسْعَبَاتٍ

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe
wa asu ala metikila na momlasya
m0nd0 na Ola Ongi omfisyoni na
mwifw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالنِّسْبَةِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۝

21.I0I0 woo niku0thaany0ka Mwaki
Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe
nĩ tei.

2. Nĩŵĩta na syua na ŵinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeŵi,
3. Na mwei ũla ŵyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩĩwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaaĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanũ waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَاهَا ۝

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَالْهَيْهَاتَ نَجْوَاهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَلَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْتِغَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

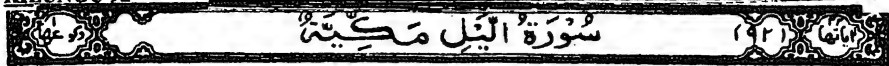
yoka ngamŋle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mŋekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŋleile we na
nīmamŋtilangile maŋŋ, kwa ŋu Mwŋai
woo nīwamanangie mo vyŋ nŋndŋ wa
naŋ yoo, na amalalŋla mo mŋthanganī.

فَلَا تُؤْخَذُ بِمَا قَالَ قَوْمُكَ عَلَيْهِمْ سَبْعَ مِائَةٍ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ

16.Na We ndaasŋvŋa ŋndŋ kŋkaumŋla
ŋŋlŋ wa ŋu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمْ ۝

AL - LAIL
(Wavuanŋw'e Makka)

1.Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋŋtwe nŋ ŋlau, Usŋŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŋŋvŋta na ŋtukŋ yŋla wŋkusŋŋasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mŋthenya yŋla ŋmulŋkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthŋnŋ wa kŋmbwa kwa kŋŋme na
kŋka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithing'ŋŋsyo syenyu syŋ
kŋvathŋkany'o.

إِنْ سَأَلْتُمْ لَسَنُفِي ⑤

6.Indŋ ta we ŋla umasya na nŋ
mŋlŋngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akŋsŋŋaa w'onthe ŋla mŋseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithyŋ tŋkamŋvŋthŋsy a we kŋla ŋndŋ,

فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ⑧

9.Indŋ ta kwa ŋla mŋtoonu na wŋna
kŋvŋthya kŋ kŋvathŋkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَحْلِلْ وَأَسْتَغْنَى ⑨

10.Na ŋleaa ŋla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithyŋ tŋkamŋvŋthŋsy a we nzŋa ya
kŋthi thŋnanŋ.

فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ⑪

12.Na ŋthw'ii wake ndŋkamŋuna
akyanangŋka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kŋtongosya nŋ ŋŋlŋ
Waitŋ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nŋ Yitŋ ŋndŋ ŋmwe na nthŋ
ŋno ya yu.

وَأَنْ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nĩngŭmŭkaany'a
inyw'ĩ ũlŭ wa ŭmŭĩ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ūkaŭlika ateo ala athe mŭno vyŭ,

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ūleaa ūla w'o na ūalyŭlaa
mŭongo wake.

الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indĩ ala alŭngalu makavetangwa
kŭasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ūnenganae ūthw'ii wake nĩkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَنْهَى ۝

20.Na nde mŭndŭ ona ŭmwe ūla we
wamwĩkie nesa nĩkana akaĩvwa,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ūthw'ii wake
aimantha ūtanu wa mwĩai wake, ūla-
wĩ-lŭlŭ mŭno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mĩtŭkĩ We akendeew'a mŭno nĩ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na ũtisu ũla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَى ②

3. Na ũtukũ yĩla ũkilasya ki,

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ③

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatĩtw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ④

5. Vate nzika, *kĩla saa* ũvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ũla* ũtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ⑤

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ⑥

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ⑦

8. Na We akwĩthĩe we ũkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ⑧

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ũkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيَلاً فَأَغْنَى ⑨

10. Kwa ũu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَقْهَرْ ⑩

11. Na ta Ƴũũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ ⑪

12. Na Ƴũũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

يٰٓحَسْبُكَ رَبُّكَ فَاحْلُثْ ⑫

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.IthyI tũikIvingũIte kIthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ تَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ②

3.Na twaũvetangIa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ③

4.Ula waI vakuvI mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ④

5.Na IthyI tũyayInenevisye syItwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ⑤

6.Vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa thIa.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥

7.II, vate nzika, ve ũthũmũo Itina wa
thIa.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑦

8.Kwa ũu, yIla we ũthũmũIte,
Ithing'IIsye na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ⑧

9.Na kwa MwIai waku we alyũka
ũimũantha We na kIthing'IIsyo.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ⑨

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ (٩٥)

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Níwíta na Múkúyú na Múthata,

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ②

3.Na Kííma kya Sinaí,

وَطُورِ سِينِينَ ③

4.Na Músyí ūú, ūtúo wa mÚuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ④

5.Vate nzika, Ithyí nítUmÚmbíte mÚndú
na mawalany'o ala maseo vyú ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ⑤

6.Indí Ithyí nítwamÚtÚngie we nthíní wa
múwíkaló wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⑥

7.Ateo asu ala metíkíílaa na kwíka mawíla
maseo; kwoo vena mÚthínzío ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ ⑦

8.Itina wa ūu Indí ní kyaū kya kÚūkenga
we ítina wa ūu íūlú wa Utw'io?

غَيْرَ مَمْنُونٍ ⑧

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
MÚsili ūla mÚseo vyú katí wa asili?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالْذِّينِ ⑨

يَا أَيُّهَا اللَّهُ يَا حَكِيمَ الْحَكِيمِينَ ⑩

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.
2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ūla
woombie,
3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.
4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.
5. Ula wamanyĩsye na kĩandĩki.
6. Amũmanyĩsye na kĩandĩki.
7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,
8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
calũko.
10. We nũmwonete ūla ūvatanaa.
11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ūvoyaa?
12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,
13. Kana nĩwataanĩte ũolũ wa ũlũngalu?
14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩte ethwa we
nĩwaneenie ūvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَظَلِيمٌ

أَن زَاهٍ اسْتَغْنَى

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŌkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
theengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطْعَمُ وَلَا تَشْرَبُ ۝

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - KADR (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisy e yo
nthInI wa ũtukũ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaũ kIũmanyIthya we ũtukũ wa
NdaIa nI mwaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.Ŭtukũ wa NdaIa nI mũseo kũvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheea alaIka na veva
vamwe na ũtwio wa MwIai woo Iũlũ wa
kIla kInDũ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.Mũuo ũũ nIw'o ũkeethIwa ona
kũthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ إِلَيْنَا فِي هَذِهِ مَطْلَعُ الْفَجْرِ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ (٩٨)

AL - BAYYINA
(Wavuanfwe Medina)

1. Syltwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Asu ala matetfĩlaa katĩ wa Andũ-ma-
Ivuku na athaithi ma mĩvw'anano
mayaĩmaeka ūlei kũvika yĩla ūkũsĩ
mũtheũ wamavikĩle mo—

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

3. Mũtũmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandĩko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝

4. Vau nthĩnĩ ve momanyĩsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۝

5. Na asu ala Ivuku yanenganiwe kwoo
mayaaanĩka kũvika ĩtina wa ūkũsĩ
mũtheu kũmavikĩla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ۝

6. Namo mayaafyĩfwa Ūndũ Ūngĩ ateo
kũmũthũkũma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aĩkĩĩku Kwake, nthĩnĩ wa
wĩw'i, na me alũngalu, na kũlũmya
Mboya, na kũĩva Saka. Na ĩsu nĩyo
ndĩni ya andũ ma nzĩla ĩla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ هُ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝

7. Nĩw'o, asu ala matetfĩlaa katĩ wa
Andũ-ma-Ivuku na athaithi ma
mĩvw'anano, makeethwa nthĩnĩ wa
Mwaki wa Ngiena, makĩkalaa vo. Mo nĩ
athũku mũno vyũ katĩ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝

8. Nĩw'o, asu ala matetfĩlaa na mekaa
mawĩla maseo----nĩmo aseu mũno vyũ
katĩ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivitĩlaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'ontho
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩlaa Mwĩai wake.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَذَابٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ ĩkathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩ vinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا

3. Na nthĩ ĩkyumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ ĩkatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَخْبَارَهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَن رَّبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa moo*.

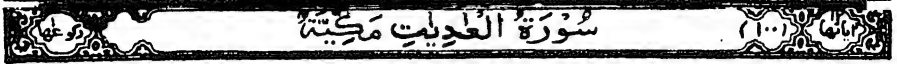
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋŋtwe nŋ ŋlau, Usŋŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŋvŋta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŋte,

وَالْعَدِيدِ ضَبَّاءَ

3. Iitalŋkangya ngala sya mwaki.

فَالْمُورِيَّتِ قَدْ حَاءَ

4. Naiivithŋkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضَبَّاءَ

5. Na syŋkŋlasya mathweo ma kŋtoo
Ondŋnŋ ŋsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءَ

6. Na kwŋtonyeesya naw'o nthŋnŋ katŋ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءَ

7. Vate nzika, mŋndŋ ndatŋngaa mŋvea
kwa Mwŋai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŋ ngŋsŋ ya ŋu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŋthing'ŋsyo
kŋnene nŋndŋ wa wendi wa ŋthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŋndŋ ta ŋsu nowŋsŋ kana yŋla ala me
mbŋanŋ makathayŋŋkw'a,

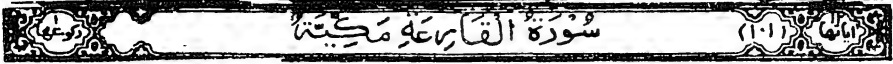
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŋla kŋ nthŋnŋ wa ithŋi
kyaumbŋlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŋai woo mŋthenya
ŋsu, akeethwa amekuŋŋte mo nesa mŋno
vyŋ.

بِهِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondu wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7.Indĩ ta kwa Ūsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta Ūsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةً ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ūmanyi kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kũkĩlany'a ũmwe na ũla ũngĩ
kwoondũ wa kũmbany'a ũthw'ii.

أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكُفْرُ ②

3. Ona inyw'ĩ mwavika mbũanĩ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4. Aiee, o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5. Aiee ɪngĩ! o mĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6. Aiee, takethwa inyw'ĩ nĩmwaĩ
mũmanyũ ũmanyi mũna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑥

7. Inyw'ĩ vate nzika, mũkamanyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayũ o ũũ.

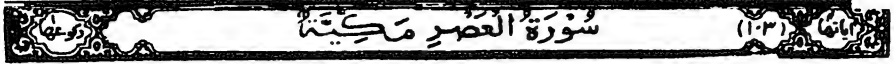
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ⑦

8. ɪĩ, vate nzika, mũkamanyona yo na itho
ya mũĩkĩĩo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑧

9. Mũthenya ũsu ɪndĩ, mũkeetwa kumya
ũtalo ɪũũũ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Őkũsĩ wa ĩvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
ũngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla ũngĩ
kwĩthwa na ũmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا
بِذَلِكَ هُتُوًا إِلَى الْغَايَةِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Olau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

2.Nŵŵŵta na Ūkŵsŵi wa ŵvinda,

3.Ula Ūmbanasya Ūthw'ii na Ūtalaa
ŵvinda ŵtina wa ŵvinda.

4.We asŪanŵaa kana Ūthw'ii wake
ukamŪtw'ŵkŵthya we Ūla Ūtakusaa.

5.Aiee, we kwa Ūla w'o akekwa nthŵnŵ
wa 'Al-Hutama'?

6.Na nŵi kyaŪ kŵtuma we Ūmánya 'Al-
Hutama' nŵi kyaŪ?

7.Nŵi mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŪvuve,

8.Ula ŪkaithaanyŪkŵa ngoo.

9.W'o Ūkeethwa Ūvinganŵ'e namo.

10.Ituŵnŵ mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْافْتِدَاءِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

لِّعَذَابٍ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwaĩe iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syaĩe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũlĩku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَلْوِلٍ

¹ Abraha, mũtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mũumbĩ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا قُرَيْشٌ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyl
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syltwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we ũla ũmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ ũla ũmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ũu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلِيلٍ لِّلْمَصْلِينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũũnengete we ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

4.Vate nzika, mũmaitha waku nĩwe ōla
Ūte ūsyao.

وَإِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْبَاقِرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.Asia, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ٢

3.Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ٣

4.'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ٤

5.Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ٥

6.Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ٦

7.'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

يَا لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينٌ ٧

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŵmethwe me manangŵku moko eŵ ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أَلَيْهِ وَتَبَّ ②

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
Ŵmbanŵtye iikamŴuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ③

4.O mŵtŴkŵ we akalika nthŵnŵ wa Mwaki
wakene.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ④

5.Na mŴndŴ mŴka wake ota ōu, ōla
Ŵendaa akuŵte ngŴ.

وَأَمْرًا لَهُ حَمَالَةَ الْعَطْيِ ⑤

6.Kwŵlingŵla ngingonŵ yake vakeethwa
Ŵlii mwokothe wa mŴnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⑥

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŴŵ sya mwaki, ewetwa ta
mŴndŴ mŴvyŴ na mwŵkalo wa wau wa matŴ, na
Ŵla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ Olau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asia, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŵku-Vyũ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a Ŵtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4.'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5.Na vai Ŵvw'anene Nake We ona
Ŵmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nyie nŵimanthaa wŵivitho kwa
Mwŵai wa mbaa-andŵ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mŵsumbŵi wa mbaa-andŵ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andŵ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ōthŵku wa mŵveeanŵi wa
kŵwe wa kŵmbithŵ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ōveveaaa nthŵnŵi wa ngoo sya andŵ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katŵ wa Mayini na mbaa-andŵ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَتْمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اَجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْنَ-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.